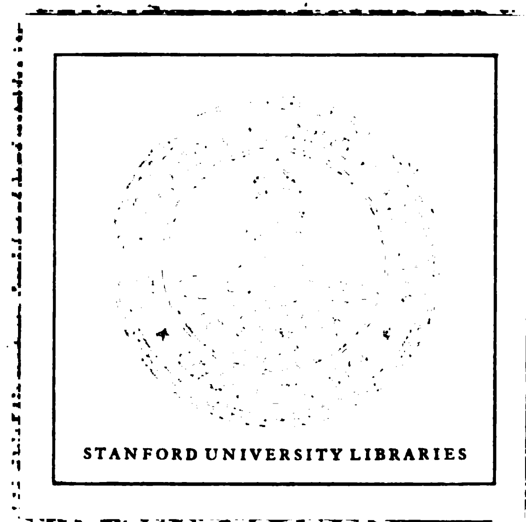
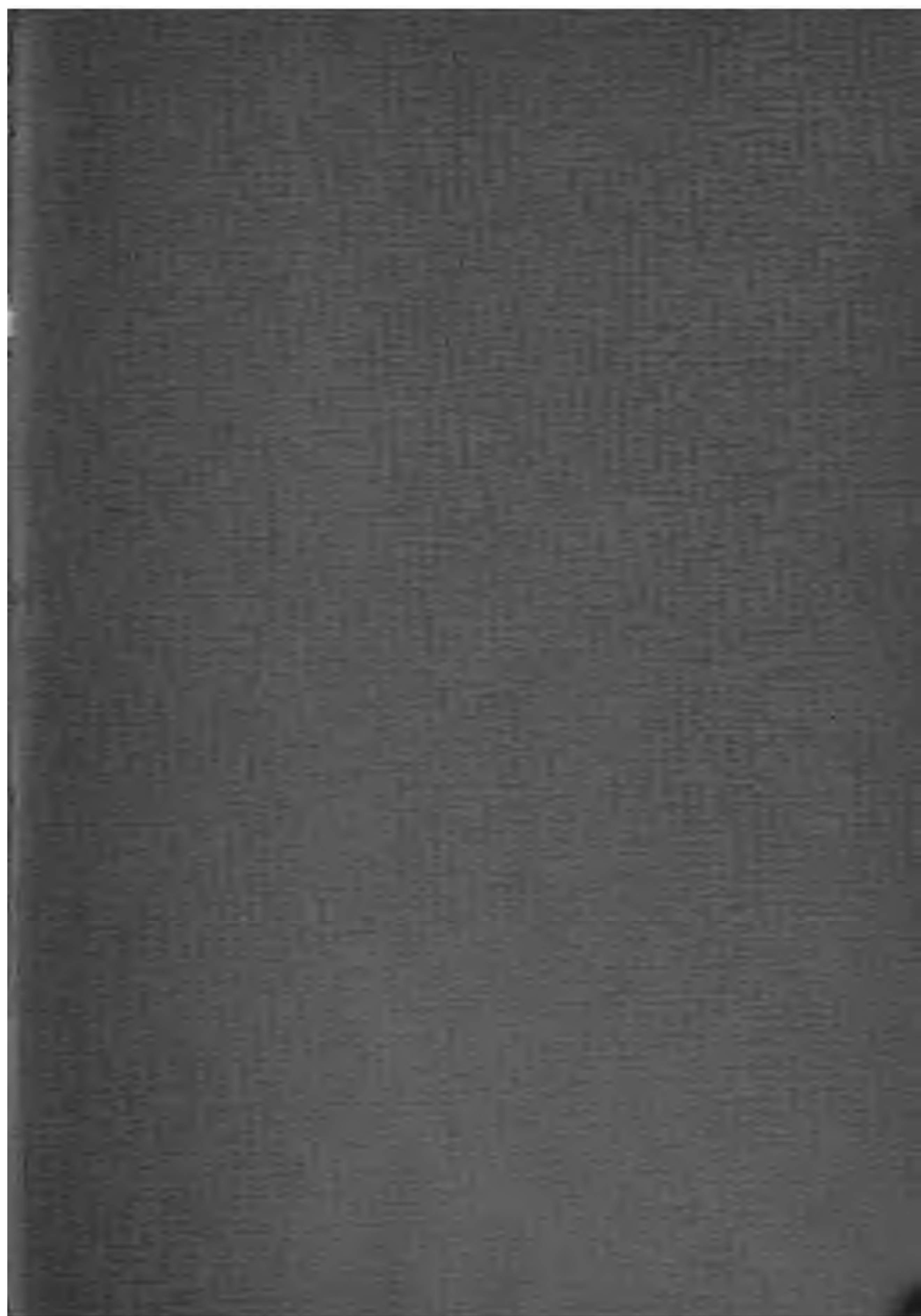

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA I.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA I. ČÍSLO 6.

SBORNÍK HRABĚTE BAWOROWSKÉHO.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1903.

Baworowski, W.

SBORNÍK

HRABĚTE BAWOROWSKÉHO.

6.

PŘEPSAL A K TISKU UPRAVIL

JAN LORIŠ.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1903.

JOM

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze,
knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

ÚVOD.

Nalezení kodexu, jejž podle posledního majetníka jeho nazýváme sborníkem hraběte Baworowského a jenž nyní se chová v ústavě Ossolińských ve Lvově (č. 421), učiněné r. 1887, způsobilo mezi filology českými důvodné vzrušení. Objevenyť tu mezi jiným tři rozsáhlé skladby, o nichž literární historikové čeští do té doby neměli ani tušení. Sborník byl také hned nálezcem jeho professorem A. Brücknerem v Archivu f. slav. Philol. sv. XI.—XIII. vydán. Vydání toto však jest valnou měrou pouze prozatímní. Vydavatel vynechal totiž kroniku o Bruncvíkovi, skládání o Tandariášovi a román o Apollonovi Tyrském a přijal do vydání svého četné konjektury, arci mnohdy samozřejmé, aniž udal čtení rukopisné. Konečně se do vydání toho vloudily některé chyby, dílem tiskovým omylem, dílem odchylným čtením rukopisu. I byla již dlouho cítěna potřeba vydání nového, jež tuto veřejnosti předkládáme.[1])

I.

Rukopis náš jest kodex papírový malého kvartu a pochází, jak z data na listě 66ᵃ vysvítá, z r. 1472. Asi v XVIII. století byl svázán v desky lepenkové s koženým hřbetem. Při vazbě byly kraje silně ořezány, takže kustody, připsané na spodním kraji posledního listu každé složky, skoro vesměs zmizely. Šířka vázaného rukopisu obnáší nyní 15 *cm*, délka 20 *cm*. Na hořejším řezu napsal kdosi v nové době inkoustem jakýsi znak složený z písmen *ND*. Knihař přivázal v předu tři listy, v zadu sedm listů, jež jsou tedy nepopsány. Papír vlastního rukopisu liší se od těchto listů i jakostí svou i vodotiskem. Všemi složkami jest na něm patrný kříž. Kodex skládá se z devatenácti složek po šesti arších neboli po 12 listech a obsahuje tudíž, ježto dva listy jsou vytrženy, celkem 226 listů. Listy jsou nyní tužkou znamenány číslicemi od 1—226.[2])

[1]) Odchylky Brücknerovy uvádím pod čarou (Br.)

[2]) Prof. Brückner nalezl listy nečíslované.

Rukopis byl kdysi bez vazby. To se dá souditi z toho, že první list jest víc ohmatán než ostatní listy a že se v poslední složce jeví účinky vlhka. Zejména tři poslední listy jsou prosáklé vlhkem. Kraje některých listů byly roztrhány a jsou, patrně při vazbě, přelepeny papírem. Tak spodní roh prvního listu, vrchní a spodní kraj listu 226. a vrchní kraje několika listů předcházejících, ač trhliny zde nesahají do psaného textu. Jak již dotčeno, dva listy jsou z rukopisu patrně již vázaného vytrženy, a to: list sledující za listem nynějšího číslování 36. a za listem 199.

Na vnitřní straně přední desky jest v nejnovější době tužkou napsáno: »rękopis z r. 1472. cf. o niem Brückner A., Böhmische Studien w Archiw f. slav. Philologie t. XI. str. 81 sqq.« Za rukopisem na prvním přivázaném listě touž rukou: »NB! W tym rękopisie kart liczonych i zapisanych 226 (dwieście dwadzieścia sześć) a 7 białych«. Pisatel zapomněl na tři bílé listy v předu.

Rukopis jest o jednom sloupci. Na každém listě jest vylinkován čtverhran 16—17 *cm* výšky a 9·5 *cm* šířky, do něhož jest zpravidla vepsáno 29 řádek, řidčeji 28 řádek; napočítal jsem však také 27 (l. 180^b, 181^a) a 31 řádek (l. 183^a). Písař, než počal psáti, každý sloupec napřed vylinkoval černým inkoustem podle bodův ostrou rafií vypíchaných, jež na mnohých listech u pravého řezu jest ještě znáti. Iniciálky jednotlivých skladeb jsou barvami pečlivě provedeny, iniciálky jednotlivých oddílů (kapitol) jsou červené a vyplňují co do výšky 3—4 řádky, zřídka kdy pouze dvě řádky, jako na počátku Ar. kap. XXXIIII. a na poč. Ar. kap. 44. Červené jsou také všeliké nadpisy a přípisky a latinské verše, jež se vyskytují v Ezopu. Písmo rukopisu jest úhledné a pečlivé, nahodilé chyby jsou vyškrtány. Jen v poslední složce jeví se jistý spěch, takže z rukopisu, jak Brückner poznamenal, již asi mnoho nechybí.

Písař trochu skrblil místem, takže málokde najdeš kus prázdného řádku nebo dokonce celý prázdný řádek. Prázdná mezera tří řádků jest mezi kronikou o Bruncvíkovi a Ezopem na l. 15^b. Vytknouti sluší také tu zvláštnost, že písař části červeně psaných nadpisův a veršův, kdykoli se mu nevešly na řádek, psal na konec řádku následujícího. Tak na př. hned na začátku rukopisu červeně psaný nadpis Pocina ſe řeč piekna o Bruncwikowi nevešel se celý na první řádek; proto písař slabiku *wi* napsal na konec řádku druhého. Na zbylou část tohoto řádku pak teprve napsal slova Když bieře poſmrti. Vypadají tedy první dva řádky takto:

Pocina ſe řeč piekna o Bruncwiko
Když bieře poſmrti wi

Přes kolmou čáru na pravém kraji psal písař málokdy, a to nejčastěji jen jednotivé litery, řidčeji celé slabiky, jen v několika případech celá slova. Ve skladbách veršovaných na začátku jednotlivých veršů jsou psána veliká písmena, jež jsou vždy rubrikována. To jest velmi důležité, neboť tam,

kde jsou psána malá písmena, obyčejně lze také konstatovati porušení původního textu. Tak na př. v písni o Tand. v. 1210—1213 lze z velikého písmene *S* poznati, že slovo *Swada* původně patřilo do verše následujícího. Předloha totiž, z níž písař kodexu našeho vypisoval, měla také na počátku verše velká písmena. Když opisovatel text nějak porušil, nechal často veliké písmeno u slova, které se porušením se začátku verše dostalo do prostřed verše. Podobně lze zpravidla vyložiti malá písmena na počátku veršů. — Rubrikované litery nenalézají se však pouze na začátku veršů, ale také zhusta uprostřed veršů Jména vlastní bývají označena velikými počátečními písmeny, nezřídka však jsou psána písmeny malými. Velká písmena *h, l, n, p, z, y* se nehrubě liší od malých. Verše jsou napořád psány, ale odděleny od sebe šikmými, tu černými, tu červenými čárkami, zřídka kdy tečkou. Šikmá černá čárka na konci řádku bývá často znaménkem nedopsaného slova. Jiných rozdělovacích znamének v rukopise není.

Pravopis rukopisu jest v podstatě Husův, s některými modifikacemi. Měkkost souhlásek označuje se tečkami. Tečka vypadá buď jako malý čtvereček »•«, buď jako slabá čárka téže délky jako strana onoho čtverečku»'«,[1]) a to dle toho, jak písař více nebo méně pérem přitlačil. Nad *i* tečka někdy bývá, někdy nebývá. Zřídka kdy jest *í* čárkováno; čárky jsou nad míru dlouhé, obloukovité a vyskytají se pouze nahodile. Nejčastěji schází tečka nad *i* ve slabikách *si, ši, ti,* zřídka kdy ve slabikách *mi, ni, mie, nie.*

Co do jednotlivostí budiž poznamenáno toto:

Měkkost souhlásek označuje se tečkou. Tečka bývá často vynechána. Tečka nebývá vždy přesně nad souhláskou, nýbrž někdy trochu na pravo, někdy na levo. Vždy poněkud na levo bývá u *ſ*; poněkud na pravo zpravidla ve slabikách *ři, ře, řa, či, če, ča.* Písař totiž píše tyto slabiky spřežkami a klade tečku nad ně do prostřed. Porůznu se také některé souhlásky označují spřežkami. Někdy i nad tvrdou souhláskou jest napsána tečka. Předložky jednoslabičné se vždy píší se svými slovy dohromady,[2]) rovněž i jiná jednoslabičná slůvka, jako spojka *i* (y).

A. Sykavky se označují:

1. *s* se píše:

a) nejčastěji *ſ* na začátku i uprostřed slov: poſmrti, ſyn, ſe, mieſiciech B. 1ª, paſu B. 9ᵇ, ſtebu B. 3ª.

b) na konci slov *s*: nas B. 2ᵇ, podnes B. 8ª atd. Tak se také píše předložka *s* před následující sykavkou *ſ, z*: sſebu E. 323, sſwym E. 149, sſtrachem E. 636, szemany Ar. 143, sſtupa E. 8 atd.

c) nezřídka *ſſ*: hlaſſy B. 4ª, paſſow B. 7ᵇ, leſſy B. 5ᵇ, maſſo E. 408, roſſu E. 208 atd.

[1]) Brückner ve vydání svém tyto čárečky transskribuje tu tečkou, tu čárkou.

[2]) Způsob ten zachován z vážných příčin i v tomto vydání.

d) řidčeji *sſ* na počátku slov: sſtrci B. 11^{b}, sſtawil Ar. 1027, Sſtraſt E. 1097, Sſtraſtne E. 424, E. 3090, Sſtraſtna E. 317, Sſtkwoſt E. 1601.

e) někdy také *z*: zſani B. 5^{a}, ztraſti E. 2865, wzklepie J. 1671 a jinde.

f) porůznu *ẛ* nebo *ṡ* (na konci slov): caẛow B. 11^{b}, ocaẛow B. 10^{b}, Sẛebu T. 57, ẛam T. 265, weẛel J. 1719, wẛedẛe Ar. 1410, byẛte Ar. 780, braẛta ſe E. 2307, ćaṡ E. 807.

2. *š* se označuje

a) zpravidla *ẛ* nebo *ṡ* (na konci slov): ẛkodu E. 409, ẛpilu E. 914, vſlyẛewẛi B. 12^{a}, naẛi B. 1^{a}; raciṡ B. 3^{b}, budeṡ B. 13^{b}, rozkoṡ E. 714, nezadaṡ E. 1608, maṡ T. 70 atd.

b) velmi často *ſſ* nebo *ſs* (na konci slov): pieſſi B. 4^{a}, wſſie B. 15^{a}, ẛedſſi T. 668, tieſſieẛe E. 990, ſſkoden E. 3105, ſſibennice E. 2970, ſſtebty E. 990, ſſpalek E. 1035 atd.; rozkoſs E. 703, myſs E. 317, weſs E. 364, maſs B. 10^{a}, nechceſs B. 9^{b}, widiſs E. 708 atd.

c) řidčeji *sſ* (na počátku slov): sſkody E. 983, Sſkoda E. 356, Sſlechetnoſt E. 77, Sſtieſtie E. 692, Sſpeheře Ar. 1098 atd.

d) dosti často *ſ* nebo *s* (na konci slov): neſluſie B. 1^{a}, priſiti E. 335, Awſak B. 12^{a}, pokuſeni E. 1093, ſpilu E. 917, poſle B. 15^{a}, Dopuſtie Ar. 2289, neſtieſtie B. 2^{b}, geſtierow B. 10^{a} atd.; Kleofas B. 14^{b}, wies B. 11^{a}, chces B. 1^{b}, welis Ar. 1302, Slys E. 1441, hodis E. 246 atd.

e) v jednotlivých případech *ſſ*, *Sẛ*, *ſṡ*: towariẛſi Ar. 3909, bieẛẛe T. 1408, Sẛipowe Ar. 3534, chodiſṡ E. 2287.

3. *z* se píše

a) zpravidla *z*: rozkazanie: B 1^{a}, zemiech ib., rozpomenuw ib., střez E. 471 atd.

b) často také *ż*: Střeż E. 329, woż E. 2139, wiż E. 1079, 3142, B. 9^{b}, hroż B. 10^{a}, noże B. 7^{a}, oswobożena Ar. 4374, wżeli Ar. 2250, żed Ar. 2355, mrżkoſti E. 624, Skrże E. 311, żemie J. 103, żetie J. 878 atd.

c) zřídka kdy *ſ* nebo *s*: sſlibu T. 1734 (vedle zſlibu ib. 1740), mrſky E. 931.

d) jednou *zſ*: rozſetniechu Ar. 3459.

4. *ž* se píše

a) obyčejně *ż*: když, vważe, knieże, protoż B. 1^{a} atd.

b) často také *z*: zbozie, kazdeho B. 1^{a}, ziw B. 1^{b}, lezel Ar. 1099, zen Ar. 1735, nozy J. 1654, muzow J. 1827, awſakz E. 693, kazi B. 13^{b}, zaſluzil ib., gednezt ib., wiezyz B. 11^{b}, zadna B. 12^{a}, znieẛe E. 993, druzko E. 667, wyrazy E. 344 atd.

c) velmi zřídka *ſ* nebo *s* (na konci slov): ſecy Ar. 687, 1023, 1050, nedrzis E. 2330, yakehos B. 10^{a}, nes B. 3^{b}.

d) jednou *zs*: genzs E. 2051.

5. *c* se píše

a) zpravidla *c*, jež jest velmi podobno k *t*: Bruncwik B. 1[a], wſecko ib., otce ib. atd.

b) nezřídka *ċ*: Ařkuċ Ar. 407, dċeri B. 11[b], wſeċka B. 14[a], J. 814, obeċnie Ar. 1946, wſiċkni J. 1368, wzaċno E. 2803 atd.

6. *č* se píše

a) zpravidla *ċ*: wıeċnu peċı E. 704, mraċı Ar. 3657, raċí Ar. 3658, ſeċi Ar. 1216 atd.

b) často *c*: vcinil B. 1[a], ſeci B. 15[b], ctwrt B. 2[a], caſu E. 135, mlcal E. 1249, hubence E. 1696, pannice T. 415, ctıeſe T. 1419.

c) na dvou místech *cz*: cztiti Ar. 5056, wecz J. 1956.

B. Měkkost souhlásek *d*, *t*, *n* označuje se tečkou na konci slov a uprostřed slov před souhláskou. Třeba však podotknouti, že u *ď* a *ť* tečka ve většině případů schází, kdežto u *ň* zpravidla se nevynechává. Tečka nad *ď* a *ť* jest: toṫ E. 403, Ar. 463, 470, 1365, 2346, 3143, 3369, anaṫ Ar. 3164, anoṫ Ar. 1604, 4012, coṫ E. 2786, tuṫ E. 1549, Ar. 1086, 2536, 3131, 5243, hynṫ Ar. 3481, 3643, neroḋ E. 914, buḋ E. 1372, aṫ J. 1654, puṫ Ar. 1949 (ale put Ar. 1939). Měkkost u *ď* a *ť* není označena: hrad E. 837, neblud E. 1412, bud E. 1430, nat B. 9[b], żet B. 1[b], 13[b], iat B. 1[a], ont B. 1[b], cot B. 1[b], tohot B. 1[b], bycht B 1[b], tıt Ar. 1093, ondet Ar. 1112, weceſtat Ar. 5380, Sſed T. 71, ged T. 1092 atd. Naproti tomu je na dvou místech tečka nad tvrdým *t*: Arnoſṫ Ar. 774, ſtıṫ J. 642.

Měkké *ň* s tečkou jsem nalezl: haṅba E. 3088, 2781 (tak pravidelně i na mnohých jiných místech), kuoṅ E. 2110 a jinde, koṅmi Ar. 2138, oheṅ Ar. 3970, 3998, naṅ B. 11[b], T. 1580, zaṅ Ar 1327, předeṅ T. 752, weṅ T. 317, Ar. 186, poṅ Ar. 399, proṅ Ar. 716, braṅ Ar. 2427, nehoṅ J. 503, zahyṅ E. 1891, promieṅ E. 1081. Označení měkkosti schází: nadra B. 5[a], nadricko Ar. 3059, kuon B. 14[a], E. 2070 a jinde, ohen J. 775, wıezen Ar. 4702, hanba E. 1214, J. 596, konmi Ar. 97, hneteṡ E. 1738, ſtan T. 1803, wſtante E. 3199, zen E. 239, priklon E. 629, poden Ar. 4012, ſkrzenż Ar. 4650, nan Ar. 105, 2067, pron Ar. 1095, T. 1664, pronż Ar. 1472, wen Ar. 1645, J. 685, naden E. 853. Nad tvrdým *n* je tečka· hyṅ Ar. 2322, weṅ T. 137, aṅ T. 145, zakoṅ E. 1022.

Měkkost souhlásek *ď*, *ť*, *ň* před *i* se neoznačuje; přece však nalezli jsme na dvou místech: maṫı E. 638, cṫı Ar. 2117. Měkkost týchže souhlásek před *e*, *a*, *o*, *u* značí se písmenem *i*: dobrodienie B. 1[a], tıe B. 1[b], luniak E. 349, wiezniow Ar. 1126. Vyjímky jsem nalezl: přeṫıeſe E. 94, komniaṫe Ar. 3328, cṫeni Ar. 3463, poċṫenie Ar. 5425, ſtyſṫe J. 1679; priteze E. 48, te E. 1428, wta E. 293, medenicy Ar. 3126, obleṅuge Ar. 5601, wieznow Ar. 1705.

C. V některých slovích k *t* se přidává *h*: leth B. 12[a], 14[a], E. 284, 290, T. 821, ſeth Ar. 675, 983, 1068, 1117, 1120, 3537, 3545, katha

Ar. 3218 kathu Ar. 1139 a jinde; ale také: let Ar. 1850, leta Ar. 4844, 5456, lety B. 14b, ſet Ar. 1950, 3577 atd.

D a *t* se matou na dvou místech: hnet E. 156, dkan J. 309.

D. Po retnicích *b, p, v, f, m* se za nynější *ě* píše *ie (ıe)*: Bieda B. 1b, opiet E. 357, wieru E. 360, offierowal Ar. 5469, mienim B. 1a atd. Zřídka kdy jest *i* vynecháno: medenicy Ar. 3126, kropeřow Ar. 1979, vwezenie T. 1169, Meſtſka E. 653. — Ojedinělý je případ, kde *ě* po retnici se píše *ye*: nemiloſtıwye Ap. 222.

E. Po *l* jotace někdy označena bývá, někdy nebývá: ſyle E. 839, naſyle E. 726, kwiele Ar. 2226, ſtelie E. 2151, milie E. 725, kratochwilıe J. 1195, weſelıe Ar. 2092 atd.

F. Měkké *ř* se označuje:

a) pravidelně *ř*: wepř E. 621, řkuce B. 11b, oř T. 1031 atd. Ve spřežce *ři* píše se někdy tečka nad *ř* i nad *i* (srov. str. 3.): přigetı B. 6b, Přigide B. 12b, přibıeże E. 1962, Přikaza Ar. 960, třiſta B. 7b, přielıs E. 1457, křiweho Ar. 1221, kteřizto Ar. 4229, dařil T. 1784, twaři J. 1741 a jinde. Častěji však je pouze jedna tečka psána, a to asi uprostřed mezi *ř* a *i*, řidčeji nad *ř*. Někdy však je tečka teprve nad druhou částí spřežky.[1]) Podobně se děje i ve spřežkách *ře, řa*; tečka je na druhé části spřežky ve slovích: vzrėchu J. 1475, Trėbali J. 1404, prėdhoru J. 1405, Prȧla Ar. 917.

b) na dvou místech *ř*: přigel Ar. 1656, bratřı Ar. 5038.

c) na několika místech *rz, rż*: weprz B. 6b, Orz Ar. 4223, T. 1464, J. 938 (jinde oř), orze J. 935, zwierz J. 465, hoſpodarz Ar. 5011, lekarzı Ap. 218a, ctirzı Ar. 5439, Trzı J. 1865, mierze T. 1071, horze J. 203, berz J. 412, berze Ap. 220a; Orż T. 929, orże J. 202, paſtyrż E. 2308, lekarż T. 1254.

d) na třech místech *rs, řs, rſ*: Weprs E. 617, wepřs E. 614, trſpaſlkem T. 920.

e) často bez tečky *r*: wier E. 773, a rka B. 2b, tretıe E. 455, wecere E. 1574, wıere E. 1830, wetrech B. 4a, prege Ar. 1531, zetreſta T. 1059, whore J. 1825 atd. Naopak jest na několika místech *ř* místo *r*: hořky E. 833, řekowe Ar. 2464, Ařnoſt Ar. 4893, řwati E. 2455.

G. Samohlasné *r* se označuje všady tak jako nyní. Zaznamenati sluší pouze: PRrwu E. 219, ċrweny B. 7a vedle cirweny Ar. 2458.

H. Hrdelné *h* a *ch* se někdy matou: netruhlıż E. 3095, truhlıe T. 611, prichod Ap. 225a, lechka E. 2794, lechce Ar. 5128, T. 1161, E. 1036. 3130, polechcitı Ar. 2878.

---

[1]) V přepise svém vždy spřežku tuto píši s tečkou nad *i*.

I. j se píše

a) nejčastěji *y*: yazyku B. 1[a], yako B. 4[b], E. 892, yakz B. 2[b], yakehos B. 10[a], yuz J. 1320, boy Ar. 1160, gey B. 1[b], kleyt Ar. 5339, twoy Ap. 218[b], taynie T. 214, ſeyda B. 6[a], woynu E. 20, woyſko Ar. 1106, priyal Ar. 5916, naymileyſi B. 1[a], Biehay E. 430, kay ſe E. 881, day E. 1286, nemeſkayz B. 9[b], znamenayz B. 1[b], nedbayme Ar. 3276 atd.

b) velmi často *g*: gey B. 1[b], Ge B. 1[b], gehoz E. 1100, ıneg E. 863, mog, twog Ap. 218[b], klegt Ar. 5368, kwogſku Ar. 1097, wognu E. 27, ſogka E. 1663, nepřeg E. 1565, znamenag E. 1285, nemeſkagme Ar. 3279, wogſka B. 13[b], pohledagme Ar. 3816, nepřegtež Ar. 45 atd. Na třech místech *ġ*: ġey B. 11[a], ġede Ar. 2157, taġe E. 1413.

c) řidčeji *i (ı)*: ia, ıat B. 1[b], iat B. 1[a], ıakz B. 12[b], Jakzt B. 1[b], iazykem E. 925, boıowatı Ar. 1885, přıiaw Ar. 5013, poia T. 88, poial T. 994 atd.

K. Samohlásky *i* a *y* se celkem tak rozeznávají a označují jako v jazyce novém, jen že se po *c*, *z*, *s* vždy píše *y* kromě dvou slov: tiſic Ar. 1597, tiſicow Ar. 621, tiſıcow B. 12[b], tiſice Ar. 3547, mieſiciech B. 1[a], v nichž je vždycky *i*; dále ſeci E. 3136.

Dvojhláska *ie* se ovšem píše i po *c*, *z*, *ſ*: prichazıeſe B. 3[a], wzietı B. 4[a], třeſieſe B. 5[b], mieſiecow B. 7[b], cieſař Ar. 181 atd.

Samohláska *i* se tedy píše

a) zpravidla *i* nebo *ı* (to nejčastěji po *ſ* a *t*): prigıde, gedni, welıke, diwatı, ſnami, wida, ſkoci B. 12[b] atd.

b) na některých místech *y*, a to: byl J. 667, bytı E. 1706, dobytı Ar. 4700, J. 1885, hoſpodynie Ar. 602, pakoſty E. 729, 1020, bohaty E. 3013, whlemyzdy E. 775, ty E. 866, prykryta T. 1242, wyrazy E. 344, koly J. 1833, ſmyſly Ar. 2867, myſlyś Ar. 2882, tmy E. 1634, zeſtlany Ar. 2717. Jsou to vesměs patrné omyly a vnikly do našeho kodexu z předlohy, jiż písař měl před sebou. Spojku *i* však písař úmyslně psal všady *y*.

c) někdy *ie (ıe)*: wiezıe (gen. pl.), Ar. 2364, panie (dat.) B. 1[a], wneſtıeſtıe (lok.) Ap. 216[b], poſtieſtıe T. 1552, ſtıeſtıe twemu E. 2105, tie (dat.) E. 1112, gie (akk.) Ar. 130, o nie (fem. akk.) Ar. 3193, dietıe (pl. akk.) J. 1665, biezie (rým lezi) J. 1919, matie (rým ptatı) Ar. 421 atd. Z příkladův těch a podobných lze souditi, že i na jiných místech, kde je psáno *ie*, čísti jest *í (i)*, to jest, že úžení dlouhého *ie* v *í* v té době, když kodex náš byl psán, aspoň z velké části již bylo provedeno.

d) Dlouhé *í* psáno jest na několika místech *ij*: panij Ar. 1182, T. 1202, J. 1478, zemij Ar. 4075, Lidij J. 2035, mužij T. 779, o nij Ar. 5453, prawij J. 1281.

Tvrdé *y* se označuje jako v novém pravopise; jen na několika místech jest místo něho *i*: ſliſte J. 994, bylı Ar. 3563, T. 1304, byli

Ar. 3414, prirodili Ar. 806, narodili Ar. 807, ſkakali B. 12^a, biti J. 1016, zbili T. 645, Ar. 3770, ſwimi T. 1787, prawi Ar. 2151, lſtiwi Ar. 976, mužowi E. 2454, znowi E. 2423, wybrani J. 1603, wynimani Ar. 82, zbaweni E. 874, ſkodi Ar. 4297, nikdi J. 324, T. 2, Ar. 4975, ti Ar. 2111, neoſtawimi Ar. 4527, Miſſie E. 322, dceri Ap. 209^a, ſtrice T. 1690. — Zvláště uvésti třeba, že číslovka čtyři vždy se píše jen ctiri B. 14^a, E. 436 atd.

L. Samohláska *u* se píše

a) na počátku slova pravidelně *v*: vzris B. 1^b, vda B. 6^b, vdatne B. 8^a, bezvrazu B. 14^a, vzrie E. 1816, vwelike B. 6^b atd Vyjímkou *u*: kuſyli T. 1107, wumyſl T. 124, wuſtech B. 11^a; někdy také *w*: whoni B. 5^b, Wbohy E. 3089, Wkrutny E. 2242, Wchopichu E. 952, Wrozomieg E. 1844, Wzře E. 2882;

b) jinde ve slově všady *u*, jen na dvou místech *v*: mvſym J. 1857, Tomv E. 1387.

M. Dlouhé *ó* zpravidla se zachovává, jen v některých kmenech se někdy rozvádí; to jsou: buoh Ar. 3392, 3845, 3906, 3965, 4015, 4881, J. 1803, Ap. 212^b a jinde; buoſti E. 1538, Ar. 4227 a jinde; duom B. 13^a, Ap. 226^a; dwuor T. 87, 229, 1527; huoře J. 1909; hruozu J. 1557; kuoň B. 4^a, 8^a, 13^b, 14^a, E. 2056 a jinde; kuože E. 2138, 2662, kuozi B. 4^a, E. 2312, Ar. 1819, J. 1653 a jinde; naluonu B. 5^b; muož J. 2029, muože E. 2823; puol B. 3^a, 10^a, Ar. 1105, 2635, 2771, 3883, 4844, 4899, T. 455, J. 979; pruochod Ar. 2817; ruože J. 176, ruozi J. 130, 138, 201, 207, 1535, ruožene Ar. 3058 a jinde; ſkuoro J. 1519, 1615, Ar. 2341; ſtuol E. 1577, 1733, 2678, 3042, Ar. 667; wuol E. 2845, 2902; wuole J. 1520, wuoli J. 857; wuoz E. 1686, Ar. 629, 5085, T. 1344.

V příponách ohýbacích jest *ó* pouze dvakráte rozvedeno: bohuom Ar. 4842, ziwotuow Ar. 4154.

N. Délka samohlásky označuje se zdvojením pouze ve slově Balaad B. 3^a, a tak všude. Čárku nad dlouhým *á* našel jsem ve slově meſkánie Ar. 5725. Čárka ta jest ovšem nahodilá.

O. Dvojení souhlásek vyskýtá se dosti hojně, a to buď na počátku neb uprostřed slova:

a) Abbatyſi Ap. 219^a; radda Ar. 428, 471, J. 417, raddie T. 897, 1258, 1671 a jinde (vedle rada, radu B 3^b, rady J. 511 a j.), paddeſate B. 2^b, paddeſat Ar. 2833, dewaddeſata Ar. kap. 90; Teoffil Ap. 220^b, Effezu Ap. 217^a, zaffir J. 270, zuffa E. 2597, zuffati E. 3089, dovffamt B. 13^b (vedle dovſam B. 13^b, Vſag T. 1010), offierowal Ar. 5469, offierowat Ar. 5620, Rozſaffnoſt E. 2550, Wolffarta J. 587; cinilli Ar. 1675; pannu Ar. 3052 (a tak vždy), pānic T. 222, pannice T. 148, zapānice T. 670, ku pannicy T. 361 (vedle panic T. 983, 409, 358, 157 a j.) a jinde, Bu-

benniky B. 13[b], Ar. 5105, pfennice Ap. 211[a], puftennika Ar. 5730, puftennicie B. 14[b], winna E. 872, winnu E. 298, 2639, winny E. 2190, wīnu T. 671, wīny Ar. 1275, newinna E. 1828, winnie E. 870, 900, wīnil E. 1265, zawinni E. 1310, dowinniš E. 876, winniechu E. 2724 a jinde, ſıbennice E. 2428, 2970, 2457; oppony Ar. 2532, Appollon, Appolon Ap. 212[b] (vedle Apolon Ap. 209[b]); Sarracenom Ar. 5456 (vedle Saracenom Ar. 5053), tyrran T. 951; platta J. 2035, zlatto E. 2923, zlatta B. 9[a], zlattıe T. 1717, zlatty E. 122, zlattu J. 656, zlattych B. 9[b] a jinde, wratta B. 7[b] a jinde (vedle wrata B. 7[b] a jinde), getti T. 1145, Attenagor Ap. 220[b]. Naopak písař jednou napsal jednoduché *l* místo dvojího: ſlychalıs Ar. 2955.

b) ffilomachya Ap. 220[a], fflorybella T. 74, kfflorybele T. 1405 a jinde (vedle Florybella T. 1572), ffrankreych Ar. 5629, 109, ffranſku Ar. 1172, ffuntow Ap. 210[b]; lleč T. 594, Llepe Ar. 1479, llew E. 1215, 1233, Lluniakowym E. 1126, Llıſka E. 709, Llabut E. 819, Llucıſtıe T. 1305, Llankrabie Ar. 1308, Llawryn J. 379, Llawrynek J. 727.

P. Skratek v kodexu není mnoho, a to obyčejně na konci řádků. Nejčastěji bývá vynecháno *m* na konci slova, jako: piē E. 1735, ſowocē E. 196, Kleofaſſē B. 14[b], wlkō E. 2593; ale také na jiných místech slova: odēne B. 1[b], ſēnu T. 930, předēnu J. 690, kēnie J. 1592, pōſtıl J. 1539, pōni T. 1596, dōnienie T. 1710, kōniaty B. 12[a], zlowıdōcy B. 13[b] vkōniatıe Ap. 208[b].

Velmi často se také *n* označuje pouhou skratkou, a to zpravidla uprostřed slova: mēſıeho E. 2801, nekūſtug E. 627, hawrāku E. 817, slūce E. 481, ſtıēce E. 551, ſpelūce B. 10[a], pāna B. 11[a], pſēnice Ap. 211[a], Brūcwik B. 3[a], ſlıcēſtwıe Ar. 4811, Gīdrich Ar. 926, Tādaryaſs T. 940, 1133, 1180, podobēſtwim T. 1499, bezhāby J. 480, Hilbrāt J. 728, Berūſkemu J. 870, miloſrdēſtwıe Ar. 5306, Seſtřēce Ar. 1487; ale také na konci slova: panē T. 1202, priezē E. 2975, hubē E. 2170, prſtē B. 14[b], J. 1563, tē B. 1[b], Ar. 5233, T. 648, plamē Ar 4011, pā Ar. 4764, Apollō Ap. 210[a], gedē Ap. 224[a] a j.

Koncovka *-mu* se označuje povýšením samohlásky ve slovích: to[v] Ar. 42, 1213, 2123, 2538, J. 63, 1806, 2032, 2052, ſwe[v] Ar. 1478, ge[v] T. 728, 1168, 1666, wietſie[v] E. 2585. Podobně koncovka *-na* ve slově Lawry[a] J. 964 a koncovka *-ho*: ge[o] J. 117, 682 Ar. 1389, E. 1522, ſwe[o] E. 1721. Koncovka *-us* = [9]: Aſtryoll[9] B. 14[a].

Zcela ojedinělé jsou skratky n[b] = neb J. 1426, Ar. 3041 a Tandaīaš T. 1447.

Silněji krácena jsou slova: jest = ḡt B. 1[a], 7[b], E. 2652 a na mnohých jiných místech; pro = ꝑ Ar. 32, 21, 25, 580, 728, 3261 a jinde[1]): právo = p̄wo Ap. 224[b]; praviti = p̄witi T. 554; panna = pā T. 1025; devátá =

[1]) Skratku ꝑ v tomto vydání jsem všady rozvedl.

dewā Ar. kap. 49; dwadcā E. kap. 20; vzhledávati = wſhledāti Ar. 2692 kapitola = Capito[a] E. kap. 52 (v registru), J. kap. 42, Ar. kap. 118, Kapi[a] E. kap. 51, Kapı J. kap. 44, E. kap. 24; Amen = Am̄ Ar. 3600.

II.

Kodex hraběte Baworowského obsahuje: kroniku o Bruncvíkovi Ezopa, píseň o Arnoštovi, píseň o Tandariášovi a Florybelle, píseň o Jetřichovi Berúnském a román o Apollonovi, králi Tyrském.

I. Kronika o Bruncvíkovi na listech 1[a]—15[b], nadepsaná slovy Počíná se řeč pěkná o Bruncvíkovi. O původci a pramenech skladby této přes důkladné práce Menčíkovy [1]) a Prusíkovy [2]) ještě nic není na jisto postaveno. Dle mínění Menčíkova jest to erbovní pověst česká, podobně jako kronika o Štilfridovi, jsouc několika a rozličnými pověstmi západními proniknuta. Zejména se přibližuje k německé písni o Arnoštovi a známé západní pověsti o rytíři se lvem, již Michal Wyssenhere zpracoval v básni Heinrich der Löwe (v XV. stol.). Bruncvíka nesestavil český skladatel teprv na základě různých pověstí, nýbrž na základě nějaké hotové básně německé, nikoli však dle Reinfrieda z Brunšvíku. Ale skladatel náš aspoň na některých místech něco sám ze sebe přidal nebo všelijak změnil.

Prusík klade složení Bruncvíka v dobu krále Přemysla II., kdy jiné básně o podobných dobrodružstvích, jako Alexandreis, vznik braly, přidávaje se k mínění, že český Bruncvík spočívá na německé skladbě Reinfrit von Brûnsvîc. Ale český skladatel nespokojil prý se pouze touto básní, nýbrž sahal i k jiným skladbám; možná, že použil i Arnošta samého.

Přes tato zcela rozdílná mínění o původu Bruncvíka to jisto jest, že skladatel měl cizí, německou předlohu před sebou, ač žádnou z příslušných básní nyní známých. Česká skladba nejvíce se blíží básni Wyssenherově, v rkp. z r. 1474 dochované, ale původu staršího. Báseň tato se s Bruncvíkem celkem shoduje, až na to, že v ní není zmínky o sedmileté lhůtě, kterou odjíždějící Bruncvík dává své choti, ani o hoře Jakštýnu. Také tendence vlastenecká, jež v české skladbě tak znamenitě vyniká, u Wyssenhera schází, jakož i v jiných známých skladbách německých. Moment tento byl patrně teprve v Čechách přibásněn. I dalo by se mysliti, že český skladatel užil nějaké starší skladby o rytíři se lvem, jež sloužila i Wyssenherovi za předlohu, a že látku rozhojnil živlem patriotickým. Také boj Bruncvíkův s drakem Baziliškem o pannu Afriku byl asi teprve v Čechách do naší kroniky vložen, protože žádné známé německé zpracování pověsti

---

[1]) F. Menčík, Kronika o Štilfridovi a Bruncvíkovi. Krok 1889, str. 195—198, 235-240, 282—286, 322—325.

[2]) Fr. Prusík, Kronika o Bruncvíkovi. Krok 1890, str. 88—94. Příspěvky ku kritice textové, Krok 1890.

o rytíři se lvem episody této nezná. Episoda ta je vzata z německé pověsti o Rohovém Siegfriedovi, jež v době, kdy Bruncvík byl skládán, v Čechách byla dobře známa. Dá se tak souditi z míst u Dalimila, kde básník poukazuje na Dětřicha Berúnského a z překladů velké a malé Růžené zahrady a vévody Arnošta.

Mimo sborník hraběte Baworowského text Bruncvíka dochovaly nám:

1. Papírový rukopis univ. knihovny v Praze ve velkém kvartu, obsahující latinský Nový Zákon na 197 listech, psaný Zikmundem z Husince, jak svědčí přípis na konci rukopisu: Explicit novum teſtamentum per manus Sigiſmundi Dehuſſynecz Anno Domini mileſimo Quadringenteſimo Octavo ini[a] ſillā be. Na některých místech vidí se meziřádkové překlady české. Na l. 197[a] počíná za Apokalypsou sv. Jana Kronica o Stilffridowy, po ní následuje Kronica o Brunczwikowi na l. 203[a]—208[b], za ní ještě Kronika welmi piekna a przykladna o Jovianovi na l. 208[b]—210[a]. České skladby jsou později a jinou rukou psány než Nový Zákon, nikoli však tak pozdě, aby bylo oprávněno tvrzení prof. Prusíka,[1]) že ve sborníku hrab. Baworowského zachován jest nejstarší rukopis Bruncvíka dosud známý. Že české skladby rukopisu univ. knihovny dlužno klásti ještě do první polovice 15 století, soudím z toho důvodu, že písmo jejich se skoro na vlas podobá písmu Žižkova listu bratřím Bartošovi a Bernartovi ze dne 26. března 1423 (v museu král. Českého).

Rkp. universitní vydán jest V. Hankou v Praze nákladem J. Pospíšila 1827, 16°. 72 jazykem obnoveným. Ježto i druhé vydání ve Výboru II. 55—74 jest málo věrné, ba namnoze chybné, někdy s opravami pod textem nevyznačenými, podávajíc někdy špatné i smyslu odporné čtení, a ježto i Prusíkovy opravy v Kroku 1890 nejsou přehledné, uvádím text rukopisu universitního vedle textu kodexu hrab. Baworowského. Z toho postavení vedle sebe vyjde hned také na jevo, že oba texty se hrubě neliší. Rukopis Baworowského má pouze nepatrné přídavky a změny od písaře pocházející; zejména sluší vytknouti manýru, že se praeteritum přečasto vyjadřuje futurem historickým. Teprve v poslední části skladby rkp. univ. jest na některých místech obšírnější. Oba texty se také liší doslovem.

2. Rukopis musejní z nové doby, o němž Jungmann v Hist. lit. III. 96. činí zmínku.

Kromě těchto rukopisů uvádějí se mnohé tisky, zejména:

3. Editio princeps, již neznámá, ale ještě před Cestou Oldřicha Prefáta z Vlkanova r. 1563 pořízená.[2])

4. Vydání Jana Guntera v Olomouci z r. 1565 v 8°.

5. Vydání Evy Polyxeny Michálkové v Praze z r. 1691 pod titulem Kronyky dvě I. O Stylffrýdovi statečném rytíři, knížeti a pánu českém. II. O Bruncvíkovi, synu jeho, též knížeti a pánu českém; m. 8° C 7[b] (od nedávna v majetku Č. Musea).

---

[1]) Krok 1890.

[2]) Fr. Prusík, Kronika o Bruncvíkovi, Krok 1890.

6. Vydání z r. 1716 (bez místa), nyní v Č. Museu: Dvě kroniky, první o Štylfrydovi, druhá o synu jeho Bruncvíkovi, knížetech českých. 8°.

7. Vydání jindřichohradecké Fr. Pet. Hilgartena z r. 1733, 8°.

8. Vydání uherskoskalické z konce 18. stol. (1779?), věrný otisk vydání z r. 1716.

9. Vydání asi z 2. čtvrti 19. stol. (bez místa) s titulem: Dvě kronyky: První: o Štylfrýdovi knížeti pánu českém. Druhá: o jeho, též knížeti a pánu Bruncvíkovi, synu českém (sic) 8°, 48. Jest to otisk vydání jindřichohradeckého; Landfras v Jindřichově Hradci z něho později učinil opětné výtisky.

10. Vydání královéhradecké (bez roku) 8° pod titulem: Dvě kroniky o knížatech českých: Štylfrýda a druhého Bruncvíka (sic). Vydání to asi z počátku 19. stol. valně se liší od tiskův právě uvedených, shodujíc se v některých přídavcích s ruským Bruncvíkem.[1])

Text Bruncvíka ze sborníku hraběte Baworowského vydal Dr. Jiří Polívka r. 1892 v Rozpravách České Akademie, třída III. ročník I. č. 5. v příloze ke spisu Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře. Jak byl Bruncvík na Rusi oblíben, o tom svědčí hojné rukopisy v Polívkově spise uvedené. To, že kronika o Bruncvíkovi ve sborníku hrab. Baworowského se nachází bez Štilfrida, dalo podnět k domněnce, že Bruncvík přešel z tohoto sborníku do ruské literatury. Domněnka tato však není podstatná, jak Dr. Polívka dokazuje.[2])

II. Druhá skladba našeho sborníku jest veršovaný Ezopus na l. 15[b] až 66[a] o 3242 verších, počínající slovy: »Počíná se knieha velmi pěkná a užitečná, kteráž slove Ezopus«, a zakončená rejstříkem, po němž následují slova již nahoře vzpomenutá: A tak jest konec registrum na Ezopa Anno Domini MCCCCLXXII ten čtvrtek ante Margarete.

Bajky Ezopovy zůstaly po celý středověk neznámy a jako ztraceny. O polomythickém básníku řeckém zachovaly se jen zmatené tradice nesoucí se nikoli ke znalosti bájek jeho, nýbrž k bajkám Augustova propuštěnce Phaedra, a to nikoli k jeho iambickým veršům, nýbrž k pozdějším převodům v prosu, zejména k parafrasím Romulovým, jich nejstarší text znám jest z 10. století,[3]) obsahující 84 bajek rozdělených na 4 knihy po 20 bajkách (čtvrtá se 24 bajkami). Tato recense Romulova stala se zase základem nepřehledné řady nových sbírek, jsouc pozdějšími opisovači a skladateli všelijak měněna a doplňována.

Mezi nejdůležitější přímé parafrase Romula patří skladba tak zvaného Anonyma, nazvaná Anonymus Neveletův dle Neveletova otisku z r. 1610 pořízeného ve Frankfurtě v díle Mythologia Aesopica na str. 486—530.

[1]) Viz Fr. Prusík na udaném místě.

[2]) Vydání Polívkovo se celkem shoduje s naším. Kde se přece ve čtení různíme, poznamenávám to pod čarou.

[3]) Hermann Österley, Romulus. Berlín 1870, str. X.

Skladba Anonymova jest zpracování prvních tří knih Romulových [1]) latinským dvojverším elegickým, jež po dlouhou dobu velice jsouc oblíbeno a rozšířeno, opět se stalo pramenem četných jiných skladeb. Kdo je skladatelem tohoto veršovaného zpracování bajek Romulových, není známo. Také kdy skladba vznikla, není na jisto postaveno; nikoli však po 12. století. V různých rukopisích skladby samé i také jinde uvádějí se různá jména. Leopold Hervieux [2]) se domnívá, že našel pravé jméno skladatele těchto veršů elegických v jistém rukopise. Byl prý to Walter Anglický (Waltherus Anglicus), kaplan Jindřicha II, krále anglického (* 1133, † 1189), jenž později jmenován byl arcibiskupem palermským. Jindřich II., než provdal svou dceru Johannu za Viléma mladšího, krále obou Sicilií, uložil mu, aby šel k jeho budoucímu zeti a vyučoval jej krásným uměnám. Jest k víře podobno, že ony básně v rozměrech elegických byly plodem toho vyučování; že byly mladým princem dle Romula složeny a Walterem potom opraveny. Tomu by dle Hervieuxa nasvědčovalo i to, že básně tyto jsou vadné i co do formy, i co do obsahu. Nejen veršování jest barbarské, ale i původní myšlenka jest v nich skoro veskrze chlapeckým způsobem travestována.

O oblíbenosti Anonyma svědčí nejen přečetné rukopisy a tisky,[3]) jež nám skladbu tu zachovaly, ale také hojné překlady do jiných jazykův, tak zejména do jazyka italského, francouzského, nizozemského, anglického a českého.

Překlad český podává nám právě kodex hrab. Baworowského, a to překlad všech 60 bajek Anonymových, ač jich v českém rukopise napočteno jen 59, což se stalo tím omylem, že písař na l. 36[b] napsal O pſu ſtarem Capitola dwadcata ſeſta místo ſedma, což v rejstříku na l. 66[a] novým omylem hleděl srovnati tak, že kapitolu o psu starém a následující kapitolu o zajících napsal pod jedno číslo (27): O pſu ſtarem a o zagiciech Capitola XXVII. Tak se stalo, že i v rejstříku napočteno celkem 59 bajek. Pořádek bajek jest celkem týž, jako skoro ve všech latinských rukopisích, kromě bajek 16—25. Tu totiž český překlad podává bajky latinského textu Steinhöwlova v pořádku 16, 19, 17, 20, 21, 22, 24. 18, 23, 25, textu Hervieuxova v pořádku 16, 18, 23, 17, 19, 20, 21, 24, 22, 25.

---

[1]) Vlastně 58 bajek Romulových, neboť 59. a 60. bajka Anonymova jsou povídky odjinud vzaté.

[2]) Les fabulistes latins depuis le siècle d'Auguste jusqu' à la fin du moyen âge. Paříž, ve třech dílech, 2. vydání z r. 1893 a 1894.

[3]) První vydání Anonyma bylo v Římě r. 1473. V Německu byl Anonymus tiskem vydán Steinhöwlem mezi r. 1472—1482. Mimo Anonyma obsahuje vydání to také recensi bajek Romulových ve starších rukopisích nikde nedoloženou a její německý překlad Steinhöwlův. Latinský text byl předlohou českého překladu vydaného ke konci XV. stol. v Praze, nepochybně r. 1488; z němčiny pochází pozdější překlad v tak zvaném sborníku Prostějovském r. 1556. Srv. Jana Albína Ezopovy fabule a Brantovy rozprávky, vydal Ant. Truhlář ve Sbírce pramenův ku poznání lit. života v Čechách, na Moravě a v Slezsku, skupina I. řada II. čís. 3.

Překlad jest věrný, ale samostatnými přídavky českého básníka rozšířený. Málo co není z toho přeloženo, co jest v textu Anonymově; tak na př. český překladatel vynechal v kap. 23. Anonymovy v. 11—12: Si tamen hoc decus est et laus sic vincere, laus est Et decus hoc minimo fiet ab hoste minus — a poslední dvojverší skladby Anonymovy: Fine fruor, uersu gemino, quod cogitat omnis Fabula declarat, datque quod intus habet.

Přídavky se jeví předně v celém úvodě, obsahujícím 188 veršův a líčícím boj ctnosti s lakomstvím, a v závěru celé skladby (v. 3228—3242), jenž se obsahem těsně přimyká k úvodu. Jiné přídavky českého skladatele jsou v úvodech k jednotlivým bajkám o 4 až 18 verších, jichž ve skladbě Anonymově není. Tyto úvody však již nejsou jedině majetkem českého skladatele. Ač totiž Anonymus podobných promythií nemá, nýbrž pouze epimythia, má je za to skoro každý rukopis Romula, a to buď v nadpise neb v úvodě, připínaje je k bajce samé slovy: de hoc talem audite fabulam; de quo sic testatur fabula; de talibus sic narrat; ut haec fabula narrat; de hac re talem auctor posuit fabulam a p. Mnohá promythia Romulových rukopisů pak obsahem částečně se shodují s úvody českého překladu Anonyma. Stačí uvésti dva příklady:

v bajce III. (v. 309—313):

Také to pravi tobě:
neměj i jedné lsti v sobě,
neb ktož družci osidlo pokládá,
častokrát sám v ňe upadá.
Skrze žábu nám dává znáti.

Qui aliis fodit foueam, ipse sepius incidit in eam. Aliter: Qui de salute alterius adversa cogitat, non effugiet ea (Romulus v rkp. vídeňském, Hervieux II. str. 417—454).

V bajce V. (v. 399—400):

neb ktož zbožie žádá cizieho,
strach, aby nezbyl vlastnieho.

Qui cupit alienum, hic sepe amittit proprium (rkp. víd.).

Shody ty a mnohé jiné dají se jen tím vyložiti, že český překladatel při práci své upotřebil nejen Anonyma, ale také Romula. To bylo tím spíše možno, ježto prosa Romulova s verši Anonymovými se často nacházejí psány v témž rukopise.[1]) Že český překladatel vedle Anonyma i Romula měl za předlohu, dá se souditi i z míst, jako v bajce 23. (v. 1187—1194)·

jedna tovařiška zblúdi,
vběhši na lva jeho ubudi.
Přichváti myš lev svú nohú,
chtieše zabiti ubohú
Poče myš lva velmi prositi,
aby ji ráčil propustiti:
»Nevědomě sem tě ubudila,
proč bych toho neužila?«

Romulus:
Unus ex illis super leonem non voluntarie transiit. Expergefactus leo celeri manu miserum murem arripuit. Rogabat ille ueniam sibi dari, quia non uoluntarie fecerat.

[1]) Z takového rukopisu asi Steinhöwel vydal bajky Ezopovy, přidav k nim svůj německý překlad.

Anonymus tu krátce praví: Pressus mure leo, murem rapit; ille precatur.

Také v. 681—682 bajky 12.:

klíčník do pivnice seže,
aby potřebu vzal tudieže

nemají obdoby v Anonymově versi: Ecce sere clauis immurmurat, ostia latrant (dle Herv. laxat). Za to v Romulovi čteme: Cumque multis cibariis uterentur, uenit cellarius festinans et ostium cellarii impulit.

V téže bajce českého překladu v. 691. a na příslušném místě Romula jest klíčník výslovně jmenován, v Anonymově zpracování nikoliv.

Klíčník pivnici zatvoři,
štěstie se jima pokoři.

Romulus:
At ubi exiit cellarius et domum clausit, sic mus urbanus agrario dixit.

Anon.: Blanda penu clauso parcit fortuna timenti (Herv. timori).

Také verš 1632 v bajce 33.: »mozku nenie v této hlavě« nemá obdoby v Anonymovi, ale v Romulovi (II. 15): O quanta species, ait, et cerebrum non habet!

Konečně budiž poukázáno k v. 589—590 bajky 10.:

netěže had k síle přijíti,
poče hned vešken dóm jedem pržniti

srovnávají se s textem Romulovým: Refectusque ad tempus cepit esse iniuriosus et feneno multa fedare.

Český básník měl tedy také Romula za předlohu, a to zejména v promythiích, ale sluší dodati, že je zpravidla značně rozšiřoval, jak se na př. vidí v bajce 6. v. 427—437:

Tato básnice praví tobě,
aby rovně hledal sobě.
Střez se společstvie mocného,
běhaj tovařišstvie zlého.
Kdež nerovna voly budú,
nedobře ta s vozem pojedú.
Takéž ač co s mocnějším dobudeš,
nerovný s ním diel mieti budeš

Romulus:
Dicitur nvmquam esse fidelis cvm potente divisio. Videamus, qvid haec fabula narrat.

V epimythiu užil překladatel Romula vedle Anonyma na př. v bajce 7. v. 491—492:

Tato pověst brání tobě
řkúc: zlých lidí neviň k sobě,
zlého se střez jakžto meče,
ač chceš silné zbýti péče.

Anon.: Hic prohibet sermo letum prebere fauorem,
Qui mala fecerunt uel mala facta parant.
Rom.: Admonet haec locutio malis hominibus non gratulari.

Další přídavky shledáváme u českého básníka v bajkách samých. Kde se překladatel věrně drží předlohy, tam zpravidla jeden verš Anonymův podává dvěma osmislabičnými verši, rýmem sdruženými, tedy elegické dvojverší latinské čtyřmi verši českými, na př. v bajce 2. v. 265—268[1]):

Jěhně pije zdola stáše,
vlk nad ním vodu loktáše;
beránek se báti poče,
když vlk mluvi se zatoče.

In summo bibit amne lupus, bibit agnus in imo.
Hunc timor impugnat, uerba mouente lupo.

Často však překladatel čtyřmi verši českými nedovede lat. dvojverší vystihnouti, dodávaje pouze rýmující doplňkové verše, v nichž jen to jinými slovy podává, co již dříve jinak řekl. Na př. v prologu v. 189—194:

Protož aby nám probylo
a v kochání srdce bylo,
tato knieha nás k tomu učí:
kdežto zpurnost se polúčí,
snáze se zasměje tehdy,
když špilú se ozdobí vezdy.

Ut iuuet, ut prosit, conatur pagina praesens:
Dulcius arrident seria picta iocis.

Verše prologu 214—218 podávají podrobnější výklad veršů 195—199 a nemají v Anonymovi obdoby.

Zejména rád rozšiřuje překladatel úvodní verše jednotlivých bajek, vyličuje situaci podrobněji, ovšem často zbytečně, ba nevhodně. Rozšíření takové vidíme na počátku 41. bajky v. 1936—1945:

Kdyžto lev po lesu běháše,
zvieřátek zde i onde seháše,
aby měl pokrm v lačném času
a užíval svého kvasu,
když se běhav silně ztrudi,
až i po lese zablúdi.
Což se pak lvu sta ubohu
trn mu rani silně nohu,
i dojide k strastné núzi,
když se mu trn v nohu vrazi.

Sollicitus prede currit leo, spina leonem
Vulnerat, offendit in pede mersa pedem.

[1]) Zřídka kdy stačí jeden verš latinský přeložiti jedním veršem českým, na př. v bajce 26. v. 1320: vlk je lstivú řečí chváti — jest u Anon.: Tendit in hunc menti dissona verba lupus.

Podobně jest rozšířen začátek 1. bajky v. 227—236 (u Anon. dva verše), bajky 3. v. 314—324 (u Anon. dva verše), bajky 9. v. 537—546 (u Anon. dva verše), bajky 12. v. 646—660 (u Anon. dva verše), bajky 23. v. 1174—1181 u Anon. není obdoby) a jinde.

Ale také uprostřed ve vypravování samém jsou všeliké přídavky: podrobnější provedení příliš stručného textu Anonymova, dialogy, reflexe a sentence. Tak v bajce 4. v. 381—384 překladatel, chtě znázorniti pravidelný soud, dává ovci hrdličku za obhájce, čehož u Anonyma není. V téže bajce provedena ještě jiná změna tím, že vlk jest soudcem, kdežto u Anon. jest pouhým svědkem spolu s luňákem a supem. V bajce 8. v. 508—517 českým překladatelem vylíčeno jest vyjednávání jeřábovo s vlkem, než mu kost vytáhne z hrdla, proti čemuž jest v Anonymovi pouze jeden verš: Grus promissa petit de faucibus osse refulso. V bajce 9. v. 537—546 distichon latinské předlohy:

De partu querulam, uerborum nectare plenum,
Pro cane mota, canis suscipit ede canem

rozvedeno jest v rozmluvu obou psů. Zajímavá pak jest v téže bajce v. 565—568 vložená reflexe o poměru přistěhovalých Němců k Čechům. V bajce o žabách v. 1088—1098 uvedená reflexe nemá u Anonyma obdoby. Atd.

Ze všeho toho dá se skoro jistě souditi, že český skladatel měl před sebou předlohu, v níž vedle veršovaného Anonyma byl také prosaický text Romula. Dle Brücknera[1]) pak blížila se předloha ta nikoli rukopisům ve Francii, nýbrž v Německu psaným.

Sborník hrab. Baworowského nezachoval nám originál překladu, nýbrž jeho opis. Zajímavo jest, že písař do textu českého vepsal některá disticha, totiž skoro všecky sentence latinské předlohy. Disticha vložena jsou před jejich český překlad. Často však bývají na místě nenáležitém, od českého překladu vzdáleném. V bajce 3. písař dokonce celý 12. verš Anonymův »Naufragio: uires suggerit ipse (v rkp. illo) timor« vzal za sentenci, kdežto slovo naufragio patří ku předcházející větě: sed mus emergit et obstat n a u f r a g i o; ba na jednom místě v bajce 35. vepsal distichon, jež ani není přeloženo a jehož jsem v textech Anonymových u Hervieuxa a Steinhöwla nenalezl, totiž:

Qui plus esse putat suo quam natura ministrat
Posse suum, superans se minor esse putet.

To vše by se nedalo vyložiti, kdyby překladatel sám již byl všecky sentence Anonymovy do svého překladu vpisoval, dá se však snadno vyložiti tak, že teprve některý pozdější opisovatel latinské sentence do če-

[1]) Archiv f. slav. Phil. XI. str. 94.

ského textu vkládal. A tu se dá mysliti, že je vybíral ze zvláštního rukopisu Anonyma, anebo z rukopisu, v němž byl před českým překladem každé bajky napsán latinský text Anonyma. Pro druhou možnost svědčí dle Brücknera první verš bajky 52. Slova »svrchní básni« nemohou prý se vztahovati k bajce 51., nýbrž ku předcházejícímu latinskému textu bajky 52. Není to jisté. V bajce 51. ovce, učinivše s vlky příměří, vydaly jim své ochrance psy za rukojmí a dostaly od vlků mladé vlčky v zástavu. Mladí vlci počnou výti, staří udeří na ovce a spožírají je. Není zcela nemožné, aby se na tuto bajku nevztahovaly počáteční verše bajky následující:

Svrchní básni svěda tato,
aby ty zpomínaje na to,
i nesílil vraha svého,
jenž by rád zhubenie tvého.

Ať jest jakkoli, to jisto jest, že latinské sentence do textu českého vpisoval některý pozdější písař, nikoli překladatel sám.

Český Anonymus rozdělen jest na dvě nestejné části (knihy), první o 19, druhá o 41 bajkách. Bajka dvacátá má totiž nadpis: Počínají se druhé kniehy. O svobodě Athenských. Kapitola XX. Latinské rukopisy Anonyma mívají rozdělení na tři knihy. Byl-li také český překlad původně rozdělen na tři knihy, Brückner nechává nerozhodnuto; poukazuje však ku pařížskému rukopisu tak zvaného Romula Nilantova, jenž má podobné rozdělení jako český Anonymus.

Kdo byl český překladatel, o tom nelze nic určitého říci. Ježto ve skladbě jeho bouře náboženské, jež na počátku 15. stol. v Čechách myslemi hýbaly, nenalezly ohlasu, žil patrně dříve. Přes některé starobylé tvary skladba jazykem se hlásí do druhé polovice 14. století.[1])

III. Třetí místo v našem kodexu zaujímá Píseň o Arnoštovi na l. 66^{b}—150^{a}, počínající slovy: »Tuto se počíná o Arnoštovi takto« a obsahující 5968 veršů.

Jest to překlad stŕhn. recence pověsti o Arnoštovi, knížeti švábském, jež byla ve středověku po celém Německu velmi oblíbena, jak souditi lze ze skladeb poměrně velmi četných, v nichž tato pověst od poslední čtvrti 12. stol. až do konce 15. stol. byla zpracována. Jsou to:

1. Báseň dolnorýnská, Bartschem (Herzog Ernst. Wien 1869) znamenaná literou A, v pěti nevalných zlomcích vesměs v Praze nalezených, pocházející z doby mezi r. 1173—1180. Otisk v Hofmannových Fundgruben I. 228—230; Pfeiffer, Germania VI. 350—357; Bartsch, Herzog Ernst 1—8.

2. Báseň středohornoněmecká ve dvou opisích z 15. stol. v Norimberce a ve Vídni zachovaná (u Bartsche B), dle jmenované starší dolnorýnské básně ještě ve 12. stol. okolo r. 1190 zpracovaná. Otisk u Bartsche str. 13—126.

———

[1]) Ostatně viz Brücknerovo pojednání na u. m. str. 99 sll.

3. Latinská prosa (u Bartsche C) ve třech rukopisích zachovaná: v strassburském pergamenovém z konce 14. stol. a ve dvou mnichovských papírových z 2. polovice 15. stol. Zpracování toto povstalo asi ve 13. stol. přímo z básně dolnorýnské. Otisk v Hauptově Zeitschrift VII. 193—252.

4. Báseň středohornoněmecká (u Bartsche D) v Gotě chovaná, jejíž původ se klade na rozhraní 13. a 14. stol. Otištěna v Hagenových Deutsche Gedichte des Mittelalters I. Berlín 1808.

5. Latinská báseň kněze Ody z doby mezi r. 1206—1233, zpracovaná dle básně dolnorýnské, jak všechny ostatní dříve jmenované. Otiskl Martene v Thesaurus novus anecdotorum 3, 307—366 v Toursu.

6. Prosaické zpracování pro lid dle lat. prosy (C) v papírovém rkp. mnichovském a 4 tiscích zachované.

7. Jarmareční píseň o 89 slohách a jiná kratší o 54 slohách. Viz Bartsch str. LXXIX. sl.

Český vzdělavatel zpracoval stěhn. recensi té pověsti, již Bartsch označil literou D; předloha jeho však byla jiná než rukopis v Gotě dochovaný a Hagenem vydaný, což vysvítá ze dvou mezer rukopisu gothajského, jichž v českém překladě není. Mezery ty vyplňují v českém vzdělání verše 173—276 a 605—689. Vzdělání české jest pouhý překlad, ku předloze těsně se přimykající a jen v nepatrných věcech od ní se odchylující. Odchylky, někdy dosti nejapné, učiněny většinou jen pro rým. Překladatel totiž touž věc často jen jinými slovy opakuje, aby mezeru mezi první a druhou částí rýmu vyplnil. Tak povstal valný počet nepatrnějších odchylek, a tak český překlad se stal na mnohých místech rozvláčnějším a vodnatějším. Nejpatrněji snad se to vidí v modlitbě Adletině ku P. Marii ve v. 5494—5506, jimž v něm. předloze D odpovídají v. 5139—5146:

Maria, milá matko,
uslyš mě, by mé děťátko
ve zdraví se ke mně vrátil.
Maria plná milosti,
slyš pro tvých sedm radostí,
jimižs ty obradována
a synem svým obdařena,
račiž mě obdarovati
a tiem darem darovati,
bych uzřěla syna svého,
jedináčka jediného,
dřieve než se má dušička
rozdělí z mého srdečka.

Maria, vrouwe mîn,
maget, muoter, durch die freude dîn,
die dir dîn kint hât gegeben,
gedenke an mîn betrüebtes leben
und lâz mir, vrouwe, daz geschehen,
daz ich mîn kint müeze sehen,
ehir daz mîn sêle wende
von dem lîbe ûz disem ellende.

Tak se stalo, že česká báseň má o celých 400 veršů víc než německá, ač ovšem dvě valnější mezery v D obsažené tento rozdíl v počtu veršů poněkud zmenšují.

Na některých místech český překladatel však předlohu nejen rozsahem, ale také obsahem rozhojnil. Tak na příklad vyznačuje se rytířskou dvorností ještě úzkostlivější než D. Jde to hlavně z oněch reflexí na jevo, kde básník rozjímá o poměru mužův k ženám, zejména ve v. 44—52. Udávaje čas a čísla, miluje překladatel větší určitost než D. V líčení slavností a bitev vede si namnoze podrobněji, ač ne plastičtěji. Také sestrojení splavu na skále Magnes popisuje obšírněji. Zejména pak přirovnání některá přidává ze své zásoby, z nichž nejkrásnější jsou přirovnání indické panny k luně v. 3054—3058 a ke zvonu, jemuž hlasu neubývá v. 3202 až 3204. Také tím dal překladatel značnou míru básnického umění na jevo, že osobní poznámky v D dosti hojné buď vynechal anebo ve všeobecné gnomické propovědi proměnil, ustupuje tak epicky správně do pozadí, takže skladba jeho nejlepší básně staré literatury české nám uvádí na mysl.

Kdo český překladatel byl, nedá se z básně stanoviti. Z obeznalosti jeho s dvornými způsoby a rytířským smýšlením a ze zvláštní záliby v líčení bitev a slavností dalo by se souditi na rytíře. Ačkoli germanismů v díle jeho jest hojně, vládl češtinou dokonale. Ale jeho nevědomost zeměpisná až zaráží. Neměltě ponětí ani o nejbližším sousedstvu své vlasti. Tak na př. mu patrně nebylo jasno, je-li Rýn řeka nebo země nebo město, a z území, jež obývají Frankové, učinil Frankrejch. Jiných známek pro autorství není.

Český překlad Arnošta jest mnohem starší než opis jeho v rkp. hrab. Baworowského. Tomu nasvědčují tyto věci: V rýmech na mnohých místech nic tomu nebrání, abychom neměli za to, že tam původně bylo nepřehlasované *u*. Na čtyřech místech rým *u* přímo vymáhá, a to: v. 657 sl. bělejúce — rucě, v. 2271 sl. obkľúčí — rozlúči, v. 2596 sl. jedúce — vzdávajúce, v. 3745 sl. čěkajúce — nemohúce. Proti těmto případům jest pouze jedna jistá přehláska v. 3111 sl. vida — lida. Za druhé přehláska *a—ě* jest naskrze náležitá a pravidelná. V rýmech jsem našel jen dva tvary analogií utvořené, totiž: v. 3301 sl. slyšěli — kázali, kde rým žádá slyšali, a v. 4905 sl. vsedú — pojedú. Za třetí počítáme proti přehojným případům nesúženého *ie* jen několik míst, kde rým nasvědčuje úžení již provedenému, totiž: v. 297 sl. vítánie — poslaný, v. 311 sl. bez meškánie — paní, v. 1979 sl. od oděnie — připraveni. Za čtvrté rýmy vykazují u sloves jen samohláskové zakončení 1. os. sg., jako v. 205 sl., 2345 sl., 2973 sl., 3639 sl., 3863 sl., 4152 sl., 4522 sl. (k tomu srv. v. 4576 sl, 4798 sl., 4823 sl., 4985 sl., 5878 sl.), 4817 sl., 4843 sl., 5541 sl., 5559 sl., 5917 sl. Kde se vyskýtá zakončení na *-m*, tam všady můžeme se domnívati, že bylo původně zakončení samohláskové. Jen v. 5687 sl. tomu odporuje. Dále sem počítáme archaismy: pronom. instr. sobú v. 4336, 2179, 4189, 5037, 5204, 5441, 5547, 5625; užívání zájmena sen v. 119, 1087, 1860, 3288 a j.; pronom. akk. pl. *ny* v. 1040, 1041, 2408, 2487, 2573, 3711, 3713, 3928 a j.; užívání starobylého slova tále v. 2119, 2977, 5328. Konečně sem klademe důvod palaeografický. Ve v. 987, 1023, 1050 jest psáno ſecy

m. žéci (německá předloha tu má v. 719, 757, 784 brant, brande, branten). Písař sborníku hrab. Baworowského opisoval patrně z předlohy, která hlásku ž označovala písmenem ſ. Tento způsob psaní vyskýtá se jen v rukopisích starších, jako Alex. B. (v 1. pol. 14. stol.).

Shrneme-li všecko to dohromady a považíme-li, že od časů krále Janových geografické vědomosti o sousedních zemích mezi rytířstvem kdekoli v Čechách asi dokonalejší byly, než jaké nám překladatel Arnošta prozrazuje, nechybíme, položíme-li překlad do druhé čtvrti 14. stol.

Verš Arnošta jest obvyklá řádka osmislabičná. Rým se nehonosí velikou rozmanitostí. Dobrých rýmů jest ve skladbě asi čtvrtina celku; některé opakují se velmi často, jako toho — mnoho, tomu — domu a j. Pravidelně rýmují se slabiky dvě, zřídka jedna. Velmi oblíben jest pohodlný tak zvaný rým grammatický nebo planý, zakládající se na stejném znění ohýbacích přípon -ého, -úti, -iti atd.; takové rýmy má skoro polovina všech veršů. Také rýmů slovných, jako bude — zbude, tomu — k tomu a p. jest dosti hojně. I pouhých assonancí a rýmů nesprávných vůbec jest hojně (asi šestina celku).[1])

IV. Na listech 150^b—175^b následuje romantická báseň Tandariáš a Floribella, nadepsaná slovy: Tuto se počíná řeč velmi pěkná o králi Artušovi a o Tandariášovi. Báseň tato složena byla, jak prof. Dr. V. E. Mourek[2]) a prof. Dr. Arnošt Kraus[3]) dokázali, dle Pleierovy básně Tandarius und Flordibel z druhé polovice 13. století. Kdy česká skladba vznikla, není ještě zjištěno. Šembera v Dějinách literatury české (I. 84) soudí na dobu posledních dvou Přemyslovcův a dobrodružného krále Jana mezi lety 1280—1350, prof. Mourek ve spise vzpomenutém na dobu mez r. 1270—1330, prof. Gebauer (Filologické Listy 1879 str. 139) z důvodů jazykových na první polovici 15. století. Proti tomu prof. Mourek správně namítá, že důvody jazykové zde nemají váhy, ježto rukopisy Tandariuše ukazují neomylně, že tradici v nich obsaženou nelze najisto prohlásiti za prvotnou podobu skladby. Dále sluší také považiti, že by za tak krátkou dobu (od první do druhé polovice 15. století) sotva byly vznikly tak porušené opisy, jaké se nám dochovaly v rukopise stockholmském a v kodexu našem. Dejme tomu, že se v pohnutých dobách první polovice 15. století někdo nalezl, kdo by byl měl dosti klidné mysli na přepracování látky k myšlenkám té doby nijak se nehodící, tož sotva lze pochopiti, že by se bylo tolik lidí našlo, kteří skladbu opisovali. A porušenost textů dochovaných předpokládá opis několikonásobný. Báseň tedy jistě patří ještě do století čtrnáctého.

---

[1]) Viz mé pojednání: Staročeská píseň o Arnoštovi ve výroční zprávě hradecké reálky z r. 1892.

[2]) Tandariuš a Floribella. V Pojednáních Král. české společnosti nauk, VII. řada 1. sv. V Praze 1887.

[3]) Tandarois a Tandariuš, v ČČM. r. 1887.

Český básník zkrátil německou předlohu značně, při čemž dal dosti značnou rozvahu básnickou na jevo. Z toho, jakož i z některých odchylek, jež česká skladba proti předloze vykazuje, soudili někteří, mezi nimi Arn. Kraus, že český básník pracoval nějaký čas po přečtení originálu po paměti, německého vzoru před sebou nemaje. Proti tomu prof. Mourek [1]) právem uvádí, že české verše i slovným zněním na tolika místech s německými se sbíhají, že toho prací pouze po paměti vysvětliti nelze.

Tandariuš český zachoval se mimo kodex hrab. Baworowského také ještě ve sbírce Zebererově, kodexu papírovém ve čtverci v knihovně Č. Musea 4. D. 4, psaném Janem Pinvičkou z Domažlic r. 1463, a v rukopise papírovém malé osmerky, psané mistrem Janem řečeným Jebsou r. 1483. Druhý rukopis býval ve Stockholmě a nyní se nalézá v zemském archivu v Brně. Dle něho Hanka Tandariuše vydal ve Starobylých skládání díle V. Všecky tři rukopisy jsou zcela samostatné kopie na sobě nezávislé, nejsouce opsány jeden ze druhého ani ze společné předlohy třetí. Z nich rukopis stockholmský podává text nejhorší, rukopis musejní nejlepší.[2])

V. Dále obsahuje kodex náš na listech 176^a—206^b píseň o Jetřichovi Berúnském o 2052 verších, nazvanou také Laurin nebo také Malá růžená zahrada. I tato skladba vznikla z německé předlohy, a to v druhé polovici 14. stol. Německá báseň složena byla dle pověsti tyrolské původně asi ve 12. stol., byla později přepracována, a jak veliké množství zachovaných rukopisů svědčí, velmi oblíbena. V patnáctém století byla nově zpracována a ještě se třemi jinými básněmi (Ortnitem, Wolfdietrichem a Velkou růžovou zahradou) ve sborníku Der Helden Buch často vydávána.

Kritické vydání Laurina s upotřebením všech rukopisův a tiskův vyšlo v Deutsches Heldenbuch, díl I., vydáním Oskara Jänicke v Berlíně 1866, a bylo opět otištěno Kellerem ve Stuttgartě r. 1867 (Litter. Verein, 87. publikace). Zvláštní vydání Laurina pořídil Karel Müllenhoff v Berlíně 1874 pod názvem Laurin, ein historisches Heldenmärchen aus dem Anfange des XIII. Jahrhunderts.

České zpracování přimyká se volně k recensi zachované v rukopisích skupiny B (t. j. skupiny bavorsko-rakouské, vyjímajíc rukopis kodaňský), ale liší se ode všech známých textův německých na jedné straně úsečností, na druhé straně všelikými přídavky, zejména pěknými přiměry. Podrobné srovnání českého překladu s německými recensemi provedl Karel J. Černý v pojednání Staročeská báseň o Laurinovi a její orginál, v Pardubicích

[1]) Tandariuš a Floribella, str. 72.

[2]) Varianty rkp. musejního uvádím pod čarou dle citatů Mourkových (M) ve spise Tandariuš a Floribella. Rukopisu stockholmského dbám jen tam, kde jsou v Mourkových citatech mezery, a uvádím jej dle vydání Hankova (H).

1893. O ceně českého vzdělání vyjadřuje se spisovatel takto: Vzdělavatel český libuje si v rozvláčnosti a nedovede vždy zmoci svého originálu, dopouští se leckdy všelikých nedopatření co do smyslu, nerozumí někdy své předloze, ale celkem vyrovná se jiným vzdělavatelům souvěkým, maje všecky jejich přednosti i vady.[1])

VI. Poslední skladba kodexu hrab. Baworowského jest prosaický román o Apollonovi králi Tyrském, jehož konec však (asi 7 stránek) v rkp. schází. Skladba tato byla původně řecky napsána, ale již ve 3. nebo 4. století po Kr. do latiny přeložena, za středověku hojně čítána, přešedši do všech literatur evropských. Tak známe kromě 4 latinských rukopisů překlad anglosaský, anglický, španělský, francouzský, dva vlašské a jeden novořecký. V německé literatuře známe četné rukopisy a tisky této skladby. Předně zaznamenati sluší veršované zpracování od Jindřicha von der Neuenstadt z počátku 14. stol. dle neznámé latinské předlohy[2]) a dva prosaické texty, jeden středoněmecký, druhý hornoněmecký, oba vydané Karlem Schröderem v knize Griseldis, Apollonius von Tyrus, v Lipsku 1873, kde také o ostatních hojných rukopisích a tiscích pojednáno.

Český Apollon zachoval se nám kromě rukopisu hrab. Baworowského: 1. v rkp. Zebererském z r. 1463 (v Nár. Museu 4. D. 4.), 2. v rkp. lvovském, r. 1537 vázaném (v ústavě Ossolińských č. 1172), jehož facsimilovaný opis nachází se v bibliothece musejní (3. F. 31), 3. v několika tiscích, z nichž známe *a)* tisk jindřichohradecký z r. 1733, *b)* tři pražské tisky z let 1761, 1793, 1799, *c)* tisk olomoucký z r. 1769, vesměs v musejní knihovně v Praze. Mimo to máme vědomost o tisku, jehož prodej biskup olomoucký r. 1567 povoluje; toto snad nejstarší vydání Apollona však posud neobjeveno. Kritické vydání českého Apollona pořídil v Časopise Č. Musea r. 1863 A. Jarosl. Vrťátko dle rkp. Zebererského, udávaje varianty i z jiných textů. Skladba tato přešla z Čech překladem do literatury polské a z polské do ruské.[3])

Pramen českého vzdělání není posud znám. Dle svědectví Vrťátkova se naše skladba ode všech skladeb německých i latinských velmi podstatně liší, takže by představovala jaksi samostatné zpracování. V nejnovější době srovnal p. prof. Fr. Autrata český text s recensí středoněmeckou a hornoněmeckou v práci podané v germanistickém semináři české university r. 1896.[4]) Ze srovnání toho poznáváme, že má česká skladba s recensí středoněmeckou dosti hojně míst společných (méně jich jest v recensi hornoněmecké). Ale jsou také místa, kde jest český text proti německému

---

[1]) Str. 32.

[2]) Vydal Jos. Strobl ve Vídni 1875.

[3]) J. Polívka, Román o Apollonovi, králi Tyrském, v české, polské i ruské literatuře. Filol. Listy r. 1899.

[4]) Práci tu mi pan autor laskavě zaslal k použití, začež mu zde srdečně děkuji.

velmi stručný; ba leccos vzdělavatel český úplně vynechal. Za to má zase česká skladba některé věci, jichž v německém textu není. Z toho všeho autor soudí: Česká skladba není samostatné zpracování, ale pošla z téže (neznámé) předlohy, která byla pramenem německých recensí. Pramen tento byl asi latinský, povážíme-li některé latinismy české skladby.

Ve vydání tomto uvádíme pod čarou varianty Vrťátkova vydání dle rkp. Zebererského (V).

—— ——

KDyż bieſe poſmrti | Stylſrydowie, Tehdy | Bruncwik ſyn geho v|waże ſe wewſecko zbo|zie otce ſweho. I poče| to zprawowati ſwelìku | pilnoſti, Dokladage | ſe ſtarſich raddy podle naučenie a| rozkazanie otce ſweho. vmiel kazde ho podle geho řadu vctiti: ſwietſke, | duchowni, ſyrotky, wdowy, panny, pa|nie. A tak bieſe poctiwe knieże; we | wſech zemiech oniem dobre wiecy | prawiechu. A když bieſe podwu le|tu a po třech mieſiciech otce geho ſmr|ti, Bruncwik rozpomenuw ſe nage|ho dobrodienie, co geſti on dobreho | ſwe zemi vcinil a dobyl ſwym ziwo|tem, I wece kſwe panie řka: »Naymiley ſi pani ma Neonymia, tot dawam | wiedieti, zet mienim geti a ohleda ti cti yazyku ſwemu čeſkemu; Neb|ot neſluſie zadnemu dobremu tak | vmrieti, aby nic pamatneho poſobie | neoſtawil. A protoż Otec mog to mi | geſt radil y předkowe naſi, Abychō | kdeż mohuc gmena dobreho dobywa|li. Otec mog ten ğt Orla ſwym ziwo|tem dobyl,

(Dle rkp. univ. knihovny.)

KDyz bieſſe poſmrti Sſtilffridowie, Thedy brunczwik ſyn geho vwazal | ſe (we) wſſeczko zbozie y pocze to ſprawowati s welìku pilnoſtij, dokla|dage ſe ſtarſſich radý podle rozkazanie a nauczenie otcze ſweho. Vmiel kaz|deho podle rzadu geho vcztiti: ſwietſke y duchownye, ſyrotky, wdowie, | panny y panie. Nebo bieſſe potcziwie knieze a welmi ſſlechetne, ze| po wſſech ginych zemech oniem prawiechů dobru powieſt. A kdyz | bylo po dwů letu a potrzech mieſycziech po ſmrti otcze geho, rozpomenůwſe Brunczwik na dobrodinie otcze ſweho, Czo geſt dobreho on Czeſ|ke zemie vczinil a dobyl ſwȳ zywotem, y rzekl geſt k ſwe pany: | »Ma Neomenia, Tot wiedieti dawā, zet ia myenym geti a hledati | czti yazyku ſwe[v]; Nebot neſluſſy ziadne[v] dobre[v] tak vmrziti, Aby nicz | pamatneho po ſobie neuczinil. A protoz otecz můog to mi radil y | przedkowe naſſy, abychom kdez mohůcz dobreho gmena dobywaly. | otecz mug ten geſt orla ſwym zywotem dobyl,

1b A iat bohda lwa mien(im)[1]) ¦¦ dobytı. A tot prſten na ſwiedomie | dawam A twog ztweho prſtu beru, ¦ Protoz aby zadnemu newierila, leč tē | prſten ſama vzris. Znamenayz gey | welmi dobře. Geſtlı ze geho wſedmi | letech nevzriš, wıez,[2]) zet ziw nebudu. | A cot ſem namu myſl vložil, toh¦ot gınak nevcinim, bycht miel hr dlo ztratıtı«. Kralowna[3]) | Neomenyna Gc ſe ſrdečnie plaka¦ti řkuc: »Bieda mnie nebozce! kom¦už pak mie chceš oſtawitı, mog | mily pane? A ıat giž mileyſ̌ieho | nemam nez tıe. Otec mog y mat ka ma odēne gſu předaleko. S kȳz | ia ſe ſmutna vtıeſ̌im?« Bruncwık | wece: »Kralowno mila, nemni ſobie, | Bych tebe tak odgel, Jakzt ſe zda. | Chcyt potweho otce poſlatı, Atby | namem mieſtıe zprawowal zbozie | me a tobie pomocen a raden byl. Gı¦nemut tebe neporuciem nezlı otcy | twemu; A wiez to zagıſte, Geſtlı žet to¦bie zel, Mniet geſt y bude zelegı. A¦le gız ginak bytı nemož«. Kralowna we¦ce: Byt tobie zel bylo, Miel by ſpra¦wem[4]) daleko kemnie prigıtı a mie v¦tıeſitı. Ale giz pohriechu wızy, že | mne chces zapomenutı ty a pryč getı. Bıed|a mnie toho
2a docekawſı!« A obchytıw¦¦ſı[5]) geho

[1]) Konec slova utržen. — [2]) *e* napsáno nad *i*. — [3]) Za slovem tím napsáno *Kralov* a škrtnuto červeně. — [4]) *ſp* zalito a opraveno červeně; Pol. *prawem*. — [5]) Pol. obchytıewſi; v rkp. obchytıeyſi.

a iat buohda myenȳ | lwa dobyti. A tot prſten naſwıedomıe dawā a twúg perſten z ¦ tweho prſtu beru, protoz aby ziadne^{v} newıerzıla, lecz ten prſten ſama vzrzıſs. | znamenayz gey przewelmı dobrze. geſtli ze geho w ſedmi letech neurzıſs, | wıez zet zyw negſem. A Czo ſem naſwe myſly vmyſlil, ginak toho ne¦uczynım, bycht mıel hrdlo ztratiti.« Neomenia pocze ſrdecznıe plakatı | rzkucz: »bıedayz mne nebożcze! komŭz mne oſtawıſs, mug naymılegſſy pa^{e}|? Otecz mŭg y matka ma gſu odēne welmi daleko. komŭoz ıa ſe ſmutna | vtıeſſym?« brunczwık wecze: »kralowna mila! Neodgedu tebe tak lehcze, | ıako ſe tobıe zda. Chczyt po tweho otcze poſlati, at by na mem myeſtıe | zprawowal zbozıe me a tobıe pomoczen a raden byl. Gynemu te¦be neporuczym nezly otczy twe^{v}; a wıez to gıſtotnie, geſtlı tobie žel, | ze ya gedu prycz od tebe, Mniet geſt daleko[1]) wıetſſy žel. Ale tot | gyz gınacze bytı nemuoze.«[2]) kralowna Neomenia wecze: »byt tobie žel bylo, ¦ mıel by ſprawem z daleka kemnie przygeti a mne vtıeſſytı. A gyz po|hrzıechu wıdym, že mne chczeſs zapomenutı. bıeda mne toho doczekawſſy!|« a obchytıwſſe ho

[1]) *k* zalito. — [2]) *o* jest nadepsáno.

ſplačem welikym, Y bude geho | py-
kati a proſyti, aby ſe rozpomenul
a | ſni zoſtal. Bruncwik wece
zaplak|aw: »Neplač, naymileyſi pani
ma! Gizt | ſweho ſlowa nepromienim,
Neb knie|zecy ſlowo nikdy nema
ſpiet giti, ani | bohda zaſe pogde,
což ſem řekl.« A tak | tu chwili
obeſla otce gegieho, aby k | niemu
prigel. A on kaza tridceti koni |
ſedlati, wſede y pogede dorozlic-
nych ze|mi, gmena dobreho
ſobie hledage tak | daleko, ze pro
wody nemohl dale geti. | A
kdyz namoře prigide, Bude
gezdi|ti pobřehu, myſle, co tomu
vciniti. A | tak dobude ſobie
korabu y wſede s | ſwu čeledi y
pogede. A kdyz bieſe ct|wrt leta
namori gezdie, Tehdy ged|ne nocy
ztrze ſe wietr weliky namo|ri,
Y ſeyhra ſe moře a wlny ſe zdwi|h-
nu y budu korabem metati, ze
druh|dy natri lokty podwodu
bude bywa|ti. Brūcwik v welike
nebezpečnoſti b|ieſe, ze tak ſe
oniem piſe: kdyz wtom | welikem
bureni namori bieſe, hluk ſyl-|
ny a zwuk morſky ſwelikym
wietrem | wrže korabem daleko
zaſe, ze ſe giž | k hoře Akſtienowe
bliezieſe. Maryna|ri to znamenawſe,
Tu tepruw odnich | plač a krik
gdieſe weliky, y maryna|ri pra-
2ᵇ wiechu řkuce: »Giz tepruw ne||ſtieſtie
nadneſtieſti nas potka!« A tak | ſe
geſti pohriechu ſtalo. Když padde ſa-
te mil biechu Odte hory, zarazy | ge
welmi weliky bleſk a wonie ſyl|na
z Akſtienowe hory, Ze wokamže ni
pritrze ge kſobie. Neb ta hora ma |

s placzem welikym, y pykaſſe geho
A pocze pro|ſyti, aby ſe rozpomenul 203ᵇ
a s ny oſtal. Brunczwik wecze, zarzwa:
»Neplacz, naymileyſſy pany ma!
Gizt ſweho ſlibu nepromeni,
Neb kniezeczye ſlowa nemagy | nykdy
zpiet giti, aniz buohda zaſe puogdu.«
A za tiem
obeſla otczie gegy°, | Aby kniemū
przygel. a przykazal trzyczeti kony
ſedlati, y gel geſt dorozlicz|-
nych zemij gmena dobreho
dobywage ſobie, a to tak deleko, ze pro-
wody | dale nemohl geti. A
kdyz na morze przygeli, gezdie
pobrzehu, myſſle, czo to|mū
vcziniti, a dobyw ſobie korabu
y gel s ſwu czeledij.
A kdyz byeſſe | ctwrt letha
na morze gezdie, Thedy gedne noczy
ſtřze ſe wietř weliky | na morzi,
y zehra ſe morze, welmi ſe zdwižechu
wlny y metachu ko|rabem, az
druhdy natrzy lokty podwodu
bieſſe. Brunczwik v welikem |
nebezpeczenſtwie byeſſe, že tak ſe
oniē piſſe, ze kdyz wtom welikem
bu|rzenym bieſſe, hluk a ſwuk
morſky [1]) s welikem
wietrem wrže korabē | daleko
za ſe, že ſe giž khorze yakſſtynowe
bliziſſe. Marzinarzi to vz|rzewſſe,
Tu tepruw odnich placz a zwuk a krzyk
bieſſe weliky, a pra|wychu rzkucze:
»Gyz tepru neſſtieſtie nas
potka!« a tak ſe
geſt po|hrziechu ſtalo. Kdyz padeſat
mil biechu od te hory, zarazy ge
prze|welmi welykij bleſk a wuonie ſylna
z yakſſtynowe hory, že w okā|zenie
k [2]) ſobie przytrze ge wſeczky. A ta
hora ma

[1]) V rkp. *y* velmi nejasné, spíše e. — [2]) Zalito inkoustem.

tu moc, coz geſti vpaddeſati milech | ſe wſ̌ech ſtran, Okamženie kſobie p|ritrhne, Budto lidi, ryby, ptaky, drie|wie y wſ̌ecky wiecy a twaře morſke | y zwieřata. A tomu nelze než wiečnie | pritom Akſtienu wieky wiekoma | oſtati. Gineho podtu horu nenie n|ez geden oſtrow welmi kraſny, Ten | zelator ſlowe, yako by řekl rado|ſtny. Nakteremzto Bruncwik wida | ſe s ſwu čeledi a koňmi, poče ſobie | přewelmi ſtyſkati. Tu vzře natom o|ſtrowie mnozſtwie ſtarych zetlelych | korabow a lidſkych i ginych koſti | hromady welike. Wida to Bruncwik, | Poče ſobie přewelmi ſtyſkati a ge|dnak weseliti arka: »Ktoz doma naſ|wem pokogi ſedi, Ten ſe zle priho|dy ſchodi, A tak onicemz prawiti ne|wie; Ale ktoz prihody zwie, ten po|tom ge ginym prawi. A dokawadz m|ieli ſtrawu, dotawad weſeli byli; A|le yakz ſtrawy neſtawalo, Tak ſe | gim přewelmi ſtyſkalo. Tu ſe
3ª roz||ličnie pokuſ̌eli miſtrowſtwim welikȳ, | chtiece odgeti. Ale to miſtrowſtwie ma|lo gim pomocno bylo: Kdyz giz ſe p|uol milie odpluli, Ihned okamženi na | tom oſtrowie podhoru ſe widieli. Te|hdy newieduc, co tomu doſti vciniti, S|trawy gim neſtawalo, Počechu ſwe | wlaſtnie konie gieſti, A wzdy čekagice | ſmilowanie bozieho. A kdyz gednu ch|wili vda ſe Bruncwikowi pote hoře | ſamemu gezditi gedinemu a procha|zeti ſe, vzře gednu panenſku hlawu | a ruce, y oſtatek wſ̌ecko

tu mocz, czoz geſt | v padeſate milech ſewſſech ſtran, w okamſſenye k ſobie przytahneč (!) |, budto lydi, ptaky, rybij y drzywy y twarzy morzke. a tomu nelze nez | wiecznie przytom iakſſtijnu zuoſtati. Gyneho podtu horu nenye nez ge|den oſtrow welmi kraſny a ſlowe zelator, Iakoby rzekl radoſtny ne|bo milowny. Nakteremzto wida ſe Brunczwik s ſwu czeledij, pocze ſobie | welmi ſtyſkati, a tu vzrze na tom oſtrowie mnoho zetlelych korabuow a | take lidſkych koſtij y gynich hromady welyke. Wida to Brunczwik, | pocze ſobie przewelmi ſtyſkati a gednak ſe weſeliti rzka: »kto doma | wſwem pokogi ſedy, ten ſe zle przyhody ſchody, a tak o nieczemž žad|ny mluviti neſmye, lecz przyhody zwie; ten potō ge gynym zprawy. | A dokawadz ṁeli ztrawu, dotud wzdy weſele bili; ale iakz ſe ztra|wy nedoſtane, tak ſe gim przewelmi ſtyſka. tu ſe rozlicznie pokuſſeli mi|ſtrowſtwi (!) welikem, chticze odgeti. Ale to miſtrowſtwie malo gim | platno bylo: kdyz ſu gyz puol mile odpluli, hnedky wokamſſenij | natom oſtrowie ſe wideli. Thedẏ newieducz tomu czo vczyniti, | a giz ſe gim nedoſtawalo ztrawy, poczechu ſwe wlaſtnye konie | giſti, a wzdy czekagicze ſmilowanie bozieho. A Kdyz gednu vda | ſe gemu ſame[v] pote horze gezditi a prochazeti ſe, Vzrze gednu panenkú | hlawu a rucze, a oſtatek wſſeczko

ryba. Ta ge|ſti ſlula Europa. I promluwi knie a | wece: »Dobrelis cili zle? mluw ſemnu!« | A ona gemu wece: »Bruncwice, gſemt | tak, yakz mie widis, ani dobre ani zle.« |- »Powiez mi, mohuli ſtebu ktere vtieſe|nie mieti?« Ona gemu wece: »Ċaſem mo|ześ, a ċaſem nemożes.« Slyſe to Brū|cwik, prigme ſe gie a bude ſni přeby|wati A to za vtieſenie mieti. A když | potom koní neſtalo, Poċechu ſe ſami | gieſti, wzdy ċekagice ſmilowanie bozie|ho. Třetie leto giž prichazieſe, Brun|cwik giž gedine ſam třeti bieſe ſged- | niem ſtarym rytieřem, gemuzto rie|kachu Balaad. die k Bruncwikowi: »Pa|ne mily! Tot teto[1]) twe zle prihody ne|wie twa mila 3b kralowa[2]) neonymia || aní twogi zemane, co ſe geſti nam při|hodilo.« Slyſew to Bruncwik, zbudi | ſobie weliku żaloſt. Tehdy Balaad we|ce: »Neſtyikay ſobie, mog mily pane! Ge|ſtli ze mne chceś poſlechnuti, Chcyt tu | radu dati, ze geſtie odſud wygdes. Ale | newiem, bliželi odſwych wlaſti cili da|le budes. Iat giz ſtary nedbam oſe; M|niet geſti giż zde oſtati. neb[3]) ty prigde|ſli kdy k· ſtieſti, Proſym, rozpomen ſe | namu wiernu ſluzbu.« Bruncwik wece: | »Wierny rytieri mog! kterak by to moh|lo byti, Bych ia odſud wyſel? A ia ge|ſtie dietietem gſa ilychalſem, Ze což | prigde khoře Akſtienowe, to wiečnie | prinie oſtati muſy.« Balaad wece: »Pa|ne mily! geſt geden ptak, ten ſlowe | noh,

[1]) Pol. *toto.* — [2]) Pol. *kralowna.* — [3]) Jest možno čísti také *nes.*

ryba. Ta ḡt ilula Europa. y pro|mluwi kny arzka: »zleeli gſy czili dobre? mluw ſemnú!« A ona gemú | wecze: »Brunczwicze, gſem tak, iakz mie widiſs, ani zle ani dobree.« | Wecze Brunczwik: »Mohuli s tebu yake vtieſſenie myeti?« Ona wecze: | »czaſem muozeſs, a cziaſem nemuzeſs.« Slyſſe to Brunczwik, y przyial | ſe gy a przebywal s ny a to za vtieſſeny miel. A kdyz ſe potom || Konie Nedoſtalo, poczechu 204a ſe ſami gyeſti, czekagice wzdy ſmilowany Bozi°. Trze|tye leto giz przichazyſſe, Brunczwik giz gediny[1]) byeſſe s gednym ſtarem ryti|rzem gmenem Balaad. y Rzekl ḡt Brunczwikowy: »Pane mily! Teto twe przy|hody newie pany twa mila ani twogi zemane, czo ſe ḡt nam przyhodilo.« | Slyſſe to Brunczwik y byl welmi zialoſtiw. Thedy Balaad wecze: »Neſtiikay ſo|bie, muog mili pane! Geſtli ze ty mne chczeſs poſluchati, chczyt tu raddu dati, | ze od ſud wygdeſs. ale newym blizeli czili dale budeſs. Iat gyz ſtary net|bam; Mniet geſt giz zde oſtati. Nes przideſsli kdy kſſtieſti, rozpomenſe na | mu wiernu iluzbu.« Brunczwik wiecze: »wierny Rytierzi mūg! kterak | by to mohlo byti, bych ya odſud wyſſel? Neb ſem ſlychal, kto kyak|ſſtynowe horze przigde, ten tu wiecznie oſtati muſý.« Wecze ba|laad: »ḡt ptak geden, noh ilowe.

[1]) V rkp. *gedinn.*

A mat obyčeg ten, ze na kazdy r|ok wgednu chwili prileti natu horu; | A coz mrchy zoſtane, wokamženi pochy|ti y leti pryč. A tu hodinu on dobře w|ie, kdy ma priletieti. Ten tie ma wywe|ſti, geſtli že tomu raciś. Ale dalet pak | newiem, Kterakt ſe dieti bude.« Brūc- | wik wece: »wierny Balaade mogl Y ow|ſ́em dobra to rada geſt. Bych gedine | mohl ztohoto wiezenie wygiti, Neby|lo by mi žel vmrieti. A ſnad by mi ſe | geſtie niekdy vdalo, ze bych kſwym | wlaſtem 4ª mohl dogiti.« Tehdy Bala||ad[1]) wezma konſku kuozi, I zmaza gi kr|wi dobře welmi y wſadi Bruncwika do | nie, wlože meč Kniemu, Y zaſ́ige dobře | řemenem y polozi gey natu horu. w | dewaty den noh prilетie wſwem caſu, | okamženi pochytiw gey y priletie[2]) ſnim | daleko napuſte hory, ze by ledwa pie|ſſi wetrech letech mohl tan dogiti od | te hory. A noh wtřetim dni prineſa g|ey, y powrže gey mezy ſwe dieti, aby | gedli. A powrha y leti ſam naginu | wnadu. Tu owſ́em Brūcwik bieſ́e o|piet vwelike nebezpečnoſti, Kdyz p|tacy mladi trhachu tu koži mezy ſe|bu, hniewiwie Kricice hlaſſy ſwymi, | neb hladowiti biechu. A kdyz tu kuo|zi okolo nieho ztrhachu, Brūcwik ne|wiedie gine rady A dobuda meče, wy|ſkoci a ſruba gim hlawy. Tu ſe owſ́ē | Brūcwik vdatnie gmie-

A mat obyczeg, ze gſem nakazdy | rok geden przyleti, a czoz mrchy oſtane, wokamzeny pochiti y lety | precz. a tu on hody[v] dobrze wye, kdy ma przyletiti. Ten tie ma wy|weſti, geſtli ze raczíſs. ale dale pak newym, kterak ſe bude dyeti.« | wiecze Brunczwik: »wierny Balade! y owſſem dobra geſt to radda. bycht | gedine mohl z toho wiezenie wigiti, neb[1]) byloby mi zel vmrzieti! | a ſnad by mi ſe geſſtie nyekdy vdalo, ze bych k ſwym wlaſtem | mohl przygiti.« Thedy Balaad wzaw konſku kuozi, y zmazal gy krwi | welmi dobrze y wſadi donye Brunczwika, mecz knie[v] wlozyw, y za|ſſyl ge dobrze rzemenē, a wlozyw ho na tu horu. W dewaty den noh | przyletie w czaſu ſwē, wokamzeny pochytiw gey y przyletie s nȳm | daleko na puſte hory, ze by gedwa pieſſy wetrzech letech mohl tam | dogiti odte hory. a noh trzeti den przyneſe gey a vwrze mezy ſwe dieti, aby | gedli; a tu ge[o] powrna y letiel ſam na ginū wnadu. Tu owſſem bie|ſſe Brunczwik v welikem nebezpeczenſtwie, kdyz ptaczy trhachu | tu kuozie mezy ſebau, hniewiwie krziczycze hlaſy ſwymi, nebo hla|dowiti biechu. A kdyz tu kuozie okolo neho trhachu, Brunczwik ne- | wieda gine rady, dobyw mecze a wyſſkoczyw, y ſruba gim hlawy. | Tu ſe owſſem Brunczwik ſtatecznie mie-

[1]) Pol. Baalaad. — [2]) V rkp. *e* napsáno nad *i* červeně.

[1]) V rkp. *b* zalito.

gıeſe, neb ſe | otiech ptaciech w-

gınych kniehach pi|ẛe, že geſti Kazdy tak ſylen, ze nakaz|dy paznecht moz kuoń naywietſi w zieti. A ḡt tak welıky, ze ſgedne hory | nadruhu kroci; A ma nakazde noze tri | paznehty. Tiech ptakow nenie mno|ho, neb ſe ſami ztepu a zgedie. A když | to Brūcwik vcinil a Boh gemu pom|ohl, ze ge zbil, Pozdwihna ſe ztoho | mieſta y ge ſe vwelikem

4b ſtrachu bie|žeti potiech puſtych horach; neb ani | ptaka ani zwieṙete nebieẛe, Neb ten p|tak to wẛecko pogedl bieẛe. A kdyzto | Brūcwik odtawad dewiet dni a dew|iet nocy bezieẛe, A wzdycky dowiet ſich a puſtych hor gdieẛe, A kdyz ſe | gemu vda nagednu debeṙ hluboku | giti, Zaſlyẛe zwuk a hṙmot wte debṙi | welı-ky, y zaſtawi ſe poſluchage, ano zwuk wzdy wietċi. I vda ſe gemu Nah|ledati, priſtupi blıže y vzṙe, ano lew a | Sań pṙeprudce ſe tepu. Tehdy Brūc|wik ſtoge poċe myſliti aṙka takto: »Nuž, | mily bože, Kteremuz pomocy? pro-toto | zwieṙe, Prolwa ſem zſwe zemie wyg|el a welike ſtrachy miel y mam, A ge ſtie newiem, Kterak mi ſe ſtane. Protož | nelzet geſt ginak, nez lwowi geſtit | pomocy, dieg ſe iakz ſe dieg.« A dobu|da ſweho meċe, priſkoci kſani y poċe | ſe ſni biti, lwa zaſtupiw; Neb giz bieẛe | lwowi welmi tiezko. A ten drak mie|gieẛe hlaw dewiet, A z kazde oheń

giſſe, nebo mu toho potrzieby | bieſſe. A piſſeſe otiech ptacziech wginych knyhach, že kazdy ten ptak | geſt tak ſylny, ze nakazdy paznecht muoz geden kuon wzieti; a tak | geſt weliky, ze zgedne hory na druhu kroczy. A ma nakazde noze | trzy paznechty. Tiech ptakuow nenie mnoho, neb ſe ſami ztepu a | ſniedie. A kdyz to Brunczwik vczini a pan buoh gemu pomuze, ze ḡt ge zbyl, podiwiſe tomú y pozdwihl ſe z toho myeſta a pocze v we|likem ſtrachu bezieti po tiech puſtych horach, neb ani ptaka ani | zwierzata tu byeſſe. A kdyz Brunczwik odtad dewied dny a dewiet | noczy bieziſſe a wdyczky do wieċſſich a puſtſſych hor gdyeſſe y | vda ſe gemu do gednoho vdole hluboke° wgiti. tu zaliſſy zwuk a hrzmot weliky, zaſtawiſe poſluchage, ano hrzmot wzdy wietſſy. A | prziſtupiw blize y vzrze, ano lew a ſan przeprudcze ſe tepu. Thedy | Brunczwik ſtoge y pocze myſliti rzka takto: »Nuz, mily buozie, kteremuz || Pomoczy? pro 204b to zwierzie, pro lwa wygel ſem z ſwe zemie y weliky ſtrach mā, | a geſſcze newiem, kterak mi ſe ſtane. protoz Nelzet geſt ginak nez lwu po|moczy, diejs ſe, yak ſe diege.« y dobyw ſweho mecze, przyſkoczy k ſani y poczę (ſe) ſny | biti,[1]) lwa zaſtupiw; Neb bieſſe lwowi Welmi tieſſko. A ten drak gmiegiſſe de|wiet hlaw; z kazde ohen

[1]) V rkp. *b* zalito.

ya|ko zwyhnie wychazieſe. Opiet Brűc¦wik weliku nebezpećnoſt gmiegieſ́e. | Sanie gey welmi paleſſe, A zdruhe | ſtrany lwa ſe take baſ́e. Takz obapol¦nie ſebu nebezpećen bieſ́e; Awſak | ſe ſani muzſky branieſ́e. Wida lew || wieru weliku Brűcwikowu, padna na | zemi y bude odpociwati, neb gey ſań | welmi bieſ́e vbila. a Brűcwik wzdy ſe | z ſani tepieſ́e A giż ſnie ſeſt hlaw | obrubal bieſ́e. Tuť ſe tepruw ſań | prawie rozhniewa, y poće Brűcwika p¦řewelmi opalowati a k zemi plamenē | mnohokrat porażeti, Tak ze gey bie¦ſ́e přewelmi vmdlila, ze giz ſweliku nu¦zy ſe branil. Tehdy lew wida take,[1]) | ano gemu tieżko, Rozbiehna ſe hniewy | welikymi y roztrhne gi napoly A na | male ſleky a nakuſy gi rozmece. wieda | Brűcwik ſylu donieho tak weliku, po¦će ſe lwa přewelmi bati, aby gemu też | nevcinil; Y pogde pryč, chtie lwa rad | zbyti. Ale lew pronic geho nechtiel o¦ſtati, neb kamz ſe koliwiek Bruncwik | obratil, wzdy zaſebu lwa widiel, A k|dez koliwiek niekoliko dni ſ́el wedne | y wnocy, zdaliby mohl odbyti geho. na braw ſebu

żaludow a Bukwe wnadra, | Genżto ztrawy gine nemiegieſ́e, I | wſtupi nawyſoke dřewo, zdaby

wte ch|wili lew kam odſ́el, aby on ſegda do¦low y ſ́el pryč.

iako zwyhnie wychazyſſe. Opiet Brunczwik we|liku nebezpecznoſt miegiſſe, Nebo ſan ge welmi paleſſe. A z druhe ſtrany | take lwa ſe baſſe, a tak dwienaſob wyecze ſebu nebezpeczen bieſſe.

wi¦da lew weliku wieru Brunczwikowu, padl nazemi y odpoczynul ſobie, | Neb ge ſan welmi byeſſe vbila. A Brunczwik ſe wzdy ſany tepiſſe, ze gyz | Sſeſt hlaw zny obrubal byeſſe. Tu ſe tepru ſan rozhniewa, y pocze | Brunczwika az k zemie mnokrat (!) plamenem porazeti, że gey byla przewel¦mi vmdlila, żę giz s weliku nuzy ſe branil. y wida to lew,

rozbieh ſe | y roztrże gy welikem hniewem napoly, y na male kuſy gy rozmeta. | wyda Brunczwik ſylu do nieho tak weliku, pocze (ſe) lwa welmi bati, aby | gemu tez neuczinil; y ſſel geſt precz, chtie lwa rad zbiti. Ale lew pro | nicz nechtiel oſtati, Nebo kamz kolwiek brunczwik ſe obratil, za ſe¦bu wzdy lwa widiel. A ŋiekoliko dny ſſel wzdiczky wedne y w noczy, | zdaliby kde mohl odbyti toho lwa. y Nabraw s ſebu zialuduow a bu¦kwie w nadra, Neb ſtrawy tu gine zadne nemiegiſſe, y wſtupil ğt¦na welmi wyſoke drzewo, zdaby wtee chwile lew kam odſſel, aby on | ſeyda doluow przycz odſſel.

[1]) Pol. *tako.*

Tu natom dřewie ſe¦dieſe tri dni a tri nocy; A lew wzdycky | ſedieſ̌e potiem dřewem nanohach, | hledaſ̌e wzhoru. Tomu 5b lwu toho pře||welmi žel bieſ̌e, ze gemu Brūcwik | newierieſe. A wte zaloſti lew zařwa | tak ſylnie, až ſe wſ̌ecka zemie třeſieſ̌e. | A Brūcwik welikymi ſtrachy dolow v|pade y ztluče ſe welmi, ze ſebu hnuti | nemohl. Wida to lew, Odbiehna ry- | chlie y nakopa kořenie, yakoz on wie|diel, prineſe wuſtech, rozzige y obkla|de Brūcwika, Tak že vmale chwili | zhogi ſe. Tu opiet Brūcwika zle by¦lo potkalo, neb zwyſokeho dřewa do¦low vpadl. Ale iakz gemu lew do|pomohl, Tak lwa přewelmi milowal; | Ale geſtie gemu wzdy prawie nev|wieril. A kdyz bieſ̌e potom vrazu, | Sedie Brūcwik vwelike mdlobſe | odhladu, nemage co gieſti. A wida | lew hlad naniem, Bieżaw y whoni | ſrnu, Prineſa y roztrhne napoly a | wlozi wuſta. I poče tak horce tu ſrnu pecy yako wnayhorčeyſ̌i pecy; | A wygma y polozi předen. Wida giz | Bruncwik weliku wieru lwowu, Bude | geho přewelmi milowati. A lew poč¦tiwie zpolehna, polozi gemu hlawu | naluonu, A Brūcwik bude gey hla¦diti a krotiti. A potom poſyliw ſe B|runcwik, wſtana y pogide mezy le¦ſſy doleſſa,[1])

Tu natom wyſokem drzewie ſediel ḡt trzy | dny a trzy noczy; a lew wzdiczky ſedieſſe podtiem drzewem na nohach,| hledie na huoru. Tomu lwu welmi toho žel byeſſe, ze gemu Brunczw[k] | newierziſſe. y zarzwa wte zialoſti lew tak ſylnie, ze ſe podnym zemie ¦ welmi zatrzaſla. A brunczwik welikem ſtrachem zdrzewa doluow vpadl, | ſtlukl ſe welmi. wida to lew, odbiehl rychle y Narzypa korzenie, przy|neſl geſt wuſtech a obkladal ḡt brunczwika, tak ze wmale chwily ſe | zhogi. Tu opiet brunczwika zlee bylo potkalo, Neb geſt z wyſokeho | drzewa doluow vpadl. ale iakz gemu lew pomohl, tak ho welmi milowal; A geſſče gemu prawie nikdy nedowierzil. A kdyz byeſſe po tō vrazu, | ſede brunczwik v welike mdlobie odhladu, nemage czo giſti. a wida | lew naniē hlad, biezew y vhony ſrnu a przyneſe y roztżne (!) gi na | poli y wlozy wuſta. pocze ſrnu tu tak horcze peczy, iako w nayhor¦czegſſie peczy; a wyniaw y polozy przeden. Wida giz brunczwik we|liku wieru lwowu, y milowawſſe (!) gei opiet przewelmi; a lew pocz¦tiwie przilehna, hlawu ſwu gemu nalono polozy. tu brunczwik | pocze geho hladiti a krotiti. a potom poſylniw ſe Brunczwik, w ſtaw y gyde mezy welyke leſy,

[1]) Není škrtnuto.

ſhory nahoru. A tak [1]) | opiet bude bluditi plna tri 6a leta || potiech puſtych horach wyſokych, A | lew wzdycky zanim, ſtrawu gemu ob|myſluge. A kdyz ſe [2]) gemu vda nagednu | horu přewelmi wyſoku wgiti, Weg|de nadřewo, zdaby kde mohl hrad ane|bo mieſto widieti. A patře nawſe ſtra- | ny, y vzře geden hrad wmoři přewelmi | daleko. A ſeyda, klekna nakolena, Y bu|de proſyti pana boha,[3]) | aby mu racil pomocnik ztoho bludu byti.[4]) | neb gineho newidiel, nez kamž gey o|ci neſli a myſl wedla, tam ſel. y vmie|niw ſobie ceſtu ktomu hradu, y gide. A | kdyz patnadſte dni chodil, y wygide z | tiech puſtych hor kmori puſtemu. A | ſtoge nadmořem, poče myſliti, kterak | by ktomu hradu mohl dogiti. A newie|da gine myſli, poče mecem kole [5]) a pru|tie rubati; A lew poče nahromadu | ſmykati. A tak vpleta ſobie leſu ſiroku, | wlozi nawodu y ſede. A lew wte chwili | ztrawu honie obmeſka ſe malo. Te|hda Brūcwik, chtie lwa zbyti, y odſtr|ci ſe odbřehu. A wtu chwili lew, neſa | wepř diwoky wuſtech, Rozhniewa ſe | y wſkoci po Brūcwikowi; drže weprz | wuſtech, ledwy ze přednima nohama | doſkoci. A tak lew dwiema nohama dr|ze ſe leſy, y plowe dobru chwili. Brūc- |

[1]) Písař připsal *bu* a škrtnul černě. — [2]) Napsáno nad řádkem. — [3]) Písař připsal *aby gemu racil* a škrtnul černě. — [4]) *byti* napsáno již na kraji. — [5]) Pol. *hole*.

zhory na horu. a Tak opiet pocze | bluditi plnee trzy letha po tiech wyſokych a puſtych horach, a | lew wzdiczky zanym, ſtrawu geho obmyſſluge. A kdyz ſe gemu vda | na gednu horu przewelmi wyſoku giti, wſſed na drzewo, zdaliby kde || Hrad a Nebo mieſto vzrzieti 205a mohl, A patrze na wſſe ſtrany, y vzrze | geden hrad w morzi welmi daleko. a zſſed dolu, poklek na ſwa kolena | y proſyl pana buoha, aby gemu raczil pomocznik byti z toho blu|zeny. nebo gineho nicz newiedie, nez kam gey oczy neſli a myſl we|dla, tam ſſel. y vmieniw ſobie czeſtu k tomu hradu, y gide tam. A kdyz | patnaczte dny gide, y wyſſed ḡt z tiech puſtich hor k morzi puſte[v]. | A ſtoge nadmorzem, pocze myſliti, kterak by ktomu hradu mohl przi|giti. A newieda gineho wymiſliti, y pocze meczem [1]) kuolye a prutye | rubati a lew nahromadu ſmykati. y vpletl geſt ſobie leſu ſſyro|ku, a wlozy gy nawodu y wſede. A wtu chwili lew ſtrawu honie | obmeſſka ſe malo. Thedy brunczwik chtie lwa zbyti, odſtrczy ſe od | brzeha. a wtu chwili lew, neſa weprz diwoky wuſtech, rozhniewa | ſe y wſſkoczy po brunczwikowi; neſa weprz wuſtech, ledwy ze prze|dnima nohama doſkoczi. A tak lew dwiema nohama drze ſe leſy, | y plul dobru chwili. wida opiet

[1]) První *m* napsáno nad pův. *p*.

wik opiet wida, ze wzdy lew
6b poniem || oſtati nechce, I poče
gemu pomahati | ſweliku ne-
ſnadnoſti, Aż gemu y nale|ſu
pomoz. Tu opiet Brūcwik we-
li|ku nebezpečnoſt gmiegieſ̌e,
że ledwa | nate leſe ſe obdrżal,
że domoře nevpa|de. A iakz
koli ſe obdrzal, że domoře ne|v-
padl, Wſ̌ak wzdycky vwodie
gednak | dohrdla a gednak do-
paſu ſedieſ̌e. A | tak wte wodie
oſmnadſte dni tak plo|wieſ̌e.
lew ſ gednoho konce a on ſdru- |
heho konce ſedieſ̌e, A tak geden
dru|hemu vtonuti nedadieſ̌e.
Dewiet d'ni a dewiet nocy
moře ſnimi poſwiet|lie hraſ̌e,
A druhych dewiet dni a nocy |
vwelike tmie mezy horami
ſe widieſ̌e. | A kdyz ſe gemu vda
kgedne hoře při|geti, zdaleka
vzře, ano ta hora ſwieti | iako
plamen. Dobuda meče, podgeda |
podni, I vderi ſylnu ranu,
ze gie vt'ne iako hlawu. A
ta hora Karbunku'likus pře-
welmi ciſta bieſ̌e; A to ſw|ietlo
odte hory gim ſwítieſ̌e, Az
ztiech | hor a ztiech tmawych
mieſt wygeli. | A kdyz ſe kto-
mu hradu bliezieſ̌e, Poče | ſe
diwiti, Ano rozlične promie-
ny mor'ſke okolo nieho biechu.
hrad přewelmi | kraſny bieſ̌e,
Ale naniem potwory | morſke
wſecko biechu. I wece kſo|bie
7a Bruncwik: »Bud zlie nebo dobře, ||
mniet geſti natom hradie byti,
Bycht | miel newiem co trpieti.« A
kdyz bieſ̌e | natom hradie, Tu gey
opiet weliky | ſtrach podgide. Vzře,

Brunczwik, ze ho wzdy lew
oſtati | nechcze, y pocze
mu pomahati s weliku ne-
ſnadnoſti, aż gemu na | leſu
pomuze. Tu opiet Brunczwik we-
liku nebeſpecznoſt miegiſſe, | tak
ze ſe gedwa na te leſe obdrzal,
ze domorze neupadl. a yakz
ko|li ſe obdrziel, wſſak
wzdy v wodie
gednak do hrdla gednak do-
pa|ſu ſediſſe. A tak wte wodie
oſmnaczte dny pluwal geſt.
lew z gedno° | koncze a on z druhe°
ſediel, a tak geden
druhemu vtonuti nedal.
de'wiet dny a dewiet noczy
morze s nimi hraſſe,
A druhich dewiet ! dny a noczy
v welike tmie mezẏ horami
ſe wiedieli. kdyz
przyge'de kgedne horze, z daleka
vzrze, ano ſe ta hora ſwiti iako
plamen. | y dobyw mecze a podplynuw
podny, vderzi ſylnu ranu,
ze ge vtie | kus yako czlowieczy hlawa. A
ta hora karbunculus prze-
welmi | cziſta byeſſe; a to ſwietlo
od tee hory ḡt ſwietiſſe, az
z tiech hor a | mieſt tmawich
wigely. A kdyz ſe ktomu
hradu bliziſſe, pocze ſe
di|witi, ano rozliczne promieny
morſke okolo nieho byechu.
Hrad prewel'mi kraſny bieſſe,
ale nanym potwory morſke
wſſeczko biechu. y | wecze ſam k ſobie
Brunczwik: »bud zle nebo dobre,
mnet geſt na | tom hradie byti,
bych miel newiem czo trpieti.« A
kdyz giz byeſſe | natom hradie, tu
opiet gey weliky ſtrach podgide. y
vzrze,

ano kral toho h|radu gmenem
Olibryus miegieſe d|woge vſta
a dwoge oci nazad y napřed, |
a prſtow nanohach nakazde
oſmnad'ſte a wruku tolikež.
A okolo nieho rozlič|nych lidi
mnoho widieſe, Gedny oged|nom
oce A druhe ogedne nože, A
mno'zy orozych nadočima
rohate,[1] Mnohe | odwu hlawu,
Mnohe ſepſyma hlawa|ma, Mno-
he polowice ſedıwe a polo|wicy[2]
biele, Mnohe hrbowate[3] yako
wel|bludowe, A niektere yako liſ-
ka črwene. | A tak Brūcwik
wida ſe mezy tiemi roz'ličnymi
potworami, Bude gey ſtrach we-
liky podchazeti, Ano krik a
zwuk odnich | weliky, Ano gedni
wygi, druzy wrcie, | třetie ſku-
cie iako pſy, ſwemu krali | tiem
ſlužiec. Y bude opačkem po-
ſtupa|ti, chtie ztoho hradu ſgiti.
Wida to kral | Olibryus, Každe ge-
mu předſe a pro|mluwi arka
takto: »Ty Bruncwiče, t|we gmeno
dobře wiem. diwnieyſi | wiecy (ſe)
nepridalo mezy nami nikdy
w | naſich wlaſtech, Geſto by ta-
ky človiek | mezy nami mohl
widien byti. A pro|to powolili
7b ſy ſem priſel cili ponuzy, || to
mi powiez.« Brūcwik wece: »I
owſem | prwe ſem powoli z ſwe
wlaſti wyſel, | Ale giž mi ſe po-
hriechu ponuzy diege.« | A on:
»wiezyz, ze ſnami muſyš wnu-
zy | přebywati. Awſak chceſli

ano kral[1] toho ṁeſta
Olibrius miegiſſe Otczi
naprzed y nazat,
a przſtuow na | kazdey Noze
XVIII y na rukú tolikes.
A okolo neho mnoho rozlicznich | lidi
widiel, Gedny o gednom oczy
a gine o[2] gedne nozie a |
mnozý rohati nadoczima,
Gine odwu hlawu,
Gine s ſpima hlawa|ma, Gine
polowicze ſſediwe a polowicze
byle, Gine herbowate | iako
welbludowe, Gine iako liſſky
Czerwe. Thedy pocze Buncz|wika
ſtrach
podgimati, ano krzik a zwuk
odnich welyky; Nebo gedni ||
wygý, druzy wrczye, trzety ſkuczye, 205b
tak ſwe^{v} krali
ſluzycz. y pocze Brunczwik z|piet
poſtupati, chtie z toho hradu ſgiti.
wida to olibrius,
promluwy kňe^{v}: |
»Brunczwicze, twe gmēo
dobrze ẇyem, Acz toho ſe
wnaſſych wlaſtech nikdy ne- |
przihodilo,[3] By ta-
kowy czlowiek mohl mezy nami
wieden byti. A protoz z wuole,li
gſy ſem[4] przíſſel czili z nuze?«
Brunczwik wecze: »kraly mily! y
owſſem po | wuoli gſem zſwe
wlaſti wen wygel, a giz mi ſe po-
hrziechu tato ma neſſti|aſſna przy-
hoda z
welyke nuze diege.« y wecze kral
Olibrius:
»Brunczwicze, wie|ziz to, ze s nami
muſyſs

[1]) Pol. *rohate y.* — [2]) Pol. *polowice.* — [3]) Pol. *hrdlowate.*

[1]) *Kr* zalito. — [2]) V rkp. *o dwu; dwu* škrtnuto. — [3]) V rkp. *prze,przihodilo.* — [4]) V rkp. *ſey.*

ſe wgednu w|iec vwazati A me dcery Affryky doby|ti, kteraż mi ḡt wzata giż třetie leto od | draka Bazyliſka nahrad, gemuż rieka|gi Arabia, napuſte moře odēne třiſta | mil: Wiez, żet chcy dopomocy ktwe ze|mi a puſtiti tie ſkrze zelezna wrata. neb | předtiem hradem biechu zelezna wra|ta, Kterychzto mocen bieẛe ten Kral O|libryus. A ginudy nebylo lze Brunc|wikowi giti nez ſkrze ta wratta. Teh|dy ſlyẛe to Brūcwik, y wece krali: »To|to mi geſt prwe diwno, ze newidaw | mne y gmenugeś mie. A to, iakoz od|ceri mluwiś, wneſnadne wiecy mne | poddawaś. Awẛak chceſli mi to ſplni|ti, co mi ſlibugeś, chcyt ſe oto pokuſyti, | Wezma napomoc pana boha ſweho.« | A kral poċe gemu wiec ſlibowati a B|runcwika welice ctiti. A třetie den ka|za Brūcwik priprawiti korabec, Nak|teryzto ſtrawy pobraw, geſto by piet | mieſiecow trwala, A wſeda ſelwem | y pogede. A kdyz prigide podten
8ª h||rad welmi kraſny, priwazaw Korab y po|gde a lew zanim. A kdyz biechu vprwn|ich wrat, Tu vzře dwe hroznych a vkru|tnych zwieřat, Ani naſtriebernych ře|tiezech leziechu, ſtřehuc toho hradu. Ta | zwieřata ſlula Monetrus. Owẛem we|like potwory biechu, Nebo kazde miegie ẛe hlawu yako ċlowiek, Tielo iako kuoń | a ocas iako

w nuzy przebywati. a wſſak chczeſsli ſe w gednu wi|ecz vwazati a me dczery affryky dobyti, kteraz mi geſt wzata trzietiho letha od | draka bazyliſſka nahrad, gemuz Rzikagy arabia, napuſtem morzi odēne trzyſta | mil: wiezyſs, żet chczy pomoczy k twe zemie a puſtiti tie ſkrze zelezna | wrata, gichz to bieſſe moczen ten kral Olibrius. a ginudij nebylo lze Brū|czwikowi giti neż ſkrze ta wrata. Theda wieczy Brunczwik krali: »toto mi ḡt nay|prwe diwno, ze newidawſſe mn̄e, gmenúgeſs mie. A to, yakoz o dczerzi mluwiſs, | wneznadne mie wieczy poddawaſs. a wſſak chczeſs li to plniti, czoz mi ſli|bugeſs, chczyt ſe o to pokuſyti, wezma napomocz pana buoha ſweho«. a kral | pocze [1]) ge^{v} ſlibowati a geho welicze cztiti. Brunczwik kaza trzeti den przy- | prawiti korabecz, na ktery nabraw ſtrawy, aby mu za pyet mieſyczuow | trwala, wſed ſelwem y gel geſt. A kdyz przigel pod ten hrad welmi kraſny, | przywazaw korab y ſſel a lew za nym. A kdyz Biechu v prwnich wrat, | tu vzrzy vkrutnich dwie zwierzat, any na ſtrzybernych rzetizých lezichu, | ſtrzehucz toho hradu. Ta zwierziata ſlula Monetrus. welyke potwory Biechu, | Nebo kazda miegiſſe hlawu iako czlo^{k}, tielo yako kuon, oczas yako

[1]) V rkp. napsáno dvakrát.

ſwinie. Ta přewelmi ſylna ¦ biechu. Ta vzřewſe Brūcwika ſelwem, | hniewy ſe zatřeſiechu, aż ſe weſken hrad | hybaſe. Wida to Brūcwik, dobuda ſweho | meče, Muzſky ſe ſnimi ota wrata tepie¦ſe. Wida to lew, ze pan geho mdly, Roz|biehna ſe, roztrhne gedno napoly hnie|wy welikymi A potom y druhe. A tak | prwa wratta [1]) obdrżewſe, y pogdu dale. | A kdyz vdruhych wrat biechu, Opiet | vzřechu dwe ſylnych zwieřat; tiem rie- | kachu Glato. Kazde mielo dwa rohy | dluha nadwa lokty, oſtra yako Britwa. | To zwieře y podnes, kdyz ſe ſkym ſwa|di,[2]) Tehdy gedniem rohem ſeče A dru|hy[3]) nachřbet polozi. kdyz gemu ten | vſtane, Tehdy ten polozi a druhym ſe | brani. To zwieře nebogi ſe nic gineho, | gedine červene barwy, A geſtit tak | vdatne nawodie iako nazemi.
8b S kterȳz‖to Bruncwik opiet pracy weliku m|iegieſe. Awſak dobyw meče, I poče ſe | ſnimi opiet biti zaweliku chwili Tak | prudce, az ſe hrad třeſieſe. Tu owſem | lew wdiecen bieſe, Nebo ge opiet h|niewem roztrhaſſe a domoře vmieta|ſe. A tak dluha (!) wratta obdrżewſe, gi|dechu ktřetiem wratom. Tu vzřechu ¦ tepruw ſtraſliwych zwieřat a welik|ych, genż ſlowiechu likforaowe. Ta | zwieřata takych ſrſti biechu yako ne|dwied. Ti rohy iako

[1]) Pol. *wrata.* — [2]) Pův. psáno *y* a opraveno; Pol. *ſwady.* — [3]) V rkp. *druhym.*

ſwinie. A ta | welmi ſylna byechu. vzrzewſſy Brunczwika zelwem, hniewiwe ſe trzeſechu, az ſe | weſſkern hrad hybaſſe. wyda to Brunczwik, dobuda ſweho mecze, muſky ſe | s nima oty wrata tepyſſe. Wyda to lew, ze pan geho mdleſſe, rozbiehna | ſe, gedno naprawa pole hňewy welikymi roztrze a potō y druhe. tak | prwny wrata obdrzawſſe, y gidechu dale. a kdyz v druhych vrat bie|chu, Opiet vzrze dwie ſylneyſſy, a tiem Rziekachu Glato. kazde mielo | dwa rohy nadwa lokty dluha, oſtra iako brzytwa. Ta zwierz y podnes, | kdyz (ſe) z kym ſwady, gednym rohem ſecze a druhy nahrzbet polozy. | A[1]) kdyz gemu geden vſtane, theda ten polozy a druhem ſe | Brany. To zwierze nebogiſe nicz gine° nez czerwene barwy, A geſtit | tak vdatne na wodie iako na zemie. s tiemi opiet Brunczwik pra|ce miegiſſe. Awſſak dobyw mecze, pocze ſe opiet ſ nimi byti weliku | chwili tak prudcze, ze ſe hrad trzieſyſſe. Tu owſſē lew gemú wdieczen Byeſſe, | Nebo ge opiet hniewem roztrhal.[2]) a tak druha wrata obdrzawſſe, a giedechu | k trzietym wratom. Tu vzrzechu [3]) tepru ſtraſſliwa zwierziata a welika, | Genz ſlowu Sidfforowe.[4]) Ta zwierziata takowich ſrſty Byechu iako nedwied, | A rohy yako

[1]) V rkp. *A druhym.* — [2]) V rkp. *ruztrhal.* — [3]) V rkp. *vzrzewcku.* — [4]) V rkp. *Sidfforawe.* --

diablowe miegie|chu, A zuby ċerne yako konſti hnato|we biechu vnich. A kazde znich vſta | pṙewelika miegieſe, ze pogednu ge|den pohltieſe A preſmoṙe plowieſe. | Tiech zwieṙat wſech zwieṙata mor- | ſka y zemſka ſe gich bachu; Snimizto [1]) | opiet vbohy Brūcwik ciniti miegie|ſe. wſak bohu ſe poruciw, y bude ſe | ſnimi biti tak prudce, że zwuk vmor|ſkych zatokach ſlyſiechu. Ale poh|riechu! by lwa nebylo a boha napṙed, | Byloby giz namale zdrawie Brūc wikowa. Tu ſwu wſecku ſylu ſebraw | lew, Y poċe ſe ſnimi prudce biti a ge | rozno trhati, tak że gim boh pomoz, ze | wſecky lew roztrhaſe. A tak
9a dobyw||ſe wſech wrat, Gidechu dopraweho h radu. Tu owſem kraſy mnoho widie'chu, Ale żadneho ċlowieka naniem | nebieſe. Striebra, zlatta doſti naniem | bieſe, Ale gineho nic naniem newi|dieſe. A kdyz prigidechu nageden palac, | vzṙe Brūcwik pannu pṙewelmi kraſ|nu. hlawa gegie a ruce aż popas, A | oſtatek hadowi dwa ocaſowe vnie | biechu. Ta vzṙewſi Brūcwika y wece: | »Mladenecku mily! Tu [2]) ſe diw naddiwy | ſtal! Powiez, kterak ſy ſe ſem doſtal? | Brūcwik wece: »Affryko panno mila! | Otec twog Olibryus ten mie poſ|lal a ſlibil mie ſkrze wratta zelezna pu'ſtiti, geſtli ze tebe budu

[1]) V rkp. *Sninizto.* — [2]) Pol. *to.*

dyablowe miegichu a zuby czerne iako konſke. A kazde znich vſta [1]) przewelika mielo, ze pogednu czlowieka pohltilo. Tiech | zwierziat wſeczka gina zwierziata zemſka y morſka ſe Bachu; s nimizto | ſe Brunczwik miegiſſe byti. Wſſak bohu ſe poruczyw, y byl ſe geſt s nimi | Tak prudcze, ze zwuk v morſkych zatokach ſlyſſechu. ale pohrziechu! || By 206a
Buoha Naprzed a lwa Nebylo, Byloby giz na male zdrawie Bruncz|wikowa. tu lew wſſeczku ſwu ſylu ſebraw, y pocze ſe s nimi welmi | byti a ge ruzno trhati, tak ze gim buoh pomoz, ze wſſeczky lew | roztrha. A tak dobywſſe wſſech wrat, Gydechu dopraweho hradu. | Tu kraſy mnoho wiediechu, ale ziadneho Czlowieka naniem nebyeſſe. | Strziebra a zlata tu doſti Byeſſe, a Gineho nicz Newiedieſſi. A kdyz | przigidechu Na ten pallacz, vzrze Brunczwik pannu welmi kraſnu. | gegy hlawa a Rucze az do paſu, a oczaſowe hadowý dwa myeſto noh | v nye Byechu. Ona vzrzewſſy Brunczwika y wecze: »Mladeneċzku | mily! tu ſe diw nad dywij ſtal! powiez mi, kterak gſy ſe ſem do|ſtal, Brunczwicze?« »Affryko, [2]) panno mila! Otecz twug Olibrius | ten mie g̅t ſem poſlal a ſlybil mi ſkrze wrata zelezna popuſti|ti, geſtly ze tebe budu

[1]) V rkp. *vſta | kazda znick vſta.* — [2]) *Ko* zalito.

mocy dobyti.« | Affryka panna wece: »O mily Brūcwi|ce! neſnadnat geſt to wiec. By ty miel | ſylu tiſice mużow, Gehoz toho byti ne'moż, Geſtiet bych radiegi ſe kazala | ſtiemi ſewſ́emi biti nez ſtiemi rozlič|nymi potworami. A protoz, mily Brun|cwiće, powiez mi, Spieli ta zwieřata | vpřednich trogich wrat, Zes ſem p|ro inie tak ſnadnie wſ́el?« Brūcwik we|ce: »Affryko pāno mila! y owſ́em ſpie | a ſpatit budu.« Pāna wece: »Kdyzt ſ|pie, Brūcwiće mily, beřiž ſe ſhradu ||
9b a powiez otcy memu zdrawie me. A k|terak mie geſti chowal, tak gemu die|kugi.« Brūcwik wece: »Affryko, panno | mila! Bud ia ziw nebo mrtew, Staň ſe | wole bozie, zlie neb dobře, Beztebet zto|hoto hradu nepogedu.« Slyſ́ewſ́i to | panna, hlediecy nan I poće geho | welmi milowati. A poſadiwſi gey po|dle ſebe, Obgewſ́i gey ſplaćem we|ce: »Bruncwice mily! Kdyz nechceſs be|zemne giti, Nat prſten mog; A pro- | ſym tebe, pomni nato, kdyz tie bude | ktery ſtrach podgimati a natie poćnu | biti, nemeſ́kayz geho naprawy pa|lec wzieti. Ten prſten ma ctiř-miedcyt'ma muzow ſyly. Ale nic toho nenie! | By miel takowych ſto prſtenow na | każdem prſtu, Nict neſpomoż proti | takowe ſylie; nebot geſti otec mog | nato niekoliko tiſicow nalozil,

moczy dobyti.« affrica panna wiecze: | »O mily Brunczwicze! Neſnadnat [1]) geſt wiecz to. by miel ſylu ty|ſicze muozuow, geſſcziet bych ſe kazala s nimi ſewſſemi radiege | byti nezli s tiemito rozlicznymi a morſkymi [2]) potworami. A pro|toz, mily Brunczwicze, powiez mi, Spy ly ta zwierzata v prwnich | trogich wrat, ze ſy ſem pronie (!) tak ſnadno przyſſel?« Wiecze Brū|czwik: »Affrico panno mila! owſſemt ſpye a ſpati budu.« Panna we|cze: »kdyz ſpye, brunczwicze mily, berziſſe z hradu a otczy memu po|wiez, ze ſem zdrawa, a kterak mne chowal, tak gemu diekugi.« | brunczwik wecze: »Affrico panno mila! Bud ia ziw nebo mrtew, | ſtan ſe wuole buozy, zle nebo dobre, Bez tebe z tohoto hradu ne- | pogedu.« a kdyz geſt to ſſlyſſala panna, hlediecze naň y pocze ge | welmi milowati. a pozadiwſſe gey wedle ſebe, s placzem | gey obgewſſe y wecze: »Mily Brunczwicze! kdyz nechczeſs bez|emne giti, Nat prſten muog; a proſim tebe pōni nato, kdyz | tie bude kdery ſtrach podgimati a na tie pocznu [3]) biti, nemeſſkay | geho na prawy palecz wzeti. Ten prſten ma XXIIII muzuw | ſylú. Ale nicz proti tov neny! by takowich mel ſto prſtenuw | Nakazdem prſtu, nicz neſpoinuz proti takowe ſyle. Nebo otecz mūg | Nato nyekoliko tyſiczuow nalozyl,

[1]) V rkp. *Neſnadnatnat*. — [2]) V rkp. morſkynni. — [3]) V rkp. *poczmu*.

chtie m|ne zafe dobytı, nic tomu nemohl vci|nitı. Kterak ty pak fam[1]) gediny ch|ceś mne dobytı? zly newieıny Ot|će! mohls mie temeř ſam nafwem | hradie zahubitı, neż fy mi tu welıku | zaloft obnowil! Nebo hled a wiż, m|og mily Brūcwiće, tiechto mych zla|ttych paffow. Ted dwa hadowa o|cafy me nohy obklıcili az dopafu. ||
10^{a} Tot nakazdy den odpoledne az do | wećera mog pan Bazylıfkus tiemi | hady obklıćuge mie, A pak celu noc | aż dopoledne opiet cifta panna a k|rafna Beztiech hadow fem. A tot ma | zaobyceg, zet priwali fe kemnie f | poledne tri hodiny y lezi namem | lonie aż donefporow. Gineho nic nez | fēnu to vtieſenie ma. a přeſpuol ho|diny, neboztiku! nepogdeflı pryc, twe | fe hoře a twa bıeda poćne.« Wftaw B|rūcwik poće fe panu bohu modlıtı, | aby gemu ztiech hrož racil fpomocnik | bytı. A kdyz prichazıefe ktomu ćafu, | Drak Bazylıfkus hne fe wfwe fpe|lūce, Aż fe wefkeren hrad třefiefe. Te|hdy Affryka panna weće: »Pomni | fe, ńepoftupay! gıż mafs wtakowem | nebezpecenftwı bytı, yakehos fy ni|kdy neflychal ani widal.« A wtu do|bu krik, fkok a pifk odhadow wzen|de, ze kdyzby ctiri trubaci naramnie | trubıli, proten krik a pifk hadow | trubenie by neflyſel. A kdyz powa|lı fe fewſech ftran mnozftwıe hadow |

chtie mie zafe dobytı, Nycz to^{v} | nemoh vczınıti. Kterak ty pak, gfa fam gedıny, chczefs mie dobyti? | O zly newıerny otcze! mohl fy mıe temıerz fam na fwem hradıe | zahubyti nez fy mi tu welıku zaloft obnowıl! Nebo pohled a | wıez, mug mıly brunczwıcze, Tıech mych zlatych pafuow. Ted | dwa oczafy hadowe me nohy obklıczyli az do pafu.
a Nakaz||dy den odpoledne 206^{b}
az do weczera Muog pan Bafilıfcus tıemi | Hady obklıczuge mie, a pak czelu nocz az do poledne czıfta panna | a krafna bez tıech haduow gfem. A tot ma za obyczeg, ze fe | przywali kemne fpoledne trzy hodyni y lezy az do neffporuow | namem luonie. Gıneho nicz nez femnu to vtıeffenıe ma. a przes | puol hodyni, nebozczıczku! nepuogdefs ly przycz, twe fe horze a | twa Bıeda poczne.« Wfta Brunczwık y pocze (fe) panu modlıti, aby | gemu z tıech hruoz raczıl fpomoczy. A kdyz przychazyeffe kto^{v} | Czafu, drak Bafilıfcus hne fe wte fwe gefkynie, az fe weffk|ern hrad trzefyffe. Thedy panna affrıca wecze: »pomni fe a | nepoftupay! gyz mafs wtakem nebefpeczenftwie byti, ıa|kehoz gfy nıkdy neflychal ani wyedıel.« A w tu chwıle wzeyde | krzık, pyfkanıe, zwuk od hadow, ze kdy by cztyrzy trubaczy welmı | fylnie trubıli, pro ten pıfk a zwuk bylby gych neflychal. A | kdyz[1]) fe powalı fewffech ftran mnoftwıe haduow

[1]) U Pol. schází.

[1]) *Kd* zalito.

a geſtierow welikych a ginych potw|or gedowatych, Chtiece Brūcwika v|biti, Tu ſe gim Brūcwik poċe ſwym | meċem muzſky braniti, ze podeſie-
10b ti || gednu ranu poċe pṙetinati. A ciem to | gich wiece bſgſeẛe, Tiem gich wiece | pribywaẛe. A druzy tluſti yakožto | bṙewna biechu, A druzy[1]) diabel|ſkymi hlaſſy kriciechu. Bruncwik | nato nic nedbaſe, Ale muzſky ſe ſ | nimi poſtihaẛe, A dopaſu wgedu b,rodieẛe; Awẛak gemu nic neſkodie|ẛe. Lew ge pṙewelmi trhaẛe, Okny | ſhradu dolow metaẛe. wida to Ba|zyliſkus, ze geho ſluhy zmordowa- | chu, Tepruw ſe ſam hne hniewy we|likymi, chtie gich pomſtiti. Podzla|ttu korunu powali ſe tluſty yako | drelink, A miegieẛe oſmnadſte oca|ẛow a obnozi hadowych, a to tak o|ſtrych a gedowatych, ze gednu ranu | bṙewno tluſte pṙemrſkowal. Tuṫ | owẛem tepruw vbohy Brūcwik ſtiē | welike hoṙe miegieſe. Sylnie gey | drak raniеẛe, Az kzemi ċaſtokrat | naſwu twaṙ padaſe, a lew gey | zaſtupowaẛe. Tu ſe ſnim ſylnie te|pieẛe. Brūcwik wzhoru wſta, lwowi | pomože, A tak geden druhemu w|iernie pomahaſe. Odneſporow | celu noc až dopoledne ſnim ſe tepie|chu, Ale zdrakē doſti ciniti miegie|chu. Brūcwik giz weſken krwaw ||

[1]) Písař napsal *druhzy* a *h* škrtnul.

a Geſſcierow | welikych a ginych potwor Gedowatych, chtycze Brunczwika vbiti, | tu ſe gim Brunczwik pocze Braniti ſwym meczem, ze po padeſati pocze | Gednu ranu przetinati. A czim gych wiecze byl, tiem gich wiecze przybywa|lo, a drzuzy tluſty yakzto brzewno, a druzy diabelſkymi hlaſy krziczechu. Brū|nczwik nato nicz netbaſſe, ale ſe muſky s nimi po(tyk)aſſe[1]) a az do paſu w | gedu prodiſſe, a lew ge przewelmi trhaſſe a okni z hradu methaſſe. wyda | To drak Baziliſcus, ze ſluhy geho mordowaſſe, tepru ſe ſam hniewy we|likimi chtie gich pomſtiti, podzlatu[2]) korunu ſe powali Tluſty yako dre|ling.[3]) a miegiſſe oſmnaczte oczaſuow a obnozy hadowych, a to tak | oſtrzych, ze gednu ranu welike brzewno przeſekawaſſe. Tu tepra | v bogy Brunczwik welike horze miegiſſe. Silnie gei drak raniſſe, | Az[4]) k zemi czaſtokrat na ſwu twarz padaſſe, a lew gey zaſtupo|waſſe. Tut ſe s tiem drakem Bazyliſſkem ſylnie tepyſſe. Brūc|wik z huru wſta, k lwowi pobiezie, a tak geden druhemū wier|nie pomahaſſe. Od neſſporuw czelu nocz az do poledne snim ſe te|pyechu.

Brunczwik giz weſſken krwawy a

[1]) Část v závorkách nečitelná. — [2]) V rkp. *podzlata*. — [3]) V rkp. je tečka nad druhým sloupečkem písmene *n*. — [4]) V rkp. *A*.

11ª bieſe, welıku mdlobu nazemi
letieſe. | Wida to lew, že pan
lezieſe, zaloſtiemi | welikymi
zařwaſe welıce, I poce ſe | z-
drakem prudce bitı A ocaſy
okolo | nieho rubatı a hniewie
trhati. wſec|ky obnože zdra-
ka obtrhal bieſe.[1]) B|rūcwik
ſwelıkymi boleſtmi Awſak |
wzhoru wſkocieſe, y budeta ſe
tepruw | oba vdatnie ſ drakem
bitı, neb gich | giz nemiel cim
ranitı. A nakuſy gey | roztrha-
chu,[2]) Az znieho pramenowe[3]) |
yako zdrylınka gedu ſhra-
du pla|wachu. A kdyz drak za-
bıt bieſe, B|rūcwik odwelıkych
ran kzemi le|tieſe. Tri dni a
tri nocy ſlowa nepro|mluwieſe,[4])
A lew wzdycky | nadniem[5]) za-
loſtiwie ſtaſe. Affryka | panna
welmi geho želeſe a ſmut|nie
nadnim ſtala y ſediela. Newie- |
da lew, co tomu vcinitı, nemeſka
ſh|radu pokořeni[6]) bieżetı.
Nakopaw | kořenie, wuſtech
prineſe panu ſwe|mu. Tu pāna
lekarſtwie vcini ge|mu. Wde-
wietı dnech ġey hogieſe a | po-
tom přewelmi zdraw bieſe. A
k|dyz Brūcwik te panny pře-
welmi neſnadnie dobyl, I wece:
»Nuže, Affry|ko panno mila!
Wies, zet ſem miel | protie welı-
11ᵇ ke neſnaze. Protož nemeſ|kayz
Kotcy ſwemu radoſtnie gitı.« A
o|na obgemſı Bruncwika wece:
»Tiem | dobře giſt bud, naymıley-
ſı mog B|runcwiće! zet ſtebu

[1]) V rkp. *bieſa*. — [2]) Druhé *r* nadepsáno. — [3]) V rkp. *pramenonowe*. — [4]) V rkp. nepro|(mieniese)mluwieſe; část v závorkách škrtnuta. — [5]) *d* nadepsáno; Pol. *na niem*. — [6]) Za slovem tím jest *w*; škrtnuto.

welıku mdlobu na | zemi
letyeſſe. Wyda to lew, ze pan giz
lezıſſe, zaloſſtiemi we|lıkımi
zarzwa welmi, y pocze ſe s
drakem prudcze bıti a oca|ſy
okolo neho rubati a hnewy
trhal, z vſſeczky obnozye z draka |
obtrhal Byeſſe.[1]) Brunczwık
s welıkymı boleſtmi a wſſak z |
huoru ſkoczy, y tu (ſe)
tepru vdatnie s drakem
tepiechu, Nb gich giz | nemohl czim
ranıtı. a Na kuſy gey roztrhachu,
az znieho prameno we
iako potokowe teczyechu.
A kdyz drak zabıt
Bieſſe, od welıkych ran | Brunczwık
k zemi letiſſe. Trzy dny a
trzy noczy ſlowa nepromluwil, ||
A lew nad nım wzdy zıalo- 207ª
ſtıwie ſtąſſe. Affrıka panna
welmi geho żeleſſe | a ſmutnie
nad nim ſtaſſe. Newieda
lew, czo tomu vczinitı, nemeſſka
z | hradu po korzenie bıezıeti.
Narzyw korzenie, wuſtech
przyneſe, a pā|na affrıca
lekarzſtwie vczını[2]) gemu, ze gey w
dewyetı dnech zho|gi. A potom
Brunczwık k tee pānie wecze:

»Nuze, afryko pāno mila! |
Mıelt ſem protie welıke
neſnaze. protoz nemeſſkay
k otczy ſweᵛ | radoſtnıe geti.« A
ona obgewſſe Brunczwıka wecze:
o Naymileyſſy | muog
Brunczwicze! Chczy

[1]) V rkp. napsáno dvakrát. — [2]) V rkp. *uczınti*.

chcy weſelie ge|ti.« A tak nabrawſe ſtriebra, zlatta, d|raheho kamenie a klenotow zanie|kolıko tiſicow, y pogedu kkralı řkuce: | »Kralı mily! Brūcwık y ſtwu[1]) drahu d|ceru prigel a ſtogıt předhradem.« K|ral welıkymi radoſtiemi dolow po|bieže protı Brūcwıkowi a protı ſwe | dċeri, Da gim miloſtıwe witanie a ř|ka: »Zdraw bud, Brūcwiċe ſynu mily! | diekugit. wiezyz, zet chcy ſwu dceru | y wſecko ſwe zbozie datı.« Tu Brūc|wik, ać nerad, wſak priwoli. A k|dyz ſni bieſe niekolıko ċaſow, wzdy | oto myſlıl, kterakby mohl kſwe ze|mi prigıtı. Tehdy vda ſe gemu ge|dnu chwilı ſtu pannu nanocleh | wgıtı. I nahledne dogednoho ſta|reho ſklepu, Vzri geden meć wel|mi ſtary bezgılce, wygma gey bu|de ohledowatı, ano naramnie oſt|ry, y ſlıbi ſe gemu. A ſegma gılce | zſweho meće, y sſtrci nań a wdie|ge gey doſwych nožnic a ſwog doſk|lepu polozi y lehne. A kdyz bude | te panny ptatı, Ya-
12ª ky by to meć byl || wtom ſklepu, A ona vſlyſewſı, že o | meci mluwi, wſtawſı welmi rano y za|mkne ſklep nadewiet zamkow y le|hne podle nieho

y wece: »Diwna to | opiet wiec, Kterak ſy ten meć wıd|iel, Ano niekolıko ſet leth zadna | muzſka hlawa toho meće newidiela. | Aby ty wiediel, co ten meć mocy ma, | tomu by ſe po-

weſele s tebu getı.« A tak nabrawſſe ſtrz|iebra a zlata a drahe° kamenye a klenotow za nykolıko tıſyczuow, | y ſſly ſu k kraly. A kdyz gſu przygely k hradu, kral welıkymi radoſſcıemi pobı|eſſe doluow protı Brunczwıkowy a protı ſwe dczerzy y da ge^v mıloſtıwe wytanie rzka: »zdraw bud, Brunczwıcze ſynu mily! Wıezız, žet chczy ſwu dczeru dati y | wſſeczko ſwe zbozıe.« A ktomu Brunczwık, acz nerad, przywoli. A kdyz sni bıeſſe | nyekolıko czaſuow, wzdy o to myſlıl, kterak by do ſwe zemıe mohl przıgıti. y vda | ſe gemu gednu chwılı s tu pannu na noczleh gıti. y Nahledl do gednoho ſta|reho ſklepu y vzrze[1]) geden mecz welmi ſtary bez gılczuow, a wynıaw gey pocze | ohledowatı, ano oſtry narānie, y ſlıbi ſe gemu. A on ſeyma gılcze z ſweho mecze | y ſtrczy nań a doſwıch noznıecz gey wenda[2]) a ſwog do ſklepu.

Ona to vſſ|lyſſawſſe, ze on omecze mluwy, wſta welmi rano, zamkla ſklep Nadewied | zamkuow y lehla zaſe podle Brunczwıka y wecze: »Dywno mi ḡt ta | wıecz, kterak ſy ty ten mecz wıedıel, ano nyekolıko leth zadna muſka hlawa ge° | newıdıela. kdy by ty wıedıel, czo ten mecz mnoho moczy ma, tomú by ſe

---

¹) Pol. *ſ ſwu*.

¹) V rkp. *vrze*. — ²) V rkp. *wonda*.

diwil.« Brūcwik wece: | »Panno mila! możes mi dobře powie- | dieti; wſak gey[1]) maſs wſwe mocy.« A|ffryka wece: »Kdyz to chceś zwiedieti, | Ten meč ma ty mocy, kdyz by geho | znoznic potrhl a řekl: »»Hlawa ged|na, deſet, dwadceti, tridceti, Ti- | ſic hl|aw dolow ſkakayte!«« hned by okam|żeni wſecky hlawy dolow ſkakali.« | Brūcwik poče ſe tomu ſmieti, Aw|ſak ſobie to namyſl weзme. A kdyz | gednu ty potwory morſke prigdu[2]) do | kōniaty, Brūcwik doſah meče chtie | prawdu zwiedieti, yako by meč oh|ledowal, I wece potrhna geho znoz- | nic: »Nuż, tiemto mečem prwnim pot|woram hlawy dolow!« A yhned okam|żeni wſem hlawy ſkakagi, coż gich | tu bieſe. A on wrychloſti domoře ge | vmetal, y bude tepruw prawdu wie|dieti. A poniekoliko dnech, kdy Kral ||
12b Olibryus[3]) zaſtolem ſewſemi ſedieſe, | Přiſtupil Brūcwik, wytrhna meč y we|ce: »Nuż, mily meči! Tiemto potworam | y krali ſepany hlawy dolow ſkakay|te!«

A yhned okamżeni wſecky hlawy | gim ſkakachu. Tu Bruncwik nabera | Tlumokow niekoliko Striebra, zlat|ta, draheho kamenie zaniekolikonad|ſte Tiſicow, Odemkna zelezna wrat|ta, ſeda ſelwem a ibozim nakorab

podi|wil.« Brunczwik wecze: »Panno mila! muozeſs mi powiedieti; wſſak gey ¦ maſs w ſwe moczy.« Panna affrica wecze: »kdyz chczeſs zwiedieti, powymt. | Ten mecz ma tyto moczy, kdyz by geho z noznicz potrhal a Rzecl:[1]) »»hlawa | gedna, deſet, dwadczeti, trziczeti, ſto tiſicz hlaw doluow!«« hnedky by doluow hlawy | ſkakaly.« Brunczwik ſe pocze tomu ſmieti, A to ſobie na myſl wze. potō geden | Czas ty potwory morſke przyſſly bily dokōniatky. Doſah Brunczwik mecze, | Chtie prawdu zwiedieti, iako by mecz ohledal, a potrna geho z noznicz | rzekl: »Nuz, tiemto meczem prwnym potworā hlawy doluow!« a hnedky bie¦ſſe: wokamſſeny hlawy ſkakaly, czoz gich tu bieſſe. A on ge rychle domorze v|metal a tak zwiedie prawdu. Potom po malē czaſu, kdyz kral ſe wſſemi | za ſtolem ſedieſſe, Wytrze Brunczwik mecz y wecze: »Nuž, mily meczi mūoy! | Tiemto potworam y krali ſe pany wſſem hlawy duoluow ſkakayte!« | A hnedky wokamſſenie wſſem hlawy doluow ſkakachu. Tu Bruncz (!) nabr|aw tlumokuow zlata a draheho kamenie za nykoliko mnoho tiſiczuow, | y odmekl zelezna wrata, wſed ſelwem a s tiem zbozim na korab

[1]) *y* nad řádkou. — [2]) Pol. *prigedu*. — [3]) Pol. *Oliberyus*.

[1]) *l* opraveno z *k*.

y | pogede. A když opiet pomori daleko | gezdieśe, Vda ſe gemu mimo geden | oſtrow geti. A ten oſtrow ſlul Try|partita. Vſlyśe Trubenie, Bubnowa|nie a rozlične zpiewanie. A chtie to z|wiedieti, co by to bylo, Gide naten o|ſtrow. A když tam prigide, Tu vzřel | mnoho zaſtupow nakoniech, Ano ge|dni kole, druzy tancugi a welike we|ſele magi mezy ſebu. Bruncwik ſto|ge poče ſe tomu diwati. Přigide geden | znich y wece: »O, Bruncwiče! kterak ſy | ſem přiśel mezy nas? A iakz ſy pak | kolìwiek priśel, Tobiet geſt ſnami | tancowati a wiečnie ſnami zde přeby|wati.« y poda Brūcwikowi ruky y ſ|pali gey welice. A wida giz opiet, ze | dobře nenie, I potrhna meče y die: »Nuż, | tomuto prwniemu hlawa dolow ge|mu ſkoci!« A yhned ſe tak ſtalo. 13ª Widu||ce to zaſtupowe, że hlawa dolie, I wece|chu mnozy: »Obruncwiče! Tiem na|ſich ruku nevgdeš! Tobiet geſti ſna|mi tancowati A ſnami natiechto konich | gezditi.« Neb to biechu Azmodeowe dia|belſti a tu ſe mučiechu. Wida Brunc|wik, ano gey nutie, Dobude opiet me|če y wece: »Nuż, tiemto wśem diablom | hlawy dolow!« Tu opiet wśem dia|blom hlawy ſkakagi dolow. A on o|piet ſelwem wſeda wkorab y pogede |. A kdyz opiet namori bude bludìti, wz:dy čekage, zdaby mohl kſwym wlaſt|em kdy prigeti, Patnadſte nedieli |

y gel | prycz. A kdyz opiet po morzi daleko gezdiſſe, y vda ſe gemu mimo geden || Oſtrow geti, genz ſlul 207ᵇ Trypatrita. y vſliſſe trubenye, Bubnowanie y rozliczne | zpywanie. y chtie zwiedieti, czo by to by!o, gide[1]) na ten oſtrow. A kdyz tam przi|gide, tu vzrze mnoho zaſtupuow na konych, ano gedni kolý, druzy tanczugi | a welika weſelee magy s ſebu. Stoge Bruncwik y pocze ſe toᵛ diwati. Theda | przida geden z nich wecze gemū: O brunczwicze! y kterak ſy ſem przíſſel mezy | nas? a yakz ſy pak kolwiek przyſſel, tobiet geſt tanczowati a zde s nami | przebywati.« a podawſſe Brunczwikowy rucze y ſpali gei welmi. Wida to Brū|czwik, zie opiet dobrze neny, potrna mecze y dye: »Nuz, tomuto prwnemu | hlawa doluow ſkocz!« a hnedky ſe tak ſtalo. Widucz to zaſtupowe, ze | hlawa dole, Mnozy z nich weczechu: »O brunczwicze! tiem naſſych ruku | neugdeſ! tobiet ḡt znami Tanczowati[2]) a s nami natiechto konich gezditi.« | A to biechu azmodeowee diabli a tu ſe mucziechu. Wyda to Brūczwik, | ano gey nūti, dobyw mecze y wecze: »Nuz, tiemto wſſem diablom hla|wy doluow!« Tu opiet tiem wſſem diablom ſkakali hlawy doluow. a on opiet wſede w korab s ſelwem a gel geſt prycz. A opiet geſt | namorze bludil patnaſte[3]) nediely. tu ſe gemu opiet

[1]) V rkp. *gida*. — [2]) *cz* zalito. — [3]) V rkp. *patnaſtne*.

bludieſ̌e. Tu ſe opiet gemu přewel- |
mi bude ſtyſkati, A wtom ſtyſka-
ni vz|ře mieſto welmi Kraſne,
ano ſe ſwie|ti odzlatta a draheho
kamenie, Ze za|ře odnieho de-
ſet mil namori pochazie|ſ̌e. Tu
Bruncwik priplowe Kniemu |
I wgide domieſta. A když wmie-
ſtie | bieſe, genz ſlulo Egbatanys,
Pře|kraſni domowe wtom mieſtie
biechu, | Ale žadneho člowieka
wniem ne bieſ̌e. Y bude choditi
duom oddomu, | Ano wſſudy gie-
ſti, piti doſti; Stolo we kryti
ſtachu a giedla wkuchyn'ch |
doſti nachyſtano. Tomu ſe Brū-
13b cwik || přewelmi diwieſ̌e, že žad-
neho wtom | mieſtie newidieſe.
Gednezt poma|le chwili vſlyſ̌e
trubače, Bubenniky,[1] | ano na-
ramnie trubie, A wogſka po |
wogſku dotoho mieſta gediechu.
neb | to biechu Aſtryolowe, to-
tizto zlowidō cy, kterizto wtom
mieſtie přebywachu. | Tu opiet
Bruncwik znamenaw, ze | do-
bře nenie, Wſ̌akz mezy nimi
poče | choditi. Tehdy gedni k-
niemu wece chu: »Brūcwiku
neboztiku! powiez, kte rak ſy ſe
ſem doſtal?« A on wece: »Iakz | ſem
koli priſ̌el, wiem, žet ſe was | nebo-
gim.« A oni vchytiwie gey y po- |
wedu předſweho pana Aſtryolla. |
Tehdy Aſtryollus wece: »Bruncwi-
če! | nebo mi ſlib zde ſnami byti
wiečnie, | neb tie Kazi naohni-
wy kuoň wſa|diti, A tak wieč-
nie budeš naniem ho|řeti.« Brū-
cwik wece: »Newierny Aſt|ryolle!

[1]) Pol. *Bubeniky.*

welmi
ſtyſkaſſe. y
vz|rzy mieſto welmi kraſne,
ano ſe ſwyeti od zlata a od draheho
kamenie, ze | zarzi od neho po morze
deſeth mil wzchaziſſe. Tu
Brūcwik przyplul y wgide |
do mieſta.
Mieſto to ſlulo Egbatanis.
przekraſne domowe wtō mieſtie
bie|chu, ale zadneho czlowieka
wnem nebylo. y chodiſſe
duom od domū, ano w|ſſudy gyeſti
a piti doſti; Stolowe kryti
byechu a gydla w kuchynich
doſti | nachyſtano. tomu ſe Brūcwik
welmi diwiſſe, ze zadneho
wtom mieſtie ne|widiel.
Gednoſt pomale chwili vſlyſſe
trubacze, būbeniky, ano naramne[1]) |
welmi trubye, a woyſko
do toho mieſta gelo.
A to biechu aſtryolowe, to ḡt |
newidōczy, genz w tom
mieſtie przebywali. znamenaw
opiet Brūcwik, | ze dobrze
neny, a proto mezy nimi
pocze choditi. Oni weczechu
gemu: | »Brunczwiku
nebozcziku! powiez, kerak gſy ſe
ſem doſtal?« a on wecze: »wyem, |
ze ſe was nebogim, iakz ſem kolwiek mezy
was przyſſel.« Thedy ony vchiti|wſſe gey y
wedli przed ſweho pana Aſtryola,
kteryzto wecze:
»Nebo nam ſlib | zde s nami byti
wiecznie, nebo tie kazi na ohniewy
kuon wſaditi, a tak | wiecznie
naniem budeſs horzeti.« Wecze
Brunczwik: »Newierny aſtryole!

[1]) V rkp. *narawne.*

Twet ſe hrozy nebogim; do|vſſamt ia ſwemu bohu, poniewadż | mi ſwelikych ſtrachow a ſnebezpeč- | noſti racil pomocy. Geſtiet geho ſ|wate miloſti dovſam, zet mi odtudto | take pomoż. A ty zly Aſtryolle, tys | toho zaſluzil, Ty maſs tu byti a | budeš.« Tehdy Aſtry- ollus wece: »Hr des myſli! Awſak 14ª twe hrdoſti poku|ſym.« I kaza kuoń ohniwy priweſti. A | Brū- cwika, priſkociwſe čtiři, budu ſe ſ | nim trhati, chtiece gey na- teń kuon w|iaditi. Tehda Brun- cwik nemoha dele meſkati, Po- trhne meč y wece: »Nuż, | tiemto čtiřom hlawy dolow!« A yhned | hlawy ſkocie. A priſkociw lew yhned ge roztrha. To wida A- ſtryollus, ze | nenie klam, Po- krikne nagedno wo|gſko. Tu gey welikymi kriky obſuchu | niekoliko tiſic. Opiet Brūcwik wece: »Nuż, dwadcet mużow, nuż tridcet, nuż | ſto tiſic hlawy dolow!« A yhned taky | hřmot odhlaw wznide, aż ſe wſeč|ka zemie třeſieſe. Wida to Aſtry- ollus, | ano zlie, y wece: »Pomni ſe, mily Bruc|wiče! Pomni ſe proſweho boha a ſ|choway meč! Slibugit tie dotwe zemie | doneſti, Gedine nemordug wie- ce!« Te|hdy Brūcwik wece: »y owſem Tot pro | ſweho Boha vcinim, ale ne protie, Ge|ſtli że mi to ſplnis, co ſlibuges, be- zew|ſeho ſtrachu y bezvrazu ſtiem ſewſī, | coż mam y ſe- lwem dome zemie pri|neſti.« A on gemu wiece ſlibi. A tak | ſe ſtalo, że wectwrtek prwy ſu-

tweť | ſe hruze nebogim; douſamt ia ſwe[v] buohu, poniewadz mi z welykych ſtrachuow | pomohl a z nebezpeczenſtwie, ze mi odtawad take pomuoz. A ty zly aſtry|ole, tys toho zaſluzyl, ty maſs tu byti a budeſs.« wecze aſtryolus: »hrdes myſli! | a wſſak twe hrdoſti pokuſſym.« y kazal kuon ohniwy przyweſti, a przyſ|koczywſſe cztirze poczechu ſe s Brunczwikem trhati, chtycze geho naten kuon | wſaditi. Nemoha Brunczwik dele meſſkati, potrna mecze y wecze: »Nuz, tiem | cżtyrzem hlawy doluow!« a hnedky hlawy ſkakachu. y przyſkoczy lew hnedky | ge roztrha. Wyda to aſtriolus, ze neny klamu, pokrzykne na gedno woy|ſko. tu gey s welykymi krzyky obklyczychu nyekoliko tiſyczuow. Opiet | Brunczwik wecze: »Nuz XX mużom, Nuz XXX, Nuz ſto, Nuz tyſycze hlaw | doluow!« a hnedky takowy hrzmot od hlaw wzeyde, aż ſe wſſeczka || zeme rzeſyeſſe. Wyda to aſtriolus 208ª y wecze: »pōni ſe Brunczwicze! pōni ſe pro | ſweho buoha a zchoway mecz! ſlibugi tie do twe zeme doweſti, gedno | nemorduy wyecze!« Thedy Brunczwik wecze: »Owſſemt tot pro ſweho | Boha wczynym, ale ne pro tie, geſtly ze my ſplnyſs to, czo ſlybugeſs, | beze- wſſeho ſtrachu a vrazu s tiem ſewſſym, czoz mam, y ſelwem | do me zeme przyneſti.« On gemu wiecze ſlibi. y ſtalo ſe, ze wecz twrtek w prwny ſumrak

mrak | Poſadi Bruncwika narozhrani ſtiem | ſewſim zboziem y ſelwem. A kdyz | ſe Bruncwik
14b vzře předprahu, wez|ma naſe ſaty puſtennicie aneb put nicie, I pogde ſelwem. A w te chwili Kral Aſtronomus teſt geho wda wal ſwu dceru Neonymi a geho ženu | zagedno knieže Aſyrſke Kleofas | gmenem, neb giž ſedm let minulo | bieſe, iakz Bruncwika newidiela. | Zwieda [1]) to Brūcwik y pogide nahrad | a lew ſnim. A kdyz vzře ſwu kralo|wu, ana ſtiem kniezetem Kleofaſſē | ſedi, Bylo gemu toho přewelmi lito; Awſak čaſu čekaſe. kdyz bieſe | poſtole, poneſu [2]) pitie wſtriebernicich a wzlatniciech, podachu ge|mu take. A Brūcwik ſegma prſtē | ſruky y wlozi doſtribernice. A yhn ed ſhradu gide a napiſe nadwraty, | ze ten, genz předſedmi lety wygel, b|yl nahradie. Y počechu otom ſobie | prawiti, kto by to byl. A kralowa ſ- | chowawagic ſtriebernicy y nagide | prſten a pozna gey, ze geſti gegieho | mileho Bruncwika, y powie otcy ſ|wemu. A tu oniem welike

Poſadi Brunczwika na rozhrany | s tiem ſewſſym zbozym [1]) y ſelwem. kdyz ſe vzrze Brunczwik | przed prahu, Wzaw naſe ſſaty puſteniczye y pogyde ſelwem. | Wty czaſy kral aſtronomus wdawal ſwu dczeru a geho manzel|ku Neomeny za gedno knieze Aſyrſke gmenem kleofaſs, Neb giz ſedm [2]) | leth minulo byeſſe, iak Brunczwika newidiela. zwidiew to brūc (!) | y ſſel geſt na hrad a lew s nim. A kdyz vzrzew ſwu kralownu, ana s tiem kniezetem kleofaſem ſedy, y Bylo gemu to welmi lito; a | wſſak czekaſſe czaſu. a kdyz bylo po ſtole, przineſechu pitye w | ſtrziebernyczich y w zlatniczech. y hlediewſſe na Brunczwika o ſobú, | podachu mu pity z zlatnicze, z nyzto pyl Knezie Kleofaſs s knieznu | Neomeny. a Brunczwik ſniaw prſten z ruky, y wlozy gey do zlat- | nycze a hnedky z hradu gide, vczinie gim pocztiwoſt. y da z hradu, | Napſal nadwratý, ze ten, kterez przed ſedmi lety wyſſel byeſſe, byl | geſt na hradie. y poczechu otom ſobie prawiti, kto by to byl. A kra lowna ſchowawagycz zlatniczy nalezla prſten, pozna gey, ze geſt | Gegiho mileho Brunczwika, y powiedlela to otcze ſwemu, a tepru | oniem welike

---

[1]) Pol. *I vieda.* — [2]) V rkp. *poneſe*; nad koncovým *e* jest červeně napsáno *v*.

[1]) V rkp. *z Bozym.* — [2]) V rkp. *ſe dni.*

powieſti | pogdu. A knieze ten Kleofas, kteryz | to miel geho manželku pogimati, | počel proto naramnie welmi ſmu'ten byti. wſeda natridceti koni y bu'de honiti Bruncwi-
15[a] ka; A kdyz geho v honi, Bude gey chtieti zabiti. Brūcwik | wida to, potrhna meče y wece: »Nuž, to|muto ženichowi hlawa dolow y ſge|ho ſluhami!« A tak ſewſech hlawy | ſkakachu, A lew oſtatek roztrhaſe. | A koniowe domieſta bieżechu. Brun'cwik nageden hrad gide A tu poze'many taynie poſle. Tehdy pani | a zemane ſweliku radoſti yakožto | Ku panu ſwemu milemu prigidechu |. A priprawiw ſe y potieže ſe ſepany. | A kral ſedceri zwieda prawdu, ſwe|liku radoſti daleko proti niemu wy|gide, Stari y mladi take. Tu ſe radoſt | welika ſtala wſſie zemi, že lwa pri|neſl, A kterak miel pracy weliku. | A zwlaſtie Kralowna, Te ſe naywiet|ſi radoſt ſtala. Tu kaže powſech mie|ſtech wolati A lwa nabranach pſa|ti A nazemſke koruhwi ſgedne ſt|rany lwa ſereho wčerwenem poli. | Geho otec Stylfryd mnoho dobre|ho

powieſti pogidechu. A knieze kleofais pocze tiem | naramne ſmuten byti. y wſedal ḡt ſam trzyczaty na konie y hony|ſſe Brunczwika; a kdyz geho vhony, gemſſe [1]) Brunczwika, ze chcze ge° | zahubiti. Wyda to Brunczwik, potrhna mecze y wecze: »Nuz, tomuto | zenichowy hlawa doluow y s geho ſluzebniky!« a tak zewſſech hla wy ſkakachu, a lew oſtatek roztrhal. a koni do mieſta biezeli. | potom ſſel Brunczwik na geden hrad a tu po pany zemſke | taynie poſlal. Thedy pani a zemane s radoſti weliku iako k panū | ſwemu milemu przigeli gſu a doprahy s nym geli. Thedy kdyz | geſt kral aſtronomus s dczeru ſwu Neomeny prawdu zwiediely, | s weliku radoſti proti niemu daleko wygely. Mnoho take ginych ' zprahy, ſtarych y take mladech, wygelo geſt proti niem̄. Tu ſe | radoſt welyka ſtala wſſy zemy, ze knieze gegich lwa przy || Neſl. 208[b]
A kterak geſt miel weliku praczy, wſſem geſt to zwieſtowal. z|wlaſſce geho mila kralowna Neomenia tat geſt naywietſſy ra|doſt miela. Potom kazal Brunczwik po wſſech mieſtech wolati a | lwa na Branach malowati A na zemſke koruhwi s gedne ſtrany | lwa ſſereho w czernem poli.

[1]) V rkp. *zemſſe*.

zemi ſwe české vcinil, A Brunc|wik ſyn geho owſem dobru pamiet | oſtawil. Piet a ctiridceti leth ziw g|ſa, Potom ſyna gedineho s ſwu kra|lownu gmiegieſe. Tomu kazal řeka|ti ladiſlaw. A potom wdobre ſtaroſti | ſkonal. A lew weliku wie- 15ᵇ ru a teſkno|ſtiemi nechtiel poniem ziw zoſtati; | Welikymi zaloſtiemi zařwal, az y | vmřel.

A tak geſt konec řeci w|elmi piekne o Bruncwikowi, kterak geſti welike neſnaze a nebez|pečnoſti trpiel natomto ſwietie, | A pan boh gemu ztoho zewſeho pomohl; A kterak gemu lew wier|nie pomahal wgeho neſnazech | az dogeho ſmrti; A kterak Čechō[1]) | lwa ſwu ſtatecnoſti dobyl, Aby če|chowe[2]) noſyli lwa naſwe koruhwi. | [3])

Cztyrzyeczeti a pieth leth ziw gſa, po|tom gedineho ſyna s ſwu kralownu gmiegiſſe a tomu przezdiel | ladiſlaw. A pak w dobre ſtaroſti dni ſwe dokonal. A lew weliku | wieru a kneſknoſtmi nechtiel geſt. Chwala Bud buohu na wyſoſtech. |

---

[1]) Pol. *čechō.* — [2]) Pol. *Čechowe.* — [3]) Následují tři prázdné řádky. Na druhé z nich připsán rukou asi ze XVI. stol. polský povzdech.

Panie Boze wſzechmogocy!

Pocina ſe knieha welmi piekna a vzitečna, kteraz ſlowe Ezopus.

PLatno nenie giz prawenie,
Neb giz tak poſluſno nenie
Iakoz to za dawneho wieka,
Kdaz ſkladanie byla dieka.
Giz lide nic gineho nedbagi,
Gedinet bohatſtwie hledagi,
Genż geſti ctnym mrawom potupa
A do pekla nahla ſtupa;
Giz ten, ktoż peniez ma dosti,
Ten geſti doſtogē ctnoſti.
Lakomſtwie giz ctnoſt pobilo 16a
a gi w ſwu moc porobilo
Bogem ſylnym. prawi tobie,
że ctnoſt giz lezi yako w hrobie.
O tom bogi wam powiedie
Malo, coz ſwym ſmyſlem wiedie. —
Lakomſtwie ſe rozplodilo,
Genż ctnoſti podrobeno bylo.
Srdcy geho hniew odola; [1])
Tuż hned na woynu zawola,
Proti ctnoſti walku wzbudi,
Poſla po ſwe wſecky lidi.
Kriwda k niemu [2]) ſe pritoci,
Po wſech zemiech liſt potoci
Prawiecy, ze by w gednom ſlowie
Wſicek ge byl lid whotowie.

---

[1]) Za tímto v. napsáno *Tuż hned na woynu odola*, ale škrtnuto červeným inkoustem. — [2]) V rkp. *kkniewu*; Br. *k nemu*.

To řekſi na wognu ſe zbudi,
ſwu chudinu berni ztrudi.
Pomoc ſ naſylım ſe [1]) ſniaſta,
Coz ona newza, to pobraſta.
Tak wſecek ſwiet ochudıchu,
Tuż ſe k niemu pripudıchu.[2])
Leſt kriwdie take pritıeze,
Hned ſknieni [3]) tu ſe ſpřeże,
Sladku řečı ſe obleče,
Wnitř [4]) horſi ostreho meče;
Prielıs mnoho ſtřelcow gmieſe,
Vnich chytroſt w tulech bıeſe.
Newiera gie ſe prikaza,
Leſt k nie twrdie ſe přıwaza,
Geſto zagiſte ſlıbieſe,
Sto wıer daduc, wſak ſkriwıeſe.
Kriwda knieni ſ oniem ſborem
Před lakomſtwi pade dworem.
Yhned take peſka zloba,
Naduwſı ſe yako koba,
Swe wlaſſy wzdraſtiw|ſi [5]) wzhoru, 16b
Take priteze k tomu dworu;
Na přechwalu ſe wyklidi,
genżto bez čıſla by ſ ni lıdi.
Nečeſt take by v nieho
S mnohymi reky dwora ſweho.
Skupoſt podkoni geho bıeſe,
S mocnym wogſkem tam gedıeſe.
Peče wradie ſni ſedala,
Genz geho tagemſtwie wiediela. —
Kdyz gız ſebra moc wſelıku,
wzkaza ctnoſtı moc weliku
Arkuč: »ſtřez ſe wteto dobie,
Gıż wſı mocy tahnu ktobie!«
Ctnoſt, negſucy gız bezpeče,
Ktey řečı ſe welmi leče,
Poſla kſluham poſel nahly,
Aby welmi brzo přıtahli,
Ze lakomſtwie, zpleniw krage,
Lezi boge gıż čekage.
Prawda kdyz ge poſla zočı,

---

[1]) Napsáno dvakrát; druhé *ſe* není škrtnuto. — [2]) Na konci verše červená tečka. — [3]) V rkp. *ſkninieni*. — [4]) V rkp. *Zewnitř*. — [5]) Br. *rozdrastiwši*.

Welmi brzo na oř ſkoči,
Shoni malo doſti[1]) lidi.
Tuż ſe wiera knie pripudi,
Snizto ſkrowny lid přitieze;
Tuz ſe kprawdie pak připřeze.
Zpořidiwſi wſicku ſwu drahu,
yhned k tomu dworu přitahu,
Priprawi ſe welmi hrdie.
Knim pritieże doſti twrdie
Sſlechetnoſt, witieze take
Gmagic, lidi wſelikake;
Pritazechu take kbogi,
Magic s ſebu kraſnu zbrogi.
Stiedroſt take ſe priprawi,
Kbogi twrdie ſe poſtawi
Sſwymi ſe wſemi ry|tieri. 17a
A gich oři pod kropieri.
Swobodenſtwie tu take bieſe,
we[2]) ctnoſti wradie ſedieſe.
Biechu truchlie tu mluwiece
A ſwu ſtraſtnu wiec[3]) ſudiece. —
Kriwda ſe priprawi k bogi,
Poriedi wſichnu ſwu zbrogi;
Takz wgich zemicy pritieże,
Wſicku wlaſt[4]) lidmi[5]) obleże.
Newiera naſpicy bieſe,
Leſt pak zaſtup giny přetieſe;
Kriwda ſe naſtranu zboci.
Kdyz ten zaſtup prawda[6]) zoci,
Stogieſe tak ſmutna gſucy,
Tak mnoho lida widucy.
Ozře ſe naſtranu prawu,
Nalit wiera sſwu zaſtawu
Ku prawdie poſpieſi ſebu.
Tehdy yhned wtu dobu
Prawda kwrahom ſe připudi;
Ač y ſmalem welmi lidi,
Hrdinnie ſe tam porazy,[7])
Bezmal kriwdy ſoře neſrazy.
Leſtny ſtřelec giz bez čiſla
Strielechu gi bezrozmyſla.

[1]) V rkp. *doſta*. — [2]) Písař *e* nadepsal. [3]) V rkp. *wiece*. — [4]) V rkp. *wlaſt wzemi*. — [5]) Jest na kraji menším písmem, ale touž rukou připsáno. — [6]) V rkp. *prawdu*. — [7]) V rkp. *prazy*.

Newiera ſe tam oboři,
Kdezto wiera naſwem oři
Brani ſe, yakž može koli,
Zdaby mohla ſtati naſwem poli.
Leſt wieru[1] ſylnie zarmuti,
Oſtiepem gi ſwym otruti;
Takž gi ſ pole pryč odpudi,
Zgimawſ̌i gi wſ̌ecky lidi.
Kdyzto vzře miloſrdie,
prihna tam wbog welmi twrdie;
Chtiecy tam prawdie pomocy,
Poče ſecy || ſe wſ̌ie ſwe mocy. 17b
Welmi drahy helm miegieſ̌e,
Stit zlatty narami drzieſ̌e.
Zloba kdyz tu ſwadu zoči,
K bogi s ſwymi ſ̌e pritoči.
Wynikſi tam kmiloſrdi,
Potoči nani ſwu zerdi;
Y zbi ge welmi zla hoſti,
Ztrupa wnich poſlednie koſti.
Slechetnoſt ten bog widucy,
Smutka ſobie pridaducy,
We wſ̌e ſe odienie priprawi,
Přeſtkwucy helm nahlawu wſtawi.
Miloſrdie by gie lito,
Yakz lined vkaza tuto.
Tam kbogi hna caſu natem,
Zlobu ſylnie pobi mlatem.
Wtuz dobu beznie bieſ̌e,
Leč by nečeſt npriſla ſpieſ̌e;
Y pomože peſke zloſti,
Dawſ̌i ranu ſ̌lechetnoſti.
Tam pak bliže knie pritieže,
Az gi wſwu moc y doſieže.
Stiedroſt widucy to hoře,
Nepotiehſ̌i ſweho oře,
Tam ſe nanečeſt obori,
Bezmala gie nevmori,
Sſwym mlatem knie přiteče.
Doſiehſi pak ſkupoſt meče,
Tam ſe sſwym zaſtupem pudi,
Stiedroſt ſečbu welmi ſtrudi,

[1] V rkp *wiera*.

za obogek gie doſeže
A za wrch gi ſoře ſtieže.
Swobodenſtwie ſe welmi ſmuti,
Nechtie ſe y ſmiesta hnuti,
Az y prihna tam naſwem oři,
Tuž hnet wſkupoſt mlat oboři. || 18a
Ihned peče, geho radce,
By hniewiwa iako zradce,
Naſwobodu tā ſe ſnazi,
Az [1]) gegieho gi odienie obnazi.
Prawda tu žaloſt widucy,
Sylnie giž raniena gſucy,
Prihna nahlie tam kectnoſtí
Rkucy: »krali! ztwe miloſti
Beřme ſe pryč ſpole toho!
Giž nam zbili hrdin mnoho.«
Ctnoſt, newiduc ſiřſi rady,
Poſtupi natwrde hrady,
Aby byla wrahem neznama
A tam přebywala sama.

Giź teto řeči vkracy
A wdřewni vmyſl ſe nawracy.
Giz platno nenie prawenie,
Neb giz tak poſluſno nenie;
Neb ctnoſt welmi geſt ponikla,
Wſickna temeř wlakomſtwie wnikla.
Ztey kože mi řemen ſkrogi,
z niezto y wnecney zbrogi
Wſak nieco dobreho ſlozi,
Založe ſe wmiloſt bozi.
Nadřewni ſe bog napači,
Prikladcy gey lepe zrači,
Kdezto rka, že by wlk neb owce
Nebo kohut mluwil ſlowce.
To geſt wtiechto kniehach pſano
A napriklad geſt nam dano,
Abychom ſe ſtřiecy vmieli
A tak wſtraſtech nehlupieli.

Giz ſe tuto pocina Prolog, A to takto:

PRotoz aby nam probylo
A wkochani ſrdce bylo,

[1]) Br. *a z gegieho.*

Tato || knieha nas ktomu vči: 18[b]
Kdezto zpurnoſt ſe poluči,
Snaze ſe zaſmiege tehdy,
Když ſpilu ſe ozdobi wezdi.
Tatot zahradka wſobie plodi
Kwiet ſowocē priezen činiecy;
Ono wonie, ono ſwieti.[1])
Coz ſe tobie libi koli,
Owoce aneb kwiet, to woli;
pakli obe libe tobie,
Kwiet ſowocem, čeſs ge ſobie.
Az by [2]) mu myſl gednoſtaynu
Nezadſila mrzkoſt nocy [3]) taynu,
Toto dielo geſt zpacila,
Aby wmudroſti byla cila.
Mzdu znież [4]) by vtiezala [5]) ſobie
Plana rolice na tobie,
Boze, roſſu ſweho ducha
Skropiz ſlowce tato ſucha.
Sproſtnoſt ſlownie [6]) neſe take
Mrawow ctne briemie wſake,
Y [7]) ſkeripka welmi twrda
Zatopuge yaderce hrda.

Baſeň [8]) ſkeripku ſe nacita,
Yaderce geſt mudroſt wni ſkryta;
Knieha zahradkut ſe nazywa,
Baſnice za kwiet wzata bywa,
Mudroſt owocem ſe nazywa.

De Gallo et Iaſpide.
Okohutu a o Iaſpidu kamenu drahem.

In gallo ſtolidum, In Iaſpide dona zoſie pulcre notes. ſtolido nil ſapit iſta ſeges.[9]) Capitolum primum ſequitur.

PRrwu baſnicy dawa znati,
ze mudroſti blaznom neſluſie || dati 19[a]

---

[1]) V rkp. *gine wiecy;* lat. hic sapit, ille nitet. — [2]) Místo *az by* má Br. *aby*. — [3]) V rkp. *mocy*. — [4]) Br. *znie*. — [5]) V rkp. *vtiezal*. — [6]) V rkp. *slawnie*. — [7]) Br. vynechal. — [8]) V rkp. *bažeň*. — [9]) Br. latinské verše položil za verš 250. a opravil: Tu gallo stolidum, tu iaspide dona sofie pulchra notes. stolido nil sapit ista seges.

Genż gie ctiti nerozomiegi
Aniz gie vziwati vmiegi;
Neb tak by wezlē mieſtie padla
A wſwe mocy by zawadla.
A tot Iaſpis kamen drahy vkazuge
A kohut toho dolićuge.

Zřadu ſletiew wſmetech ſedi(e),
Kohut, ſotnie hladem hledie,
Twrdym noſem poće hnog hryzſti,
zdaby żrace[1]) mohl tu nalezti,
Gimż by hlad zahnal odſebe.
Nohami hnog ſem y tam hrabal
Y naleze drahy kamen,
An ſe blſti iako plamen.
Użaſe ſe prieliš ſylnie,
Awſak promluwi doſti pilnie
Rka: »draha wiecy, leziſs whnogi,
Genz ḡt pritmil kraſu twogi,
Zen ma ztebe opřela,
żaloſt mi geſt gi pożala.
Ey by byl nalezytel tobie,
Tot by tie wzchwatil ſobie!
Gehoz zemie geſt pokryla,
Skwoſtnoſt chytroſti by ſwietila.
Tebe[2]) hoden ſem nikake,
Aniz mnie ſe hodis take,
Ani ia tobie co proſpiegi
Aniz ty mnie, kam ſe diegi.
Milegit bych zrnko[3]) zchytil,
Gīz[4]) bych ſwe wole naſytil.«

Iaſpis mudroſt znamenawa,
Kohut blazna nam wyznawa.

Sequitur de lupo et agno.
O wlku a o beranu Tuto ſe pocina Kapitola druha. || 19b

TOmuto tie vći baſnice druha,
Aby ty nemſtil ſweho druha,
A naywiece newinneho;

---

[1]) Br. zrnce; lat. dum queritat *escam* — [2]) V rkp. *take*. — [3]) V rkp. *zruky;* Br. *zrnek*. — [4]) Br. *gmiż*.

Nezahubug[1]) družce fweho.
Gizt geft mnoho tiech nafwietie,
Ze promalu korift zabigi tie,
Iakoz to giehnie wlčie zloba.

Kdyz giz fyta biefta oba,
Vda fe gim kupotoku
Pritecy gednoho roku.
Obat tehdy negednu ceftu
Pritečefta k tomu mieftu.
Giehnie pige zdola ftaře,
Wlk nad nim wodu loktafe.
Beranek fe bati poče,
Kdyz wlk mluwi fe zatoče:
»Berane! piti ś[2]) mi fkalil,
Ciftotu wodnu kalem wzplazyl.«
Smyflnu řeci fe hradieře,
Seho y[3]) onoho pyciffe[4]):
»Neb negfem tobie ničehoz kfkodie
Aniż pitie ani wodie;
Woda cefty opak newie
A ciftotu woda fe ftkwie.«
Wlk fe hniewiwie naň obrte
Ařka: »geftie hrozyś mi, ty čerte?«
Giehnie pokornie odpowiedie:
»Yat y gedne hrozy newiedie.«
Ofupiw oči, poče wlk blefti:
»Y chcefs mie zwiery wywefti?
Nenie to wed diw memu neftieftie!
Twog otec zly leth před řefti
Tez mi ciniefe bezprawa!
Kdyz fe drzis geho mrawa,[5])
Mufyś wgeho zlobie || fniti.« 20a
Beran wlku poče mluwiti
Rka: »nafylniče, nemluw toho!
Nebyl fem ziw leth tak mnoho!«
»Geftie mluwiś?« wlk tak bleče,
»Ty rohatče!« tuż přiteče
Y wta zuby wmaffo geho,
Tak y fežra newinneho.

Takež zly prawemu řkodi,

---

[1]) Slabika *hu* jest nadepsána. — [2]) Pův. psáno *pil s;* opraveno červeným inkoustem touž rukou. — [3]) V rkp. *sebe y;* lat. agnus utrumque negat. — [4]) Patrně m. přieše. — [5]) V rkp. *wraha*.

Oniemž wedne wnocy chodi,
Klada rozlıčnu přıčınu,
Zdaby mohl mietı kteru winnu;
Iakž ſe kolıwiek newinnie poſtawi,
wſ́ak gey zly geho cti zbawi.
Tıech wlkow geſt geſtıe mnoho
Wkaždem mieſtie; ſtřez ſe toho!

De mure et Rana. O myſſi a o zabie kapitola třetı.[1]

Sic nocet innocuo nocuus,[2]) causamque[3]) nocendi
Invenit. hij regnant qualibet vrbe lupi.[4])
Omne genus peſtis ſuperat mens diſſona uerbis.[5])
Sic pereant, qui ſe prodeſſe fatentur et obsſunt.
Diſcat in auctorem[6]) pena redire ſuum.[7])

GEſtıe wiece ia powiedie,
Coz tweho lepſ́ieho wiedie:
Sladke řečı lıdi bıehay,
Gich lſtı ſladke ſe wyſtriehay,
Genz ſwu řeč ſtrdi pomazugı,
Pod kteruz pak natıe ged wypuſtıegı.
Take to prawi tobie:
Ne mıeg[8]) y gedne lſtı wſobie, 20b
Neb ktoz druzcy oſydlo poklada,
Čaſtokrat ſā wnie vpada.
Skrže zabu nam dawa znatı.

Kdyz gezero zbrieha[9]) chwatı,
Na cyzie pole wytıeže,
Wſ́ecky ſkuly myſſie oſeže.
Sſtraſtna myſs ſmutnie ſtogıeſ́e,
Ze kſwym bydlom přes wodu nemozıeſ́e.
Swıetomluwna žaba prigıde,
Tu kdez truchlu myſs nadgıde,
I promluwı řkucy takto:
»Netruchlız, myſ́ko, nikako!«
Rkuc: »ia tıe přeplawim sſebu,«
Magıc wſrdcy leſtnu zlobu.

---

[1]) V rukopise následuje prázdný řádek. — [2]) V rkp. *nocius*. — [3]) V rkp. *causam*. — [4]) Dvojverší toto položil Br. za v. 294. Slovo *nocendi* písař napsal na konec předcházejícího prázdného řádku. — [5]) Verš tento Br. položil za verš 324. — [6]) V rkp. *actorem*. — [7]) Toto dvojverši Br. položil za v. 352. — [8]) Br. *nemeg*. — [9]) V rkp. *bricha*.

Kdez ſlowa ſmyſlı neſpata,
Každu nemoc přemahata,
Kdyz ſladky yazyk oſladı
trnie myſlne y ohladi.
Takez mohu řecy tu to:
leſt wſladkoſtı lecie puto.
Tuz žaba nitı doſieže,
Miſſie nohu kſobie pritıeže.
O hubena zabo lſtıwa!
proč twa myſl geſt tak kriwa?
Smieš [1]) ſwu nohu kgegie priſitı
A ſmieš lſtı wieru zruſſitı!
Onot powodie [2]) plowiechu —
Slyš boge podobna kſmiechu!
Zaba ſe pohrizi wzlobie,
Chtıecy myſs wludıtı k ſobie;
prietele potopu lapa,
Ach, gıž mila wiera tapa!
Zaba ſe ku potopie ſnazi,
Myſ̓ka ſe wen zwody || wyrazy, 21a
Potopie ſe welmi zpřieci;
Zaba tahne a myſs wzkřičı.
Neb ſe to po mnoho ſtawa,
Caſto ſtrach ſyly pridawa.
Tuž ſe pak luniak knie primieřı,
Oney neſtatečneg zbieřı,
Oſtrym nechtem ten bog pobi,
Obie hroznu ſmrtı zabí.[3])

Naufragium amico faciens naufragat ipſa fides.[4])
Naufragio. vires ſuggerit illo [5]) timor.[6])

Ktož koho pomoci [7]) kogı,
Poniewadz geho zahubitı ſtrogı,
Takez to wſwe newieře
ſnažſie Sſkoda wtez rozmieře
Kſwemu ſtroycy opíet prigıtı
a [8]) ſam muſy wſtraſtí ſnitı.
Sprawedlnie takuž wezmeš mieru,
Iakuž wſwietıe ſeges wieru.

---

[1]) Za slovem tím písař napsal *lſtı* a přetrhl červeně. — [2]) V rkp. *powiedie.* — [3]) Konec řádku jest prázdný. — [4]) Br. opravil: *Amico naufragium* . . . a položil za v. 340. — [5]) V rkp. *ille.* — [6]) Br. opravil: *(Naufragio). vires suggerit ipse timor* a položil za v. 346. — [7]) V rkp. *pomori.* — [8]) V rkp. *aby.*

De oue, Cane et lupo.
O owcy, pſu a wlku Capitola Ctwrta.

WIz, kterak ſwiet tento bludi,
Ze gız kazdy kriwdu ſudí.
Kde ſy prawdo ſe ſkryla?
Kriwda weſs ſwiet oſlepila;
Promaly dar ſud přewratı,
Iakoz ſe tuto dawa znatı.

Kdez pes owcy kſudu pudi,
A wlk ſedieſe zaſudy;
Newīnu owcicku wzrudi,
Kdyz protı nieg tu řeċ wzbudi
Rka: || »tys vmne chleb zaıala, 21b
Oplatıtıs mi nedbala.«
Poċe owce řeċı te přietı
Rkuc: »nynie chcy tak přıſiecy.«
Podle pſa lunıak ſtaſ́e,
Sup take wlku pomahaſ́e.
Wlk ſe na owcy obořı
Rka: »nahle ſe pſu pokořı!
Chleb, genżtos pſu byla ſlıbıla,
Aby gemu odplatıla!«
hrdlıċka ſowċıcku bıeſ́e
a tak tomu zboru prawıeſ́e:
»Owċıċka vpſa nic nezaiala,
Aniz ma co, genz by dala.«
Wſ́ickni owcy powīnichu
A gi wzaplatu porobıchu.
Iakz horucy zyma koli,
Wſ́ak ſwu wlnu s ſebe ſholi.
Aċ y ſprawedlıwie nevmie datı,
Prodawſ́ı pak wlnu y zaplatı.
Vkrutnie gı zyma ſmutı,
Sweho runce naha gſucy.

Sepe fidem falſo mendicat inhercia teſte,
Sepe ſolet[1]) pietas criminis[2]) arte capi.

Ċaſto křıwy prawo drzı,
Kriwym ſwıedkem geż obdrzi;

[1]) Br. *dolet.* — [2]) V rkp. *crie.*

Čaſto dobrota ponikne,
Kdyz wzlobna oſydla wznikne.

Opſu a Omaſſu Kapitola pata.

NEmilug negiſte wiecy,
Zagiſte nerod gie wzieti,
Neb ktož zbožie zada cyzieho,
Strach, aby nezbyl wlaſtnieho.
Platnieyſit geſt wrabec wruce || 22a
Nezli ſto ṙeṙabow naluce.
Toṫ tie vċi wkratkem ſlowie.

Kdezto pes po wodie plowe,
vkruch maſſa wuſtech gmiegieẛe,
Gehož ſtien vwodie bieſe.
Y zdaẛe ſe wietċie tamo
Nezli prawe maſſo ſamo.
Zly pes, wida zṙegmu ẛkodu,
Chtieẛe hltati onu wodu,
Zadage nadiege onoho
wiece nezli maſſa ſameho;
znamenċe[1]) maſne miluge
Wiece nez zyſk, genžto tu ge.
Vſta ſwoge y otwoṙi,
Maſſo ſe gemu zuſt wynoṙi.
Takž podwodu maſſo zhynu,
Stiemž nadiege geho minu.

Non ergo debent pro vanis certa relinqui.
Non ſua quiſquis amet, mox caret ipſe[2]) ſuis.

Protož wẛudy giſte wiecy
Sluẛie ſe wſece držeti,
Nezli geẛto kdes bludi,
Geẛto ċaſto tie obludi.
Ktoz ſwych wiecy nemiluge,
Straſtne ẛkody nani ſſtige;
A ktoz cyzie miluge,
ten ċaſto y ſwe ztracuge.

[1]) V rkp. *znamevče.* — [2]) V rkp. *careat ipſa.*

Owlku (!), krawie, koze a o owcy Capitola ſeſta.

TAto baſ́nice prawı tobie,
Aby rownie hledal ſobie.
Střež ſe ſpolecſtwie mocneho,
Biehay towařſt[ie] [1]) zleho. || 22b
Kdež nerowna woly budu,
Nedobre ta ſwozem pogedu;
Takež ač co ſmocnieyſ́ım dobudeš,
Nerowny ſ nim diel mieti budeš.
Iakoz ſe ſta teto řıſſi.

Biechu ctiri towariſſie —
O kterak geſt nerowne doſtı,
kdyz ſylny mdleyſim pakoſtı [2])! —
lew, krawa. koza, owce
pritwrdıchu tato ſlowce
Rkuc: »co bychom vhonilı,
Abychom rownie rozdielılı.«
Když tak mluwie mezy ſebu,
Ihned gelen wtu dobu
vkaza ſe gım napoli.
Nepomeſkawſ́e nikoli,
Nahlym ſkokem tam pudichu
A gey wſwu moc porazychu.
Powıedıe lew nadnim ſtoge:
»Nayprwni čeſt ta geſt moge!
Woleni mi prawo dawa,
ze ſem mezy wami hlawa.
Proč by ma druha nebyla?
Nade wſ́ecky ma geſt ſyla!
Ktoz by mie tretıe odſudıl,
A ia ſe naywiece trudıl?
Ktoz pak čtwrtu čeſt chce wzietı,
Mut nepriezen bude mietı!«

Ne forti ſociet fragilis, wlt pagina preſens;
Nam fragili fidus neſciet [3]) eſſe potens.
Publica ſolus habet forcior, yma premens. [4])

Obecnie mocny ſobie oſobuge
A nizſ́ım [5]) kriwdu vkazuge.

---

[1]) Br. *towariſtwie.* — [2]) Verše 437—438 Br. položil za v. 434. — [3]) V rkp *neſcit.* — [4]) V rkp. *prebens.* Poslední lat. verš položil Br. napřed. — [5]) V rkp. *nizſi.*

Bafen tato, řku, tie vči,
At mdly k mocnemu fe nepriluči;
Nebo mocny wfwe hrdofti | 23a
Čini mdlemu kriwdy dofti.

O żenie a ozlodiegi Capitola ſedma.

TAto bafen ktomu trudi,
Aby neplodil zlych lidi;
neb kdyz fe lftiwi rozplodie,
Twe zbozie fobie zdiedie.
Genż tobie byli poddani,
Tit pak budu twogi paní.
Střez fe tehoż nadpafti,
Iakz fe ftalo [1]) wgedne wlafti.

Hic fermo prohibet [2]) letum prebere fauorem,
Qui mala fecerunt uel mala facta parant.[3])

Kdyz żena zlodiege poge,
Radoftni biechu wſ́ickni gegie fufede,[4])
ze by giż nekradl, to mniece;
An poče krafti geftie wiece.
Geden mudry muż to wida,
khlupemu lidu přida
Y powiedie gim powieft tu
Rka: »Slūce poialo newieftu.
Wſ́ecka fe zemie ftrachem ftrudi,[5])
Swu żalobu boha wzbudi,
I żaluge gemu fweho hoře
A řkuc: ‚Slūce gedno geft mnie moře.
Co mi pak potom vfkodi,
Ač fe druhe flūce vrodi!
Co včini wedro horucie,
Kdyz tak budu flūce wrucie!'«

Tato powieft brani tobie
Rkuc: zlych lidi newin kfobie;
Zleho fe ftřez iakżto meče,
Ač chcefs [6]) fylne zbyti peče.

---

[1]) V rkp. *ſtalo nadpaſti*; druhé slovo škrtnuto. — [2]) Br. *Hic prohibet sermo.* — [3]) V rkp. *parunt*; Br. položil tyto verše za v. 488. — [4]) Místo pokažené. Jak opraviti, ukazuje rým *zlodiege: gegie* nebo *poge: gegie*. Lat. text: Femina dum nubit furi, vicinia gaudet. — [5]) Br. *ztrudi.* — [6]) Br. *chcess.* V rkp. *ch'chceſs.*

Sol genuit ſolem et omnis natura imgemuit dicens: || 23b
Unicus ſol erat nobis, et vix prae calore viuere potuimus;
Nunc autem multiplicatus tollet vitam noſtram.

O wlku a o Rerabu Capitola Oſma.

TUto nam geſt znamenatı:
zlemu geſt nepomahatı,
neb což gemu ty včinıſs dobreho,
Ont vcinı tolıkez zleho.
Kdyz zleho wytahneš znuze,
An tıe proſtřed nie pohrize,
Yakoz ſe ſta řeřabowi.

Kdyzto ſe vda wlkowi
Tak lakotnie mrchu hltatı,
Zniezto koſtı poče[1]) wymietatı,
Koſtka mu ſe whrdle ſtawi.[2])
Hubeny wlk ſem y tam ſe zdawı,[3])
lekařnie zadage pomocy,
Zda by mohl zbytı te nemocy,
A ſlibuge daru mnoho.
Když řeřab zaſlyſe toho,
Ruče ſe kwlku přıpudi,
Protı niemu tuto řeč wzbudi
Rka: »chceſs mi tento ſlıb zprawiti,
Chcy tıe te boleſtı zbawiti.«
Wlk wece: »což zadaſs kolı,
To mieg oděne kſwe wolı.«
Ihned Řeřab ſwu ſigı ſtıeže,
Koſt wlku zhrdla wytıeže.
Reřab wlka zſlıbu znutı,
wlk tak mluwie poče ſe dutı:
»wſaks žıw! wezmi ten dar ſobie,
Zadar bud twog žıwot tobie.
Možech[4]) zuby hlawu ſtıetı,
Rač ſwu hlawu za dar wzieti.[5])«

Protoz řku: nazlem neproſpie geſs, 24a
Až[6]) mu co dobreho zdıegeſs.
dobrodienie lſtiwa hlawa
Zapomina, genž ſe ſtawa.

---

[1]) V rkp. *po | poče.* — [2]) Br. *zdawi.* — [3]) Br. *stawi.* — [4]) V rkp. *Možet.* — [5]) Br. sem položil lat. verše: Nil prodest prodesse malis. mens praua malorum immemor accepti non timet esse boni. — [6]) Br. *ač.*

Otiſtie tiehotne Kapi dewata.

KTož rad to chce znamenati,
Me učenie chcy mu dati,
Aby ſe ſtriehl pochlebne řeči,
Wſie mudroſt[1]) odnie ſe ſpřieci.[2])
Budiž dobr druzcy, prawi tobie,
Wſak naylepſi bywag ſobie.
Gehoz ſy byl ſwȳ zbozim plodie,
Tent pak tobie bude kſkodie.
To ſe giz pohriechu ſtawa,
Yakoz ſe tuto znati dawa,

že gedna tiſtka tiezka bieſe
A giž ſwog plod gmieti chtieſe.
Sem tam bieha wſwe napaſti,
hledagic, kde by ſtience mohla zklaſti.
Tuz přiteče kſwe ſuſedie,
Proſecy gie tak powiedie:
»Wtwem domku, ſuſedko mila,
Popřeg mi, abych ſe oſtienila!«
Welmi milie vſlyſe gi,
wece gi: »tohot rada přegi.«
Pod gegie pokog hned zabieže,
Tiezka pak oſta tudieže.
Wſakz pokogi přigide konec,
Když porodi ctwero ſtienec.
Tuž to ony ſtiēce ſchowa.[3])
Pak pribiehſi ona znowa,
Proſbu wſi nutieſe ktomu,
Aby gie poſtupila zdomu.
Netolik tu ſwoy ſluch zatře,
Yakožto dom twrdie zapře;
Wſwe hrozy welmi vſaſe,
Protoz proſbu zamietaſe.
Onomu plodu ſe | kogecy, 24b
Chtieſe ſonu giz bog mieti.
Teto ſe žaloſt wſrdce wſadi,
Ona ſe ſnimi[4]) ohradi;
Sama pak před ſtadem zabieže.
Takž zloſt prawdu giž wieže.
Takež niemcy cinie nam,

[1]) V rkp. *mudroſti.* — [2]) *ſ* nadepsáno. — [3]) V rkp. *wſchowa; w* přetrženo červeně. — [4]) V rkp. *ſni.*

Když ge zmek prineſe knam,
Zet čechy zdomu wyſazugi
A ſami ſe wnie vwazugi.

Protož nenie giž bezpečne doſti,
Sladke wieriti Chytroſti.
Z ſladkych ſlow newiera wzchodi,
Genz dobremu prieliš ſkodi.

Non ſatis eſt tutum mellitis credere uerbis;
Ex hoc melle ſolet peſtis amara ſequi.[1])

Pocina ſe Kapitola deſata ohadu a muzi.

TAto baſnice ten lid hanie,
Geſto geſt kym ſchowany,
Wpamieti toho nemagi
Ani gemu odplatiti dbagi[2]);
Nebrž radugit ſe zlobie,
Kdyžto zleho zdiegi tobie.
Iakož ſe ſta gednomu člowieku,
Gemuz had da ged za dieku.

Giz ſe zemie ſniehem ſtkwieſe
A mraz wody vſpil bieſe;
Zyma wrucy hada pobi,
Geho ſrdce mrazem znobi.
Muž geden gim ſe ſlitowa,
Wzem ten had wſwem domie chowa.
Tut[3]) gemu teplotu howieſe,
Miloſtiwie gey wzkrmieſe.[4])
Netieže had kſyle || přigiti, 25a
Poče hned weſken dom gedem pržniti.
Hoſpodař poče gemu lati
Rka: »gdi pryc a zaſe ſe knam newratí!«
leto ſteplem ſe pribralo,
Straſtnu zymu giž zahnalo,
Slunce znogem zže napoli,
Had nechce zdomu nikoli,
Ale muže ſe ochwati,
Poče vkrutnie naň ſypati.

---

[1]) Verše lat. Br. položil za v. 568. — [2]) V rkp. *dadie.* — [3]) Písmeno *t* připsáno červeně. — [4]) V rkp. *wzkrmuge.*

Takez ſe zly člowiek raduge,
Kdyz ged zaſtred nawracuge,
Za vzitek muku dawá,
Za dobrotu zlobiwoſt rozdawá.[1])

Reddere gaudet homo nequam pro melle venenum,
pro fructu penam, pro pietate donum.[2])

Capitola gedenadſta okancy a oſlu.

POwieſt tato takto piege:
Mdleyſ́iemu bud wzdy howiege.
Hańba pobiti menſ́ieho,
Ale čeſt geſt ſylnieyſ́ieho.
A blaznowym ſmiechem take
Mudreho neznob nikake,
Neb ač ſe toho neſtřeześ,
Sam ſe ſwym blaznowſtwim ſwiezes.
Tohot tato powieſt dotyka.

Kdyz Kanec ſtřete oſlika,
Pyſ́nym ſmiechem wepře ſmutí;
Wepřs naoſla poče ſe duti.
Y ſmie oſlik řecy gemu[3]):
»Dobre gitro bratru memu!«
Weprs mieſto ſlow wzdwiże hlawu,
nepromluwi pychu prawu.
Hniewy[4]) oſtry zub ſotnie ſta||wi, 25b
że oſlika nevnawi.
Wſakz wece wepř: »zuba ſweho
Neopržnim maſſem geho,
Aniż geho lenu[5]) koſti.
Jsy bezpečen ſwu mržkoſti!«

Y ſproſtnym ſmiechem, prawi tobie,
Mudřeyſ́ieho nebud[6]) znobie.
Aniz kazdy mudry take
Sblaznē nekūſtug nikake.

Non debet ſtolido riſu prudentia ledi,[7])
Nec ſtolidus doctum[8]) debet adire[9]) iocis.

---

[1]) Br. *wzdawa.* — [2]) Br. opravil *dolum*, položiv dvojverší to za v. 598. — [3]) V rkp. *gemu řecy.* — [4]) Br. *kniew.* — [5]) V rkp. *lenych.* — [6]) V rkp. *nebude.* — [7]) Br. vyměnil slova *riſu* a *ledi.* — [8]) Br. *stolidum doctus.* — [9]) V rkp. *odire.*

Non menſe cultum, sed dantis reſpice vultum;
dat bene, dat multum, qui dat cum munere vultum.
In tenui mensa[1]) ſatis eſt ſincera voluntas;
nobilitat viles frons generosa dapes.[2])

Omyſſi ſedlſke a mieſtſke Kapitola dwanadſta.

PRiklon ſwogi vſſi bliže,
Tato ſlowa pilnie klize,
Znichzto mudroſti dobudeš,
Ač ge w myſlí mieti budeš.
Tato ſlówa takto zwučie
A wſi mudroſti tie včie:
lepe bezpeče malo mieti
Než s ſtrachem mnoho obſecy.
Bezpečenſtwie ctna poſtaty
Geſtit wſie rozkoſſi mati.
Rozkoš čiſta nenie, wiez to,
Strach gi poſkwrnuge kdyzto.
Ta krmie mi nic neſladne,
kteraz ſ peči wuſtech padne.
Wbezpečny ziwot ſe poſtawi,
Chcyli byti wčilem z|drawi; 26a
Bezpečenſtwie zaſtrach woli.

Iakzto kdyz by myſka wpoli,
Priprawiwſi krmi mnoho,
Bieze do mieſta gednoho,
Zwawſi družku, pryč ſe pudi.
za tiem wdomku ſtuol priklidi,
Aby vctila onu hoſti,
přiliš přemoženu ctnoſti.
Meſtſka[3]) myſs pomale chwili
w oney domku ſe pochyli.
Hoſpodynie, kdyz onu zoči,
Yhned gi k ſtolu pritoči.
Poče naſylnie druzku ctiti
Rkuc: »rač gieſti nebo piti!«
Kakž na ſtole mnoho ſtalo,
Wſak hoſpodie zda ſe malo.

Emendat conditque cibos clemencia vultus;
conviuam ſaciat[4]) plus dape frontis honor.[5])

---

[1]) Br. *mensa tenui.* — [2]) Br. první dva lat. verše položil za v. 624, ostatní za v. 660. — [3]) Br. *miestska.* — [4]) V rkp. *ſacias.* — [5]) Br. lat. verše položil za v. 674.

Takez geſt pńchudem ſtole,
když hoſpodynie dobra wole;
Sproſtne krmi wkazde dobie
Ochotenſtwie ḡt kozdobie.
hoſti wece pogedeni:
»vćın take pomem chtieni;
Proſſi tebe, druzko mila,
Aby take ma hoſti byla.«
hned ſni tam domieſta bieże.
Pak ſe ſni w piwnicy tieze,
Na ony hody pomniecy,
Snažnie gı bıeſ́e ſlužecy.
pńſ́edſ́e kſtıedremu [1]) dworu,
Tuz pak y gideſta kſtolu,
Genz ſe ochotnie poſtawuge;
Krmie chytroſt oprawuge.
Neb weſela myſl hoſtıe wiece ſytı
Než krmie [2]) neb pitıe.
Wız, onot | klić wzamce zkřechta, 26ᵇ
Obie ſe welmi leceſta.
klıčnik do piwnſce ſeže,
Aby potřebu wzal tudieže.
Obie ſe wbieh vdeńſta,
Ale ne obie ſe ſkryſta.
Hoſpodynie ſe pokry wſklepie.
Hoſti [3]) biehagıc nelepie,
Temnych kutow poče hledatı;
Tuz ſe pak y zdı pńchwatı,
Powi ſe myſ́ie břemiecko,
Stociw ſe iakzto klubečko.
Klıčnik piwnicy zatwońi,
Sſtıeſtıe [4]) ſe gima pokońi.
Awſakz hoſtı ſe třeſieſ́e
Oniem ſtrachem, genz tu bıeſ́e.
Kdyz hoſpodynie zdupce klonu
Poče tıeſitı ſtraſtnu onu
Rkuc: »družko, prawı tobie,
Sladku krmi wezmſ ſobie!«
»Smutna,« wece, »tato krmie!
Geſt plna oſtreho trnie!
kteraz geſt pečı zhorčena,
Sladka rozkoſs ne řečena.
Wiece žadam bob hlodatı

[1]) Br. *stiedromu.* — [2]) V rkp. *lanie.* — [3]) V rkp. *hoſte.* — [4]) Br. *stiestie.*

Nezlı wiečnu peči lkatı.
Nayſlazſi krmi ohawi,
Když ſe peče wſrdcy ſtawi.
To zbozie bud ſame tobıe,
ze rada wıdiſs ſmutek w ſobie.
Bud bohatie [1]) mu chudobu
Hoyny pokog wkazdu dobu.
Nechat twa myſl ſama wpadne
Wto zbozie, gēz ſame [2]) ſladne.
Bezpečenſtwıe mzda bud moge,
Rozkoš wıečneho pokoge.
Kdyz gıž wſicku řeč dokona,
zabieže wſwa bydla ona,
Bezpečenſtwıe za ſtrach wzchytı,
Poče wſwem polı bez peče bytı; 27a
Aneb ſe ſylneho bogı,
Bezpečniegı mdlemu ſtogı.

Kdez chudoba geſt wradoſtı,
Bezpečna wiec geſtıt předoſtı.
naywıec ſe [3]) zbozie ochudi,[4])
Kdez vzitek truchloſt ztrudi.

Paupertas ſi leta venit, tutiſſima res eſt;
Pauperat immenſas triſtior vsus opes.[5])

O lıſce a Orlu Kapitola Trinadſta.

POſluchay tu ledie milie:
Nızſiemu nečın naſyle,
Aniz gemu ruſeg bydla,
Chceſlı zbytı geho oſydla.
Čaſto mdly cini pakoſty
Mocnieyſiemu priehš doſtı,
Yakož ſe tuto dawa znatı.

Když orel lıſence wzchwatı
I neſe ge kplodu ſwemu,
Aby byl ſladky pokrm gemu.
Kdyžto zwiedie lıſka ſmucena,

---

[1]) V rkp. *bohatci;* lat. pauperiem ditat pax opulenta mihi. — [2]) V rkp. *ſamo.* — [3]) Tak v rkp.; Br. *naywiecse;* v lat. textu: tristior immensas pauperat usus opes. — [4]) V rkp. *vchodi.* — [5]) Br. *tristior immensas pauperat*... Br. položil lat. dvojverší za v. 720.

Ze ſwych dietek giż zbawena,
Tam kdřewu ſmutnie pribieże,
Orla ſwu proſbu doleze,
Sſtrednu [1]) proſbu geho proſecy,
Aby giey orel wratil dieti.
Orel gegie proſbu wzhrdie.
liſatka kwielechu twrdie,
Orlíčenec [2]) ſe bogiechu,
Neb gich krmie byti gmiechu.
Liſka, mudra gſucy mati,
Chytroſti dietky wyplati.
Beruc zſtrniſtie y prutie,
Okolo dřewa okutie
Hlawni hromadu oſwieti.
Weliky ſe oheň rozniti;
Orlíčencom včini wzdoru
Dym, když || huſty gdieſe wzhoru. 27b
Ptak vtieſi liſku tehdy,
dietky gie nawrati kehdy.[3])

Non ſit qui ſtudeat maior [4]) obeſſe minori,
Cum bene maiori poſſet obeſſe minor.

Protoz radim mocnieyſiemu:
Nepakoſt ſebe menſiemu,
Kdyz mdly mož činiti tobie
Mnoho zleho wkażde dobie.

O hlemyżdu a O orlicy Kapitoª Ctrnadſta.

COz tobie neprirozeno,
To ztwe myſli bud ſlozeno.
Neſahay doſtogne wiecy,
Gież nemozeš ty doſiecy.
Ktoz wyſſieho wzchodu żada,
Čaſto tiezce ſnieho ſpada.

Střezyz ſe hlemyzdowy ſtraſti,
Genz leze wpieſku rohy zdraſti.
Tuz gey Orel nohu wztrże,
Podoblaky ſe ſnim wrże.

[1]) V rkp. *Sſtředmu;* v lat. aquilam pro rapta prole perungit melle precum. — [2]) V rkp. *orlíſenec.* — [3]) V rkp. *keydy.* — [4]) Br. *quia maior.*

Wplazy hlemyzd tielo y nohy,
Stiemż zatagi dluhe rohy.
Wrana wece neſmyſlnemu
Orlowi, take lačnemu:
»Wier mi, ze neſes briemie,
Ty poziwes[1]) toho zregmie.
Genz ſe geſt tu whlemyzdy ſkrylo,
Proč by twu krmi nebylo,
Ta koſtka genż kryge wſobie?
Zbi hlemyzd! krmie bude tobie.
Ač gey chceſs rozbiti,[2]) wiez to,
Smyſla poziw ſyly[3]) mieſto.

Sic ſublatus homo ſubuerſo turbine lingit
Corruit et fortes iſta ; Procella rapit.[4]) 28a

Zwyſoſti gey wſkalu ſnoři,
Yhned gey kamen y rozbori.«
Prigem Orel wrani radu,
Ihned wſta wzhoru sſtaru wnadu;
Střeli wzhoru aż podnebe,
Tuz pak hlemyzd puſti od ſebe.
Hlemyzd letienim tiezkym doſti
Oſkalu zbi twrde koſti.

Kdez pokog geſt wemdle ſyle,
Kochay ſe ſnim bez vſyle;
Bud wzdy proſpiecha hledage,
Genzt ſe hodi, pokog mage.
Blazniwy člowiek tudieze
Nectnym iazykē ſe ſwieże.
Ta napaſt, prawicy take,
Znobi y mocnieyſi wſſake.

Oliſce a ohawranu Kapitola patnadſta.

KDyz tie počne kto chwaliti,
Pomni ſam ſwog ſudce byti.
Nerod wieriti ginemu
wiece nezli ſwiedomie ſwemu.
Kazdy mudry znamenawa,

---

[1]) Br. *poziwess.* — [2]) V rkp. *rozbi.* — [3]) V rkp. *gſyli.* — [4]) Br. opravil *De se stultus homo subversus turbine lingue corruit* . . . a položil za v. 792.

Proč gemu kto chwalu wzdawa.
Genz tıe lſtıwu chwalu kogı,
Twemu zbozſ oſydlo ſtrogı.

Iakz kdes hawran krmi drže
Wuſtech, ſniž ſe nadub wrže,
Aby tu načaš odpocſwal,
A ſwe krmie tam poziwal.
Lıſ̌ka welmi hladowita
Popolı ſe ſem y tam mkyta,
Atby mohla mrchu nadgitı,
Gız by mohla ſyta bytı.
Vzře, nalıt gegıe doba,
Vwrchu ſedi ‖ ſkrmi koba. 28^{b}
Poce mu řeč podmietatı,
Hawran poče poſluchatı,
Rkuc: »hawrāku! kteraks kraſen
A wewſie lepotıe iaſen!
Llabut přemahas wbıeloſtı,
Nadewſ̌e ptaky kraſens doſtı!
Ey! by zpiewal hawran taky,
Byl by mil nadewſ̌e ptaky!«
Wıeriw hawran ſladke reči,
Onot nemudry koba ſkřeci;
ze by ſe ſlıbil, poče krkatı,
Lıſ̌ka ſyra poče čkatı.
Syr ſe gemu[1]) zuſt[2]) wynořı.
Popadſ̌ı gey lıſka ſmořı,
Y zabıeže ona do luha;
Hawrankowi by poſyrcy tuha.
Střed boleſtı haňba[3]) ſedi
A ſ̌kodu oſtrotu gedi.
Hořky ſmiech trpietı bude,
Kohoz chwale, kdyz ctſ zbude.
Lſtıwa chwala chlubu plodi,
Genz ſproſtnemu přewelmi ſ̌kodi.

Ffellitum patitur riſum, quem mellit inanis
Gloria; nam[4]) parit tedia falſus honor.[5])

Olwu a Obyku Capitola XVI.

HRad ſe přately, kdez možes,
Kdyz ſe wktere cti rozmožes.

[1]) V rkp. *gemı.* — [2]) Br. *s ust.* — [3]) V rkp. *haňbu.* — [4]) Br. *vera.* — [5]) Br. lat. verše položil za v. 832.

Aċ kdy budeṡ wemdle ſyle,[1])
Prietelce pṙıgmi kſobie milıe.
Naymenẛiemu bud ṅowiege,
Aniz kȯmu żaloſtı diege.
Tot geſt tuto znamenatı.

Kdyz ſe lwa ſta||roſt prichwatı, 29a
Geyż tıezkoſt ſtaroſtna ſmutı,
że ſebu może ſotnie hnutı,
Zmrazy ſtaroſt geho tıelo
A ſrdce genıu gıż zle dıelo.
Takz leże lenoſtı ſtydne.
Pṙıbıeh kanec pieny naṅ kydne;
Na dawne rany pomnieẛe,
Sylne rany lwu ſeċıeẛe.
Byk naden take priteċe,[2])
Rohami lwowi bok proſeċe.
Mrzky oſlık ſe ſrdieẛe,
Nohu lwa wċelo tepieẛe.
Lew kwiel zapoprawu mage,
poċe mluwitı odlikage:
»Gehoz byl ſem driewe pṙemoha,
Toho mie gız tlaċi noha.
Wẛecka moc ma gıż vſnula,
Wẛelıka ma ċeſt wſen ſe hnula.
Vſnuli ẛkutcy meg ctnoſtı,
Gıż mam hoṙe prielıṡ doſtı.
Gımżto ſem byl driewe ẛkodie,
Ty mie gıż wſicku nuzy plodie.
Mnohym ſem odpuſtıel take,
Gıż mi rany cinie wẛake;
Za dobrotu rany cinie
Newieduce, cim mie winnie.«

Genz ſe priezni neopina,
Natom lwowa lezi winna.
wſec muſy ſlutı[3]) hubeny,
Genż geſt wẛie priezni zbaweni.

Hunc timeat caſum, qui ſe non ſubit[4]) amico.
Nec dare vult felix, quam miſer optat opem.[5])

O luniakowi nemocnē Kapī XVII.

KDyz kolı co zleho ciniṡ,
Bozıe pomſty ſe dowinniṡ.

---

[1]) Br. *sylie.* — [2]) V rkp. *pribieże.* — [3]) Br. *sluty.* — [4]) Br. *fulsit.* — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 870.

Nenie tak || male ſhřeſenie, 29b
By geho nebylo pomſtienie
Tobie prawſ nynie take
Bez odplaty dobre wſake:
Kay ſe hriecha, dokadz wſyhe,
At tie twořec prigme mihe.
Pozdie wrześ kbohu oci,
Kdyz tie giz nemoc ſtoči.

Iako kdas luniak byl nemocen
A tiezku boleſti ſkrocen.
Powiedie Luniak ſwe materi:
»Nahie ſe wproſbu vdeň,
Wzday bohom obiet a modlenie,
At by zdrawie bylo prodlenie.«
Matie weoe: »ty vbohy!
Hniewals lidi yako bohy.
Zpominagic ſkutka zleho,
Bohowet mſtie hniewu ſweho,
Genz ſe ku pomſtie ſnazie,
Rownie muku zahriech wazie.
Kdyzto kuřence ty braſe,
Čemu ſe muky nebaſe?
Zkuřenec obiet bohom ciníe,
Protoz tie giz ſmrti winnie.
Swatoſt bohom geſt zobieta,
Protoz tobie pomſta geſt ta.«

Qui maculat vitam, mundas cur recolit[1]) aras?
Quem ſua facta premunt, cur aliena leuat[2])?

Genz ſwog ziwot whřieſiech kali,
Proč ſe wciſtu ſwatoſt wali?
Ktož ſe ſwym ſkutkem zdawuge,
Proč cyzie hriech oprawuge?

Opſu a Owoſlu Kapitola XVIII.

NEſluſie te ſluzby zadati,
Giezto člowiek nemoz do|ſtati; 30a
Nebo ty wtu ſlužbu wzkluzna,
Geſto tobie geſt nepřiſluſna,

[1]) Br. *incolit.* — [2]) Br. *leuant*

Ta tobie ſmiech y haṅbu plodi,
Caſto y ẛkodu priwodi.
Take tobie to chcy ṙecy:
Neroḋ tu ẛpilu ẛpileti,
Geſtot ſluẛna nenie tobie,
Chceẛli ſwog ſtud mieti ſobie.
Kdyz ſe mnis ſpilu ozdobie,
Nenawiſt pak wezmes ſobie.

Iakzto pſyċek geden bieẛe,
Genzto ſlibiti ſe chtieẛe
Swemu panu hriċku mnohu
Gednak gey drapaẛe nohu,
Naċas ſkomlie, chwoẛtkem klapa,
Opiet geho zarucho lapa,
Chwili geho iazykem liże,
Priſkakuge kupanu bliże.
Pan pſykow tiem[1]) weſel bieẛe
A ruku pſyka hladieẛe.
Krmí pſu dawage
A ċaſto ſnim ſpolu hrage.
Oſlik mrſky to wiedieẛe
A tak ſam prawieſe,
Zadage tuz krmi wzieti
A ſweho dwora priezen mieti:
»Wſak ſem kſlużbie podobnieyſi,
Swym chrbetem vziteċnieyẛi.,
Ia ſem panu dielem mily,
Pſyk ſe libi gedno ſpili.
Protoz,« wece, »budu hrati,
Dam ſe ſwu hru panu znati.«
Tuż poċe hrati, ċas ſwog wida,
Aby ſe ſlibil, kupanu prigda;
Mni, że by geho vſmieẛil ṙwanim
A vſylim ſwym ſkakanim.
Vplwa gey ſlinami ſwymi,
Wſkoci naṅ nohami pṙednimi
Y rani vboha muże, 30b
Mnie ſe welmi dworna iuże.[2])
Pan k ſwym ſluham krikem wznahlſ,
By gemu pomoc pritahli.
Pribieze panoẛi mnoho,
Wchopichu oſla toho,

[1]) V rkp. *tiech*. – [2]) V rkp. *niże*. Br. *giże*. —

Sylnie zbichu hubeneho,
Ze vrazyl pana fweho.
Rzemdihy,[1]) kygi gey tepiechu,
Sein y tam gim obratiechu.

Quod natura negat, nemo feliciter audet.
Difplicet inprudens, vnde placere putet.[2])

Čehozt prirozenie nechce prieti,
Wfwe vdatenftwie nerod wzieti.
Blazen tiem nenawiftnieyfi,
Odniażto fe mni libieyfi.

Owlaftowicy a o Semenu lnienem Kapī XIX.

NEpohrday profpiefne rady,
Ač chces zbyti fkody tady;
Neb ktozt mudru řeč potupi,
Sprawnie geho fkoda ceft lupi.
A coz fmudru radu cinis,
Wfwe fe fkodie menie wīnifs.

Kdyz iakz fiemie lniene krmi zemie,
Chtiecy fploditi plemie.
Wlaftowice to widucy,
priehš welmi fmutna gfucy,
Wfecky welmi wzhrozy ptaky
Rkucy: »fiemie toto take
Vcini nam mnoho zleho,
Dočekali čafu fweho.
Nahlie plewmy[3]) zle fiemie to,
Genz geft nanafi fkodu wfieto!«
Zdrawe rady biezie ptacy,
Počechu fproftne hrozy lati.
Kdyz ; fe poce len z zemie zkyftí, 31a
Wzelenofti fteblce kwiefti,
Wlaftowice gim wece druhe:
»Giż nam roftu ftrafti tuhe!
Ač chcē fkody te vtecy,
Slufie nam ten len wypleti.«
Zafmiechu[4]) fe opiet ptacy
Rkuc: »nechcem fe toho bati!«

[1]) V rkp. *Vzem dihy.* Br. *vzem dlhy.* — [2]) Br. *putat.* — [3]) V rkp. *plewiny* — [4]) Br. *rasmiechu.*

Wlaſtowice, mudra gſucy,
Yhned ſe poče klıdem winutı;
Prěbywagıc wdomiech ſnimi,
Tieſſieſe ge ſſtebty ſwymı.

Namque[1] preuiſa nimis[2] ledere tela ſolent.
Vtile conſilium qui ſpernit, invtile ſvmit.
Qui nimis[3] tutus, recia iure ſubit.[4]

Neb předwiediene ſtřely Kdyzto,
Menie tıe zaſtřele,[5] wiez to.
Gıż ſe len wzraloſtı znieſe,
Gız ſe ſiet nanie čınieſe,
Gıż muz ptaky ſietı lſtıeſe,
Gıż ſe treſkcy ſtraſtni ptacy,
ze rady nechtıelı chowatı.

Genz ſtatecne rady bıeha
A nezyſtnu ſobıe ſeha,
Kdyz ſe bezpečen wnie prawıš,
Sprawnie ſe wte ſietı ſtawıš.

Pocinagi ſe druhe kniehy. oſwobodie Athenſkych
Kapitola dwadcā.

KDyz ſwoboden możes bytı,
Nerodiz ſwobodſtwie zbytı.
Sedız radce zapan ſobie,
Nezlı wſlużbıe, ktomu robie.
Nerod wcyzy moc podlecy,
Ač chceš wſie ſtraſtı vtecy.

Tato baſnice vci takto,
Ozdobil || by ziwot kako, 31b
Neb ktere by ceſty ſahal,
ktere by take bıehal.

Athene by mieſto hrde,
Wſı oprawu welmi twrde,
Ale krale nemiegıeſe,
Neb geho potřebno nebıeſe.

---

[1]) Br. *nam.* — [2]) Br. *minus.* — [3]) Br. *nimis est.* — [4]) Br. druhý a třetí lat. verš položil za v. 997. — [5]) Za slovem *zaſtřele* jest *K* červeně škrtnuté.

Zakon gmieẛe bezzakona,
Bez tiezkoſti, bez promiena;
Ale ſamo wſobie kraluge
A naſyle nic neċige.
Swobodno gſuc bez pakoſty,
Wniċe woſydlo tiezke doſti,
Ze prozakoṅ [1]) haṅba, peċe
Oſtṙeyẛi by oſtra meċe.
Aby neplnil wlaſtni woli,
Blazniwy lid krale zwoli.
Prawa, genz ſmutnie noſiechu,
Giz gich ſwrcy nemozechu.
Kral poċe dobre milowati,
Zlym zlu odplatu dawati.
Takz [2]) powyẛi doſtoynieyẛi
A wrobotu da ſproſtnieyſi.
Wzakonie Krale noweho
Trpiechu giz mnoho zleho.

Vrbem triſte iugum querula [3]) ceruice gerentem
Ezopus tetigit, conſona uerba mouens [4])

O [5]) mieſtiane pṙehubeni,
Taku ſtraſti obtieżeni!
Genż prwe lechce ſpiechu,
Sotnie giz ſnieſti mozechu.
Wieda mieſto wſtraſtnem ſmutce,
Ze leżi w blaznowem ſmutce,
Miſtr Ezopus ogich biedie
Tuto powieſt gim powiedie:

Baſen.

ZAby, kdyz ſe ſmoċidla brachu 32[a]
A bez ſtrachu na bṙehu Hrachu,
Wzechu ſproſtnu radu ſobie,
że ſkṙiċechu ote dobie,
Od Iupitera proſiece,
Bez krale byti nechtiece.
Pripudichu boha kſmiechu

[1]) Br. *pro zakon.* — [2]) Br. *taky.* — [3]) V rkp. *querela.* — [4]) Br. latinské to dvojverší položil za v. 1037. — [5]) Br. *a.*

Onu proſbu, kteruz činiechu.
Boh gim dobreho dohodi,
Krale gim dati nerodi.
Zkričechu zaby take,[1])
Vcinichu proſby take dluhe.
Tuź vſlyſechu zwuk protiwny,
Nalit leti ſſpalek diwny
Znebes, gēz w Gezero pade,
Wodu nabřehy wyklade.
Zaba ſe leče wſ́elika,
Neb bazen gi trapi welika.
Kdyz ſe woda vpokogi,
Tuz zdwihawſe oči ſwogi,
Onu kladu y zočichu,
Kniez ſe bliže pritočichu;
Podal ſtogiece odnieho,
Bogiechu ſe krale ſweho.
Pak znamenawſ́e wtu dobu,
ze ſſpalek newladne ſebu,
Třetie proſbu bohu dachu,
Gineho krale zadachu.
Rozhniewachu boha ſweho,
Y da gim krale gineho.
Da gim hada[2]) wgich oprawu,
Genż vkrutnu ſwu wzdwih hlawu,
Okolo gezera plzaſ́e
A hubene żaby hltaſſe.
Tehdy ta ſbieř zkřiče kbohu,
Naſtrogiwſſi proſbu mnohu,
Rkuč: »Sezri knam, hoſpodine!
Wiz, kterak twe ſtwořenie hyne!
Vſlyſ́e tak trudne hlaſſy,
Promieň || naſ́e ſmutne čaſy! 32b
Rač nam ſwu ſ́watu pomoc ſeſlati
A račiž nam dřewni pokog dati!
Giż ſme krmie wraha ſweho,
Giz nas zżeře hrdlo geho.
Rač ohyzdnu ſmrt odgieti,
Pokogika nam poprieti!«
Tak kdyz člowiek ſtieſtie ſaha,
Caſto on zſtieſtie pobieha,

---

[1]) Místo porušeno. Verš končil patrně slovem *druhé.* Lat. text: Iupiter huic voto risum dedit, ausa *secundas* Rana preces, subito sensit in amne sonum. Srov. v. 981. — [2]) V lat. originale *ydrus.*

Pak padne wſtraſtne oſydlo.
A komuz ſe da co dobreho,
Wdluhem čaſe mrzy geho.
Pozlem pokuſeni take
Slazſie bywa ſladke wſake.
Takež zaby, prazdnoſt magic,
Biechu[1]) diela ſobie zadagic;
Sſtraſt za pokog y prigechu,
Kdyz wſwu ſkodu krale wzechu.
Boh ſboru[2]) wece vbohu:
»Krale, gehoz ſte proſbu mnohu
Priyali wſwu ſtraſt ſobie,
Ten geſt hoden waſie zlobie.
Wiečna bazen bud pomſta moge,
Neb ſte nechtieli pokoge.«

Ač kto ma, genž ſluſie gmieti,
Rač v weſeli to drzeti.
Kdyžto mozes ſam ſwog byti,
Nerod ginemu ſlužiti.

Si quis habet, quod habere decet, ſit letus habendo.
Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.[3])

Oholubiech a o Geſtřabowi Capitola dwadcata I.

KDyz ty mezy dwym zlym leziš
A nebezpečna ſe widiš,
Sluſiet menſie zle woliti,
Když tie || nelze toho zbyti. 33a

Ne yakz kdaſy holube,
Mniec vtecy ſtraſti hrube,
Za kral wzeli geſtřab ſobie,
Chtiec ſtati luniakowie zlobie.
Kral poče priciny hledati,
Kterak by mohl holuby zgimati.
Vſkodi gim wiece
nezli ktery wrah na ſwietie.
Počechu holubie pykati,
Sami naſe žalowati,
Ze krale wolili toho,

[1]) V rkp. *bieku*. — [2]) Br. *sboru*. — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1104.

Genz gim cini kriwdy mncho.
»Lepe bylo«, wecechu, »ptacy,
Lluniakowym boiom ſtatı,
Nezlı bezſmrtı vmrietı
A ſtraſtne čaſy trpietı.«

Quidquid agis, prudenter agas et reſpice finem.
fferre minora volo, ne grauiora feram.

A což kdy cinis, cin mudře,
Wzdy konec bud ſmyſlnie vzře.
Sluſiet menſie zle trpietı,
Nechceſlı tıezſieho trpietı.

Owlku a Oſwini Capitola XXII.

Iız pohřiechu znamename
I napiſmie nalezame,
Ze mluwi giž kriwdu mnohy.
Wıž,[1]) kterak bludi ſwiet vbohy!
Giž tıe kraſnu řečı kogı,
Neb tuž twu čeſt lupitı ſtrogı.
Iakzto kdyz wlk s[2]) ſwını gdieſe,
Genž ſe opraſytı chtıeſe:
»Opras ſe, ſwinko, bezbazni!
Iat ſem wlček gız wtwe kažni.
Budu ſtraže twemu plodu
A ſlıbugit za || wſi ſkodu.« 33[b]
Swinie wlku poče prawitı:
»Rać ſe te prace zbawitı!
Nechcy, by mi poſluhowal,
Ani mych praſatek chowal;
Mog ſe plod twe ſtraže bogı.
Protoz dalek odnas ſtogı,
Abych bezpečnie předtebu byla
A ſwe praſce porodila.
Ač mie chceš wčem vtıeſıtı,
Tehdyt ſluſıe pryč odgitı.[3])

Pro natis natura iubet timuiſſe parentem.

Kazdu mateř wſtraſtneg wolı
proſwe dietky ſrdce boli.«

---

[1]) Br. *wiz.* — [2]) U Br. schází. — [3]) V rkp. *odgetı.*

Kdyź giż wſichnu řeč dokona,
Opraſſy ſe ſwinie ona
A wlka zahna pryc doleſa,
Zyſku nic sſebu neneſa.

Newier wẛeho, prawi tobie,
Kazdemu ne wkazdeg dobie.
Genż hubenemu wieři[1]) komu,
Prieliš diegi huben tomu.

Tempore non omni non[2]) omnibus omnia credas.
Qui miſero credit, creditur eſſe miſer.[3])

Olwu a Myſſi Kapitola Trimiedcytma.

ODpuſt nepřieteli ſwemu,
Kdyz ſe wzmodli hniewu twemu.
Tak wietcie priezni dobudes
A geho ſluzbu mieti budeš.
Zhniewu nenawiſt wychodi,
Ale přiezen wzdy miloſt plodi.
Kdyz tie kto ſwu proſbu kwieli,
Miloſrdnie gie vdieli.
To tie || vci bez obluda. 34ª

Iako kdy ſe lwowi vda
Trpieti hlad přeweliky,
wpolí zhleda kut wẛeliky,
Aby mohl ſobie krmí wzíeti,
Wniemż nemoze lap[4]) proſpieti.
A ſlunce ſe chce aż vzżecy,
Ze ſe chce lew znogem wztecy.
Sem y tam bieha wpoli,
Studeny mu les powoli;
Podchladne ſe dřewo ſklade,
Welmi wtiezky ſen vpade.
Myſſi zaſtup tu biehaẛe
A okolo[5]) geho hraſſe.
Gedna towařiſka zbludi,
Wzbiehẛi na lwa geho vbudí.
Přichwati myś lew ſwu nohu,

---

[1]) Br. *wieře.* — [2]) V rkp. *Tempore non.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1160. — [4]) V rkp. *lep.* — [5]) V rkp. *okogí.*

Chtieſe zabiti vbohu.
Poċe myſs lwa welmi proſyti,
Aby gi raċil propuſtiti:
»Newiedomie ſem tie vbudila,
Proċ bych toho nevzila?«
lew giey kproſbie wahu ſtrogi,
Proſba hniew modlenim kogi.

Si vincat minimum[1]) ſummus, ſic vincere vinci eſt.
Vincere poſſe decet[2]) vincere crimen habet.[3])

Sam wſobie lew poċe myſliti:
»Vdali ſe myſs zabiti,
Co dobudeš chwaly ztoho?
Gedno wezmeš haňby mnoho!
Haňba mnoho mocnieyſ́ieho,
Kdyz chce přemocy mdleyſieho.
Aċ lew myſ́ku ſmrti pobie,
Mnoho haňby wezme ſobie.
Kdez ſylny potepe mdleho,
Mala chwala bude geho.
Ale || myſ́ka ċeſt podegme, 34b
Když gſe lew žiwot odegme.
Ċeſt wniekterem přemahani,
přemahanie[4]) take hanie.[5])«

De precio victi pendet victoria. victor
Tantus erit,[6]) victi gloria quanta fuit.

Wſtíezſtwie wpobitem[7]) ſtogi.
Iakehoz přemozeš wbogi,
Tehoz chwalu wezmeš ſobie,
Hanba neb ċeſt přigde tobie.
llew propuſti myſs vbohu,
(myſs) Wzda lwowi dieku mnohu:
Poċe lwu pomoc ſlibowati,
Aċby ge[8]) mohla doſtati.
Wmale chwili ċaſu toho
Tenato gie lwa onoho,
Kdez nemož ſylu proſpieti
Nez ſproſtnie ſwu ſ́kodu vpietí.

---

[1]) V rkp. *inimicum.* — [2]) V rkp. *licet.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1206. — [4]) V rkp. *přemahage.* — [5]) Br. opravil pořádek veršů takto: 2004, 2007, 2008, 2005 2006, 2009, 2010. — [6]) V rkp. *est.* — [7]) V rkp. *wpobitem bogi.* — [8]) Červená tečka.

Mdlym wrċenim ſwu ſtraſt prawi.
hned ſe myſ́ka vlwa ſtawi,
I naleze lwa ſmutneho
A ſtraſti obtieżeneho.
Hledagic ſkodneho mieſta,
Teneta hryzti nepřeſta;
wzpominagic napriezen geho,
Zbawí lwa oſydla ſtraſtneho.
Chytroſti maleho zuba
Zruſſi ſe tak napaſt hruba.
llew gie welmi diekowaſe
A wgegie ſe moc poddawaſ́e.

Tu qui summa potes, non[1]) deſpice parua potentem;
Nam[2]) prodeſſe poteſt, ſi quis obeſſe nequit.

Genz ſwu mocy nadewſ́e wſtupil,
Aby menſ́ieho nepotupil!
Ċaſto tobie ten ſpomoże,
Genzt vſkoditi ne|może. 35ᵃ

Ozlodiegi a pſu Kapī XXIIII.

NEſtale wiecy nezaday mieti,
Zawieċnu nerod gíe wzieti.
Neſtala wiec[3]) brzo mine,
Iakzto ſniezna woda ſplyne.
Caſto prorozkoſs gedinu
ſtratis zíwot y diedinu.
Nehlupie wtom prawim tobie.

Iakż kdys zlodieg pozwa kſobie
Gednoho pſa, chleb mu mece,
Pohrdaw chlebem pes tak wece:
»Abych ia mlcal, twog dar żada,
A ty bezpeċ byl pak krada.
Aċ poziwu daru tweho,
Ty poziwes zbozie wſ́eho.

Ffert mea dampna tuum munus, latet hamus in eſca.
Me[4]) priuare cibo cogitat[5]) iſte cibus.

---

[1]) Br. *ne.* — [2]) V rkp. *Non.* — [3]) Br. *wec.* — [4]) V rkp. *Mea.* — [5]) V rkp. *rogitat.*

Wieru,« wece, »mu ſtraſt ſylnu
Twog dar neſe, ſkodu mylnu.
Vdicy mi ſtrogis wchlebie;
Neſkyt mi ſe,« proſym tebe.
»Myſli mie krmie zbawiti
Tato krmie, ac moz byti.«
Geſtie wiece pes mluwieſ́e:
»Nemilugi nocnie,« dieſ́e,
»Krmie, nez dnowu milugi,
Wniemzto rozkoſs prawu ċigi.
Negſem geſtie tak neſmieren,
Abych byl pro vkruch newieren.
Ċim bych pana ſweho wīnil,
Genz mí ḡt wſe dobre ċinil?
Nez bych mu priel ſkody geho,
Neſcedi ziwota ſweho.
Milugit pana znameho
Wiece než || tie, wraha ſweho. 35b
Nebeńz mi gedne nocy
Tiſic dnow rozkoſ́ney mocy!
Nechcy byti wzdy wchudobie,
A ſyt byti wgedne dobie.
Nechceſli zdwora poſpieſiti,
Stiekanim tie dam wiedieti.
Nez bych ſtrpiel ſtraſtnu ranu,
Stiekanim tie oznamim panu.«
Donidz gedno pes mlcieſ́e,
Zlodieg rad vkraſti chtieſ́e;
A yakz gedno pes zaſtieka,
Zlodieg ſe by pak preċ wleka.

Si tibi quid detur, cur detur, reſpice; si des,[1])
Cui des, ipſe nota, teque gulose doma.[2])

Aċ kto darem kogi koho,
Proċ to dawa, hledag toho.
Gemuž co daś, rad znamenag,[3])
Genz co da, tomu take day.

Onadymani zemie a Myſi Kapitola dwadcata V.

NErod ſe te hrozy bati,
Gēz wſwe mocy nemoz ſtati.

---

[1]) V rkp. *reſpice finem.* — [2]) V rkp. *te glorioſe dona.* — [3]) Br. *znamenay.*

Riedko tie ten pes vgieda,
Genz ſe natie ſtiekem geda.
Mlčedliwy [1]) pes ſwu zlobu
Welmi ſpieſ́e trhne tebu.

Na poly ſe zemie dmieſ́e
A wzhoru ſe welmi ſpieſe.
Ono dutie poče kwieliti,
Ze chce ſwog plod poroditi.
Wſtraſ́ichu ſe ženy, mužie,
Mnice zahynuti iuže.[2])
Nato ſe ta zemie dmieſe,
Ze ſwietu diwy dati chtieſ́e.
On lid hlupy po||ce ſe bati 36ª
A bliž tu neſmieſ́e ſtati.
Zemie myſs malu wywrže,
wſ́emu lidu ſmiech ſe wztrže.
Geſ́to driewe zaſtrach miegiechu,
Tomu ſe giz wſichni ſmiechu.

Sepe minus[3]) faciunt homines, qui multa locuntur.
Sepe gerit[4]) nimios cauſa puſilla metus.

Caſto ten naymenie ſkodi,
Genz rad mnoho ř eci plodi;
Čaſto prieliſ́ny ſtrach cini
Mala wiec, ktyz kto zawinni.

Owlku a o Berankowi Capitola dwadcata ſeſta.

STrez ſe wſ́ady lſtiwe rady,
Ač chceš zbyti ſtraſti tady.
zly tie lſtiwu radu chopi,
Giz prieliſnu ſkodu ſkropi.
Genz mluwi tobie ſladce,[5])
Ten geſt [6]) twe wſecky ſ́kody ſkladce.

Iakzto kdys wkoziem ſtadie Stoge [7])
gehniatko a gim ſe koge,
Poče mezy kozami hrati.
Wlk ge lſtiwu ř eci chwati,

---

[1]) V rkp. *mučedliwy.* — [2]) V rkp. *niže.* Br. *giže.* — [3]) V rkp. *munus.* — [4]) V rkp. *gemit.* — [5]) V rkp. *ſladce tobie.* — [6]) Br. *iest.* — [7]) V rkp. *Stogi*

Rka: »moge gehniatko mile,
Cot geſtı [1]) zde bıehatı pile
Skozly ſmrdutymi takto?
Matku ċıſtu [2]) maſs ty wſ́ako.
Tu blıź ſtogı twoge mati,
Slaźſ́ı mleko chcet tobie datı.
Hledayz gıe, poſpieſ́e ſebu,
Iat tam knie poteku ſtebu.
Tam tebe naluce ċeka,
Aby pozilo gegıeho mleka.
Zdrżetí ge vſylno
neb v wymeni geſt [3]) mleka plno.«
Wece gıehnie geho zloſti || 36b
Wpromluweni mudře doſtı:
»Kozycka mie ſwym mlekem kogi, [4])
Mıloſtıwa genz ted ſtogı.
Mie mieſto matky wykrmuge,
Mieſto matky mie miluge.
Wieru wiece prawi tobie:
Negſem ziwo ſamo ſobie,
Ale kmeho pana wolı,
Genz mnoho run [5]) ſemne holı.
zıwu kozie mleko radſ́ı,
Nad materino mi ſlazſ́ı,
I geſt mi to zde milo,
Nez bych twog hrtan naplnilo.«

Omnes vincit opes ſecuram ducere vitam.
Pauperius [6]) nichil eſt, quam miſer uſus [7]) opum.

Wſecko zbozie to [8]) přemoze,
Genz bezpeċen [9]) bytı może.
Welıke zbozie ochudí,
Kdez pozitek bıedny ztrudi. [10])
Naſwıetıe nenie tak zleho
Iako rada muze leſtneho.
Gıſta ſ́koda wleſney radıe,
Kdyz ſe budes ſam wni wſadie.

Nil melius ſano monitu, nil peius iniquo.
Conſilium ſequitur certa ruina malum. [11])

---

[1]) Br. *gest.* — [2]) V rkp. *matko ċıſta.* — [3]) Br. vložil *gest* do předcházejícího verše za slovo *ge.* — [4]) V rkp. *krmí.* — [5]) V rkp. *ran.* — [6]) V rkp. *Pauperibus.* — [7]) V rkp. *riſus.* — [8]) Br. vynechal. — [9]) V rkp. *bepeċen.* — [10]) V rkp. *ztratı.* — [11]) Br. lat. verše připojil k veršům před v. 1347.

Opſu ſtarem Capitola dwadcata ſeſta (!)

GEnz tobie geſt zmladi ſluzıl,
Aby naſtaroſt toho [1]) vzıl.
Zpomena geho ſluzbu milıe,
Neciniz gemu nic naſyle,
Genz ſe pohriechu ſtawa.
Kdyz gız ſluze ſegde hlawa,
Gemuz třeba gız odplaty,
Stog [2]) . . . .
(poče)chu ſlıb myſlı wazſtı, 37 [a]
Slıbıchu ſe pohrizitı.
Tehdy zdwihſe ſwe ſtraſtne oćı,
Wſelıkaky gıch to zoćı,
Nalıt zaba, kdez by ktera,
Strachy ſkače do Gezera.
I powiedie zoniech geden,
Genż mudroſtí nadewſe wzweden·
»Račte wſichni to ſlyſetı!
Bud nam lze nadiegı mietı.

---

[1]) Br. *teko.* — [2]) Následující list vytržen. Na kraji dole v kustodě připsáno: *cy diegı*, ale při ořezávání knihy polovička písmen byla odříznuta. Obsaq vytrženého listu jest dle lat. originalu:

De cane vigoroso.

Armavit natura canem pede, dente, iuventa,
Hinc levis, hinc mordax, fortis et inde fuit.
Tot bona furatur senium, nam robore privat
Corpus, dente genas et levitate pedes.
Hic leporem prendit, fauces lepus exit inermes,
Elumbem domini verberat ira canem.
Reddit verba canis: Dum me pia protulit etas,
Nulla meos potuit fallere preda pedes.
Defendit senii culpam laus ampla iuvente,
Pro sene qui cecidit, facta priora vigent.
Nullus amor durat, nisi fructus servet amorem,
Quilibet est tantus, munera quanta facit.
Magnus eram, cum magna dedi, nunc muscidus annis
Vileo, fit veteris mentio nulla boni.
Si laudas, quod eram, quod sum damnare protervum est,
Si iuvenem recipis, pellere turpe senem est.
Se misere servire sciat, qui servit iniquo,
Parcere subiectis nescit iniquus homo.

De leporibus.

Silva sonat, fugiunt lepores, palus obviant, herent,
Fit mora, respiciunt ante retroque, timent.
Dum librant....

Negſme ſami ſtrachu dani,
I zaba geſt take wbaznſ.«

Wſaky nadıegı wzſchyt[1]) ſobie,
Prwat geſt (ceſta)[2]) zdrawie tobie.

Speret, qui metuit; morituros viuere vidi
Spe duce, victuros ſpe moriente mori.

Ċaſto ſtrach welı ſe batı,
Kakz wſwe hroze nemoż ſtatı.
Nevſtawiċne tıelo naſe
To nas wzdy kſtrachu prinaſe,[3])
A bazen mrzkoſt myſlna[4]) ċını:
Tiem ta dwoge wiec nas winni.

Sic metuat, quicunque timet, ne mole timoris
Spe careat.[5]) grauis eſt ſpe fugiente timor.
Spem decet amplecti, ſpes eſt via[6]) prima ſalutis.
Sepe facit metui non metuenda metus.[7])

Tak ſe bog, genz ſe bogı koli,
Aby tu tıezkoſtı nikoli
Nadiegi ty ztratıl ſobıe.
Tiezky ſtrach geſt wkazde dobie
Tomv, genż wzdy wbazni ſtogı
A nadiegı ſe nehogı.[8])
Ia tobie to ṙecy ſmiegı:
wſtraſti mietı geſt nadiegi. || 37·
Genżto nadiege poziwa,
Vmrly lıd wnie oziwa.
Mnohe take geſt widatı
Bez nadiege vmieratı.

Okozlıku a okoze Kapitola dwadcata VIII.

BVd poſluẛen otce y matky,
Aċ chceṡ zbytı zle prewratky:
To ẛalomun mudry prawi.

---

[1]) Br. *wzsthyt.* — [2]) V rkp. *geſt;* v lat. orig. spem decet amplecti, spes est *prima via* salutis; Br. *prwat cesta.* — [3]) V rkp. *prineſe.* — [4]) V rkp. *mylnu.* V lat. orig.: Corporis est lenitas et *mentis inertia* nobis, Ista fugae causam suggerit, illa necem. — [5]) V rkp. *terreat.* — [6]) V rkp. *vita.* — [7]) Br. obě disticha vyměnil; připojiv dvojverší nahoře uvedené, položil je za v. 1374. — [8]) Br. *nekogi.*

Chceſli byti wdluhē zdrawí,
Y chceſs wſie ſtraſti zbyti,
Tehdyt ſluſie ſtaroſty ctiti.
Tak řku, ač radie kdobremu
A nenutie kſkutku zlemu.

Iakožto kdyz koza kozelce zući,
Tehdy gey owcincy poruči,
Chtiec ſobie krmie hledati,
Aby mohla mleko ſebrati,
Gimž by ſyna pokrmila,
Sama take ſyta byla.
Zawřewſi gey wchlewie hrdie,
I zamkem gey zawře twrdie.
»Mily ſynu!« wece takto,
»Wſwu ſkodu neblud nikako,
Ale bud ſe wchlewie taǧe,[1])
I bezpeč bud tudiez hrage.«
Poče tu kozlec taynie byti.
Wlk chtieſe kniemu prigiti,
Poče tlucy nachlewne dweřy,
Rka: »otewri ſwe materi!«
Otewřenie žada pokornie,
Promieniw ſwe hrdlo dwornie.
Kozlec wece křeci geho:
»Iat nežadam priſtie tweho!
Negſy kme materi podoben.
Stog da, leko! negſy mne hoden. 38ª
Kriwy hlas twog dawa znati,
Ze ty negſy moge mati.
Skulka, giž tie wizy hrdie,
Znamena te wlka twrdie.«

Inſyta natorum cordi doctrina parentum
Cum pariat[2]) fructum, ſpreta nocere ſolet.

Kdyz ſtaroſty dobře radie,
Tu radu bud (w) pamiet wſadie.
Gich radu ty wzwržeš kehdy,
Mnoho ſkody wezmeſs tehdy.

Oſedlaku a hadu Kapitola dewataadwadcata.

SYnačku, newieř mnohemu,
Naywiec muzi newiernemu.

---

[1]) Nad *g* červená tečka. — [2]) V rkp. *pareat*.

Ktoz gednu ſlib zruſſi komu,
Poſtu letech newieř tomu.
Genž tie gednu proradi
Neb tie w kteru ſ́kodu wſ́adi,
Kak ſe ſmieš naň wiece ſpuſtiti
nebo gemu wiece wieriti?
Slys tu powieſt, tuto ſeda.

Ieden ſedlak krmil hada
Dluhe čaſſy[1]) ſweho ſtolu,
I bydleſta wdomie ſpolu.
Had kgeho ruce chodieſ́e,
Kdyz piti aneb gieſti chtieſ́e.
Dluha miloſt ſe přewrati,
Kdyz ſe wukrutny hniew obrati.
Muž wzem oſtru bradaticy,
Rani hada pogeho licy.
Iakz brzo to hadu vcini,
Chudoba geho welmi ſkloni,
Ze tak || přielis giž chud bieſ́e, 38b
Ze chleba mieti nemozieſ́e.
Domyſli ſe muzik ſmutny,
ze by pro onen ſkutek geſ́itny[2])
Chudoby miel přielis mnoho.
Domyſli ſe take toho,
Zdaby powzate miloſti
Opiet by miel prieliš doſti.
Tut hada počé proſyti,
Aby gemu miloſt račil dati.
had wece tomu člowieku:
»negſem bezpeč wſ́emu wieku;
Kdyz ty maſs oſtru ſekyru,
Nevſagi twemu mieru.
Ktoz ſwe ſkody giſte widi,
Darmo ſe gich ſtriecy neſtydi.
Nelze tobie wiece wieřiti,
Ni ſe nam vwieře ſniti.

Qui me leſit, idem ledet, ſi ledere poſſit.
Expedit inſido[3]) non iterare fidem.[4])

To ma hlawa napacuge
Onu ranu, genz to tu ge.

---

[1]) Br. *čassy*. — [2]) V rkp. *negeſitny*. — [3]) V rkp. *in fide*. — [4]) Br. lat. dvojverši položil za v. 1472.

Sluſie wieru newiernemu
neopačiti muzi ctnemu;
Awſak kdyz mi ſe prekladaš
A me miloſti zadaš,
Y kdyz želes zleho čina,
Budiz ſložena wſe twa wīna.
Nebo boleſt ſrdce tweho
Miloſt beře vraza ſweho.

Qui primo nocuit, vult poſſe nocere[1]) ſecundo.
Qui dedit inſidus mella venena puto. || 39ª

Genz geſt komu prwe ſkodie
A ſwu mocy nadeň wzchodie,
Druhe ſe geſt geho bati,
Aniž geho wieře g̅t vſati.
Strednu[2]) řeči giz tie kogi,
Pod tu pak ged giz tobie ſtrogi.

Ogelenu a Oowcy Capitola tridcata.

TOho neſluſie plniti,
Což hrozu muſyl ſlibiti.
Kdyz ſy poddan leſtney hrozy,
Yakz možeſs, tak gi ſpomozy.
Aby mohl ſwog ziwot odgieti,
Neſtyd ſe tu y priſiecy.
Kudyz možes, zbywag zleho,
litugе ziwota ſweho.

Iakoz kdyz wlk wſudie ſedieſe
A řeč přeſlyſeti chtieſe,[3])
Kdyzto gelen owcy ſmuſſi,
Ze ſnim wſudie ſtati muſſi.
Poče gelen žalowati:
»Owce mi geſt dluzna dati
Pſenice ſud přeweliky,
Aniz mi dala wſeliky.«
Rozhniewa ſe nani ſudi
A gi kzaplatie pripudi.
Owcicka ſe welmi baſe,

---

¹) V rkp. *nocere posse.* — ²) V rkp. *Stredmu.* — ³) Verš tento napsán dvakrát; poprvé škrtnut.

Pogeho řeči poſtupaſe.
Wzemſi ſobie rok zagiſte,
Slıbi gemu pſenice ciſte,
yakz by nayſpieš mohla datı,
Rkuc: »driewe muſy prodatı
Swe runce ſholecy sſebe.
Tıem gelenku zbudu te be.« 39b
Kdyz přigıde rok ſlıbu tomu,
Gelen přıbıeh kgegiemu domu,
Z [1]) ſlıbu gı ſweho trudıeſe,
Kakz newinna gemu bıeſe.
Owce řkucy řeč naſtrogi:
»Slibeny wbazni [2]) ſlıb neſtogı.
Přıpuzena gſuc ſem ſlıbıla.
Proč bych toho nevzıla?
Coz gedno wlk dıeſe kolı,
To ıa mluwıech po ge° woli.

Cum timor in pacto ſedeat,[3]) promiſſa timoris
Arent. nil fidei uerba timoris[4]) habent.[5]).

Iſtſ leſt ſluſie zapudıtı,
Wıeře wiernu ſluſie bytı.«

Kdeż kolı bazen w ſlużbie ſedi,
Slib ſtraſlıwy Kriwie hledi.
Bazlıwy ſlıb nema wiery,
Ani ſlıb nu ny giſte miery.

O Muſſe a lıſſem Capitola XXXI.

BVd miloſtıw wſelıkemu,
Nebud ſkoden nizadnemu.
Kdyzs nadkoho wıetčı wzweden,
Nebud nizſiemu nezbeden.
Genz ſe wemdle ſylıe poſtawi,
Čaſto ſe zıwota zbawi.

Iakzto Kdys mucha wzloſtnem čınie
Sedſi lyſcy nalyſynie,
Y by geho welmi zla hoſti,

[1]) Opraveno z *I*. — [2]) V rkp. *wkazni*. — [3]) V rkp. *in pactu ſederat*. — [4]) V rkp. *timoris uerba* — [5]) Br. položil lat. dvojverší za v. 1524.

Poče geho ſwym żahadlem buoſti.
Lyſec ruku whlawu wpeři,
Chtie gi chopiti, ſe vdeři.
Mu|ſcha ſe tomu poče ſmieti, 40[a]
Sſtieny na ſtienu letieti.
Lyſec oney tak poče řecy:
»Bliżnie ſmrt welit ſpileti.
Smiech twog geſt, ač ſe vrazy;
Pakli tie ranu porazy,
Hned zahyneš,[1]) twaři licha!
Pohubi tie twa pycha,
A tuť pak nebude tobie doſmiecha.
Ač ia deſet ran dam ſobie,
Wſak zdraw budu, prawi tobie;
A gedinuli tebe doſahnu,
Ohyzdnu tie ſmrti ztahnu.
Mnie polechči moge ruka,
Ale tobiet bude muka.«

Iure poteſt ledi ledens,[2]) ut ledat. in illum,
Unde breuis cepit, leſio magna redit.[3])

Genż vrazem znobi koho,
Sprawnie vraz ſtiha toho.
Odkadz prigde ranka mala,
Nawrati ſe ſtraſtna wzpala.

Očapu a Oliſče Kapitola XXXII.

COz bywa protiwno tobie,
nebud drużce tiem zlym znobie.
Iakoż druzcy ſtrogiš oſydlo,
Čaſto ſpadaš wtieyſi bydlo.
Milug drużce zſrdce wſeho,
Nepřeg gemu nicehoż zleho!
To geſt prikazanie bozie.
Bud nadruzce wzdy čeſt wloże.

Ne iakozto liſka ſkuti,
Kdyzto čapa kſobie nuti,
Rkucy: »mog mily ſatane,
Wſet ſe dobře vm ne ſtane, 40[b]

[1]) Br. *zakineš.* — [2]) Br *ludens.* - [3]) V rkp *ledit.*

Kdyz prigdes kmemu obiedu:
Zażenes ſwu lačnu biedu.«
Cap ſe wecere nadiege,
Yhned ſebu kliſče poſpiege.
Zidka krmie gey omyli,
Kdyz gi liſka naſtuol wyli.
Liſka krmi ſama lzaſe,
Cap gedno ſliny pozieraſe,
Ze nemoz gie noſem pożiti
Ani zktere ſtrany piti,
Nez ſtoge tu wzaloſti,
Myſle zaplat geho zloſti.
Pochwili caſu onoho
Čap wece: »mame mnoho
Sladke krmie, liſſo mila!
Prosym tebe, aby ma hoſti byla.«
Nezameſka liſka prigiti,
Nadiegic ſe ſyta byti.
Cap krmie wonne pripravi,
Wuſticy ge wſklennu wſtawi,
A ta vzku ſigi miegieſe.
Cap gie, liſka nemozieſe.
Krmie by weſkle ſe ſtkwiecy
A welmi ſe dobra mniecy;
Ze liſka nemoż wni vſt wrcy,
To ſe gie rownaſe ſmrti.
Y by welmi lačna gſucy,
Tak żadnu krmi widiecy.
To widucy ſmutna ſtogi,
Sſtkwoſt y kraſa hlad gi dwogi.
Radoſt ſe gi wſmutek obrati,
Kdyz ſe domow lačna wrati.

Sic fallitur audens
fallere, ſic telo leditur ipſa[1]) ſuo.
Fallere fallentem nulla arte prohibetur.[2])
Quod tibi non vis, alijs feciſſe caueto; || 41ª
Wulnera ne[3]) facias, que nequis ipſe pati.

Kdyzs drużce tak lſtiti ſmiela,
Proč by leſt lſti nepomſtila?
W ſe ſwu ſtrelu ſama wſtřeli,
Kdyzto ſwu lſti druzce wzkwieli.

[1]) V rkp. *ipſe.* — [2]) Br. dal řádek ten do závorek. — [3]) V rkp. *Wlnera non.*

Coz ſobie nezadaś mieti,
Nerod druzcy toho ciniti;
Nerod bratrcy rany wtieti
Te, kterezto ſam nechceš trpieti.

Owlku a hlawie Capitola Tridcata třetie.

Chcy ia rozum powſem caſu
Neb mudroſt wzieti za kraſu;
Smudroſtit geſt dogiti wſeho,
I take kralowſtwie nebeſkeho.
Mudroſt geſt za ſylu wzieti,
Sluſiet y zazbozie gi přigiti.
Clowiek mudry lepſit bywa
nezli ten, genż hradow dobywa.
To ſe tuto dawa znati.

Kdes wlk poċe wleſſe biehati,
I naleze pyſnu hlawu,
Přewelmi kraſnu priprawu
Lidſku ruku ozdobenu,
Drahu maſti położenu,
Gegiz kraſa yako oheň niti
A iaſnu ſe twari ſwieti.
Walege gi ſem y tam nohu,
Wece: »bud tebe żel bohu,
O liċko bezřeci wſake,
O hlawo bezſmyſla take!
Mozku nenie w teto hlawie,
Kdezto ſe wſecka mudroſt ſtawie.«

Fuſcat et extinguit cordis caligo nitorem 41b
Corporis; eſt animi ſolus in orbe nitor.

Smutne ſrdce tmy y[1]) haſſy[1])
tieleſtny ſmyſl po wſem[2]) ċaſſy.
drazſie nenie natom ſwietie,
Nez kdez rozum wſmyſle ſwiti.

O Soyce Capi ola Tridcata IIII.

NEprigimag toho mrawu,
Genz nehoden tweho ſtawu.

[1]) V rkp. *vhaſſy*. — [2]) Br. *wše*.

Genzto wiece chce pychati,
Nezli pychy mož doſtati,
Strach geſt, aby ſmiechu nezyſkal
I w[1]) leſtne[1]) lſti ſobie ſtyſkal.
Genž ſie[2]) wcyzie pychu wieze,
Ten ſwe mrawy ſ̓kodu ſwieže.

Iakzto kdyz perce nalezſi ſoge
Pawowe, genž tielce ſwoge
Ozdobiwſi y poče letati
A ſwych druz·ček pohrdati.
Perce překraſneho pawa
Pawem[3]) gi byti wyznawa.
Prilučiti ſe neſtydi
Kginym pawom,[4]) neb ſe widi
Tak hrda, mnieg, ze by naſwietie
Kraſſie giz nebylo wiece.
Paw znamenaw kraſu kriwu,
Poče treſktati pychu lſtiwu:
Mnohu gi ranu vderi,
Obnazi gi wſeho perie.
Naha taynie poce bywati,
Onu haňbu ſe ſtydieſe,
Kſwym družkam prigiti neſmieſ̓e.
Poče gi ſogka treſktati
A twrdymi ſlowy lati,
Ze cyzy kraſu naſe wzdiewſi,
By || druzkami ſe ſtydiewſ̓i. 42a

Aſcenſor nimius nimium ruit, aptus in ymis
Eſt locus. hic[5]) leuis eſt, illa ruina grauis.

Genz wyſoſti prielıſne zada . . . [6])
Nizky wzchod lep ſe hodi,
Poniemž člowiek wolnie chodi.
Kdyz ty nawyſoſti ſedis,
Smnohym ſtrachem dolow hledis.
Ey, by byla ſama ſe znala,
Wſwe cti byla by zoſtala,
Aniz by byla tak chuda,
Aniz tak byla by licheho vda.
Geſtie by ſwe ruſče miela,
Ze by družkami nehrdiela.

[1]) Br. *wlastnie.* — [2]) V rkp. *tie.* — [3]) V rkp. *Prawem.* — [4]) V rkp. *prawom.* — [5]) Br. *hec.* — [6]) Zde schází verš.

Cui ſua non ſapiunt, alieni ſedulus[1]) auceps
Quod non eſt cupiens, deſinit eſſe, quod eſt.

Genz ſe ſwym mrawem ſtydi
A pyſſen ſe ginym cini,
Gimżto nenie, tiem ſe cinie,
Strach, aby nezhynul wſwe winnie.

Omezku a Muſe Capitola Tridcata pata.

SYlnieyſieho nebud ſkoden,
Chceſli ſkodie byti nehoden.
Mocnieyſ́iemu nehroz take,
Aċ chceṡ zbyti kraſy (?) wſ́ake.

Iakżto kdyz mezek wuoz tahnieſ́e,
neb gey wozatag bodieſ́e,
I pṙiletie muſ́ka kwozu,
Trudieſ́e mezka ranu, hrozu.[2])
Ciniecy mu hrozy doſti,
Poċe gey ſwȳ żahadlem buoſti
A ṙkuc: »proċ leniwie bieziṡ?
Swemu panu malo tie||żiṡ 42b
A ċas trawiṡ lenie takto!
Oſtiiem ia tie dawi wſ́ako,
Aby, hubence, ruċe bieżel
A wlenoſti tak nedriezel.«
Mezek gi wece: »mnoho zwucis,
Tiem ſe hrozna byti vcis.
Twa mi ſlowa, ſkutky take,
Skoditi mohu nikake.
Aniz tebe trpim zawlas mnoho,
Genż woz weze, gedno toho,
Gēzto mu vzdu oprawie
A genżto mog chrbet geſt dawie.«

Qui plus eſſe putat, ſua quam natura miniſtrat
Poſſe, ſuum ſuperans, ſe minor eſſe putet.[3])

Moz mdly ſilnieyſieho byti[4],)
Kdyz vidi ċas, y hrozyti.
Sylny kdyz newladne ſebu,
Mdly gey ċaſto trudi zlobu.

[1]) V rkp *ſedula.* — [2]) V rkp. *hroznu.* — [3]) Br. dvojverší toto vynechal a nahradil dvojverším, jež následuje za v. 1709. — [4]) Br. *biti.*

Audet in audacem timidus fortique minatur
Debilis, audendi dum videt esse locum.

Omrawency a muſe Capitola Tridcata ſeſta.

POmni ſam ſebe nechwaliti
Ani družce cim winniti.
Wlaſtni chwalu ſe ohawiš,
Proſtřed haňby gi ſe ſtawis.
Poſkwrni mie ma bezciſla
chwala, Geſto zmych vſt wyſla.
Genz ſem řekl, geſtie chcy řecy:
Družce nerod oprawieti.
Nenie giz naſwietie toho,
Genž by poſkwrny nemiel mnoho.
Zpominage na ſwe winny,
nezprawug druzce ſwe° ciny. 43a

Kdes mucha ſwar hrozny wzbudi
Mrawence ſwu řeci wzrudi;
Sdobiecy ſe chwalu liſſe,
Wece mrawency wſwe pyſe:
»Hniges wzemſke ſkule pohrižen,
Ze ſy mnohu robotu ſužen.
Me perce mie neſe wzhoru,
Gſem lepſi ptaćieho ſboru.
Iamka ſe twog domek wzywa,
kralowa ſien mog dom bywa.
Zrnce rozkos tobie zda ſe,
Mie pak kralow ſtuol ćaſto paſſe.
Tobie pitie dawa hlina,
Ia gedno piē dobra draha wina.
Co pieš gedno, to pieš zblata,
Mie napagi cieſſe zlatta.
Sebu pieſek oſtry hnetes,
Kdyz popieſku ſem tam meteš;
Ia hnetu tkanky[1]) kralowe
I gegie ſlogieře[2]) nowe.
Geſtiet wiece tobie prawi:
Kolikrat chcy, ſwa vſta wdawi
(w) Kralowe lićko přektwucie
Neb wgegie retky horucie.«

[1]) V rkp. *tlanky.* — [2]) Br. *slogeře.*

Nic nemenie tam potoci
Plamēnych ſtřel, kdyzto zoci
Mrawenec, zhoričiw ſlowa,
A wſrdcy ſwar mu ſe ſkowa:
»Bezpečnie hram, pohrizen wſkule;
Twe le pero ſtraſi wtule.[1])
Aċ mam malo, wſak mam doſti,
Ty maſs mnoho wneſytoſti.
Mie dupiegka ma weſeli,
Pyſna ſien tobie truchliti weli.
Zrnce mie wiece ſyti
nezli tie Kralowo pitie.
dielo mnie krmie dobywa, ¦ 43b
Kradeż pak twa krmie bywa.
Pokog ſtrdi mu krmi howi,
Strach twe Krmie pak ged ſtrogi.
Ċiſtych zrnec [2]) iat poziwam,
Zaduciemu ſkoden bywam;
Kdez ſe hubenice gedno ſtawiš,
Swym dotknutim wſe ohawiš.
Nenawidi tebe wſeliky,
Tez maly iako weliky.
Mog ziwot geſt priklad tomu,
Aby neſkodil zadny komu; [3])
Twog ziwot priklad pakoſti,
Take wſie neſlechetnoſti.
Iat poziwam zbozie ſweho,
Kradez zeřes, nic gineho.
Aby [4]) żrala, proto ſy ziwa,
Abych ziw byl, ma krmie bywa.
Negſem ſkoden nikomemu,
A ty ſkodiš wſelikemu.
Odkadż zadaš ziwa byti,
Tobie to twog ziwot wzchyti.

Dulcia pro dulci, pro turpi turpia reddi
Verba ſolent; odium lingwa fidemque parit.[5])

Sladka wina ty pieš Kdyzto,
hořke ſmrti zlutci pieš, wiez to.

---

[1]) Písař psal původně *ſt* m. *t*, pak to vyškrábal a přepsal červeným inkoustem *t*. — [2]) V rkp. *ſrdcy;* v lat. orig.: mundo farre utor. — [3]) V rkp. následuje: *Twog ziwot priklad tomu aby neſkodil zadny komu;* škrtnuto není. — [4]) Br. *abych*. — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1789.

Kridlo twe nic tobie nefpomože,
Kdyz tie vhoniec přemože;
Neb dufe[1]) lezis fkowana,
Nebo fmrtedlnie vtlučena.
Ač giž letie mozes trwati,
Darem letnim wteplie hrati,
Ač giž wfechno fhowie tobie,
Wfak mraz fzymu geft tie znobie.«[2]) 44a

Sladku řeč zafladku dati,
Zla řeč wzdyckyt fe zlym odplati.
Iazyk priezeň y nepřiezen zplodi,
Zyfk y ztratu tobie hodi.

Owlku, owcy (!)[3]) *a Oopicy Kapi XXXVII.*

IAkžto fwinie neb wepř koli
Niekde howna[4]) ma powoli,
Wieč prielazu neoftane,
Az y prawie z fwieta fkane:
Iftiwy fwe zloby takeze
Neoftane nikakeže.
Protoz choway fe Iftiweho,
Iakžto hada kryg fe geho.
Iakozto[5]) kdes wlk lifku chwati,
kdyz nani Kradez obrati.
Pripudi gi kfudu proto,
Chtie fe fni fuditi oto.
Wece wlk, předfudem ftoge:
»Tys wzdy byla fudce moge!«
Tak poče wfudie zalowati,
Zřegmy kradež nani cpati:
»Nawrat kradež, prawi tobie,
Ač chceš fwu čeft mieti fobie!«
Newinna lifka ftogecy,
Poče te řeci twrdie prieti.
Giž pohriechu to widamy,
Takych wlkow mnoho zname.
Kdyz wierneho vzrie koho,
Iftiwu řeci chopie toho;
Radi by geho mieli whrobie,

[1]) Br. *dyfe;* lat. orig. aut nece vinceris, aut semiviva iaces. [2]) V rkp. *zobie.* — [3]) Br. *lišce.* — [4]) V rkp. *hawrana.* — [5]) Br. *Iakczto.*

Aby ċeſt geho wzchytıli ſobie.
Opice [1]) tu ſedı zaſudy,
Swym rozomem nepobludi.
Vchopi leſt taynu geho,
Nevċını nıc gıneho,
Neż tak wlkowi powiedie:
»Hledaš prawa, lſtı wa hlawo, 44b
A tobıet ſe brani prawo.
lıſſo, dobře přıeš [2]) kradeże,
Newinna tıe zbawi wieże.«

Simplicitas veri, fraus eſtque puerpera [3]) falſi.
Eſſe ſolent vite conſona uerba ſue.[4])

Protoz wam geſt znamenatı:
Sproſtnoſt wıere bywa matıe,
Leſt newıeře ſe prichwatıe.
Ktery ziwot geſt yakyże,
Toho [5]) hlahol geſt takyze.
Ctny ſlechetnu řeċ wzdy plodı,
Zly nectnu řeċı [6]) wewodi.
Gız ſu naplnieni zloſtı,
Nemohut gıe zſebe zboſtı.
Genż ſe welzi winna cıge,
wzdy drużce lſtıtı miluge.

Okolċawıe a muzi Capitola Tridcata Oſma.

WOle ſkutek wzdy přewazi,
Kdeż ſe wole kſkutku ſnazi.
Ochotna myſl wazi wıece
Nez ktery ſkutek naſwietıe.
Wrozomıeg [7]) take ſobie,
Zlemu neſluż, prawi tobie;
Coż gemu ċiniš dobreho,
nedoſahneš nic gineho
Nez kriwdy, żadaw,[8]) peċe, ſmutka.
To tıe wgeho ſkutku vtka.[9])

[1]) V rkp. *opiet;* v lat. orig.: Simius et iudex. — [2]) Pisař *e* červeně napsal nad řádkou; rovněž tečka nad *s* jest červená. — [3]) V rkp. *eſt paupera.* — [4]) Br. přidal verše: Sordibus imbuti nequeant dimittere sordes. Fallere qui didicit, fallere semper amat. — [5]) Br. *teho.* — [6]) V rkp. *řeč.* — [7]) V rkp. *Wrozomneg.* — [8]) To jest zádav. Br. *zadawu.* — [9]) V rkp. *vpta vtka.*

Iakoz ſe kdy kolčawie vda,
Kdyz pogmiewſi mnoho truda,
Zlowi myſſi prielis mnoho
Wdomie muže vgednoho,
Milugicy ono bydlo,
Tu vpade y wge ho oſydlo. 45a
Chopi muž kolčawu vbohu.
naſtrogi [1]) přednim proſbu mnohu,
Mezy proſbu poče mluwiti
A řkuc: »Sprawnie maš mie propuſtiti.
Wyprawie mie z teto nuze,
Dayz miloſt ſwemu ſluze!
Nepřately twe ſem zbi a,
Twog ſem domek včiſtila.
Tut me bydlo. proſi tebe,
Aby mie puſtil odſebe.
Wſwu ſlužbu mie opiet wratie,
Budiž mi ſluzby odplatie.
Zadar nechcyt nic gineho
nezli zdrawie ziwota meho.«
Onen muzik wece takto:
»Sluzila ſy, wiedie kako.
Miloſt ſluſie myſli ciſte,
Skutečne ſlužbie take giſte.

Nemo licet proſit, niſi vult prodeſſe, meretur.
Nam prodeſſe poteſt hoſtis obesse volens.

Nema odplaty y geden,
Iakz koli geſt wſlužbie zbeden,
Kromie než wſkutečnem chtieni,
Kdežto zſrdce ſlužbu mieni.
Možet wrah proſpieti tomu,
Kdyz chtiel ſkoden byti Komu.
Kdyz mi ty proſpiech činieſe,
Sama prospiech mieti chtieſe;
hubieſe me wrahy wſake,
Gſuc wrahynie moge take.
Potworne twari gſy hubila,
Aby ſwog tiem pokrm miela. 45b
Mohlas tako mog chleb gieſti,
Protoz tie chcy s ſwieta ſweſti.
Dayz mi tluſtoſt tiela ſweho,

[1] Br. *na strogi.*

Genz geſt tluſto z chleba meho!
Chcy ſmrt s ſkodu na wahy wrcy:
zahyň! nebs doſtoyna ſmrti.«

Nil decorat factum niſi facti ſola voluntas.
Non operis fructum, ſed noto mentis opus.[1])

Nić tak ſkutka neoſwieti,
nez kdez ſkutek wole[2]) roznieti.
Ne ſkutecne vcinienie
mieni, gedno ſkutka mnienie.[3])

Ozabie nadute Kapitola Tridcata dewata.

RAdu mogi day menſiemu,
Aby ſe newrownal wietčiemu,
Tociz wſtrawie, w mocy, ruſe
I tiem, což kmocnemu ſluſie.
Ać chceſs zbyti hrube ſtraſti,
Střezyz ſe žabie napaſti.[4])

Zaba widuc přetluſteho
Wola, take welikeho,
Chtiec ſe kniemu prirownati,
Poče ſe welmi nadymati.
Syn gie wece: »rać přeſtati!
Nemožes ſe ſnim ſgednati.«
Zaba tiem zaloſtna gſucy,
Poče ſe wiece duti.
Opiet gie ſyn wece tako:
»nepřemožeś geho nikako.
Budeſli ſe přeſmoc[5]) duti,
Snad ſe mozeſs rozpuknuti.«
Třetie hniewnu boleſt | ztrudi, 46a
Swym vmyſlem nepobludi;
nakřepkoſt ſe duti poce,
Az mnozſtwo dutie ſe zatoče
Rozdieli ſe ceſty natri.
Gegie droby wſaky opatri.

Cum maiore minor contendere[6]) deſinat et ſe
Conſulat et vires temperet ipſe ſuas.

---

[1]) V rkp. *opes.* — [2]) V rkp. *woli.* — [3]) V rkp. *nenie.* — [4]) V rkp. *nepasti.* — [5]) V rkp. *přeſnoc.* — [6]) V rkp. *condere.*

Protoz menſi ſe vſkrownie
hleday ſobie wſudy rownie.
nezli ſe ſwietcim nikoli,
Chceſli byti ziw powoli.

Ovrazu lwa a opaſtyři Kapitola Ctiridcata.

GEnż vcini dobře tobie,
Snaż ſe nato wkazde dobie,
Aby gemu odplatil tez,
Gemu potřebno bude kdez.
Dawno ty ſy mohl to ſlychati,
W nuzyt geſt prietele poznati.
Sprawnie ctiti toho mame,
Gehoż w nuzy potřebna zname.
Tomu nas powieſt vci tato,
Abychom ſpominagice na to,
Dobrodieyce wſrdcy mieli
A odplatiti gim vmieli.

Kdyzto lew po leſu biehaſe,
Zwieřatek zde y onde ſehaſe,
Aby miel pokrm[1]) wlačnem čaſu
A vziwal ſweho kwaſſu.
Kdyz ſe biehaw ſylnie ztrudi,
Aż y poleſe zabludi,
Coz ſe pak lwu ſta vbohu:
Trn[2]) mu rani ſylnie nohu,
I do gide k ſtraſtne nuzy, 46b
Kdyz ſe mu trn w nohu wrazy.
I odpociwanie boleſt čaka,
Čaſto natri nohy kleka;
Geſt boleſtnu nohu hoge,
Čaſto natřech nohach ſtoge.
Boleſt ztrudi geho vtrobu,
Sotnie giz pogide mdlobu,
A talow gey wnoze lepce,
A geho boleſt wzdy geſt wietčie.
Boleſt ranna take boli;
Zaloſtiwie naboh wſkuci.

---

[1]) Písař pův. napsal *pokogi*, škrtl *gi* červeným inkoustem, změnil *o* v *r* a nadepsal černým inkoustem *m*. — [2]) V rkp. *Ten*.

Cum ledit miſeros fortuna, medetur eiſdem.
Hinc eſt, cur medicum plaga leonis habet.

Pomnohu ſe ſtawa toho,
Kdez neſtieſtie rani koho,
Tehoz ſtieſtie[1]) vlečuge.
Protoz rana lwowa čige,
Sobie hleda giż lekaře.
Vbohy lew zleſſa ſe beře,
Tuz přibieże ku paſtyři,
Genż paſieſe ſwogi zwieři.
Paſtyř ſe přewelmi leče,
Wzchytiw owcy přednim kleče,
A mnie, ze by chtiel krmi wzieti.
Lew krmi pohrda prigieti,
nez pokloni gemu ſwu hlawicy,
Wzdwihna boleſtnu nozicy,
Rany poče vkazowati,
Aby gemu pomoc racil dati.
Muż boleſtnu nohu wida,
Ohrozyw ſe, kniemu prigda,
wyniem gehlu prodie rany,
Puſti ſe hnog nawſe ſtrany.
Tażboleſt ſhnogē wyteče,
Tiem geho zbawi sſtraſt ne peče. 47ª
Slys, co vciní lew vbohy,
Kdyz wze zdrawie ſmutne nohy.
Kupaſtyri ſe pribliże,
Swogi lekařnicy wzliże,
Tociż ruku muze toho.
Neimohat[2]) řecy tak m. oho,
Coz gemu wzdawati chwaly,
Klekne přednim čas nemaly,
Opiet mu pokloni hlawu,
Vkazuge miloſt prawu.

Tempore deleri gracia firma nequit.[3])

Pak bieże pryč, zdrawie wzaw,
Geho ſlużbu wſrdce wzloziw.
Prawa miloſt nezahyne,
Ač y dluhy čas pomine.
Sta ſe čaſu nepodluhem,

---

[1]) V rkp. *ſtietie.* — [2]) V rkp. *nemohut.* — [3]) Br. lat. verš položil **za v. 1989.**

Gechu lwa naleſſe puhem.
Rimene gey oſobichu
A gey wzwierinec puſtichu;
Neb zwierinec gmiechu taky,
Wnièz bieſe zwieṙ wſeliky.
Wiź,[1]) neminu ċaſu mnoho,
Winna paſtyṙe onoho
Poda ſmrti podle prawa.
Tehdy ten, genź prawo dawa,
Kaza paſtyṙe wzwierinec puſtiti,
Aby mohl gim zwieṙ naſytiti.[2])
A kdyz paſtyṙe ſtraſtneho
Zwierinec prige ſmutneho,
Poznaw geho, lew kniemu teċe,
Paſtyrik ſe welmi vleċe.
Ochotnie ſe lew poſtawi,
Tiem gey wſake bazni zbawi;
Wza nadiegi lepſi ſobie,
Kdyz geho pozna wſmutne dobie.
Poċe ſe gemu lew radowati, | 47b
Weſelie ocaſem hrati;
Nemage nic wſobie zloſti,
V kaza gemu priezni doſti.

Cum[3]) fera manſueſcit, ſe negat eſſe feram.

Nebo kdyzto zwieṙ opitomie,
Geſt wſſe diwie zloſti kromie.
Wſwe ſtrazi ma ſmutneho
I iazykem liże geho.
Swe zdrawie proti geho wazi,
Kzdrawi geho wzdy ſe ſnazi.
Kteraz ſe zwieṙ kniemu zboci,
Prigmuc ranu pryċ odſkoci.
Kdyz ktera zwieṙ vraz wzkropi,
Toho lew yhned vchopi
I brani geho wſſeho zwieṙe,
Chtie gemu ſtati lew wſwe wieṙe.
Rimenine ſe powzdiwichu,[4])
Proten diw[5]) oba puſtichu.
Lew zabieże preċ doleſa
A muż domow, zdrawie neſa.

[1]) Červená čárka. — [2]) V rkp. *naſyti.* — [3]) Br. *Dum.* — [4]) V rkp. *pozdwiżechu;* at orig.: Roma stupet. — [5]) V rkp. *daw.*

Non debet[1]) meritum turpis delere vetuſtas.
Accepti memores nos decet eſſe boni.[2])

Wiżte wiery zwieřete toho!
Giz pohriechu lidi mnoho
Geſt horſich zwieřat naſwietie;
Neb wzwieri ḡt wiery wiece.
Nakoho ſe geſt wzpuſtiti?
Giz nelze wiery vżiti!
Tobie lwowi priklad wzieti,
Sluſie ſlużbu wiernu wpamieti mieti.
Cos dobreho wzal odkoho,
Nikoli nezapominay toho.

Olwu a okoni Capitola Ctiridcata a prwa ſe piſe. ||

PRoč ſe naten ſkutek tahneš, 48a
Gehoż ſwym ſmyſlem nedoſahnes?
Proto beřes čaſte ſkody
I vpadaš wſtraſtne prihody.
Genz chce ſmyſla wiece mieti,
Nezli geho moze doſiecy,
Sam ſe ſwym blaznowſtwim wieze
I beře ſkodu tudieze.

Stawa ſe iakożto lwowi Kdaſy,[3])
genzs prohlad ſwe wzdraſtil wlaſſy.
Popoli ſem y tam bieha,
Sweho zyſku wſudy ſtřeha,
Aby ſe gemu co zocilo,
Geſto by gey naſytilo.
Onożt kuoň gie, trawu chodie,
Poluce zde y onde brodie.
Vzřew geho, kniemu potece,
A to bieſe geho peče,
Aby mohl mieti krmi w koni.
pribieh[4]) hlawy gemu pokloni,
Rka: »dobry den bratru mieti!
Tobie, mog bratře, geſt wiedieti,
Zet ſem lekař welmi vmny,[5])
Kewſem ranam y rozomny.

[1]) V rkp. *decet.* — [2]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2037. — [3]) V rkp. *Kde ſy.* — [4]) V rkp. *pribieh kuoň.* — [5]) V rkp. *winny.*

Wtowariſtwi ſtebu chodie,
Chcyt to mieti wſwem prowodie.«
Kuoň pochlebi řeci geho,
Rka: »nebieham ſpolku tweho.«
Kuon leſt lwowu znati poċe,
Bieſe myſli ſem tam toċe,
Ċim by mohl dogiti toho,
Aby mohl zbyti cti onoho.
Polekl gemu tez teneto,
Rka: »ptal ſem ſe daw||no nato. 48b
Zadnies mi přiſel y libie;
Giż bych tie byl dawno ſnubie.
O niemzto ſem dluho chodil,
Toho mi geſt giż ċas dohodil.
Ze mi ḡt trn ranil nohu,
protoz tak ſylnie [1]) nemohu.
Proſſi tebe, zbaw mie toho!«
Vſlyſaw reċ lew onoho,
Skloni ſwu hlawu vbohu.
Kuon gey paril w ċelo nohu,
Sylnu ranu gemu wzbudi,
Az mu wztrnuchu wſecky vdy.
Sotnie ztrnoſt ona minu,
Sotnie mu ſyla priplynu,
Sotnie ſigi wzhoru wztieżi,
Vzře, ano wrah pryċ biezi.
Sam ſe poċe lew w niem klaſti:
»Sprawnie prozloſt trpim ſtraſti.
neb ia, mieru lice mage,
Bych nadruzce oſydlo tkage.«

Quod non es, non eſſe velis; quod [2]) es, eſſe fateris. [3])
Eſt male quod non eſt, qui negat eſſe [4]) quod eſt.

Gimzto negſy, tiem nebywag,
A gimż gſy, tymz ſe wzywag.
Welmi zle geſt, gīz to nenie,
Genz pri ſweho prirozenie.

O Koni a o oſlu Capitola XLII.

I'Oſluchayz ſnaznie toho:
Kdyz chuzſieho vzris koho,

---

[1]) Písmeno *l* nadepsáno. — [2]) V rkp. *quod tu.* — [3]) V rkp. *faſſe videris.* — [4]) V rkp. schází.

nepohrday gim nikoli,
Chcefli gey mieti pofwe woli.
Kdyz fy ochoten kfproftnemu, || 49[a]
Raduget fe ftieftie twemu,
Powieda druh druhu wfady,
plodiet twu ceft (zde) onady.
Pakli mogi radu mineš,
Sā wfwe pyffe wzdy zahynes.

Kdafy kuoň pyfny tecieſe,
nakteremz Kropieř[1]) zdekem bieſe,
Sedlo, vzda ftkwucie take,
Giz drazſieho wiec nikake.
Wſe odienie zlattem hori,
Geſto bieſe natom ori.
Oflik ftřete konie toho
Wvlicce přetiefne[2]) mnoho,
Gehoz trudiefe hrozne břiemie.[3])
dielem tiezkym gde iako driemie,
Tak gemu ceftu zawrže febu.
Skriče kuon naofla zlobu,
Poče řecy, podnim ftana:
»Pfotniče! ftrietafs fweho pana!
Sotnies hoden me[4]) miloſti
Prowīnu take hrdoſti.
Ia fem byl doftogen toho,
Abych wte ceftie neftřetl koho.«
Oflik tiech hroz nepoflechna,
Onu hrozu yako oddechna,
Bezpečniegi on ftrach minu,
Zatkaw vffi preč febu ffinu.
Konie toho přemnožena
Zahyne ceft přemožena[5]):
Nabiehu[6]) fe kuoň přefadi,
Toz geho te cti y odfadi.[7])
Sedla, vzdy geho zbawichu,
Kropieř, dek fnieho flozichu.
Kuože mu kkoftem prifwadne,
Tiezky wož nawſak den tahne,
Libiwoft mu chrbet oboftri. || 49[b]
Tam kniemu blize prigda,

---

[1]) V rkp. *Kopieř*. — [2]) V rkp. *přetiezke*. — [3]) V rkp. *zwieře*. — [4]) V rkp. *nic*. — [5]) V rkp. *přemnožena*. — [6]) V rkp. *nabřehu*. — [7]) Za tímto v. následuje v rkp.: *Se'dla wzdy geho zbawi.*

Oſlik geho biedu wida,
Smie klam, ſmiech znieho [1]) cziniti
A takto gemu mluwiti:
»Towariſ̌ko, powiez mi to,
Kde ḡt ſedlo lſtiawe ſkryto?
Kde geſt vzda kraſna twoge?
Proč gſy wlibiwoſti ſtoge?
proč zabiehla ſtkwoſt odienie,
Giez giz natwē tiele nenie?
Proč taka ſe żaloſt ſtelie?
Proč odplula pycha wele?
Pomſti ſtraſti one pychy,
Aby doſmrti oſtal lichy.
Nic naſwietie wiečno nenie,
Ziwot, kraſa ni ſtawenie;
Moc, čeſt giż w powietri plawa,
Wſ̌ecko hyne podle ſweho prawa.
Kuoni, dluho ziw prebyway [2])
A wzdy te biedy poziway [3])!
Nauč ſe ctiti take
Menſie towariſ̌ky wſ̌ake!
Kudyz koli budes chodie,
Twog ziwot mi bud ſmiech plodie!« [4])
Newieř zbozi welikemu,
Bud wzdy mocen ſmyſlu ſwemu.
Nadiegi mocneho ſtatka
nepotupug chudeho nebozatka.
Kdyzt geſt wrtko zbożie wſ̌ake,
Mozes byti hubē take.

Onetopyri Capitola XLIII.

Sluſ̌e wiece prieti tomu,
Pribuznieyſi gſy ty komu.
Maś znameho milowati,
Gehoz odmladoſti miel ſy | znati, 50a
Neż cyzozemce ktereho
Nebo neprietele ſweho.
Poſluchayż tu ſedie milie,
Přikladcem dam znati w čile.

---

[1]) Br. *s nieho.* — [2]) V rkp. *kuon dluho ziw prebywa.* Lat. orig.: Vive diu, sed vive miser. — [3]) V rkp. *poziwa.* — [4]) Br. vložil sem násl. verše, jichž v rkp. není: *Pennatis ne crede bonis, te nulla potestas in miseros armet. Nam miser esse potes.*

Sebralo ſe ċtweronohe
A ptacſtwo protı nim mnohe;
Kbogı mieniec[1]) welmi twrdie,
Priprawichu ſe tak hrdie.
Chtıece ſpolu gıż bog bratı,
ptacſtwo poċe ſe welmi batı.
Netopyř ptacſtwo potupie,
Kprotiwnie ſtranıe priſtupie,
Poċe gim pomoc ſlıbowatı,
Wiernie ſnimi wbogı ſtatı.
Cyzozemcom pomoc cini,
Tupie zemany bezwinny.
Orel k ptacſtwu wrże ſebu,
Poċe tıeſ́iti gıch vtrobu,
Dobre ſrdce gım dawage,
Kudatenſtwi napominage.
Přeweſeli ptacy biechu.
Kdyż ge bogem porazychu,
Sletıchu[2]) ſe nagednu luku,
Netopyř wza zaċeſt muku.
Zklıbachu gey na wſſe ſtrany,
Zapericko braſ́e rany,
Zſebe gey wypowiediechu:
»Nemieg żadne wedne mocy,
neletag gedine wnocy!«

Non bonus eſt ciuis, qui prefert ciuibus hoſtem.
Vtiliter ſeruit nemo duobus heris.[3])

Suſedom ſe ten nehodi,
Genz gız wraha nad nie plodı.
Kteryz panoma ſluzi dwiema,
Strach, aby nepromrzal obiema. || 50b

Oſlawiku a o Geſtřabu Kapĩ XLIIII.

ACh ſwiete, tot gſy bezprawa,
Kdez gıż ſlıb pořeċe plawa[4])!
Wſ́aky geſt kniewieře twrdy,
neb gıż wiera kdes bludi.
Rſedky gız wſwem ſlıbu ſtogi,

[1]) V rkp. *nemieniec.* — [2]) V rkp. *Slecktıcku.* — [3]) V rkp. *koris.* — [4]) V rkp *ſlowa.*

Než odružcy wſe zle ſtrogi.
Ktož geſt druzcy oſydlo klada,
Přečaſto wtež ſam vpada.
Poſluchayz [1]) teto powieſti,
Tu předemnu račiz ſieſti.

Kdes ſlawiček ſwe zpiewanie
Takež wečer iakoz ranie [2])
Prielis rozkoſnie notieſe,
Až iako ohluſiti [3]) chtieſe,
Snimiž ſwe hniezce poče tieſiti,
Sam ſe take weſeliti.
Knim přiletie geſtřab wybogce,
Genz gich ſmutka bieſe ſtrogce [4]);
Chtieſe to hniezce zhubiti,
Gim ſwe wole naſytiti.
Slawiček proſyti poče,
Swe hniezce ſmutne okroče,
Aby mohl ſwe dietky ziwiti.
Geſtřab gemu tak poče mluwiti:
»Wiece nadproſbu twe pienie wažie.[5])
Ni kproſbie, ni kemzdie ſe ſnaži! [6])
Miloſti me nelze mieti,
Gedne [7]) budeš ſladce pieti.«
Slawik wſtrogi nowe pienie,
Chtie zruſiti geho chtienie;
Vſty piege, ſrdcem ſtonie,
Geho myſlenie w tuhach tone,
Z gehozto vſt pochazie Strdi || tekucie, 51a
pienie take přežaduciе.
Wkrutny ptak tak powiedie: [8])
Dietek ſnieſti ſe neſtydie,
Ano gich ſmrt matka widi.
Zaloſt ſwu matka widucy,
Až nemož vmřieti mrucy,
Ale ziwot ſwog tak ztaha,
Ze giz iako ſmrt přemaha.
Ma wſrdcy wiece boleſti,
nezli gie ſmrt može přemocy.[9])
O matko! čemus naſwietie,
Genž boleſti welmi wiece

---

[1]) V rkp. *poſluchaytez.* — [2]) V rkp. *iako z Araranie;* Br. *zaranie.* — [3]) Br. *zahlušiti.* — [4]) V rkp. *ſtogce.* — [5]) Br. *waže.* — [6]) V rkp. *ſnaže.* — [7]) Br. *gedno.* — [8]) Zde schází verš; v lat. orig. *sordet iste modus canendi.* — [9]) Rým žádá: *ſneſti.*

Twe ſrdecko geſt trpielo,
Nez twych wlaſtnich dietek tielo!
By tielce ptak vſty klige,
Twe ſrdečko boleſt cige,
Horſ̊i welmi oſtra meče
Twe ſrdce brzo proteče.
Geſtřab ſwog hriech poſtize,
Kdyz geg ptačnik ſelpu zdwiže.

Zleho konce geſt zaſluze
Zly ziwot leſtneho muže.
Gēz newinneho lſti lapa,
Přečaſto ſam wtez vpada.

Ffine malo claudi mala vita meretur...[1])
Qua capit[2]) inſontes, ſe dolet arte capi.[3])

Owlku a liſce Kapitola XLV.

GEnž rad bywa zyſku ſwemu,
Ten klade oſydlo zlemu.
Přečaſto cyzieho žadage,
Gſy čaſte priſahy mage.
Genž geſt družcy cinie iamu,
Čaſto pada wtuze[4]) ſamu.
Tato powieſt to dawa znati.

Když ¦ plen wlka obohati, 51b
Gimž wzwede mnoho prazdnoſti,
I by liſſka geho hoſti.
Geho ſtieſtie zawidiecy,
Poče kniemu takto řecy:
»Dobre gitro bratru memu!
Radugit ſe ſtieſti twemu.
Diw mie drži welmi tuhy,
ze ſy ſemnu nebyl giz čas dluhy.
Nelze tebe zapomnieti,
Mam tie wzdycky wſwe pamieti.«
Wlk liſce powiedie takto:
»Nehřeſ̊iš toho nikako,
Rač boha zamie proſyti,

[1]) Br. *meretur iniquis.* — [2]) V rkp. *rapit.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2260. — [4]) Br. *w tuže.*

Atby mych dnow racil prodliti.
Wſ́ak wzdy ſelſti kemnie chodiſš
Giż mi mnoho ſſkody plodiš,
Pod ſtrdi ged dluhy nosecy,
Memu mnoſtwi zawidiecy.
Wydrieti giz nieco zadaš,
Kdyz ty namie kradez wzkladaš
Vſta ma, to wſichni wiedie,
Kradeneho nic negedie.«
Kdyż liſ́ku wlk giż pohrze,
Smutna by pŕewelmi twrdie.
Boleſt giſ mrchu wzbudi,
Ku paſtyŕowi gi pripudi.
Rkuc: »ſluſie wiedieti tobie,
Chceſli ſwu ceſt mieti ſobie,
Chcy twu miloſt zadar wzieti
A chcyt wlka powiedieti.
Zahub ſweho wrażedlnika,[1])
Twym owcem protiwnika!
Ondet lezi giż bezpece,
Wonomno dupieti kleče.«
I braſ́ta ſe kone chraſti,
Paſtyrż wlka cepem ſ||chlaſti. 52ª
Prikaza ſe liſ́ka k mrſ́e;
Zamaly čas wſwe lſti ſrſ́e,
Kdeżto ſe wteneto wrazy
A lowec gi kuożi ſplazy.
Wſ́ak wtenetie giż wiezecy,
Sama naſe poče vpieti,
Rkuč: »Bieda mnie hubenicy!
Sprawedliwie mi wte ſ́kodie byti.
Giz ſem ſ́kodu byla ſ́kodna,
Taż mne ſ́koda giż geſt hodna.
Iakoż geſtſ wlk zhynul ſtraſti,
Sprawnie zhynu tuz napaſti.«

Viuere de rapto vitam rapit. invidus[2]) inſtans
Alterius damnis,[3]) in ſua dampna[4]) redit.

Genż kradeżem ſe obchodi,
Ten wzdy wſwem ſkutce ſ́kodi.
Zawiſtiwy ſkodu klada,
Čaſto tieże wſamu pada.[5])

---

[1]) Br. *wrażedlnyka.* — [2]) V rkp. *invida.* — [3]) Br. *dampnis.* — [4]) Br. *damna.* — [5]) Br. *wpada.*

O Gelenu, genz ſe vwodu nahledal
Capitola XLVI.

KToz kteru wiec tak miluge,
Ze ſkrze ni ẛkodu cige,
Snaḋ zahyne wte miloſti,
Nebot wezme ẛkody doſti.
Geſtli ktera wiec mila tobie
A ẛkodna, nedrziz gie ſobie.

Iakoz ſe gelenowi vda.
Pogmiew giż pṙemnoho truda,
Priteċe kgedne ſtudnicy,
Ano mu ſe chce welmi piti;
A ta ſtudnice giſta
Iako ſtriebro bieẛe ciſta.
Napi ſe gie, okolo chodie
Ohleda ſe wone wodie;
Vzṙe || rozẛochate rohy 52[b]
A nanich[1]) parożek mnohy.
Tuż ſe onu kraſu rozpale,
Bieẛe ſe gi welmi chwale.
Kdyż giż ſpatri ony rohy,
Ohleda take y nohy,
Vzṙe, nalit chodi take,
hbiwieyẛie wiec niekake;
I poċe tiem welmi ſmuten byti
A ony[2]) nohy hyzditi.
Dluho tu ſtaw doſwe wole,
Vſlyẛe, nalit pſy 'ſkucie,
hniewiwie popoli biehagice
A zwieri ſnażnie hledagice.
Probazeṅ neſmie dale ſtati,
Bazliwy ſe biehu chwati,
Poċe noh ſwych pomocy żadati,
Gimż driewe ſmieẛe láti.
Doleſowych priebytkow teċe,
Ano podgima gey peċe.
A kdyz gey wzdy zdrżowachu
A bieh gemu ztracowachu,
Nohy preċ odſmrti teku,
Rohowe gey kſmrti wleku.

---

[1]) V rkp. *naniem.* — [2]) Br. *one.*

Spernere, quod[1]) proſit, et amare, quod obſit,[2]) ineptum eſt.
Prodeſt, quod fugimus, et quod amamus, obeſt.

Newzhrday tiem, genž geſt hodne,
A nemilug, genž g̅t ſ́kodne.
Sam ſobie teneto ſtrogiš,
Ač wmiloſti ſkodne ſtogiš.
Proſpiechu wſ́udy biehame,
Milugic to, gehoz ſ́kodu mame.

Omuzi a oženie Kapitola XLVII.

NEvſag dozeny mnoho,
Prawi tobie, ſtřez ſe toho.
Wſwem vmyſlie nenie wiečna,
Gegie miloſt nebez||pečna. 53ª
Neb iakožto ſnieh od ſlunce ſplyne,
Takež zenſka miloſt mine.
Tato powieſt tomu tie vči.

Kdyz ſe muž kženie priluci,
Wtwrde wieře přebywaſta,
horliwieyſ́i milowaſta,
Když lita zwieř ſmrt ſe ſtawi,
A gie mileho muze zbawi.
Kterakž gi ſmrt zbawi koli,
Obgemſ́i hrob ona žena
Sweho muže, ta ſmucena,
Biele ličko nechty ſchudi,
Kraſne oci plačem ztrudi.
Plačem ſrdce poče gektati,
Ze by kamen mohl zplakati.
Tuha boleſt gi pomaha,
Ze odhrobu nepobieha.
Nemože gie odhrozyti,
Aby odhrobu chtiela (giti),
Ani buře, ani tma lita,
ni proſba, ani hroza kruta.[3])
Wtemž caſu wybogce pochopichu
A gey ſſige odſudichu.
Poprawa gey poda ſmrti

[1]) V rkp. *quid.* — [2]) V rkp. *obeſt.* — [3]) V rkp *tma kruta; tma* škrtnuto. Předcházející *hroza* připsáno na pravý kraj.

Y kaza nadřewo wzwrcy.
Prikaza kral primiloſti
Rytieřowi twrdie doſti,
By wnocy toho ſtriehl muže.
Kdyz dobře by wnocy guže,[1])
Tu ſe vwiſelce ſklada,
Piti ſe gemu welmi zzada.
Zaſlyſe krik a oheň widi
A tam giti ſe neſtydi.
Zadar wody poče proſyti,
Pani da a rytieř poče piti.
Poče tieſiti přeſladkymi
Smutne ſrdce ſlowy ſwymi,
Rka: »netruchleg, žadna, take!
Stati ſe nemož ginake.«
Wiſelce gey peče ſhriewa,
By || ho niekto neſnial ſdřewa. 53b
Obezřew zaſe ſe wrati,
Sladku řeci ſmutnu chwati.
Vtieſenie gie ſrdce ſchladi,
Wſmutne ſrdce ſwu miloſt wſadi.
Bazeň, peče podge rytieře.
Sam ſobie giž nedowieře,
Opiet kwiſelcowi teče,
Ano gey giž miloſt peče
Přehoruciey oney wdowy.
Nawrati ſe kſmutne znowi,
Miloſtneho daru žada,
Nemeſkagic yhned gemu da.
I by mala chwilie toho,
Rodina muže onoho
Sſibennice gey ſtrzechu
A kleſſu ſe ſnim wrzechu.
Rytieř zwieda, ze ho nenie,
By gemu boleſti kwielenie;
Wece: »zadna pani moge!
Ktera ktomu rada twoge,
Ze zlodiege mi nelze mieti,
Gehoz mi kral prikazal ſtriecy?
Kralow mie meč welmi rmuti
A ktomu mie ta bazen nuti,
By byl ſbiehem, prawi tobie.

---

[1]) V rkp. *giže*.

Gıż newıē, co zdietı ſobie.«
Obgemſ́ı gey, wece gemu:
»Odtuſs, pane, ſrdcy ſwemu!
Nalezla ſem chytroſt taku,
że knadiegı gız mıeg ċaku.
Wyhřebuge muże meho,
Obıeſmez ho mieſto nieho!«
Wykopawſ́ı gey z hrobu, gım tże,
Hużwı mu ohrdlo zadrze.
Rytıeř wece: »ztwe mſloſtı
Neproſpiege wte chytroſtı,
Nebot zlu mame pricinu.
Zlodieg ſe ſtkwieſe lyſſynu,
Muz twog ma nakſ́tıcy w|laſſy.« 54[a]
Zena ſe khlawie pritaſſy,
Mużowi ſe kſtice chwatı,
Ruku, zuby poċe řwatı.
Tıem gemu lyſſynu prokwietı,
Sibēnicy gim oſwietı.
Rytıeř wmiloſt gegie wpade,
Nowa miloſt gı podkrade;
Miloſtny gi pramen ſwaza,
Kdyz druh druhu ſe prikaza.
Wetcha miloſt ſkoro minu,
Kdyż nowa miloſt priplynu.
Zenſka myſl nema wiery
Neb geſt nevſtawiċne miery.

Sola premit viros metuque pena ſepltes(!)hec agit que ſpecies gerat artem.[1])

Sama wſ́akym mużem[2]) ludı,
Mrtwe take muċı lıdi.
Takż ženа diela zenſkeho
Dobře neſkona wſſakeho.

Ochytroſtı zle zeny a omladency,
Kterażto żena ſlula Tayda[3]) *Kapī XLVIII.*

Tayda[4]) ſi quis amat, ſua, non ſe credat amari.
Tays amore caret, munus amantis amat.[5])

---

[1]) Br. opravil: *Sola premit vivosque metu penaque sepultos femina; femineum nıl bene finit opus (hec agit que species gerat artem).* — [2]) V rkp. *mukżem; k* škrtnuto červeně. — [3]) Br. *O chytrosti zle ženy, kterażto żena slula Tayda, a o mladency.* — [4]) V rkp. *Taydam.* — [5]) V rkp. *nam munus amat amantis.* — Br. dvojverší lat. položil za v. 2505.

Zlych żen chytroſtı wzdy bıehay,
Tıech miloſtı ſe oſtriehay.
Wiez, ciſta miloſt to nenie,
Kdezto bywa darow chtıenie.

Kdyz zla żena ſwu chytroſtı
Wieże mlade ſwu miloſtı,
A ta lſtıwa miloſt bıeſe,
Genżto mnoho darow gmiegieſe.
Odſnubakow beře darow mnoho,
Wywolı s ſebe[1]) zewſech gednoho,
Genż by bohatıeyſi '| poſtawu; 54b
Tomu ſlıbowaſe miloſt prawu,
Rkucy: »bud mog, ıa twa budu,
Nebos ty mnie mil zewſeho lidu.
Zawſe dary chcy tıe mietı
A twych darow nechcy mietı.«
On pozna miloſt boleſtnu,
Poda gıe take řeč leſtnu,
Iakuż odnie vchytıl bıeſe;
One żenie tak mluwieſe:
»Iat ſem twog a tys ma ſama,
Miloſt rowna ſluſie nama.
Nechcy zıw bytı te chwile,
Kdyz nebudeš ſemnu milıe.
Sama tys me zdrawie wiečne,
Tys me odpociwanıe wdiečne.
Wſſak ſe bogim twe lſtı wſſake,
Neb twog ıazyk lſtıl[2]) mie take.
Rozum minule gız wiecy
Buducie wiec welı wıdietı.«
Ptak bıeha toho dřewa,
Gehos horkoſtı čaſto ziwa;[3])
Genż geſt geho hrdlu[4]) znamo,
Giz neletı druhe tamo.
Zena dnes chce lſtıtı toho,
Kteraz[5]) wčera lſtıla koho.

Kteryz zlu żenu miluge,
Ana vtebe co cige,
Wıez, zet zada twog dar gmietı

---

[1]) Patrně m. *z nich*. — [2]) Br. *lstie*. — [3]) Lat. orig. *Vitat avis taxum, quam gustu sepe probavit*. — [4]) V rkp. *hrdlo*. — [5]) V rkp. *kterez*.

Wiece, nez tie wmiloſt wzieti.
Zla žena miloſti ſtrada,
Smilnikowa[1]) daru zada.[2])

O ſynu nemudrem Kapi XLIX.

GEnz ma ſyna nezbedneho,
Kteru ceſtu zwede geho,
Aby byl kazan, krotek take,
Vmiel ctiti lidi || wſake, 55ª
Tu powieſti dam wiedieti,
Giž chcy nynie powiedieti.

Non placet, ut ſudes,[3]) ſed des exempla minori.
A maiori boue[4]) diſcat arare minor.[5])

OTec geden ſyna gmiegieſe
A ten gemu nezbeden bieſe;
Což ſluſne gemu to ciniti,
Tomu ſe ial protiwiti,
A což gemu biehati bylo,
Tomu[6]) bieſe welmí milo.
Bludna myſl w zabylſtwi plawa
A zroſt myſli ſe ſrownawa;
Wzabylſtwi ſmyſla a wzroſta
Kazni bieha. tehda ſtaroſta
W hniewie bití ſluhy poče
Prohriech ſynow. tehdy to zoče[7])
Člowiek mudry y by vče
Staroſtu,[8]) tuto baſen zwuce:
»Mudra ruka telce ſwolkem[9])
Vpřeže ge wpluh oba ſpolkem.
Hniew ſtareho wola ztiha,
že mlady nechce neſti giha.[10])
Orać wece: ‚ſtary wole,
Weſelit ſe, oř, mog buwole!
Neb zuciti chcy od ſtareho
Orati wola mladeho.
Aby ſe[11]) potil, nechcy tomu,

[1]) V rkp. *smilnikowu; u* jest nadepsáno — [2]) Pův. napsáno *dawa* a opraveno v *zada.* — [3]) V rkp. *ſtudeas.* — [4]) V rkp. *oue.* — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2537. — [6]) Čti: *to mu.* — [7]) V rkp. *zboče.* — [8]) V rkp. *ſtarosta.* — [9]) V rkp. *ſpolkem.* — [10]) V rkp. *diela.* — [11]) V rkp. *ſa.*

Gedno aby priklad dal gemu,
Genż wpluhu ſkodi mnohem,
Tak nohami yako rohem.'
Takez tiem ſkroti nezbedneho
Wolem krotkym y placheho.

Proficit exempli merito[1]) cautela docendi,
Maiorique ſua credat in arte minor.[2]) ||

TAkz mlady ſtarce doſpiele 55b
Naſleduge wgeho diele.«
Tiem otec by ſyna zkazaw,
Starſiemu geho prikazaw.[3])

Rozſaffnoſt včenie wſeho
Geſt odpriklada dobreho.
Wřemeſlu ſwem, řku, ſtarſiemu[4])
Vwieř wſſudy mudřeyſiemu.

O pilniku a o Hadu Kapitola paddeſata.

DObře ſluſie to menſiemu,
Nebyti ſkodnu wietciemu.
Vſylno ſe wzhoru brati,
Proti lwowi krawie ſtati;
Mdly ſylnemu takeż
Neodola nikakeż.

Yako kdes zmie hladowita
Powyhni ſe ſem tam ſkyta,
Aby mohla co tu nalezti,
Gimż by mohla hlad odweſti.
Wzemſi pilnik, poče hlodati,
Pila na zmi[5]) poče wolati:
»Blazniwa zmie! zda newieś toho,
Ze mam chwaly, mocy mnoho?
Wiece tie ſwym zubem krpi,
Neż odtweho zuba trpi.
Předmym zubem ocel ſrſſi,
Kdyz z nie iaka muka mielna prſſi.

[1]) V rkp. *exemplo veterum.* — [2]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2549. — [3]) V rkp. *prikazal.* — [4]) Br. *mladsiemu.* — [5]) V rkp. *zemi.*

Zelezny wrch [1]) mog zub ſrazy,
Kdyz ſe poniem mocnie plazy;
A oſtrotu hladim tuhu,
Take rubam ocel dluhu,
A coz nenie dierawito,
Muſy mnu byti probito.
Protoz, hade, wtom ty bludis,
Kdyz mie [2]) ſwym mdlym zubem trudis. [3]
Smiecht bywa vrazu meho,
Pak plačeš vra zu ſweho. 56a

Ffortis fortem amat, nam fortem fortior [4]) angit.
Maiori timeat obvius ire minor.

Sylny ſylnemu ſe libi,
Sylnieyſi ſylneho [5]) hubi.
Zdrawu radu dā menſiemu,
Neprotiw ſe nikda wietſiev.

O owcyech a wlcych Kapia paddeſata prwa.

PRawimt tobie toto take:
Nehleday přiezni nikake
Vwraha neb neprietele,
Nebot ſe zlie wgich priezni ſtele.
Když mu podal [6]) nadſebu mocy,
Chcet ſkoditi wedne wnocy.

Iako kdys ſe [7]) w bog ſebrachu
Owce, proti wlkō ſtachu;
Pſy zberany branie owce,
Chtiec pobiti ducholowce.
Witiezſtwo ſpaſe nadluze,
Rziſſe wlcie zuſſa tuže.
Tuž priemierie leſtne wzechu,
Pod nimz owce lſtiti chtiechu.
Pak priſahſe s ſtranu obu, [8])
Vlozichu mezy ſebu.
To priſahna [9]) wlk y owce,
Tali [10]) pritwrdichu ſlowce.

---

[1]) V rkp. *wrak.* — [2]) V rkp. *ſwym mie.* — [3]) V rkp. *oſtris.* — [4]) V rkp. *amat, non fortior.* — [5]) V rkp. *ſylnie.* — [6]) V rkp. *podalo.* — [7]) V rkp. *kdy ſu ſe.* — [8]) V rkp. *onu.* — [9]) V rkp. *priſezna.* — [10]) V rkp. *Tak;* lat. orig: id simplex *obside* firmat ovis.

Owce yako bezvma gſucy,
Wlkom wtali ſwe pſy zmuci.
Wlkowe gim dachu take
Swoge dietky wſelikake.
Wlcie pocechu powywati,
napriemieri nic nedbati.
Wlcie riſſe, gſuc diwoka,
Ruſſi ſwog ſlib wemżeni oka.
Protoz owcicy ſmucenu,
Gegiech obrancow zbawenu,
Wlcie wſwog brich pohriżichu,
Kriwomierce owcie biechu.
Sweho obrance[1]) naha gſucy,
Muſy owce || zahynúti. 56b

Tutorem retinere ſuum[2]) tutiſſima res eſt.
Nam ſi tutor abe t, hoſtis obeſſe poteſt.

Obrancy geſt drżeti ſweho,
Ktoż chce zdrawie bezpecneho.
Kdyż obrance nemaś priſobic,
Moz wrah byti ſkoden tobie.

O hagi a o Sekyře Kapitola paddeſata II.

SWrchni baſni ſwieda tato,
Aby ty zpominage na to,
I neſylil wraha ſweho,
Gēz by rad zhubenie tweho.
Panugeli geho wrah komu,
Gedina ſmrt hodna tomu.

Iako kdeżto ſekyra bieſe,
Ta toporiſtie negmiegieſe.
Nelze gie bylo co ſekati,
Poce ſe ſni[3]) muż kleſu brati,
A chtie onu naſaditi,
Poce toporiſtie proſyti.
Les gemu powoli drżadla.[4])
Ge ſe muż ſecy bezradla,
Wſelike dřewo ſrubi,

[1]) Br. *ohrance.* — [2]) V rkp. *tuum.* — [3]) V rkp. *kwie ſni; kwie* škrtnuto červené. — [4]) V rkp. *drżela.*

Potře leſu powal hruby.
Les powiedie: »giż zahynu,
Sam ſobie dawage winnu.
Giz mie ſmuti chlapie ruka,
Zmeho daru geſt mnie muka.«

Vnde perire queas, hoſtem munire caueto.
Qui dat, quo pereat, quem iuuat hoſte perit.[1])

Odkawadzt može nuze prigiti,
Wraha tiem nerod hraditi.
Genz ſwemu wrahu pomoc dawa,
Sprawedliwie ſe gemu doſtawa.

O wlku a opſu Kapitola Paddeſata třeti tuto.

SWobodenſtwie beř zarobotu, 57[a]
Ać chceš dobr byti na ziwotu;
Neb robota ziwot krpi,
Mnoho wraſk na celie trpi.
Swobody nic drazſieho nenie,
Přemahat drahe kamenie.
Genž ğt podroben kteru ſluzbu,
Obklićen geſt ſylnu tužbu.

Dicior eſt liber mendicus diuite ſeruo;
Seruus habet nec ſe nec ſua, liber habet.[2])

POſluchayz tu ſedie milie,
Chcyt to dolicititi ćilie.
Kdez to pes poleſſe biezi
A wlk ſe tuz ceſtu zanim ſtiezi.
Kdyz ſe druh prilući kdruhu,
Poćeſta giti ceſtu dluhu.
Wlk towariſi powiedie:
»Tys wſytoſti, giſtie wiedie;[3])
Neb twa ſe kože kraſu leſkne.«
Pes ſobie tiem yakozto ſteſkne,
Slowa wlku zaſlowa da,
Rka: »krmit mie ma hoſpoda,
krmi mie dom pana meho,

---

[1]) V rkp. *hoſtem parit.* — [2]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2693. — [3]) V rkp. *widie.*

Ze ſem wnocy ſtrażce geho.
Kdyz zlodiege wdomu cigi,
Stiekanim nań lidi ſtigi.
Strazce domu wmem [1]) ſe ſloże,
Slamice mi dawa loże.«
Wlk powiedie: »mieg mie s ſebu!
Zadam welmi byti ſtebu.
Obecnu krmi wprazdnoſti
Budem gieſti y wradoſti.«
Pes pak wece wlku tomu:
»Chcy rad byti ſtebu wdomu.
Geden ſtuol y ruka ſama
Poda gedne krmie nama.«
Kdyz pes powoli onomu,
Poteċe wlk zanim kdomu;
Vzře, ano || ſrſti malo — 57^{b}
napſowie ſigi zoſtalo.
»Proċ ſu ſpadli?« wlk tazaſe.
Pes gemu bieże powiedaſe,[2])
Rka: »aby nemohl kuſati lidi,
Wedne mie okowy trudi,
Wnocy pak (ſem) ſem tam dlawie;
Wedne mie okowy dawie.«
Wlk pſowi tak odpowiedie:
»Toho zbozie ia newiedie,
Aby promiloſt bricha ſweho
Zadal bydla robotneho.
Bohatyt geſt zebrak ſwobodny
Nezli přebohaty robotny;[3])
Neb robotny ſam ſwog nenie,
Swobodny ma wſſe ſwe chtienie.

Libertas predulce bonum bona cetera condit.[4])
Qua[5]) niſi conditur,[6]) non[7]) ſapit eſca michi.[8])
Nolo velle meum pro turpi vendere lucro.
Has qui vendit opes, hoc agit ut ſit inops.
non bene pro toto libertas venditur auro;
Hoc celeſte bonum precellit orbis opes.

Zbozie přeſladke ſwoboda,
Chutnoſt wſelike krmi poda.
Kteraż ſpeci wuſta padne,

---

[1]) Br. *strazce w domu mem.* — [2]) V rkp. *podawaſe.* — [3]) V rkp. *rozkoſny.* — [4]) V rkp. *tondit.* — [5]) V rkp. *Qui.* — [6]) V rkp. *condatur.* — [7]) Br. *nil.* — [8]) Br. *mihi.*

Tat mi krmie nic neſladne.
Swobodenſtwie [6]) geſt tweho ſmyſla
Krmie i rozkoſs bezcıſla.
Genz ſe ſwobodu rozmoze,
Bohatıeyſi bytı nemoże.
Nezadam bydla robotneho
Pro lıchy zyſk bricha ſweho.
Genzto ſwobodſtwıe prodawa,
Vwiečne chudobie zoſtawa.

Swobodſtwie zawſ̊ecko zlatto
Nedobře ſe proda zato.
Nebeſ'ket geſt zbożıe take, 58a
Přeſaha ſwietſke zbozie wſ̊elıkake.

O Brichu, nohach a ruku Capitola LIIII.

POmahay prieteli znuze,
Když potřeba geho pripuzie.
W nuzyt geſt prietele poznatı,
Swu pomoc geſt gemu datı.
A když toho nevcinifs,
Sam ſe ſwe chudobie winniś;
Neb genż ſe ſwu priezni nehradı,
K ſwe ſ̊kodie ſam ſe proradı.

Iakozto kde ruce y noze,
Gſuce lakome wemnoze,
Prazdnoſt brichowu winniechu
A takto brichu mluwiechu:
»Wſ̊ecko, coż kde mozem mietı,
Tobie ſamemu ſezritı.
Gednoho diela nemage,
Chodıś prazdnoſti pychage.
Hrube dielo ḡt nas hoge,
Tıe pak krmi mrzkoſt twoge;
Coz my wydielame koli,
To wſ̊e ſlepčes wprazdne woli.
A gız muſyś hlad trpietı,
Ze nechceś diela prigıetı.
A zdaby to hriech dohodıl,
Aby ty tak wzdy prazden chodil.

¹ V rkp. *Sbodenſtwie.*

Gmieyz ſam peci giż oſobie!
Giżt nedame krmie tobie.«
Vbohy břich, tu řeč zwieda,
Newie ſobie co powieda.
Kdyz gemu giż nedachu krmie,
Hlad zbode gey iakzto trnie.
Poče pomocy gich zadati,
Skupa ruka nechce dati.
Brich proſbu druhe opaci,
Ruka gemu nic dati neraci.
Wżaludku horkoſt[1]) mine,
Prirozenie wſwe mocy zhyne. || 58b
Ziezen hrdla ſuchotu ſużi,[2])
Dopudi żaludka nuzi.
Zwykle krmie nemoż ſneſti,
Ani ſuchych rtow moż prolezti.
Hladem hrubym přemożena
Biechu ſuchotu ſużena.
Ruka krmi dati chtieſe,
A giż pozdie hodie bieſe,
nebo moc nemocneho tiela
Giż wſecka bieſe wywrżela.
Takż hubeny brich zahynu,
Kdyz gich pomoc geho minu.

Wſwem ſtatku nemas ty čaky;
Potřebie bude prietele wſudy.
Ač nechceš komu howieti,
Maš ſam ſobie wzdycky prieti.
Neb ktoz geſti ſam ſobie zly,
Ten ginemu nebude dobry.

Nemo ſibi ſatis eſt, eget[3]) omnis amicus amico.
Si non vis alijs[4]) parcere, parce tibi.[5])

Oliſce a o Opicy kapi LV.

KDyz ty maš prieliſne zbozie,
Ze tie daři miloſt bozi,
Nebywayz ſkupcem takym,

[1]) V rkp. *hořkoſt;* lat. orig.: in stomachi fundo torpet obitque *calor.* — [2]) Lat. orig.: sitis arida *fauces* Obserat. — [3]) V rkp. *aget.* — [4]) Br. *alij.* — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2761.

Aby nevdielil chudym wſelikakym
A ſwym pribuznym naywiece,
Ać ſu chudi. tak mluwiece,
Swate piſmo vci tomu,
Neodpowiedayz zadnemu.

Iakož opice zalowaſe,
prizalobie liſka ſtaſe,
Ze nenie ſlićna szadu,
Rkucy: »liſſo! day mi radu,
Kterak bych mohla ktomu prigiti,
Genž bych mohla haňbu ſkryti.
Malu ćaſtku chwoſta tweho
Bych miela přewelikeho,
Bylo by mi prieliš doſti, 59ᵃ
Kdyz by mi gi dala ztwe miloſti.
Coť platno welikym chwoſtem,
Snim ſe popoli wlaciti iako ſmoſtem?
Proſpiege to me chudobie,
Genž geſt prieliš tiezko tobie.«
Liſka proſbu prige vchem,
Aniz myſli, gedno ſluchem;
Die opicy: »ze ſe neſtydis,
Ze mog ocas tiezkoſti hyzdiš,
Gehoz kratka y lechka cigi?
Z tu dwu ſkodu iat zalugi.
Nechayzt radieyſi zemi plazy,
Nezliby byl ktwe[1]) kraſſi.[2])
Nezakryget tak wiec ciſta
Ohyzdna mieſta ta giſta.«

Genž by bylo prieliš malo,
Menſi měňeho ſe zdalo,
Chudeho by bohatilo
I prielis gemu wzaćno bylo,
Ay, ty[3]) ſkupće! chceſs zamnoho
Genz geſt[4]) malo menſi toho.

Ille[5]) necem ſperat nece promittente quietem,
Sed nece completa viuere pena poteſt.[6])

---

[1]) V rkp. *krwe.* — [2]) Br. *krasie.* — [3]) Br. *ty to.* — [4]) V rkp. *ſy.* — [5]) V rkp. *Eſt qui.* — [6]) Br. lat. verše položil do násl. kapitoly za v. 2818 a za v. 2799 vložil dvojverší: Id minimum minimoque minus ditaret egenum, Quod nimium minimo credis, avare, minus.

O kramaři a owlku Capĩ LVI.

Kdyż tie neſtieſtie poddieſſi,
newhaniey ſe proto wbieſſy.
Wſtraſti zaday lepe ſobie,
Wzdy ſe tieſſe w ſmutne dobie.
Newieś, aċ wpokogi ſtaneſs,
Kdyż ztohoto ſwieta ſkaneś.

Ne iakożto oſlik cinieſe.
Kdyz kramař ktrhu poſpiechaſe,
Chtie hledati zyſku ſweho,
Nutie kbiehu robotneho,
Rka: »gdi ruċe naſwe nohy!«
Samy gey da||wie oblohy, 59b
Sam kygem geho [1]) tepieſe.
Oſlik ſmrti ſe nadiegieſe,
Mnie [2]) poſmrti pokog mieti
A ran wiece giz netrpieti.
Ano kdyzto ſmrt přemoże,
Geſtie [3]) wiece muka muoże.
kramař vbi hubeneho,
Buben prige kuoži geho.
Geſtiet muka kuozi ztrudi,
Giz bubēnik kygem zchludi.[4])
Vſtala wiec ztrudi obu,
Buben zwukem, ruka zlobu.

Cui ſua vita nocet, caveat ſibi rumpere vitam.
Nec nece, ſed merito iure [5]) quieſcit homo.

Protoż gemużto ſwog ziwot ſkodi,
Zahubiti ſe ſam nerodi;
neb ne ſmrti, ale zaſluhu
Ċlowiek ſe pomigi ſtuhu.

O Gelenu a owolech Capitola paddeſata ſedma.

LEpe zekře wyhledati
Neż ſe wrahom wruce dati.
Gēż geſt kromie wraha ſweho,

[1]) V rkp. *samo kygem ge.* — [2]) V rkp. *mie.* — [3]) Br. *gesti.* — [4]) V rkp. *zchladi;* srov. E. v. 2913. — [5]) Br. *mere.*

Geſt nadiege dobra geho.
Wolniegı rak zbřehu hledi,
Než Když gıž wečbanie ſedi.

Kdyſy pſowym ſkučenim wzbuzen [1])
Gelen, take hrozu popuzen,
Zpuſtı leſu bez ſwe wole
I odda ſe wcyzie pole.
Wchlew ſe mezy woly pudi,
Wuol protı niemu tuto řeč wzbudi,
Rka: »bezpečniegı byl by wlcſſe,
Nez w || cyziem poli kdeſy! 60ª
Zde iakz ſwazan budeš kolí,
Tam by biehal poſwe woli.
Prigdelı pan wteto dobie
Nebo otrok, bıeda tobie!
Kteryz znich tıe gedno zoči,
Ohyzdnu tıe ſmrti zbočí.«
Gelen řka poče proſytı:
»Ey, bych mohl priezni waẛie pozitı!
Mog zıwot geſt vwaẛie ruce,
Prikryte mie wtemnem kutıe,
Nechayt tma mog ſtıen [2]) zacloni!«
Wwalıchu gey wſeno oni.
Tuž otrok ſe kgeſlem wrati,
Rozdie, ſena wgeſle chwatı,
Naklad wolom, preč poſpieſſi.
Gelen weſelım ſe vſmieẛı,
Wolom podıekowa take,
Mnie, ze by zbyl gız ztraſtı wẛake.
Geden zwolow poče mluwití:
»Snadno geſt ſlepeho zbitı,
Genz nedba zyſku ani ſkody!
Kromie zbudeẛli hoſpody
A možeſli geho přelſtıtı,
Wıec witıezem muſys bytí.

Eſt leue vitare cecum, ſed veniet argus;
Argum ſi poteris fallere, victor eris.[3])

Hoſpodař ma naſto oci,
Gimiž wẛake kuty zoci,
Gemuž poddan dom y ſluhy

---

[1]) Br. *zbuzen.* — [2]) Br. *sten.* — [3]) Br. lat. verše položil za v. 2866.

y chlewowe y dwor dluhy.
Twog tıe roh gemu vkaže,
Genž wſech nas obezri ſnaze.
nebo drieme otrok tobie,
Hoſpodař wie bdietı ſobie.«
Sotnie řeci přeſtal bieſe,
Hoſ|podař knim ſſpicy gdıeſe; 60b
Wzře,[1]) ani lıbiwieyſſi,
Whniewie ſluham ſylnie wzhrozy.
Wzhlede, ano dluzy rozy!
»Co to,« wece, »ſkryto taky?
Co ia wizy ſwymi zraky?«
Pozna zbieha hubeneho,
Naniemž wze dar ſtıeſtıe ſweho.[2])

Čtweru wiec nam znatı tuto.
Prwa geſt: zbiehowi kruto.
Wolen nawſe ſtrany nenie.
Nagelenu to znamenie.
Hoſpodnie[3]) geſt peče druha.
Genž wſwem mieni, geſt gey tuha;
Obezři ſnažnie wſelıke,
Takež male iako welıke.
Třeti: otrocie dřemota
Nedba koni ani ſkota;
Genžto iako ſlepy chodi,
Obezrietı nic nerodi.
Čtwrte: lıtoſtiwy človiek
Chce pomocy iakzto kolıwiek.[4])
Ač y s ſkodu prigde gemu,
Wſak chce pomocy kazdemu.

O ſſenku a o zıdu Kapıtola paddeſata VIII.

PRowſe zbozıe ſwieta wſeho
nezabigey družce ſweho.
Ačt ſe gız weſken ſwiet doſtane,
Po tobie wſſe zde oſtane.
Kdyz chceš zbozie lſtı dobytı,
Hrubu ſmrtı muſyš ſnitı.

[1]) Po slově *wsře* jest jakési velké písmeno červeně přetrženo. — [2]) Sem Br. vložil verše: Exulis est non esse suum, vigilare potentis, stertere servorum, velle iuvare pii. — [3]) V rkp. *Hoſpodynie.* — [4]) V rkp. *wuol kolıwiek.*

Iakoz kdys zid zbozie neſieſe,
Wietcie briemie wprſech miegieſe,
Kdyz peče gey wſrdcy chludi
A zewnitř ceſta nohu trudij.[1])
Proſyl||ny ſtrach ſbozie toho 61ª
Kralowi da darow mnoho,
By mu prowod racil dati,
Ze ſe gmiegieſe přeſles brati.
Kral ſeňku prikaza,
Prowoditi zida kaza.
A kdyz giż poceſtie gdieſta
A rozličnu reč mluwieſta,
Sſenka zlatto podnietſ,
To zlatto żadaſe mieti;
Vkladaſe giż ſmrt zidu.
Zatiem whluboky les wegdu.
Napřed kaza zidu giti,
Zid ſe poče protiwiti.
Zid pozna nageho wzezřeni,
Ze ſſenk zle giż oniem mieni.
Zid die: »Nerod vciniti,
Ale rač ſwog vmyſl zly ſtawiti!«
On wece, wyniem meč nahy:
»Muſyś dati ziwot drahy!
Newidit nas nižadny tuto!«
Zidowi giż bieſe kruto.
Zatiem bogice ſe koruptwy prchnu,
Poletiechu k hoře wrchu.
»Tento ptak geſt ſwiedek tomu,
Zabiſli mie!« zid die genu.
»Twog tiezky hriech powie natie!«
A ſenk gey whlawu zatie.
Zemie pokry ſmrtedlneho;
Takz y wzchyti zlatto geho.
Sotnie zarok minu čaſe,
Tomu ſenkowi vda ſe
Koruptwy předkral poſtawiti,
Samemu pak vſtola ſtati.
Wzezřew koruptwicy naonu,
Zidowa ſlowa wzpomenu.
Poče ſe tak ſylnie ſmieti,
Ze mohl prieliś doſti mieti.

---

[1]) Br. *trudy*.

Kral otaza: »ſmiech ten čemu?«
Kaza po||wiedieti gemu. 61[b]
By mieſto, ſedeſta oba.
Kral wece: »čemu ta zloba?
Proč ſe ty tak marnie ſmiegieſe?«
Awſak to ztoho bieſe.
Odpočatka gemu prawieſe,
Geſto gemu Onen zid prawieſe:
»Kdyžto gey chtiech zahubiti,
Ten ptak, wece, twog hriech bude prawiti!«
Kral ſe weſele poſtawi
A geho ſrdce boleſti nawi.
Kaza naſien zawolati
A ſud naň poče wztazowati.
Tuž gey prawo poda ſmrti,
Kazachu gey nadřewo wzwrcy.
I wze ſmrt toho dle ſkutka,
Kdyzto geho ſſibennice potka.

Vt perimas quemquam, nullum tibi ſuadeat aurum.
Nam decus et vitam meſtam rapina rapit.

Prowſe zlatto ſwieta toho
Ty nezabigeg nikoho!
Kraſu, ziwot wſtraſtne dobie,
Wſe kradez odegme tobie

O mieſtieninu a Rytieri Kapitola padeſata dewata.

KDezto priezē přebywa ſama?
Giž nam ḡt owſem neznama.
Newieme gie kde hledati,
Aniz ſe gie kto moz doptati.
Nez gi tiem priludis kſobie,
Geſtli peniez mnozſtwie tobie.
Neb dotad tie priezen miluge,
Doniewadz zyſk vtebe cige;
A kdyz tie vzři wnuzy,
Kdeſy ſe wmori pohri|zi. 62[a]
Iakzto prawie zlatto wpecy,
Zkuſuge ſe, muſy žecy,
Takez wiera wnuzy ſwieti,
Potřebenſtwie giž roznieti.
Ach, pohriechu, giz ſe ſkrywa,

Riedko mezy nami bywa!
Tato powieſt da to znati,
Raciz gedno poſluchati.

Byl mieſtienin geden take,
Mage wřady ginake,
Ctneho krale vgednoho,
Genzto zbozie y cti miegieſe mnoho.
Mieſtienin byl Kralow ſtrogce,
Rytieř pak w bogich oſtogce.
Ten wmladoſti geſtie ktwieſe,
A mieſtienin giž ſtar bieſe.
Slyſs, co peſka zawiſt ſkuti!
Iakzto prawie giſkra gſucy.
Zawiſtiwymi vſty zduta,
Giſkřecy boleſti, kruta
Zawiſt rytieře ſuſieſe
Protu čeſt, giz ſtařec miegieſe.
Kralowu vchu čaſto ſeptaſe,
Oſociti ſtarce zadaſe
A řka: »Krali! ztwe miloſti
Giz ſem toho tagil doſti,
Tobie onen kmet oduty
Nenie paſtyř nez wlk lity.
Kradez bohaty ſtaroſtu,
Pokladowe kradezem roſtu
Coz koli ma ſbozie ſweho,
To gemu priſlo zplatu tweho.
Tu řec ſwu ruku oprawi,
Geho kradez bogem zprawi;
Sedanim ſe prawda zraci.«
Ta řeč ſtarce yako omraci
A haňba gey welmi ſmuti.[1])
Wiece gey mdly wiek zarmuti,
Proſtaroſt gey | ſotnie widi. 62b
Ctny kmet[2]) tu ſe řeči ſtydi.
Prawo gemu popře toho,
Aby miel mieſto ſebe niekoho,
Bud prietele neb gineho,
Genž by ſedal ſwrahem geho.
Zadna miloſt tu nebyla,
Genz by ho ſedanie zbawila.

---

[1]) Po tomto v. napsána a červeně škrtnuta slova: *Wiece gey welmi ſmuti.* — V rkp. *kwiet.*

Sedadlnika ptati poče,
Mezy přately ſe toče;
Nenaleze tu gednoho,
Genž by podſtupil onoho.

Dum fortuna tonat, ſugitiuos terret amicos,
Et quis amet,[1]) quis non, ſola procella docet.[2])
Nam refugit viſo turbine falsus amor.[3])

Lſtiwa miloſt ſe netrudi,
Widucy nuzy, preč[4]) ſe pudi.
Neb kdyz prihoda poſtraſſi,
Brzy welmi priezen rozplaſſi.
Da prihoda znati[5]) tobie
Priezen y nepriezen w ſmutne dobie.
hledaw domow ſe nawrati.
Stuol kwečeri poče geho zwati,
Smuceneho mieſtienina,
A mezy tiem noc gedina
Tomu ſedani pracnemu.
Stařec ſteſkna ſrdcy ſwemu,
Az y kzemi wrze ſebu,
Zkwieli myſlicy tu zalobu
A řka: »gich ſem priezni dobyl
A wradoſti ſnimi pobyl
Zaſluzenim tiezkym doſti,
dluhym čaſem; tiech miloſti
Zbawi mie kratka hodina.
Ktera knim ḡt || moge winna? 63[a]
Ztolik mnozſtwi me rodiny
Neobeře ſe gediny,
Genž by ſe ſlitowal nademnu,
Tuto nuzy priyal ſemnu!
Gimž ſem dawal pomoc mnohu,
Nepoſtupie promie nohu.
Domniewach[6]) ſe giž wpokogi ſtoge,
Staroſt ma hleda pokoge.
Lita zawiſt nawſtiewiwſi,
Mu radoſt geſt ſmutiwſi.
Witiezſtwie wſe wrahu memu
Slibuge pomocy gemu.
Iat ſem obtiezen ſtaroſti,

---

[1]) V rkp. *amat.* — [2]) V rkp. *tenet docet; tenet* škrtnuto černým inkoustem. — [3]) Br. poslední lat. verš položil napřed. — [4]) V rkp. *proč.* — [5]) Br. *znat.* — [6]) V rkp. *Domniewage.* Verš žádá *mniech.*

On geftie ktwe fwu mladofti.
Mog ziwot giż fyly zbywa,
Gemu wzdy fyly priplywa.
Mnie odienie znamo nenie,
On wzdy nofyl odienie.
Starofti mi pośle oci,
Ten fwymi yako fokol toci.
Nic mi pomocy nevda
Nez miloft[1]) praweho fuda.«
Zaluget zemdleho prawa
Onen ftary w erna hlawa.
Kakz koli frdce mużneho,
Nedoftatkem tiela fweho
Chodi fobie nevfage
A nadewśe tu peci mage:
Neb mużna myfl ċafto fhřeffi,
Mdlu ruku když kbogi fpieffi.
Aċ lziwa foċba wierneho
Ofoci drużce ktereho,
Boh wie, geft mala ċeft tomu,
nez hańba, hriech muzi ctnemu.
Wbohy kmet poċe zuffati,
Sftraftne prihody plakatf.
Ratag pana wida whoři,
Smutkem až plaċe vmori.
Ihned kniemu | wrha febu. 63b
Poċe tieśiti geho vtrobu,
Rka: »netruhliż, mily pane!
Aċ fe gineho neftane,
Miefto tebe chcy fe dati.[2])
Aċ mi ftokrat vmierati,
Protie ma ruka hotowa
Kfedani gednoho flowa.«
Wiz, anot fe den prifwieti,
Miefto y ċas bogi wzieti.
Sedadlniky dwa ftogita,
Ruku, myfli fe fylita,
Chtie byti ffkoden druh druhu,
Zato magic peci tuhu.
Rytieřowi by protiwno,
By gemu take přewelmi diwno,
Ze Ratag fnim fe chce dati.[3])

---

[1]) Br. *ne z milost*, patrně tiskovou chybou. — [2]) To jest *fedati*. — [3]) Srov. pozn. 2.

Poče nadiegi dobru bratı.
Vnahlíw ſe teče kniemu,
Dovſage vdatenſtwi ſwemu.
Secieſ́e nań ſewſ́ı mocy,
Weſ́ken ſwog ziwot mdlobu zpotı.
Prudce tepa, ſeka take,
Wzlozi newzyſk rany wſſake.
Sweho wraha ſečbu dlažc,
Vzře onoho ratage,
Genz bıeſ́e ſwych ſyl wſobıe tage,
Giz kwietcie potřebie chowa,
Nowu nepriezen gemu ſkowa,
Chtıe gı ſtatečnie ztrawitı,
Kdyz bude potřebno bytı.
Neb ſe chybı, ranu ſkyta,
Neb ſe chytı geho ſtita.
Než zrak ſwog neſe nawſſe ſtrany,
A chtıe zbytı ſkodne[1]) rany.
Ze by on zdriemal, kazdy to mni,
An ſe welmi dobře pomni,
Tepa lechce y přeſtane,
Rany wymyſ́luge ſtane.
Geho ruka nezmučena 64ᵃ
Slıčnych priſtupow znamena.
Ono ſtanie pro bazen mniechu,
Ne chytroſti. wſ́ichni[2]) diechu:
»Rytıeře ſeci ſe ſtydi!«
An gſa chytr, ſproſten ſe widi.
Rytıeř by weſel přemnoho,
Mnie, že by přemohl onoho.
Ratagem poče wzhrdatı
A pot ſ čela vtıeratı
Wıž! rytıeř mni ſe gız bezpeče.
Sezřew geho ratag priteče,
Rani gemu wrch loktowy
y odſtupi zaſe znowy.
Onu přeſmutnu poſkwrnu
Wſecko tıelo nanıē ztrnu,
Wſ́ie ſyly zhynu tu ranu.
Rytıeř poſtupiw naſtranu,
I letie ıako dřewo wſ́ake.
Ratagik tu ſede take.

[1] Br. *sskodne.* — [2]) Napsáno dvakrát podruhé škrtnuto červeně.

Wiz one nowe ſproſtnoſti!
Moha dobře zbiti koſti
Rytieřowi, wſak kricieſe:
»Newſtaneli rytieř,« prawieſe,
»Ia ſe wſtati odpowiedam.
Čas geſt nama giż ſedati!«
Rytieř wece: »nechcy wſtati!«
A ſedie ratag powiedie:
»Take ſedie giſtie [1]) wiedie.«
Sbor ſe gima poče diwiti.[2])
Kral kſedani rači prigiti,
Rytieřowi kaza wſtati,
Neb ſe wpřemożení znati.
Coz koli kral mluwieſſe,
Rytieř wſtati nerodieſe.
Kral rytieri wece take:
»Nemeſkayz wſtati nikake!
Pakli nechceš wteto dobie,
Tehdy Ratag oſtal tobie.«
By kralowi ta po|,prawa, 64b
Zgewi ſe giſtota prawa.
»Nechcy dliti,« die kral ſtoge,
»Toho počateho boge.
Zgewtez bogem mezy ſebu,
Ten neb onen, leſtnu zlobu!«
Sſedanie ſe opiet wrati.
Rytieř ſedi, nechce wſtati.
Ratag wece: »ač newſtaneš,
Wzhoru mie nikakz newzkaneš.
Ale chceſli wzhoru wſtati,
Iat ſe nechcy zameſkati.«
Kral powiedie Rataiowi:
»Nahlie beř ſe k Rytieřowi!«
Rytieř y Ratag ſediechu,
Pripudichu weſken lid kſmiechu.
»Sedanim obdrzis prawo,
Neb gemu poſtup, ſproſtna hlawo!«
Ratag wece: »nechayzt wſtane [3])!
Tot ſe gemu wzdy doſtane,[4])
Zet opiet zaſe leti.«
»Vnahlí ſe!« tak kral řeci;
»Seč rytieře, prawi tobie,

[1]) V rkp. *geſtie*. — [2]) V rkp. *diwati*. — [3]) V rkp. *wſtanu*. — [4]) V rkp. *doſtanu*. Br. změnil pořádek veršů: 3182, 3185, 3186, 3183, 3184, 3187, 3188, 3189.

Sečenim gey wzwabiš kſobie.
Sluſ̓ie natie neb nanieho
Wzieti gmie p̓remozeneho.«[1])
Ratag die: »wbozie nadiegi
To gmie ſobie ia newzdiegi.[2])
Wſtanut. wſtant,[3]) hubenče, wzhoru!
Neb neſkuti me čti nawzdoru,
Abych tie ſekl, a ty ſediel.
Tez by ty haňbu nehlediel,
Ač by chtiel ſedie vmrieti.
Muſyl by wiec zlu pamiet wzieti.«
Ta ſlowa Ratag mluwieſ̓e,
Tiē bazliwemu hroziеſ̓e.
Když ſe rytier̓ mdlobu zkoſſi,
Snažnie ratagika z proſſi, 65a
Rka: »odpuſt mi, mog oſtogce,
Wſ̓ech mych ſyl y me čti zbogce!
Giž newiem co r̓ecy ſobie,
Iat ſem giž poddany tobie.«
Slyſ̓ew kmet o te nowinie,
Koney radoſtney hodinie
Pozwa geho weſele ſceſtie.[4])
Tehdy yhned natemz mieſtie
Wze ratage mieſto ſyna.
Kdez ktery plat nebo diedina,
Kdez zazr̓ew kmet wieru naniem,
Pripiſa gey nadewſ̓im panem.[5])

Ctwera wiec ſe tu wycita,
Genz wtey powieſti geſt ſkryta.
Prawo mocy wzdy oſtawa,
Nuze prietele wyznawa.
Zawiſt bywa podniloſti,
Wiera geſt nadlſtiwu zloſti.
Tato knieha prawi take.
Ale ia giz r̓ku ginake,
Kterak ſem prwe byl powiediel,
Zet ſem leſt ſwietſku lepe zwiediel
Moc prawo giz geſt podbila,
Zawiſt miloſt giž zkazyla.
Newiera nadprawdu ſchodi,

[1]) V rkp. *prirozeneho.* — [2]) V rkp. *nawzdiegi.* — [3]) V rkp. *wſtante.* — [4]) Br. *stestie.* — [5]) Br. sem položil verše: Ius superat vires, sors aspera monstrat amicum; plus confert odio gratia, fraude fides.

Naddobrotu zloſt wewodi.
Giżt tento ſwiet welmi bludi,
Nečeſt ctnoſt giż zſwieta pudi.
By lze bylo wſicku mudroſt mieti,
Giż ſe nelze lſti oſtriecy.

Skladatelí, matko bozi,
Dayż poſmrti rayſke zbozie.
At nas nezże wiečny plamen,
Vchowayz nas toho, pane Kryſte, Am̄.

Expliciunt ffabule Magiſtri Ezopi. 65ᵇ

Pocina ſe Regiſtrum na Ezoppa.

DEgallo et Iaſpide.[1]) Okohutu a Aſpidu. Capitola prwa. De lupo et agno. Owlku a Beranu. Capĩ II. De Mure et Rana. Omyſſi a żabie. Capĩ III. De Oue, cane et lupo. Oowcy, pſu a wlku. Capĩ IIII. De Cane et carne. Opſu a maſſu. Capitola pata. De leone, vacca, capra et owe. Capitola VI. O lwu, krawie, koze a owcy. De ffemina et ffure. Ozenie a ozlodiegi. Capiª VII. De Grue[2]) et lupo. O Reřabu a owulku.[3]) Capĩ VIII. Otiſtíe tiehotne. Capĩ IX. O hadu a Muzi. Capĩ X. Okancy a opſu (!) XI. Omyſſi ſedlſke a mieſtſke. XII. Olıſ́ce a orlıcy XIII. Ohlemyzdi a orlıcy XIIII. O hawranu a olıſ́ce XV. O woſlu, Byku a kancy XVI. O luniakowi nemocnem XVII. Opſyku, oſlu a panu. Capĩ XVIII. Owlaſtowıcy a ſemenu lnienem. CapĩXIX. Oſwoboděſtwi Attenſkych a ozabach. Capĩ XX. Oholubiech a Ogeſtřabu. Capi XXI. Oſwini a wlku. Capĩ XXII. O lwu a Myſſi. Kapĩ XXIII. Ozlodiegi a pſu. Capĩ XXIIII. Onadymani zemie a myſſi. Capĩ XXV. Owlku a Berankowi. Capĩ XXVI. Opſu ſtarem a ozagiciech. Capitola
66ª XXVII. Okozlıku, koze a wlku. | Capĩ XXVIII. Oſedlaku a hadu. kapĩ XXIX. Ogelenu a owcy. Capĩ XXX. Omuſ́e a lıſſem Capĩ XXXI. O czapu a Lıſ́cze. Capĩ XXXII. Owlku a hlawie. Capĩ XXXIII. Oſogce. Capĩ XXXIIII. Omezku a Muſſe. Capĩ XXXV. Omrawency[4]) a muſ́e. Capiª XXXVI. Owlku, lıſ́ce a Opicy. Capitola XXXVII. Okolčawie a Muzi. Capĩ XXXVIII. Ozabie nadute. Capĩ XXXIX. Olwu vrażenem. Capitoª XL. Olwu a koni. Capĩ XLI. Okoni a oſlu. Capĩ XLII. Onetopyri. Capĩ XLIII. Oſlawiku a geſtřabu. Capĩ XLIIII.[5]) Owlku a lıſ́ce. Capitola XL pata.[6]) O Gelenu, genz ſe vwodu nahledal.

[1]) Tak v rkp. napsáno černým inkoustem, pak přes slabiku *Ia* napsáno červené *A*. — [2]) V rkp. *Gruo*. — [3]) V rkp. *olwulku;* První *l* škrtnuto červeně; Br. *o wlku*. — [4]) Br. *o mrawenci*. — [5]) *Oſlawiku* . . . napsáno na pravém kraji drobnějším písmem, ale téže ruky. — [6]) Slabika *ta* je nadepsána nad slabikou *pa*.

Capī XLVI. Omuzi a żenie. Capitola XLVII. Ochytrofti zle żenie a mladency.[1]) Capī[2]) XLVIII. Ofynu nemudrē. Capı[a 3]) XLIX. Opılniku a hadu. Capī paddefata. Owlciech a owciech. Capī paddefata I. O hagı a fekyře. Capıto[a] LII. Opfu a wlku. Capı[a] LIII. O Brichu, nohach a ruku. Capī LIIII. Olıſce a opicy. Capitola LV. Okramari a oflu. Capī LVI. Ogelenu a wolech. Capitola paddefata VII. Ořenku a zidu. Capıtola LVIII. Omieſtieninu a o Rytıeri. Capıtola LIX.

A tak ḡt konec Regiſtrū na Ezopa.

Anno dnī M°CCCCLXXII° Tē ctwrtek an̄ Margarete.[4])

---

[1]) Br. vynechal slova: *Capitola XLVII Ochytrofti zle ženie.* — [2]) Br. *Capi*[a]. — [3]) Br. *Capi.* — [4]) Dle Br. to bylo dne 9. července.

Tuto ſe poċina o Arnoſſtowi takto:

GEzu Kryſte, ſynu mocny bože, 66b
Twa miloſt nadewẛecko može.
Tys ſtworitel ſtwoṙenie wẛeho,
Genž ſy pogcil ſwieta ſweho
Každemu, ale ne kwieċnoſti,
Wẛak powiediel ſy z ſwe miloſti
Toto ſlowo, geẛto ſtogi pſano
a wkniehach geſt wykladano
A ṙka: »kto koli mne poproſy,
Což žada a wſrdcy noſy,
Ten vſlyẛen giſtie bude
A ktomu wẛie žaloſti zbude.«
Iakž každy ſlowu tomu
Weſel y radoſten ktomu
Ma byti, tieſſe ſe gemu,
Tomu ſlowu pṙedrahemu.
Iakoz prawie gſu ſwieta wẛeho
lide ſmyſla rozliċneho,
Dobri [1]) powieṙe wzdycky ſtogie
A poſkwrnienie ſe nebogie.
Protoz prawu ċaku magi,
Coz naboze wzdy zadagi;
Tit nawieky ſu napſani
A wewẛi proſbie vſlyſani.
Protoz wierni pocti ſtogie
A tiem ſwu myſl wzdycky kogie,
ze radi ſlyſie prawiece.
Ale newierni, zli a lſtiwi,
dwoynicy a lide kriwi,
Kdez vzrie, ano ctnie cinie,

[1]) Br. *dobry*.

Toho yhned lſtiwie wīnie.
Prozloſt oniem poćnu lhati,
Ze ſe mu||ſy doſtati 67[a]
Ćaſto ctnym paniem gich zloſti.
nemagice naſwe křiwdie doſti,
Poćnu dobre zprawowati.
Bieda, że kdy geho mati
Naſwiet gey prowodila!
neb ḡt tudy pohaniela
Swe loże ziwota ſweho,
Kdyz ſe zly narodil znieho.
neb geſt haňba, prawim, to[v]
Muži zlemu y wſelikemu,
Ktoz koli kteru zenſku twař hanie.
nepřegtež gemu żadne panie!
nebt ten geſt oblupen wſie ctnoſti.
Tohot vzrie wzdy wtruchle żaloſti ·
Myſle zloſt ſwȳ ſrdcem lſtiwym.
Rać[1]) gey bože pohanieti,
kewſem dobrym tak zgewiti,
Aby ſe gich apřednimi vmieli ſkryti!
Rać wſem wiernym toho popřieti!

Capitola druha tuto ſe piſe.

KTo chce odobrych ſlyſeti,
O nichz ia chcy powiedieti,
Iakož ſem nalezl pſano
A rozomnie wykladano,
Ogich rozlićnych prihodach,
Ozyſku y oſkodach,
To muſym pořad powiedieti,
yakz mi ſe zdalo zwiedieti.
V Baworiech knieże bieſe,
Ten ſlowutne gmeno miegieſe,
neb byl zmladoſti wecti zchowan;
Wte přebywal, aż y pochowan.
Ten brzo ſkona ſwa leta.
Poniem zoſtala ¦ ctna a poctiwa Adleta 67[b]
neb Adlicka, kraſna zena.
tiem byla naplniena:

[1]) V rkp. *Raň.*

wſie wiecy y lepoty take,
K tomu ctnoſti wſelikake,
nabozna a plna ſtudu
a bydlila bezewſeho bludu.
Protož byla ucinila
a ſwu ctnoſti [1]) priprawila:
Wſichni lide y zemene,
Magice poctiwoſt zenſkeho gmene,
Wſichni poſluſni byli,
coz kazala, cinili.
To knieže oſtawilo [2]) bieſe
Syna, iakz gednoho gmiegieſe,
Oniemz tyto kniehy pſany
A zkronyky wynimani,
Ze ten geſtie zſwe mladoſti
Wzdycky přebywal wectnoſti,
Wlepotie, w kniežecy bazni.
Poſluchal ſwe matky wkažni,
Genz gey wzdy priprawowala,
Kecti a tak gey wzchowala.
Arnoſt to knieže ſlowieſe,
Pln ctnoſti y wiery bieſe.
Protoz hrabie y zemene
Toho kniezecieho kmene
Poſluchachu, an gim take
Cinieſe čti negednake.
Rozličnie wſecky darieſe,
hoſti y což ſwych miegieſe,
Ruchem, konmi y gedenim,
Striebrem, zlattē y drahym kamenim.
To obecnie wſſem dawaſe
A ſwu ſtiedroſt vkazowaſe.
Protoz každy podle wiery
Milowaſe gey bezmiery.
Neb geho matka Adlicka,
Ta ſlowutna ſrdečničika, 68a
nan geſt mnoho nalozila,
Kdyz doſkoly geho byla
Dala wrozlične včenie.
A tu doſiehl wſeho vmienie
Wſſrankreychu a wſecke zemi,
Iakoz zkronyky prawſmy.

---

[1]) V rkp. *ctnoſt.* — [2]) V rkp. *oſtawila.*

Tut ſe geſtı vcil ſ́lechetnoſtı,
Protoz prikniezecie ctnoſtı
Odmladoſtı wzdy přebywal.
Wſ́ak ſe ſta, a ne vmale,
Ze potom od Rımſkeho krale
Miel nemiloſt a wyhnan potom,
Iakož vſlyſ́ıte otom,
Co geſt přemohl prihod mnoho
odſeho [1]) y odonoho.
na Oſtrowiech y namori,
Tu geſt mnoho přebyl whořı,
I wemnohych zemiech take
Gmiel prihody negednake.

Capitola třetıe piſe ſe.

Znamenaytez, kterak ta žena,
We wſ́ech ctnoſtech zriezena,
Swu lepotu y ſwu ctnoſtı
A ſwu předrahu ſ́lechetnoſtı
Byla geſtıe vcinila
I ſwu ctnoſtı priprawila,
Ze Rımſky kral byl gıe ſlıbil
A tak přewelmi oblıbıl,
Ze gi wzdy chtıel kženie mietı,
Iakz ſe muſylo zdieti.
neb žena Cıeſaře toho,
Oniez ctnoſti pſano mnoho,
Tak ze wzdy wkazane ctnoſtı
prebywala odmladoſtı,
Ta wzdy dobre ſlowo miela
A potō dobře vmřela.

IIII. | 68b

ADlıčka, ſlowutna zena,
Bohē wecti potwrzena,
Swe wdowſtwie obznamenawſ́ı
A szemany ſe potazawſ́ı —
Neb ktomu čaſu bieſ́e,

---

[1]) V rkp. *ze odſweho.*

Ze gegie ſyn leta gmiegieſe,
A ten w Recſke zemi ſtaẛe
A vcieſaře přebywaſe —
Wyprawi Rytierſtwa mnoho,
Ze gedu poknieże toho.
Gedu rytieri ſmiloſti,
Gmagic ſtriebra, zlatta doſti.
A kdyz do Recſke zemie prigedu
A ktomu knieżatku pogdu,
Nalezne gey whrozne ctnoſti,
An přebywa zdawne dawnoſti.
neb mu řecſky cieſař knieżetſtwie
Byl dal a Weclowi hrabſtwie,
Ze tu hrozna pany bieſta
A mnoho cti a panſtwie gmiegieſta.
Kdyz poſelſtwie vſlyſſechu,
Gdu předcieſaře ſweho,
Wrecſke řeci ſlowutneho;
Wzechu oba odpuſtienie
A preċ ſe brachu bezmeſkanie.
Odtud zbohem přeċ pogedu.
Kdyz wſwu zemi zdrawi wgedu,
Knieznie Adliċce wzkazachu
A gie wiedieti giſtie dachu,
Ze ſyn gegi Arnoſt gede
A sſebu ſwe wierne wede,
Wecle a ktomu ginych mnoho.
Bieẛe Knieżna weſela ztoho.
Priſge ſyna welmi milie,
Neb gie bieẛe toho pilie,
Neb ‖ odtoho pana zemie 69a
Byla wſechna obdarowana welmie.
Poċel ſecti ſtiedry byti,
Poċe wẛechny dariti,
Mier, pokog wzemi vcini
Tak że geho niżadny newinni.

Capitola Pata.

WTen ċas mocny cieſař bieẛe,
Otta ſobie gmeno gmiegieẛe.
Tomu kniezata y krali,
Welicy y take mali,

Poſluſni ſwu ſlužbu biechu,
Obecnie weň ſluſiechu.
Neb ſwe knieżetſtwie byl vkazal
A podſwu moc take [1]) priwazal,
Ze ſe geho wſichni bali
A kgeho kazani ſtali.
Nebo mier a pokog wſudy plodil,
A ktož koli gemu vſkodil,
Nadnim kazal poprawiti
A tiem wſechny vmiel vhrozyti.
Neb to tak byl oſnowal,
Ze wſem ſtiedroſt vkazowal,
Ktož mu ſe neprotiwili.
A kteri pak protiwni byli,
Takowe tahl bezmeſkanie,
hledage gich zahubenie.
Gehož y dnes gmenem znagi,
Wewſem dobrē zpominagi.
Ten vſtawil mieſto ſtiaſtné,
Wewſech prawiech owſſem wiehlaſne;
Tiemto ſlowem potwrditi ſmiegi,
Tomut mieſtu Maidburk [2]) diegi.
Tu geſti vſtawil klaſter kraſny,
Swatemu Maurycy ſtiaſtny
I || wſem towařiſſom geho, 69b
Tut pamatka geho.
ctne Kanonicſtwo wyprawi,
Biſkupa ſlawnie vſtawi,
Ktomu hradow, twrzy mnoho —
Y podnes gemu diekugi žtoho —
Dal y ſwymi liſty ſtwrdil
A to nawiečnoſt potwrdil.
holdugi Biſkupu tomu,
Gemu ſluzie a nikomemu.
To Biſkupſtwie oſnowano
A tak ſtiedře [3]) geſt nadano; [4])
y zpominagit cieſaře toho,
nebt geſt nadal zbozie prielis mnoho.

Kapitola Seſta tuto ſe piſſe.

MAly čaſek prigide,
Tu mu zena sſwieta ſnide.

[1]) Br. *tako.* — [2]) Na kraji napsáno písmem novým *Magdeburg*. — [3]) Br. *ztiedře* — [4]) V rkp. *nadadano*.

Kraſnu ženu welmi miegieſſe
A ta dyana ſlowieẛe.
Ta we cti byla ſchowana
A wnabozenſtwi ſwrchowana.
Wmaydburce wtō kanownicſtwi
Pochowana, wtom Biſkupſtwi,
Geſto cieſaṙ ſam vkladal
A ge bohatſtwim byl nadal.
Tut prawie giſte nowiny,
ze boh diwne diwy cini
Skrze twarnoſt te zaducie
Cieſaṙowe, driewe kſtwucie.
Potom ſta ſe dne gednoho —
A newygide tomu ċaſu mnoho —
Cieſaṙ podle pṙirozenie
Vlozi ſwe wẛechno myſlenie
Namiloſrdnu porobu,
Zadage pogieti robu,
Snižby pṙebywal wra doſti 70ᵃ
Doſkonċeni primiloſti.
Wtom myẛleni poċe trwati,
Kaza ſlawny dwor wolati.
Tu kniezata y kralowe
Bohatie ſe prihotowie,
Mnozſtwie hrabie, mnoho zboru,
Take prigidechu ktomu dworu.
A kdyz ſe ſylnie ſgeli biechu
Wẛichni cieſari navtiechu,
Zatiem kaza ſlužebnikom giti
A kſwemu dworu gich zawolati;
Kaza wſechny ſtiedṙe ctiti.
Poobiedie kaza byti
Kniežatom y wẛem take,
Aby byli pṙednim wẛake.
A kdyz tu wẛichni pṙednim ſedu,
Poċe odnich brati radu
Aṙka: »wiezte me myẛlenie,
cot ſem pogmiel pokuẛenie.
Ractez mi wẛichni raditi,
Bych ſe ia mohl ozeniti
Tu, genž ſe ḡt wecti zachowala
A ſwe gmeno ċtnoſti ſwrchowala.«
Panſ ſe wſichni vradichu,
Te ṙeci odpowiedieehu

A rkuce: »my wieme żenu
Wewſi ctnoſti vrozenu.
Wlepotie nadgine ſaha.
Tat ſwu ctnoſti wſecky pṙemaha,
neb tak kraſne my newieme
Ani tak wecti kteru zwieme.
Tat ſe tobie ma hoditi,
Tut ſe radime ożeniti.
Diegit gie kraſna Adlicka,
Twat ma byti ſrdeċnicka.«
Cieſaṙ vſlyſe tu chwalu,
Genż gie wzdawachu nema lu, 70b
Ztoho gim wſem diekowaſe,
dariti ge ſlibowaſe.
Poċet zadobre mieti.
Tut ſwym ſrdcem poċe wrieti,
A nemoha doċekati,
Chtie knij [1]) liſt brzo poſlati.
Sam ſwu ruku poċe pſati
A liſt ſwym ſmyſlem wykladati,
A tu takto ſe gie poddawage,
Mile odpowiedi zadage.
Poſla wyprawi dobreho,
Kewſi ctnoſti rozomneho.
Ten ſe do Bawor ſbohem braſe.
Yakz prigiti gemu ſe vdaſe,
Pṙedknieznu sſtrachē pogide.
Yakz brzo pṙedni pṙigide,
Kniezna gemu da witanie
Arkuc: »odkudz ſem [2]) poſlany?
Tot chcy od tebe zwiedieti,
Podle ctnoſti a vſlyſeti.«
Poſel podle mrawu ctneho,
Yakz poſlan odkrale ſweho,
Tut ſe ial poſelſtwie dicti,
Az gi poċe wſrdcy wznieti,
Aṙka: »poſlalt mie Ciesaṙ ktobie,
Myſlit wſechno dobre otobie.
Swu ſlużbu tobie wzkazuge
A tiemt ſe tobie zawazuge.«
Ktomu poſel kgegie ctnoſti
Gmiegieſe klenotow doſti.

---

[1]) Br. *k ny.* — [2]) Br. *sy.*

Tut prineſe bezmeřkanie,
Dawage to te ctne panie.
Odpowiedie ta kniezna żaducie,
Nadewřecky kniezny ſtkwucie
Ařkuc: »mog pan y ma ho||ſpoda, 71a
neb ſem i ι nizẛeho roda,
Nemat mi tak wzkazowatι;
Mat, co chce, mnie rozkazatι.
neb ia mam natō doſtι,
zet nageho gſem miloſtι.«
Poſel tuto řeč znamena,
Vzře, ano ḡt mudra żena;
Poče gi wyprawowatι,
Swe poſelſtwie wykladatι
Ařka: wiezto, zadna pani!
Radιlιt ſu wẛichni pani,
Ač ia ſmiegι řecy wιece,
Zdopuſtιenim tak m!uwiece,
ze maſs geho zamuże mietι
A take knam prigetι.
Nebt ſu twu ctnoſt oſlawilι,
Tιe nadgine pochwalιli.
A to wẛe twa čeſt, ctna zeno,
Gini, że gſy powyſena.«
Kniezna poce diekowatι,
Chwalu wẛem dobrym wzdawatſ,
Rkuc: »diekugιt gιch miloſtι,
że podle cti y wẛie ẛlechetnoſtι
Mie ſu mielι napamietι.
Day gιm boh odplatu mietι!«
Zatιem poſel lιſt vkaza.
Kniezna geho ſnaznie otaza,
Od koho geſt to poſlano,
Coz natomto lιſtιe pſano.
Samat geſt ſobie vkazala,
Oč geſt poſla tazala;
dobře kecti vmiela,
Tot promiloſt powiediela.
Tu řeč dobře znamenaẛe,
natom lιſtιe takto ſtaẛe:
»Otta ciesař zſwe miloſtι
Wzkazuge Adl:dcze wectnoſtι
Swu ſlużbu y mi¦lowanie, 71b
By racila prowẛe panie

I pro [1]) ſwu ćeſt geyg, prigieti
A gey za prietele mieti,
Rka: nemohut żadati dele,
Neb mog ziwot y weſele
Tot pobohu porućegi.
neb giſtie řecy ſmiegi:
Me ſrdce maś wſwe porobie.
Wiez, zet zarmuceno ḡt wtobie,
Nemoż ſe nikame hnuti.
Rać mie kſobie priwinuti,
Rać me ſrdce wſwem zawrieti!
Tot chcy zawſe dary wzieti.
nebot twa ćeſt to wſſe plodi,
Genż w mem ſrdcy rag vwodi,[2])
Genż mne ktomu wyprawuge
A tie kemnie oblibuge,
Ze ty, draha zwierinicko,
Meho ſrdce ſrdećnicko,
Maś byti żena y pani
Aż donaſeho ſkonanie.[3])
Protoz, přeżaducy holubićko!
Proſwe drahe, mile lićko
Raciz tento liſt prigieti,
A coz geſt naniem pſano, wſrdcy mieti,
By mie wſwu miloſt priyala.
Coż by take pożadala,
Tot ſe wzdy ma ſtati tobie,
nebt ſem ia tie zwolil ſobie.
Tot ktwe priſluſie ctnoſti.
Rać mie mieti wſwe miloſti!
korunu maſs naſe wzieti,
Meho cieſarſtwie prigieti,
Neb ſy ktomu wywolena,
Adlicka zu ilitka żena.
Tot ſu pani radili
Y knieżata tie chwalili,
Bych tie zwolil nadewſe panie.
Wiez, zet ǀ¦ giſte me żadanie 72ª
Tobiet ſe geſt porucilo.
Ach, by mnie ſlyſeti bylo
O tobie dobru nowinu,
Diekowalbych hoſpodinu!«

---

[1]) V rkp. *ro.* — [2]) V rkp. *v* jest červeně nadepsáno. — [3]) V rkp. *ſkcnćenie.*

A kdyz ten liſt přečetla bieſe,
Odtud podal ſyna gmiegieſe.
Poſla poň nemeſkagicy,
Geho priſtie žadagicy.
Zatiem poſſel gie mluwieſe,
Genž od Cieſaře tu bieſe,
Proſe, by odpowiediela,
Což by pri ſwe ctnoſti chtiela.

Kapitola ſedma.

Zapyri ſe žena tato,
Neb gie bieſe haňba zato,
Ařkuč: »newiē tomu co řecy,
Protož toto chcy powiedieti[1]):
Mam ſyna welmi mileho,
khoſpodařſtwi gedineho.
K tomut ſem poſlala,
nebt ſem twog liſt ohledala.«
Kaza poſla welmi ctiti,
Za tiem geſtie ho proſyti,
Aby racil počekati
a gegieho ſyna poznati:
»Neb co mi ten bude raditi,
Tot chcy rada vciniti.«
Panie rad ten poſel odpowiedie,
A zatſem gegie ſyn prigiede.
Gide tam, kdez bieſe matie,
I poče ſe nanowiny ptati.
Wyniemſi liſt, da gemu přečiſti.
A iakz mu ſe vda ciſti,
Poče ztoho weſel byti
I gel ſe materi raditi
Ařka: »tys žena mlada,
Slyš mie, tot geſti ma radda:
Po|niewadž tak welike knieže 72b
Pta a na tie ſe tieže,
Chtie tie zazenu pogieti,
Smiegit wiernie powiedieti,
By ſe gemu nezdrahala
A kniemu ſtu řeci poſlala,

---

[1]) V rkp. *powiedieti chcy*.

ze chceš geho poſluſna bytı,
Wſecko, coz każe, vcinitı,
Neb ſe tudy [1]) twa čeſt zplodi;
Tot ſe mnie y wſı zemi hodi,
Neb ty budes powyſena,
Gſucy Cıeſařowa żena.«
Pani wece: »mily ſynu!
Ne pro tıeleſtnu hodinu,
Ale tahnuc kdoſtogenſtwi,
Chcy bytı wtwem poſluſenſtwi.«
Syn gıde a nemeſkage,
Kde ten poſel, naň [2]) ſe ptage
A když vzře poſla ctneho
Odcieſaře ſlowutneho,
nalit poſel ḡt nezmatečny,
Knieże byl a welmi vdatny; [3])
Tu poče gey welmi čtıtı.
Poſel take počel gemu mluwiti
Rka: »cieſař mie poſlal ktobie,
Tohoto zadage natobie:
Chceſli geho zaprietele mietı,
Rač ſemnu poſelſtwıe zdietı
Před knıežnu, předſwu mateřı,
At ona odemne zwie.
A což koli budu mluwitı,
Neday mi zlym poſlem bytſ.«

Capitola oſma.

Arnoſt odpowiedie gemu,
Tomu poſlu ſtatečnemu,
Arka: »tot rad chcy vcinitı 73ª
A chcyt ſtebu předni gıtı.«
Tu ſe rukama obgeſta
A předknieznu pogideſta.
Kniezna vzře oba milıe,
Snad gıe [4]) bieſe toho pıle.
Arnoſt poče gı mluwitı
Rka: »tot nemož ginak byti.
Kdyzt geſt radda priſla,
Poſluchayz tu meho ſmyſla.

[1]) Pův. *d* m. *t;* pak opraveno. — [2]) V rkp. *a naň* — [3]) Rým žádá: *ſtatečny.* — [4]) Br. *gi.*

Cieſařowi kdyz ſy zchwalena
A ty gſy ktomu mlada zena,
Smiem zato dobře ſlibiti,
Ze gey mozeš dobre vtieſſiti.
A to take ſmiegi řecy
A ne taynie powiedieti:
Tobiet cti mimo gine přege,
kdyzt natie korunu wzdiege.
Mozeš gey pogieti rada,
Neb gſy žena geſtie mlada;
A mas gey rada zamuže mieti,
Kdyz tie chce zazenu wzieti.«
Kniezna odpowiedie ſynu [1])
Rkuc: »diekugit hoſpodinu,
Owſem ktomu panu memu,
Cieſařowi ſlowutnemu,
Ze geſti mnu neracil zhrdati.
Mily poſle, ſmieyz mu to powiedieti,
Že iakž raci, chcy bydliti,
A iakz kaže, tak vciniti.
Coz mi mog ſyn ſmiel raditi,
Tot chcy rada naplniti.
Taket chcy nato liſt pſati,
Ten maš memu panu dati.«
Poſel odnie ſlyſſel toto,
Byl naramnie weſel proto,
Ch||wale boha, tworce ſweho, 73b
Ztoho daru welikeho,
ze mu ſe powoli dalo,
Coz zadal, to ſe wſſe ſtalo,
A řka: »tot weſele pogedu,
kudyzt napole wygedu.
Budut tepruw vmieti
Otwe kraſe powiedieti
A otwe ctnoſti y olepotie.
muſyt tepruw wrieti [2]) pro tie [3])
wſrdečne miloſti!
Sotniet dočeka te radoſti,
By tie widiel naſwem dwoře,
Wſwem pokogi I wſwe komoře.
a take wſickni zemene,
Genz ſu ſlawili otwem gmenie,

---

[1]) V rkp. *ſynu ſwemu.* — [2]) V rkp. *wierití.* — [3]) Br. dal *pro tie* do násl. verše.

Wiemet, zet ſe budu ptatı
A mne přeſnažnie tazatı.
Wſemt vmiem odpowiedietı,
A tot budu radı ſlyſetı.«
Adlıčka, ta kraſna žena,
Nadgine ctnoſtı zwyſena,
kaza panom lıſt pſati
A gım welmi dıekowatı,
ze ſu wdobrem zpomenulı
A cieſaři mie zwıeſtowalı.
Kaza poſlu lıſt datı
a gey welmi darowatı.
Poſel hrozne vtıeſenie
gıniegıeſe, a wzē odpuſtıenie,
Kſwemu panu giede.
A iakz ho brzy dogıde,
driewe nez lıſt vkaza,
Cıeſař geho otaza:
»Poſle mily [1]! kterakt ſe geſt dalo?
Dobřelı ci zlıe ſe ſtalo?«
Poſel wece: »prawimt toto,
Maſs mi datı kolač zato!
Mat ſe potwe wolı ſtatı, 74ᵃ
Cos zadal, to budes mietı
A tedt geſtı poſlan lıſt kſwiedecſtwi
ktwe cti, ktwemu doſtogenſtwi.
Taket lıſty magı pani,
Geſto gim odnie poſlani.«
By cieſař radoſten ztoho
Y gınych lıdi premnoho,
I bıeſe weſele nawſe ſtrany
Mezy kniežaty a mezy pany.

Capitola IX.

Cıeſař wzem lıſt poče ciſtı
A wſrdečne radoſtı kwıeſtı,
Neb nalıſtıe bıeſe pſano
Tato řeč y wykladano:
»Ottowi Cıeſařı wegmie
Adlıčka z Baworſke zemie.

---

[1]) Napsáno dvakrát.

Panu memu ia wzkazugı
A naywiece ztoho dıekugı
Te hodinie y te chwıli,
Kdyz geſt mog boh, twořec mily,
Tobie racil mie zgewiti
A mie tobie oblıbitı.
Wtomt dıekugı welmi tobie,
Zes mie chudu ženu ſobie
Zwolıl bezmeho myſlenie
I bezmeho wſeho chtıenie,
Ginet gıž myſlı nemagic,
Než wtobie ſe wzdycky kochagic.
Awſak ač ſe kde podřeknu
Aneb nemudře ſlowo řeknu,
Toho rač ſam ſudce bytı,
Rač mi proboh odpuſtıtı.
nebo oboze prawiece,
Podle me wıery mluwiece,
Ze chcy rada wſe vcinitı,
Bezčehoz neraciš bytı. 74b
neb yakz [1]) ſem přezřela
A twog lıſt otewřela,
Prwe ſem wtwe ſluzbıe byla,
Ale gızt ſem ſe y poddala.
Mog ziwot y me myſlenie,
To maš podle ſweho chtıenie.
neb ſem vmyſlıla ſobie:
Protwu ctnoſt hotowa [2]) tobie
Chcyt bytı, tot ſem myſlıla.
Nebo bycht tıſic lıſtow poſlala,
Nemohlat bych wyprawıtı,
kterak mog zıwot počel tuzıtı
Pro twu miloſt y protwe ctnoſtı.
Pritwe welıke miloſtı,
Twat ſem, kdyz ty kolı kažeš,
Iakz mi poſwem lıſtıe wzkazeš.
nebt mi moy ſyn to radil,
Genž ſe ktomu take poſadıl,
Ze tobie chce rad ſluzitı,
Wſechno, co kazeš, vcinitı.«

[1]) Opraveno z *takz.* — [2]) V rkp. *hotowa ſem.*

Capī X.

Cleſař wzdy nalıſt hledaſe.
Iakz zwiedıe, co na niem ſtaſ́e,
Poče bohu dıekowatı
A poſlu chwalu wzdawatı.
Diekuge mu prewelmi ztoho,
Da mu ſtriebra, zlatta mnoho,
Zakolač mnoho da gemu,
Tomu poſlu předrahemu,
Rka: »chcyt prietı nadgine,
Tot ſlıbugı tobie,[1]) hoſpodynie.«
A zatıem poſla pozemeny.
Když ſe ſgıdechu, wece: »pani!
Proſymt ¦ was a wam dowieře — 75ª
Slıbugı wam prime wieře,
Ze was wzdy chcy plodıti,
Kto mne chtıegı poſluſ́ni bytı —
Byſte wy y waſ́e zeny
Bylı wſ́ichni pripraweny
Poſwietıem petře wnedıeli,
Abyſte pomu ženu gelı
Do Bawor, genž ſem zohrady
Zwolıl podle waſſie raddy.
Mluwtez druh druhu prawiece
A te ſwatby netagıce.«
Slıbichu to vcinitı
A geho wolı naplnitı
A řkuč: »neniet to nikoli!«
Cıeſař vſlyſ́ew gıch wolı,
Rozda mezy nie mnoho tiſicow
Striebra, zlatta y wozow,
Sukna draheho předoſtı,
Rozda wſ́em podle ſtıedroſtı.
ktomu čaſu to gıž bıeſe,
Ze ſe kazdy hotow gmiegıeſe.
Gedu ſpıſcy y z Bubnowanim,
Ktomu ſluſ́nym bnedowanim,
Wzechu nawuoz tu kraſnicku,
Drahu y lepu Adlıcku,
Ktomu mnozſtwıe gınych pani.
By hluk welıky nawſe ſtrany.

---

[1]) V rkp, *tobie pane; pane* škrtnuto.

A ktomu ſe take Arnoſt priprawi,
Sſwymı ſe take wyprawi
Wruſ́e, wſtriebře, ktomu wzlattie,
Draze a welmi bohatıe.
A chtıe bytı pritom dworu,
Gede docſeſařowa dworu.
Tut ſe mnozſtwie lıdu ſgedu.
yakz ‖ s tuto knieznu prigedu, 75b
Powedut gı whrozne ſyle.
Tut gı cieſař prige milıe,
neb wtıech zemi(ech) nebieſe
Tak kraſna, tot kazdy prawieſ́e.
Poće cieſař wſ́ech proſytı,
A chtıe ſnimi weſel bytı,
neb mu domow přiſ́la bıeſ́e,
Genz wgeho ſrdcy wewodıeſe.
Tut ſe ſtala welıka ſlawa
Podle knieżecıeho prawa.
Bıſkupem ge oddachu,
To manżelſtwo ſwrchowachu.
A kdyz ſpat oba prowodıchu,
Mnoho ſwıec rozſwietıchu.
Polozıt ſe ta kraſnicka,
Cıeſařowa ſrdećnicka,
Anot iako ſnieh ſe bıelegıce.
Tut Cıeſar lehne nagegſe ruce,
Mage radoſt y weſele,
Oniemż nechcy mluwitı dele.
Nazaytrie ſta ſé dne toho,
Prigıde panij [1]) přemnoho,
Panen, hrabij,[2]) kniezat ktomu,
Tak iakz wtom welıkem domu
Mnoho ſet ſlowutnych bieſ́e.
A kdyz cıeſař gieſtı chtıeſ́e,
Wſ́echniem zaſtuol ſieſtı kazachu.
Tut gim wſ́em obecnie dachu
Rozlıćnych krmi prictnoſtı,
Rozlıćneho pitıe doſtı.
Zatıem rytıeri ſe brachu
A ſwe helmy priprawowachu,
Chtıec toho dne mietı klanie
Propanny y take propanie.

---

¹) Br. *pany.* — ²) Br. *hraby.*

Tu mnoho ſeth ten den klachu
A přehroznie burdowachu || 76a
Natom hradie y wtom[1]) mieſtie,
Oniemż y dnes prawie powieſti,
Ze nikdy nebylo toho,
By kdy tak rytierſtwa mnoho
Poſpolu bylo widano,
Aniż otom geſt kde pſano.
Potom v wečer by tanec.
A by tu rozličny kramec[2])
Odſtriebra y odzlatta take,
I od perel a draheho kamenie,
Ondet ſe wzlattie zelenie,
Byl vzřel, ktoz chtiel hledati
A to prawie znamenati.
Tut bylo take hlaſſow mnoho.
Vſlyſel by čaſu toho,
Ondet piſti y bubnugi
A trubaci budeřugi,[3])
Ondet hudu, hyň zpiewagi,
Rozličnu kratochwil magi.
Tut rozličnu radoſt gmiegiechu
A druh druhu ſe ſmiegiechu,
Sweho mileho každa znagic,
Druzka druzce[4]) vkazugic,
Zhledanim očka ſweho
Proſtrelugic ſrdce geho.
Iakoz by mohlo y dnes byti,
Kdez by ſe vdalo byti
Tu, kdez by byli pāny y panie
A plodili tancowanie.
Takez by ſe tu wſe ſtalo,
Tak iakz ſe geſt tam dalo.
Kdyz dluho weſeli biechu,
Odtud ſe pak rozlucichu.
Wzechu wſickni odpuſtienie,
Magiče ſwatby te[5]) chwalenie.
Arnoſt take tam prigide,
A iakž předcieſaře wnide,
Poče odpuſtienie brati.
Cie ſař ge ſe zaſlibowati 76b

---

[1]) Br. *a tom.* — [2]) V rkp. *kraniec.* — [3]) Br. *budečugi.* — [4]) V rkp. *druzice.* — [5]) Za slovem *te* písař počal psáti *k*, ale nedokončil a přestal.

Rka, że rad chce proń vciniti,
Naniemż by ſmiel co pożadati.
Arnoſt pokloni ſe gemu
Ztoho iako panu ſwemu
Rka: »diekugit twe ctnoſti!
Doſtit mam namiloſti.«
Wzem odobu odpuſtienie,
Bra ſe pryč bezmeſ́kanie.
Zatiem Ciesař s ſwu Adlicku,
Tu laſkawu gedinicku,
Welmi přemiloſtiwie bieſta,
K ſobie prawu wieru miegieſta.
Protoz promiloſt otaza ſe,
Nagegieho ſyna pta ſe,
Chtie gey naſwu pracy wzieti
A gey zaſweho ſyna wzieti.

Capitola Gedenadſta.

POſla po Arnoſta ctneho,
W ten čas welmi ſlowutneho.
Ten vſlyſ́ew to kazanie,
Prigede bezmeſkanie.
Protoz ciesar bez omyle
Prige geho welmi milie.
Tak mile mati gemu
Da witanie, ſynu ſwemu.
Tut přednimi ſkazni ſtaſ́e
A obiema diekowaſ́e.
I owſem hodno toto bieſ́e,
ze Ciesař kniemu mluwieſ́e
Rka: »beztoho nechcy byti,
Ze wzdy muſyš vciniti.
Chcy tie iako ſyna mieti
A odemne[1]) mas přigieti,
ze mas wzemi mocen byti
A wſ́icku zemi ſuditi.
Nebot ſu mnie to mili
Mogi zemane radili,
By ¦ ſudil podle gich raddy, 77a
Podle teto zemie wnady;

[1]) Za slovem tím v rkp. něco neurčitého škrtnuto.

By ſe mne take dotazal
A tudy kemnie ſe zawazal.
Nebt chcy mieti tie powinna
Tak yakozto wlaſtnieho ſyna.«

Capitola dwanadſta.

ARnoſt gemu odpowiedie
A řka: »pane! tot powiedie,
Ktomut ſem ia neprihoden
Ani kſudom take hoden.
Neniet čaſow me mladoſti,
A ty kniezat maš předoſti,
Gimzt geſt ſlično porucit.
Raciz mie toho zbawiti!«
Zemene ſe ſrazychu,
Arnoſtowi powiediechu
Rkuc: »tatot ſe řeč tobie nehodi,
Neſpomahat, ale ſ́kodi.
Nebot ſme natom priſiehli
A otie ſe wſickni[1]) ſmluwili,
Ze maš naš obrance byti
A wſicku zemi ſuditi.«
Arnoſt wece: »mili pani!
Proti tomu ia ſe nebrani,
Kdyz ſe wā zda wſ́e podobno
I memu cieſařowi hodno.
Wto ſe rad chcy vwazati,
A mnie mate holdowati,
Byſ́te wzdy ſemnu ſtali
A mnie ſwieru pomahali.«
To oni hned vcinichu
A gemu wſickni ſlibichu.
Tut ſe poče mužnie mieti,
A nerodieſ́et nikdiez peniez wzieti,
Peniez zadnych proti prawu;
Tudy miel odewſ́ech ſlawu.
Dobri dobře mu ſudiechu,
Wſ́ak geho zli nenawidiechu. 77b
A naty on nic nedbaſ́e,
Gedine te čti hledaſ́e:

[1]) Br. *wsickni*.

Leċ bud mlady neb ginoſ́e,
Chudy, pan aneb panoſ́e,
Kazdehot poprawdie ſudil.
Protoz byl geſt wſecky zrudil,
Tak że geho wſ́ichni poſluchali,
Welicy y take mali,
A dobře gemu diekowachu,
Kgeho kazani wſ́udy ſtachu.
Cieſař, prawiece to,
ten gey milowal Proto.
y wſ́em obecnie byl mily,
Tak że kniezata ſu byli
Wzdy poſluſ́ni wewſ́em geho
Tez iakozto pana ſweho,
Genz by byl gich prirodili
Neb wte zemi narodili.

Capitola Trinadſta.

GEdno knieże bliż tu bieſ́e,
Gehoz přewelmi nerad ſlyſieſ́e
Otō [1]) ctnem a geho chwale,
Kterak gey nawſ́e ſtrany chwale,
Iak geſt wierny, iak [2]) geſt prawy,
Oniemz każdy ſlawnie prawi.
Tiem ſe ten welmi rmutieſ́e
A gemu ſ́koditi chtieſ́e.
Wſ́ak ſe wiernym zda podobne
I kazdemu ḡt to hodne,
By dobreho chwalili
A geho ċeſt wzdy wyſſili.
Znamenaytez, ktere geſt ctnieyſſie
A kazdemu podobnieyſi,
»Dobryt ḡt« kazdemu řecy,
Cili »zly ḡt« powiedieti.
»Zly ḡt,« tot zlym hotowo,
Ċi »dobry ḡt,« tot dobrych ſlowo.
Protoz ktoż chce po | cti ſtati, 78a
Onizadnem nema dbati,
By ho kudy zprawowali
Neb geho ċti dotykali.

[1]) V rkp. *Wtō*. — [2]) V rkp. *tak*.

Ale Arnoſt tento ſlawny,
Dobry, wierny y opatrny
Oprawu takez g̅t chtiel wzdy ctnie ciniti,
Awſak toho nemohl zbyti,
By ho zlí nezprawowali
A geho zahubiti żadali.

Capitola Ctrnadſta.

STa ſe, że lankrabie bieſe,
Gindrich od Ryna ſlowieſe.
Naſwe ſrdce wze zlu wnadu,
Myſlie vciniti wadu
Arnoſtowi tomu ctnemu,
Wewſech ſkutciech přewiernemu.
Seſtřenec ciesařow bieſe,
Protoż bezſtrachu mluwieſe
Ciesařowi ſlowa tato,
Aby to miel giſtie zato,
Ze »wiem člowieka gednoho,
Odnieho ſe bogim toho,
Aby mv [1]) ſmrti neodpuſtil
A gemu nawieky vſſkodil.
Tot ſe pro twu miloſt diege,
Genz ſe ktobie milie ſmiege.
Protu ſnad budeš vnawen [2])
A ſweho ziwota zbawen.
Tudy mie wſak kſmutku zbudis.
Ach! iak tiezce ty wykupiš
Tu wieru a tu miloſt prawu!
Strach, byt nedali wtwu hlawu!«
Ciesař iako pozbyw ſyly,
Wece: »praw, prieteli mily!
Komu by to mielo byti,
Genż by ſmiel to vciniti?«
Gindrich odpowiedie gemu:
»Tot byti pa||ſtorku twemu, 78b
Genz tebe hleda wtwem domie,
A natot mam dobre ſwiedomie.«
Ciesar Gindrichowi wece:
»Nechay teto řeci wiece!

[1]) Místo opravované. — [2]) V rkp. *vmrlwen.*

Mluwiś nañ, gemu zawidie
A geho nenawidie.«
Gindřich ſhniewem odpowiedie
A potwaři pobledie,
Arka: »ktozt přegi co dobreho
A zadagi zdrawie tweho,
Tiem ty nechces dowieriti «
Ciesař wece: »Sluſiet pryc giti!
neb Arnoſta wiem wierneho,
Wewſem dobrem zachowaleho.«
A tak ſe oba rozlucifta
A druh druhu newierifta.
Otom Arnoſt newiedieſe.[1])
Co zly odobrem mluwieſe.

Capito a patnadſta.

STa ſe, ze ten Gindrich wzloſti,
Pln newiery y chytroſti,
Wyprawi ċlowieka gednoho
Ciesařowi neznameho,
Iakoz by newiediel o to.
Ten poċe mluwiti toto,
Tak yakz Gindrich mluwil bieſe.
Ciesař nato nic nedbaſe.
Potom drahny ċas prigide,
Gindrich předciesaře gide
A řka: »muſyt mi diwno byti,
Ze mi nechceś dowieriti,
A wieda mie ſobie wierneho,
Ke wſem lidem zachowaleho.
Nebot by me cti wadilo
A || nawieky vſkodilo, 79a
Bych ia kriwdu chtiel mluwiti.
Proċ mi wtom nechceś wieriti?
A wieris lepe newiernemu
Paſtorku, ċlowieku zlemu,
Genz tobie nic dobreho
Přege, gedno wſſeho zleho,
Genz tie myſli zahubiti,
Tu kdez by mohl tebe dogiti.«

---

[1]) V rkp. *die* nadepsáno červeně.

Capitola Seſtnadſta.[1]

A Kdyz ten tak lſtiwie mluwieſe,
Cieſař ſwym ſmyſlem bludieſſe,[2]
Newieda co powiedieti.
Wſak wece: »tot muſym řecy,
Tiem mie naywiec tuha wſobie,
Mage matku geho zazenu ſobie,
Ze mi ſe ḡt vnahliti,
Gie a gemu newieriti.
Neb mi ſe zda vmē ſmyſle,
An celie zlie omnie Arnoſt myſli,
Ze by matie ſpieſe gemu
Prála ſmrti tak zlemu,
Nez by mi co mielo byti.
Wtom gi celie chcy wieriti.
Kromie kdyz geſt kto tak kriwy
Člowiek neprawy a lſtiwy,
Chcy ſe geho wzdy warowati,
Geho zleho wzdy ſe wyſtřehati.
Raciz prawie obmyſliti,
Kterak chceſs ſnim okolo giti.«
Gīdrich odpowiedie gemu,
Cieſařo||wi y vgcy ſwemu, 79b
A řka: »myſlilt ſē takto ſobie,
Iakz ia nynie prawim tobie:
Priſiehli ſme tomu zlemu,
Twemu paſtorku kriwemu,
Ia y ginych kniezat mnoho.
Poſlíž po nie a nenechawag toho.
Iakz ſe ſgedu kdworu twemu,[3]
Rcyż znamenitie każdemu:
Wgedne zemi dwa rychtaře
Nechces mieti ani wladaře.[4]
Tudy my priſahy zbudem
A ſobie ſwobodni budem,
ze nań nebudeme dbati,
Gedine ſe tebe bati.
A taket mu vſkodi,
Arnoſtowi, Neb wſudy plodi
pozemiech turnage y klanie.

[1] Br. *sestnadcta.* — [2] Napsáno dvakrát; poprvé škrtnuto — [3] V rkp. *ktwemu dworu* — [4] *ře* na kraji připsáno červeně.

Wtomt ma wſ́ecko ſwe zadanie.
Ak[1]) zſwe zemie wygede,
odtebe daleko odgede,
Tut ia wzemi vpadnu;
Kohoz koliwiek popadnu,
Dalit boh, přemohut geho.
A pakliby gich bylo mnoho,
Maš ſwe lidi mi poſlati,
Genž mi budu pomahati.«
Oto ſe oba ſmluwiſta
A ſe ſlibem vgiſtiſta.

Capitola Sedmnadſta.

KAza liſty Cieſař pſati
A kniežatom rozeſlati;
Kaza, by brzo prigeli.
Iak[2]) ſe biechu prwe ſnieli,
Přikaza wſ́em powiedieti,
Ze wladaře nechce mieti
Arnoſta, a ze gey zbawuge
A || wladarſtwie odlučuge. 80ᵃ
A wty doby Arnoſt wſwe zemi bieſ́e.
Kdyz ty nowiny ſlyſieſ́e,
Poče nato nic nedbati
I poče ſe na Turnege ptati.
Cieſař kniežatom prikaza
A gim iakz dowieře kaza,
A by Gindricha poſluſ́ni byli
A co kaže, to vcinili.
Slibichu to vciniti
Kniezata a poſluſ́ni geho byti.
Arnoſt podal turnieg zwiedie
A ktomu welmi kraſnie gede.
Zatiē lankrabie lſtiwi,
Iakožto člowiek křiwy,[3])
Poſla Arnoſ́towi ctnemu
A odpowiedage gemu
Odſebe y odſwe pomocy,
Od cieſařowy mocy.
Tut gemu wzemi tahnieſ́e,

---

[1]) Br. *jak*. — [2]) V rkp. *Tak*. — [3]) V rkp *ſmiely*.

Mnoho ſeth lidu branneho gmiegieſe.
Gich ſe nevmiegieſe wyſtrehati
Arnoſt ani ktomu prigieti.
Zatiem Gindřich y geho recy
Počechu wſe[1]) napořad ſecy.[2])
A kteriz ſe kohwiek braniechu,
Přemohuc yhned ſtepiechu.
Vffrankřeychu toto ſe diegieſe,
Ze napořad wſechno hubieſe.
V winčenburka pak kdyz biechu
A ten krag weſken hubiechu —
A tu Arnoſt oddal kraginu
Proſwe hriechy y proſwu winnu,
Biſkupowi tu dal bieſe,
A proto dieku odboha gmiegieſe.
Neb ten welmi mudře cini,
Ktoz zaſwe hrie|chy co vcini 80ᵇ
A Kkoſtelu oddawa zbozie
Proſtieſtie a progmeno bozi.
Gindrich nato nic nedbaſe,
Gedine pořad wſecko hubieſe.
Tu tri hradow dobrych doby
A dobrych klenotow naby;
Mnoho lidi nanich ſhladi
A ſwymi lidmi oſadi.
Swu koruhew kaza wzieti
A nahradiech rozproſtřieti.
Wolati pozemi kazal,
Yakz ſe ḡt s ſwymi byl vtazal,
Aby dele neſlyſeli
Ani Arnoſta zapana mieli;
Gedno aby weň ſluſeli
A cieſaře zapana gmieli.
Mnozy pak chtiece wieru gmieti
A wſwe kniezatko ſluſeti,
Brachu ſe odzbozie kſwemu
Arnoſtowi ſlechetnemu.
Wiera gim mileyſſi bieſe
Nez gich zbozie, každy prawieſe.
Potom Gindrich sſwymi pany
Poce ſecy[3]) nawſe ſtrany.
Odtud před Nurmbergk pogede,

[1]) V rkp. *wſeckny*. — [2]) Čti *žéci*. — [3]) V orig něm. *brande*.

A kto namieſtie, kdyz to zwiedie,
Zkaza gim wſem lſtiwu raddu,
Mnie, by ſtawil tudy ſwadu,
Chtieli ſe bezbitie dati,
Ci chtie ſnimi boiowati?
Aby to tak wiedieli:
Kdyz by ſe braniti chtieli,
Muſyte ziwoty dati!
Tot chcem brzo okazati.
Wtō mieſtie dobře ſediechu,
Genż vtekli | take biechu, 81ᵃ
Wdobroďruzſtwi přewyborni,
Whrdinſtwi prawie poznali
Wtwrdem mieſtie ſe widuce,
Odpowiediechu a rkuce:
»Chceſ̌li ny tuto oblecy,
Muſyṡ ny zapaty ſwlecy
Dřewe, nez ſe tobie dame
Aneb ciesari poddame!
nebt nam naṡ pan ginak kazal
A to nam poſwych liſtech wzkazal,
Zet nas wzdy chce retowati.
nedbame, co budeṡ pachati!«
Gindrich diw ſe newzteče,
Kdyz mu tak odpowiedie brzce.
Kaza okolo wſ̌eckno ſecy [1])
A druhym kmieſtu tecy.
Strielegice ſobu ſtranu,
Tut mnohemu dadie ranu,
Ze ſe wiec domow newratil
A naydrazſi poklad ztratil.
Tut ani ſedla ſlozili
A wſ̌echny ſtany rozbili.
Tut bylo kraſne odienie;
I na oriech prohonienie
Byl by widiel, kto chtiel hledati [2])
Aneb toho pozorowati.
Ondet ſſturmem kmieſtu teku;
Ondet obranu ſe ſeku;
Ondet přeſnaznie [3]) cetkugi,
Ktomu piſti y bubnugi:
Ondet ſtrielegi wybornie,

[1]) V něm. orig. *branten* — [2]) V rkp. *hlediet*. — [3]) Br. *přesnazie.*

Obracegic mnohe wzdornie,
Tak iakz gich mnoho ſeth leziechu,
Sobu ſtranu ranieni biechu.
Take mnohy náywiec ſtratil,
Ze ſe wiece domow new‖ratil. 81b
Mnoho čaſow tu leziechu
A nawſaky den pobitie miegiechu.
Na kazdy den cetkowachu
A ſobu ſtranu ſe gimachu.

Capitola Oſmnadſta.

YAkż to mieſto obehnal bieſe
Gindřich, s ſwymi lezieſe,
ktomu ſ Cieſařowu mocy,
Tak poſel hnal dnem y nocy.
K Arnoſtowi [1]) yakż prigide,
Zle mu nowiny powiedie,
Ze »mieſto ḡt obehnano
A tot ſe ſtalo wſtředu rano;
Tomut geſti den paty.«
Arnoſt nedba nic te ztraty,
Tut rozeſla poſlow mnoho
Poſeho [2]) y po onoho,
Coz gich mohl kde doſiecy.
Chtie do nurmberka geti,
Zda by mohl brzo wſtati
A ſwe wierne retowati.
Sebra ſtitow dwa tiſice.
Tit [3]) priſezechu ſlibugice,
Podle nieho chtiece ſtati,
Pron [4]) ziwoty y zbozie dati.
Odtud welmi taynie gedu,
A kdyz kwogſku bliz prigedu,
Sſpeheře dobreho gmiegieſe,
Kde kto lezel, wſecko wiedieſe.
Zwiedie, kterak ponocugi
A wſtanech ſe obracugi
A welmi ſe honoſnie gmagice,
Nizadneho ſe nebogice.
By gednu pritemne nocy,

---

[1]) Br. *Arnoštowi.* — [2]) V rkp. *Poſweho;* Br. *sweho.* — [3]) Br. *tut.* — [4]) Br. *proň·*

Tak iakz bieſe opuol nocy,
Nawoyſko ſe bliż pribrachu.
Tak yakż po|nocni zaſpachu, 82a
Křiknu pořad a wſecky tepiechu
A ſwe heſlo wolachu.
Niektery procytil bieſe
A giz bezluku leziefe.
Ondet bodu, ondet ſeku,
A niekteri nazy teku,
Ze by rad y nah vtekl,
Ant ſe zeſna iako wztekl.
hrozne rany gim dawachu,
Taket mnoho ſeth zgimachu.
Tut wyprawi ſwe zemany,
Genż driewe byli zgimani.
Mnoho ſeth gich tu leziechu,
Genż pohriechu zbiti biechu.
Tu gich konie y odienie,
Striebro, zlatto, pitie y gedenie,
Stiem ſe domieſta brachu
A to zbozie bitowachu.
Ktomu wiezniow miegiechu mnoho
A diekugic panu bohu ztoho.
Ale[1]) Gindrich ten lankrabie,
lſtiwy a newierny hrabie,
Ten vtekl ſlidmi malo.
Ach tot by ſe zlie ſtalo!
Neb mnohy hanebnie ſkonal,
Genż pronieho ziwotem ſwym pracowal.
Ti genz wmieſtie tu bſechu,
Weſelec ſe welmi miegiechu,
Neb y zadne peče[2]) negmiegiechu
A Nalankrabi nſc nedbachu,
Nageho hniew y naztratu.
Porucili ſu ho zlemu Kathu.
Tuto ſkodu wzem lankrabie,
Poſla polidi[3]) y pohrabie,
Coz gich mohl kde doſiecy,
A chtie bog ſArnoſtem | wzieti. 82b
Tu ſe ſgide lidu mnoho.
Arnoſt pak dopta ſe toho,
Poče myſli ſnażen byti,

---

[1]) Br. vynechal. — [2]) Br. *peci.* — [3]) V rkp. *poliſty.*

Chtie gey bogem podſtupiti.
Hrabie napomoc gmiegieſe,
Ten ſobie gmeno Wecl gmiegieſe.
Wierna towariſe bieſta,
Oba toho boge żadaſta
A weſelie geho čekaſta
A ktomu ſe priprawowaſta.
Neb oba ſta poznali,
Co ſu vbogi pokazowali.
Napole wygedu obogi,
ktomu diwu, ktomu bogi.
Tu wogſko bliż ſebe tieze,
A iakz ſe whromadu ſtrże
To wogſko a bog bera
Odgitra aż dowečera,
Tot dawachu hrozne rany
Obapolnie nawſe ſtrany.
Ze tu mnohy člowiek y rytieri
Podhelmy y pod kropieri
Swe hrdinſtwo vkazowali
A wtom mnozy ſu ſkonali,
Iakz prawim, ſobu ſtranu,
Diekowati zlemu panu.
Mnohy dobry byl vnawen,
Wtom bogi ziwota zbawen.
Arnoſt ffranſku rotu gmiegieſe,
Wecl ſdruhe ſtrany bieſe.
Kteryz znich wgel wnepřately,
Ti wiece brani ſu negmieli.
Neb ſu tak wiehlaſni byli,
Ze ge yhned rozrazyli.
Tudy ten bog obdrżechu [1])
A mnoho dobrych wiezniow gechu.
Arnoſt ztoho bohu diekowa|ſe. 83a
Iakz geſt byl praw, Wſak pykaſe [2])
Panen y panij [3]) od Ryna
A rka: »yakz nenie [4]) ma winna,
Wſſak mi ſmutku gich zel bude.
neb niektera nenabude
Toho ſmutku y żaloſti.
Tohot mi ge żel prime ctnoſti.«
Opiet lankrabie y s ſwymi

---

[1]) V rkp. *obdrželi.* — [2]) V rkp. *toho pykaše.* — [3]) Br. *pany* — [4]) V rkp. *gest.*

Vtekl ſlidmi malymi,
Tak iakz tu wzal ſ̌kodu
Natom bogi, natom brodu.
Vwircenburga to ſe ſtalo,
Geſ̌to [1]) pobitie ſe dalo.

Capi XIX.

ARnoſt, coz tu biechu wzeli,
To wſe mezy ſwe rozdieli
A raniene ſhledati kaza.
Tudy ſwu ſtiedroſt vkaza:
leċ byl ſwog, leċ byl wiezen,
Nawoze domieſta priwezen.
Kaza wſ̌em potřebu dati
A dobrych lekařow ptati,
Aby gim pohodle cinili
A ge brzo vlecili.

Capitola XX.

Zatiem Arnoſt taynie poſla
K ſwe materi mudreho poſla,
By racila iako matie geho
na [2]) cieſařowi zwiedieti toho,
Proċ ſe geſt tak ſylnie odwratil.
»Ċim ſem geho miloſt ztratil?«
Aby toho ſnażna byla
A gey kmiloſti namluwila,
Ze gie raci to zgewiti:
»Proċ bylo to^{v} byti,
Ze hleda meho zahubenie
I mych lidi zatracenie?
zdali ſem ¦ co řeči vcinil [3]) 83b
Aneb ſkutkem co prowinnil?
Chcyt ſe rad namiloſt dati
A to wſ̌echno vkladati.
Pakli ſe geſti kto vtekl
Anebo omnie co křiweho řekl,
Toho mi ſe přeg zprawiti.

---

[1]) Br. *gezto.* — [2]) V rkp. *A na.* — [3]) V rkp. *Nebo zdali ſem co vcinil řeči.*

Byt mi ſe ſnim bylo biti
Předkniežaty y předpany,
Tot okazi nawſ́e ſtrany.
Boht wie, zet mi kriwdu cinie,
Zet ſe namie hniewa bezwinny.
Chtielt bych radiegi vmrieti
Nez newierne gmeno mieti.

Capitola dwadcata I.

ZAtiem prigdu nowiny
Předcieſaře y ty ciny,
Kterak Arnoſt prietele geho
Pobil, ſeſtřence mileho.
Vſlyſ́ew to yhned ſlibi
A to podwieru zalibi,
Kdyz geho tak ſmiel rozhniewati,
Ze gey chce y zzemie wyhnati.
Adlička řeč vſlyſ́ewſi,
Odpoſla prawie zwiediewſi,
Newiedieſ́e kam tiem hnuti,
Tak ſe přenaramnie ſmuti.
Wſak kdyz otom ſem tam myſlſ,
Gedno naylepſ́i wymyſli.
Kdyz giz leziеſ́e nalozi
A cieſař ſe knie prilozi,
Y obge gey welmi pilnie,
Pritiſtie gey kſobie ſylnie,
Poče geho ſnaznie proſyti,
By to racil vciniti,
Což proſy mileho pana,[1])
Aby byla vſlyſana.
»Proſymt, pane, by mie racil v||ſlyſ́eti, 84ª
Bych mohla natwe miloſti zwiedieti,
Cimž geſt Arnoſt ztratil miloſt twogi.
Priwedlat gey knepokogi
A priwedet wiecez wiece,
A ty gey byl wolil zadietie brzce.
Gednohot zada natwe miloſti
A tak proſy twe ctnoſti,
By mohl předtebu byti,
Aby mu ſe prál zprawiti.

[1]) V rkp. *boka pana*.

Pakli geſt co ſam zawinnil
A nemudře co vcinil
Proti komu natwem dwoře,
Proſ́it, at tobie ſe pokoře,
Stiem chce na twog dwor prigeti,
A iakz kažes, ſ nim vloziti.
Nebot ſem neznamenala
Ani oniem kde ſlyſela,
Byt newieru kudy plodil
neb neprawie komu ſ́kodil.
Byt kde bylo co ſlyſ́eti,
Sama bych mu ſmrti chtiela prieti
Radieyſ́i nez giny.
Ale tot ma bezwi͠ny.«
Ciesař odnie ſe obrati,
A onat geho poče libati,
Proſecy zaſyna ſweho,
Za Arnoſta gedinkeho.
Ciesař hole odpowiedie
A rka: »tot ia dobře wiedie,
zet geſt přewelice winen,
nebt geſti byl panem vcinien.
Tot geſt ſtrogil tu newieru,
Ze to prawim namu wieru:
Nelzet mu miloſti mieti,
Radiegit bych chtiel vmrieti.«
Ciesař, iakz byl (Arnoſt) winny,
wſ́ak tu welmi zlie vcini,
Ze nevſlyſ́el tu Adlicky, 84b
te předrahe zmilelicky.
Awſ́ak ona proto ſtaſ́e
A gey zſrdce ſweho obgimaſe,
By naniem mohla zwiedieti,
Proc ſyn ma nepriezen mieti.
Tut mu laſkawie mluwi,
Az gey natom y přemluwi,
A řka:[1]) »moge mila ženo!
Wiez to, žet mi powiedieno
Giſtie, ze mie chtiel zahnati
A ſam ſe chtiel vwazati.
Y welis mi prieti gemu,

---

[1]) Něm. orig. žádá: Proc ſyn ma nepriezen mieti, az gey natom y přemluwi. Ciesař gie laſkawie mluwi, A řka...

Tak člowieku protıwnemu?
Ktobiet mā wieru y nadiegı,
zet tıem nic hoře nepřegı.«

Capıtola dwamiedcytma.

ARnoſt napolı lezıeſe
A hrady oblehl bıeſe.
Llankrabie ſwym zpowıedaſe
A gım gıſtıe ſlıbowaſe,
Aby ſe [1]) branilı ſmielıe,
Chtıe ge retowati celıe.
Adlıčka pracy gmiegıeſe
A zaſyna wzdy proſieſe,
By ſe racil ſmilowatı
A gemu ſwu miloſt datı.
Cıeſař odpowiedie zmiloſtı,
A řka knie ſectnoſtı:
»Myſlılt ſem oniem mnoho,
Nechtıelt ſem prawitı toho
Chtıelt ſem, a tomut geſt bylo bytı,
Rımſkym kralem vcinitı.
A to ſē chtıel protıe wzdietı,
Tot geſtı miel celıe mietı.
Kdyzt ſe ḡt tak zlıe obratıl,
Gızt geſt gmeno y to wſe ztratıl. 85ª
A protoz nerodiz mie nutitı
Ani zaň wiece proſytı.«
Adlıčka řkuc: »mily pane!
Wzdyt ſe potwe wolı ſtane.
Awſak kdyz ma twog hniew mietı
A prozle newiernym znietı,
Zel mi toho; a přeſtanu
A tebe wıec nevpomenu.«
Tut pak poſſle kſynu ſwemu,
K Arnoſtowi wytečnemu,
Rkuc: »počatek y twa wīna
Geſt Gındrich lankrabie z Ryna.
Ten tıe welmi kriwa cini,
Natıe prawi hrozne wīny.
I dneſni den wzdy priwodi
A wzdy hledage twe ſkody,

[1]) V rkp. *ſe bra; bra* není škrtnuto.

A zet Ciesař miloſti nechce dati,
Nez zzemie chce tie wzdy wyhnati.«

Capitola XXIII.

ARnoſt ſlyſew tu nowinu,
Wzdeſe ſnaznie khoſpodinu
Rka: »bože! ty znaš kazdeho,
Praweho y kriweho.
Wſeckna ſrdce rozeznawas,
Awſak prawemu wzdy pomahas.
Raciz mie wyprawiti
A nad Gindrichem mie pomſtiti!«
Pozwa Wecle y ſwych milych,
Genz pri niem biechu y ginych,
Poče gim toho tuziti,
ze gey myſle wypuditi
»neprawie a bezme winny,
A ty ſu mi wzkazali nowiny.
Račtez, proſym was, mnie raditi
Co ſtiem geſti vciniti.«
Wſickni tuto raddu dachu
A mluwie|ce gemu bezſtrachu: 85[b]
»Dokawadž mi geho hlawa
Wezdrawi bieſe prawa,
Sweho ſe drž a ſwe zemie!
Toť radime wſickni wiernie.
A budeli tie chtieti wypuditi,
Damet ſe radiegſe zbiti,
Mily pane, podle tebe.«
Tut wezřew kbohu nanebe,
Poče welmi diekowati.
I kaza ſe wſem zbierati,
Ktož chtie podle nieho ſtati,
Ze chce Ciesaře podſtupiti.
Odtud taynie naryn gede.
Iakz Spiři hradu dogiede,
Tut ciesař pomluwu gmiegieſe,
An ſam třeti gedno bieſe
Swiernym Weclem, třetiem [1]) ktomu.
A tut k Ciesařowu domu

---

[1]) Br. *třetiemu.*

Geden fe wečer febrachu
A třetiemu konie dachu.
Do řeky[1]) fWeclem gidefta,
A iakz komniety dogidefta,
Pani giz w hofpodach biechu.
Nizadneho newidiechu,
Nez Gindricha a Ciefaře.
Arnoft fe knima vpaře,
Vcini hroznu poprawu,
Ze ftie Gindrichowi ge° hlawu.
Ciefař ruče odtud kroci,
fotnie dokaply vfkoci,
Zamče fe tam welmi ruče,
Awfak Arnoft naň newztluče.
Gindrich wece: »ach, ciefari!
Tot mie protie zlym obdari!«
Wiece nemože mluwiti,
Gedine by racil geho mftiti.
Ciefař bohu pod·ekowa,
A | tato biechu geho flowa: 86a
»Diekugit,« vda fe gemu řecy,
»Bože, zes mi dal vtecy!«

Capitola dwadcata Ctwrta.

BY left y pofuzowanie,
zet wfudy magi zle fkonanie.
Tak přema(ha) wffudy wiera,
Zlodieg litych a kriwych geft newiera.
Zliet fe ftawa wzdycky zlemu,
nebt boh pomaha wzdycky prawemu.
Arnoft ztoho domu gide,
Bezbitie konomu prigide.
Wfedfe fweclem nafwe konie,
Naty přerucie komonie,
Gedu pryč zbozie pomocy,
Poruciwfe fe te nocy.
Nawfe ftrany zdi kriciechu
A pani khradu[2]) bieziechu,
Ale proto, ze noc biefe,
nizadny nikā negediefe.
Arnoft fwu ceftu pogede,[3])

[1]) Má býti: *do domu;* v něm. orig. ûf den pallas. — [2]) Br. *k křadu.* — [3]) Pův. napsáno *pogeda*; pak opraveno Br. *pogeda.*

Az fwych wiernych y dogiede.
Wece: »boze! ty wſe możeš,
Komu racis, wzdy pomożes.
Gindrich profwe kriwe ciny
doffel fmrti profwe winy [1])
Ktomut fem nemiel myflenie,
Stalot fe bezmeho chtienie.
nebot mi geft welmi wadil,
Ze mie k Ciefařowi zradil,
Gemuz fem (chtiel) rad fluziti,
fwieru podle nieho byti.
A on wieril tomu zlemu
Gindrichowi newiernemu,
Genż by mohl ziw geftie byti,
By byl racil mnie wieriti.
Ale .| giż nas oba ztratil, 86b
Ale tiem ho ḡt newyplatil.
Tepruw namie mufy wftati!
Driewe nez fe dam wyhnati
Zfwe zemie ffwabom y gemu,
Chcyt toho tuziti każdemu,
Zet mi fe diege bezwinny.
Awffak ginak nevcini:
Chcy gich zbogem dočekati,
Mnohyt fe domow newrati.
Mnilit Ciefař, bycht byl żenu,
driewe nezt mie tak wyzenu,
Chcyt bog radiegi fnimi mieti
A wtom wefele vmrieti.
Tot flibugi teto nocy,
Boh prawemu rač pomocy!«

Capī XXV.

KDyz giz Gindrich vmřel bieſe,
Kazdy nahradie kriciefe,
Anot biezie nawſe ftrany
Panoſe y take pani.
Tut nowiny vflyffechu
A druh druhu powiediechu,
Ze Gindrich ziwota zbawen

[1]) V rkp. *kriwe ciny winny;* první dvě slova škrtnuta.

A od Arnoſta ohawen,
Gehoz nechcy ia plakati,
Neb ſe wzdy to muſy ſtati,
Ktoz oſydlo priprawuge
druhemu a gey ſmucuge,
Sam w nie čaſto vpaduge
A tiem ſe ſam vnawuge.
Ciesař ſmuten poče byti,
Pani počechu geho kogiti.
Tiem naywietſi ſmutek [1]) gmiegieſe,
ze gey před nim zabil bieſe.
Tiemt geſt ſam byl naywiec winen,
Neb kdyz přednim geſt mienien 87a
Arnoſt, to chtiel zato mieti,
A neracil ho ſlyſeti,
Pronž tu žaloſt muſyl neſti.
Awſak geſt ho nemohl zweſti
Gindricha, ſeſtřence ſweho,
z Ryna pana welikeho.
Pro take ſočebne ſkutky
Prichazegi kniežatom ſmutky,
Ze wieře ſoku ſweʸ zlemu,
Llepe nez wiernemu dobremu.
Počnut dobreho tupiti,
Nedadiet ſe gemu zprawiti,
Pronież gim ſmutek prichodi
A čaſtokrat mnoho vſkodi,
Iakoz ſe y tuto ſtalo
A ciesařowi ſe dalo.
Tut počne hroznie pykati
Seſtřēce ſweho a nařekati
A řka: »mog prieteli mily,
Ach, ze ſu tie kdy zabili!
O, by byl zabit kde vbogi,
Spieſſet bych opykal,
nemage wſrdcy teſknoſti.
Tak mnoho ma moc geſt ponizena
A ma koruna neučtena,
Poniemz každy ma tuziti,
Ktož chtie koli mnie ſluziti,
Coz ſe ſtalo geſt nademnu,
Ze toho mſtiti budu ſemnu.

[1]) V rkp. *ſkutck.*

Mily Gindriſe prieteli!
Tot tebe nebudu żehnati prietele.[1])
Muſymt tebe mſtiti ſmielie,
Nebos zabit prime ctnoſti.
Ach, welika mȧ żaloſti!«
Nazaytrie geho ſchowachu
A welmi poctiwie pochowȧchu;
Podle knieżetſkeho prawa
By pochowan tento zprawa.
Když ¦ gey biechu pochowali, 87ᵇ
Přikaza, aby oſtali
Knieżata y wẛickni pani,
Genż napohřeb biechu zwani.
Chtiel ſnimi zgitra mluwiti.
Slibichu to vciniti.
Zaytra kaza wẛechny ſwolati
I poċe gī zalowati
Arka: »budiz wam żel meho ſmutka
I toho zleho ſkutka!
Arnoẛt mie priprawil ktomu,
Ze předemnu namem domu
Meho mie ſeſtrence zbawil;
Stial mu hlawu a gey vhawil.
Bych ſe obmeſkal ſam malo,
Tez by ſe ſnad y mnie ſtalo.
Toho nikoli neſlychano
Ani praweno ani pſano
Wktere zemi az domoře,
By na cieſařowie dwoře
Stal ſe kdy takowy zly ſkutek
I tak weliky zamutek,
Yakoz ſe mnie tuto diege.
Protoz ktoz mi prege,
Raċ mi pomocy pykati
A toho poprawowati.
Naleznietez mi za prawo,
Zatot was proſym, co geſt prawo,
Tomu zlemu vloziti,
Genz kdy co ſmiel vciniti.«
Pani vſlyẛewſe wſtachu
A brzy ſe potazachu,
Potazawẛe ſe y wratichu,

---

[1]) Rým a něm. orig. žádá za v. 1499: *prawem tebe żena żeli.*

Tot zaprawo potwrdichu:
Arnoſta y zemi geho,
I coz geſt miel kde zbozie ſweho,
To wkralowu moc zapſachu
A gey zapſance wywolachu,
Aby nemohl wiec prawa mieti.
Kazachu wſ̌em to powiedieti: 88a
Ktoz mu budu prikladati,
Též ſe tomu ma ſtati.
Pak by dowſ̌ech zemi pſano
A kniežatom rozkazano,
By ſe kwoynie hotowali
A do Bawor připrawowali,
A chtie na Arnoſta geti.
lidu tiſicow kgednomut čaſu prigedu,[1])
Tut ſnimi do Bawor gedu.
Křeznu mieſtu přibra ſe,
Předtiem mieſtem polozie ſe.
Priprawni wniem lide biechu,
Braniti ſe ſmielie ſmiegiechu.
Tu předmieſtem cetkowachu,
Gedni druhych lſti hledachu.
Strielechu tu take ſmielie,
Ze tu ſobu ſtranu celie
Mnoho ſeth by poſtřeleno
A doſmrti poraženo.
Mnohyt ſe domow newratil,
Genz tu ſwog ziwot ztratil.
Ti genž wmieſtie biechu,
Witiezowe welicy ſlowiechu.
Protoz radu vcinichu,
Kgednomu ſe dni ſmluwichu
I kazachu ſe pripravwiti,
Chtieč Cieſaře podſtupiti.
Kdyz by ſe vpokogili
A předmieſtem bezpečni byli,
Aby nanie vderili,
Tu ſe biechu tak ſmluwili.
Koruhew zelenu miegiechu
A rano gi wſwu moc wzechu.
Priprawnie zmieſta wygdu.

[1]) Tu jsou vlastně verše dva: lidu tisícóv třidcěti
k jednomuť času přijedú.

Iakz brzo woyſka dogdu,
hroznu gim ſkodu vcinichu,
Mnohet zwoyſka ranichu,
driewe nez ſe priprawichu
Wſ́ichni, genż vwogſtie biechu.
Mnohy tu ſwog ziwot ztrati, || 88b
Genz ſe do Ryna newrati.
Sobu ſtranu, coz gich biechu,
Krwawi potocy teciechu:
To wſ́e protoho lankrabie,
z Ryna newierneho hrabie,
Genż mnohemu ſmrt priwedl.
Wſ́ak Cieſař geho nezwedl.
To kbohu mame puſtiti,
Neb ten ma ſam to ſuditi.
Cieſař tiſic helmow ztratil,
Awſ́ak boge nevkratil.
Potiſtie nanie wſylnoſti,
A oni vciniwſe doſti,
Kmieſtu ſe zaſe puſtichu [1])
A domieſta ſe wrazychu.
Tut vbranie mnoho kopie
Rozdrizhachu, anoť kropie
krwawe wzchodie [2])
A oni tu wekrwi brodie.
Wſak tu branu obranichu,
Mnohe ſobu ſtranu zbichu.
Tut tri nediele leżechu
A weliku ſkodu wzechu.
Cieſař pak chytroſti kaza,
Ctiri ſtřelnice rozkaza
Dielati a mieti hotowu,[3])
Elenhy [4]) niemecky ſlowu.
Tyt načtwero poſtawichu
A kmieſtſke zdi pritocichu.
Tiem mieſtſku zed přewyſichu,
hroznu ſkodu vcinichu
Mieſtienom wſ́em vmieſtie.
Ktoz byli po mieſtu naceſtie,
Tent wzal vraz odtad taky,
Tak ze mieſtiene gſu ča ky 89a

[1]) c nadepsáno. — [2]) V rkp. *wzchodie krwawe.* — [3]) Verše 1610—1613 napsány dvakrát. — [4]) Br. *clenchy.*

mieli,[1]) by nepokonal
Kazdy. take by retowal
Ge kto, nećekachu toho.
Protoz ſtrachu miegiechu mnoho.
Oto gechu ſe raditi
A zaprimierie proſyti.
Ktomu obecnie priwolili
A naciefari toho żadali,
By on toho racil prieti,
By mohli mier dwa dni mieti.
Ciefaŕ potazaw ſe oto,
Primierie powoli toto,
Neb toho pani pochwalichu,
A te ſmluwie powolichu.
Mieſtiane pak podle prawa
A podle chlapſkeho mrawa
Snaznie ſe vradichu
A tak obecnie wywoli(chu),
Ze ſe chtiegi Ciefari dati
A gemu wſickni holdowati,
Kromie aby dwie nedieli
gini bezpecnoſti mieli,
Kteriz wen nechtiegi ſluſeti;
By wtiech dnech mohli odgeti,
Kamz kto chce bez pŕekazenie,
Beztraty y bezſtawenie.[2])
To wſichni oblibichu
A te raddy pochwalichu;
Kciefaŕowi ſtiem poſlachu
A gemu tu reć zwieſtowachu.
Ciefaŕ ſhniewem ſe potaza,
napaniech toho wztaza.
Paní toho pochwalichu,
By to pŕigel poradichu.
Ciefaŕ kaza mier wolati
A pokog powiedieti,
Tak iakż mieſtiene proſyli,
Aby wſichni mierni byli.
Mieſtiene (ſe) gemu dachu,
Podpriſahu holdowachu.
Kaza mieſto oſaditi,
A coż zkażeno, vtwrditi.

---

[1]) V rkp. *mnieh*. — [2]) V rkp. *bezoſtawenie*

Y dneſ́ ſſni den mieſto toto 89b
Holdy dawa Cieſarowi proto.

Capitola XXVI.

KDyz toho mieſta dobyl bieſ́e,
Nižadny ſe neprotiwieſ́e.
Kaza ſtany rozboriti,
Tut poče kewſ́em mluwiti
Rka: »diekugit waſſie ctnoſti
I te welike wiernoſti,
Genz ſte gi kemnie vkazali,
Primnie ſnažnie pracowali.
Neb ſte witieznie cinilli
A tohoto mieſta dobyli,
Genž ma take vtwrzenie,
Daleko takehoz nenie
Wbohatſtwi y wtwrdoſti,
Wſ́eho dobreho wniem doſti.
Protoz račtez obmyſliti
A mnie ktomu poraditi,
Tak yakz geſtie hradow mnoho
I dobrych mieſt podle toho,
Bychom ſe nato ſnazili
A to wſ́ecko zahubili
Pro toho clowieka zleho
Ä mnie welmi ſkodliweho,
Genz ſe proti mnie poſtawil
A mie kſkutku priprawil.«
Tu wſecky poče darowati,
Striebro, zlatto gim dawati,
A řka: »wierut ſe zawazugi
A wam wſ́em welmi diekugi,
Ze ſte primnie ſwieru byli,
Me zaloſti ſemnu mſtili.
Chcyt wam to odplacowati
A wſim dobrym zpominati.«
Tut wſichni, coz gich tu biechu,
Gemu y ſriſſi ſlibichu,
Chtiece wzdy ſnaznie pomahati
A podle nieho wiernie ſtati, | 90a
By zbozie mieli ztratiti
I ziwot. »tot chcem podle tebe wažiti!«

Capi XXVII.

TVt Cieſař mnoho wieznow
Gmiegieſe y dobřych rytieřow.
Prikaza wſem hotowu byti
A natre ſe rozdieliti.
Wyprawi podle dunage
Gedny [1]) dodobreho krage,
A druzy krakuſke zemi
Gedu ſwitiezy wybornymi,
Palece a hubiece nawſe ſtrany
Sedlaky y take zemany.
A ſam cieſař, nic nemina,
Zahubi wſecko až do Ryna.
Nato ſwu wſicku moc vlozi,
Ze wſecko puſte polozi.
Tu by mnohy člowiek znuzen
A bezwīny zzemie wypuzen,
Genz Gindricha nerozhniewal,
Ani co kdy ſnim miewal.
Arnoſt tiem zarmucen bieſe,
neb hroznu zaloſt widieſe,
Anot zemi geho hubie
A coz přemohu, wſecko zahubie.
Naywietſi tiem miel zamutek,
Wida wiernych lidi ſmutek
Y tu zaloſt, genz gi gmiegiechu
A bezwīny mnozy trpiechu.
Ta zahuba gey boleſe,
Awſak napomſtu myſleſe.
Kterak by mohl ſwych pomſtiti,
Oto poče ſnaznie myſliti;
Neb zen naywiec litowaſe
A ktomu ſyrotkow pykaſe.
Mnoha žena ſmutek miela
Wty čaſſy, neb geſti oſyřela.
Protoz ſmuten || muſyl byti 90b
Arnoſt, nemoha toho mſtiti.
Mnozy tu walku hyždiechu,
Neb to zagiſte wiediechu,
Ze gindrich zkriweho cinu
Byl zabit od Arnoſta ſwinnu.

---

[1]) V rkp. *Gedu.*

Tudy cieſař proty ciny
hubil Arnoſta bezwinny.
Protoz ktozt ſe zmladi wede,
Kecti ſwe mrawy priwede,
Ten ſwu ſtaroſt zbożnie ſkona,
Wſicknu proſpieſnie odchowa.
Take ktoż hotowe zbozie
Whnog a neſtatećnie wloži,
Toho nemā zaſtatećneho
Ani zaclowieka mudreho.
Taket[1]) ćlowieka kriweho
Chtie gmieti iako praweho,
Obiema ten kriwie cini,
Neb praweho kriwie winni.
Ktoz poćatek ſmyſlem[2]) dawa,
Ten ſwu wiec dobře ſkonawa.
Ale Arnoſt nemiegieſe rownie,
Neb to nebylo podobnie,[3])
Protoz sſtrachem bieſe
A ktomu ſe nic nechyſtaſe,
Awſak nato peci mage,
Kterak by ſe mohl pomſtiti,
A zadage ſmudroſti ſwitiezyti.
»Pane boze, rać mi toho poprieti!«

Capitola dwadcata VIII.

Cieſař podle hniewu ſweho
Vciniw tu mnoho zleho,
Hradow y mieſt zboriw mnoho,
Wſy y twrzy podle toho,
Vciniw rozlićnu ſkodu
Wzemi Baworſkemu rodu 91ª
Ohniem, bořenim y bitim,
Vkazaw moc y zabitim —
Mnohy ziwotem pokonal
A tu pohriechu ſkonal
Sobu ſtranu, — ſtrachy mage,
I bra ſe do ffranſkeho krage.
Wſak ſwych lidi, coz gmiegieſe,

[1]) V rkp. *Tohot.* — [2]) Br. *(s) smyslem.* — [3]) Smysl něm. originalu jest: Arnošt se nepřenahloval, nevida naděje vítězství; protož trpěl, co musil, a připravoval se s rozmyslem k boji.

mnoho[1]) ſeth oſtawil bieſe
Wzakladu, genz pokonali
A od Baworſkych z:u ſmrt wzeli.
Neb ſu ſe take branili,
Swemu panu wierni byli,
Sweho zbozie litugice
A ſwe newiny żalugice.
Witeznie ſu ſe branili
A mnoho ſeth vnawili.
Tak cieſař lidi rozpuſti
A każdeho domow puſti
Protu weliku ztrawu
A boge ſe proti prawu.
Budeli mu ſe zlie weſti,
Ten ma ſam tu ſkodu neſti.[2])
Kdyz cieſař rozpuſtil lid bieſe
A wſecky, coz gich gmiegieſe,
Arnoſtowi powiediechu
ſſpeheri, gēż to zwiediechu.
Tut mu nebieſe doſpanie,
Neb geho wſecko zadanie
Podwieru potom ſtaſe,
Mſtiti zemie ſwe hledaſe.
Neb mu mnoho wiernych zbili
Awſicku zemi zahubili
Bez winny y bezewſeho prawa;
Mnohemu tu by zbita hlawa.
Poċe ſnimi ſe tu raditi,
Cożgich geſtie mohlo byti,
A proſe gich welmi ſnażnie,
Aby znich każdy přeważnie
Podle nieho racil byti
A geho zaloſti mſtiti.
Promlu'wichu wſickni ſmiele 91b
A chtiec pomocy celie
Geho zaloſti pomſtiti,[3])
By ſ ſwieta gim bylo ſniti.
Tut Arnoſt ſmluwiw ſe ſnimi,
Slidmi welmi přeważnymi,
Nacieſaře ſe ptachu,
Genz wgeho zemi wewodili

[1]) Místo nezřetelné; Br. *a mnoho.* — [2]) Dle něm. orig. měl by obsah veršů 1794 sl. býti: Kdo bojuje proti právu, spravedlivou nese škodu. — [3]) V rkp *pomſtit zzaloſti.*

A ge bylı zahubilı.
Poċechut ſmiehe dobywatı,
Khradom kmieſtom ſſturmowatı.
Welmi mnoho tiech dobychu [1])
A hroznu ẛkodu gım ucinichu.
Cehoż kohwiek ſe dobrachu,
To wẛe ſmiehe rozmetachu.
A kohoz přemohlı koli,
Ten gınak nezbyl nikoli,
Zaklad muſyl zaſtawitı
Noh(u) aneb ruku zbyti.
Tiemt ſe Bawořſti mſtıli,
Ktomu hdu mnoho zbıli.
Boh gım pomahaẛe toho,
Ze gich zbılı welmi mnoho.
Genz gim driewe překażeli,
Nad tıemi ſu ſwu woli gmieli.
Neb coz ſe gim bylo ſtalo,
To ſe gım bezwinny dalo.
Protoz tuto ſwıtıezychu,
Nadnimi coz chtıec cinichu.
Ktoz kohı ſe pokuſieẛe
A gım ſe branitı chtieẛe,
Tohot bogem podſtupıchu
A wzdy ſ bohem ſwitıezychu.
hroznu ẛkodu vcinichu,
Mnoho tıſic hdu zbıchu.
Pıet let tato walka poſta,
Pak ſe gī ſtrawy nedoſta.
Kſwe zemi ſe wratıli.
Coz ſu bylı nezahubılı,
To naceſtıe || zahubıchu 92a
A doſwe ſe zemie wratıchu,
Diekugice bohu ztoho,
Ze gim byl dal ſtıeſtıe mnoho,
Wẛeho ſmutka nedbagſce
Ani ſwe ztraty pyciece,
Coz ſu kolı předſymż gmieli,
Iakoby nic neztratılı.
neb ſe giż pomſtılı bıechu,
Ztohot hroznu radoſt gmiegiechu.

---

[1]) V rkp. *dobywachu*.

Capitola dwadcata dewata.

SMuten ciefař tiemto bieſe,
A kazdy naň ztoho kricieſe,
Ze nepomſti toho,
Coz ſu gī cinili mnoho.
Iakz bieſe ta řeč doſla,
Powſecka kniezata poſla,
Coz kde gich mohl doſiecy,
Chtie na Arnoſta gieti.
Kaza nawognu wolati,
Chtie wzdy Arnoſta wyhnati
I wſecku zemi zahubiti
Nizadneho neziwiti,
Coz by (gich) koli doſahl.
natom Ciefař priſahl.
Arnoſt pak vſlyſew toto,
Pozemany poſla proto.
Poče gim tu řeč liciti,
Ge ſe gich wſech proſyti,
Aby ktomu poradili
A gey ktomu naucili,
Ze ge ciefař chce wyhnati,
A řka: »nam nelze boiowati
Proti niemu, wizte ſami.
Pakli ſe oblehnuti damy,
Kohozt znas přemohu koli,
Wiezte, neziwiet nikoli.
Protoz geſtlit wam čekati
A hanebnie ſe zbiti dati,
Ant nami yakz chce obluge,
Kto nam ztoho podiekuge? || 92b
Protoz rownie nemagice,
Geho moc přemdliti chtiece,
Nelze nam ſnim boge mieti
Ani take obdržeti.
Ktoz kde nemož boiowati,
Lepe ſecti ḡt nechati.
Take mi ſe nezlie widi,
Ze nas ciefař nenawidi.
Bychom gey zapana prigeli
A gemu holdowati chtieli,
Nelze nam miloſti mieti,
Tot ſmiem dobře powiedieti.

Protoz mniet ſe zda to zdobno,
Ać ſe y zda wam podobno,
Zet chcy ſwami zzemie gedtı,
A iat chcy kriz naſe wzieti
A chcy nemeſkage wſtatı [1]
K bozıemu ſe hrobu bratı.
Rad chcy ten kriz wzıetı namie
Pro Boh, genz geſt trpiel zamie,
By ſe racil ſmilowatı
A mu nuzy znamenatı,
Coz ſem od Cıeſaře toho
gmiel Zaloſtı welmi mnoho.
Protoz muſyt nas nechatı,
nemage ſkym boiowatı.
A nenit lepſieho, nez tam getı
A ſwu zemi v pokogı oſtawitı.«

Capitola Tridcata.

HRabie wecl y ſginymi
Wece ſTowařiſſi ſwymi
Arka: »tu radu oblıbugem.
Padeſſat tobie ſlıbugem:
Chcem kriz podle tebe wzietı
A ſtebu přeſmoře geti.«
Ta ſmluwa ſe nevtagı
Wniemcych y wtom wewſem kragı,
Ze Arnoſt chce wſtatı
A mieni ſe zamoře brati. 93a
Mnoho ginych, genž ſlyſiechu
A ty nowiny zwiediechu,
Pocechut ſe nato ptatı,
Chtıec zahriechy ſnim ſe brati.
Cıeſař iakz tu ſmluwu zwiedie,
Ihned wognu odpowiedie
Arka: »S kym chcme boiowatı,
Kdyz chce Arnoſt na put wſtati?«
Pani toho pochwalıchu
A tez gemu poradıchu
A řkuc: »kdyzt bıezi, necht bıezi

---

[1]) Před slovem *wſtati* napsáno *wzieti* a škrtnuto.

I ſwymi zemie y take ſginymi! [1])
Kriwie bychom vcinili,
Bychom chudinu hubili.«
Obečnie tu raddu dachu,
Tiem ſe mnozy radowachu.
Zatiem Arnoſtowa matka,
Zwieduc puť ſweho dietiatka,
Piet ſet hriwen poſla gemu,
Swemu ſynu gedinemu,
Protu wieru, genz gmiegieſe,
Ze gie gediny bieſe.
Ale widieti (gie) geho
nelze bieſe ſyna ſweho.
Potom naywietſi zaloſt miela,
Ze geho wten čas newidiela.
Awſak podle wiery geho
Geſtie ſynu milemu ſwemu,
Poſtawcow zlattych mnoho
Y Akſamitow wedle toho,
Přemnozſtwie hranoſtaiow
  take ciſtych damaſſkow,[2])
Tkanic, perel y kamenie
Podle geho wſeho chtienie,
To mu poſla wectnoſti
Podle wiery y miloſti
Iakz ſynu wierna matie,
By račil gie pozehnati.
Tiſic krat tot wzkaza la gemu, 93b
Synackowi ſwemu zmilelemu
a přewelmi naň(i) laſkawemu.

Capitola Tridcata prwa.

Kdyz naceſtu wſichni wſtachu,
Arnoſt s ſwymi ſe wybrachu
Draze a přewelmi bohatie,
Wſtriebře, whedbabie[3]) a zlattie.
To obecnie wſickni gmiegiechu
A ktomu priprawni biechu

[1]) Místo pokaženo; patrně místo: *A řkuc: Kdyzt biezi necht biezi s ſwymi z zemie y take ſginymi.*

[2]) Br. *damaskow.* — [3]) V rkp. *whcdbabiem.*

Od kropeřow y ododienie.
Wewſem biechu pripraweni,
Coz kbogi geſt a ktomu gmieti,
To by to mohl vzrieti.
Takz podkrizem pogiedechu,
A daleko negediechu,
Aż prigede lidu mnoho
Zginych zemi, tieziec toho,
Chtieli kto zamoře gieti,
By racili powiedieti.
Natyto gim vkazachu.
A iakz ſe Arnoſta dobrachu,
Počechu welmi proſyti,
Aby racil laſkaw byti
Nanie proboh a ge prigiti,
Ze gey chtie radi zapana gmieti.
Arnoſt ztoho podiekowa
panu bohu, arka tato ſlowa:
»Ia diekugi twe miloſti,
Boze! zes mi lidi doſti
Racil kemnie priwinuti.
Raciz ty wſſem hriechy odpuſtiti,
Bychom ſtiaſtnie putowali
Y tobie ſe wſickni doſtali.«
Pak kaza oniech powolati,
Poče gim witanie dawati
A řka: »witayte, pani mili!
Kdyz ſte ſem ſe zahodili,
Chcyt was zaſwe lidi gmieti
A naſwu pracy přigieti. 94ª
Kdyz was geſt ſem (boh) prihodil
A mie wam geſti nahodil,
Mate mie zabratra mieti,
Neb podle was chcy vmrieti.«
Diekowachu wſickni ztoho,
Wzdawagic mu chwaly mnoho
A řkuc: »Arnoſte, mily pane,
O, kterakt ſe ginak neſtane!
Tiet chcem wzdycky zapana gmieti
A wtie wſ̌ichni chcem ſlyſ̌eti,
Nebs nas milie priyal kſobie.
Boh day, by ſe ſtalo tobie,
na boze co chces żaďati!«
A on toho pocěl hledati,

Cinil wzdy knim miloſtiwie,
Kdez mohl, y dobrotiwie.

Capitola Tridcata druha.

POſpolku ſbohem [1]) pogedu,
A driewe nez zzemie wygedu,
Tut ge mnozſtwie prowodichu,
Genž doma oſtati gmiegiechu.
Driewe nez ſe rozluci,
Arnoſt gim zemi poruci;
Poče gim raddu dawati
A to gim rozkazowati:
»Budeli kto pri kniežeti,
Ze nemožte rowni byti,
A chtiet was poſtatku zahubiti,
Radimt, abyſte ſe gemu porucili.
Awſ́ak napřed wzdiegte
A mu mateř kſobie miegte,
By ſe wzemi vwazala
A tu domne zprawowala.
nebt ta zemie zahubena,
A wiemt, iakat geſti zena,
Ze ſe mnohy proto wzrazy
A te zemi nepřekazy. 94b
Pakli vmru nate ceſtie,
že ma matka zwie ty powieſti,
By rozdala zbožie meho,
coz moz mieti geho,
kkoſtelom, kniezim take
Proto gmeno bozie welike
I proſlawnu bozi matku,
By ona kſwemu dietiatku
Zamu duſſi wzdy proſyla
A orodownicy byla.«
Rekl to: »Boh ny zehnay!« wece,
»Nechcyt rozkazowati wiece,
Geduc, boha žadagice
A ſwe ceſty nemeſ́kagice.«
Poče odpuſtienie brati

---

[1]) Br. *z Bohem.*

A wſechniem wiernie diekowati.
Tut gim nebieſe doſmiechu,
Wſſichni plakati ſe gechu.
nemožet yzadny nechati
Ani toho oſtradati,
By neplakal pana ſweho,
Arnoſta toho wierneho.
Nebot geſt nan od mladoſti
Byl laſkaw wkniežecie ctnoſti.
Iakz ſe byl zmladoſti ſchowal,
Tak ge wiernie wzdy zprawowal.
Protoz bylo geſti co plakati
A geho puti pykati.
Take ženy welmi geho
plakachu [1]) kniežete ſweho.
Neb ſtriehl wiernie gich ctnoſti
A byl kazal pripilnoſti,
Ktoz zenſku twař kde vhani,
Budto panny nebo panie,
Neb ge kterym cinem ſmuti,
Nelzet bylo toho minuti,
Muſylt proto ſſigi dati;
Nechtiel [2]) geſt toho tak nechati. 95a
Protoz muſyli plakati
Toho kniežete předraheho,
Genž gt clowieka kazdeho
Vctil podle prawa geho,
welikeho y maleho;
nebylt geſti nic odtoho.
Tak ge Arnoſt malo ſmutil,
Nebt ſe ſnimi čtnie rozlucil.

Capitola Tridcata druha. [3])

ARnoſt ſtiemi lidmi celie
Pogede přewelmi weſelie,
Neb druzinu dobru gmiegieſe;
Tiech y ginych ſnad tiſſc bieſe,
Genz podkrizem ſnim gediechu.
Wſſickni prawi witiezowe biechu,
Genž ſe ſwych ziwotow byli

[1]) V rkp. *ženy geho přewelmi plakachu.* — [2]) Br. *nechtiell.* — [3]) Omylem m. *třetí.*

I coz mieli, přewazili.
Bohatie kazdy gedieſe
A wſeho dobreho priſobie gmiegieſe;
Zageden clowiek biechu,
Coz kto miel, to wſe dielechu.
dokterez zemie gediechu,
Kteracy ſu, to zwiediechu,
Ze doma ciniechu muzſky
A tak gedu dobrodruzſky.
Tak hoſpodař podle prawa,
Genž g̃t byl wte zemi hlawa,
Ctil Arnoſta naywyſſieho
Podle prawa kniezecieho.
Y ti,[1]) ktož ſnim tu byli,
Tyt gſu nawſe ſtrany ctili,
Wſecky rozličnie dariece,
klenoty y kamenim ctiece.
ktomu kdez koli priſtali,
Tut gim prowod wſudy dali.
ktož koli cti dobreho,
Tot naywietſi geſt čeſt geho;
Dwogi odplatu ma wtale:
Prwni, že gey lide chwale, 95b
Druhu odboha ma ktomu,
Genž ſtiedře odplati gemu.
Ten genž cini čeſt dobremu,
Blaze tomu geſt každemu.
Ktož ſe teto chwaly drzi
A gi obogi obdrži,
Ten toho ma malu ztratu,
neb zde y tam ma odplatu.

Capitola XXXIII.

WEſel Arnoſt s ſwymi bieſe,
Neb mu ſe dobře wedieſe,
Ano gey ctie nawſe ſtrany,
Arnoſta y geho pany.
Takz wte radoſti pogedu,
Dovherſke zemie wgedu.
Kral ſe diwieſe te ſyle.

Br. *ty*.

Wſakz ge vzře welmi milie.
Poče ge ſtiedře dariti,
Striebrem, koňmi welmi ctiti.
Obiemat dobře ſluſieſe,
Neb kral toho ceſt gmiegieſe,
Arnoſt vrozen byl geſt ktomu.
Protoz ſe čeſt dala tomu
Kralowi ceſt, a ſtiedremu[1]) gſuce,
Tomuto čeſt, a odnieho beruce.
Sobu ſtranu tu čeſt gmie i,
Darili y take wzeli.
Kral hroznu čeſt tu vkazal,
Ztrawu wſem datí rozkazal,
Wſechniem, coz gich tu bieſe.
To krali dobře ſluſieſe.
ktomu iakozto kral prawi[2])
Swe poſly ſnimi wyprawi,
Genzto pronie vcinichu,
Dorecſke zemie ge prowodichu.

Capi XXXIIII.

TVt nic nemeſkachu dele,
Pogedut přewelmi weſele,
Do Cunſtopla mieſta ġede.[3]) 96a
Kdyz ge řecſky cieſař zwiedie,
hroznu ceſt vcini gemu,
Arnoſtowi ſlowutnemu,
I tiem, ktoz ſu ſ nim byli,
weliku čeſt gim cinili.
Kaza[4]) wſechny dobře chowati
A wſičku potřebu dati.
Coz kteremu třeba bieſe,
Ten iako doma wezmieſe.
Tu gſuc, počechut ſe ptati
A korabow wyhledati,
Chtiec ſwe ceſty nemeſkati,
Kbožiemu ſe hrobu brati.
Tak tu ſeſt nediel přebychu,

[1]) V rkp. *ſtiedri mu.* — [2]) Totiž *pravý.* — [3]) Tečka jest velmi silná a zřetelná mezi *g* a *e.* — [4]) Slabika *ka* napsána dvakrát: na konci řádku a na počátku řádku následujícího.

Kraſnut gim ceſt vcinichu,
ze coz kniezat wzemi byli,
Tit ge prociesaře ctili.
Neb tomu Ciesař chtieẛe,
Aby ge ctili, tak rozkazal bieẛe.
A nezli ẛeſt nediel minu,
Mnoho korabow priplynu,
Wezuce drahu kupi s ſebu,
Yakz mohlo byti wtu dobu.
Ztiech korabow dwamiedcytma naylepẛich biechu
A dobre pokoge wſobie miegiechu.
Arnoſt ſnimi nemeſkage
Smluwi a ge wſecky nage,[1])
Smluwiw, aby bylo chyſtano,
Wẛem kupotřebie dobywano.
Odienie, coz ſu mieli,
Aby to wẛe ſpolu mieli
A dokorabow ſe brali
A potřeb s ſebu doſti nabrali,
Aby naztrawu mohli mieti
Doroka, tot kaza wzieti.
To wẛe vciesaře brali,
Cehož namoře potřebowali.
Tent gim nedal nic kupiti, 96b
Wẛehot gim kazal dobyti.
Tak Arnoſt s ſwymi ſebraw ſe,
Snimi mudře potazaw ſe,
Gide před Ciesaře toho,
Genž vcinil gim cti mnoho.
Poče odpuſtienie brati
A zewẛie cti diekowati.

Capĩ XXXV.

ZAtiem ciesař kmene ctneho,
Wida toho ẛlechetneho,
Mnozſtwie zlatta neſti kazal,
Wẛecko gemu dati prikazal,
Y wẛechniē obecnie doſti.[2])
Podle kniežecie ſtiedroſti
Vctí toho ſlowutneho,

[1]) V rkp. *mage.* — [2]) V rkp. *dati doſti.*

Iakzto prawie ſyna ſweho.
Kdyz giz wſecko hotowo bieſe,
Coz dokorabow ſluſieſe,
Poċe odpuſtienie brati
Arnoſt y wſem diekowati.
Mnoho cti gemu vcinili,
Iakoz by tu byl rodili.
Poċechut lide plakati,
Geho y ginych pykati;
Nebo mnozſtwie lida toho
Zte zemie wybra ſe mnoho,
Genż ſe take brali
A ſnimi ſe prichyſtali.
By kwielenie nawſe ſtrany.
Ondet panie y take panny
Ge prowodie prietele,
Ondet placi a wſickni [1]) kwiele.
Nebot mnohy prietele ztratil
A domow ſe zaſe newratil.
Protoz bylo co plakati,
Nebo mnoheho dietiete mati
Owdowiela a oſyřela,
Tudy wieċnu żaloſt miela.
A | kdyz ſe wkorab wſadichu 97a
A odbřeha odſtrcichu,
Pogedu preċ zpiewagice
A ſwym heſlem wolagice:
»hoſpodine, pomilug ny!
Gezukryſte, pomilug ny!«
Tut [2]) bohu ſe porucichu
A pokoru vcinichu.

Capitola Tridcata ſeſta.

TAkt pogedu wte porobie,
W Rytierſke ſlawne vtrobie
Bohu chwalu wzdawagice,
Rytierſke ſrdce magice.
Zatiem ſta ſe dne pateho,
By ſmutno ſrdce kazdeho.
Tu by tepruw matie plakala,

¹) Br. *wsecktni.* — ²) V rkp. *Tut pokornie.*

kdyz by ſweho ſyna widiela,
Protu zaloſt, genż ſu mieli,
Kteruż ſu namoři wżeli,
Oniez ia chcy powiedieti,
yakz ſe gim vdalo dieti.
Pateho dne zytra bieſe,
hrozny wicher zmoře gdieſe.
Tut ſe poče zaloſt, hoře,
Ano gimi mece moře.
Wſak nayprwe ſlunečna kraſa
Bieſe wſeckna toho čaſſa,
ze ſe marynari diwiechu,
Genz natu ſwietloſt patriechu,
ze dawno ſlunce nebylo
Kraſſie, nez wten čas bylo.
Poſwietloſti horkoſt wgide,
A iakz brzo ge obgide,
Hrom vderi ztoho welmi,
Ze odienie y gich helmy,
Wſe tiem hlukem ſe třeſieſe.
Tiem znich kazdy ſmuten bieſe.
Tut ſe počechu hody zaloſtiwe, 97b
Wygidet gim pamiet zweſele.
Hrozny wietr ge obklici,
Genz ge bezmala wſecky rozluci
Prożaloſtnu wiernoſt onu,[1])
Genz dwanadſt korabow vtonu
Stiemi, ktoz ſnimi tu biechu.
Wiec druh druha newidiechu.
Wſak korab, wniemż Arnoſt[2]) bieſe
Stiemi, coz gich priſobie gmiegieſe,
Boh gim pomoże odgeti,
że te zaloſtne ſmrti
Druh druha poče plakati,
Dobre druziny pykati,[3])
Ze tak hanebnie odeſli
A żaloſtnu ſmrti ſeſli.
Coz korabow ginych bieſe,
Tiech druh druha newiedieſe.
Tut Arnoſt kbohu kricieſe
Stiemi, coz gich wkorabie gmiegieſe.

---

¹) V rkp. *mu*. — ²) *Arnoſt* připsáno na kraji poněkud drobnějším písmem. — V rkp. *pykali*.

Dopuſtie ge wietr wrazy
A take dale odrazy,
Ze nikame newiediechu,
Ani hor ani zemie widiechu.
Kazdy kſmrti hotow bieſe,
Iako zapaſem gi gmiegieẛe,[1])
Neb wietr tocieſe gimi,
Tiemi witiezy ſmutnymi.
Dna nemožechu rozeznati
Ani kde odpocinuti.
To gim poſta dwa mieſiece
A piet dni nebo wiece,
Ze wrozlicnem ſmutce biechu[2])
A khladu giz peci gmiegiechu.
Tut dwogi zaloſt miegiechu:
prwe, ze ſtrawy negmiegiechu,
Druhe hrozny ' wietr bieſe, 98a
Genz gimi ſem y tam tocieẛe.
wſak podle bozſke miloſti
Po čaſe y pote žaloſti[3])
Zgewi ſe gim den welmi kraſny,
Marynarom y gim wẛem caſny.
Ze marynari mohu gmieti
Proſtranſtwie wdawnoſt widieti.
Tu by radoſt y weſele
wſem obecnie wcelie;
wẛeho ſmutka zapomniechu.
Tut pak marynari vzřechu
Gednu zemi wdalekoſti,
Anat ſe ſwieti w hrozne ſwietloſti
počechu ſteřeze[4]) zdwihati
A kolače na Arnoſtowi zadati
A rkuc: »mat ſe wam dobře zdieti,
neb nam ſe hyň da widieti
Zemie wſwe vprawie.
Dali boh, ze naẛe zdrawie
Tu ſe nam ma wẛem prodliti
A kweſeli pripravjti.«
Wſickni, kteri wkorabie biechu,
Marẏnařom[5]) powiediechu

---

[1]) V rkp. *gmiegiechu.* — [2]) V rkp. *bieſe.* — [3]) V rkp. *Pod čaſem y podte žaloſti.* — [4]) V rkp. *ř* nejasné. — [5]) Místo *y* chtěl písař pův. něco jiného napsati, od čehož po opravě zbyla tečka.

A rkuc: »budeli ſtieſtie naſe
Tam dogduc y take waſe,
Chcem was wſech obdariti,
Muſyte wiec dobri ſluti.« [1])
Tut pogedu diekugice,
Bohu chwalu wzdawagice.
Wſeho hladu zapomniechu,
Kromie zlatta doſti miechu.
Protoz gich nadiege bieſſe.[2])
Ac [3]) ſe komv [4]) gieſti chtieſe
nebo piti, wſak nedba, ſe,[5]) 98[b]
Gedno okem wzdy zhledaſe,
Skuoroli moře mine
A wte zemi odpocine.
Tak kbohu nadiegi magic,
Pogedu, miloſti zadagic.
Neb ktož naboh ſwu nadiegi
Wzklada, tot recy ſmiegi,
Ten zbude wſie žaloſti
A prigdet kwiečne radoſti.
Tak pogedu a gſuc weſeli,
Anot gim driewie celi
Kzemi, gēz gi cypra diechu.
Welmi kraſny hrad vzřechu,
Kraſſi, nezli kdy widali [6])
Ani ocima ohledali.
Byla žed iako pſana,
Wrčabnicy dielana.
Odpřeſtkwucieho mramora
Wſecka hradowa obora
Wrozlične ſe barwie ſtkwieſe.
kazdy ſe tomu diwieſe.
Ondet vprawa tak ſlična,
Od mnohych wiecy rozlična,
Y odptacſtwa gim ſwietieſe.
Ten hrad y coz wiezie bieſe,
Ty ſe wſecky odzlatta ſtkwiechu.
Slunce, mieſiec, hwiezdy ktomu,
Ty zlattem nakaždē domu

---

[1]) Patrně místo *dobrie žiti* nebo *dobri býti;* v něm. orig. *daz du maht vrôlîchen leben.* — [2]) V rkp. *biechſſe; ch* škrtnuté červeně jest velmi vybledlé. — [3]) V rkp. *Az.* — [4]) Místo opravované; písař pův. psal *koni...*; další část slova není znatelna. — [5]) Br. *nebdase.* [6]) V rkp *wdieli.*

A nawieziech biechu pſany,
Přebohatie wydielany.
Ten hrad hrozny priekop gmiegieſe,
Skrze nienz hrozna woda tecieſe
Okolo wte ohradie.
A wyloženi na tom hradie
Biechu predrahe vprawy,
Tak ktoz widiel, kazdy p rawi, 99a
Ze drazſieho neſlychano
Ani ocima geſt widano.
A tak byl kraſen y bohat ktomu,
Giſtie geſt chudoba tomu
Malo mohla překažeti.
Ktož počel ten hrad ſtawieti.
Tot ta zed ſama ſwiedcila,
Genž geſt ten hrad obklicila.
Byla wſecka ſſachowana,
Polazuře zlattem pſana.[1])

Capitola Tridcata VII.

Wſech řeci vgiſtiece,
Což w tiechto kniehach, powiete,
Ze geſt to tak nalezeno
Wlatinſkych kniehach zgeweno,
Iakz latinie bylo pſano,
Slowenſky wykladano,
ze wte zemi lide dworni
Ten hrad ſtawieli wyborny,
Iakz tuto vſlyſſite,
Ač ktomu ſluch prilozite.
Takz marynari bliz priſtachu,
před gedniem oſtrowem ſtachu.
Tu kotwy dolow puſtichu
A zkorabu ſe wybrachu
na překraſny [2]) oſtrow welmi.
Tu odienie y ſwe helmy
Y co gmiegiechu, wynoſychu
A tu ſwe ſtany rozbichu.
Arnoſt pak poče mluwiti
Kſwym a ſnimi ſe raditi

---

[1]) V rkp. *pſane.* — [2]) V rkp *napřed kraſny.*

A řka: »bratrie! radtez mi ktomu,
Co chcem vciniti tomu,
kdyz ny geſt boh ſem wyprawil
A nas morſkych zatok zbawil,
Bychom ſwe poſly poſlali 99b
A tento hrad ohledali
Y ty lidi, ktoz tu bydle,
At nas ruce neoſydle.
Gſuli křeſtiane, to zwieme
A gim ſhroznu prosbu dieme,
Chtieli[1]) nam ztrawy prieti,
Zato naſe zbozie wzieti?
Pakli pohane ti budu,
Stiemi dogdem giſtie trudu.
Wſak podle prawdy prawiece,
Ci[2]) gich bude mnoho wiece —
A my ſe proto wybrali
A kriż proboh naſe wzeli —
Geſtli nā tu teſknoſt mieti,
Ze nam hladē vmrieti,
Kazdy podle ctneho prawa
Braň ſe, donidz geho ſtawa.
Ciň kazdy, co ma ciniti,
Dayme ſe radiegi wſickni zbiti!«
Wſickni toho pochwalichu
A tam poſla wyprawichu.

Capitola Tridcata Oſma.

Gide poſel nemeſkage
A okolo hradu ſpitage,
Nizadneho nikdiez vzřeti
Nemoże ani ſlyſeti.
Wrati ſe kſwym a zwieſtuge,
To zaprawdu wyprawuge,
Ze wte welike ohradie
nizadny nenie natom hradie.
Wſickni ſe tomu diwiechu
A to zanaywietſſi diw gmiegiechu,
Ze tak twrdie y bohatie
Ten hrad ſwieti yakozto wzlattie,

[1]) V rkp. *chceli.* — [2]) V rkp. *Oci.*

By pak lidi nemiel wſobie.
Tak mluwiece wte vtrobie,
Gedno ſobie wy myſlichu 100ᵃ
A toho wſickni potwrdichu,
Chtiec nahrad ſe walnie brati.
Tut poče rozkazowati
Arnoſt, by hotowi byli
A wſickni ſe oblacili.
Kdyz pak wſ́ickni hotowi biechu
A helmy na rytieře wzdiechu,
Kaza ſe wſ́em na hotowie mieti
A koruhew rozproſtřeti.
Kaza, welici y maly [1]
By na koruhew hledalí.[2]
Wbielem poli kriz cirweny
By wkoruhwi rozproſtřeny.
Koruhew poruci ctnemu
Weclowi, hrabi ſlowutnemu.
Tomu nawřed kaza giti
A naň wſ́em giný patriti.

Capitola Tridcata dewata.[3]

Capitola Ctiridcata.

POgedu ti ctni řekowe
Proti twrdoſti hradowe,

[1]) V rkp. *welikym y malym.* — [2]) V rkp *wſickni kledalí.* — [3]) **Písař se zmýlil a opsal tu kapitolu předcházející ještě jednou. Ježto však čísla pokračují, vyrovnala se zde opět chyba při kap. 33 učiněná. Písař totiž počítal kapitolu 32. dvakrát. — Přece jsou v tomto druhém opise některé odchylky, jež tut zaznamenávám:**

v. 1. POſel gide m. GIde poſel.
» 2. zpitage m. ſpitage.
» 3. nizadneho m. nizadneho.
nikdiez m. nikdiez.
» 8. nižadny m. nizadny.
» 9. wſichni m. wſickni.
» 10. naywietſí m naywietſſi.
» 12. yakzto m. yakozto.
» 13. nemieli m. nemiel.
wſobie m. wſobie.
» 15. ſobie m. ſobie.
» 16. wſ́ichni m. wſickni.
potwrdichu m. potwrdichu.

Veršem 19. počíná list 100ᵇ
v. 19. hotowi byli m. hotowi byli.
» 20. oblacili m. oblacili.
» 21. wſickni m wſickni.
biechu m. biechu.
» 23. wſem m. wſ́em.
» 24. rozproſtrieti m. rozproſtřeti.
» 26. wſ́ickni m. wſickni.
» 27. križ m. kriz.
červeny m. cirweny.
» 30. Weclowi m. Weclowi.
hrabi m. hrabi
» 32. ginym m. giný.

Muzſka ſrdce wſickni magıc,
Pro hlad nazıwoty nedbagıc.
A kdyz ſe khradu blıziechu,
Nızadneho neſlyſ̌iechu
Ani nazdech[1] ani nawıezıech
Ani whradie ani wtwrziech.
Mniegıechu, by gım otewřelı
A ge oklamatı chtıeli.
Wſickni domnienie gmiegıechu,
Protoz w hroznem ſtrachu bıechu.
Arnoſt iako witıez prawy
Gıch ſmyſly iako mrawy
A řka: »co darmo ſobie mnite
A ſobie teſknoſt cinite?
Driewe nez bych hradu toho,
A trpiew namori mnoho,
neohledal, chcy oſtatı
A ziwotem ſwym ſkonatı.
dıw||nie by ſe mielo ſtatı, 101a
By mie chtıelı oklamatı!
Snad ſe ſami oklamagı,
Az ny witıezne poznagı.
Protoz, me mile hrdiny!
ne prozbozie ani diediny,
Ale proćeſt a progmie bozie
Dobudē zde wiećneho zbozie.
Drztez ſe wſichni whromadu,
Podtez vwıtıezſku ohradu.
Snad ſe nedame zeſpatı
Tomu, kto nas chce zklamatı.
Nebo bychom myſlılı
A ſe zaſe nawratılı,
hradu neohledagıc toho,
Każdy by nas haniel ztoho.
Toho bychom nenabyli.
Protoż nez bychom cti zbylı
A to slowo naſe wzeli,
Ze bychō hladem vmřeli,
Dotıehneme ctneho prawa,
Bigme ſe, dokawadż nas ſtawa.
Boh, genz wſechno może,
Komużt raci, wzdyt ſpomoże.«

[1]) Br. *na zdieck.*

Capi XLI.

ARnoſt ſweclem napřed gıdechu,
A kdyz přeſmoſt[1]) w hrad prigidechu,
Počechu witıeznie trwatı,
Swymi hlaſſy wſ́ickni zpiewatı,
»Pomilug ny!« ſpıewagice
A khoſpodinu wolagice.
Tuť ani ſam ani ſama ktomu
Neby nikoheho wdomu,
Hoſpodaře ani hoſpodynie.
Neby kto hoſti priwine,
By byl dada kto witanie.
Tepruw gmiegıechu oſtrabenie,
Počechu || ſe ohledatı, 101[b]
Hrad prawie opatrowati,
Nalıt rozlıčni domowe,
Zlattem pſani pokoiowe.
Nemohl žadny widatı[2])
Takowe kraſy ani ſlychatı,
Iakoz natom hradıe bıeſ́e.
Každy ſe tomu diwieſ́e.
Bylı pſany wſ́echny ſtıeny
Zlatte bezgıne promieny.
Weſkeren hrad kobercy vſtlan,
Akſamit wkomorach poſtlan.
Oppony dowrchu biechu,
Wryzıem zlattıe ſe ſtkwiechu,
Tkanic okraſ́lenie mnoheho
A ktomu kamenie draheho
Tuť bylo priſſiwano,
Tak že to nikdy newidano.
Stolow mnoho bylo kto[v],
Kazdy ſe geſt diwıl tomu.
Akſamitem kazdy bıelym bıeſ́e
Rozproſtrien, což gıch tu ſtogıeſ́e.
Natıech ſtolech maſſo ryby,[3])
Biechu y morſke welryby,
Ptacſtwo, zwıeř, ktoz co mohl znati
Neb ſlychatı neb wıdatı;
Zemlı bielych, pozlacenych ktomu
coz potřebie komu,

[1]) V rkp. *předmoſt.* — [2]) V rkp. *widıetı.* — [3]) Pův. psáno *rybie,* pak opraveno.

Med, wino, rozlične pitie.
Tot drahe bylo tu bytie!
Neb obecnie wſechno bylo,
Coz ſe gedne [1]) komu libilo,
A to tak draze pripraweno,
A lektwari ozdobeno.
Tut ſe nic nedoſtawalo,
Gedno wſſe hotowo bylo;
Coz kto chtiel gieſti neb piti,
To obecnie mohl wzieti. 102a

Capitola Ctiridcata druha.

Vzřew Arnoſt tuto ſlawnu chwalu,
Což gim boh dal nemalu,
Bohu chwalu wzdawaſe
A zte miloſti diekowaſe,
Ze gey racil vtieſiti
A tiem pokrmem obmyſliti.
Poče řeci ſtiedry byti
A poče ſwych proſyti,
Coz geſt pokladow neb zlatta,
By to wazyli [2]) mieſto blata,
Natom hradie nic nebrali.
»Pomniete, že boh naš mily,
Geſto ſme namori byli
A mnoho whori přebyli,
Nas odſmrti geſt vchowal,
Sem ny lačne dopieſtowal,
Nas racil giz nakrmiti,
Tiemto zboziem obdariti.
Protoz naboha dbagice
A geho nehniewagice,
Nebudte lakomi ktomu,
Abyſte zde co wzeli zdomu,
Nawſem hradie neſkodiece,
Boha wiece ſe bogice,
Genž nas vtieſil potruchloſti
Podle hrozne ſwe miloſti.
Taket prawim namu wieru,
Miegte nagedeni ſmieru

[1]) Br. *gedno.* — [2]) V rkp. *wozyli.*

I napiti, tot wam radim
A natomt was nezradim.
Ać chcete ziwi oſtati,
Radımt wā wſem poſluchatı.
Což pak poſtole zoſtane,
Kdyz zwas kazdy odſud wſtane,
Prikazugıt, abyſte to wſe bralı [1])
A dokorabu ſſpižowali.[2])
To |¦ každy powiez druh druhu 102b
A[3]) prokrmie bud ſam ſwu ſluhu.

Capitola Ctıridcata třetıe.

TVt ſedu wſickni geduce,
Bohu chwalu wzdawagıce,
Ze ge racil vtıeſiti
A pohladu nakrmitı.
Gedıechu a pıgıechu milıe,
Zdaſe ſe gım kratka chwılıe,
Ani rycie a prawiece,
Oſwych prihodach mluwiece.
Tıem, genz zrecſke [4]) zemie biechu,
Naywiec nowin gim prawiechu
Otom, co ſu trpielı
driewe, nez zdomu wygelı.
Zatıem welmi ſe dıwıechu:
Co ſpigıechu neb ſniediechu,
Malo toho kde vbylo,
Zdaſe ſe gim by wzdy pribylo.[5])
Brzo poobiedie wſtachu,
pohradıe tulat ſe brachu.
A vzřechut neomylnie
wſecky dweře otewřene
V komniat y vkomor (take)
I vpiwnice wſelıkake.
Ondet wſkriniech zlatto ſwıtie,
Drahe kamenie ſe ſtkwie.
Vpiwnicych přictnoſtı
Pıtıe, piwa, wina doſtı.
Předoſtı ztrawy [6]) nawſe ſtrany,

---

[1]) V rkp. *wzeli.* — [2]) V rkp. *ſſpehowalı.* — [3]) Opraveno z *I.* — [4]) Br. *s Recske.* — [5]) Br. *přebylo.* — [6]) Br. *strawy.*

Tak yakz kniezata y pani,
Mnozſtwie by mohlo tiem trwati,
A nic ktomu nedobywati.

Capitola Ctiridcata ctwrta.

DIwiwſ́e ſe wſ́emu tomu,
Wſdiewſe, co bylo ktomu,
To w||ſ́e nahradie bieſ́e, 103ª
Nic ſe brati nebranieſ́e.
Wſ́akz toho nedbachu,
Gedine korab ſſpiżowachu;
Odpitie a odgedenie,
To nabrali podle chtienie.
Ztrawy te nakorab wzeli,
Coż by do puol leta gmieli.
Kdyz giż ſewſ́im hotowi biechu,
Co [1]) potřebie w korabu gmiegiechu,
Gdu ſhradu ſpiewagice,
Nachudobu nedbagice.
Wſedu wkorab ſradoſti,
Magic ztrawy owſ́em doſti.
Poćechu wſ́ickni zpiewati
A kupanu bohu ſnaznie wolati,
By racil ſpomocen byti
A do Geruzalema ge prowoditi,
By to mieſto opatrili,
kdez ſu bozi krew prolili,
A ten, podnimz leżel, kamen.
Co gich biechu, wſickni wecechu Amen.

Capitola Ctiridcata pata.

ARnoſt pak vmyſli ſobie,
A řka Weclowi: »prawim tobie,
Zet mog rozom y me chtienie
Potom ſtogi y me myſlenie,
Bycht ſe wratil, geſtlit hodno
A zda ſe tobie podobno,
Bychwa ſe oba wratila

---

[1]) V rkp. *To*.

Nahrad a gey lepe opatrila.
Takt geſt mog vmyſl,
nebot mie rozchodı [1]) ſmyſl,
Ze ſme ſe tak ſnieho bralı
A geho prawie neohledalı.
Ale tak ia myſlım ſebie —
Tot ıa, weclı, prawim tobie — 103b
Wſech ginych chcy zde nechatı,
Gedno ſtebu tam ſe bratı.
A wſem to chcy powiedietı,
Zdalı ſe gım vda ſlyſetı,
Ze nas ſylnieyſı obſtupie
A nas ſwym hlaſſem oblupie,[2])
By ſe knam ruće pribralı
A nas, mohulı, retowalı.
Byt mi bylo ziwot datı,
Wzdyt ſe ſ Bohē chcy tam bratı.«
Wecl toho ſe newzdalı,
Wſie geho ŕeci pochwali
A ŕka: »byt bylo vmrietı,
Maś mie wzdy priſobie mietı!«
Tut Arnoſt poće mluwitı,
Coz tu gıch bieſe, wſem prawitı,
Ze myſlı ſe tam wratıtı,
A coz magı vćinitı.
Wſichni toho pochwalıchu
A ſami ktomu poradıchu
A ŕkuc: »to wſe, coz ſmieś kazatı,
Prıtō radı chcem zoſtatı.«
Arnoſt ſweclem tam gıdeſta,
A iakz brzo whrad wgıdeſta,
Poće ſe hrad ſnizowatı [3])
A niż niże wſtupowatı.
Oni nato nic nedbaſta,
Dalez dalez whrad ſe braſta.
poćechu gey wſhledātı,[4])
Wıeze, domy ſpatrowatı.
Tepruw ſe nato oddachu,
nalıt tak lſtiwıe vcinien
A wtwrdoſtı vſazen,
Ze kral ani ktere knieze,

---

[1]) Br. *wzchodi.* — [2]) Patrně m. *ohlupie.* — [3]) V něm. orig.: dô *geviel* die burc in ie baz und ie baz. — [4]) Br. *roshledati.*

Tak ıakz gıch rozom ſwiedcieſ́e,
Nemielby ſe pokuſytı,
By geho mohl kdy [1]) dobytı.
Tak oba gduce mluwſe||ſta, 104a
Neb to zagıſte wıdıeſta.
Tak gduce tam prigdu,
Kdez gedlı. kdyz tam wnidu,
Tut wſtranu palac vzřeſta,
Gehoz drıewe newıdieſta,
Pokog drahy a překraſny,
Wſ́e odzlatta prewſehlaſny.
Takeho oko newidalo,
Ani vzri, ani poznalo.
I odkamenie draheho
Bıeſ́e tu doſtı wſ́eho dobreho,
Od Topazyon toho kamenie,
Tıem podlahy podlazeny.
Mohl ſe wniem kazdy vzřetı,
Ktoz prawie chtıel nato hledıetı.
Ondet ſtolowe zeſtlany,
Wſſiem pokrmem doſpiewani;
Ondet pitıe, wina doſtı,
Podle člowiecie zadoſtı.
Tu ſtolíc přemnoho bıeſ́e,
Genz gedno kralowı ſluſ́ieſ́e,
neb bıechu tak oddrahe vprawy —
Tak tato dwa y pıſmo prawi,
Bohatıeyſich newıdano,
Ani geſt kde otakowych pſano —
Odzlatta y odkamenie
Y oddraheho řezanie,
Genž wſ́e zlattem položeno
Bylo geſt a přeciſtıeno.

Capıtola Ctıridcata ſ́eſta.

POtom pokogı kdyz wſe znidu,
Tepruw kkomniatam prigdu.
wgednu komniatu wzezřechu,
Tot tu tepruw diw vzřechu!
Wſſecko oddraheho kamenie

[1]) Br. *kde*.

Bieẛe gegſe podlażenie.
Wſecka ſtie||na zlattem ſwietieẛe 104b
A palac kamenim drahym ſe ſtkwieẛe.
Odpitie a odgedenie Take
bieẛe obyżenſtwie [1]) wẛake.
Tu naleznu drahe loże,
kazdy celie ṙecy może,
Ze drazẛieho neſlychano
Ani ocima ḡt widano.
Wſecko ciſtie wydielane,
Ze wẛe zlattem okowane.
Tut mnozſtwie zwieṙat rozličnych,
Podle pomyſlenie ſličnych
Bylo dwornie wydielano,
Ryzym zlattem pokladano.[2])
A wnich kamenie ſwietiece
Drahe y iaſne pṙewelmi ſtkwucie.
A nactiṙech ſtienach [3]) zlattych
loże ſtaẛe, chytṙe priprawnych;
Ctirie biechu wuhlech kameni
Welmi miſternie wſazeni,
Genz ſwietloſt hroznu gmiegiechu,
Powẛie komniatie ſwietiechu.
Tot ſu [4]) Karbunkulowe byli,
Genz dnem y nocy ſwietili;
Take od Cendelinow mnoho
Byl geſt oblak [5]) loże toho.
Dwie tu proſtieradlie biechu,
Genżto ſwu ſwietloſti ſwietiechu.
Gedno bylo naſecowe
A druhe Cendelinowe.
Koltra Akſamitem potazena,
Hranoſtagem powlečena.
Mnoho poſtawcow tu bieẛe,
Coz kte ohradie ſluẛieẛe,
Wſſe puol zlatta haraſſowe || 105a
A zdruhe ſtrany ṙizowe.
Whlawach byli ſſarlatowe
A wnohach topazytowe.
Ie tak ze nemoż wymyſliti,
Gehoz by tu nemohlo byti.

---

[1]) V rkp. *obyčenſtwie.* — [2]) V rkp. *pokladeno.* — [3]) V něm. orig.: *stollen*, tedy *nohách.* — [4]) V rkp. *Tut.* — [5]) V rkp. *obluk.*

Ktomu naydiwnieyſi bylo,
Ze to lože okraſlilo,
Że ſu zlattem liſty byli
wſecko lože okraſlili.
Ponich wſe drahe kamenie,
Yakz podſwietem drazſieho nenie.
By obyzenſtwie[1]) toho
kto geſt ſlychal tak přemnoho,
Wbohatſtwi gedno loze,
Nižadnyt řecy nemože.
Take ſe gim diwno zdaſe,
Předložem ſtolice ſtaſe
Odſlonu přebielucieho,
Diwnym rytim předrazſieho.
A pak priponebi kwrchu,
Ctiri ametyſti biechu,
Whrozne črwenoſti ſwietiechu.
Tomu ſe welmi podiwichu.
A pak pote wſie podlaze
Cerweny Akſamit draze
Byl poſtrien, poniemž chodili,
ktomu lozi prowodili.
Pak wokency, kdyz ſe ozřeſta,
Tu korcaky[2]) vzřeſta
tak drahe, Iakz nikdy newidano,[3])
A to gim bylo welmi neznamo.
Tat bieſta pitie předraheho
plne a přewyborneho,
A ktož pil, to giſtie bylo,
wſak wnich nikdy nevbylo.
Tak yakz Arnoſt ſweclem ktomu
Diwie ſe lozi onomu
A řkuc: »mozem dobře řecy
A to netaynie powiedieti,
Zet || geſt bohatſtwie takeho 105[b]
Nebylo od ſwieta wſeho,
Aniz bude, giſtie wieme.
To zde y ginde powieme.«

Capitola Ctiridcata ſedma.

Kdyz to ohledali biechu,
Dwerce zkomniaty vzřechu,

---

[1]) V rkp. *obycenſtwie.* — [2]) V rkp. *korcaty.* — [3]) V rkp. *newidane.*

Pruochod dogedne zahrady.
Gdu tam bezewſie otrady.
Nalit ptacſtwo na wſe ſtrany
Sladce zpiewagi wproſtranny.
Nalit plod owoce wſeho
Y kmen dřewa byl kazdeho,
Cedrus, palma, y oliwa,
Driewie welika odiwa,
Ziezeň [1]) owoce dobreho,
ktomu ptacſtwie wſelikeho.
Dwie ſtudnice nadgideſta,
Genz ſkrze weſkeren hrad tecieſta
Gedna tepla teciеſe
A druha předtudena bieſe.
Podle tiech lažni vzřeſta
A wte lazni přeciteſta
Paddeſat oblukow giſtie.
Ta laznie tak ſtaſe ciſtie
Odmramora zeleneho
Y oddielanie chytreho,
Bieſe giſtie okraſlena,
Tiem mramorem podlazen
Wte lazni dwie kadce biechu,
Odryzieho zlatta ſe ſtkwiechu.
Woda zſtudnic wnie teciеſe,
Poſtriebernych trubach gdieſe,
Wgednu kadcy ſtudenice
A wdruhu kadcy teplice.
Yakz to chtiel, to mohlo byti,
A cim chtiel, kazal ſe myti.
Ztiech kadec ta || woda gdieſe, 106ᵃ
Skrze weſken hrad teciеſe
y vpriemo y vkriwuge
Okolo wſeho pokoge,
Wſe potrubach mramorowych ...
Tak bielymi podlazenych ... [2])
Hradu tak pripraweneho
A weliku chytroſti priwedeneho
Pritakě bohatſtwi nenie
I oddrazſieho kamenie.
Pakli natakem kto bywal
Aneb ſe wtakez lazni myw,

---

[1]) Br. *zuiezeň*. — [2]) Místo porušené, s patrnými mezerami.

aneb kto, ze to widal, ſmie[1]) ŕecy,
necht mu toho poſwiedcie male dieti!
Neb żadny toho newidal
Ani kdy otom ſlychal.

Capitola Ctiridcata Oſma.

TO kdyz wſechno ohledachu,
Arnoſt wece: »prawimt, brachu!
Welmi by to bylo hodne,
Aċ ſe y tobie zda podobne,
Bychō ſ́kralup s ſebe ſmyly
A to yhned vcinili.
Zbozie pomocy, brachu!
Vcinme to bez ſtrachu.
kdyz nam boh teto nahody
dohodil bezewſ́ie ſ́kody,
Odpocinmaż oba ſobie!
Tot ia prawī, Wecli, tobie,
Ginak toho tak nezbudem
A geſtie whori doſti pobudem.
Proto, kde moż byti,
Mame ſobie polechciti,
Bohu chwalu wzdawagice
A wzdy gemu diekugice.«
Wecl wece: »mily pane!
Coż myſlyš, tot ſe wſ́e ſtane.
Tezt ſem ſam myſlil ſobie
Takezt || ya cele, prawim tobie.« 106ᵇ
Oba odienie ſwleceſta
A do one laznie wgideſta.
Tut ſe oba wzlattych kadcech myſta
A bydla dobreho vziſta.

Capitola Ctiridcata dewā.

Kdyz z te laznie wygideſta,
Bohatie naloże wgideſta,
Genż wone komniatie ſtaſ́e,
Wſecko bohatſtwie ṕremahaſ́e.

---

[1]) V rkp. *ze to kto widal aneb ſmie.*

Počechu odpociwati,
Nemyſlec nic za to datı,
Co ſe pohriechu ſtalo!
Y ginym ſe geſtı doſtalo,
Ze lazni y lože ktomu
Y coz gedlı natom domu,
Tıezće wſichni zaplatılı,
Ze bezmal wſechny zbıli.
Kdyz drahnie odpocinuchu,
Wecl obratıw ſe kuchu
k Arnoſtowi ctnemu:
»Prawimt iako bratru ſwemu,
Doſtı ſme ted odpociwalı
A weſkeren hrad ohledali.
Mame čas giz odſud wſtatı
A ſwym ſe bratrim bratı,
Nebo dawno nas čekagi
A cely den wyhledagı,
Onas nic newıeduce
A ponas welıkym tužením tužıece.«

Capitola paddeſata.

Tvt ſlože oba ſnideſta,
Welıke bıdlo vzřeſta,
Ano nanië rucha mnoho
hedbabneho y take gineho
Dwie koſſılı ſnieſta
Odhedbabie, genz widieſta.
Kaz||dy ztıech [1]) gednu obleće 107ª
A nato kabatec wzleće
Akſamitowy. genž tu bieſe
A natom bıdlıe wıſieſe.
Tolık na tom hradie wzechu
A to zaweſken bitunk gmiechu.
Pak ſe obleku wodienie,
Zadagıc odtud wyprawenie.
Tak kkorčakom [2]) priſtupiſta,
Obat ſe dobře napiſta
Onoho pitıe draheho,
nikdy nepıwſe takoweho.

---

[1]) V rkp. *z* nadepsáno; Br. *z těch.* — [2]) V rkp. *kkorčatom.*

Z dobrut myſlı pogıdeſta.
A kdyz zkomniaty wyničeſta,
Počeſta ſem y tam hledatı,
Nemohuce ſe nechatı
Naonu okraſu patriece,
Drazſie z drazſie wzdy widuce.
Zatıem hlas geden zagıde,
Yakożto zzwukem prigıde
Zarażege nawſe ſtrany.
Neſmiegıc dogıti brany,
A ona mudře vcinıſta,
Wgedno okence wſtupiſta.
I vzřeſta lıdi přemnoho,
By ſmutno ſrdce gich ztoho.
Anit ſe ſem khradu blıżíece
A hrozny krik mezy ſebu magice,
Owſem dobře giezdni bıechu.
Hrdla tenka a dluha gmiegiechu,
ktomu bıechu gıch noſſowe
Z delı yakżto řeřabowe,
Dluzy a ktomu ſkriwıeli.
Nepodobni lıde byli.
Poceſta ſe gim diwitı,[1])
Arnoſt kwečlowi mluwitı
A řka: »ſlychalis lidi take,
By mielı hrdla, noſſy take, || 107b
Iakożto tıto lıde magı?
Wzdyt mi ſe pohane zdagı.
Chtıet ſe bezſtrachu ſem blıżıtı,
Nayſpieſet moz Hoſpodař teto drahe ohrady bytı.
Tepruwt nam třeba raddy,
Neb gıż newieme, Kam gıtı zteto ohrady,
Co nama ğt ſpolu zdietı
A kam ſe mame podietı.«

Capitola paddeſata prwa.

WEcl Arnoſtowı wece:
»Prawimt, mily pane! brzce
Gıż toto wſechno zaplatıme,
A to zagıſte dobře wieme,

---

[1]) V rkp. *diwati.*

Coz ſme gedlı, pılı ktomu,
Magıce rozkos wtomto domu.
Budet Wẛechno zaplaceno
A nam tıezce odplaceno.
Ale to hubenie chwalı,
Ze gſme ſami yako w Tali
natomto hradıe oſtala!
wẛak bychme vhledala
Niekde, že bychom mohlı ſtatı
A gıch [1]) rozklızenie [2]) ċekatı,
Mohlolıby pak to bytı,
Ze bychom mohlı odgıtı
Bezbıtıe a bezotaza
A ktomu bezewẛeho vraza,
Muſylot by ſtieſtıe bytı.
paklıt ſe geſt gım ſnami bıtı,
Vrazme wzdy niekoho!
Yakz gıch kolı geſt pr̊emnoho,
Muſyt gim hrdla ſkakati
A dluzy noſowe ſe lamatı!
Driewe nez ſe zbıtı dame,
Stu r̊ecı gıch doċekame.«
Arnoſt vſpiehowal bıeẛe ‖ 108ᵃ
Gedno mieſto, genz wiedıeſe,
Sniehož mohlı opatritı,
Co bude kde kto [3]) cinitı.
Aċby bylı vſlyſſeni
Tu neb odkoho widieni,
neſtıeſtıe [4]) by muſylo bytı.
Tam vmyſlıſta gitı.

Capitola paddeſata druha.

POtom mnozſtwie whrad pohr̊miechu
A kraſnie obleċeni biechu,
Odruch [5]) zlattem pr̊egimanych
A paſſow drahych pobiganych [6])
Y odrozlıċne kraſſy,
Iakoz Arnoſt ſweclem ty ċaſy
nato hlediesta pr̊erada.

[1]) V rkp. *gız.* — [2]) Br. *wzblizente.* — [3]) V rkp. *kto co.* — [4]) V rkp. *neſtıeſtıeſtıt.* — [5]) V rkp. *Odrucha.* — [6]) V rkp. *pobigenych;* srov. v. 3041.

Pak hoſpodař toho hrada
Hrdie a bohatie wgede.
A iakz wonu ſien prigide,
Poče ſe vkazowati
A bohatie oblačowati.
Hedbabnut koſſili wzechu,
Wtut gey nayprwe oblečechu.
Zlattemt bieſe proſſwana,
Tkanicemi obkladana. [1])
Wſe okolo ryzie zlatto
Bylo geſt kladeno na to,
Tak iakz kazdy kral weliky
I ktomu cieſař wſeliky
Mohl by gi zaklenot mieti,
Ktoz by gie mohl doſiecy.
Wſukni gey oblečechu nato,
Anat ſtkwie ſe yako zlatto,
Tkanicemi oſſiwana,
Přebohatie obdielana
Wſecka oddraheho kamenie,
Gehoz wtiech zemiech nenie.
Tot ſta || oba powiediela, 108[b]
Zet gſu drazſieho newidiela
Rucha ani ſuknie,
Iakz byla tato ſuknie.
Tehož nohawice gmiegieſe,
Iakz gemu wſecko ſluſieſe,
Zdrahym kamenim wzdielane,
Ryzym zlattem oſnowane.
A zlatte třewice gmiegieſe,
To gim naydiwniegi bieſe.
Pas mu wzechu okowany,
weſken drahym zlattem tkany.
Ten oddraheho kamenie
Gmiegieſe ſwe okraſlenie,
N[b] nicimž pobiyan bieſe,
Gedno drahym kamenim ſe ſtkwieſe,
Coz kde bylo naydrazſieho
A naſwietie ſlowutnieyſieho.
Prezka ſe tak draha zdaſe,
Ze zacelu zemi ſtaſe.
hrdlo biele a tenke gmiegieſe,
Iako ſnieh bieloſti ſe ſtkwieſe;

---

[1]) V rkp. *obkladena.*

Kromie nos geho neſ́lechtieſe,
Nebo řeřabowy bieſ́e.

Capitola paddeſata třetie.

Dwa pany pak pogideſta,
Kraſnu pannu genz wedeſta
Přewelmi wdrahe korunie.
A ta bieſ́e podobna klunie,
kdyz ſwietloſt naywietſi gmiewa
A wſlunečnoſt ſe odiewa.
Takež ona pāna bieſ́e,
Wruožene ſe twari ſtkwie|ſe. 109ª
Drahet [1]) gmiegieſ́e nadricko,
Přebielucie gegie licko.
Wſecky wlaſſy zlattem ſwietiechu,
Oci rarohowe biechu,
Bradka piekna, vſtka cudna,
Kromie že bieſ́e tak trudna.
Prozaloſt y proſmutek cele
Bieſ́e poſmuřena načelie,
A oci bieſ́e wyplakala
A mnoho wlaſſow wytrhala,
Protu zaloſt, genž gmiegieſ́e.
neb gi otec zabit bieſ́e
A matie gie vtopena,
Protoz bieſ́e zarmucena.
A take bez dieky wzata bieſ́e —
A to ſe gie naſylim diegieſ́e —
Odſwych wrahow zſwe wlaſtnie zemie,
Te Indya diegi wegmie.[2])
Hoſpodař ſe pataſſe
A proti ni miloſtiwie wſtawaſ́e,
Knie ſe iako vſmiewage
A ſwym noſſem kokrhage.
Tot gi malo wdiek bieſ́e,
Zoci gi potok tecieſ́e.
Hlediecy naſwe wrahy giſte,[3])
Naty noſ́aře neciſte,
Tot by radieyſ́i vmřela[4])
nezli ſe tu vzřela!

---

[1]) V rkp. *Druhet.* — [2]) V rkp. *wieme.* Srov. v. 4139. — [3]) V rkp. *giſtie.* —
[4]) V rkp. *vmřela byla.*

Stolice gie připrawichu,
Tut gi ſlawnie poſadichu
Podle onoho noſaře
A mrzuteho hoſpodaře,
Ant ſe dwori, ant ſe chanie,
Předni noſſem ſem y tam klanie.
Kdyz gi polibiti chtieẛe,
Tehdy gi noſſem vſtrcieẛe [1])
Wgegie twař y || wgegie lička. 109[b]
O překraſna ſrdečnicko!
Diw žes yhned nevmřela,
Kdyz ſy taku žaloſt miela,
Weſlzach ſe vmywagic
A ſwe wlaſſy s ſebe trhagic!
Tot tiezke miela wzdychanie
A kbohu ſnazne wolanie,
By gi racil wyproſtiti
Aneb chutnie vmoriti,
By te žaloſti nemiela
Aniz dele gie trpiela.
Tot žaloſtne bieẛe gemu,
Arnoẛtowi ẛlechetnemu.
Neſmiel řecy ani řekl,
Diw že ſe tuhu newztekl,
One panie žaloſt wida
A mage diw onoho lida,
Ani nemluwiece ſſtiekagi
A ẏako [2]) řeřabowe klektagi.
Gine řeci negmiegiechu,
Gedno klekcyce mluwiechu.

Capitola paddeſata čtwrta.

A kdyz pak ſtoly priprawichu,
Driewe nez gi poſadichu,
Coz bylo třeba nawẛe ſtrany,
Odpitie, krmi, ryb, yakz chtiechu ſami,
To naſtoly polozichu.
A kdyz to wẛe priprawichu,
Chleb by hotow y wẛe kto^v,
Wẛecko coz třeba wdomu,

[1]) Br. *vstricieše.* [2]) Br. *i yako.*

Tepruw wegdu komornicy,
kazdy neſa medenicy
Wſſe odzlatta vcinienu
A ṗredraze priprawenu,
A vbruśow mnoho ruċnych,
Zlattem a Akſami||tem priprawnych. 110[a]
Tuť kazachu wodu brati
A nayprw pannie gie podati.
Potom panom poṙad dachu,
A tit ſe ctnie vmywachu.
Vmywśe ſe wśickni ſedu,
Netrpiec naniċemż hladu.
Pak hoſpodaṙ wśech naypoſleze,
Vmyw ſe, vcini teże.
Kone[1]) ſe pannie poſadi
A knie ſe ſwym noſſem obrati,
A nani zmiloſti kywage[2])
A gi ċaſto obgimage.
Ach, toť malo gi wdiek bieśe!
Gednot kbohu wzdy kricieśe,
By ṙacil miloſtiw byti
A gi ſmutnu wyproſtiti
Odtiech wrahow, odgich wzdory
A odte mrzute potwory.
Nebieśet gie dogedenie
Proto mrzute ſtwoṙenie[3])
I prowrahy, genż widieśe.
Nemiliet[4]) nanie patrieſſe.

Capitola paddeſata pata.

HOſpodaṙ ſe wzdy chanieſſe
A kni vſty iakzto mluwieśe
A gegieho ſmutka nedbaśe.[5])
A ona kbohu wzdy wzdychaśe,
Nerozomiegicy gemu
Noſaci potwoṙenemu.
Policyt ſe wzdy draśe,
Swe wlaſſy s ſebe trhaśe,
Tak ze krew policy gdieśe.

---

[1]) Br. *k onie.* — [2]) Br. *kiwage.* — [3]) V rkp. *ſwiedomie ſtwoṙenie* — [4]) V rkp. *Namiliet.* — [5]) V rkp. verše 3154 a násl. jsou přestaveny.

Tiemt Arnoſt přeſmuten bieſe,
Odte panny zaloſt ſlyſe,
Anať ſmutnym ſrdcem zdyſſe,[1])
Swe ruce || lamagicy 110b
A ſlzami vtieragicy
A řkucy: »Bieda mnie hubenicy[2])
A mnie ſyre tužebnicy!
Bych ia byla wolnie wdana,
Sem ſpřatelſku woli dana,
Geſtie bych hoře doſti
Gmiela mnoho y žaloſti
Stiemito potwořenymi
Slidmi welmi mrzutymi,
Ano gim nerozomieti
Ani ſnimi promluwenie gmieti.
Ach, by mi bylo vmrieti,
Chtiela bych zaweſkeren ſwiet wzieti!
Ach, mog otče, mog taticku!
Ach, mog bratře, mog batičku!
Ach, ma ſrdečna maticko,
Ma radoſti, ma ſrdnaticko!
To ſte wy ziwotow zbyli
A mie ſmutnu oſtawili
Smymi wrahy, ſkřabami,
Smrzutymi a ſkriwonoſymi.
Rač to, bože, vkrotiti
A mne gich ruku zbawiti
protwe wſecko miloſrdenſtwie!«
Hoſpodař pak ſede ſhrdoſti,
Z ſwych vſt pannie podawaſe
A gi kſobie pritiſkowaſe.
Noſſem draſſe onie dwornie,
Tiſkna gegie licko wzdornie.
Tot by radiegi vmřela,
nez odwraha toho trpiela!
Ant ſnoſſem iako ſwidlami,
A ſmrzutymi rohatinami
Tře ſe okolo te ſtkwucie
A ogegie vſtka zaducie.
Ana wiecez wiecez kwieli,
Yakoz koli wzwonec, wznie(li),[3])
Gemuž || hlaſſu nevbywa, 111a

———

[1]) V rkp. *zdeſſe* — [2]) V rkp. *hubene.* — [3]) Totiž *wznie-li.*

Takez ſmutka giż pribywa.
Wſak pricti knieżecie biechu
A kſtolu kazanie ſlużiechu.

Capitola paddeſata ſeſta.

ARnoſt naonu pannu hledie,
Gegim ſmutkem welmi zbledie.
Wece ktowariſi ſwemu,
Kweclowſ tomu ctnemu a wiernemu: [1])
»Wiez, zet mi ſe ſrdce rmuti!
A ktomut mie mog vmyſl nuti,
Bychom muzſky vcinili
A gegie żaloſti pomſtili.
neb ſlyſiš, iak zaloſtiwie
Plaće y tak boleſtiwie,
Tużecy że bezdieky wzata
Odpotworneho katha,
Genż gi liba y obgima,
Gegie licko noſem hrima.
Takz gi liba a tak ſe ſtalo,
A w ty ćaſy ſe dalo.
Ach, iat ſem vmyſlil ſobie,
Ać ſe zda podobno tobie,
Bychō gedno vcinili
A te żaducie pomſtili.
Magit oni hrdla dluha
A ktomu ne owſem tuha.
Ktereho mog meć doſiehne,
Tepruwt ſwe hrdlo ztiehne!
Wiec gim nebude rihati
Ani ſwym noſem klektati.
Ać gich bude mnohem wiece,
Sylnie tiſknuc na mie chtiece,
kdyz tie budu s ſebu gmieti,
Muſyet hrozne rany wzieti
Odnas dwu, prawimt cele.
Gedno podſtup ma ge ſmielie! 111b
Geden znas dweře zaſkoći, [2])
druhyt ſe ſnimi mećem ztoci,
Cinie, coż może ćiniti,

[1]) *a wiernemu* napsáno dvakrát, podruhé škrtnuto červeně. — [2]) Br. *raskoči.*

Zdalıbychō [1]) gi wyprawitı
mohli. Neb ia myſlım ſobie,
Odſawad mi nelze ani tobie
Bezbıtıe nikolı gıtı.
Gedno rać to obmyſlıtı,
Iak [2]) bychom tu pannu wzalı,
Driewe nez by gı vklwali.
Tot ıme naywietſie myſlenie
Proti te pannie vnawenie.«

Capıtola paddeſata VII.

WEcl nevkratı [3]) řeci
A řka: »kdyz, pane, chceš pomocy,
Iat ſtebu, yakz geſti hodne.
Tot mi ſe zda zapodobne,
Bychom malo pomeſkalı
A gım napřed hry nedalı.
Ale iat tak myſlım ſobie,
Ać ſe zda podobno tobie:
kdyz ſe poſtole rozegdu
A doſwych pokoiow wegdu,
Pak pannu ſpat prowodiece,
Zet neoſtane gıch wiece
Než panna a hoſpodař ktomu,
A my wygduc odſad zdomu
Dokomniety potećema
A dweře otewřene naleznema,
Neb peće zadne [4]) nemagı
A dweri otewřenych nechagı.
Tu wkomniatu ſe wrazıece,
Nedame gım ſpatı wiece.
Vcinme, coz možem, ſmielıe,
A tak odegmem gım pannu cele. 112a
Driewe nezt zwiedie pohradu,
Vtecme ſni ſami zhradu,
Dokorabu ſe oddayme,[5])
na gıch ſtřelbu nic nedbayme.«
Podiekowa Arnoſt gemu
Zte raddy weclowı ctnemu

[1]) V rkp. *Zdalıbycho.* — [2]) V rkp. *Tak.* — [3]) V rkp. *nevkrotı.* — [4]) Br. *radne.* — [5]) V rkp. *oddame.*

A rka: »gedno nemeſkagme,
Azt wſtanu, tam ſe oddagme!«
Kdyz odſtola biechu wſtali,
Odtud wſecko odebrali,
Y poſledky [1]) gedli biechu,
A to pořadnie wſe ciniechu.
Rozkazachu piſkati,
Trubiti y bubnowati.
Rozlicnych [2]) by hlaſſow mnoho
Odſeho [3]) y odonoho.
Tak ſe gechu tancowati,
Muſſit panna wzhoru wſtati.
Počechut weſelie gmieti
A ſni tanec zawoditi.
Tot gie malo kmyſli bieſe,
A tiem zamutek wietci gmiegieſe.
Tut piſkachu y hudiechu
A rozličnu kratochwil gmiegiechu.
Nato wſe Arnoſt hledieſe,
Dluha mu ſe chwile zdaſe.
A kdyz giž tancowali biechu,
Wſickni odpuſtienie wzechu
Odkrale, neb ſlyſeli,
Ze na Pokoge gim kazali.
Kazdemut vſtlali biechu [4])
Oblaſtie, tut wnadu gmiegiechu.
nemieyz nižadny ſmiechu ztoho,
Neb ten kral miel zbozie mnoho,
Yakz kto miewal kdy naſwietie
Ani kto bude gmieti wiece.
Kral geſtie kratochwil gmiegieſe, 112ᵇ
Sam dwanadſty oſtal bieſe.
Kazal loze priprawiti,
Pannu nanie prowoditi.
Muſyt giti nato loze,
A wolagicy wzdy: »bože! bože!
Rać mie ſpieſe vmoriti
A toho wraha zbawiti!«
Iakz koli kral pohan bieſe,
wſak nadtu pannu nechtieſe

[1]) V rkp. *poſledly.* — [2]) V rkp. *c* nad řádkou. — [3]) V rkp. *ſweko.* — [4]) Po tomto verši opakoval písař verše: *Wſickni odpuſtienie wzechu Odkrale neb ſlyſeli,* ale přetrhl červeně.

Naſyle nikoli zdieti,
Gedno prwe gegie miloſt mieti.
Tohot gi ma každy prieti,
kto chce ćeſt naſwietie[1]) mieti.
Y oba gie přegic toho,
Poſpieſ́ieſta dolow zokna toho.

Capitola paddeſata oſma.

NAhodu ſe pak nahodi
Komornik, genž gye[2]) proradi.
Pak tato oba gduce,
Tam kukomniaťe ſe beruce,
Nawrati ſe geden, chtie zawrieti
A krale ſweho tak oſtriecy.
Arnoſt kniemu wdweře ſ́koci,
Tut ſe ſnim ſem y tam ztoci,
A takz v oniech dweři
Komornikem onie vderi
A yhned komornika žiwota zbawi
A ſwym dobrym mećem gey ohawi.
Yakzto brzo vcinichu,
Komornika vmrtwichu,
Slyſte, co ſu noſari wzdieli
Na one drahe poſtelil
Bieſ́e geſtie gich oſtalo
Wte komniatie welmi malo.
Kdyz tu nemiloſt vzřechu
A komorniku ſmrt odgechu, || 113ª
Mniegic, by ſe pribrali
A yndicſti gich naſledowali,
konomu lozi poteku
A ſwymi noſſy pannu vſeku.
Ctiri poćechu gi klwati,
A proti ſrdcy obierati.
Arnoſt ſweclem priſpieſ́iſta,
Meće ſylnie vchopiſta.
Poćechut ge hroznie ſiecy,
Muſylt ḡt y kral ſnimi vmrieti.
Geden zadweřmi ſtogieſ́e,
Tent ſe tu vkryl bieſ́e.

---

[1]) V rkp. *a naſwietie.* — [2]) V rkp. *gey.*

Wybieh [1]) wen poče kričeti,
Owſem nahradie da wiedieti,
Ze gich kral ziwota zbawen,
Gedině [2]) ode dwu ohawen.

Kapitola paddeſata dewata.

ONat panna klwana bieſe,
Boleſtniet kbohu kricieſe.
Arnoſt nadni prichyli ſe,
Gegie boleſti zarmuti ſe.
Kaza Weclowi vdweri ſtati,
Ge ſe gie přewelmi pykati.
Tieze gie, mozli ziwa' byti. [3])
Ge ſe ſmutnie mluwiti
A rka: »toť, panno, prawim tobie,
Nynie naſmutne vtrobie,
Zet cti zadne prinich nenie,
Tot geſt wſecko me myſlenie.
Neb by wktere kratochwili
Panny nebo panie byli,
Ginſ tohot by nevcinili,
By tie takto kdy ranili.
Mohlitby nas radiegi biti
A nadnami ſe pomſtiti!
Ale iakz ſu vkazali,
Ze ſu tie ſwymi noſy klwali,
Tomut | geſt take znamenie, 113b
Ze twař zenſka žadna gim mila nenie
aniz bude. Protoz ſebe
nedbam A chcy mſtiti tebe,
Yakz naydale budu mocy.
Bože, gedno rač ſpomocy!
Nebot mřem, nebudem ſnimi
S tiemi noſari ſmrdutym« [4])

Kapitola Sedeſata.

POwſta panna diekugicy
A geho take litugicy

[1]) V rkp. *Wzbieh.* — [2]) Br. *gedin.* — [3]) V rkp. *oſtati.* — [4]) Patrně místo *mrzutymi.*

A řkuc: »pane, diekugit ztoho.
Racizt mily pan buoh pomocy ztoho,
Bycht mohla odſud odgiti
A gedine ziwa byti!
nemiel by toho nic ztratu,
Gmiel by zato ctnu odplatu,
Korunu w Indicſke zemi,
Geſtot otec odvmřel mi,
Gehozto zabil geſti wrah neciſty,
Geſto tuto lezi nazemi giſty.
Powiemt, kterakt ſe ſtalo bieſe.
Otec moy oſtrow miegieſe
Namori wdobre twrdoſti
Od Indy blizko doſti.
Takz ny poial wſecky ktomu,
Braſ̌e ſe koſtrowu onomu.
A kdyz woſtrow geti vda ſc,
Stiemi lidmi [1]) potka ſe.
Otec malo lidi gmieſ̌e
A tento ſylnieyſ̌i bieſ̌e.
Tut meho otce zabichu,
A coz gich ſnim bylo, wſ̌ecky zbichu,
A mu mateř vtopili
I wſ̌echny panny, kte||rež ſni byli. 114'
Bratra miegiech tu gednoho,
Take zabichu y toho,
Tak yakz koruna y zemie
Spadla na mie gednu wegmie.
Tat ſe tobie ma dati,
Aċ pan boh raci ſpomahati,
Ze odſawad wezdrawi wygdem
A tam dome zemie prigdem.«

Capitola Sedeſata prwa.

DIewka tak raniena bieſ̌e,
Giz mluwiti nemozieſ̌e.
Swe biele ruce wylozi
A naſwu hlawicy polozi.
Oci zawratiwſi ona,
Tut ſwym ziwotem ſkona.

[1]) V rkp. *lidmi* napsáno dvakrát.

Iakoz by vſnula koli,
Vmře panna bozı woli.
Arnoſt Cendal [1]) wzem naloži,
Naonu pannu polozı.
Prikryw gı poče plakatı
A gegıe ſmrtı přewelmi pykatı.
Hniewıe [2]) ſwrze ſlože krale,
Protče [3]) mečem gey na ſkale.
Wtom hniewu wen poteceſta,
A kdyz whrad ſem pobıezeſta,
Mnozſtwie gıch giz brannych ſtachu,
Genz whradie gıch čekachu. [4])
Pocechut ſe obıeratı,
Kriwych noſow vtıeratı.
Tut gıch mnozſtwie porazychu
A hrdinſky ge vmrtwıchu.
Hroznet rany gım dawachu,
Aż noſſy vſkakowachu.
Taket ſama whori bıeẛta,
Mnoho ſſipow w Terciech gmiegıeẛta, | 114b
Což nanie bylı wyſtrelılı.
Wẛak żadneho neranilı.
Tak braniec ſe kmoſtu chtıeſta,
wſak proſylu nemozeſta, [5])
Ano braniec [6]) ge wzdy zaſtupugı,
hroznie ſtrielegíc ge předbıehugı.
Moſt bıeẛe owẛem nezawrien,
Gedine zaworami priwrien.
kdyz ſe dluho tu branichu,
kohož kolı doſahniechu,
Toho yhned rozſetniechu.
Malo nakoho dbachu;
Nečtiſta nic hoſpodařow,
Ani gıch panoſſi tıech noſſařow.
Iakz ſu kolı cteni bylı,
že tu gedlı y pilı,
Zlíet gım ztoho diekowachu,
Tepuce ge bezewẛeho ſtrachu.
Wẛakz gim moſt wzdy zaſtıhlı bıechu,
ze dolow nemożechu.
Nato tato malo dbaſta,

---

[1]) V rkp. *Cendat.* — [2]) Br. *kniewiec.* — [3]) Br. *protie.* — [4]) V rkp. *čekaſta.* — [5]) Br *nemoziesta.* — [6]) Br. *raniec.*

Gedine ſwym witiezſtwim trwaſta.
Pak tito, gěz namori [1]) biechu,
Kdyż wkorabie vſlyſechu [2])
Krik, geſto nahradie bieſe
A kazdemu v vſſi wznieſe,
Připrawiwſe ſe tam gdu,
Skoruhwi předmoſt prigdu.
Wecl yakz koruhew vzře,
Poznaw na Arnoſta wzezře,
Wecet: »gmieg ſe dobře, pane!
Dobřet ſe bohda nama ſtane.
Hynt giż wizy naſe gduce,
kmoſtu ſko||ruhwi ſe truce. 115a
Tot giż ſmiegi řecy ſmielie:
Switiezyme tuto cele!«
Ti, genż vmoſta tu biechu,
Iakz tyto lidi vzřechu,
Bezdiekyt ſe rozrazychu
A odbrany poſtupichu.
Tato dwa zatiem wyniknu
A proti ſwym heſlem kriknu.
Vcinichu ſobie plano,
Wone huſti tak proſtrano,
Ze gich mnoho nadſt ranichu
A mnozſtwi [3]) z gich ktomu zbichu
Sgidechut ſ hradu bezpotaza
A ktomu bezewſeho vraza.
Odtud ruče poſpieſiechu,
Neb gim nebieſe doſmiechu.
dobře tiſic brannych bieſe,
Cożgich Arnoſt s ſebu gmiegieſe.

Capitola Sedeſata druha.

Kdy giż podal odhradu biechu,
Mnoho zaſtupow widiechu,
Anit ſe ſem khradu chyle.
Blizet biechu nez čtwrt milie.
Pronewieſtu ti gediechu,
Neb gi ohledati chtiechu.
Ale nic ſu newiedieli,

---

[1]) Br. *na moře.* — [2]) Br. *vslysiechu.* — [3]) Br. *mnozstwie.*

Kteraku ſu pracy nahradie mieli.
Tit wſ́chni gmiegiechu luciſtie,
Ktomu wyborna ſtřeliſtie.
A kteri nahradie byli,
Tit ſe wſ́chni priprawili,
Gduc potiechto rotami
Swȳ heſlem [1]) y ſkoruhwami.
Ti pak, gēž ¦¦ khradu gediechu, 115 b
A iakž towařiſſe ſwe vzřechu,
Ihned předkorab ruče hnachu
A gim dokorabu nedachu.
Tak ſe ſta, ze nemohuc zbyti,
Muſ́ichut ſe ſnimi biti.
Iak ſe ſgidechu, tak ſe poznachu
Tito rekowe bez ſtrachu.
Anit ſeku, anit bodu,
A ciniece gim weliku ſ́kodu
Naziwotech y nakoniech,
Wolagice wzdy: »ponich! ponich!«
Kohož koliwiek doſiežechu,
Wiec gemu gmena newzdiechu.
Tut gich welmi mnoho zbichu.
Pak ſe oni domyſlichu
A naproſtrano ſe rozlucichu;
A tito hroznie ſtrielechu
A okolkem ge obklicichu.
Sſ́ipowe ſewſ́ech ſtran nanie letiechu.
Tut gim nebylo doſmiechu,
Nebo gediechu zlu gichu.
Nebot gich mnoho ſeth bieſ́e,
A kazdy nanie ſtrieleſ́e,
Ktomu nakoniech [2]) byli,
Iakz chtiece, tak ſe bližili.

kapitola Sedeſata třetie.

ARnoſt pak vzřew, že gim nemož odolati,
Poče s ſwymi poſtupati
A kmori ſe bližieſ́e
A ſkrze nepřately ſe trieſ́e.
Iakž mnoho ſeth brannych mieli,

[1]) V rkp. *weſlem.* — [2]) Br. *na konich.*

Wſak witieznie ge progeli. .
Tut gich dwa tiſice || ſeſlo 116a
A před Arnoſtem kleſlo
Tiech krkawcow řeřabowych.
Iakž koli od kozi oſlowych
Kazdy ſe tře, tak ſe triechu,
Ze gedni nadruhych leziechu.
Takz Arnoſt ſWeclem oba
Kazachu wſem dokoraba
Y do Galige [1]) wſtupiti,
Iakz ſe možechu, rozluciti,
Sama dwa nabřeze gduce,
Nepřatelom nedaduce,
By ge ſtrieleli neb bili.
Kdyz to biechu vcinili,
Giz dwa gedno ſtaſta,
Sotnie ſe obracowaſta.
Barky z Galige [1]) tu byli,
Genž marynari priprawili.
Do Barky ſotnie wſtupichu,
Tut nanie tepruw ſtrielechu,
Chtiec ge radi zahladiti.
Pomožet gim boh odgeti,
Odtud wezdrawi a ſmocy
Geduc preč ſbozie pomocy.

Capitola ſedeſata čtwrta. [2])

Kdyz namoře ſe oddachu,
Což gich bieſe, tu zpiewachu,
Bohu chwalu wzdawagice,
Ze wſech darow diekugice.
Arnoſt ſ Weclem přeciteſta
Lidi, což gich geſtie gmiegieſta.
Piet ſet oſtalo branneho
lidu welmi wyborneho;
A gini zbiti tam zoſtali,
Podoniem hradem ſkonali.
Kromie ranieni kteri biechu,
Tit wkorabie leziechu. || 116b
Ktiemt ſam poče přihledati

---

[1]) V rkp. *Galilee.* — [2]) Br. *cetvrta.*

A ge wſ́ecky ſam wazati,
Činie gim kratochwile welike.
y vtieſenie wſ́elike.
A ſam take ranien bieſ́e,
Mnoho ran wſobie gmiegieſ́e.
Činieſ́e iako nedbage,
Proboh vtrpenie mage.
Poče ſam ſnimi zpiewati
a řka: »Boze! rač prowod dati,
Bychom ſlawnie putowali
A wezdrawi ſe dobrali,
Mily tworče! lože tweho,
Kdes ležel, hrobu ſwateho!
Pros, mila panno Marya matko,
Zanas ſwe mile dietiatko,
By Kazdy vgel zaten pramen.
Což was, wſickni rcetez Am̄.«

Capitola Sedeſata pata.

STieziřit tu wzhoru wzwedu
A weſelet pogedu,
Wten čas wietr dobry magic,
Odboha miloſti žadagic.
A když dwanadſty den bieſ́e,
Marynař po mori hledieſ́e,
By mohl vznamenati,
Zdaliby mohli kde priſtati.
Vzře podal gednu ſkalu
Wyſoku a ne malu,
A podni ſe znamenaſ́e,
Yako mieſto tak mu ſe zdaſ́e.
Arnoſ́towi to powiedie.
Yakz Arnoſt odnieho wzwiedie,
Poče ſwym bratrim prawiti,
Ze ge boh chce || vtieſ́iti, 117ᵃ
Ze brzo mieſta doſahnu,
K niemuž ſe marynari tahnu:
»Iakz pritahnem kmieſtu tomu,
Wzdyt ḡt byti nápřed tomu:
Ztrawy ſobie nakupime
A což potřebie, priprawime.

Odtud vkažie[1]) nam ceſtu,
Kdez bozie hrob, ktomu mieſtu.
A take zbozie[2]) miloſti
Mame peniez geſtie doſti;
Mozem dobru ztrawu mieti,
Dokadz nā pan buoh raci prieti.
Protoz tu woli zdiegice,[3])
Pogedem ſe nemeſkagice.[4])«

Capitola ſedeſata ſſeſta.

KDyz tam geduc ſe bližiechu,
Tepruw marynari widiechu,
Ze zlie gedu zabludiwſe,
A korab gde wzdy wyſſe.[5])
Arnoſtowi zwieſtowachu,
Wſem ginym wiedieti dachu
A řkuc: »giz wiečnie zde oſtanem
A kteto ſkale priſtanem!
Tot geſt giſtie, recy ſmiegi,
Magnes kamen, tak gemu diegi.
Tent korab tahne kſobie,
Genz zelezo ma wſobie.
hynt ſe ſſtirowe[6]) brogie,
A tot wſe korabi ſtogie.
Tak ta ſkala geſt wlepkem mori,
Ach, tot tepruw budem whori!
A toho ſmutku my nezbudem,
Celie až ziwota zbudem.
Tot ia giſtie řecy mohu,
Gedno kazdy poruč | ſe bohu 117b
A ſwu duſi, tot ſmiem řecy,
Zdet nam ſmrti nelze vtecy.«

Capitola ſedeſata ſedma.

Odpowiediel[7]) Arnoſt ktomu
A řka: »Co wieme řecy tomu?

---

[1]) V rkp. *vkaže.* — [2]) Br. *s bozie.* — [3]) V rkp. *zdiegieſe.* — [4]) V rkp. *nemaſkagice.* — [5]) Dle něm. orig. příď lodní se zvedá do výše. — [6]) Místo *ſſtiezirowe.* — [7]) Br. *odpowiediet.*

Vcinme gednu oblohu,
Gedine porucme ſe bohu!
Ten genż ſwieti y mraći,
Vciniż nadnami, coz koli raćiſ,
By gedine diabla zbawil!
kdyz by koli nas nawſtiewil,
Mozem weſele vmrieti,
Kdyz nam bozie miloſt raci prieti.«
Takz ſe korab kſkale wztieze
A ten kamen ge pritieże,
Tak ze ge ſylnie drze,
Mnoho korabow roztrże
Ginych, genż tu byli ſtali
A kte ſkale pritahli.
A take ze zhnili biechu,
Neb tu mnoho leth ſtogiechu,
Mnoho ſtezerow tu ſpade
A nagich korab vpade
A takowy hřmot ciniechu,
By ſudny den giz byl, mniechu.[1])
kdyz korab vtwrzen ſtaſe,
Yako wryty ſe nehybaſe.
kdyz giż gmiegiechu doſti přeſtrachu,
Marynari na nie[2]) zwolachu
A wſem takuto řeč mluwiece,
Gim podle boha radiece,
Aby ſe nato ſnazili,
Swych ſe hriechow ſpowiedali
Proſwych hriechow odpuſtienie
A proſwe duſe ſpaſenie.
A toto take vlozie:
»Pozdrawiż ! każdy matky bozie, 118ª
By racila zanas proſyti,
Předſwym ſynem orodowati,
By nam ſkrze ſpowiedanie
dal ſwe ſwate ſmilowanie,
Bychom to wſe ſwrchowali,
Bozie tielo prigimali
doſtoynie, pokornie ktomu,
ſbozi krwi nerozdielnie wtomto domu.
By boh, genż geden wtrogicy
Geſt a bude bezroznicy —

[1]) V rkp. *ſe domniewachu.* — [2]) V rkp. *mie.*

Též wtielie boziem krew ḡt,
A tut nenie y zadna leſt —
Proten, gēz zde trpiel ſmutek,
Chudobu, ſtraſt y zamutek,
Racil nam miloſtiw byti
A wſem hriechy odpuſtiti.
By nas zbawil ohnie pekelneho
A dowedl do bydla wiećneho,
Wniemž geſti radoſtne přebywanie
Bezciſla y bez ſkonanie.«

Capitola jedeſata oſma.

ARnoſt pan vſlyſew toto,
Wece: »wſak ſme newygeli proto,
Abychom rozkoš gmieli,
Ale proboha gſme wygeli,
Genž ny diablu chtiel odgieti
A zanas zahrieſne vmrieti.
Ten prolil geſt ſwu krew za ny
Zabiedne a zahrieſne křeſtiany.
Geho wole (mame) zadati
A wtom geho naſledowati,
Coz on raci vciniti
Snami Aneb co nanas přepuſtiti,
Bychom milie to trpieli
A wſecko zado||bre prigeli. 118b
Neb by to byl blazen prawy,
Iakožto ſwate ctenie prawi,
ktož by tento ſwiet wolit
chtiel [1]) A za onen prigieti.
Neb boh geſt powiedìel ktomu,
Ze geden (den) wgeho domu
Moz drazſi než weš ſwiet byti.
Tomut ma kazdy wieriti.
Protoz každy bud wradoſti
A tieſiz ſe bozie miloſti.
Pogednom ſe zpowiedayte
A tielo bozie prigimayte,
Genž ma nas wſecky vtieſiti,
Kdyz ſe bude duſe dieliti

[1]) V rkp. *A chtiel.*

Chtieti ſtielem. take [1]) ktomu
Odpuſtiz nam boh wſem winu!«

Capitola Sedeſata dewata.

ARnoſt whrieſiech pozna ſe
A kaplanu zpowieda ſe.
I poċe welmi hoṙce plakati,
Potom bozie tielo prigimati,[2])
Genż geſt duſ̌e oſwiecenie
A wſ̌ech hrieſnych ſpaſenie.
Tez y gini Vcinichu,
Wſickni poṙad ſe zriediechu,
Smrti nawſaky den cekagice
A odtud nikam nemohuce.
Wſ̌ak donidz ztrawu gmiegiechu,
Dokorabow wchodiechu,
Genz tu ſtachu oddawnoſti.
Ondet ſtriebra, zlatta doſti
leżi obyċeynie [3]) pṙemnoho.
Malot bieſ̌e girn dotoho.
Hyn rucho, drahe kamenie,
Hyn odienie, hyn koṙenie,
Ondet ſhnile zetlelo lezi
A nizadnyt kniemu nebie zi. 119a
Ktoz by ho chtiel dobyti,
Tomu [4]) by ſluſ̌elo tam giti,[5])
Tut pohriechu ge ohleda;
Ktoz tam prigede, tomu bieda!
Koſti clowieċie take [6]) tu biechu,
Genż take wkorabiech leziechu.

Capitola Sedmdeſata.

Když tito kbohu wzdychachu,
Nic gineho nez ſmrti ċekachu,
Tak yakz zapaſem bieſ̌e,
kym ſe każdy hotow gmiegieſ̌e,
Wſ̌ak toho welmi pykachu

---

[1]) Br. *tako.* — [2]) V rkp. v. 3739 a násl. jsou přestaveny - [3]) Dle něm. orig. hodí se lépe sem *obiżnie.* [4]) Br. *tomut.* — [5]) V rkp. *gedti.* — [6]) Br. *tako*

A druh kdruhu přemluwachu,
Ze ſpohany ſe nebili,
By aſpoň ziwotow tam zbili.
Kdyz ſe gim ſtrawy nedóſta,
Tepruw odewſ́ech radoſt přeſta.
Chtieſ́et druh druha pozrieti,
Iako ſkot počechut mrieti.
Ten mor čtiri dni poſta,
Arnoſt ſam ſedmy gedno oſta.
nebo Wecl vchowal byl bieſ́e,
Coz natiech ſedm ſluſieſ́e,
Gimzto ſ́eſt dni mohli trwati.
Arnoſt wſech poče pykati,
Nato ſe rozpominage
A ctenie bozie znamenage:
»Boh,« powiedie, »kazal pſati,
kteryz hrieſ́nik ſe obrati,
Tomu ſe zaſtup Angelſky
raduge y zbor nebeſky.«
Protoz tu nadiegi gmiechu,
Neb proboh tu ſtraſt trpiechu,
Ze ſe [1]) nadewſ́emi ſmiluge
Boh a wſ́echny dopieſtuge
Sweho bydla, ſwe miloſti
A wſie nebeſke radoſti. || 119b

Capitola Sedmdeſata I.

A Ktož mezy nimi vmrieſ́e,
Tak gey druhy wynoſieſ́e,
Předkorabowy roh gey poloziece.
Pak nohowe gey wezmuce,
Kſwȳ dietem gey poneſiechu,
Tu wnadu ſwym dietem dawachu.
Wecl znamenaw toto,
S Arnoſtem pomluwi o to
A rka: »Pane! podobne mi ſe zda,
Ač geſti ktomu radda twa,
Toto ptacſtwo geſt zučeno,
Sem po mrſſe naučeno.
Iakz brzȍ vcige mrchu,

[1]) Br. *ſ*.

Tam ſem dolow ſleti ſwrchu
A tu mrchu [1]) preč odnoſſy
A ſnad dietem mladym noſſy.
Protoz bychom nemeſkagic,
Kozi wolowych pohledagic,
Wſtarych korabiech kdy by byli,
Naleznuc wnie ſe zaſſili,
Zdali by nas take wyneſli
A zteto propaſti odwlekli.«
Arnoſt wece: »nemeſkayme!
Ruče toho pohledagme!«
Natom nechtiechu dele ſtati
Ani wiece nemeſkati,
Neb gim giż okuoži gdieſe,
Protoz kratka radda bieſe.
Doſtarych korabow wgidechu.
drewe nez wſecky ſchodichu,
nalezechu mnoho koži ſtarych
Ztiech nieko(lik) wyberu dobrych.
Tak ſe biechu vradili,
By dwa wgednu kuozi wſili.
Swe odienie naſe || wzechu, 120ª
Ktomu což peniez gmiegiechu.
Ktomu meče wzeli byli,
A ſwe noze naoſtrili,
By ſe mohli wyřezati,
Dali gim toho buoh dočekati.
Wſak ſe třeſuce wſecko ciniechu,
Neb čaky gine negmiegiechu,
By gich też nedoſiehlo,
Iako ſe gich bratrim ſtalo.

Capitola Sedmdeſata druha.

ARnoſt ſ Weclem natom byli,
By ſe ſpolkem zaſſili.
driewe nez zaſſiti biechu
Tato [2]) dwa, knim mluwiechu,
Ge tak vpominagice
A gich wiery dotyčice,
Aby ſe zaſſiti dali

---

[1]) V rkp. *mrcha.* — [2]) Br. *toto.*

A odtoho ſe newzdalowali,
Zdali by pan buoh racil zdariti
A odtud gim wſem pomocy.
Wſichni wecechu: »ma to byti!«
A ſlibichu to vciniti.
Sedmemu by ſmutek cele,
A řka: »mog pane! me weſele!
Muſymt ia zde vmrieti
A tebe wiece newidieti
Giż ſmutkem necigi ſebe.
Awſſak, mily pane, tebe
Proſym, ać to może byti,
Rać mi ſwog hniew odpuſtiti!«
I poće ſwym ſrdcem lkati
A prenaramnie plakati.[1])
Arnoſt bera odpuſtienie,
I da gemu polibenie
A řka: »mog ſluho! brachku mily!
Giżt ſme odtebe oddieleni.[2])
Ginet řeci nevmiegi,
nez tie bożihu porućegi.« 120b
A placice wſſickni w tużeni biechu.
Arnoſſta ſ Weclem zaſſichu,
Oba wen wyneſechu.
Nateż mieſto ge pondali,
kdez prwe gine kladali.
Tu ge polozichu
A ſami ſe dokorabu nawratichu.

Capitola Sedmdeſata třeti.

ONi tak tu leziechu
A ſebu nikam nehybachu.
Priletiew Noh oba wyneſe
A ſwym dietem whniezdo neſe
Dieti poćechu kuozi klwati,
A oni byli pripamieti,
Poćeſta ſe wen dobywati
A zkoże[3]) ſe wen řezati.
A kdyz ſe wen wyřezachu,

---

[1]) V rkp. jest pořádek veršů: 3858, 3861, 3862 3859, 3860. — [2]) Patrně misto: *Giżt mie odtebe oddielili.* — [3]) Br. *s kože.*

Naobie ſtranie pohlediechu;
I gidechu odtud doſkale
Za puol honow dobṙe wzdale,
I pocechut wen wyhledati
A ſwych towariſſow ċekati.
I poċechut ſe ſnaznie modliti
A pana boha welmi proſyti,
By boh racil wẛechny ſneſti
A ony ctiri knim pṙineſti.
W ten ċas mohlo znieti
Vcho, ſrdce wſmutce wrieti
Adliċce, materi ſmutne.
By gi to bydlo vkrutne
Oſynu bylo wiedieti,
hned by muſyla vmrieti.
Snad ſe geſti gie to weſnie zdalo,
Co gim ſe geſti tuto dalo.

Capitola ſedmdeſata IIII. 121a

DRahnie wſkale kdyz ſedieſta,
Pomale chwili vzṙeſta,
Ano noh nadnimi leti
A dwa gich towariſſe ciepi.
Ta ſe take wyṙezaſta,
Ktiemto dwiema tam ſe braẛta.
Boha [1]) poċechu chwaliti,
Za poſlednie dwa proſyti,
By buoh racil to zgednati
A ge wẛechny ſhromazditi.[2])
Nalit opiet noh neſe ſe ſ nimi
ſ towariẛſi poſlednimi
A ta oba whniezdo wſadi.
Noh mnie, by mrcha byla, dieti ſwadi,
Nebot hladowiti byli.
Protoz biechu ſe ſnazili,
A noſy dawagice gim rany,
Kligice ge nawẛe ſtrany.
A oni widuce, ze ſu dieti
A ſtary noh odnich pryċ leti,
Tut ſe ruċe wyṙezachu

[1]) V rkp. *Toho.* — [2]) Br. *zhromazditi.*

A odnich bez vraza wſtachu.
Wtu ſkalu poſledu gdu,
Kſwym towariſ́om prigdu.
Tepruwt ſe radowachu,
Kdyz ſe giz tu pribrachu.
Arnoſt oſedmem poċe ptati
A napoſledniech tazati.
Wecechu: »pane! kdyz wſ́e wzechom,
Coż vſebe gmieti chtiechom,
Polibiw ny y zaſſi nas oba
I wrati ſe dokoraba.
Tu vcini take ṙwanie,
Take bitie y plakanie,
Kriċe naywiece po tobie
A ſtyſkage pṙewelmi ſobie.
Muſychom oba zaplakati.
A toho ‖ nelze nechati 121b
A nelze nam geho zapomnieti
Ani kteru radoſt gmieti,
kdyz zpomenem tento ſkutek,
Geho pṙeweliky ſmutek.«
Wſ́ichni ſe w prſy vderichu
A gey bohu poruċichu.
Ten tu konce y ſginymi
putniky (doſ́el) ſlawnymi,
Gimż raċ pan boh ſwu miloſt dati
A nadewſ́emi ſe ſmilowati!
Aċ ſu zamoṙe nedogeli,
Ale hanebnu ſmrt wzeli,
A proboha gſu trpieli mnoho.
Dayz gim pan boh vziti toho!
Arnoſt poċe ſmyſlem trwati
A poċe bohu diekowati,
Ze ſe gim (dal) geſtie ſgiti
A whromadce[1]) tak pobyti.
Pozdwih ruku khoſpodinu,
ktworcy, ſwate mari ſynu,
I poċet naniem zadati,
By ſe racil ſmilowati,
By ge wſech hriechow zbawil
A naprawu ceſtu zprawil,
Aby ſtiaſtnie putowali

[1]) Br. *w hromadie* Inkoust na konci slova se slil, načež písař červeně přepsal *c*.

A potom gemu ſe doſtali.
Ktoz ſprawu wieru hleda
A nabozie miloſti zada,
Naceſtach y wſady proſpiege,
komuż mily pan buoh přege.

Capitola Sedmdeſata pata.

Dluho wtiech puſtinach biechu,
Nic gineho negediechu
nez zelice a ktomu huby,
To geduc yako přeſzuby. 122[a]
Aċ ſu mohli oheň ſkřeſati,
Wſak gim nemohl chuti dati,
Neb ani ſoli ani chleba mieli,
Ani bylo, by kde co wzeli.
Kwietie, kořenie a zele,
To gich krmie bieſe' celie.
Kdyz ſhor potocy tećiechu,
Tehdy tu wodicy pigiechu.
Tut ſe gim oplacowalo,
Co ſe prigich panſtwie dalo:
Bezkorċakow [1]) wino pichu
A dobre krmie gediechu,
Podle toho tancowachu.
Zde pak zlahwice pigiechu,
Tot gmieli zawſecku vtiechu.
Wſak gim nebieſe doſmiechu.
Prohuſtotu newidiechu ſebe,
Gedine patriechu donebe.
hrozne hory, leſſy gmiechu,
Mezy nimiżto wſickni bludiechu.

Capitola ſedmdeſata ſeſta.

KDyz biechu mnoho bludili
A tu niekolik dni byli,
Podgednu horu prigdu,
Tut gednu řeku nadegdu.
Tat drahnie ſiroka bieſe

[1]) Patrně m. *cż z korċakow.*

A wtiech puſtinach tecieſe.
Y poċechu tu ryby lapati,
Coz kto chtiel, to mohl y brati.
Tu ſkřeſſice oheň potom,
Peċechu ty ryby o tom.
Ginak gim lepe nemohli zdieti,
neb[1]) hrncow nemohli mieti
Ani pecy ani ſoli.
Malo by pogich woli,
Geſto ſu miewali, || 122b
yakz chtieli y rozkazowali.
Pote řece dolow gidechu,
Tehdy kgedne ſkale prigidechu.
Skrze tu ſkalu tecieſe
Ta řeka, prudce gdieſe.[2])
Nadřeku vzřechu kamen
Ċerweny iakzto prawy plamē,
Anoṫ woda poden ſeċe,
huſtie mezy ſkalu teċe.
Arnoſt kſwym bratrom wece:
»Vzrit, zet buoh vciniti chce
Swog diw y miloſt ſnami.
Dali pan buoh, vzrite ſami!
Neb odſud mame wygiti
A ſkrze ten lom progiti,
Kdez vtiechu mieti budem
A teto wſie ſtraſti zbudem.«
Wgednotut[3]) ſe poradichu
A ſplaw ſobie vcinichu.
Otom ſe přeſnažnie ſahnu
A gey hużwami Vtahnu,
Proſtranyt gey vcinichu.
Ten ſplaw dobře vtwrdichu.
Tut gey na wodu puſtichu
A bohu ſe porucichu,
Zpiewagice kyrieleyſon!
A promienugice kryſteleyſon!
Tam ſbohem ſychric pogedu,
Patriec natu ſkalu ſpředu.

Capitola Sedmdeſata VII.

Bleſſet tu třeba wzdychati
A kupanu bohu ſnažnie wolati.

[1]) Br. *nes.* — [2]) Br. *gidieše.* — [3]) Br. *w gedno tut.*

neb gım welmi trudno bıeſe
A ſplaw oſkalu ſe tepieſe.
Iedakdes gımi[1]) oſkalu vderieſe,
Ze by oſtalı, kazdy mnieſe.
Sobu ſtranu ſtieny biechu
A drahym kamenim ſe ſtkwiechu. 123ᵃ
Iakž ho bıeſe welmi mnoho,
Wſak gım nebieſe dotoho,
By ge odtud chtıelı bratı
Aneb ſe geho dotykatı,
Toho kamenie drabeho,
Yakz naſwietıe nenie geho.
Wietſi peci naſmrt mielı,
A kterak by odtud wygelı.
Wte temnoſtı dluho gedu.
Dřewe než ſkalu progedu,
Gedna ſwietloſt gim ſe zgewi,
Odſkaly ſwrchu progewi.
Nalıt drahy[2]) kamen bieſe
A wte ſkale ſwrchu dcıeſe,
Odniehoz ta ſwıetloſt gdieſe,
Wte temnoſtı genz ſwietıeſe.
Vzřew Arnoſt onen kamen,
An ſe ſwietı yako plamen,
Wece: »chcy pokuſytı,
Bych onen kamen mohl ſrazytı!
Nenecham nikoli toho,
Anıž proto[3]) ſtratım mnoho.«
A kdyz by vkamene blıže,
Swog meč protı niemu wzdwiže.
Srazy kamen prawu mocy,
Awſakz pritom ſbozie pomocy.
Wſichni ſe kniemu wzchopichu
A ten kamen vchwatıchu,
Sſacowachu gey předraze.
Arnoſt wece tepruw blaze:
»Zet boh ſwu miloſt nadnami
Drzi, to widime ſami.
Dal(i) nam ſtıaſtnie prigetı
A doſwych zemij[4]) ſe nawratıtı,
Tento kamen muſy[5]) tčıetı[6])

[1]) Br. *nimi*. — [2]) Br. *drah*. — [3]) Br. *ani protož*. — [4]) Br. *zemi*. — [5]) Za slovem *muſy* jest něco nečitelného škrtnuto (trnie?). — [6]) Br. *trieti*.

A w naydrazſi korunie ſwſetſtſ, 123b
Kdyz ciesaře korunugi
A gemu wſ́ickni kralowe holdugi.«
Ten kamen, a neniet giny
Naſwietie, tak prawie wſ́em, geſti gediny.
A takt geſti pſano,
Ani otakem kdy ſlychano.
A protoz ſyrotek ſlowe.
A ten ſ předu wciesařowie
Korunie geſt wſazen
A přewelmi ciſtie ozdoben,
Geſ́to dnes ſwieti wni ciſtie.
A tiĕt mohu dolicıti giſtie.
A tit muſie y dnes znati,
Gimž ſe dalo gey widati.
Ktož tomu nechce wieriti,
By to mohlo wſ́ecko byti
Prawda, což geſt tuto wſ́ecko pſano,
Praweno y wykladano,
Ku Pamberku ten odday ſe
A te Kronyky doptag ſe,
Geſto okniežatech pſana
A ſprawedlnoſti prikladana.
Vzrie y zwie bez promieny,
Ze to wſ́ecko nema mieny,
Coz geſt aneb bude pſano.
Wſ́et geſti [1]) ſkronyky wybrano.

Capitola Sedmdeſata oſma.

ONu ſkalu kdyz progedu
A iako naſwiet wygedu,
Prudkoſt minu one wody,
Kbřehu přiſtachu bezſkody.
Octnu ſe nakraſne luce.
Nate wſickni ſe widuce, [2])
Mniechu, by wſ́emu oſtali,
A nic ſe wiece nebali.
A bez ' mala to ſe ſtalo, 124a
Neb ſe gim přeſtiaſtnie dalo,
Ze boh odſud ge wywedl

[1]) Br. *gest.* — [2]) V rkp. *widuce ſe.*

A iako zmrtwych ge zwedl.
Nebo ktož boha miluge,
Geho wiernie naſleduge,
Ten ſmutku y ſmrtı zbude,
Wſ́eho weſele nabude.
Tez Arnoſt nabożen bieſ́e,
kbohu Nadiegı gmiegıeſ́e,
Ze gey wyprawi y wyproſti
Podle ſwe ſwate miloſtı.
Protoz boha zkuſ́owaſ́e,
Wſ́akż gey wzdy wyprawowaſ́e
Odprihod y odżaloſti
I odrozlıċne bazniwoſtı.
Takez tento gſa wſyrobie,
Wſ́ak miel ċaſto radoſt wſobie.
Tot wſ́e gde odmiloſtı bozie,
Genz geſtı ſwych gıſte zbozie.
Tak wıernym odplatu dawa
A ſwe ſluhy rozeznawa.

Capitola Sedmdeſata dewā.

BRachu ſe poone luce,
Tak dluhy ċas ponıe gduce,
Whuſt a wles welıky wniknu.
Z nieho třetıe den wyniknu
Dogedne bohate zemie,
Arymapſy ſlowe we gmie.
Tepruw radoſtni bıechu,
neb pote zemi patriechu,
Anot wni twrze y hradowe
Twrdė, wſ́akz ne owſ́em nowe.
Wte zemi dıwny lıd bieſ́e,
Gedno oko każdy gmiegieſ́e,
A to wċelıe ſtaſ́e gemu,
Welıkemu |: y malemu, 124[b]
Podle ſokoloweho hniezda
Vkazdeho iako hwiezda
Znamenie każdeho,
Zeny, muze wſ́elıkeho.
Tygropides, tot ia znagı,
Polatinſku [1]) gım riekagi.

[1]) V rkp. *Polatinſku Aneb pilatſky.*

Welikych ziwotuow biechu,
Což zen neb muzow widiechu.
Tak gduce ceſtu nadlapachu
Sſiroku, po niez ſe brachu
kgednomu hradu kraſnemu.
Tehdy bliziece ſe kniemu,
Vzřechu yakz ſama ctneho
Clowieka doſti ſličneho,
Ant wkratochwili tula ſe,
Vzřew [1]) tyto, knim odda ſe.
Nalit to hoſpodař bieſ́e,
Gēz natom hradie wladnieſ́e.
Da gim witanie, tak mniechu,
Neb gemu nerozomiechu.
Wede gye [2]) naſwog hrad cele,
Da gim wſ́eho doſti ſmielie.
Sukna neſu přednie doſti,
Odiege ſe [3]) podle ſtiedroſti.
Iakz welmi neſličny bieſ́e,
Wſak knim přeſtiedre cinieſ́e
A wſem ſwym lidem rozkazaſe [4])
A priſwe miloſti prikazaſe,
Aby gich poſluſ́ni byli
A coz kaže, vcinili.
Tut ſe ctichu na wſ́e ſtrany,
Neb kazachu Yako pani.
Ten pan mocny hrabie bieſ́e,
Přewelmi dobre ſlowo gmiegieſ́e.

Capitola Oſmdeſata. 125a

WTy čaſſy Kazal kral wolati
A wſ́echniem vſebe byti.
A ktož koli nepogede
A kgeho dworu neprigede,
Tent kralow hniew bude mieti;
Tot kaza wſ́em powiedieti.
Prigede wčas a wtu dobu
hrabie, pogem Hoſti s ſebu,
I co ſwych miel, kedworu ſe braſ́e,

[1]) Br. *vzře.* — [2]) V rkp. *gey.* — [3]) Patrně m. *Odie ge.* — [4]) V rkp. slabika *za* jest nadepsána.

A iakz tam brzy dopta ſe,[1])
Tak předkralem powiediechu —
Neb tiem hoſtem ſe welmi diwiechu —
že hrabie prigel ſtakymi
Shoſtmi neſlychanymi,
Genz gich wte zemi newidano
bylo ani ſlychano.
Tut pobiehnu nawſe ſtrany
Pānicy, panie, panny y pani,
Chtiec ty hoſti ohledati,
A kterakych gſu mrawow, zkuſyti.

Capitola oſmdeſata prwa.

KRal to wzwiediew hrabi[2]) wzkaza,
By přednim byl ſhoſtmi, rozkaza.
Hrabie vſlyſew to, gide
A předkrale ſhoſtmi prigide.
Kral mu ſhoſtmi da witanie,
Bylot geſt ſnazne ohledawanie
Odkrale y odzeman take
Y odpanie wſelikake,
Přewelmi ſe diwiece
A to obecnie mluwiece,
Ze gſu takych newidali
Ani wgich zemi kdy bywali.
hrabie pri|nese gich odienie 125b
Předkrale na pochwalenie.
Kral ſe gemu poče welmi diwiti
A yhned hrabie proſyti,[3])
By ſe tiech hoſti zbawil
A gemu ge oſtawil.
Hrabie proſbu krale ſweho
Vſlyſe bez odpowiedanie wſeho.
Kral pokuſege prikaza,
Orz welmi Kraſny priweſti rozkaza.
Pripravíwſe oſedlachu,
Arnoſtowi geho podachu.
Wſede naten oř ſmieloſti,
Poče gey rytierſky buoſti

[1]) Br. *doptaše.* — [2]) Písmeno *r* nadepsáno. — [3]) Za posledním slovem napsáno *krale ſweho* a škrtnuto červeně.

Tak ſe kral y wſichni diwiechu,
Kteřizto na Arnoſta patriechu.
Kral to vzřew pozwa ſweho
Komornika tagemneho,
Kaza wſem ořow dobyti,
A což kazi, to wſechno vciniti.
Komornik vſlyſew kralowo kazanie,
Y doby ořow bezmeſkanie.
Y coz kolſ chtieli mieti,
Tot kazdemu kaže wzieti
Iakozto vkrale mocneho,
Wewſem zboži bohateho.

Capitola oſmdeſata II.

WIece nez doroka vkrale biechu
A tu ſe wſichni navcichu
Gich yazyku y gich cinu,
Diekugice ztoho hoſpodinu,
Tak ze mohli dobře zbyti
A ſkazdym ſe ſmluwiti, 126ª
Ze giž wzacnieyſi biechu,
Neb gich mrawom rozomiechu.
Potom by pak dne gednoho,
Kral miel kratochwile mnoho,
Poſla po Arnoſta ctneho,
Poſameho gedineho.
Poče geho welmi proſyti,
By wſecko chtiel prawiti,
Co geſt a kterak ſe[1]) geſt dalo,
Ze tam priſel, a iak ſe geſt ſtalo.
Arnoſt wſecko pořad prawi,
Rod y wyhnanie ſwe wyprawi,
Co mu ſe dalo namoři
A kterak ſu byli vwelikem hori
A kterak ſu priſli dozemie.
To wſſe gemu wypowiedie.
A kterak myſleſe kboziemu hrobu,
Proboh trpie mnohu pſotu,
To wſe gemu poče prawiti.
Kral počel tiem weſel byti,

[1]) Br. *su.*

A diwie ſe welmi ztoho,
Kterak ſu mieli prihod mnoho.
Pogem gey naſwog dwor naň hledie[1])
A ſnim towariſky ſede
Tut wſ̌em ſwym lidem rozkaza
A pri ſwe miloſti prikaza,
Aby Arnoſta poſluſni byli
A to wſ̌ecko vcinili,
Což kaže, bezmeſkanie.
Tak by geho prikazanie.

Capĩ oſmdeſata třctie.

Obmezy geden lid bieſ̌e,
Ten ſ̌iroke[2]) nohy gmiegieſ̌e.
Ti lide oby| ċege gmiegiechu, 126b
Ze ſe nohami braniechu
Před dſtiem,[3]) powietrim take,
A magice ſwe mrawy take,
Kdyz koli ge honiechu,
Po Bahnach iako letiechu.
ſſironozcy gich gmenowe
A niemecſky Blatfuzowe.
Střeleti dobře vmiegi
A protoz radi boiugi.
Tit wte zemi hroznu ſ̌kodu
Ciniechu y gich rodu.
A wty ċaſy ſe ſebrachu.
To lide pomezni krali zwieſtowachu,
Ze dozemie ſe chtie zdwihnuti
A wogenſky wtrhnuti.

Capitola oſmdeſata IIII.

NOwiny ty kdyz kral zwiedie,
Arnoſtowi ge powiedie.
Poň poſla, zaluge toho,
Ze mu ten lid ſ̌kodi mnoho
Ċinſ y ċinil bezſtrachu.
»Protoz tebe proſym, brachu!

[1]) Patrně m. *Pogem naſwog dwor gey wede.* — [2]) Br. *siroki.* — [3]) V rkp. *ſtiem.*

Rać pomocy raditi,
Kterak ſe gim budem braniti.
A gicht obycege powiem,
Tak iakž ia ge dobře wiem:
Neſekut ani take bodu,
Gedno ſtřelbu cinie ſſkodu.«
Arnoſt wece: »totot mi ſe zda
A ktomu geſtit ma radda,
To odemne giſtie wiez,
Gedno nawognu zapowiez.
Kaž wſeckniem hotowu bytí[1])
A kgednomu dni ſe kaz ſgiti.
A driewe nez ge ſem puſtime,
Az gim ſkodu vcinime.« 127a
Poſla kral nawſecky ſtrany
Po wſecky lidi y take popany,
By wſickni wogenſky wſtali,
Welicy y take mali,
Kgednomu dni aby byli.
Kdyz to biechu vcinili,
Každy prigew hotow bieſe,
Iakz ta zemie wnadu gmieſe.
Brachu ſe nepřatel ptagic
a Arnoſta poſluchagic.
Iakz gim ten rozkazal bieſe,
Každy nań toho patrieſe.
Tut ſobie dobru myſl wzechu,
nebo giž ty lidi widiechu,
Ondet woyſko lezi cele.
Arnoſt wzem koruhew ſmiele
A ſwych což poſluſnych gmiegieſe,
Cinili tak, yakž kazal bieſe.

Capitola Oſmdeſata pata.

WOgſko wſecko, ćoz kral gmiegieſe,
Arnoſta poſluſno bieſe.
Tak koruhew Arnoſt wćeli,
Zdwize ſe nanepřately.
Y ti, což gich[2]) gmieſe s ſebu,
Doſiežechut gich ſtran obu.

---

[1]) V rkp. v. 4310 jest za veršem 4305. — [2]) V rkp. *ginych*.

Hrozne rany gım dawachu,
Mnoho zbichu y zgımachu,
ze muſychu ſe obratıtı
A druzy nabahna bıeżetı.
Třeti nab atinie bıechu.
A iakz brzo gıch dobiezechu,
Nemohuc tam knim prigıtı
Aniz gim co vcinitı;
Wſakz Arnoſt y s ſwymi, ktoż bieſe,
Ponich dozemie bıezıeſe,
Hrozne || rany gim dawage,[1] 127ᵇ
Gedny tepa, Gine gimage.
Kral gī ſecti diekowaſe
A odplatıtı ſlıbowaſe.
Dotřetıeho dne tu biechu,
hroznu ſkodu vcinichu
Nalıdech y wzemi k tomu
I nawſelıkakem domu.
Tu zemi kraſnie potřechu
A ktomu bog mocnie obdrżechu.

Capıtola Oſmdeſata ſeſta.

KRal poče gim diekowatı,
Arnoſtowi ſlıbowatı
A řka: »coż ia mam zbozie ſweho
Zde y kdez kolı gineho,
To maś priſwe mocy mietı,
Znieho, co chceś, vcinıtı.
Neb ſtowariſſi ſwymı,
Stiemi hrdinami dobrymi,
ſte[2]) mie y mu zemi zpanilı
A nepřatelom mie obranili.
Protozt twym bratrim diekugı
Y gım mu wieru ſlıbugı,
Coz chtie ſtriebra, zlatta bratı,
To chcy miloſtiwie gım datı,
Nebo toho prime ctnoſtı
Mam mnoho a prielıs doſtı.«
Ta zemie oſwobożena

---

[1]) Opraveno z *dawachu.* Za tímto v. napsal písař: *Mnoho zbichu y zgimachu Ze muſychu ſe obratı* a škrtnul červeně. — [2]) V rkp. *Neb ſte.*

By ſ́ronozcow zbawena.
Wiece nanie neſmiegiechu,[1])
Iakz ge tu pobili biechu.
Kral da Arnoſtowi kniezetſtwie
A weclowi podſtupi hrabſtwie.
Dotiech ſam kral kragin ſnimi
Gede ſmužmi hr|:dinnymi. 128[a]
Wygezd gim ſam kral vcini,
Vkazuge leſſy y diediny
I wſ́e mieſta, hrady take,
ktomu hory wſ́elikake.
každy znich, co chtiel mieti,
To gim kazal wſ́em obgeti.
Wto ſe zbozie vwazachu,
A wſ́ichni gim[2]) holdowachu.
Kral pak oba s ſebu poge
A na ſwog hrad ſnimi doge.
Lucerna ſobie gmeno gmiegieſ́e,
Neb hrozny wſwietloſti bieſ́e.
lucerna, že wſwietloſti plowe,
Swietlonoſe[3]) čeſky ſlowe.
Tut byl weſſel[4]) ſtiemi hoſtmi,
Shrdinami dobrohoſtmi.
Tu byl kral dodne ſedmeho,
Dachu gim doſti wſ́eho dobreho.
Tut pak odpuſtienie wzechu
A odtud ſe wſ́ickni rozgechu.

Capitola Oſmdeſata VII.

ARnoſt dobru woli gim
vkazowal lidem ſwym.
Čaſto naſwog dwor ge zwaſ́e
A to wſ́ecko gim dawaſ́e,
Což ſe gemu wzemi doſtalo,
Toho bud mnoho neb malo.
Wſ́ecko ſtiedře rozdawal,
Malo toho zachowawal.
A ſewſ́emi dobrotiwie
nakladal y miloſtiwie.

---

[1]) V rkp. *negmiegiechu.* — [2]) V rkp. *ſe gim.* — [3]) V rkp. *Swietlo neſe.* — [4]) V rkp. *wſſel.*

A protoz gey milowachu,
ktomu nic nežadachu,
By zte zemie neb zgich rodu
mieli [1]) kdy lepſi hoſpodu.
Wecl Hrabie tez cinieſe 128[b]
Což mu ſe kde doſtanieſe,
Tot g̅t mezy ſwe rozdawal
A ktomu ge čaſto zwawal,
knim ſe dobře vkazuge
A pronieho ge miluge.
Protoz geho poſluſni biechu
A coz kazal, to wſe [2]) vcinichu,
Iako by ſe tu byl zrodil
Aneb ktomu zbozi prirodil. [3])
Tak poctiwoſti ſwu připrawili,
A proto wſechny milowali.
Wkazdet zemi dobro bywa,
Ktoz ſe cti lidi dobywa.
Dobřet ſe kazdemu hodi,
Spieſet pomoz nezlit vſſkodi.
Toho ſe oni držiechu
A ſlidmi pieknie nakladachu.

Capitola oſmdeſata oſma.

PAk Arnoſtowi prawiechu
Ogedniech lidech, genž biechu
Odtud podal, genž tu biechu
A weliku ſſkodu gim ciniechu,
Zemi y lidu wſemu;
kteracy gſu, prawiechu gemu.
Vſſi přeſſiroke magi,
Gimizto tielo odiewagi.
Rucha zadneho neznagi,
Ani naſobie kdy miewagi.
A gſut přewelmi ſylni ktomu
A wzdyt lezie kromie domu
Napoli bezſtrachu wſeho,
Chtiece podſtupiti kazdeho.
Caſtot ſu haňbu cinili
kralowi A ſemt [4]) ſu w 'gezdili. 129[a]

---

[1]) V rkp. *mielıby.* — [2]) Br. *to wſe* vynechal. — [3]) V rkp. *bylı zrodili . . . prirodılı.* — [4]) V rkp *gſemt;* Br. *zemi.*

Arnoſt ty nowiny zwiedie,
Yhned na wognu zapowiedie.
A kdyz ſe wſſickni ſebrachu,
Dote zemie ſe pribrachu,
Naleznu ge napoli wzdornie,
Vſſaky přewelmi neſkrownie,
Ani wkraſnych ſtaniech lezie
A předtiemito nebiezie.
Tut ſe Arnoſt odda ſwymi,
Slidmi dobre priprawnymi,
naty lidi nagich ſtany,
Rucet ſobie vproſtrani.
Hrozne rany gim dawachu,
Až gim vſſi vſkakowachu.
Wſſak oni ten vmyſl miegiechu,
Whromadce ſe držiechu
k Arnoſtowi ſe tiſknuce,
Geho ſmieloſti newieduce,
Tak ze Arnoſt pracy gmiegieſe,
I coz ginych ſnim tu bieſſe.
Tak cely den boiowachu,
Mnoho vſſakow ſgimachu.
A zbichu gich podle toho
Vſſakow přewelmi mnoho.
Nikame ſe nehybachu,
Tu nabogiſti oſtachu.
Te nocy kazachu ſtati
A wſſecky raniene vwazati.
Pak Arnoſt nazaytrie gede,
Wſſicku zemi tu progede,
Tepa pořad y gimage,
Gich pokoiow dobywage.
Sedm dni wte zemi pobyl
A podſweho krale gi podrobil,
Ze mu muſyli holdowati
A wiec gemu dani dawati.
Tu Arnoſt krali wzkaza, | 129[b]
Iakz ſe ſtalo, prawiti rozkaza.
Kral wſſeho poče ptati
A poče welmi diekowati,
On y take geho pani.
Nebo Arnoſt nawſſe ſtrany
Pokog a mier gim cinieſſe,
Iakzto naylep vmiegieſſe.

Neb wty čaſſy ſwatbu gmiechu,
Kral s ſwymi weſeli biechu.
Arnoſt ſ Weclem radoſt gmiegieſta
A wſ̌ecky lidi rozpuſtili bieſta.

Capitola Oſmdeſata dewā.

GEdnu genż ſ Arnoſtem biechu,
Tſt okratochwili mluwiechu,
Prawiec gemu diwy nowe,
Ze blizko wgednom oſtrowie
Přebywagi pigmenowe,
Tot gſu piedimużikowe.
Ginehot gieſti nemagi,
Ptacie wagecka genz zbieragi.
To vſlyſ̌ew Arnoſt ſebra,
Sedeſate člowiekow wybra,
Dote zemie bogem pta ſe.
A iako s ſwymi webra ſe,
Poče ſe nakrale [1]) ptati
A zaſ̌kody ſlibowati.
Kral to zwiedie, s ſwymi gede
A před Arnoſta prigede,
Poče witanie dawati,
Račili co vnich brati?
Počechut geho pobiezeti,
Chtielli by co odnich wzieti.
Arnoſt nerodi ničemu,
Gedno by powiedieli gemu:
»Cim ſte ziwi, yak ſe mate?
A nakoho nay||wiece dbate?« 130ª
Kral gemu ylned odpowiedie:
»Tot ia tobie powiedie.
Wteto zemi ptaky mame,
Gichz naywiec ſe vſtydame.
Protoz my hniewy ſwymi
plodu nikdiez neoſtawimi.
neb ptacy gſu to tak zli,
coz wzemi, wſ̌e vmori.
Y znas kterehoz popadnu,
Tut nań wſickni ſpadnu,

[1]) V rkp. *nakrali*.

Tu gey tak dluho oblugi,
Ze gey doſmrti vkligi.
Protoz podzemi domy mame
A tiem ſe gim naywiece branieme.«
Arnoſt welmi ſe diwieſ́e,
Ze každy nizek bieſe.
Zadny nemohl ſahnuti
Ani rukama dotahnuti
kolenu gich naywyſ́ieho
Ani clowieka naymenſ́ieho.
Tit ſu welicy Nebyli,
hubeniet by ſe bili!
Arnoſt naty ptaky pta ſe,
A iakz brzo gich dobra ſe,
Zbíchu ptakow welmi mnoho.
Kralik proſieſ́e geho ztoho,
Aby racil gich kral byti,
A ze mu rad chce poſtupiti.
Arnoſt nedbage nic nato,
Poče geho proſyti zato,
By dwa z ſwych lidi chtiel dati
A gey tiem darowati.
Toho mu neodpowiedie.
Wybraw dwa,[1]) preč ſnimi gede
Vweſeli y w radoſti,
Mnie by giz boiowal doſti.

Capitola dewaddeſata. 130b

ZAtiem gedna zemie bieſ́e,
Ta kananea[2]) ſlowieſ́e.
Wni obrowe přebywachu
A mnohe[3]) zemie podſe tlaciechu,
Wyſocy, mocni a neſkrowni,
Přewelikym ſtromom rowni.
Kral zte zemie mnoho gmiegieſ́e
Zemi, geſto[4]) pobil bieſ́e,
Ze mu wſ́ichni holdowachu
A daň weliku dawachu.
Ten do Arymapſy bieſ́e
Krali poſlal a to chtieſ́e,

[1]) Br. *dwu.* — [2]) V rkp. *kanea.* — [3]) Br. *mnoho.* — [4]) Br. *gesto.*

Ze mu muſy daň platiti,
Anebo ge chce hubiti.
Kral to vſlyſ́ew nawſ́e ſtrany
poſla pohrabie y popany,
Poće ſnimi ſe raditi,
Chtie ſe wtom podrobiti.
Arnoſt kte raddie powiedie
A rka: »lepſit ia wā wiedie!
By tak wnaſ́ich zemiech kto byl,
Genz [1]) by mu ſe tak podrobil,
Sami by ſe naſwe cti vrazyl
A toho by wiec nenabyl.
Krali! chceſ́li mu radu mieti,
Maš tomu odpowiedieti
A rka: ſam ſebe y [2]) zemie komu [3])
nechceš podrobiti nizadnemu.
Ać chceš ſpokogem rad byti,
Mozeš to ſecti rad prigieti.
Take nelituge ſebe,
Braň mu ſe, dokudz ſtawa tebe!
Mozeſs mu ſe dobře braniti,
Ać raciſs to vciniti.«

Tuto ſe piſſe kapito'a dewadeſata I. 131ª

KRal rka: »dobře radiš
A prawu prawdu prawis.«
I kaza poſla ptati
A tez rozkazowati.
Poſel te řeći nechwale,
I gide ſtiem [4]) předſweho krale,
Poće gemu tez prawiti,
Ze mu nechce nic platiti.
»A tot wſſe geden radieſ́e,
Sotniet mi dolitek bieſ́e.
Kral by ſe rad byl dal tobie,
Ale tento Yako robie
Wſ́ichnu raddu wydawaſ́e
A zawſ́ecky odmluwaſ́e.«
kral to zaplatiw priſeze,

[1]) V rkp. *Nez.* — [2]) V rkp *y nas.* — [3]) Br. *k tomu.* — [4]) V rkp. *ſnim ſtiem;* *ſnim* škrtnuto červeně.

A bera to kſwe wieře,
ze gey wzdy chce toho maleho
Zabiti, Arnoſta ctneho.
To kral Arnoſtowi wzkazal,
Nawognu wſem wſtati kazal.
Zagiſte to Arnoſt ſlyſieſe,
Ze ten obr piet ſet miegieſe
lidu s ſebu wyborneho,
Z ginych [1]) obrow wybraneho.[2])
Take ſe tito ſebrachu,[3])
Tut Arnoſta poſluchachu.
Rozkazal meče dielati
A odienie doſpiewati
Z zeleza oceliweho
podle obyčege ſweho.
Kdyz ſe ſtrhnu wſichni whromadu,
Tu gim Arnoſt da tu raddu
A řka: »budeli to[4]) biti,[5])
ze obrowe knam prigiti
Magi ſkrze les neb hory,
zagiſte to wieřte mi —
Tak iakz ſem widiel hrozneho
odnich poiſla welikeho — 131[b]
Ktomu wam chcy raddu dati,
Ma to každy znamenati:
Kdyz wgedu wles hledagice
A ponas ſe tiezice
A nanas hledagice[6]) wzdory,
s ſwymi dluhymi ſochory[7])
nebudu rozwodu[8]) mieti.
hledayz každy wnohy biti!
Tudy ſe gim dame znati,
Muſyt gich kazdy oſtati.«[9])

Capitola dewadeſata druha.

YAkž nawognu ſe ſebrachu,
kto tu miel byti, wſtachu.
Zſtrawu neſu gim ſlonowe

[1]) Br. *z ginnych.* — [2]) V rkp. *r* nadepsáno. — [3]) Za slovem tím písař napsal *Take ſe tito* a škrtnul červeně. — [4]) V rkp. *kto.* — [5]) Br. *byti.* — [6]) Slova *A ponas . . . hledagice* napsána dvakrát; podruhé škrtnuta červeně. — [7]) V rkp. opraveno ze *ſokory.* — [8]) V rkp. *Tiemit nebudu mocy rozwodu.* — [9]) V rkp. *ſnami oſtati.*

A podle nich welbludowe,
Podle toho dromedari,
Zwieri a wſ́elike twari.
Tit ſtrawu wſ́em neſiechu
A naniekterych gediechu.
Geden gim vkazal bieſ́e,
Genz take ſnimi gedieſ́e,
Ten les, ſkrzenž obri mieli giti.
Tu ſe Arnoſt rozložiti [1])
Wſſi wogſtie prikaza
A tagiti ſe gim rozkaza.
Tut (y) obři ſylni biechu;
Tak iakz tito ge ſlyſ́echu,
Anit hroznym zwukem zwucie
A ſſiroce welmi hlucie,
Moht ſe geſt kazdy zſtraſ́iti [2])
A tiech obrow tu nedočekati.

Capī dewadeſata třetie.

Obrowe kdyz leſſem gdiechu,
druh předd||ruhem ſe tiſkniechu. 132'
Arnoſt s ſwymi ſem wyſkoci,
Swym mečem nawſ́e ſtrany ztoci,
Hazege ſe gich wholenie
A druhe take y wkolenie.
hrozne rany gim dawachu,
Až gim nohy vſkakowachu.
Tut každy iako buk leziеſ́e,
A nazemi gey dotepieſ́e.
Tut tiech obrow mnoho zbichu,
hroznu rotu polozichu.
Ač kto ſochor wzmachaſ́e,
ze rad vderiti chtieſ́e,
Ale driewie mu branilo,
kazdu ranu zaſtawilo.
By ten bog byl kde napoli,
Nizadny by tiechto nikoli
Oſtal [3]) ziw, to ſmiegi řecy
A ne taynie powiedieti.
dwie ſtie obrow wleſſe zbichu

---

[1]) V rkp. *kaza rozložiti.* — [2]) Br. *ztrasiti.* — [3]) V rkp. *Oſtaw.*

Kromie tiech, co ranichu
Gini čekati neſmiechu,
Coz mohuc, zaſe bieziechu.
Nez gediny oſtal bieſe,
Stſem Arnoſt hrozny bog gmiegieſe.
Neb gey poſobie wyludi
zleſſa a proto gey ztrudi.
Arnoſt take zſwe chytroſti
Doleſa ſe ſnim puſti.
A on wida, że gich nenie wiece
S tiemto, a mnie, by byl dietie,
Doleſſa ſnim vbieże
A prwe, neż ho dobieże,
Arnoſt naſwe ruce kriče.
Tut gich ſnad dwadcet wynice.
Okolo obra ſkakachu,
Az mu y nohy zſekachu.
Sochor mu mocy odgechu
A bezdieky z ruky wzechu.
Arnoſt neda ho dobyti. 132b
Obr muſy mu ſlibiti,
Ze chce wiezen geho byti
A geho dobreho hledieti.
Te nocy ſtany tu rozbichu
A ſwu hrdoſt okazachu.
Tri (dni tu) [1]) oſtachu po tom,
Iakz prawie kniehy otom.
Swu hrdoſti to vcinili
A obrom ſe oſtudili.
Arnoſt ſ Weclem wzemſe radu,
Obru ohledagi geho bradu,[2])
Ant člowiek mlady bieſe,
Patnadſte leth ſobie gmiegieſe.
Kazachu geho dobře ſtriecy
A coz chce, wſecko zdieti.

Capitola dewadeſſata třeti (!)

KRal ſ Arnoſtem y ſtiem ſborem
Kdomowi gechu vprkem,

[1]) Br. *tri (dni);* v něm. orig. sie blieben *aldâ drie tage.* — [2]) V rkp. *b* je nadepsáno.

Magic radoſt y weſele.
Tut gich kral wſech proſy celie,
Aby nageho hrad geli,
Snim kwas y kratochwil mieli.
Prigedu whrozne radoſti,
Ctiechut ge a wſem dachu doſti.
Kral poče Arnoſta ctiti,
Poče gey y wſecky dariti.
I zemane, což gich tu bieſe,
Každy Arnoſta ctieſe.
Což gich ſnim biechu, wſecky darichu
A rozličnu čeſt gim ciniechu.
Iakz kto cini, tak gey gmagi,
Wiernehot powieře znagi.
Ale ktoz cti newierneho,
tent giz nedba zbozie ſweho,
Neb ge hanebnie vtrati
A tiem ſwe hanby neza plati. 133a

Capitola dewadeſata Ctwrta.[1]

Kdyz giż odpuſtienie wzechu
A odtud wſichni ſe rozgechu,
Arnoſt naſwe kniežetſtwie giede.
A kdyz s ſwymi domow prigiede,
Poſla poſwe wſecky zemany.
kniemu ſgedu ſe ti pani.
Což mu kral dal zbozie ſweho,
Ztoho daril gich[2]) kazdeho.
Coz gim kdy rozkazal take,
Toho poſluſni byli wſſake.
Taket Arnoſt ctnie ſobie cinil,
Ze krali dani dobyl
A znepřatel ge wyprawil,
Ktomu ginych mnoho podrobil.
Ktož (wiernemu)[3]) wiernie cini,
ſamt ſobie ſtieſtie pricini.
Takežt Arnoſt ſkutky ſwymi y ſlowy,
Poſluzil wiernie kralowi,
A on gemu take dal odplatu

---

[1]) Br. *ctvrta.* — [2]) Napsáno dvakrát. — [3]) V něm. orig. *wer dem getriuwen ère enpiutet.*

A toho miel malu ztratu.
Awſakż boha napamieti
Sluſie każdemu mieti.
Naylepe bohu ſluziti,
Neb ten może odplatiti
Stiedřegi, nez cinie kteri.
Tent kazdeho ſmielie obdari.

Capitola dewadeſata pata.

MYſl Arnoſtowa bieſe,
Ze wzdy kboziemu hrobu chtieſe;
Byt mu pā boh toho racil prieti,
Potom ſrdcem poċe wrieti.
Nazamorſkych březych bieſe,
Geſto geho hrad lezieſe.
Gednu zgitra ſe tulage
A kmilemu || bohu wzdychage, 133[b]
Vzře[1]) Korab, an ſem bludi[2]),
Bezdieky gey wietr pudi.
Tak iakz kbřehu ſe prichyli,
Tut ſe Arnoſt neomyli.
Ay, poċe gey ſhledowati,
A tiē witanie dawati
Mureninom, genz ſedieli
Wtom korabie, genz prigeli.
Z koraba napřed wygdu.
Wſickni před Arnoſta prigdu,
hlawy gemu klaniegice,
Zwitanie mu diekugice.
Pocechut geho tazati,
Mohuli přeſnoc (oſtati)
na předhradi pripokogi?
Powiedie gim woli ſwogi,
Ze to mohu vciniti.
I kaza wſem mirnu byti
Swym lidem, aby mierni byli
A gim nic nepřekazeli.
Hoſte podle mrawu ctneho,
Vzřewſe tak ſlechetneho,
Tak ſtiedře vcinichu,

---

[1]) Br *wzře*. — [2]) V rkp. *biezi;* v něm orig. dô sach der fürste einen kiel bî dem stade ûf dem mere *wagen*.

Arnoſta dobře darichu.
Arnoſt, kdyz nagıch ſtıedroſt wzhlede,
Pozwaw gſch, nahrad ge wede.
Poče gıch ſnaznie tazatı,
kam gedu, kam ſe chtıe bratı?
Geden [1]) mu odpowiedie
A řka: »tot, pane, ia powiedie.
Beřem ſe kboziemu hrobu
Sſwu kupi. pro taku zdobu
Lepe (tu) mozem vdatı,
Wſſichnu y prodatı
nezlı ginde.« Ktomu Arnoſt wece:
»Powiez, mily brachu, brzce,
Geſtli tam pokoyna ceſta
Dotoho bozieho mieſta?«
Odpowiedie, ze dawagı, 134ᵃ
Ktomu kleyt welıky magı,
Naziwoty bezpečenſtwie.
Arnoſt rka: »geſtlı ſlıcěſtwie
Wte zemi neb pokog take?
Paklı ſu zawady iake?«

Capitola dewaddeſata ſeſta.

ON odpowiedie: »walegı
A hroznie proti ſobie boiugi
Kral babılonſky a kral vbianſky.
Ta dwa čaſto boge magi,
Tot wıem a dobřet znagı.«
Arnoſt otaza pak geho,
Cınielı co rytıerſkeho?
Aneb proč ta dwa walegı,
Dobřeli ſwalku vmiegi?
Murenin mu odpowiedie
A řka: »tot ia dobře wıedie,
Ze z Babılona kral pohanſky,
Ale z Vbiana kral křeſtıanſky.
Babılonſky, tak mluwiece,
Peniez y zolda da wiece.[2])
ku pohanſke chce wieře pripudıtı
A křeſtıanſkeho prinutiti,

[1]) V rkp. *Gedem.* — [2]) V rkp. v. 48 7 sl. napsány za v. 4834

By wieril w boha geho,
Machometa tak řečeneho,
Y wgıne bohy, chtıe tomu,
By gim obıetowal ktomu.
Caſtot ſu ſe bogem bılı,
Mnohe mezy ſebu zbılı.
A gız z Babılona gıſtıe
(Priſeže)[1]) priſwe ociſtıe,
Ze chce krale křeſtıanſkeho
zabıtı vbianſkeho,
Aneb ſe gemu klanietı
A bohuom dawatı obietı.[2])
kromie ze primierie magı
Wečas dopuol leta. tot ia znagı.«
Arnoſt: »geſtlı twrdo?« ¦ wztaza. 134[b]
Muřenin mu to vkaza
A řka: »co ſobie ſlıbie,
Tot přewelmi twrdie drzie.«
Arnoſt wece: »tot mi ſe lıbi,
Ze kto co druhemu ſlıbi,
By to plnie drzal gemu.
A tot ſluſſie cinitı kazdemu.«

Capitola dewaddeſata ſedma.

WEcti pogem Arnoſt tyto
Wece: »gıſtıe zda mi ſe to,
Ze chcy waś towařıs bytı
A ſwami ſe wyprawitı.
Neb ſem ſe zalezel dawno,
Tot kme myſlı nenie ſlawno.
Nerodtež ſe zdalowatı,
Nebot nechcy was zoſtatı.«
Oni nań ztoho hledachu
A oto ſe ſhledawachu,
Dſwſece ſe, ze Arnoſt s ſwymi
(mezi) lıdmi[3]) mrzutymi.
Vzřew Arnoſt, mudřec prawy,[4])
Gim ſwu prihodu wyprawi,
Odkud geſt a kterak ſe dalo,

---

[1]) V rkp. *A*; Br. a(priseže). — [2]) V rkp. *obieti dawati* — [3]) V rkp. *lidmi welmi.* — [4]) V rkp. *y* opraveno z *i*.

Kterak mu ſe namoři ſtalo
A kterak geſt prigat[1]) odkrale.
To gim powiedie namale,
Iak[2]) geſt cinil mnoho gemu,
Ktomu ſamemu ſtieſtiemu (!).[3])
Tuz mluwieſe mnoho o to.
Powiediechu gemu toto,
Ze chtie to wſe vciniti,
Coz kaže, y poſluziti,
Ze chtie gey radi priweſti,
A dote zemie doweſti,
Genz Vbian gmie ma ſobie.
»Pane! tot ſlibugem tobie,
Racilit buoh toho prieti
A zleho po wietrie oſtriecy.« 135ª
Arnoſt Weclowi wzkaza[4])
A gemu prigeti přikaza,
A ſwym ſe kaza hotowati,
Což třeba, priprawowati.
Ktomu hoſti welmi ctieſe,
A to gemu předobře ſlužieſe.

Capitola dewaddeſata oſma.

TAynie ſe priprawowachu
A nakorab ſſpižowachu,
Iakoby tiem hoſti čtili,
Coz dokoraba noſyli.
Ařnoſt komorniky gmiegieſe
Dwa, gizto dobře wierieſe.
Kaza ſtriebro, zlatto brati
A nakorab to dodawati.
Tu cely den ten noſiechu
A nocy ktomu pricinichu.
Kdyz giž předpuol nocy bieſe,
Arnoſt dwořeniny, gēz gmiegieſe,
Kaza ſe hotowu myti[5])
A gim dokorabu wgiti.
Pak tu ſweclem wzemſe radu,
Brachu ſe ſonoho hradu.

¹) V rkp. *prigel*, opravené z pův. *prigal;* Br. *priget.* — ²) V rkp. *Tak.* — ³) V něm. orig. und wie in der kônic enpfangen het und im vil grôzer êren tet. — ⁴) Br. *rozkaza.* — ⁵) Br. *mieti.*

Dokoraba wſ́ickni wſedu
A odtud preč yhned pogedu,
Porucıece gız bohu krale
I [1]) wſ́icku zemi, ſtare y mlade.
Kdyz to kral zwiedıel bıeſ́e,
Hrozny ſmutek toho gmiegıeſ́e.
Kazdy clowiek pykal toho,
I [1]) bylo zamutkow welmi mnoho
Po Arnoſtowı dobremu,
Po tom mužı ſ́lechetnemu.
Neb ſe kewſ́em dobře zachowal
A ſwu čeſt po|ctiwie oſnowal, 135b
Ze gey každy welmi chwalıl,
Zadny toho geſt nemalıl.
Neb ktož geſt ctneho vrozenie,
Gmat ktomu mietı mrawy ctne,
Toho chwala naſ́leduge
A čeſt geho ſe obnowuge.
Ktomu ſ́luſ́ie prawda, wiera,
Smieloſt, pokora y ſmiera,
Lıtoſt, ctnoſt y ktomu ſtıedroſt
A protı nepřatelom oſtroſt.
Ktoz ſe wto rucho odıege,
Wſ́adyt ſobie dobře zdiege.

Capıtola dewaddeſata dewata.

Tito namori pogedu,
Nemeſ́kagıc předſe gedu.
Muřenine, genž tu bıechu,
Arnoſta přewelmi ctiechu,
Služıtı mu radi chtıece
A coz kaza, wſ́e vciniece.
Namoři poſpolu bıechu,
Dluho koraba nezbychu.
Tut ſe wezu dwa mieſiece
A ktomu dobře wiece.
Geden marynař wyhlede,
Tu ten krag, kdez bıeſ́e, ſ́hlede.
Potom vzře hrad vbian,
Naniemž byl te zemie pan.
Poče wſem to zwieſtowatı

[1]) Br. *y*.

A nanich kolaċe zadatı.
Kdyz vſlyſe Arnoſt toto,
Radoſten byl welmi proto.
Poċe ſwym hlaſſem zpiewatı,
Bozıe pomocy žadati,
By boh pro ſwe vmuċenie
Y proſwe ſwate wzkrieſenie
Racil gım pomocnik byti 136[a]
A kſwe ſwate miloſtı prıgietı.
Zatıem ſe kbřehu priſtrċıchu,
Kotwy vmoře puſtıchu,
Odtud weſelie wygdu.
A kdyz nawoſtrow prigdu,
Tut nadegdu ceſtu
k gednomu kraſnemu mieſtu,
Nadnimž hrad vbian bieſe,
Welmi bohatıe lezieſe.
Odtud kral y zemie pan
gmiel ſobie take gmie Vbian.
Arnoſt hoſpodaře ctneho
kaza ptati y bohateho.
Mуřeninowe to vcinichu,
Dobre hoſpody dobychu,
W niž gim wſicku potřebu dalı,
Coz ſami gedine rozkazali.
Bieſe předdomem welıky
hluk nawſaky den pro ty reky.
Coz Arnoſt koboltow gmiegieſe,
Tomut ſe každy diwieſe.
Tut mуřeninom ċeſt bieſe,
Arnoſt take ge přewelmi ctıeſe,
Tı genž ſnim namori bylı
A gey wtu zemi priprawili.
Gednu pak gſa na vtrobie,
Zawola Hoſpodaře kſobie,
Poċe ſe nakrale ptatı
A nanieho ſe tazatı,
Walelı aneb iak přebywa?
Třebalı mu lıdu bywa?
Hoſpodař powiedie gemu,
Iakoz ſluſıe muzi ctnemu,
A rka: »tot, pane! tobie powiem.
Tak wkragı ia dobře wiem,
Ze zde možeš bohat bytı,

Kdyz mu gedno chces ſluziti.
Nebot zold bohaty || dawa 136b
Podle kniežecieho prawa.«
Arnoſt poče weſel byti,
Hoſpodaře tak proſyti:
»Rač to krali powiedieti,
Chceli mie wſwe ſlužbie mieti?«
A natom ſe ſnim oſtawi,
Ze mu ſeſt ořow priprawi:
At ty kupi a ſukna ktomu
A coz nam potřebie komu,
Odiewu ſweho prawa
Podle one zemie mrawa.
Tak iakz widuc gini toto,
Ctiechu ge přewelmi proto
I pročeſt, genž tu plodiechu,
Wſſchni ge obečnie ctiechu.
Tak hoſpodař hoſti toho
před kralem chwali geho mnoho
I prawi onich ſmichie.
Kral mu kazal, aby ſmiehie
Gim prikazal přednim byti
A ktomu gich wſſech proſyti.
A ſtiem hoſpodarz prigide.
Arnoſt vſlyſſew to y gide.
Kral gey přiiaw welmi milie,
Neb gemu bieſſe owſě[1]) pilie.
Zatiem kral Arnoſta poge
Wſtranu ginych dopokoge,
Poče mu toho tužiti,
Ze gey myſle zahubiti.
Gmenuge Babilonſkeho
A wewodu Damaſtſkeho,
Z alaptola knieze toho,
A kterak gey hubi mnoho,
Chtiece podſe gey podbiti
A křeſtianſtwa gey zbawiti:
»A wkratky(ch) dnech ten rok prigide
A wtom primierie naſſe wygide.
Tut chtie nanas celie || wſtati. 137a
Chceſli podle mne zoſtati
Pro křeſt a pro gmeno bozie,
A nelitugice ſwych kozi,

[1]) V rkp. *ſě* napsáno červeně nad řádku.

rač [1]) mi ktomu poraditi,
Coz mam ſnimi vciniti.«
Odpowiedie Arnoſt toto [2])
A rka: »kriz ſem wzal naſe proto,
Chtie kboziemu hrobu geti
Proň, genz racil zanas trpieti.
Mnoho ſet ſem gmiel s ſebu
bratři V prawu dobu,
genż by ſemnu radi byli
A ſpohanſtwē ſe radi bili.
Ale tiech geſt pomoc ſeſla
Mnie a pohriechu odeſla.
Gedno, bože, pomahati
Rač gim a ſwu miloſt dati!
Protoz twog zold mnie wdiek nenie,
Ale probozie vmučenie,
Ze ſe racil naroditi
A nąs ſwu krwi ſwatu [3]) wykupiti,
Protoz chcy boiowati,
Podle tebe s ſwymi ſtati.
Gmamt obra ktomu gednoho,
Wiem, zet ten ſkodi welmi mnoho.
Saracenom [4]) ſwe okaže zloby,
Shledaſs, cot on popoſobi.«
Kral tiem počel weſel byti
A poče gey welmi cztiti.
Tut ſwu ſmluwu vtwrdichu
A odtud ſe rozlucichu.
Arnoſt dohoſpody gide.
Kral whoſpodie zapowiedie,
By což kaze, vcinili
A gey nawſe ſtrany ctili.

Capitola Sta.

DEn ſe pak ten bližieſe,
Genz [5]) || přimierie wygiti chtieſe. 137b
K bogi ſe priprawowachu
A powſi zemi wolachu.
Arnoſt take obra ſweho,
Nechtie, by gey wnohy geho

[1]) V rkp. *A rač.* — [2]) Br. *pro to.* — [3]) Br. *swu swatu krwi.* — [4]) V rkp *Saracenom ginym.* — [5]) V rkp. na nové stránce napsáno podruhé.

Seklı, dobře ho priprawi,
Nakolenky mu vprawi,
Což nanohach miel gmietı,
Obru tomu kaza wžıetı.
k gednomu dni hotowi bıechu
A na polı ſe polozichu:
Z tıech gedni progmeno bozie,
Druzy prochlubu a prozbožıe.
Kdyz tıto polem leziechu,
Pomale chwilı vzřechu
Toho krale z Babılona,
Anat namě zlatta koruna
Skwie ſe, giz ſu newidalı
Arnoſt s ſwymi ani ſlychali.
Tak bohatıe wytahnuce
A tak welmi ſylni gſuce,
Ktomu geden wuoz weziechu,
Naniemž ſweho boha gmiegıechu.
Přebohatıe oſnowany,
Striebrem, zlattem okowany,
Machomet gmeno ten boh ſobie gmieſe,
Genž boh tıech pohanow bıeſe.
Pohanſkych wolow mnoho
Boha weziechu onoho,
Přebohatıe ozdobeny,
Kamenim drahym obloženy.
Potom pogede wewoda
Od damaſka ſweho roda
A ſnim z Alap knieže || bieſe, 138a
Každy bohatıe gedieſe.
Swe bohy S ſebu weziechu,
Terwigant a Appollo bıechu.[1])
Tak tı bohowe gmeno ſobie gmieli,
Wniez to ſu pohane wierili.
Bohatıe wſıchni gediechu,
Welıke wogſko s ſebu lıdi gmiegıechu
S trubaci a ſBuběniky,
Shercy y s ſwymi ručniky.
Mnohot hlaſſow wſudy gdieſe,
S obu ſtranu welmi hluciefe,
Ze wſem nohy třepetachu,
Gedniem k ſmiechu, A druhym kſtrachu.

---

[1]) V rkp. *bieſe*.

Capıtola Sta prwa.

KRal zvbian powiedie
A wewſie wogſtıe zapowiedie,[1]
By wẛichni kriz naſe wzeli
A to za znamenie mieli.
Arnoſt obrowı lıſaẛe,
Gėg kupomocy zkuẛowaẛe.
Obr wece: »mily pane!
Wẛet ſe po twe wolı ſtane.
nebos mi wẛe dobre vcinil
A wnicemz ſem tebe newinnil.
Tomut geſt gıſtie bytı,
Zet chcy toho zaſlužitı.
Mnohyt pohan heſlo ztratı
A domowt ſe nenawratı.«
Obr koruhew wzem wruce
A Arnoſta kbogı ponuče,
Wdruhu ruku ſochor wzchopi
A welmi lechce ¦ gey vchopı. 138[b]
Bıeẛe welmi oſtře vdielany
A wẛe zelezem vkowany,
A ktomu dluh welmi bıeẛe,
Dwadcet loket ſobie gmiegıeſe.
Tıemt okolo hlawy ſtoci,
Snaznie gım ſē y tam potoci,
A chutnie kbogı chwataẛe
A wẛech poſobıe ponukowaẛe,
Tak ıakž Arnoſt y kral tomu
byl rad obrowı onomu.

Capıtola Sta druha.

KDyz wogſko hotowo bıeẛe,
Protı ſobıe wſtatı chtıeẛe,
Křeſtıane wſwem hluku ſtachu,
Bozıe pieſnie odſpiewachu.
Nanie pohane potıſknu,
hledagıce nanich zyſku.
Sobu ſtranu ſmielı bıechu,
Obogı ſobie tuẛiechu.

[1]) V rkp. verš tento napsán dvakrát; škrtnut není.

Křeſtianomt ſe lepe ſtalo,
Neb ſe gim wſe[1]) proboh dalo,
Ale newierni pohane,
Což ſe gim ſtalo neb ſtane,
Tudy ſu ztratili dwoge:
Duſi y tielo oboge.
Tut ſe whromadu potkachu,
Twrdie welmi boiowachu,
Iakož dawno neſlychano,
Ani o takem bogi pſano.
A ten s ſwym ſochorem obr
W tom hluku vcini kobr.
kohoz ſochorem doſiehnieſe,
Toho welmi vrazieſe.
O¦řowe Arnoſtowi take 139a
Činiechu diwy negednake.
Mnoho pohanſtwa zbichu,
Což doſahli, ohawichu.[2])
Take pohanſke bohy,
Zmrſkachu ge y ſwolow rohy.
Terwigant y Appollo ktomu
I machomet biechu whromu,
Ant gim obr dawa rany
y[3]) gich ſluham na wſe ſtrany,
Anot ſnich helmowe prſſie,
A pohane přednimi ſrſie.
Bohowe gim neſpomahachu,
Nebot ſami whori biechu.
Iakz mnohy bohatie wygel,
Wſak geſt domow zaſe neprigel.
Kterez ſu weſelie prowodili,
Tit ſu ſe zaſe newratili
K Kraſnym ženam y k ſwȳ dietem,
Genž ſu ſe rozlucili s ſwietem.
Pohane tu mudri biechu,
Rozdielene roty gmiegiechu,
A znich gedni odpociwachu
A druzy wzdy boiowachu.
Kdyz gich biechu mnoho zbili
A ſobu ſtran(u) leželi,
Tepruw kral Babilonſky,
Podle nieho knieže halapſky

[1]) V rkp. *wſem.* — [2]) V rkp. *wſecky ohavili.* — [3] V rkp. *Pohanom y.*

Capitola Sta prwa.

KRal zvbian powiedie
A wewſ́ie wogſtie zapowiedie,[1])
By wſ́ichni kriz naſe wzeli
A to za znamenie mieli.
Arnoſt obrowi liſaſ́e,
Gėg kupomocy zkuſ́owaſ́e.
Obr wece: »mily pane!
Wſ́et ſe po twe woli ſtane.
nebos mi wſ́e dobre vcinil
A wnicemz ſem tebe newinnil.
Tomut geſt giſtie byti,
Zet chcy toho zaſlužiti.
Mnohyt pohan heſlo ztrati
A domowt ſe nenawrati.«
Obr koruhew wzem wruce
A Arnoſta kbogi ponuče,
Wdruhu ruku ſochor wzchopi
A welmi lechce || gey vchopi. 138b
Bieſ́e welmi oſtře vdielany
A wſ́e zelezem vkowany,
A ktomu dluh welmi bieſ́e,
Dwadcet loket ſobie gmiegieſe.
Tiemt okolo hlawy ſtoci,
Snaznie gim ſē y tam potoci,
A chutnie kbogi chwataſ́e
A wſ́ech poſobie ponukowaſ́e,
Tak iakž Arnoſt y kral tomu
byl rad obrowi onomu.

Capitola Sta druha.

KDyz wogſko hotowo bieſ́e,
Proti ſobie wſtati chtieſ́e,
Křeſtiane wſwem hluku ſtachu,
Bozie pieſnie odſpiewachu.
Nanie pohane potiſknu,
hledagice nanich zyſku.
Sobu ſtranu ſmieli biechu,
Obogi ſobie tuſ́iechu.

---

[1]) V rkp. verš tento napsán dvakrát; škrtnut není.

Křeſtianomt ſe lepe ſtalo,
Neb ſe gim wſe [1]) proboh dalo,
Ale newierni pohane,
Což ſe gim ſtalo neb ſtane,
Tudy ſu ztratili dwoge:
Duſi y tielo oboge.
Tut ſe whromadu potkachu,
Twrdie welmi boiowachu,
Iakož dawno neſlychano,
Ani o takem bogi pſano.
A ten s ſwym ſochorem obr
W tom hluku vcini kobr.
kohoz ſochorem doſiehnieſe,
Toho welmi vrazieſe.
O||řowe Arnoſtowi take 139a
Činiechu diwy negednake.
Mnoho pohanſtwa zbichu,
Což doſahli, ohawichu.[2])
Take pohanſke bohy,
Zmrſkachu ge y ſwolow rohy.
Terwigant y Appollo ktomu
I machomet biechu whromu,
Ant gim obr dawa rany
y [3]) gich ſluham na wſe ſtrany,
Anot ſnich helmowe prſſie,
A pohane přednimi ſrſie.
Bohowe gim neſpomahachu,
Nebot ſami whori biechu.
Iakz mnohy bohatie wygel,
Wſak geſt domow zaſe neprigel.
Kterez ſu weſelie prowodili,
Tit ſu ſe zaſe newratili
K Kraſnym ženam y k ſwȳ dietem,
Genž ſu ſe rozlucili s ſwietem.
Pohane tu mudri biechu,
Rozdielene roty gmiegiechu,
A znich gedni odpociwachu
A druzy wzdy boiowachu.
Kdyz gich biechu mnoho zbili
A ſobu ſtran(u) leželi,
Tepruw kral Babilonſky,
Podle nieho knieže halapſky

[1]) V rkp. *wſem.* — [2]) V rkp. *wſecky ohavili.* — [3] V rkp. *Pohanom y.*

Capitola Sta Ctwrta.

NA bogıſ́tı[1]) tu Kral pooſta,
Tri dni pořad tu oſta.
Pohane počechu latı
A ſwym bohō nediekowatı.
Kteriz zpohanow y ſ ſwych tu biechu,
Genz ktere rany gmiegıechu,
Tıem kral pokog kaza mietı
A lekařom knim prizrietı.
Kaza gıch dobře hledatı
A wſ́em ctnu potřebu dawatı.
Arnoſt welmi weſel bıeſ́e,
Neb co kral kdy ſmutku gmiegıeſ́e
nebo miel, z bozie mocy
Pozbıl[2]) y ſgeho pomocy.
Ztoho kral mu diekowaſ́e
A wſechniem prikazowaſ́e,
By gey čtſlı nawſ́e ſtrany.
Panicy y take pani
Gemu welmi diekowachu,
Co ſam kaže, ſlıbowachu.
Potřetıem dni pak ſtalo ſe,
Kral do Vbiana braſ́e ſe.
Anot protı nim ſtıezie,
nawſ́e ſtrany lıde biezie,
Kralı dawagıce mile witanie.
Ktomu kraſne mnohe panie
Protı nim gıdechu y gediechu,
Arnoſta kraſnie prigechu.
Tut ctichu gey nawſ́e ſtrany
A ktomu geho wſ́echny pany.
Arnoſt poče potom ſtatı
A poče kwiezniom prihledatı,
Cinie čeſt y radoſt || y weſele; 141a
Tot wam powiedietı ſmiegı cele.
Neb to ſluſ́ie wſ́elıkemu,
Radoſt ploditı ranienemu.
Tıemt kazdy ſwu ſ́lechtu vkaže,
kdyz gim milosrdēſtwıe okaže.
Kdyz tu dwanadſt nedıelı bıechu,
Pak wiezniowe proſıechu

¹) V rkp. *bogıſky.* — ²) T. j. *pozbyl;* v rkp. *Pobıl.*

Arnoſta, by racil giti
Před krale a geho proſyti,
By pronie y progich ztratu [1])
Wzal iakuž ſam chce wyplatu;
Ze ſe chtiegi wyplatiti,
Bez čehoz ſā neraci byti.

Capitola Sta pata.

Yhned Arnoſt před krale gide
A gemu tu řeč powiedie.
Kral wzem raddu ſſwymi y ſnim,
Po niem odpowiedie to gim,
Chtieli wiezni mierem ſtati
A gim toho pomahati,
Ač kto proti nim wſtane,
Zginych wlaſti ſnad pohane,
By gim wiernie pomahali
A toho nenechawali,
A to aby giſto bylo,
Niciž ſe nepochybilo,
Aby ſwymi dietmi wladli
A proti nim nebyli w Tali.
A ktomu kral peniezom chtieſe.
Od toho Arnoſt radieſſe;
Odradiw, ſtiē k wiezniom gide
A kgich proſbie odpowiedie.
Wiezniowe ſe ſem y tam wrtiechu,
A oto ſmluwiti ſe dachu,
Ze naſkodu wiec nemagi byti
A křeſtianom to chtie vgiſtiti.
Ktomu take, kteryz wgede, 141b
Skrze gich zemie pogede,
By mu kleyt bezpečny dali;
I dieti gich ktomu powolili.
Ktomu dieti pohanſkych zadali,
Ty aby krali bezmeſkanie dali.
I dachu ge bezmeſkanie
Podle geho pozadanie;
Stiemi dietmi zlatta doſti
By tu dano wedle ſtiedroſti.

---

[1]) Br. *stratu*.

Kdyz wſ̌ecko pohane plniechu
A dieti giż wkralowie mocy biechu,
Rozkazachu liſty pſati
A ge dobře vtwrzowati,
By ta vmluwa twrdie ſtala,
Iakż ſe ſobu ſtranu dala,
A kterak ſu ſe zawazali,
Aby to ſobu ſtranu drzeli.

Capitola ſta ẛeſta.

Kdyz ſe to ſkonalo bieſ̌e,
Babilonſky k domu chtieſ̌e.
poče Arnoſta proſyti,
By to racil vciniti,
By ſnim w geho zemi račil
Geti a toho ſe neodwlačil.[1])
Arnoſt poče odmluwati
A gemu zte cti diekowati
A řka: »muſymt kboziemu hrobu.«
Powiediet mu kral wtu dobu
A řka: »kdyz to myſliš ſobie,
Tehdyt powiem giſtie tobie:
Zme zemie bliż maš tam ſtati
A iat chcy dobry klegt dati.«
Arnoſ̌t podiekowa gemu:
»Mieg mie ſluzebnika kdworu ſwemu.«
Kral tiem poče weſel byti,
Ze chtie takowi hoſte || ſnim gedti 142ᵃ
Tam dozemie geho.
Arnoſt pozwaw Wecle ſweho,
Braſta ſe předſweho pana,
Krale toho z Vbiana
A beruce odpuſtienie.
Kral nalozi ſwe proſenie,
Aby racil(i) oſtati.
Weceſtat: »Nelze[2]) neżt ſe brati.
Muſymet kboziemu hrobu« —
To yhned vciniſta wtu dobu —
»Protoz rač nam odpuſtiti!«
Kral tiem poče ſmuten byti

[1]) V rkp. *nedowlačil.* — [2]) Br. *wece: ſtat nelze.*

Y weſken lid, ktoz vſlyſechu
A odgitie gich zwiediechu.
Neb ſe gim dobře zachowali,
A protoz gich přewelmi pykali.
Kral nemoha gich ſtawiti,
Ge ſe gich welmi dariti;
Da gim, k čemuž gmiegſechu chtienie,
A ktomu ſwe odpuſtienie.

Capitola Sta VII.

BAbilonſky newiedieſe,
weſelim co ſam cinieſe,
Ze ſ nim tacy hoſte gedu.
A kdyz naceſtu pogedu,
Ge nadgine welmi ctieſe.
A kdyz k Babilonu bliz bieſe,[1])
Kaza wſem zmieſta wygiti
A ty hoſti poctiwie prigieti.
Zmieſta ſe ſylnie potřechu,
Krale welmi ctnie prigechu
Y ty hoſti, kteriz ſnim biechu,
Přigimagic welmi ctiechu.
Oni ſkazni diekowachu,
Swu čeſt gim vkazowachu.
A když domieſta wgidechu,
Hroznu zpoſobu || vzřechu. 142[b]
Každy dom obezſtrien bieſe
Drahym ſuknem, genž ſe ſtkwieſe.
Ondet panie, panny ktomu
Prekraſſie zkazdeho domu
Proti krali wyhledagi,
Hoſtem witanie dawagi.
Kto chce tomu newieriti,
Což mi tomu vciniti?
Krali khoſtem bieſe pile,
Powede ge wſwog dom milie.
Což od hlaſſow može byti,
Iakz kto može wymyſliti,
Tiem před ſebu byti kaza
A wſem hlaſati rozkaza.

---

[1]) V rkp. *bieſe bliz.*

Tut ſe ſta hrozne iaſanie,
Prigdu panny y panie
Tſemto hoſtem napoctenie.
Naywietcie bieẛe hledienie
Naty potwory, coż gich tu bieẛe,
Geſto Arnoſt s ſebu gmieẛe.
Kral wſwe myſli gmiegieẛe
A ge welmi pṙedraze ctieẛe.
Potom Arnoſt myſle wſtati,
Poċe odpuſtienie brati.
Kral ho nechtieẛe propuſtiti,
Wẛak mu muſy odpuſtiti.
Bohatie gey welmi dari
A wẛecko woyſko geho obdari.
Ten kral, coz ſlibil, to wẛe ſplnil
A nad to wiece naplnil.
Ctirzi kniezata wyprawi,
Daw gim prieliš doſti ztrawy;
Tu gey y coz gich gmiegieſſe s ſebu,
Prowedu kboziemu hrobu.

Capitola Sta oſma.

Kdyz giz w Geruzalemie biechu,
Spohany ¦| ſe rozlucichu. 143[a]
Pohane ſe zaſe brali,
Arnoſt ſſwymi tam zoſtali.
K Bożiemu ſe hrobu brachu,
Tut obiet obietowachu.
A ztiech, geſto gmiel diwnikow,
Templſkych panow wtom domu
Vda gich proboſtowi tomu.
Hrozna miloſt, coz tu bieẛe,
Coz Arnoſt onij ſlyẛieẛe.
Tut w Geruzalemie pooſta
A dobṙe doroka oſta,
Sarracenom leta toho
vcini ſkody pṙemnoho.
Riedky den, by ſe nebili
A mnoho pohanſtwa nezbili.
Gednoho dne bog brachu,
druheho dne ſſturmowachu,
Tak yakz tiech panow ſſkodniky

I gich wſecky [1]) protiwniky
Zbozie pomocy tepiechu,
Nanich wzdy zyſkowachu.
A coż pohanſtwa pobil
Neb ktere koriſti dobyl,
To wſ́e templſkym zachowal
A nabożi dom offierowal;
A nic ſobie nezachowaſe,
Geḋno wſ́ecko obietowaſ́e.
Mnozy pohane tu zbiti,
Pane bożel day gim toho vżiti,
Tomu, ktoż tu boiowal
A pro twe gmeno pracowal!
Takz ty nowiny progdu
A wewſ́ecky zemie dogdu,
Że Arnoſt taku wiec plodi
A pohanſtwu bogem ſkodi;
A tak dobrodruzſky cini,
Nizadny ho wnicemz newīni. 143b
A naywiec wniemecſkych zemiech to wzniſſe,
Co Arnoſt diwow cinieſ́e.

Capitola Sta dewata.

PRed Cieſařem to ſe ſtawi
I předſamu, ktoz tez prawi,
Ze geſti ziw,
A kterak mu ſe ſpohany wede.
Vſlyſec to geho mati,
Poċe radoſtiemi plakati,
Smutnym ſrdcem wzdychagicy,
Widieti gey żadagicy.
Odda ſe nanabozenſtwie
A namodlenie wſ́elikake
A řkuc: »Marya, mila matko!
Vſlyš mie, by me dietiatko
Wezdrawi ſe kemnie wratil!
Marya plna miloſti!
Slys protwych ſedm radoſti,
Gimizs ty obdarowana
A ſynem ſwyin obdařena!

[1]) Br. *wssecky.*

Raciz mie obdarowati
A tiem darem darowati,
Bych vzřela ſyna ſweho,
Gedinačka gedineho,
Driewe nez ſe ma duſ́icka
Rozdieli zmeho ſrdečka!«

Capitola Sta a deſata.

TVt matie rucieho poſla
kniezatom dozemie poſla,
Proſec, aby předni byli,
Iakoz ſu y vcinili,
By před Ciesařem byli
A za Arnoſta proſyli
A dobrym ſlowem ſe primluwili.
To gi ſlibichu vciniti
A miloſti gemu do||byti. 144a
Stalo ſe dne gednoho,
Počechut proſyti (mnoho)
A dobrym ſe zmieniowati,
Co ſu gim oni zwieſtowali
A wdobrodruzſtwi wyprawowali.
Neb by byla geho ſ́koda
I geho dobreho ploda,
By tak hanebnie miel ſgiti
A dozemie ſe newratiti.
O[1]) to čaſto přemluwachu
A před Cieſařem to zdwihachu,
Tak ze kazdy znamenaſ́e,
Ze cieſař řeč prigimaſ́e;
Tak ze knieze, take zſacy,[2])
ktomu lide wſ́elikacy
Zuſt[3]) ho nikdy nepuſtichu,
Gedine oniē wzdy mluwichu;
Neb Cieſařowa byla
zato kazdeho proſyla.
Vſlyiewſ́i matie toto,
Weſela by welmi pro to.
Kaza rychlie liſty pſati,
Kſwemu ſynu chtiec poſlati,

---

[1]) Br. *a.* — [2]) V rkp. *zſaſſy;* Br. *žacy.* — [3]) Br. *z vst.*

A rkuc: »wzkazugi[1]) ſynu memu,
Arnoſtowi zmilelemu!
Slyſela ſem, ze gſy wezdrawi.
Protozt, mily ſynu! prawi,
Kdyz to boh racil zgednati,
Mie twym zdrawim vtieſiti.
Nepromienug meho weſele,
Nemeſkayz,[2]) ſynacku! dele
S tiemi, což gich geſtie maš sſebu,
Obweſeltez mu vtrobu!
Wiez, zet ſem gedno tielo
ſtebu, wiez zacelo!
Rać ſe kemnie nawratiti,
Smutnu mateř vtieſſiti!
Tež[3]) ¦ ſu kniezata proſyli 144ᵇ
A tobie wſechno odpuſtili.
Otot ſe chtie ſnaziti,
Zet miloſti chtie dobyti
Odcieſaře pana meho
A odclowieka kazdeho.
O tobie nowin coz ſlyſſi,
Tot radoſtnym ſrdcem wzdyſſi,
Anot mi ſrdecko iaſſa
Potobie každeho čaſa.
Wſe dobre otobie prawie,
Tot geſt meho ſrdecka zdrawie.
Boh rać tobie miloſt dati,
Bozi kriz rać tie zehnati!
Rać tobie přiſtie poprieti,
Bych ia tie mohla widieti!
Wſak ma čaka khoſpodinu,
Ze ſe wratiš, mily ſynu!
Ze iakž vzriš liſt, poſpieſiš
A mie ſmutnu matku vtieſiš.«

Capitola Sta Gedenadſta.

LIſt wzē poſel bra ſe,
Stiaſtnie přeſmoře přebra ſe.
Do Geruzalema gide,
Arnoſta s ſwymi nadgide,

[1]) Br. *rozkazugi.* — [2]) V rkp. *Nemeſkaz.* — [3]) Br. *tož.*

Ant wradoſtne bydli chwale.
Nepomeẛkaw poſel dale,
Poċe mu liſt dawati
A modlitbu wzkazowati
I miloſt odmatky geho
Y odrytieṙe wẛelikeho.
Arnoſt naliſtie wzwiedie,
gim tu ṙeċ wſicku powiedie.
Oto chutnie pomluwichu,
Wgednotie ſe poradi||chu, 145a
Ze chtie[1] yhned odtud wſtati
A kdomowi ſe brati.
Wzechu odtud odpuſtienie,
Magic plnoſt wẛeho chtienie.
Wſickni lide, kteriz tu biechu,
Ge ctnie odtud prowodichu;
Neb to ſluẛie, że dobreho
Ctnie zpominagi kazdeho.[2]
Wecle take wſudy tudy
Poctiweho kecti wzrudi,
Ze ctnie muſy ciniti,
Nechtie ſe tez[3] dopuſtiti.
Protoz ctny ctnie gmie oſtawi,
Ze każdy oniem̄ ctnie ſlawi.
Zly ſe kecti obleṅuge
A tiem nikdy nezyſkuge;
Neb toho (ma) winna ztratu,
Swu zlobu ma kwieċnemu platu.
Bieda, kto wzlobie chce trwati,
neb nawieċne zatracenie ſni muſy giti.

Capitola Sta dwanadſta.

Odda ſe Arnoſt naceſtu,
prigedu kgednomu mieſtu,
Iakrz[4] gmeno gemu wzdiechu.[5]
Odtud namoṙe wſedechu.
Boh ſe ſmilowa nadnimi,
Iakozto nad ſluhami ſwymi;
Gedenadſt ſe nediel weziechu,
Aż ſe pṙeſmoṙe pṙewezechu.

---

[1]) V rkp. *chce.* — [2]) V rkp. *kazdeho ctneho.* — [3]) Br. *lez.* — [4]) V rkp. *Iakz;* Br. *Akrz.* — [5]) V rkp. *wzwiedtechu.*

V Barym mieſta priſtachu
A tu wẛichni wyſedachu.
Tu Mikulaẛe ſwateho
Hrob geſt toho welikeho.
Gdu khrobu obie|towat 145b
A nabożnie offierowat.
Tut konie ſobie kupichu
A coż třeba, priprawichu.
Tu zemřechu Bratſuzowe,
Genż ſlowu ſſyronozcowe,
Genż ge wedl zdaleka s ſebu,
Oba vmřechu wtu dobu.
poče Arnoſt gich pykati,
Pak ſe na ceſtu obrati.
Doſſrankreychu vpriemo bra ſe.
Wte zemi giſtie dopta ſe,
że dopamberka [1]) prigeti
Ciesař ma y hody tu gmieti.
To ſe kwanocem bliziеẛe,
A tu dwor byti gmiegieẛe.
Daleko bylo wolano,
Odcieſaře zwieſtowano,
Ze Cieſař chce ſam tu prigeti
A tu dwor weſely mieti.

Capitola Sta Trinadſta.

Kdyz ſe k mieſtu pribrachu̇,
Wgednom ſe leſſe polozichu,
Z nieho to mieſto widiechu
I ktoż gede, opatrichu.
W niedieli ſe ten den bliżieẛe,
Ktomu ſtiedry večer bieẛe.
Toho dne pani Adlička,
Geho ſrdečna maticka,
Přenaramnie weſela bieẛe.
Snad gegie ſrdecko cigieẛe,
Ze ſyn gegie ma prigeti
A gi welmi vtieſſiti.
Ac geho předſebu nemiela,
Ale ſrdcem gey widie|la. 146a

[1]) V rkp. *dopaniberka.*

Hrozna ſe gi radoſt zdaře,
Ano gegie ſrdce pleſaſſe.
Poċe wſem paniem prawiti
A rkuc: »nelze mi ſmutnu byti!«
Zatiem Arnoſt poſla ſweho
Wyprawi welmi mudreho.
Ten ſe kmieſtu yhned wybra,
Kukralownie ſe mudře pribra.
Poċe gie to zwieſtowati,
Kolaċe nanie zadati,
Ze gegi ſyn mily
Odmieſta nenie wzdali.
I poċe raddy proſyti,
Kterak gim lze vciniti.
Kto weſelegi nezli matka?
Proprieſtie ſweho dietiatka
Boha chwaleċ prieliš mnoho,
Poſlu diekugice ztoho:
»Kdyz ſyna mam widieti,
Muſyš dobry kolaċ mieti.«[1])

Capitola Sta Ctrnadſta.

ROzkaza pak matie geho gemu,
Sdobru myſli poſlu ctnemu,
A rkuc: »tak mate vciniti,
Iakz tie.chcy nauciti.
hoſpodaře ptati dobreho
A kwaſſi wiecy tayneho;
Kaziz doſti hotowati
A ſweċeri was ċekati.
Tak ſe gim domieſta brati
A ſtiem taynie ciniti,
At was dwořene nezwiedie
Ani gini take oſledi.
Kdyz kgitřni budu zwoniti
Wklaſteře, kaž gim tu byti,
A iat take nepomeſkam,
Pri!gıti tam neobmeſkam.« 146b
Rozkaza, iakz ſe gi zdalo;
Coz kaza, to ſe wſecko ſtalo.

[1]) V rkp. *dati mieti;* první slovo škrtnuto.

ktož dobreho poſla miewa,
Iakz ſam chce, tak mu ſe zdiewa;
Pakli ſe vda nezdieti,
Tot ma odneſtieſtie mieti.
Kralowa ſe neobloži,
Nato ſwu myſl wſichnu nalozi,
Poče wſech kniežat proſyti
A rkuč: »Slyſim, žet ma prigeti
Mog ſyn, byſte zań proſyli,
Předmym panem ſnažni byli,
By mu hniew racil ſpuſtiti,
Kſwe miloſti nawratiti.«
Kniežata odpowiediechu:
»By zde byl, dayzto pan boh!« wecechu.
»Pana bychom obmiekcili
A naniem wzdy wyproſyli.
Potom bychom chtieli ſtati,
Muſylby mu miloſt dati.«
Poce diekowati mnoho
A rkuc: »chcyt wam zaſlužiti toho
I wſim dobrym ſpominati,
Iakž mohuc odplacowati!«
Toho dne y wečera ktomu
Předcieſařem y powſě domu
Nic gineho necinichu,
Nes [1]) ogeho cti mluwiechu.
Pani ſe noc dluha zdaſe,
By [2]) zwonili, naywiec zadaſe.
Zatiem wzwony vderichu,
A iakz ruče pozwonichu, [3])
A iakz tma welmi bieſe,
Pani nato nic nedbaſe. || 147a
Nedočeka [4]) komornikow
Ani ſwiec ani poſtawnikow,
Bra ſe kgitřni bez meſkánie.
Arnoſt take bezčekanie
Doklaſtera s ſwymi gide.
A iakz geho matka prigide,
Vzře Arnoſta ſyna ſweho
puſtennika ſtogice,
Kginym panim wece:

---

[1]) V rkp. *Neb;* písmena *s* a *b* jsou si v rkp. velmi podobna. — [2]) V rkp. *Zatiem By;* první slovo škrtnuto. — [3]) Poslední dvě slova opakována v násl. v. po slově *iakz*, jsou tam však škrtnuta. — [4]) V rkp. *Nedočekala.*

Nemohu toho poſtradati,
Chcyt ſe hyn kuputnikom brati,
Azda vſlyſim nowinu
Oſwem milem ſynu.«

Capitola Sta pa:nadſta.

BRa ſe tam nemeſkagicy
A ſrdeċkem pleſagicy.
Pozna Arnoſta mileho,
Syna ſweho gedineho,
Zaruce vge geho milie,
nebot gi toho bieſe pile.
Geho miloſt gi tu wztocí[1])
Srdecko a ge proſkoċi,
Gēz wſak wni ſe tagila
A wni přeſrdeċnie[2]) byla.
Wſak předlidmi, co gich tu biechu,
Yakz ſe tu welmi brogiechu,
Promiloſt a ſrdce chtienie
Vkrade tu polibenie.
Wiece by ſe bylo ſtalo toho,
Byt lidi nebylo mnoho;
To by opak ſtieſtie bylo!
Každe ſwe matce dietiatko milo,
Neb ta miloſt wſe přemaha,
Nadewſecky miloſti ſaha.
Tak dawſi gemu witanie,
Rukama mile ſtiſkanie,
Poċe weſelim plakati
A gemu rozprawowati
A rkuc: »mog mily pře||žaducy ſynu! 147b
Prwet prawim tuto nowinu:
Kniežatat chtie po tom ſtati,
Muſyt Cieſař miloſt dati!
Gedno raċ poſluſeň byti,
Kterak tomu maſs vciniti.
Kdyz Biſkup bude kazati
Pomſſi, raciž nemeſkati;
Pokazani poſpieś kniemu,

[1]) Br. *roztocí.* — [2]) Br. *přeszdeċnie.*

k Ciesařowi, panu memu,
Knoham klekniz nemeſkage,
Milosti naniem zadage.
Tut on muſy vciniti,
Tobie ſwog hniew odpuſtiti.
Synacku! tot tobie neſkodi,
Wiecet ſluẛie nezlit ſkodi.
Pomni, ſynu! cos vcinil,
Kterak ſy proti niemu zawīnil,
Ze gſy zabil vgce [1]) geho,
Pana welmi welikeho
Též by ſe ſnad gemu ſtalo,
By ſe byl obmeſkal malo!
Wiez to, Kdyzby ſluhu [2]) tweho
Zabil iakzkoli winneho,
Iakz geſt byl winen onomu,
Wẛak by zadal a chtiel tomu,
By ſe tobie odeſtalo,
Yakoz ſe y tuto dalo.
Tys mu [3]) haňbu y ſkodu ktomu [4])
Vcinil nageho domu,
ze ſy gemu vgce [1]) zabil
A kſmutku ſameho priprawil.
Ont muſyl zeleti toho,
Trpie ſkodu, haňby mnoho.
Gindrich, ač ſe hniewal ſtebu,
Byl ſe zapomenul nadtebu;
Wſſak by bylo kſblizeni
Priſlo giſtie y k ſmiření.«
Arnoſt ¦| to wẛe odnie ſlyẛe, 148a
Podiekowa a welmi wzdyſſe
A řka: »mila matičko moge!
Mat ſe ſtati wole twoge.«
Matka ſrdečnie inluwieẛe,
Awſakz nebezpecna bieẛe.
Doſwe ſtolice ſe wrati
A ſwe modlitby nevkrati.
Přewelmi naramnie plakaẛe,
Kmatce bozie wzdy wolaẛe,
By ſpomenuc bozi matka
Naſmutek ſweho dietiatka,
Racila gi vtieẛiti

[1]) Br. *vgie.* — [2]) V rkp. *ſlibu.* — [3]) V rkp. *mi.* — [4]) V rkp. *ſkodu tomu*

A gegiemu ſynu pomocna byti.
Bozie matce ſe modleſ́e,
Yakz naywiece mohuc chwaleſ́e,
A rkuc: »kralowno wſ́eho nebe!
Iat wſwem ſmutce proſym tebe,
Protwu ceſt y protwe chwaly,
Kdyżt ſu ſe odpocatka dali,
Kdyzt geſt odboha ſeſlano,
Archangelem zwieſtowano,
zes bozim ſynem poćela
A muże gſy nepoznala,
Ze matku y pannu take
Slowefs pricti negednake:
pro ćeſt y proſwe doſtogenſtwie
y proſwe cti y obecenſtwie,[1])
Proto, żes plna miloſti,
A pro ſwych ſedm radoſti,
Rać mi dnes pomocna byti
A mie ſmym ſynem vtieſ́iti!«

Capitola ſta ſeſtnadſta.

WTom klaſteře ſylno bieſ́e,
Tak yakoz toho dne hodnie ſluſ́iefe.
Pogitrni ſe obrati
Biſkup, || poće ſam kazati. 148ᵇ
Poće wykladati ſwate ćtenie,
Kterak Auguſtus miel ſwe chtienie.
Ten ciesař kazal wolati,
Weſ́ken ſwiet prikazal popſati,
By każda wlaſt byla pſana
A dań odkazdeho dana.
Pak o boziem narozeni
A geho mile matky oſlaweni
Poće kraſnie wykladati
A tudy priprawowati
Knabozenſtwi wſ́elikeho,
Cieſaře, take y gineho:
Takt geſt matka bozi byla
Ten den ſyna porodila,

[1]) Snad m. *obiżenſtwie.*

Gēż ſe racil poniziti,
A chtie weſken ſwiet wykupiti.
Kdyzto wſ̌e wylozil bieſ̌e
A giz přeſtati chtieſ̌e,
Arnoſt chtie vkazati
Wtom ſwe matky poſluchati,
Potře ſe tam bezohledy,
Kdez cieſař wſtolicy ſedi.
Kgeho noham krizem pade,
Neznamu[1]) proſbu napade
A řka: »Cieſari, mily pane!
Iakz raciſs, tak ſe giz ſtane.
Rač to proboh vciniti
A mnie ſwog hniew odpuſtiti!«

Capitola Sta Sedmnadſta.

Cieſař: »odpuſtiegit,« wece,
»Gedno polepſ̌i ſebe brzce!«
Vgem zaruku gey wyzdwiże,
A driewe nez ho dozdwize, 149ª
Poznaw gey, wezřew mu woci,
Tepruw ſem y tam myſli wztoci,
Wida clowieka onoho
A zelege welmi toho,
Ze ſe tak marnie dopuſtil
A gemu ſwog hniew odpuſtil.
Zatiem kniezata tu biechu
A kcieſaři priſtupichu,
Počechut ſnaznie proſyti,
Aby racil odpuſtiti,
A řkuc: »zes hniewal ſe giz doſti;
Neodpowieday gemu miloſti!«
Cieſař tomu odpowiedie:
»Co ſem promluwil, to wiedie.
Toho nechcy zaſe giti,
Ač to moż podobno byti.«
Wſichni pochwalichu toho,
By weſela Adlička[2]) ztoho,
Anot gi onen y onen zwieſtuge

---

[1]) Br. *nez na mu.* — [2]) V rkp. *Adlička matka Arnoſtowa.*

A tomu ſe kazdy raduge.
By weſele nawſ́e ſtrany.
Ondet kniežata y pani,
Panny kraſńe y panie ktomu,
I ktož ſ́el dokralowa domu,
Gim dawagic wſ́eckniem witanie.
Tut by hrozne tancowanie.
Muſychut oni putnicy
Tu ne poſwe woli byti,
Nebot ſnimi tancowachu
A radoſtnie přebywachu.
Coz Arnoſt ryčnikow gmiegieſ́e,
Tiem ſe kazdy diwieſ́e,
Neb geſt gimi zemi obnowil.
A ty ciesařowi oſtawil,
Piedimužika onoho,
ktomu vſſaka ged||noho. 149b
Sam ſobie obra oſtawi
A geho ke křſtieni pripravi,
Vci gey wieře křeſtianſke,
Cinie bydlo panſke.
Tiech dni byla rozlična radoſt Cele,
klanie y rozlične weſele.
pak ſe panie, panny ſnidu
A arnoſta proſbu nadgidu,
By kozlowe zbyl brady;
Tot každa mluwi y radi.
On gim ſkazni odpowiedie:
»nelzet mi toho vciniti!
Muſymt ſe driewe ſtawiti
Wklaſteře y prite ceſtie,
kdez ſem priyal kriz namieſtie.«
Tut to dobře řecy ſmiegi,
Nižadnemu tak wnadiegi
Wietcie radoſt nez Adlicce,
Geho vtieſſene Maticce,
Ana nemoz pominuti,
Chtiec wzdy rada geho widieti,
Mile zhledagicy na ſyna
A chwalecy ztoho hoſpodina.

Capitoª ſta oſmnadſta.

Kdyz cieſař kaze wſtati
A zpomberka ſe brati,
Arnoſt, iakz ſam koli chtieſe,
W ſwu ſe zemi vwazal bieſe.
Wecl take bezpotaza
Wſwe ſe hrabſtwi vwaza,
I gini, kteriz ſnimi byli,
Wſecko gim zbozie nawratili,
Ktereho ſu driewe negmieli,
Mnohem wiece gim dali. || 150ª
Wſecka zemie lidi geho,
Což by zboru Baworſkeho,
Ta tu by obradowana[1])
Priſtím ſlowutneho pana.
Arnoſt kamen, genž gmiegieſe,
A neſnadnie ho dobyl bieſe,
Popřal geho cieſařowi.
Gim ſwu korunu obnowi.
Kazal gey napřed wſaditi,
Chtie pamatku vciniti,
Genz ſe dneſni den wni ſwieti,
Komuz ſe vda gi widieti.
A tak prawiece, čeſt zatu
Arnoſt wzel dobru odplatu:
I dneſni den čeſt toho
Arnoſt ma kamene onoho.
Tut Arnoſt poče ctnie trwati
A wnabożenſtwi přebywati.
I poče ſwych wſech proſyti,
Kdyzby miel ſtohoto ſwieta ſgiti,
By gey do Rozfarka wzali,
Tu wklaſteře pochowali.
A tu lezi a geſt pochowan
Ten vdatny a ſlowutny pan.
Tu take bohem priyata
lezi Ryngatha ſwata;
Skrze ni boh diwy cini,

[1]) V rkp. *obdarowana.*

Ktoz gı kteru ċeſt vcini.
Bożeǃ raċ nam tehoz prietı
A toho bydla doſiecy,
Bychom gmuce zaten pramen,
Aby nas nezżehl wiecny plamenǃ
Wſickni, ktoz zde ſediete, rcete ſpolu: Amenǃ

Skonala ſe přewelmi piekna řeč
o Arnoſtowi. | 150b

Tuto ſe pocina ṙeċ welmi piekna okrali Artuſowi a o Tandaryaſowi.

BYl kral geden, ten ſlul Artuš,
Toho kazdy milie poſluš.
Ten byl tak dobry y tak mocny,
Wſie prawdy každemu[1]) ſpomocny.[2])
Gmiel obyċeg geden wrok dwor,[3])
Tu geſt bywal rozlicny[4]) zbor.
Wzdy ſe naletnice pocál,
Wedwu niedieli ſe dokonal.[5])
Což kṙeſtianſtwa naywiec bylo,
dobrych druhow tu muſylo,
Wſickni[6]) pritom dwoṙe byti,
Nemohl geden toho zbyti.[7])
Krali, kníežata y pani,
Panny, panie byli zwani,
Aby wſickni prigeli
A ſwu kratochwil tu mieli.

Capitola druha.

Kral Artuš ten[8]) obyċeg[9]) gmiel,
Doniewadz nowin nezwiediel,
Dotud negedl yžadny den.[10])
Tak ſe prihodi ċas ten,
Ze prihna panic kniemu[11])
Prawie zanowiny[12]) gemu,

---

[1]) *H.* všem. — [2]) U *H.* následují v.: mnoho králóv veň slušalo, a mnohé knieže v službě stálo. — [3]) Místo toho v. *M.*: Ten jest měl obyčej ten, že v rok každý volal dvór. — [4]) *M.* všeliký. — [5]) *M.* skonal. — [6]) *M.* všech. — [7]) U *M.* dodán v.: by k dvoru nemusil jíti. — [8]) U *M.* schází. — [9]) *M.* obyčej jest. — [10]) U *H.* scházejí v. 17—19. — [11]) *M.* k němu jeden. — [12]) *M.* novinu.

Ze »panna gede ktwemu dworu[1])
I ktomu kewſemu zboru![2])
Tat mi ſe tak kraſna zda,
Zet gie[3]) weſken ſwiet kraſſie nema.« | 151a
Gegie mimochodnik bohatie,
Tak iakz hori weſken wzlattie
Odtak wẛelikeho[4]) prikrytie,
Ze nižadny[5]) newidal naſwietie
Odtak draheho okowanie
Ani[6]) vpanny ni vpanie,
Iakoz to ona gmiegieẛe.
A[7]) gegie kuoň obwieẛen bieẛe
Weſken okolo zlattymi,
Welikymi zwoncy[8]) y malymi.
Kdyz ponuknu khoňbie[9]) konie,
Tehdy mu zwonce[10]) zazwonie
Tak ſladce iako Warhany,
Kterez[11]) ſu naylep pripraweny.
Naniez drahe rucho bieẛe,
To iakzto wohni horieẛe
Odtak draheho kamenie,[12])
Ze tu y zaducieho[13]) nenie,
By kdy tak drahu wiec widal
Neb pritakowych wiecech bywal.
A kdyz ſe priblizi kſtanom,
Kral kazal kniezatom y panom,
Aby proti ni wygeli.
A kdyzto ſu gi widieli,
Tu[14]) ſu obecnie mluwili,
Ze ſu kraſſie nikdy[15]) newidali.

Capitola třetie.

TA panna z Indie bieſe,
Otce y matky negmieẛe.
Proto[16]) byla přigela,
Aby[17]) oprawcy gmiela.
Sẛebu gmiegieẛe panen dewiet.

[1]) *M.* k dvoru tvému. — [2]) V rkp. *dworu.* — [3]) Schází u *H.* — [4]) *M.* velikého. — [5]) *M.* nikto. — [6]) *H.* ni. — [7]) Schází u *M.* a *H.* — [8]) *M.* zvonci velikými. — [9]) *M.* k chodbě. — [10]) *M.* sě zvonci. — [11]) *M.* kdež. — [12]) *H.* od zlata i od drahého kamenie. — [13]) *M.* žádného. — [14]) *M.* to. — [15]) Schází u *M.* — [16]) *M.* protož tu. — [17]) *H.* chtiec aby.

Tehda ſe ſni kral poſtřet,[1])
Da gie mile priwitanie
Y vcini kni proſenie,[2])
Aby [3]) racila ſeſti dolow,
A řka: »Gſemt ktwe [4]) p,rosbie hotow.« 151[b]

Capitola Ctwrta.

Odpowiedie panna [5]) kralí ctnemu
Rkuc: »rać nemieti za zle promluweni memu,
Bych [6]) gmiela odtwe miloſti,
Coz bych miela [7]) pozadati,
By mi racil ſwog ſlib [8]) dati
A wtom mi neodpowiedati.« [9])
Kral gi ſlibi yhned dati,[10])
Rka: »co zadas, to namnie maš![11])
Sſed dolow, zgew gmeno ſwe
A ktomu vmyſl proſby [12]) twe!«

Capitola pata.

PAnna kraſna [13]) odpowiedie,
Swe gmeno ffforybella powiedie,
Rkuc: »raciz mi ſwog ſlib [14]) naplniti!
Chtielat bych [15]) rada byti
Natwem dwoře, gſuc w twe kazni.
Paklıby [16]) kto byl bez bazni,
Genž by ſe kme necti tazal,
Aby mu [17]) hlawu ſtieti kazal.
Pakli bych ia nato chtiela,
Bych tuž wīnu naſe gmiela.«

Capitola ſeſta.

Kral Artuš gi to wſſe ſlibi,
Takz tu ſnimi y weſela by.

---

[1]) *H.* a když se král s nimi střet. — [2]) *H.* to prošenie. — [3]) *H.* by. — [4]) *H.* jsem ke vší tvé. — [5]) *H.* panna odpověď dá. — [6]) *H.* k mé žádosti bych; v. 65. vznikl tedy ze dvou veršů. — [7]) *H.* chtiela. — [8]) *H.* by mi ráčil slib k tomu. — [9]) Celý tento verš u *H.* schází. - [10]) *H.* ihned v ten čas. — [11]) *H.* řka: co na mnie žádáš, to vše máš. — [12]) *H.* a mysl vší prosby. — [13]) *H.* s kázní. — [14]) *M.* Řkúc: rač slib. — [15]) *M.* chtěla bych zde. — [16]) V rkp. *Paklıby by.* — [17]) *M.* by jemu.

A kdyz gı tu kteri wıdıechu,
Tıem wſichni weſeleyſe bıechu.[1])
A kdyz [2]) ſe ten dwuor ſkona,[3])
kral Artus kralownu [4]) poia,[5])
Kraſnu fflorybellu s ſebu
Naſwog hrad [6]) vpokog vwedu.
Tuz ſpolu na ,| čas pobychu,[7]) 152a
Aż gı zwlaſti pokog [8]) vcinichu,
Pokog ctny [9]) iakzto kralowe,
To wſſe klıboſti [10]) pannie te.
A když pannu prowodichu,
Potom w raddie wſichni biechu,
I poče kral radcy tazati,
Koho by gı chtıel(i) [11]) wſlužbu datı,
Aby ſe nic nedopuſtıl.[12])
Tu geſt geden kralowic byl
Tak kraſny y tak ſlechetny,[13])
Ten ſe gim zdaſe podobny.
Tu gey knie naſlužbu dachu
A gemu tak prikazachu,
Aby gi poctiwie [14]) ſluzil,
Aby [15]) toho zlym nepozil.[16]).

Capıtola ſedma.

TAndaryaš gmenowany
kdyz gı byl wſluzbu poddany
Ten mladenec wzroſtly [17]), bıely,
Wewſech wiecech gſa wzdy ſmiely,
Služıeſe gı ſnaznu ſluzbu
Zytra, rano y kazdu dobu.
Byl hotow než komornicy [18])
ani gini [19]) kteri pānicy,
Szlatnicemi [20]) wodu mage,
Před komnietu wzdy čekage,[21])
Aby fflorybella wſtala
A yhned ſe vmyla.

---

[1]) V. 85–86. u *H.* a všickni veselejší biechu, jakž ji kolivěk vidiechu. — [2]) *H.* když to. — [3]) *H.* skonal. — [4]) *H.* s královú. — [5]) *H.* pojma. — [6]) *H.* hrad ji. — [7]) *H.* přebývāchu. — [8]) Schází u *H.* — [9]) *H.* tak ctný. — [10]) V rkp. *lblıbosti.* — [11]) *H.* chtěli. — [12]) *H.* aby se ten nic nedovinil. — [13]) *M.* tak kázaný i šlechetný. — [14]) *H.* kázaně. — [15]) *H.* řkúc, aby. — [16]) *H.* neužil. — [17]) *H.* urostlý. — [18]) *H.* byl jest hotov k službě jejie, dřiev než komorníci. — [19]) Schází u *H.* — [20]) *H.* v zlatnici. — [21]) *H.* stoje.

Panna to znamenaſe [1])
A [2]) tiē raniegi wſtawaſe.[3])
Nemohla [4]) tak rano wſtati,
By ho nenalezla tu ſtati
předkomnietu wktere dobie.
Wze to panna wumyſl [5]) ſobie,
Neb gemu tak mila || bieſe, 152ᵇ
Nic mileyſieho negmiegieſe.
Toho giz neſmiel [6]) zgewiti,
Neb by muſyl hlawy zbyti.
Az ſe geden čas přihodi,
A kdyz panna zaſtolem ſedi,
Panic gi kleče ſluzieſe
A chleb předni ſam kragieſe.
Wzeřew napannu, Ge ſebe nepomnieti,[7])
I poče ſobie ſwu ruku [8]) krageti.
Zwola fflorybella naň
Rkuc: »ohledag ruku ſwu ſam!«[9])
Ohledaw ruku, weň prec [10]) bieże,
I [11]) vmyw ruku y obwieże.
Opiet ſe předpannu wrati
I poče opiet [12]) priſluhowati.
Panna ſe poče diwiti,
Ze ſebe nemohl citi.[13])
Newelmi to dluhy čas ſta,
Aż gednoho gitra [14]) wſta,
Aň giż hotow gi ſluziti.
Netaże ruku vmyti,
Sama [15]) gide wokence
I zawola kſobie pannice.
Tandaryaſs priſed kleče,
Panna gemu milie wece:
»Wſtaň![16]) powiez, co gſy myſlil?
Zdalis ſebe proč [17]) necil,
Geſto gſy ſwu ruku kragel?
Co gſy wten čas namyſli miel,
Kdyżto předſtolem klecieſe

---

[1]) *H.* Panna když to znamenala. — [2]) *H.* tehdy. — [3]) *H.* vstávala. Pak následují u *H.* verše: chtiec, aby ji zameškal a před její komnětú nestál, ale on čím déle tiem ranějie vstáváše k službě jejie a milejie. — [4]) *H.* nemohla panna. — [5]) *H.* w mysl. — [6]) *H.* toho jest nesměl jí. — [7]) *M* vezřev poče nepomnieti. — [8]) *M.* je sobě ruku. — [9]) *M.* řkúc: svú ruku ohledai! — [10]) Schází u *M.* — [11]) Schází u *M.* — [12]) Schází u *M.* — [13]) U *H.* následuje: když jest počal svú ruku krájeti. — [14]) *M.* až panna jedno jitro. — [15]) *M.* sama zvláště. — [16]) *H.* vstaň a. — [17]) *H.* pro nic.

A ſam ſebe zapomenul bieſe?«[1])
Panic wece tak kazanie:
»Nebylo nizadneho zapomnienie.[2])
Nechtiec mi ſe prihodilo
A to ginak geſt nebylo.«
Pomyſli panna malo,
wece: »Powiez podwieru, kterak ſe geſt dalo?
Na ¦¦ tomt ſwu wieru zawiezi, 153a
Zet toho y zadnemu nezgewi,
nezli ſama budu wiedieti.
Prawiz a nerodiz ſe bati!«

Capitola Oſma tuto.

»PAni,« wece, »żadna moge!
Powiediet ia tuto ſtoge.
Ač mi ḡt bezſebe byti,
Ktwe wieře chcyt ſe puſtiti.
Ač bych miel ſto ziwotow,
Byl bych gich[3]) wſech waziti potud[4]) hotow
protie, kralowno naykraſſi!
Wiezyz,[5]) żes ma naymileyſſi,
Doniewadz mog ziwot teče.«[6])

Capi IX.

KRaſna fflorybella wece:[7])
»kdyz ſy mi prawdu powiediel,
Aby to zagiſte wiediel,
Pod tuz wieru prawim tobie,
Zet mileyſieho[8]) nemam ſobie;
Ani[9]) mileyſieho naſwietie
Ani chcy mieti w ſwem ziwotie.
Slibmeż wieru oba ſobie,
Ty mnie a ia[10]) tobie!«
Tu oba ſobie ſlibiſta
A milie ſe rozgideſta.
Tak přebywaſta wradoſti,

[1]) *H.* má m. v. 154—156 jeden: kdyžtos před stolem př·klekuge slúžil. — [2]) *H.* nebylo nic z nepomněnie. — [3]) Schází u *H.* — [4]) Schází u *H.* — [5]) *H.* věz to. — [6]) Verš tento v rkp. jest teprve před v. 177. — [7]) V rkp. následuje: *zadna moge* a verše 168, 169, 175; vše škrtnuto červeně až na v. 175. — [8]) *H.* že mimo tě. — [9]) *H* nic. — [10]) *H.* já také.

Gſuce vwelike [1]) miloſti.
Az giż gmiegieſe rok prigiti,
Geſto miel [2]) opiet dwor byti.
Tomu bieſe ſeſt nediel.[3])
prwe nez bieſe dwor doſel,[4])
Prawie panna magic zdrawie,[5])
Nechtiec byti pritom [6]) dwoře, | 153b
lehla wnemocy nalozi,[7])
Ano gi nic neſkodi.[8])
A [9]) kdyz ſe dwor približowaſe,
kral ſkralowu gi pykaſe.
Caſto nadni prichodiechu
A wzdy k nie tak [10]) mluwiechu:
»Aċ nebudeš natom dwoře,
Izadny [11]) weſel [12]) byti nemoze.«
Tak [13]) nakratce ten den prigide
Kral ſkralowu kedworu [14]) gide,
A [15]) zde pannic zoſta [16]) ſepannu,
kazaw [17]) rytieri gednomu,
Aby priwedl mimochodnik
A ktomu biehuty [18]) hynſtik
I poſtawil rano předhradem,[19])
Aby pannic ſe pannu kradem
Geli odtad dnem y nocy,
Poſpiechagic kgeho otcy.
Iakz ſe y tak [20]) ſtalo,
Ze ſe welmi taynie dalo.
Panna gednoho gitra [21]) wſtawſi,
Sepannicem vmluwiwſi,
Gdu [22]) dolow ſpolu taynie
A [23]) wſedawſe brzo nakonie,
y gedu pryċ nemeſkagic
A [23]) kgeho otcy wzdy ſe ptagic
Panna namimochodniku
A [23]) pānic nabiehutem hynſtiku.
Az prigedu dozemie
Kotcy geho bezmeſkanie,
Tu ge otec milie prige

[1]) *M.* ve vrúcie. — [2]) *H.* chtěl — [3]) *H.* neděl právě. — [4]) Celý tento v u *H.* schází. — [5]) *H.* panna mající se zdravě. — [6]) *M.* na tom. — [7]) *M.* na lože. — [8]) Celý v. schází u *M.* i u. *H.* — [9]) Schází u *H.* i *M.* — [10]) *H.* takto. — [11]) Schází u *H.* — [12]) *H.* veselé. — [13]) Schází u *H.* — [14]) *H.* k dvoru. — [15]) Schází u *H.* — [16]) *H.* osta. — [17]) *H.* kázali. — [18]) *H.* ručí. — [19]) *H.* pod hradem. — [20]) *H.* jakož se to tak i. — [21]) *H.* jedno jitro. — [22]) *H.* jedú. — [23]) Schází u *H.*

A [1]) tıem weſele welıke gmie.
A kdyz to kral Artuš zwıedıe,
Prawym hniewem yhned zbledıe.
Tu ſe dwuor roz|no rozgıde.[2]) 154[a]
Kral nawognu zapowiedie,
By ſnim wſichni [3]) kniezata, krali
Na Tandaryaſe tahli,
Naotce y narod geho,
Chtıec ſhladıtı s ſwieta toho.[4])

Capitola deſata.

TAndaryš miel zemi hrdu,
Odhor leſſow welmi twrdu.
Nemohl kromie [5]) mieſta gednoho welıkeho [6])
Do te zemie nikolı getı,
leč komu chtıel [7]) prieti.
Tandaryaš pripravviw ſe,
Sotcem kbranie ſſedſe,
Wtom mieſtie ſami oſtali
A tu nepřatel cekalı,
Magıc sſebu lıd welıky,
Gēz (po) čtı ſtal znich wſelıky.
Nadtıem mieſtem kraſny hrad ſtal,
Wniemž panic ſepannu přebywal,
Slıbiw ſni wcıſtotıe bytı.
Az by mohl kmiloſti prigıtı [8])
A vkrale Artuše miloſt gmietı,
Tepruw chtıel fflorybellu Tandaryas pogietı.

Capitola Gedenadſta.

KRal Artuſs kdyz knim tahnieſe,
S ſebu welıku ſylu gmiegıeſe.
Dewiet kralow korunowanych
A co kniezat y wſech ginych
pritažechu kmieſtu y khradu,
Tut ſwe [9]) ſtanowıſtie rozkladu.[10])

---

[1]) Schází u *M.* — [2]) *H.* rozjede. — [3]) *M.* vše. — [4]) *H.* všeho. — [5]) *H.* nebylo kromě jediného. — [6]) *H.* města velmi malitkého. — [7]) *H.* oni chtěli. — [8]) *M.* až by mohli milosť mieti. — Místo dalších dvou v. má *H*: od krále Artuše, pro slib chtě teprv Tandariáš Floribellu ctnú pojíti a s ní vždy rozkošně býti. — [9]) *M.* svá. — [10]) *M.* skladů.

Tandaryas byl tiem weſel, 154b
Zytra[1]) rano kupannie wſel,[2])
kaza ſobie[3]) odienie dati.
Pāna gey poče priprawowati.[4])
A kdyz gey obleče wewſe,
A milie ſe požehnawſe,
Naſwog Oř weſelie wſede,
Wzem ſam kopie wruku[5]) gede
Kwogſku[6]) krale Artuſowie,
Zaſtawiw zaſtupy[7]) poſobie,
Zdaby bylo zle potkanie,
Aby čėkal[8]) retowanie.
Tak[9]) gezdi, toho hledage,
Zdaby ſe zdobrym potkage
I[10]) dobyl ſobie čti welike.
Prihodi[11]) ſe zwoyſky te
Geden rek tehož hledage.[12])
Tu ſe ſnim yhned potkage,
Podwazawſe naſe helmy,
hnaſta naſe prudce welmi.
Kopie obie přelomiſta,
Meče naſe wytrhaſta,
Dluho ſe sečeſta tamo;[13])
Florybella zrieſe nato.
Az Tandaryaś přemohl
Toho, gēzto kopie[14]) gmiel,
Iaw[15]) gey wede předpannu ſwu
Rka: »dawamt gey wmoc[16]) twu!
Vcin znieho, coz chceſs koli,
Zabig neb ziw, Tot wſecko wtwe[17]) woli.«

Capitola dwanadſta.

PAnnie to by welmi milo,[18])
Vcini gemu dobre bydlo
Potom trudie, ſwemu milemu

---

[1]) *M* v jitře. — [2]) *M.* šel. — [3]) *M.* své. — [4]) *M* oblékati — [5]) *M.* i *H.* vzem kopie v ruku sám. — [6]) *M.* i *H* k vojště. — [7]) *M.* i *H.* zálohy ostavi. — [8]) V rkp. nad *č* tečka červená, nad *ė* černá. — [9]) *M.* takž. — [10]) Schází u *M.* a *H.* — [11]) *M.* i přihodi — [12]) *H.* toho hledaje. Dále pak má *H.*: zdaby se s dobrým potkaje, dobyl sobě cti veliké. I vybra se z vojsky té jeden rek téhož běhu hledaje rytieřského. — [13]) *H.* tato. — [14]) *M.* jenž Kají jmě; *H.*: jenžto Kavín jméno. — [15]) *M.* jem. — [16]) *M.* dávajiť jej u moc. — [17]) *H.* zahub neb živ, vše buď po twé. — [18]) *H.* libo.

I take wiezniowı tomu.
Druhe gıtro rano wſta,[1] 155ᵃ
Oblekſi gey požehna,[2])
An gede chtıe tez prihodie;
druhy zwogſky te muz hodie.[3])
A kdyz ſe oba vzřeſta,
Tu ſkopim[4]) naſe hnaſta.
Tandaryaš zbode Gwana,[5])
Ano hledi nato pāna.[6])
Skociw[7]) dolow z ſweho Oře,
Tu toho Gwana přemože,
Ana nato panna hleda.
Tuz prigıde wieznie weda,
Opıet gı toho da[8]) vwiezenie
Rka: »bud naniem[9]) wſe twe chtıenie.«
Florybella gey obgemſı
A toho wieznie pogemſı,
Weſela tıem welmi byla.
Třetıe gitro opiet wſtala,
Oblekla ſweho mileho
I požehna milıe geho.
Wzem odmile požehnanie,
Vcini ſgedniem potkanie,
s Seſtřencem krale Artuſowym,
A on[10]) vcini hnanie ſnim.
Tut mu ſe naylep prihodi,
Zet weň tak prawie[11]) vhodi,
Az ſpade dolow[12]) ſoře.
Tuz toho reka přemože,
Genzto[13]) Gawin gmenowany,
Zewſech rekow wywoleny.
Wede gey doſweho hrada.
Panna[14]) Florybella vzře gey rada,[15])
Vcini gım bydlo dobre,
Kewſemu gıedlu hodne.[16])
Florybella panna kraſna
Ctwrty den ty wıeznie poſla
kkraiı[17]) ctnemu Artuſowi,

[1]) *H.* vstala. — [2]) *H.* požehnala. — [3]) *M.* z vojsky k tomu hodie; *H.* z vojsky k témuž se příhodi. — [4]) *M.* kopíma. — [5]) *H.* Gilbana. — [6]) Tento v. schází u *M.* — [7]) *M.* skoči. — [8]) *M.* da jej opět. — [9]) *M.* nad ním. — [10]) *H.* a když. — [11]) *H.* že jej tak dobře. — [12]) *H.* až letieše křížem. — [13]) *H.* jenž byl. — [14]) Schází u *H.* — [15]) U *H.* následuje: ihned jí dá Tandariáš toho pána. Panna jemu z toho poděkova. — [16]) *H.* také ke všemu veselé hodné. — [17]) *M.* králi.

Zdaby ſmyſli zpuſtil hniewy. 155b
An tak hniewiw welmi bieſe,
Ze toho zawdiek negmiegieſe.[1])
Wiezniowe[2]) počechu proſyti
Rkuc: »day gim prawdy vziti!«

Capitola Trinadſta.

KRal počel tiem hniewiw byti,
Nechtie gich řeci ſlyſeti.[3])
Gawin krale wſecky ſebraw
I kniezata predkrale ſebraw,
Pocechu zanie krale[4]) proſyti
A (řkuc): »chtiet natwog ſud giti.
Wčem ty chceš winnu gim dati,
Wewſemt chtie odpowiedati.«
Kral toho nechtie prigieti
A řka: »chcy gim ziwoty odgieti[5])
I narod gich zahladiti!«
Kralowe počechu mluwiti:
»Tys zadneho naſmrt nedal,
Gelizs toho naſud podal.
Protoz toho nevciniš
Tiemto, geliž ge odſudiš.«
Kral hniewiwie odpowiedie
Rka: »coz koli priſudie mnie,
Tot ia beru[6]) kſwe wieře,
Ze gim oſtati wte mieře.«

Capitola Ctrnadſta.

KAwin zdie knim to poſelſtwie
I powiedie gim to zwieſtie:
»Chcet wam prawdy vžiti dati,
Ac chcete kſudu ſtati.«
Panic wece: »chcy zwiedieti,
Co panna bude raditi.«
kni ſed gie wſecko wylozi,
Panna tak wece kupannicy: 156a

[1]) *H.* že to jemu vděk nebieše. — [2]) *M.* vězni. — [3]) *H.* k řeči pustiti. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M* chtě jim životy odjieti. — [6]) *H.* toť beru dnes.

»Ach nama geſt trpieti,
Co bude kral Artuš chtieti,
Wſak ſe wiema kniemu prawa,[1])
Ze [2]) budeme oba zdrawa.«
Ctnie welmi wyprawiwſe ſe,
Otce y matku pogemſe,
Tak gdu [3]) k ſudu.
Kral poče nanie zalobu
Před krali y předkniežaty
Rka: »muſyl ſē gie [4]) wieru dati,
kdyz kemnie naydřew prigela,
Zdaliby kterakeho [5]) gmiela,
Genž by proti gegi cti ſtal,
Bych mu hlawu ſtieti kazal;
A ſe w tuz wiec podſudila.
Sprawemlí geſt prowīnila,[6])
Ze odemne ten ſlib wzela,
Pak ſe ſkym chtiela [7]) pogela?
Prawtez,[8]) prawali geſt oſtala
Wte winnie, naniez ſlib wzela?«

Capī patnadſta.

Kdyz kral odmluwiti chwati,[9])
Panna poče [10]) odpowiedati
A [11]) řkuc: »wy kniezata, pani mili!
Co nany [12]) kral [13]) zalowal koli,
To geſt wſe prawdu powiediel.
Wiztez, že ktož naň zdal,[14])
Genz by to [15]) knecti geho ſtalo?
Kakž [16]) ſe mezy nami dalo,
Ze mi byl prirozenim rowen
y byl geſt mne dobře hoden.
Proto ſem nato pochtiela,[17])
Bych [18]) ſnim vmanzelſtwi byla,
Gehoz chcy weſele ždati.
Proſym, račte mi [19]) ſpomahati ¦¦ 156b
Nanieho [20]) praweho prawa ſecti;

[1]) *M.* tak sě dajva jemu práva. — [2]) *M.* a. — [3]) *M.* jedú do vojsky. — [4]) V rkp. *giž.* — [5]) *H.* kterého. — [6]) *M.* učinila. — [7]) *M.* chtieci. — [8]) Schází u *M.* — [9]) *M.* A když král přesta mluviti. — [10]) *M.* je sě. — [11]) Schází u *M.* — [12]) *M.* na mne. — [13]) V rkp. *kral zal.* — [14]) *M.* věztež, jestli kto z nás co zděl — [15]) Schází u *M.* — [16]) *H.* posluchajtež tak. — [17]) *H.* učinila. — [18]) *H.* chtiec, bych. — [19]) Schází u *M.* — [20]) *M.* mně.

Nebude nama[1]) knaſie necti.
On mne hoden a ia geho,
Protoz ſme newinni zleho.«
Kralı y kniezata potaz wzali[2])
A nato odpowied dalı,[3])
ze ſu knectı nic nezdieli;
A to kralı[4]) powiedıeli.
Kral tiem welmi hniewiw bieſe,
Mılofti gim datı nechtıeſe,
Gelız[5]) by ſe[6]) pokorilı
A to wſecko včinilı,
Co by gim kral kazal kolı.
To panic ſepānu zwoli,
Gidechu vpokoru gemu,
Iakz to kralı poctiwemu . . .[7])
»Ty, pāno, by byla wzdy vmne,[8])
Dokawadz[9]) nevſlyſiš odemne,
Bych dal mıloſtıwe[10]) mozenie!
A[11]) ty, pannice, nechod[12]) do ıne zemie,
Aby ſe wiec nedopuſtıl,
Gehoz[13]) bych winnu odpuſtıl!«
Florybella tıem ſe ſmutı,
Ze ſe gima rozlucitı.
Wſak poče krale proſytı,
Aby mohlı ſpolu gitı
Az dote kralowe zemie:
»Zda ſe ſpolu namluwime!«
Kral Artuš to gım odpuſti.
Tu ſe druh druha nepuſti,
Az ſu wte zemi ſtalı.
Tuz ſu ſe ſmutnie zehnalı;
Otom nemluwī gineho,
Nez yako mila mileho
I dnes, kdezt geſt rozlučenie,
Gimažt ſpolu byti nenie.

Capıtola XVI.

TAndaryaš miloſtıwıe[14])
Wzem odpanny odpuſtıenie,

---

[1]) *H.* neb nenie to. — [2]) *M.* vzechu. — [3]) *M.* a to všichni nalezechu. — [4]) *M.* královi. — [5]) *M.* až. — [6]) *M.* sě i — [7]) Tento v. schází u *M.* — [8]) Místo toho verše má *M.* i *H.*: Král vece: panno, chci tomu, aby byla vždycky u mne. — [9]) *M.* doněvadž. — [10]) *M.* i *H.* milostné. — [11]) Schází u *M.* — [12]) Schází u *M.* i *H.* — [13]) *M.* ažt bych: *H.* jeližť. — [14]) *M.* žalostivě.

Ge||de kotcy dofwe zemie, 157a
A panna iakzto vwiezenie.
Tak nerada fnimi byla,
Ze popannicy tuzila.[1]
Tandaryaś přebyw[2] malo
V otce, co mu[3] fe zdalo,
Rytieře fobie přebraw,[4]
S febu ftriebra, zlatta[5] nabraw,
Gede fnimi dobru chwili
I negednu dobru mili.[6]
Takż gede[7] dluhe čafy,
Az mu fe prihodi niekdy,[8]
ze gedu fkrze weliky les;
Tu fe panic ztuzil bieś.
Poče gich[9] profyti welmi,
Aby napřed fami geli
Rka: »powas ia pooftanu
A nafwu zmilitku[10] zpomenu,[11]
At mi tiem čas bude kratffi,
Proniz fem vwelike pracy.«
Tuż giede znenahla ponich,
Az by puol[12] mile odnich,
Wzpominage caffy dřewnie,[13]
Iakz[14] prebywal fmilu rozkoŕnie.[15]
Aż[16] napřed nalid geho
Vderilo zbiehow mnoho.
Driew nez gim prigel[17] napomoc,
Az nadnimi mieli weliku[18] moc
Y počeli ge gimati.
Panic poče pofpiechati,[19]
Nalit kricie welmi fylnie.
A on prihna welmi pilnie,[20]
A iakz knim prihna, pohriechu,
Ihned pod nim oř zabichu,
Chtiec gey wfickni ofkociti
A geho pohriechu zabiti,

---

[1]) U *M.* následují verše: a tak sobě zamysliia, aby veselé nejměla, ani sě jemu dívala, donidž by jeho neviděla. Podobně u *H.* — [2]) *M.* pobyv. — [3]) *M.* u otce, což jemu. — [4]) *M.* rytieřstva i lidí přebrav; *H.* rytieřstvo i lidi ... — [5]) *M.* střiebra mnoho. — [6]) Poslední dva v. u *M.*: jede s nimi dlúho sám, nevěda v té chvíli kam; u *H.*: i jede s nimi dlúhú chvíli sám, nevěda smutný kam. — [7]) *M.* jezdieše. — [8]) *M.* kdesi. — [9]) *M.* svých. — [10]) *M.* milú. — [11]) *M.* zpomanu. — [12]) *M.* u pól. — [13]) *M.* zpomínaje dřevní chvíle. — [14]) *M.* což. — [15]) *M.* mile. — [16]) *M.* až i. — [17]) *M.* přispěl. — [18]) *M.* svú. — [19]) *M.* naslýchati. — [20]) Poslední dva v. u *M.*: ano křičie lid všeliký, i učini k nim běh veliký. — Pak ještě u *M.* následuje v.: chtě je retovati v spěchu.

Aż gey pritıſtıechu kſkale.
Tu odtud ſam wytıekage,
Mnoho gıch zſekl || y take zabıl,[1]) 157b
A ſam take poſečen byl.
Nemohuce gemu nic vcinitı,[2])
Tu geho muſychu odgıetı.
Pogemſe wſecky[3]) lıdi geho,
Gelı[4]) wſichni odnieho.
Panıc kdyz ſam oſtal bieſe,
co by miel vcinitı,[5]) newıedieſe.
Zatıem wtuhach zleſſa wygıde,[6])
Tu gedno mieſto nadgıde.
Wſed w nie poče žadatı,
Zdaby kto chtiel gey ſchowatı?
A kdyz rany ohledachu,[7])
Geho chowatı nechtıechu,[8])
Az gednomu mieſtieninu
vda ſe prigıtı kniemu;[9])
Poče naniem ztazowati,
Koho by tu[10]) chtıel čekatı?
Panic gemu poče[11]) tuzitı,
Ze nemože hoſpody gmietı.
Wece gemu ten mieſtienin:
»Welmili by[12]) wdiek vcinil,
Kto by tie poial dodomu?«
Panic odpowiedie gemu:[13])
»Bych mohl kde[14]) hoſpodu gmietı,
Chtıel bych nato rad pomnietı!
Zda bych kdy mohl lepe geſtıe,
Chtıel bych[15]) zaplatıtı gıſtie.«
A kdyz gey mieſtıenin ſpatri[16]) kolıwiek,
»Zagıſte,« wece, »neniet toto matny[17]) člowıek!«
Poge gey dodomu ſweho,
Doby[18]) mu[19]) lekaře dobreho.
Počechu geho lecitı,
Dobre bydlo gemu cinitı.
Hoſpodař kaza ſwe pani

---

[1]) V. 467 472 u *M.*: oř pod ním ihned zabichu a jej všickni oskočichu, až jej k skále přitištěchu. A on sě rytieřsky bránil, mnoho jich zsekl, také zranil. — [2]) *M.* zdieti. — [3]) *M.* vše. — [4]) *M.* i jeli. — [5]) *M.* co by učinil. — [6]) *M.* jide — [7]) *H.* opatřichu. — [8]) *H.* nerodichu. — [9]) *M.* k tomu. — [10]) Schází u *M.* — [11]) *M.* Panic je sě mu. [12]) V rkp. welmi lıby; *M.* velmi-lit by. — [13]) *M.* k tomu. — [14]) *M.* zde. — [15]) *M.* bych jemu. — [16]) *M.* jej spatři sám. — [17]) *M.* žeť to nenie matný. — [18]) *M.* i doby. — [19]) Schází u *M.*

I dceram, aby wzdy zkazni
Ge mu kratochwil[1]) cinili 158a
A gemu ſwieru a ſkażni ſluzili.[2])
A kdyz[3]) gey zleci ten[4]) lekař,
Wece gemu ten hoſpodař:
»Coż koli namnie pożadaś,
To wſe odemne[5]) hotowo maś.«
Panic poče diekowati
A naniem geſtie żadati,
Zda by gey vcinil giezdna?
Hoſpodař gemu oř da[6])
I da gemu welmi[7]) nelſtiwie.
Panic gemu[8]) podiekowa milie
I[8]) gede pryč zaſe tu[9]) ceſtu.
A když by opiet ktomu mieſtu,[10])
Tu kdez[11]) zbyl lidu ſweho,
Poče welmi nabohu[12]) żadati toho,
Aby mohl ſe ſtiemi zbiehy biti
A lidu ſweho zaſe dobyti.[13])
Aż dus[14]) předſebu vſlyſe,[15]),
Kniemuz panic poſpieſi ſe.[16])
Prihnaw poznal[17]) ty zle zbiehy,[18])
Vcini knim hrozne[19]) biehy,
Kopim dawage gim rany,
Tepa, tluka[20]) nawſe ſtrany.
Netaże wietcich zgimati,
Menſſi muſychu ſe dawati.[21])
Tuż[22]) retowa rytieře,
An ſe ſceledi,[23]) ſdietmi beře,
Chtie předles ſlidmi giti.[24])
Panic poče tomu chtieti,
By gemu zbiezi[25]) zgewili,
Ci by koliwiek[26]) byli?
Počechu gemu prawiti
Rkuc: »geſt geden pohan lity,
Tomu mnoho kniezat ſluzi.
A ztiech kazdy wzdy wrok muſy

[1]) *M.* kratochvíli. — [2]) *M.* i jemu s věrú slúžily. — [3]) *H* kdyžto. — [4]) Schází u *H.* — [5]) *M.* na mně — [6]) *H.* přijedna. — [7]) *H.* i da jej gemu — [8]) Schází u *M.* — [9]) *M.* túž. — [10]) *M.* by opět přijel k tomu městu — [11]) *M.* kdežto. — [12]) Schází u *M.* — [13]) Místo v. 524—525 má *M.*: s kým by počal svádu znovu. — [14]) *M.* křik. — [15]) *M.* uslyše před sebú. — [16]) *M.* i pospieši tam v tu dobu. — [17]) *M.* pozna. — [18]) V rkp. *lidi.* — [19]) *M.* i učini po nich. — [20]) *M.* tlače. — [21]) *M.* sě jemu dáti. — [22]) *M.* a tu. — [23]) *M.* s paní. — [24]) *M.* chtě přes les s lidmi přejeti. — [25]) V rkp. *zbozi.* — [26]) *M.* by zběži koli.

Poſlati mezy křeſtiany,
By gimali pani y pany
I wedli ge kgeho || dworu. 158b
Coz koli geſt toho zboru,
Ti wzdy muſiechu [1]) tam dielati.«
Panic poče gich tazati
Rka: »vkazte mi ceſtu k niemu!«
Oni tak wecechu gemu:
»Nelze geho tobie dogiti!« [2])
On wece: »chcy to zwiedieti!«
Zbieżi počechu p̃witi:
»Geſt daleko tam dogeti, [3])
dote zemie welmi twrde [4])
A ktomu dobře oſazene a hrde. [5])
Pak geſt gedna vzka naſep [6])
A geſt klenuta iako ſklep [7])
Skrze zemi wſicku geho,
Wniezt geſt bahen welmi mnoho.
Kdy [8]) by chtiel knieᵛ dogiti, [9])
Muſyl by tu [10]) naſep wiedieti. [11])
Ta geſti [12]) tak vzka, ze ſotnie
dwoge kola minu ſe wolnie.
Naniz ſtogie trie hradowe,
Nanichz [13]) ſu trie obrowe —
Każdy naſwem geſt prkrabie,
Geden za druhym wedwu mili —
A ctwrty hrad, naniemz ten geſt,
Kniemuz [14]) nenie ginych ceſt.
Kdyz ſkrze ty hrady progedeš [15])
A ctwrteho pak dogedeš,
Tepruw by pak peci gmiel,
Nez by toho pohana dogel
ztoho ctwrteho hradu
Pro toho liteho [16]) pohana wadu,
Vniehoz [17]) twogi lide
dielagi w nocy y we dne.« [18])
A kdyz gemu to zgewichu,
ti zbiezi — rytieri y (ſ) lidmi — ſlibichu,

[1]) *M.* musí. [2]) *M.* dojeti. — [3]) *M.* dojíti. — [4]) *M.* do té meze jeho země. — [5]) Tento v. schází u *M.* i *H.* — [6]) *M.* náspě. — [7]) Celý v. schází u *M.* i *H.* — [8]) *M.* kto. — [9]) *M.* dojeti. — [10]) Schází u *M.* — [11]) V rkp. *viděti.* — [12]) *M.* jest. — [13]) *M.* na nichžto. — [14]) *M* k němužto — [15]) V rkp. *r* nad řádkou. Místo v. 573—577 má *M.*: než skrzě ty hrady jeti; tepruv by pak musil jmieti vždy péči z čtvrtého hradu. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* u něhožto. — [18]) V rkp. *y w nocy we dne.*

zdietmi, ſpannami y paniemi,
Aby kukrali Artuſowi geli.[1])
A k||dyz by ſe tam doptali, 159a
Aby [2]) ſe vwiezenie dali
Pannie Florybelle kraſne,
Tak řkuce miloſtiwe:[3])
»Poſlal geſt nas pannic ktobie,
Ten [4]) genz noſy nahelmie ſobie
Wzlattem [5]) poli červenu [6])
Pannu zlattem oblozenu,
Aby znas wſecko [7]) zdiela
To wſſe, coz by koli chtiela:
lleč [8]) wzdy vwiezenie miela [9])
Aneb,[10]) kdyz račiš, propuſtila.«
To wſe gemu ſlibichu
A [11]) tu ſe yhned rozlucichu;
Gedu kkrali Artuſowi.
Biechu [12]) wſickni hotowi
Geti [13]) kupānie vwiezení,
A prawiece to poſlanie:
»Poſlal [14]) geſt nas pānic ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Wzlattem poli červenu pānu,[15])
Zlattem ciſtym obloženu,[16])
Bychme byli vwiezeni
I kewſemu tomu [17]) chtieni.«
Panna wece: »Ach, mileho
Nelze mi widati geho,
zaloſtiwie wzdy lkagicy
Y truhlie ſe wzdy [18]) magicy,
Gſucy wzdy bez weſele,
A wzdy wiece cim dele!«[19])
Gide ſnimi předkralowu,
Poče gie proſyti mdlobu,[20])
Zdaby ſnimi před krale chtiela.
Kralowa to rada zdiela.

---

[1]) Místo v. 581–583. má *M.*: tehdy mu všichni slíbichu ti zběži i rytieř s nimi, s lidmi, s dětmi, se paními, aby sě zasě vrátili, k králi Artuševi jeli. — [2]) *M.* by. — [3]) *H.* a tak řkúce, od něho to poselstvie povědúce. — [4]) Schází u *H.* — [5]) *H.* v zeleném. — [6]) V rkp. *pannu červenu.* — [7]) *H.* to vše. — [8]) Schází u *H.* — [9]) *H.* nás jměla. — [10]) *H.* neb. — [11]) Schází u *H.* — [12]) *H.* tu biechu. — [13]) *H.* jiti. — [14]) *H.* řkúc: poslal. — [15]) *H.* v zeleném poli červenú. — [16]) *H.* pannu, zlatem obloženu. — [17]) *H.* tvému — [18]) *H* truchle se po něm. — [19]) Místo toho v. má *H.* tři: i všelikaké kratochvíle. A vždy více čím déle žalost jmejíše velikú. — [20]) *H.* prosbú.

Sſla ſnimi předkrale milie,
Klekſe proſyli geho vſyle,[1])
zdaby[2]) ge racil vſlyſeti
A[3]) Tandaryaſowi miloſt dati.[4])
Kral byl[5]) hniewiw ztoho:
»I[6]) pro || gednoho ziweho 159[b]
Nechcy mu miloſti dati!«
Kralowa ſe ſepannu[7]) wrati,
I gdu[8]) naſwe pokoge.
Panna ſezwa wſecky ſwoge,
Vcini bydlo wiezniō tiem
A potřech dnech kaza wſem,[9])
Aby kazdy domow gel. —
A[10]) pannic ſe dobře miel.
Giż pregel přeſprieſep[11]) khradu,
Vcinil ſtiem obrem ſwadu,
Tlukl mu nawratta[12]) před moſtem.
Obr ſe wybra ſtluſtym ſochorem[13])
zeleznym, Poce[14]) nan ſwadu,
Tu wze naſwem ori wadu.
Obr gey ſochorem porazy,
A on gey ſwym mečem[15]) prorazy.[16])
Nahrad bieże,[17]) zabiw geho,
Boge ſe, by wiece gineho
Nebylo tu pohanſtwa liteho.
Nalit tu wſecko křeſtianſtwo bylo.[18])
Ti, geſto[19]) wrobotie byli,
Tohot[20]) ſu ſkrze nieho zbili,
Gehozto radi vzřechu
Mnoho[21]) lidi,[22]) genz tu biechu.
Genz tē pohan zabit[23]) byl,
To ten panic wſe vcinil.
Byl ſnimi tu dowečera,
Ani gey wodie, kde ktera
Vkazugic[24]) ſbozie, I kde klenoti kteri,

---

[1]) *H.* v síle. — [2]) *H.* aby. — [3]) Schází u *H.* — [4]) *H.* přieti. — [5]) *H.* by velmi. — [6]) *H.* řka: i. — [7]) V rkp. *ſepannami.* — [8]) *H.* jidechu. — [9]) *H.* jim všem. — [10]) *H.* tam pak. — [11]) *M.* již přijel po náspi. — [12]) *M.* u vrata. — [13]) *M.* obr vyšel s sochorem zlosten. — [14]) *M.* s železným, počal — [15]) *H.* kopím. — [16]) *M.* potasi. — [17]) *M.* vběže. — [18]) Místo v. 641—643 má *M*: boje se viece jiného, aby někto nemstil jeho I nebylo tu pohanstva, naliť bylo mnoho křesťanstva. — Podobně i u *H* — [19]) *M.* jenž tu. — [20]) V rkp. *Tyt.* — [21]) *M.* mužie. — [22]) *M.* ženy. — [23]) *M.* že ten pohan již zabit — [24]) Patrně pozdější přídavek.

Komonftwo y take ori.
Ty kaza přeberuc[1]) neftı
A naworiech[2]) domow weftı.
zytra wzem odnich flıb,[3])
Aby ten wefken lıd
Bralı[4]) fe[5]) kkralı Artuſowu dworu
Pannie Florybelle vpoko||ru, 160a
Dalı fe gıe[6]) vwiezenie,
Powıeduc[7]) to znamenie:
»Ten genz nofy krafnu pannu,
Wzlattem[8]) polı čerwenu,[9])
Pannic nas ten poflal ktobie.«
A kdyz fe to fta wte dobie,
Ze to wſecko vcinichu,
Pannie zaloft obnowıchu.
Ona opiet fnimi ſedffi,
S kralowu předkralem klekffi,
profy zapānice fweho,
By odpuftıl wīnu geho.
By kral welmi hniewiw ztoho,
Ze gıde mlče odtoho,
nerodı gim flowce řecy.
Panna gıde wen wpeci,[10])
Vcini bydlo wiezniom tıem
I kaza gim pryč wſem,
By gelı domow, kdez kto byl. —
A gegie pānic zdraw byl.

Capıtola XVII.

TAndaryaš zabıw druheho wobra gıde whrad,[11])
Tu ho křeftıan kazdy vzře[12]) rad.
Zabıw gey ztoho vfyle,[13])
Dariw ge[14]) opiet wſechny milıe,
Pofla[15]) ge wflıb fwe pannie,
By fe gıe dalı vwıezenie.
Yakz fu fe nayprw pribrali,

---

[1]) *M.* pryč berúc. — [2]) *M.* na vozech. — [3]) *H.* na zajtřie pojem oř, vze od nich odpuštěnie a je zaváže slibením. — [4]) *H.* šli. — [5]) Není u *H.* — [6]) V rkp. *gız.* — [7]) *H.* povědúce. — [8]) *H.* v zeleném. — [9]) U *H.* následuje: zlatem obloženu. — [10]) *H.* úpěci. — [11]) *M.* A zde Tandariuš zabil druhého obra i všel v hrad. — [12]) *M.* viděl. — [14]) *M.* zbaviv je toho úsilé. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* i posla.

Tak ſe pannie vwiezenie dali,
Znamenie gıż [1]) zwieſtowalı:
»Pānic, genz noſy wzelenem polı
Cerwenu pānu naſobie,
Ten geſtı nas poſlal ktobie.«
Panna ſkralowu y ſwiezni
Gdu předkral y predni, || 160ᵇ
Počechu zan vſylowatı.
Kral mu miloſtı nerodı datı.
Panna ſe dopokoge wratı,
Wieznie wſecky domow nawratı.

Capitola Oſmnadſta.

TAndaryas opıet zabıl [2])
obra y hradu dobyl [3])
Třetıeho, genž byl naylepſı
wte zemi, vpoſadce twrdſı.
křeſtıane gey radi widielı [4])
A geho milıe prigeli. [5])
Potom gim wſſe [6]) bratı kaza
I [7]) ſlıbem ge wſechny zawaza,
Ze gıdechu vwiezenıᵉ, [8])
Florybelle kraſne pānie. [9])
Ana bezewſeho meſkanie
Gıde kkralı [10]) proſyt ſnimi,
Zdaby gız byl miloſtıwy
A whniewu ſwem obmiekcily. [11])
Kral mu geſtıe miloſtı nerodi datı
Rka: »chcy malo pomeſkatı!«
Pāna ſe miloſtıwie [12]) wratı,
Wieznie rozpuſtıtı chwatı. —
Kdyzto pānic [13]) ſhradu ſgel,
Yhned gey ohniē zazehl.
Y gel klıteho pohana hradu,
A chtıe ſnim vcinitı ſwadu,
I [14]) zbi nazelezna [15]) wratta pılnie.
lıty pohan wece: »diw mie,

[1]) *H.* jí. — [2]) *M.* A zde Tandariuš zabil. — [3]) *M.* pak dobyl. — [4]) *M.* jej ctně přijeli. — [5]) *M.* a radosť velikú jměli. — [6]) V rkp. *wſſem;* *M.* vše. — [7]) Schází u *M.* — [8]) V rkp. *e* nadepsáno červené. — [9]) U *H.* následuje v.: zvěstovachu jí znamenie. — [10]) *H.* krále. — [11]) Tento v. schází u *H.* — [12]) *H.* žalostivě. — [13]) *H.* a tam panic když. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* vzbi v železná.

Kterak[1]) tluce welmi ſylnie!
Co[2]) chce kto zde tak pilnie?
Wzdyt[3]) toho chcy zkuſyti
A[4]) geho pychy vkrotiti[5])!«
A[4]) kdyz ſe wodienie obleče,
Yhned hniewiw[6]) kwratom teče,
Kaza otewrieti geʷ. | 161a
A on zbieh[7]) nahrad kniemu,[8])
Wytrhna meč, ſwadu poče.
Pohan lity kniemu kroče,
Welmi naň ſylnie[9]) ſečieſe,
Ze Tandaryaś přednim gdieſe,
Az podgednu ſtienu[10]) vteče,
A[4]) on[11]) prodluhoſt ſweho meče
Nemozieſe[12]) pro zed ſecy.
Panic poprawi[13]) ſwe wiecy,
Poče odtud[14]) wyſiwati,
Wnohy geho doſahati,[15])
Tak że[16]) gemu boh pomoże,
ze toho litce přemoże.
Zabil gey w tom čaſe,
A ſam zſečen welmi[17]) bieſe.
Nebyl giz[18]) proti niemu.
Kaza lidu tomu wſemu
Předſe giti ztoho hradu.
ten bieſe ohradu[19])
Iako dobre mieſto hodne,
Wniemz biechu robotni křeſtiane;[20])
dielachu bohate dielo,
Coz ſe litcy koli libilo.[21])
Ti ſe wſichni předeň brachu,
Gemu čeſt y chwalu wzdachu,
ze ge zbawil roboty te.
On[22]) pak naleze lidi ſwe,
Geſto mu byli pogeli;
Tut ſu ſnim weſeli byli,
Rka: »naſwog ſem ziwot nic nedbal,[23])

---

[1]) *M.* kto tak. — [2]) *M.* co-li. — [3]) *M.* vždy. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* ukrátiti. — [6]) *M.* hněvy. — [7]) *M.* an vběh. — [8]) *M.* ihned k němu. — [9]) *M.* přieliš — [10]) *M.* zeď. — [11]) *M.* obr. — [12]) *M.* nemože ho. — [13]) *M.* popraviv. — [14]) *M.* je sě odtad. — [15]) *M.* dosiehati. — [16]) *M.* až. — [17]) *M.* a sám také sečen. — [18]) *M.* neby viec nic. — [19]) *M.* v takú ohradu. — [20]) *M.* v němž křesťané vždy robotně. — [21]) *M.* že sě všecko čistě skvělo, což se lítci hodné zdálo. — [22]) *M.* tu. — [23]) *M.* řka: že jsem na svój život netbal.

Tak ſem was wiernie dobywal!«
Tepruw ſe poče leciti
A s ſwymi[1]) tu weſel byti.
Wtom hradie bieſe mnoho domow,
Wniemž lidi[2]) mnoho tiſicow.
Ti wſichni natom ſlib wzeli,[3])
By ſe vwiezenie dali[4])
Sznamenim k Florybelle.
Tu nebyli[5]) nic || dele, 161[b]
Sſli knie,[6]) zbozie nabrali.[7])
Zde pak gedine oſtali
Tandaryaš s ſwymi lidmi
Natom hradie, gſuce klidni.[8])
Byl ſ nimi, an[9]) ſe ran zlecil. —
A[10]) lid ſe giz priblížil
Kdworu krale Artuſowu,
Ano ſe gim diwi ſhradu,
Ze geli yako vwogſtie.
Tak bylo gich k tomu mnozſtwi[11])
Nakoniech, nawoziech druzy,
Pieſich, dieti, mnoho mužij.[12])
Kterak[13]) ſe mohl kto naylep mieti,
Mohli ge wſickni ſhradu widieti.
Zatiem proti nim ſhradu ſeſlachu,[14])
Kam by chtieli,[15]) toho[16]) wztazachu.[17])
Prigidechu[18]) wſickni milie,
Gdu[19]) k Florybelle tam[20]) wſyle,
dachu ſe gie vwiezenie,
A[20]) prawiece[21]) to znamenie:
»Ten nas[22]) pānic poſlal ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Wzelenem poli čerwenu pannu[20])
A zlattem kraſnie obloženu,[23])
Bychō byli vwiezeni,
Doniewadz[24]) libo twemu chtieni.«

[1]) *H.* s nimi. — [2]) *M.* v nichž lida. — [3]) *M.* ti všichni slib na to dali. — [4]) *M.* brali. — [5]) *M.* nemeškavše. — [6]) *M.* k nie a. — [7]) Písař napsal dále ***Ze tam ſbozie nebrali*** a škrtnul červeně. — [8]) *M.* i *H.* jsúc uklidni. — [9]) *M.* až. — [10]) *M.* a zde. — [11]) *M.* množstvie. — [12]) *M.* pěšky také, ženy i muži. — [13]) *M.* jak. — [14]) *M.* Zaticm proti nim vyslachu. — [15]) *M.* jeli. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* vztazováchu. — [18]) *M.* přijechu je. — [19]) *M.* Tuť jdú. — [20]) Schází u *M.* — [21]) *M.* pravíce jí — [22]) *M.* ny. — [23]) *M.* pannu zlatem obložcnú. — [24]) *M.* dokudž.

Capitola dewatynadſta.

PAnna mile ge prigela,[1])
Zaloſt hroznu wſrdcy wzela,[2])
Slyſecy takowe[3]) prihody,
Bogecy ſe geho ſkody.
Brala ſe[4]) předkrale ſkralowu[5]) Snimi,
proſec hlaſſy zaloſtiwymi,
Aby wida geho ſnaznoſt,
Racil dati gemu miloſt. 162ª
Mnoho kriknu[6]) dobrych hlaſſow
Rkuc: »krali! wiz geho ſkutkow
dobrych, co geſti[7]) vcinil!
Ać[8]) geſt kdy co zawinil,[9])
Zakon gemu odpuſtiti
A gey priſobie wzdycky[10]) gmieti!«

Capitola dwadcata.

KRal wece: »giż[11]) ma miloſt mu!
Poradtez mi wſickni ktomu,
kterak bychme[12]) gey nalezli.«
Tehdy wſichni radoſt wzeli.[13])
I[14]) panna tiem radoſtna byla,
Wſechny wieznie rozpuſtila.
Gedineho[15]) oſtawichu
Rytieře, gehoz proſychu,
By racil geho hledati,
Chtiec mu welike[16]) zbozie dati.
Hledat geho wyprawichu,
Zlatta, ſtriebra doſti dachu.
A kdyz prigel naten[17]) naſep,
Nahrad, kdez geſt[18]) wiezel[19]) mnoho leth,
Tut naleze lidi geho;
Wece gim: »wieteli Tandaryaſe ctneho?«
Wecechu, ze »preč g̃t gel,
A newieme, kam ſe geſti giz podiel.[20])«

---

[1]) *M.* přijala. — [2]) *M.* žalost velikú v srdce vzala. — [3]) *M.* také. — [4]) *M.* šla. — [5]) *M.* s králevú. — [6]) *M.* křiklo. — [7]) *M.* což jest již. — [8]) *M.* ač-li. — [9]) V rkp. *zacinil.* — [10]) *M.* vždy. — [11]) *M.* jižť. — [12]) *M.* bychom. — [13]) *M.* a všickni tiem v radost vešli. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* i *H.* Kromě jednoho. — [16]) *M.* veliká. — [17]) *M.* na tu. — [18]) Schází u *M.* — [19]) *M.* vězal. — [20]) Místo v. 823—825. u *H.*: i vece jim: zdabyšte věděli ctného Tandariáše, kam se děl? vecechu jemu, že jest preč odjel, a již čtvrtý den jest tomu minul: my nevieme, kam jest zavinul.

poſel ſe wratil, powiedie
Rka: »Ia o niem nic newiedie.«
Kdyz to kral Artuš vſlyſe,
Poće mluwiti netiſe
Rka: »zly ſem ſobie vmyſl wzal,
Ze ſē gemu miloſti dawno [1]) nedal!
Před dawnym caſem giż mi ḡt żel!« —
A Tandaryaš giz byl gel
Vpohany whluboke wlaſti,
Chtie ſobie dobyti |ı wiece cti. 162ᵇ
Neb geſt byl otrpaſlkowi ſlychal,
Kniemuż geſt welmi poſpiechal.
Ten [2]) gedne ctne kralownie
Vwazal ſe wzemi mocnie
I chtiel gi ktomu pogieti,
Negſa hoden gie rozdieti.
Tandaryaš kni prigide,
Sſweho oře dolow sſede,
Gide [3]) předpānu wſpiechu.
A kdyz panny geho vzřechu,
Tu gemu dachu priwitanie
Kralowa, pāny y panie.
A kdyz gey ctiechu welice,
pāna yhned żalobu poće
Natoho trpaſlka zleho
Rkuc: »bud żel naſyle meho,
zet mi ſe wzemi vwazal
A mnie priprawiti wzkazal
Rka: ‚kohoz możeš mieti,
Genz by tebe branil a chtiel odgieti,
Toho poſſli zaytra podhrad,
A iat ſe ſnim chcy biti rad.
Pakli toho nechces zdieti,
Wiez to, zet tie chcy pogieti!'«

Capī XXI.

TAndaryas gi odtuſſi
A řka: »oto ſe ia rad pokuſſil«
A kdyz to panny ſlyſiechu,
Tepruw gey ctiti poćechu,

[1]) Schází u *H.* — [2]) V rkp. *Ten den; M.* jenž. — [3]) *H.* i jide.

Newieduc, co znieho zdieti.
Kdyz by zytra podhrad gieti,
Oblećechu gey wodienie.
A on wzem odnich pozehnanie,
Giede dolow podhrad ſpieſe,
Tu kdez trpaſlek gedieſe, || 163a
Mage dwa lewharty s ſebu.
Tak ſe vzřeſta wtu dobu.
Tu [1]) lewharti bezmeſkanie
Vciniſta naň [2]) hnanie.
Geden druheho přebieze,[3])
Inhned na geho kuon ſeze;
A on wzchwatiw [4]) meć gey přetie,
Ten tu [5]) lewhart yhned letie.
Druhy yhned ſdruhe ſtrany
Nevgide takez rany:
Kdyz gey ſkaće poće rwati,[6])
Pretieti gey mećem chwati.[7])
Trpaſlek toho ſe welmi [8]) leće ;
Gizto [9]) driewe byl bezpeće,
Ana každeho naſmrt [10]) dala,
Gimaz ſe tu y ſmrt [11]) ſtala.
Tu pak naſe ſami hnaſta,
Prudke rany ſobie daſta,
Az bezmal ſkonie neſpadeſta;
Tak ſe prudce vderiſta.[12])
Tandaryaš wdruhem hnani
Trpaſlka nemal naſmrt rani,[13])
Tak ze ſe mu namiloſt da.
Takz mu Tandaryaš prikaza,
Aby geho wiezniem byl
A nazaytrie ſe poſtawil
Před kralowu natom hradie,
A řka: »Iat budu wte [14]) raddie
Zet ziwotu nic nebude.«
Tandaryaš kdyz w hrad wgide,
Panny mu ćeſt y chwalu wzdachu,
Potom geho otazachu
Rkuc: »proć gſy geho ziwil?
Neb ćemus geho nezabil?

[1]) *M.* Tuž. — [2]) *M.* naň prudké. — [3]) *M.* předběže. — [4]) *M.* vychvátiv. — [5]) *M.* tuž ten. — [6]) *M.* skáče, velmi trha. — [7]) *M.* a on jej hned mečem přeťa. — [8]) *M.* Třpaslek sě proto. — [9]) *M.* jimaž. — [10]) *M.* v smrt. — [11]) *M.* až sě jima tu smrt. — [12]) V. 888 sl. u *H.* scházejí. — [13]) *M.* třpaslka velmi rani. — [14]) *M.* u tvé.

Nebt nam bude natıſk cinitı,
Kdyz tebe nebudem gmietı «
Tandaryas pannie wece:
»Ne mieg wiece nizadne pečeǃ 163b
Iat tie geho dobře zbawim
A wrobotut gey poſtawim.«
Trpaſlek nazaytrie zaranie
Prigide napoſtawenie.
Rozkaza mu Tandaryaš a rka:
»Ptag ſe, kdez [1]) Artuš; [2]) prigeda
Tā, gdi [3]) k [4]) Florybelle [5]) pannie, [6])
Powiez [7]) gie to znamenie,
Rka: ,poſlal mie pannic ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Cerwenu pannu wzelenem poli,
Tobie wſe ktwe woli,
Aby ſe trſpaſlkem nazywal.'«
Ten to ſplnil, coz mu rozkazal. [8])
A kdyz geho giž prigechu,
Smiech gim mnozy gmiegiechu
Pānicy krale Artuſſowie. [9])
A on brzy oprnu gim ſe [10])
Rka: »wy mie zablazna mate
A ſe wſwem vdatenſtwi znate:
Protoz ktoz chce bytı dobrym,
Wſediž na Orž ſkopim ſwymǃ
Zeniz ſam ſēnu whromaduǃ
Pakli ginu kteru chce ſwadu,
Wſeho mu ia powolim rad,
Zdat mne necha potom ſnadǃ«
To mnozy kdy vſlyſechu,
A [11]) tak [12]) wſickni kſobie wecechu:
»Neniet dietie Tandaryusǃ
Byt nebyl tak vdatny muz,
Načem by gey ſem kdy poſlal?«
Takz tento ſpokogem oſtal. —
Tut Tā daryaſs piet dni prebyw 164a

---

[1]) V rkp. *kdyz.* — [2]) *M.* král Artuš. — [3]) V rkp. *kdyz* — [4]) *M.* ku. — [5]) Schází u *M.* — [6]) V původní skladbě české bylo ovšem na místě tom rozdělení veršů takové jako u *M.*, kde se rýmují Tandaryuš: Artuš, pannie: znamenie — [7]) *M.* a pověz. — [8]) Místo tohoto verše má *H.*: a tu až do mne přebýval. Ten to splně rozkázánie, přijev pověděl znamenie i to, což přikázáno: aby se třpaslkem býti nazval. — [9]) *H* Artuše. — [10]) *H.* brzo jim opře se. — [11]) Schází u *H.* — [12]) *H.* takto.

A wewſi rozkoſſi byw,[1])
Bieſe ſe ta panna nadala,
ze by ſnim wzdy zoſtala.
An wzem odnich odpuſtienie,
I gel odnich [2]) bezmeſkanie
Daleko hlubie [3]) v pohany.
Tak ſlyſe odgedne panny,
że (by) byla wte robotie —
Mnoho ſet panen miela vpoſtawic —
Aby gmiela nakazdy den,
Ze byl pohan řečeny tyrran ten
Nakażde gitro wzel gednu,
kteruz ſobie ſpatřil retedlnu.[4])
Byl vdatny, ſylny welmi,
Odial te kralownie zemi.
Tandaryaś wzdy ſe tam ptal,
Az ſe iako bludem pribral,
Ze geden den mnoho bludil
A [5]) ponocy ſe mnoho [6]) trudil
Popuſti,[7]) aż gehz rano
bylo gemu bohem [8]) dano,
Ze prigede pod geden hrad.
Tento sſede [9]) ſkonie rad.
Gide nahoru naſienie,
Ano niktoz nikdiez nenie.
A on vzřew ſtoly prikryte,
Gedenim y pitim ſyte,
Opatriw ſe prawie wſady,
Vmyw ruce, ſe zaſadi.
Naſtuol helm poſtawil [10]) predſe.
Gieſti a [11]) piti poče prudce,
Neb bieſe dawno nic [11]) negedl,
Protoz tak bieſe [12] welmi medl.[13])
Kralowna [14]) toho hradu
Sepannami ſla na |. dubrawu, 164b
Kdyz rok miela [15]) ſpohanem

---

[1]) V. 940—941. u *M.*: A zde Tandaryuš přebyv, pět dní ve všie rozkoši byv. — [2]) *M.* odtud — [3]) *M.* dále dálež. — [4]) Místo velmi pokažené; místo v. 946—953 má *H.*: dálež dálež u pohany, jakž slyšéše o jedné panie, že by byla v té robotě i mnoho set jiných panen v počtě. Tak jest tomu chtěl pohan černý, aby měl na každý jitro jednu, kterúž spatřil sobě ze všech panen. V rkp. v. 946 a 947 přesmyknuty. — [5]) *M.* i. — [6]) *M.* bludem. — [7]) *M.* i po púšti. — [8]) *M.* jakžto. — [9]) *M.* ssedl tu. — [10]) *M.* postavi. — [11]) Schází u *M.* — [12]) *M.* bieše tak. — [13]) *M.* mdel. — [14]) *M.* A královna. — [15]) *M.* kdež rok mievala.

Pod gedniem kraſnym ſtanē.
Prigev [1]) wze yhned gednu,[2])
Gıne gdu nahrad pogednu.[3])
Tuz gedna pribıehſı [4])
Napred [5]) a geho vzrewſı,[6])
Wratıwſı ſe pannie powiedie,
Ze panic kraſny nahradıe:
»Tak [7]) mi ſe welmi zda,
Ze weſken [8]) ſwıet kraſſieho nema!«
Panna wece: »ach, by ten byl,
Genz by [16]) nas [16]) mnohe roboty zbawıl,
Genz naſwem helmu [9]) noſy
Pannu [16]) ćerwenu wzelenem polı!«
Ta gı panna tak powıedıe
Rkuc: »tent geſt! tot gıſtıe wiedie,
Neb [10]) ſem to wſe opatrila,
Coz ſy nynie powiedıela!«
Panna ta bezſtudu [11]) wſeho
Bıeze, chtıecy [12]) wıdietı geho.
A kdyz koli na ſien kroci,
Pannic yhned pannu zoci,
Wzchopi ſe wzhoru nelenie.
Panna gemu da witanie.
Tuz gey tak milıe witachu
A [1]) gey wſechny obgımachu,
Chwalu gemu wzdawagıce
A prielıſnie [14]) geho ctiece.
Tu gey poćechu ſwlacitı,[15])
Gedenim y [16]) pıtım gey ctitı.
Potom kralowa [17]) zalowa
gemu na toho pohana,
Co geſt kdy miela naſyle.
Panic gi tak wece milıe:
»Vſag v boh, zet tıe toho zbawi [18])
I twe || zaloſti poprawi [19])!« 165ª
Tuż bylı ſnim tak [20]) weſeli,
I coż kde klenotow mielı,
Ty gemu wſecky [21]) chtıelı datı,

---

[1]) V rkp. *Priged.* — [2]) *M.* on přijev vze jednu pannu. — [3]) *M.* po jinú. — [4]) *M.* je předběhši. — [5]) V rkp. *naped.* — [6]) *M.* sezřevši. — [7]) *M.* řkuc: tak. — [8]) *M.* veš. — [9]) *M.* jenž na helmě pannu. — [10]) *M.* nebť. — [11]) *M.* Panna beze studu. — [12]) *M.* chtiec. — [13]) *M.* až. — [14]) *M.* převelmi. — [15]) *M.* svláčeti. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* královna. — [18]) *M.* žeť to vše stavím. — [19]) *M.* popravím. — [20]) *M.* Tuž pak byly s ním. — [21]) *M.* tu jemu vše.

By gedine racil bratı.
Ta kralowa[1]) kraſna bıeſe,
Trpaſlkowu zemicy[2]) gmiegıeſe.
Tu gemu wſecko priprawowali[3])
Coz gedine ſam y oni chtıelı.[4])
Wte[5]) zemi, kdezto byla,
Tu gedine panny gmiela
Pripuzenim odpohana.
A kdyz by zgitra za rana,[6])
Panic wzhoru nelenie wſtana[7]) —
A doſtı bıeſe naniem — pã,[8])
Panny mu[9]) prineſechu odienie
Bezewſeho pomeſkanie.[8])
Poċechut gey obgimatı[10])
A wſelıkterak[11]) welmi ctitı.
A kdyz gey kolı obleċechu,
Oṙ oſedlawſe[12]) priwedechu.
A[13]) iakz kolı na Oṙ wſede,
Ihned ſnimi k ſtanu gede.
Tu poſtachu[14]) maly ċas,
Aż vſlyſechu trubıcy[15]) hlas.[16])
Panna gemu yhned wece:
»Bud hotow, mily pãnice!
Nebot ſe ten gız knam blızi,
Proniehozto naſe ſrdce[17]) ſlzy.«
Pãnic wzem odnich odpuſtıenie,[18])
Vcini ſpohanem[19]) potkanie.
Poċe geho[20]) proſytı,
By geho racil vſlyſetı:
»Prowſech panen y panie ceſt!
Necht kralowa[21]) ſpokogem g̃t!
A zbawiż gi te roboty,
Chcyt toho zaſluzitı.«
Pohan wece: »nechcy toho vcinitı!« 165b
A on wıece poċe proſytı.
Pohan poċe naṅ kriċetı

[1]) *M.* králevna. — [2]) V rkp. *zemicy; M.* zemi. — [3]) *M.* ti jim všecko připravili. — [4]) *M.* což jediné samy chtěly. — [5]) *M.* a v tej. — [6]) *M.* a když jitro bylo z rána. — [7]) *M.* vsta neleně. — [8]) Tento v. schází u *M.* i *H.* — [9]) Schází u *M.* — [10]) *M.* počechu jej obláčeti. — [11]) *M.* i všelikak. — [12]) *M.* osedlavše oř. — [13]) *M.* on. — [14]) V rkp. *paſtachu.* — [15]) *M.* od trúbenie. — [16]) *H.* dodává: nebo ten pohan obyčej jmějíše, kdyžkoli k stanu jezdíše, tehdy na trubičky trubieše. — [17]) *M.* pro něhož mé oko. — [18]) *M.* vzem jich požehnánie. — [19]) *M.* s ním hned — [20]) *M.* S kázní ho poče. — [21]) *M.* králevna.

A ktomu ſkaředie hledieti
Rka: »nechcyt toho vciniti!‘
Chceſſli ſemnu hnanie pronie vdielati?
Ty nayprw chceš gie braniti,
Braniz! chcyt gi ſamu pogieti.«[1])
Hnaſta naſe bezmeſkanie,
Bieſe dobre prihledanie,
Ze to vciniſta ruće,
Zetreſta kopie dokotuće.
Tuz dolow ſořow ſkociſta,
Meće naſe wytržeſta,[2])
Poćeſta ſe welmi biti.
Az Tandaryas poće giti
Předpohanem zaſe kſtanu
Prowelıku [3]) neſkrownu ra[illegible]u.
Takz daleko přednim gide,
Az giž wſtan [4]) mezy panny wgide.
panny poćechu wolati
Rkuc: »ktereho nam opykati?
Naſieli cti ci rytieře
Tohoto wte ſlechetne[5]) mierze?«

Capitola XXII.

Kdyz Tandaryaš [6]) panenſky hlas vſlyſe,
Naſwu zmilitku rozpomenuw ſe:[7])
»Nebo ty mie nebo ia tie zabiti!
hybiet muſys tolik zaſe giti,
Iakozt [8]) ſem ia ſel predtebu!«
Tuz mu odplati Tandaryaš [9]) wtu dobu.[10])
Poće gey ſiecy nawſe ſtrany,
Tuz gey powrže bezobrany.
Pohan poce proſyti,
By ho racil vſlyſeti.[11])

[1]) Verše 1046—1055 porušeny; *M.* pohan poče sě zlobiti, nechtě toho učiniti. A on viece poče prositi, řka: ale učiň to pro mě. Pohan vece (s) hněvy: poně ty cheš jie brániti, braniž jie — chciť (samu) ji pojieti, a tě na hrušce oběsiti. Tak sě naň pohan rozlítí. — [2]) *M.* vytrhašta. — [3]) *M.* pro mnohú. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* toho u šlechetné. — [6]) Schází u *M.* — [7]) *M.* na svú milú rozpomanu sě. — [8]) *M.* jako. — Místo v. 1074—1075 má *M.*: křiče naň, řka: hyběti, braň se! musíš tolik jíti zasě. — [9]) Schází u *M.* — [10]) V rkp. jest pořádek veršů 1075, 1074. *M* i *H.* dodává: že jej na to miesto přihna, tuž mu sě na milost da. — Místo v. 1078 sl. má *H.*: an jej povrhl beze vší obrany; bez mála jej na smrt rani. — [11]) V. 1080 sl. scházejí u *H.*

Pannic we||ce: »chces to zdietı, 166ª
Coz kolı ia budu chtietı,
Tehdy tıe ziwa oſtawi.«
On wece: »iat priſahagı,
Ze coz mi kazeš kolıwiek,
To[1]) wſ́e chcy vcinitı wdiek!«
Panic mu popře lhoty
rka:[2]) »zbaw pannu te[3]) roboty
A ſam bud robotny gegı,
To vcin,[4]) cožt kolwiek diegı
A ged ke dworu Artuſ́owu!
Zwieda pannu Florybellu,
Poddayz[5]) ſe gie vwiezenie
A powiez gi to znamenie
Rka: ‚poſ́lal mie pānic ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Cerwenu pannu wzelenē polı,
Aby zemne vcinila, coz racis koli,
leċ mie zıwis, leċ zahubıš,
Aneb mi co kolı gineho vciniš.‘«[6])
Ten pohan wſ́e rozkazanıe[7])
ſplni, gıde vwiezenie,
Wſechno gi znamenie wylıci[8])
A zaloſt gı wſrdcy obnowi.[9])
Kdyz vſlyſ́e oſwē milem,
ze wzdy kuſylı pochylen,
Tuz naniem wſ́eho ztazawſ́ı,
Dobre bydlo gemu vciniwſı,
zwiezenie geho wypuſtı. —
A Tandaryaš tu by vpocty,[10])
Byw oſm dni ſepānami.[11])
A oni newieduc, co ciniec znieho ſami ...
Pannic wſ́ım weſelım.[12])
Kralowa nazwala gey ſwym[13]) milym,
Nadiegic ſe, by gı poial.
A on pak[14]) odpuſtıenie wzal,[15])
Y gede zaſe dokřeſtıanſtwie,[16])

---

[1]) *M.* toť. — [2]) *M* a řka. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* čiň. — [5]) *M* poddaj. — [6]) Místo v. 1098—1101 u *H.*: červenú pannu v poli zeleném; což kážeš koli, to ze mne vše učiníš, leč mě zahubíš anebo živíš — [7]) V rkp. *e* napsáno nad řádkou. — [8]) Rým ovšem žádá *poví*; u *H.* je tento v.: i vyličivše znamenie. — [9]) *H.* tuť se obnoví žalost panně. — [10]) *M.* A zde Tandariuš ve cti. — [11]) V rkp. *ſepûnami oſm dni.* — [12]) Poslední dva verše u *M.* any nevědí, co samy páśic (jeho) vším veselím. — [13]) Schází u *M.* — [14]) *M.* an pak již. — [15]) *M.* bral. — [16]) *M.* v křesťanstvie.

Wzdy hledie dobro druzſtwie, 166[b]
Ze [1]) prigiede kgedne řece.
Geda přeſni neſta konce.[2])
Tu [3]) mu [4]) ſe Oř prowali
A [5]) ſobie gednu nohu zlomi,
Nemože naniem dale gedti.
Sedie, newieda ſobie co zdieti,[6])
Az vſlyſe hlas panenſky
Křiciec welmi [7]) weliky,
A ciin dele tiem bližegi.
Kniemu geden bliz kluſage,
Pannu zawlaſſy drzieſe
A bičem gi [8]) welmi tepieſe.[9])
Takz prigide [10]) až kniemu,
Wece Tādaryaš gemu:
»Vcin prowſechny [11]) panny y [12]) panie,
Odpuſt wīnu teto pānie!«
Cimz geho wiece proſieſe,
Tiem gi on wiece tepieſe
Rka: »geſtlit žel, pomſti toho!«
A on wece: »nam [13]) nerowno,
Ty gſy nakoni a ia pieš!«
Tento ſkoci ſkonie ſpieš
I wece: »tot po twe woli!«
On wece: »wíez [14]) zet [15]) nikoli,
Ač bohda, nebudeš mieti
Teto panny wiec wtwem [16]) getti!«
Takz toho yhned vſeda,
A on ſe gemu namiloſt da.
I poče tazati geho:
»Cot geſt vcinila pāna zleho,
zes gi bil tak [17]) nemiloſtiwie?« —
»Tezt panna powie tobie,[18])
Zet ſem gi zdawna [19]) ſluzil
A [20]) ſwog ziwot proni trudil,
A ona [21]) zemne mie [22]) ſwog klam
Otec gegie přal mi gie ſam,
Geſt kralowa vrozenie [23])

---

[1]) *M.* i. — [2]) *M.* jeda přes (ni) na konci mosta, tu mu sě zlá příhoda sta. — [3]) *M.* že. — [4]) *M.* jemu. — [5]) Schází u *M.* — [6]) *M.* ssede, nevěda, co (sobě) zdieti. — [7]) *M.* a velmi. — [8]) Schází u *M.* — [9]) *M.* mrskáše — [10]) *M.* tak sě přivede. — [11]) *M.* pro vše. — [12]) Schází u *M.* - [13]) *M.* jmám. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* že by. — [16]) *M.* v svém. — [17]) Schází u *H.* — [18]) *M.* On vece: též panna povie. — [19]) *M.* od dávna. — [20]) *M.* i. — [21]) *M.* ana. — [22]) *M.* měla. — [23]) *M.* z urozenie.

A ia kralowic teto zemie.
I neſl ſem || gi ſobie ſam, 167ª
Tot ſem gi vcinil pro gegie klam.« [1])

Capito Trimiedcytma.

TAndaryaś tak wece:
»Może to byti lechce;
Chcyt tomu, aby kuoń [2]) dal
A [3]) pannu doneſl, kde ſy [4]) gi wzal.«
Panna mu ſe hrdla chwati
Rkuc: »nerodiz [5]) mne gemu dati!
Ruće radiegi mie zabi! [6])
Tot ia twe miloſti prawi.« [7])
Takz take [8]) da ge' wſe znamenie
I poſla gey vwezenie
k Fflorybelle pannie kraſne. [9])
A kdyz prigide kupannie ctne, [10])
Powiedie gi wſecko [11]) rozkazanie,
A panna da gemu mile witanie.
Panna geho milie otaza,
Kde gemu kuoń nohu zlama
A kdeżto w ktere pracy byl,
Aby gie to powiediel. [12])
Tuż gey [13]) tri dni ctila
A pak gey zwiezenie puſtila. —
Tādaryaś pānu neſa
Kotcy, kdyz wygede [14]) zleſſa,
Vzře gey [15]) gedno knieże,
Gēż byl wneſlechetne [16]) mieře.
Ten miegieſe lida branneho
Sedeſat a priprawneho.
Spatriw toho gi neſuce
Pannu, kſwym ſluham wece:
»Ia wezmu onomu [17]) żenu!«
Wſichni [18]) wecechu gemu:

---

[1]) Místo v. 1158 sl. má *M.*: unesl jsem ji sobě k ženě, a ježto jsem ji bil nynie, to jsem činil pro její klam. — [2]) *M* mi oř. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* kdežs — [5]) *M.* neroď. — [6]) *M.* zabí mne. — [7]) Verš ten schází u *H.* — [8]) Schází u *H.* — [9]) *H.* krásné panně. — [10]) *H.* když přijide vězeň ku panně. — [11]) *H.* učini vše. — [12]) V. 1173—1177 u *H.*: panna ztáza jeho mile, které jest měl tu úsilé, kdež jemu kóň nohu zlomil, jenžto v které práci byl. — [13]) *H.* jej velmi. — [14]) *M.* vyjide. — [15]) *M.* jedúce. — [16]) *M.* ve všie nectné. — [17]) *M.* onuno. — [18]) *M.* všickni tak.

»Snad gey driew mufyfs zabiti,
Nezlit[1]) da ktomu priftupiti.«[2])
On wece: »ktož mi nepomoz,
• Brzot[3]) zabit byti mož.
Nechcyt beznie wz|dycky[4]) byti!« 167b
Tak netaže geho dogiti,
Az wece: »day mi tu ženu!«
Tandaryaš wece gemu:
»Panna kniezecie[5]) ḡt!« A on wece:
»Cozt geft, tot wzdy chcy mieti!« řeče.[6])
Tandaryas poċe profyti,
Zdaby kterak mohl vziti
Prowſech ċeft panē, panij[7])
A wzdy zafluhowani,[8])
Zdaby gemu newzal gie.
Knieže gemu odpowiedie:
»Budeſli mi gie braniti,
Mufyt twog ziwot platiti!«
Tandaryas[9]) wece: »Necht zato ziwot dam,
A[10]) wzdy gie chcy braniti fam!«
Sſadiw pannu f konie, Swadu poċe
Natoho zleho kniežete.[11])
Poċe gey bezobrany[12]) fecy,
Tak že by nebylo pomocy,
Bylby gey az dofmrti[13]) ranil.
Ten geho lid fylnie[14]) branil,
Az Tandaryaſe ranie,[15])
Az[16]) přednimi gide kftranie.[17])
Geliž podnim Oř zabichu,
Wfak naniem zyfku nemiechu,
An fe odtud wyffiwage,
Hrozne gim rany dawage.
Tak tu pānu chtiechu wzieti
A fni odnieho pryc odgieti.[18])
Nemože[19]) wiece[20]) braniti gie,
Nebo bieſe daleko odnie.
Poċe nanie[21]) welmi wolati,
Zdaby gie racili[22]) nechati.

[1]) *M.* nežť on. — [2]) *M.* přijíti. — [3]) *M.* brzotě. — [4]) *M.* nikakž. — [5]) Schází u *H.* — [6]) *H.* což je! vždyť ji chci na krátce. — [7]) *M.* i paní. — [8]) *M.* ve přisluhování. — [9]) *H.* on. — [10]) Schází u *H.* — [11]) V. 1210 sl. u *M.*: ssadiv pannu s oře svého, poče svádu na kniežete zlého. — [12]) *M.* bez brani. — [13]) *M.* na smrt. — [14]) *M.* ale lid silně ho. — [15]) *M.* rani. — [16]) *M.* an. — [17]) *M.* v strany. — [18]) *M.* ujeti. — [19]) *M.* nemóžieše. — [20]) Schází u *M.* — [21]) *M.* naň. — [22]) *M.* ráčil.

A on[1]) gemu tak wece ſam:
»Ginak[2]) gie nenecham,
Nez[3]) ač mi ſe daš ſam gieti!«
Tandaryaſs[4]) wece: »geſtli ¦ mi vmrieti, 168a
Chcy to wſecko vciniti,
Gedine[5]) kaz gi prowoditi
Kotcy gegiemu wedle ctnoſti!«[6])
To ſe ſta kgeho ubosti.
To gemu ctnie naplnichu,
Ale zlie gemu zaplatichu.
Wzemſe gey neſechu dowieže,
Wniez ſkaredſtwa mnoho bieſe.[7])
Kaza gey tak muciti hladem,
Gedine ktoz mu co da kradem.[8])
Ta wieže nebieſe prykryta.
Zwiediewſi[9]) to kniežecie ſeſtra,
Ze taky rytieř vwiezi,
Ihned kſwemu bratru biezi,
Ano gey lekař wazaſe,
Toho[10]) dobře znamenaſe.
Potom wnocy kwieži bieze,
Toho rytieře wytieže,
Wede gey wſwog pokog,
zgewi pānie gedne ſweg.[11])
Tu gey welmi poče ctiti
A ſama gey poče leciti;
Tez cinila iakozto lekař,
Aby nic nebylo nazmař.[12])
Ale gegi Bratr mniel,[13])
Ze by Tandaryas[14]) dawno vmřel.

Capitola dwadcata IIII.

PAk[15]) kral Artuſs wraddie ſedlel,
By Tandaryaſe kde[16]) zwiediel,
Rka: »bychom gey wzemi mieli,

[1]) *M.* an. — [2]) *M.* řka: jinak. — [3]) *M.* leč. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* jedno. — [6]) *M.* k otci vedle jejie ctnosti. — [7]) *M.* nebieše meze. — [8]) V. 1240 sl. u *M.*: od hadóv, ještěróv i žab; káza jej hladem mučiti tak. — [9]) *M.* zvědě. — [10]) *M.* to vše. — [11]) V. 1250 sl. u *M.*: poje jej v svój pokoj tajně a zjevi své jedné panně. — [12]) V. 1254 sl. u *M.*: jakž od lékaře viděla, bratra léčéc, též činila, až jej tak zléčila právě, že měl jako dřieve zdravie. — [13]) *M.* to mněl. — [14]) *M.* že již tento. — [15]) *M.* zde. — [16]) *M.* Tandariáše by rád.

Ceſt bychom proň [1]) obdrżeli.«
Pani gemu [2]) radılı,
Aby poſlowe [3]) wſady gelı
Rkuc: »mat [4]) miloſt Tandaryuś,
Tak prikazal [5]) kral Artuſs.«
Aby gelı vpohany,
hledagıce [6]) mezy křeſtıany,
A [1]) prawıec,[1]) ze »chcy || dwor mietı [7]) 168b
Wroce, zdaby mohl zwiedietı,
ze ma odemne gıż miloſt.
Wiem, budelı [8]) gedine proſt,
Ze ſe wzdy take [9]) wyprawi.« —
Takz ſe poſel y tu ſtawi,
Kdezto Tandaryaś byl,
A ty nowiny wyprawil.
A panna to vſlyſewſı,
K Tandaryaſowi priſedſı,
Ty gemu nowiny powiedie.
Wtē čas Tandaryaś zwiedſe,
Ze gız miloſt odkrale ma.
I wece kniezna poctıwa,[10])
Radlıby chtıel kniemu getı [11])
A ktomu dworu wſecko [12]) mietı,
Co kterych [13]) wiecy g̅t kolıwiek?
pannic wece: »To by mi bylo wdiek.[14])
Kto [15]) by mie tam wyprawıl,
Rad bych geho robotny byl.«
To panna namyſlı gmiegıeſe,
Zda by gı Tandaryas [16]) poıal, toho [17]) zadaſe [18])
Bıeſe prenaramnie [19]) kraſna,
Kgeho potřebıe [20]) welmi ſnażna,
Tak mu [1]) wece: »Slıb mi wieru ſwu,
Wyprawim tıe ſewſı priprawu,
Aby mi ſe wratıl zaſe.«
Tandaryaś to ſlıbi wſe.
Panna poče geho tazatı,
Cım by chtıel dek znamenatı?
Tandaryas [21]) wece: »Budte prikrytie

---

[1]) Schází u *M.* — [2]) *M.* jemu to. — [3]) *M.* posli. — [4]) *M.* že má. — [5]) *M.* viece přikáza. — [6]) *M.* praviec i. — [7]) *M.* že já chci tři dvory jmieti. — [8]) *M.* budelit. — [9]) *M.* k tomu. — [10]) *M.* opět vece jemu kněžna. — [11]) *M.* pověz, rád-li by chtěl jeti. — [12]) *M.* k těm dvoróm a všechno. — [13]) *M.* což k té. — [14]) *M.* toť by mi vděk. — [15]) *M.* byl, ktož. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* tak. — [18]) *M.* mnieše. — [19]) *M.* přenásilně. — [20]) *M.* i *H.* věci. — [21]) *H.* on.

nabielem černe[1]) luciſtie.«
Kniezna Akſamit priprawi,
Biela lučiſtie poſtawi[2])
Y[3]) cerna a prieliš bohatie
To dielo. wſe wryzyem zlattie
Tietiwy byli diej¦lany, 169a
Llučiſtie wſe poſazeny
Drahym kamenim welice.
Ta pāna gmiegieſe ſtryce,
Gemuž welice[4]) wierieſe.
Ponieho poſle ſpieſe,[5])
Tak[6]) gemu zgewi prihodu,[7])
coz geſt miela wkteru dobu,[8])
ze wygemſi[9]) gey zlecila
A wzdy před Bratrem tagila.
Stryc gie podiekowa milie,
Ze proň gmiela to vſyle.
Poče geho kniezna proſyti,[10])
By racil gemu Oř poſlati
W ten čas doleſſa gednoho;
Kdyby chtiel, aby bylo hotowo.[11])
To ſtryc milie ſlibi zdieti
I odienie rytierſke pripravitı.[12])
Zatiem ten čas kdyz prigide,
ze Bratr gegie kedworu gede,
Stryc gegie ten doma byl,
Oř y odienie priprawil.
I poſla dotoho hage,
Kdez Tandaryas bieſe čekage.
Prowozen byl taynie ſhradu,[13])
Y pogede poddubrawu.[14])
Sam pobra wſechnu[15]) priprawu
I gede pryč ceſtu ginu,
Az ſe zceſty wywinu
A kniežete ſe toho minu,[16])
Genžto[17]) kniezny bratr gel.
Az nagednu dubrawu wygel,[18])

---

[1]) *M* černá. — [2]) *M.* bielý, na něm lučiště zstavi. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* násilně. — [5]) *M.* pro něho poslala bieše. — [6]) *M.* takž. — [7]) *M.* vše příhody; *H.* vši příhodu. — [8]) *M.* v které doby; *H.* kterú dobu. — [9]) *M.* vyněvši; *H.* vyněmši. — [10]) *M.* žádati. — [11]) *M.* když by mu třeba bylo jeho. — [12]) Místo v. 1320 u *M.* a *H.*: když by chtěl ke dvoru jeti, i oděnie rytieřského, což bieše potřebie jeho. — [13]) *M.* s hrada. — [14]) *M.* v oděnie na ten oř vseda. — [15]) *M.* pobrav všecku. — [16]) V. 1332 sl. scházejí u *M.* — [17]) *M.* nežli té. — [18]) *M.* vjel.

Tu nadgide [1]) dwa pannice,
Ana ſedita v ſtudnice.[2])
A ta kedworu gedieſta,[3])
A kdyz toho vzřeſta,[4])
Ze tak ſpracy ſe neſieſe,
Geden kdruhemu mluwieſe
Rkuc: »wiz, kterak [5]) tento pracuge!
Mily! s ſebu gey pogmeme,
Wezmuc gemu ¦¦ odienie vwuoz, 169[b]
Wſelikt dobry [6]) byti mož.«
Tak [7]) to yhned vcinichu
A nadto [8]) geho proſychu,
Aby gich towaris byl.
Tandaryaś [9]) to vcinil.
Tuz mu odienie pobrachu,
Oř geho weſti kazachu,
Prowaza [10]) gemu pogcichu,
Wchudobie gey welmi gmiechu.
Tak gediechu [11]) ſpolu milie,
Az prigide čas te chwile,
Ze ſe wtom mieſtie ſtawichu,
Tu kdez ſwu kratochwil gmiegiechu.[12])
Nemohu gine [13]) hoſpody gmieti,
Az ſe gim vda nadgiti [14])
Mlynec přewelmi[15]) hubeny,
Oniemż nedbal nizadny[16]) giny.
Tu oni hoſpodu gmiegiechu,[17])
Iakż możechu, tak ciniechu.[18])
A kdyz na zaytrie by [19]) rano,
Odienie mu wſicko pridano.[20])
A [21]) iakz ſe koli priprawichu,
Tak wſickni ſpolu gidechu [22])
Na to pole, kdez ſu klali.[23])
Tu welicy ſlupi ſtali,[24])
Nanichzto kraina ſien bieſe.
A tu kralowa ſtogieſe,
Snizto biechu y panie,[25])

---

[1]) *M.* nadjede. — [2]) *M.* ana sniedáta sediece. — [3]) *M.* a ta také k dvoru jela. — [4]) *M.* tohoto viděla. — [5]) *M.* řka: viz, kak. — [6]) *M.* vždy dobrý. — [7]) *M.* takž. — [8]) *M.* na to. — [9]) *M.* tento rád. — [10]) *M.* prusa. — [11]) *M.* mněchu, takž jedechu — [12]) *M.* jměchu. — [13]) Schází u *M.* — [14]) *M.* nadjeti. — [15]) *M.* a velmi. — [16]) *M.* nikto. — [17]) *M.* jměchu. — [18]) *M.* činichu. — [19]) *M.* by za zajtřie. — [20]) *M.* mu vše vydáno. — [21]) Schází u *M.* — [22]) *M.* pospolu jechu. — [23]) *M.* kdežto kláchu. — [24]) *M.* stáchu. — [25]) *M.* s nie biechu i krásné panie.

hledagıce [1]) nato klanie.
Florybella [2]) tu nebieſe.
Kdyz Tandaryas gedieſe
Podſien, ſpatri gey kralowa,
Sobıe namyſlı to ſchowa,
Ihned pomyſlı nanieho
Rkuc: »neniet kniemu [4]) podobnieyſieho,
Aċ on to nenie ſam!« [3])
Takz tandaryaś gede tam
Sam,[4]) kdez kralı ſtalı [5]) y kniezata,
Ch||tıece hořetı [6]) odzlatta, 170a
An ſwog helm dawno podwazal,
Chtıe, aby żadny geho [7]) nepoznal,
Mage luciſtıe znamenie.
Takz y [4]) vcini prwnie hnanie
S tıem, kteryz gey [8]) wıezıeſe.
Tandaryaś geho znaſe,[9])
Knieże geho nepoznal.
Kdyz [10]) ſnim whromadu hnal,
Da mu Tandaryaś ranu,
że Knieze letıe na ſtranu.
Takż by naylepſı wtom dni,
Ze ſnim wıec [4]) nehna yzadny.
A kdyz by [11]) Turneg nazaytrie,
Tandaryaś [12]) opiet knieże ſpatri,
I bi gey, az [13]) miel doſtı;
Muſychut gey domow neſtı.
Hrozne hrdinſtwo vkaza.[14])
kral ſ knieżaty nań ſe wztaza [15])
Rka: »odkawad [16]) ten mlady Rytıeř
Ziwota ſweho geſt witıez?«

Capitoa pietmiedcytma.

KRalowa ſe nahrad wratı,
Kſflorybelle gitı chwatı,
Powıedie gıe to widienie,
Na Tandaryaśe domnienie.
Ale fflorybella giz ſmutna bieſſe,

[1]) *M.* shlédajíce. — [2]) *M.* Florybelly. — [3]) *M.* k němu, ač on nenie sám. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* kdež kláli králi. — [6]) *M.* chtiec shořeti všichni. — [7]) *M.* chtě, by ho nikto. — [8]) *M.* s tiem, u něhožto. — [9]) *M.* dobře znáše. — [10]) *M.* a když. — [11]) *M.* byl. — [12]) *M.* tento. — [13]) *M.* až právě. — [14]) *M.* okáza. — [15]) *M.* táza. — [16]) *M.* odkud.

Ze o Tandaryaſowi nic neſlyſieſe
O niz (!) aniz koho magic,[1])
Naniemz by ſe wzeptagic,
Kak by ſe gmiel a kde by byl.
Protoz gı ſmutek obchodıl,
Genz tu nechtıela bytı,
Zdalıby [2]) gey mohla widietı.
Tak wece: »to celıe wiedie,
Ze geſtı nebyl wte gıezdie «
A to || zakratochwıl gmiegıeſe, 170^b^
Ze [3]) wtuhach wzdy nakniehach ctıeſe.
A kdyz Tādaryaś s ſwymi
Towariſſi miloſtnymi
Domow gel, to ſnimı ſmluwil,
Kdy by ten čas opiet byl,[4])
Genz by opiet kedworu geli,
By ſe opıet [5]) na tez [6]) luce ſgelı.
To ſobıe wſickni ſlıbıchu
A tak ſe milıe rozgıdechu.[7])
Tādaryaś gede tamo,
Tu kdez geſt [8]) geho čekano.
Tuz gey taynie nahrad wedu,
Oř kgegıemu [9]) ſtrycy dowedu.
Kniezna gey milıe wıtaſe,[10])
Snaznie gemu y dobře howıeſe.[11])
A kdyz bratra prineſechu,[12])
Wıdielı, że gey ſotwa ziwa oſtawichu.[13])
Kniezna kaza kad cinitı,
Chtıecy [14]) Tandaryaſe paritı,
Wniz naklade doſtı kořenie
I kaza mu wſieſtı donie.
A kdyz ſe on tu [15]) parieſe,
Tak gey panna [16]) mrſkaſe,
Steblem gey tepuc yako lagıcy,[17])
pro Bratra ſe ſnim hniewagıcy,[18])
Rkuc: »čemus tak nemiloſtıw [19]) byl, [5])
Zes mi Bratra meho tak welmi zbıl?« [20])

---

[1]) V. 1408—1410 u *H.*: ale Florybella bieše smutna, že nic nevědieše o něm ani . . . — [2]) *H.* zdaby. — [3]) Schází u *H.* — [4]) *M.* když by již ten čas byl. — [5]) Schází u *M.* i *H.* — [6]) *M.* i *H.* té. — [7]) *M.* a mile sě rozjedechu. — [8]) *M.* v to miesto, kde. — [9]) *M.* i *H.* k jejie. — [10]) *M.* vidieše. — [11]) *M.* i snažně jemu hovieše. — [12]) *H.* přinesú jí. — [13]) V. 1435 u *H.*: an násilně huben velmi. — [14]) *M.* chtiec. — [15]) *M.* a kdyžto sě on. — [16]) *M.* ona. — [17]) *M.* stéblem, jako jemu lajíc. — [18]) *M.* hněvajíc. — [19]) *M.* nelítostiv. — [20]) *M.* žes bratra zbil, až ledva živ.

Tak gemu ona lagieſe,
Tandaiaš ſe tomu ſmiegieſe.[1])
A to mnohokrat cinieſe,
Tak ſnim kratochwil gmiegieſe.
A kdyz geho opiet otaza
Oznameni, a on rozkaza
Sobie nabielem waſſenkleytie
Tak coz ktereho prikrytie 171a
Naniem dielano bohatie,
luciſtie wſecka rubinie
A zlattem Arabſkym tetiwie
Nadeku a nawaſſengleytie.[2])
A [3]) kdyz by opiet kedworu getie,[4])
Knieże, kdyz by priſwem zdrawi,
Opiet kedworu ſe priprawi.[5])
A kniezna, iakz dobre vcinila,[6])
Tez [3]) Tandaryaſſe wyprawila.
Takz [7]) taynie gey ſhradu ſwedu
A wles gemu orz dowedu,[8])
A on[9]) wzem s ſebu wſi priprawu,
I gede natuz dubrawu.
Tu naleze ſwe [3]) towariſſe,
K nimz opiet pritowariſſi ſe,[10])
A Yakz driewe ſpolu byli,
Tez takeż vcinili.[11])
A [3]) kdyz ktomu dworu prigeli,
Hoſpody gine negmieli
Nez mlynec, genz driewe mieli;[12])
Wten [13]) ſe opiet vwazali.
A wkteryz den dwor opiet byl,
Tandaryaſe [14]) wyprawil
Zhoſpody a [15]) ſwog helm podwazal,
Aby geho nizadny nepoznal.
Gel s ſwyma towariſoma
Pod tu ſien, kdezto kralowa
Zokence geho widiela.
Takz naň oci wzdy [16]) gmiela,

---

1) V. 1446 sl. schází u *M.* i *H.* — 2) V. 1452—1457 u *H.*: sobě červená lučiště a na bielém fafrnoše, tak což kterého přikrytie na tom děláno bohatě lučiště všechny dělány, zlatem arabským tětivy na deku i na klenotě. — 3) Schází u *M.* — 4) *M.* jeti. — 5) *M.* vypraví. — 6) *M.* jakž drieve byla. — 7) *M* takéž. — 8) *M.* přivedú. — 9) *M.* an. — 10) *M.* k nima opět přivinu sě. — 11) *M* též v tu dobu sú činili. — 12) *M.* než mlýnec, v němž drieve stáli. — 13) *M.* v tenž. — 14) Tak v rkp.; jest čísti: Tandaryáš sě. — 15) Schází u *H.* — 16) *M.* takž vždy jej na očí.

I [16] ktoz ſe proti niemu wypari,[1]
An [2] kazdeho dolow ſrazy,
Tak [16] ze ten den [3] (by) naylepſſi.
A kdyz turney bude nazaytrie,[4]
Wyged [5] wokol vcini [6] hnanie,
Tlaċe |¦ podſe wſe bezbranie. 171ᵇ
A když toho [7] vhleda knieże,
Genż vnieho bieſe wieze,
Ztlaci [8] gey, aż mie [9] doſti,
Ze gey ledwa zaduſſi [10] puſti.
A kdyz ſe ten den dwor ſkona,
Rozbieże ſe wſe zbieř ona.

Capitola dwadcata VI.

KRalowa gide k Florybelle
I poċe gi mieti zazle,
Rkuc: »ze ſy ſnami nebyla!
Genż by byla opatrila
Rytieře wſim podobēſtwim,[11]
Wſſim obyċegem y ſnazenſtwim,[12]
Aċli Tandaryaś nenie,
na niehoz ia mam domnienie.«
Panna ſe tiem welmi ſmuti,
Ze ſnimi [13] tu nerodila byti.
Tak wece: »budulit boh da [13] ziwa,
Wzdyt bych to [14] opatrila,
Zdaby [15] opiet kedworu prigel.«
Tak ſe Tandaryaś opiet [16] rozgel
A s ſwymi towariſi ſe ſmluwil,[17]
Ze ktozby koli ziw byl,[18]
By ſe nate [19] luce opiet [16] ſgeli
A [16] opiet kedworu ſpolu geli.
A [20] on [16] giede, kdez ho ċekachu,
Taynie gey opiet nahrad [21] pogechu.
Zatiem priwezechu to knieze,
Genz w Turnegi ztlaċen bieſe.
Lekař poċe knieze [22] leciti

[1] *M.* vyrazi. — [2] *M.* on. — [3] *M.* den bude. — [4] *M.* v zajtří. — [5] *M.* objev. — [6] *M.* činie. — [7] *M.* to — [8] *M.* tlači. — [9] *M.* jmějiše. — [10] *M.* s duší; *H.* zádušie. — [11] *H.* podobného. — [12] *H.* k Tandariášovi tvému milému. — [13] Schází u *H.* — [14] *H.* toho. — [15] *H.* ažby. — [16] Schází u *M.* — [17] *M.* s svými tovařiši smluviv. — [18] *M.* kolivěk byl živ. — [19] *M.* na též. — [20] *M.* i — [21] *M.* takž jeho na hrad. — [22] *H.* jej.

A [1]) panna poče ſteblem bıtı
Tandaryaſe, rkucy gemu:
Čemus mi bil [2]) bratra, čemu,
Ze gſy naň tak nemiloſtıwy [3])
I ktomu naň tak hniewiwy?« 172ᵃ
A nedbagıcy,[4]) by ziw nebyl,[5])
Aby ſni Tandaryaś wolnie byl,
Tak gey ſobıe mıla miela,
Radaby ſnim byla přebywala.[6])

Capıtola dwadcata ſedma.

A kdyz poče třeti dwuor bytı,
Poce Tandaryaś kniezny [7]) proſytı,
Aby gey [8]) puſtıla
A ıakz dřıewe wyprawıla.
Panna wece: »chces ſlıbitı,
Kemnie ſe zaſe wratıtı
A bytı vmem wıezeni,
donidz lıbo memu chtıeni?«
Tandaryas to knieznie [9]) ſlıbi,
Kniezna wece: »cožt ſe lıbi?
Ktere znamenie chceś mietı,
To wſechno rač powiedietı.«
Widiew, ze geſt [10]) pogeho wolı,
Kaza nacerwenem poli
dıelatı biela luciſtıe,
To wſecko dielano přeciſtıe
Zwodnych perel yakzto
A tıetıwy Arabſke zlatto.
Reč ſe mluwı, a [11]) čas odchodi.
A kdyz ſe ten čas přıhodi,
ze gmiegıeſe třeti dwor bytı,
Knieže netaže [12]) ſe zhogitı,
Gede kedworu, vmyſly [13]) mage,
Rka, ze »ſem byl čaſto ſlychage,
Ano po neſtıeſtı ſtıeſtıe bywa

---

[1]) Schází u *M.* — [2]) *M.* zbil. — [3]) *M.* nemilostiv; v. 1522 schází u *M.* — [4]) *M.* netbajíc. — [5]) *M.* nebyl živ. — [6]) Místo v. 1524—1526 má *M.*: aby s ním volněji byla, tak jej měla sobě mila. — [7]) *H.* tu poče kněžny. — [8]) *H.* jej opět. — [9]) *H.* jí. — [10]) Schází u *H.* — [11]) Schází u *M.* i *H.* — [12]) *M.* netáhl. — [13]) *M.* v mysli.

A poſtieſtie neſtieſti.«[1])
Tandaryaš gide[2]) dohage,
Wſede naoř, wſecko mage,
I[3]) gide[2]) k Towariſom ſwym.
Tak bieſe welmi mil gim,
Ze geho cely den ten[4]) ¦¦ čekali. 172[b]
Tak iakz kedworu geli,[5])
A kdyz ſu tam prigeli,
Ihned ſu[3]) wtē mlynec geli,[6])
Tu kdez ſu wniem dřewe ſtali
A kdyz ſu natom poli tahli.[7])
A[3]) Kralowa, kdyz kdworu gela,
Fflorybellu s ſebu pogela,[8])
A[3]) wodiecy gi wzdy podpazi
Rkuc: »požday̆ž, azt geho wzdy vkaži.«[9])
Tandaryaš ſe ſtowariſſi[3]) wyprawi
A helm ſwog naſe wſtawi,[10])
Podwaza gey kſieni geda.[11])
A kdyz podtu ſien prigeda,[12])
Kralowa gey yhned ſpatri,[13])
Florybelle gey oznamiwſi[14])
Rkuc: »patriz natoho[15]) Rytieře,
Geſtli podoben k te mieře?«
A iakz gey vzře, tak wni ſrdce
pozna gey, y zkwieli prudce.
Kralowa gi poče lati
Rkuc: »haňbat geſt plakati!«
Tak ſta cely den, žaloſt magic,
Sta wzdycky naň wzhledagic,
Az ſe mu vda ozrieti,
ze[16]) gi moze widieti.
Radoſti newidiel,[17]) co paſſe,
A[3]) kdez koho koli potkaſe,
To wſſe přeſhlawu metaſe,
Az ſedwiema koſtatku hnaſſe,
Tak ze wſechny pořad ſtriedi,

[1]) V. 1551 sl. u *M.* že po štěstí bývá neštěstí, také po neštěstí štěstí. U *M.* i *H.* pak následuje v.: A když knieže pryč ujede. — [2]) *M.* jede. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* že jeho tu den. — [5]) Místo v. 1558 má *M.* kdež sú spolu srokovali. Tu jej mile přivítachu, tak sě spolu k dvoru brachu. — [6]) *M.* vjeli. — [7]) *M.* A vždy na to pole vstali; *H.* a odtud sú na to pole vstali. — [8]) *M.* jměla. — [9]) *M.* a řkúc jiej, ažť jeho pokáži! — [10]) *M.* s tovařiši, helm svój vstavi. — [11]) *M.* jede. — [12]) *M.* přijede. — [13]) *M.* vidě. — [14]) *M.* Floribelle to povědě. — [15]) *M.* toho. — [16]) *M.* tak že. — [17]) *M.* nevěda.

Coz naylepſich tu kolı by.
A[1]) kdyz wgide[2]) w turneg nazaytrie,
Sta naſwu zmilıtku patře,
Az ſam ſebe zapomenu.[3])
Tu[4]) mu dachu negednu[5]) ranu, 173ᵃ
An yakozto peň ſtogı[6])
A wzdy tam wokence hledi.
Tu[7]) pak geho towariſſie
Zwolachu naň řkuc: »pōni ſe!«
Tuż[8]) ſe tepruw kſmyſlu nawratı[9])
I[1]) poče take rany dawatı,
Ze předním wſſickni bıehachu,
Tak ſe geho přewelmi[10]) bachu.
Az ſe gemu[11]) knieże nawrże,
Tuż gey vblato hned powrże,[12])
Tlaci[13]) gey bezmiloſtı,
Ze wniem zetře mnoho koſtı.[14])
Tandaryaš kdyz pryč gedieſe,
Panna wzdy poniem hledıeſe;
Kdyz geho nemoże widietı,
Poče żaloſt hroznu gmietı,
Ze tak zaloſtıwie lkaſe,
że gız krew zuſt y znoſſa ſkakaſe.
A kralowa gı wzdy kogı,[15])
Aż gi napokog prowodi.
Tuz ſe tepruw kſmyſlu wratı
Y wece: »gız muſym wıec[16]) tuhamı[16]) lkatı!
Tuha az domeho ſkončenie!
Zet meho mileho nenie
Gıż naſwietıe, to mı ſe zdi,[17])
Aneb niekde twrdie wiezy,
Odkawadz nemoz wygıtı.[18])
By mu ſe vdalo bytı
Natom dwoře, tot prawi,
Wtomt gemu dobře vſugı,
Wzdyt by mi nedal tak ſtatı,
Zet by mı ſe dal[19]) znatı.« —
Ale Tandaryas ſe zgewitı neſmiel,
Neb geſt vwiezeni wiezel.

---

[1]) Schází u *M.* — [2]) *M.* vyjde. — [3]) *M.* zapomanu. — [4]) *M.* tuž. — [5]) *M.* mnohú. — [6]) *M.* an jako jiný peň sedí. — [7]) *M.* až. — [8]) *M.* tu. — [9]) *M.* vráti. — [10]) *M.* velmi. — [11]) *M.* až mu sě. — [12]) *M.* v bláto hned uvrže. — [13]) *M.* i tlačí. — [14]) *M.* mnohé kosti — [15]) *H.* krotíše. — [16]) Schází u *H.* — [17]) *H.* se zdá. — [18]) V rkp. *ti* červené nad řádkou. — [19]) *H.* nedal.

A kdyz [1]) kdomowi giede,
Stowariſſi ſe rozgide,[2])
Diekowaw gim zewſie ctnoſti. || 173[b]
Prigew wles tu ſe rozhoſti;
Ten Oř yhned pryč pogechu
A gey yhned nahrad prowodichu.
A kdyz knieże prineſechu,
Mnoho panen to zwiediechu [3])
Kniezna geho ztlačena zwiedie,
Sama podle nieho ſede
I poče geho pykati,
Iako by chtiela plakati.[4])
Pak poče Tandaryaſowi [5]) hrozyti
Rkuc: »muſym ſe tebe nabiti!«
I [8]) kaza ſe gemu pariti,
A gemu ſylnie mluwiti [6])
Rkuc: »čemus bil bratra meho malo?« [8])
A [8]) tak ſe to [8]) dluhy čas dalo.

Capitola dwadcata VIII.

ARtus pak kral kaza nawognu wolati
Powſem ſwietu y kazati
Wkřeſtianech y vpohanech,[7])
Co kde kralow y kniežat wſech,
By ſe geden den ſebrali
A [8]) předkralem Artuſem ſtali.
A kdyz ſe whromadu byli ſgeli,[9])
Tu [10]) gim wobec powiedieli
Slowem odkrale Artuſe,
Zdaliby kto wiediel [11]) Tandaryaſe,
Aby [12]) gey priwedl předkrale;
Daril [13]) by gey nevmale.
Ktere by koli byl poſtawy,[14])
Chce mu gednu zemi dati,
Aby byl wni korunowan,
leč bud knieże, leč bud pan.[15])

---

[1]) *H.* kdyžto. — [2]) *M.* rozjede. — [3]) Verš ten u *H.* schází. — [4]) V. 1637 sl. scházejí u *H.* — [5]) *H.* jemu. — [6]) *H.* tu jej poče stéblem bíti. — [7]) *M.* v. 1646 sl.: po všem světě rozhlásiti v křesťanstvě i v pohanstvě. — [8]) Schází u *H.* — [9]) *M.* i *H.*: a kdyžto sě byli sjeli. — [10]) *M.* to — [11]) *M.* zda vie kto. — [12]) *M.* by. — [13]) *M.* že dařil. — [14]) *M.* které-li by byl podstaty. — [15]) *M.* leč bude knieže nebo pán.

Tak ſe rano rozgıdechu.[1]
Stryc mu poče zazle mietı
Rka: »zes geho nechal vmrietı! | 174ª
Wız, kterak by pron ſbozıe miel,[2]
By gemu[3] byl toho nezdiel!«
Tak že ge^{v} toho by žel,
Mnie, by byl dawno[4] vmřel.

Capıtola Dwadcata dewata.

STryc geho ſezwa přately
Y wyproſy geho[5] zadar maly[6])
Rka: »Tandaryaś wtwē dwoře[7]) ſchowan,
Ziw gſa vme[8]) raddie.
Twa ſeſtra ḡt gey ziwila,
Iakz[9]) mohucy tak gey ctila.«
Knieze ſe proto rozlıtı,
Chtıeře gey[10]) proto zabitı.
Stryc mu poče welmi latı
Rka: »zda ty ſe nechceś[11]) batı?
By ty gemu co vcinil,
Kral by tebe nežıwıl[12])
I ſewſim naſim narodem.
To wdobru wolı vwedem;
A krale Artuře ſe ſchowatı,
Radımt mne wtom poſluchati.[13])«
Knieže ſtryce vpoſlucha
A tak gemu ſwu miloſt da.
Tandaryaś když prigıde,
Knieže mu vpokoru[14]) gıde,
A tak ſe ſpolu yhned ſmiriſta.[15])
K Artuſowı kralı ſe oba braſta,[16]
Knieze pogem ſtrice s ſebu,
A tandaryaře wtu dobu
Poruciw ſwe ſeſtře mile.
Tak ſe oto ſta te[17]) chwilıe,

[1]) *M.* rózno rozjedechu; u *M.* následuje v.: a když domóv přijedechu. — [2]) *M.* viz, jaké by byl zbožie měl. — [3]) *M.* mu. — [4]) *M.* by on již dávno. — [5]) *M.* i prosi ho. — [6]) U *M.* následují v.: což by jemu zjevil koli, by toho nenesl k zlé vóli. On jemu to slíbi mile. Strýc mu povědě té chvíle. — [7]) *M.* hradě — [8]) *M.* v mé. — [9]) *M* jak. — [10]) *M.* je. — [11]) *H.* zda se nechceš krále. — [12]) V rkp. *nezabıl; H.* tebe veď neživil. — [13]) V. 1682 sl. u *H.*: když mu na životu nic neučinichu, chovaj se krále, jemu diechu. — [14]) *M.* jemu v pokoru. — [15]) *M.* a tak sě s ním ihned smieřie. — [16]) *H.* k králi Artušovi se béře. — [17]) *M.* tak sě to sta jedné.

ze předkrale prigidechu[1])
A[2]) naniem weſken ſlib zwiediechu.
Kral Artuš wece:[3]) »ginak nenie,
Nežli[4]) wſeckerno ſlibenie
To chcy milie naplniti.«
Oni wecechu: »kdy tomu byti
Cas, genz by to widiel ¦ rad, 174ᵇ
ze[5]) byl přiweden wtwog hrad?«
kral[6]) wece: »Bud wectwrti leta!«[7])
prikaza wſemu ſwietu,[8])
By krali, kniezata, pani
Sedcerami ſe kniemu brali:
Ze kral Artuš wty doby[9])
Chce[10]) mieti welike hody.
A[2]) kdyz vſlyſe[11]) Florybella,
Tiem[12]) radoſtna welmi byla;
Ale wſak g̃t miela[13]) dōnienie
Pro geho niektere zawazanie,[14])
Ze by gie nechtiel[15]) pogieti.
A kdyz ſe vda prigiti[16])
Kniežeti dodomu ſweho,
Wyprawi Rytieře ctneho
Tandaryaſe bohatie,
Ze horieſe weſkeren wzlattie.
Stu knieznu kdyzto pak gedu
A kdyz tu bliž giž prigedu
K krale Artuſſowu dworu,
Prikaza kral wſemu zboru,
Aby hrady, mieſta wſtali
A Tandaryaše priwitali[17])
A[18]) gemu čeſt y chwalu wzdali.[19])
Natiſickrat gey obgimal[20])
Kral[21]) Artus. iakz gey ſam[22]) zoci,
Skonie ſweho dolow ſkoci,
Poče gey milie priwitati[23])
Rka: »tobiet geſt ſēnu wiec[24]) oſtati!«
Tandaryaſs diekowaſe

---

[1]) *M.* přijedechu. — [2]) Schází u *M.* — [3]) *M.* die. — [4]) *M.* jedno; *H.* než — [5]) *H.* že by. — [6]) Schází u *H.* — [7]) *M.* létě. — [8]) *M.* i přikáza po všem světě. — [9]) *M.* Artuš na to hodí. — [10]) *M.* chtě. — [11]) *M.* když to zvědě — [12]) *M.* jest. — [13]) *H.* ale však majíc. — [14]) *H.* jeho v některém vězenie. — [15]) *H.* nemohl. — [16]) *H.* přijeti. — [17]) Celý v. u *M.* schází. — [18]) Schází u *M.* — [19]) *M.* chválu i čest jemu vzdaly. — [20]) Místo toho v. u *M.*: A kdyžto sú jej vítali, tisíckrát jsú jej objali — [21]) *H.* a král. — [22]) Schází u *H.* — [23]) *H.* vítati. — [24]) *H.* vždy.

Tiſe, neb vwiezeni [1] ſtaſe.
Kralowi to powiediechu,
A [13] kknieżnie [13] tak mnoho dobrych gidechu,
Aby [2] gey s ſlibu puſtila.
Ona nikakz nerodila
Rkuc: »iat [3] ſem gey ſobie [13] ziwi|la! 175ª
Chcyt tomu, abych gey ſobie miela.« [4]
Geliż bratr kaza gey propuſtiti
A cożkaże, natom gmieti doſti ..... [5]
zwiery, zſlibu y zwiezenie.
A kdyz vzře, ze giż nenie
Zawazan wniektere wiecy,
Tuż ſe tepruw vbezpeci.
Kral gey poċe welmi ctiti
A ſnim welmi weſel byti,
Ze kdo [6] ſnim koli byli,
Nikdy ſu geho newidieli,
By ſe kdy tak weſele gmiel.
I cożpak wten ċas potom zdiel,
kaza Tanec vciniti,
Wſſem [7] pannam wtanec giti.
Tuz ſe ſnim kral Artuſs wodil,
Kteruzby koliwiek [8] ſobie zwolil,
Aby ta wiec geho byla.
Negedna [9] pak tu [13] znich mniela, [10]
By gi poial, an wſe mine
A kſwe ſe Florybelle priwine. [11]
Tuz tepruw weſela byla,
ze kſobie wiery nezbyla. [12]
I [13] coz ſe pak ſtalo wty doby,
kral Artus vcini [14] hody. [15]
Tak [16] wda onu kralownu,
Genzto onomu [17] pohanu
Byla dluhy ċas wrobotie,
A nechtiegicy geho gmieti zachotie,

[1] *M.* v vězení. — [2] *M.* k kněžně, aby. — [3] *M.* já. — [4] *M.* protož chci, abych s ním byla. — [5] V. 1739 u *H.*: řka: však on to móž sám učiniti, a tě sobě zvoliti, proto žes ty jej živila. Tuž jej teprv propustila. — [6] *M.* kto sú. — [7] *H.* a všem. — [8] *M.* kterú by koli. — [9] *M.* a nejedna. — [10] V rkp. *miela.* — [11] *M.* k Floribelle sě přivine. — [12] *M.* že viery jeho neztratila; *H.* že k sobě viery od něho neztratila. — [13] Schází u *M.* — [14] *M.* učiniv; za tímto v. *M.* dodává: ve cti ostal při štědrosti, mile dařiv všecky hosti. — [15] Za tímto v. *H.* dodává: svój slib kniežeti naplnil, kterýž byl pro Tandariáše zaslíbil; a tu jej králem učinil, jemu v zemi korunu dav. A jeho sestru dal jednomu panici, jenžto chtěl pojieti Floribellu, by ji mohl mieti, a ježto by zaň jíti chtěla; ale ona toho v mysli neměla. — [16] *H.* také — [17] *H.* černému.

Genz Tandaryaš zdaš[1])
Gmiel proni niekdy zly kwas,
Tuž pak onomu krali dal,
Gehož wten čas korunowal,
Vniehozto[2]) Tandaryaš wiezal.
Opiet tomu giſtemu dal,
Gemuz Tandaryas odial
A proni ; weliku pracy gmiel,[3]) 175[b]
Pannu tu[4]) weduc zawrkoče,
A[4]) tu gemu dal kuprawe manželce.[5])
A tomu mieſtieninu kazal,
Vniehoz Tandaryaš lezal
Nayprw,[6]) kdyzto byl zſečen
A wgeho domu bezpečen,[7])
Y geho giezdna vcinil,
Aby ſobie, kde chce, zwolil
Mieſto neb dwa hrady[8]) ſezbozim,[9])
Aby tam wladl iakozto ſwym.[10])
Giz[11]) pak dařil wſechny gine,
Az y trpaſlka nemine,
Ze tomu trpaſlkowi da gednu zemicy,
ze wni přebywaſe s ſwimi.[12])
Tak natom ſwietie přebywage
Tandaryaš a mage
s ſwu milu doſti Rage
A ſni ſe kochage
A naſwietie nic nezadage,
Mage ſni doſti radoſti
zewſeho ſrdce y zmiloſti.

---

[1]) *H.* jeližto sám Tandariáš. — [2]) *H.* u něhož. — [3]) Tento v. u *H.* schází — [4]) Schází u *H.* — [5]) Za tímto v. následuje u *H.*: a tu, jenž ji chtěl třpaslek pojieti, tu dal jednomu kniežeti. — [6]) *H* najprvé. — [7]) *H.* u něhožto byl všech ran zléčen. — [8]) *H.* aneb hrad. — [9]) *H.* se vším zbožím. — [10]) *H.* aby vládl, jakžkoli sám chce jím. — [11]) *H.* tuž. — [12]) Místo posledních dvou v. u *H.*: že jemu třpaslkyni da k manželstvie, a k tomu obdaři jej štědře. — Místo v. 1788—1793. u *M.* krátce: Tuž Tandariuš přebýva, s svú zmilitkú sě kochaje a maje s ní dosti ráje. — Ostatní část básně mají pak *M.* i *H.* (celkem shodně spolu) zcela jinou. *H.*: tuž se spolu vesele jmějíchu a víc žalo ti nejmějíchu; neb sta dosti žalosti jměla, doněvadž sú s sebú nebyla. Ale ta všecka žalost obráti se jima v radost, neb to móž každý věděti dobře, ktož se má s milostí sníti, žeť velmi lehce milosti nabude, ale těžceť ji odbude. Takž každému bývá, ktož se obchodí s milostí, móžť dobře věděti, žeť jest veliká nemoc i starost, ale když ščestie k tomu přijde, jednakť jej ta žalost mine; i budeta po té žalosti mile s sebú přebývati, a se v jednom těle milovati. Protož chovaj se věrně toho, a služ pannám i paniem mnoho snažně, ať přijde odplata milá tobě i tvému srdci jediná. I budeta spolu trwati v ctnosti, bojíce se boží milosti. Amen.

Dayz gim, bože, z ſwe miloſti,
Aby doſahli nebeſke radoſti,
Tu kdez zbozni přebywagi,
Genz bezſmutku ſe kochagi!
Bohdayz, bychme ſe tam wſickni ſhledali
A panu bohu ſe doſtali,
Tento mrſky ſwiet opuſtili
A panu bohu čeſt a chwalu wzdawali.
Amen. Tak ſe ſtan etč.

A tak geſt konec o krali Artuſſowi
a o Tandaryaſſowi. 176ª

Tuto ſe pocina o Getrichowi Berunſkē.

MNozy ten obyčeg magi,
Wzdy ſe nanowiny ptagi,
Take narozlicne wiecy,
Naſkutky y nařeci,
Co ſe wkterych zemiech dalo
A co ſe ſmutku y diwow ſtalo.
Neb mudry ſlyſe mudřegi bude
A tudy truchle chwile zbude;
Ale blazen nic nedba nato,
Čaſto mni mied, ano zlatto.
Sluſie kazdu řeč ſlyſeti,
Zlu puſtiti a dobre ſe držeti.
driewe ſe diwow ſtalo mnoho,
Genz ſe giz neſtane toho,
Ani ſe ſnad ſtane wiece.
I tak ſme ſlychali prawiece,
Slyš člowiek mlady, ſtary wſeliky
ze geſt byl v Berunie ginoch taky
Ten ſobie gmeno Getrich miel,
Swym dworem wtom mieſtie ſediel.
Diwnie byl ſrdce muzſkeho,
Owſem obyčege ctneho.
Taku waſſen mieli geho hrdiny:
Nikdaž naymenſi hodiny
Nizameſkachu nizadny čas,
Kdez ſu koliwiek[1]) zwiedieli ktery kwas,
Tu wzdy na to peci mieli
A Getricha wzdy chwalili,
Ogeho ſkutciech prawili, ¦¦ 176[b]
Nechtiece, by kto byl giny

---

[1] Br. *kolwiek*.

Mimo nieho rytierſkymi ciny,
Giz mimo Getricha Berunſkeho.
Toho reka wyborneho.
Tehdy Witek wilantow powiedie:
»Iat mu rownie newiedie,
Geſto by tak weliku wiec cinil,
Nižadneho wnicemž newinil.
I kazdeho geſt toho diw.
Kto byl tak bezhaňby žiw,
Iako naś Berunſky kniez?
Kto chce koli, ten to wiez,
Genž tak hrozne cinil diwy.
wiedie, že ḡt y geden ziwy
Neſmiel nato pomyſliti,
Coz ḡt on ſmiel vciniti.«
Tehdy Hylbrant tak powiedie:
»Co chwalite, iat newiedie!
Tot ia prawim mezy wami,
Piedimužikowe gſu mi znami,
Geſto bydle vprazdne hoře;
Negeden dogde ſnimi welikeho hoře.
A kto chce gich dogiti,
Diwy welike budet widieti.
Muſyt mnoho prace mieti,
Nez gich bude mocy dogiti.
Ten čaſto zhory wytieka,
Zabil geſti negednoho reka.
Piedimuzikowe to gſu tacy,
Vcinie negednomu reku pracy.
Stiemi ſe geſt reky riedko bil
Neb ktere nanich cti dobyl.
By nadnimi malo ſwitiezyl,
Tepruw bych ia to[v] wieril,
A toho podſtupiti ſmiel, | 177[a]
Tepruw bych gey zareka gmiel.
Dokud ſe ſnim neſmie ſniti,
Dotud geho zahrdinu nechcy mieti.«
Tak mluwiechu mezy ſebu,
Až Getrich prigiede wtu dobu.

Capitola II.

GEtrich wece: »Hilbrante, miſtře mog!
Co pak mieni diwneho ſmiech twog?

Tu řeč, cos nynie powiediel,
To bych rad zagiſte zwiediel.
Proč ſy mi neprawil toho?
Wſ́aks byl v mne čaſow mnoho.«
Poče knieze treſktati ſweho:
»Poſluchayz,« wece, »ſlowa meho!
Kto chce mudrym muzem ſluti,
Nechayz řeci předſe pluti,
Az zwie, kterak konec geſt!
Tak bude mieti chwalu y čeſt.
Blazen ḡt, ktoz prazdnu řeč mluwi,
Ano geho ktomu yzadny netrudi.
Wſak maś geſtie doſti čaſu,
Prigdeś wzdy kezlemu kwaſſu!
Wiem gednoho muże maleho,
Ten geſt cinil diwow welmi mnoho
Mnohy ḡt ſnim doſſel tuhy,
Geſt gedno tri piedi dluhy.
Tomu mnoho prihod znamo
Wzemi, wleſiech, whorach tamo.
Tot ia giſtie prawim wam,
Wtom ge witiezſtwi dobře znam,
Ze on negednomu reku naluce
Caſto vſekl || nohy a ruce. 177b
Ktoz geſt přigel natu luku,
Kazdemu vtiali nohu a ruku,
Lewu nohu a ruku prawu;
Doſ́ahl gemu ziweho rohu.
Geſ̀to trikrat wietſi byl, než on geſt,
Tomu odial chwalu y čeſt.
Lauryna gmenugi toho muże,
Diwoke gemu żemie ſluzie,
A piedimuzikowe gmenowani
Wſickni ſu mu wſluzbu poddani,
I takto ti lide mali,
Geſto ſu wdiwokem ſkali;
Obr ſe geho kazdi bogi.
Tu kdez tyrelſke[1]) giedle[2]) ſtogi,
Vcinil gednu kraſnu zahradu,
Chtie wni gmieti ſkazdym ſwadu.
A kudyz zed gmiela giti,
Tu obwlekl hedbabnu niti.

[1] V rkp. *turelſke*. — [2]) V rkp. *giedlo*; Br. *giedlie*.

Naten vmyſl to vcinil,
Zdaby ſe kto vbezpecıl,
Chtıe tam wgıtı, tu nit zruſſil,
Ihned by ge° okuſyl.
Iakz by brzo pomſtıl toho,
Vcinil by mu ſmutku[1]) ınnoho.
Kto by nit přetrhna wgel wtu luku,
Vtıal by mu nohu y ruku,
Bezdieky, bezgeho wole,
ktoz by kolı wtrhl wto pole.«
Kdyz hylbrant ſwu řeč dokona,
Getrich hniewy ıako wſtona,
Wece: »geſt on tak chwalen kral,
Leč bud blız, leč podal,
Muſym kte[2]) zahradıe gedtı,
By mi bylo ſſkodu wzietı!
Muſym tu ruozı ohleda|tı, 178ª
By mi bylo natom ziwot datı!«
Wece: »mamlı ktereho towarıſe,
Sweho druha y ſwe riſſe,
Geſto by tam ſemnu gel
A take[3]) wtu zahradu wgel?«
Tehdy wece Witek wilantow:
»Ia ſem ſtebu getı hotow
Kte ruozi, mily pane mog!
Chcy bytı Towariſs twog.
A iakz ia wtu zahradu ſkocim,
Wzdyt tam ſwym mečem potocim.
Pyſnie wtu zahradu wkroci,
Wſechno kořenie ſwym ořem ſblati,
I ſtlaci mu tu zahradu,
Nechayzt prigdu whroznu ſwadu.«[4])

Capıtola třetıe.

TAm gıdechu ty hrdiny,
Chtıece zwiedietı ty nowiny.
Geden byl Berunſky kniez,
Druhy byl Witek, to wiez.
A kdyz ta vdatna reky

---

[1]) V rkp. pův. *ſkutku*, později červeně opraveno. — [2]) Br. *k tie.* — [3]) Br. *tako.* — [4]) Br. *stradu.*

Zdobre wole, ne bezdieky,
Prigiedeſta[1]) podgednu horu:
Podle naykraſſieho boru,[2])
Ten bieſ̌e ſirok mil ſnad pieti,
Tu ſe gima vda geti.
Kdyz ty hrdiny zwihlaſne
Prigedu vpotazy kraſne,
Tu vzřechu[3]) tu zahradu,
Wniez gim gmieti hroznu ſwadu,[4])
Wniez biechu taka wrata
Odkamenie y odzlatta,
Ryzym zlattem ſpoiowana,
Iakoz prawa toho pana.
Tu pak lawryn z ſwe hrdoſti
Obwa||zal kořenie doſti 178ᵇ
Odkamenie y odzlatta,
Gemuż nebyla prieplata;
Odtak draheho kamenie
Nedoſtawat mi ſe prawenie!
kto by to wſ̌ecko powiediel,
Co by tu byl pychy widiel,
Zapomenul by wſ̌ie żaloſti,
Wida ſe wte welike radoſti,
Co wte zahradie bieſ̌e.
Tak ſylnie kořenie wonieſ̌e,
Tak ſe ſylnie ruoże ſtkwiela,
Proniz ſu oni pracy miela.

Capitola čtwrta.

TEhdy Getrich Berunſky powiedie:
»Witku! kde gſme, iat newiedie,
Ač ſē ſe giz tu ſtawil,
Oniemz nam geſt hilbrant prawil.
Iat ſe welmi bogim toho,
Zet budem mieti prace mnoho.
Kořenie ſwieti prawu mocy
Tez wedne iakozto wnocy.
Widie, ze te zahrady wratny hagi,
Gehoz wſickni zareka magi.«

[1]) Br. *prigedesta.* — [2]) V rkp. *zboru.* — [3]) Br. *wzřechu.* — [4]) Br. *stradu.*

Tehdy witek Wilantow powiedie:
»Ać by gie čert ſtriehl, toho newiedie!«
Wece ten tak wyborny rek:
»Gedno ać by gie ſtriehl zmek!
Nechayzt mam weliku pracy,
Iat mu te pychy wzdy vkracy,
Geſto mnoho natu zahradu wylozil,
Tu ſwu pychu prieliſs vm nozil. 179ª
Budet gmieti ſemnu zly kwas!
Sedme ſ ořowl giżt ḡt čas.«
Tu ta clowieky vdatna
Sſedu ſkoni, w zemiech platna.
Mnoho pychy vcinichu,
Swe konie wruozi puſtichu.
Puſtiſta wzahradu ſwe orže
A proto dogideſta horze.
A kdyz w tu zahradu wſtupichu
mnoho [1]) vciniſta pychu,
Wſeckno kořenie potlaciſta,
Wruozi lože vciniſta.
A zſebe da taku woni kořenie
I to předrahe kamenie,
Gīz ta roze obwazana,
Iakoz prawo toho pana,
Puſti s ſebe take ſwietloſti,
Ze tu kazdy ſwu żaloſti
Zapomniel, coz geſt kdy miel,
Kdyz ſe wte zahradie widiel.[2])
Tu bieſe ſwietlo bezſwiece.
Neb iakoz ſme ſlychali prawiece,
Ze ten pych weſken zkazychu
A to kořenie tu zruſichu.
I gmiegiechu weſele cele.
A yhned nemeſkawſe dele,
Sedeſta pyſnie wto kořenie,
Wtom nemagic zadneho meſkanie,
Kdyz hedbabnu nit zlomiſta,
Proniz oba wpracy bieſta.
Pro tak malu nit hedbabnu
Gmiegieſta pracy welmi neſnadnu.

---

[1]) V rkp. *A mnoho.* — [2]) Br. *wiediel.*

Capitola V.

TVt prihna muzićek geden, || 179b
Welmi ſwu myſli nezbeden,
Gemużto gmie Lawryn bieẛe,
Drahe kopie wruku [1]) noſieẛe,
wẛechno ſe odzlatta ſtkwieẛe,
Tak předraze vdielano bieẛe.
Naniemż tak drahy prapořeć,
Iako by gey zmyſlil twořeć,
Tak překraſnie třepetaẛe,
weẛken ſe odzlatta zdaẛe.
Naniemz dwa chrty ſobu ſtranu,
Iako byſta wleſſe poproſtranu
Tekla pogedne zwieri,
Tak ſtaſta pritom rytieri
Iakozto mnohokrat bywa;
A ſtaſta tu iakożto ziwa.

Capitola ſeſta.

Plaw pobocych geho Orik,
Dobře yako ſrna welik.
Naniemz byl tak drahy kopieř.
Ze y geden kral ani rytieř
Tak draheho nikdy newidal.
Weſken ſe odzlatta ſtkwiel,
draheho kamenie mocy
Iako wedne ſwietlo y wnocy.
Vzda, gēz nakoni lezieẛe,
Tat zryzieho zlatta bieẛe,
Iakoz gi lawryn drzal wruce,
Tu kdez naleze reky naluce.

Capitola ſedma.

SEdlo bieẛe wẛe ſlonowe,
Zlattem ſpoiowano nowe.
Priehſnie tak drahy luk bieſe,
Az ſe || powẛem leſſe ſtkwieẛe. 180a

[1]) V rkp. *wluku*.

Vcinil na nie tak drahe kladenie
Odrozličneho [1]) kamenie,
Vcinil to ſobie hodne;
Tu leziechu perly wodne.
To wſe cinil maly Lawryn.
Negeden tu lezal rubin,
Iacynkty y ſmaragdy —
newiē, bych to wyprawil kdy,
Te kraſy co ſe tu dalo!
To ſedlo zaweſkeren ſwiet ſtalo.
Tu lezel zaffir negeden,
Mnohy Topaſyus naniem ſweden,
Prorozlične kalcedony.
Bych ia wſ́echny kraſy ony
Wyprawil podle prawa,
Smyſlat mi ſe nedoſtawa.

Capī Oſma.

Střmeny bieſta zlatta oba,
Iakož toho krale doba.
Nanich bieſ́e kraſa mnoha,
Wnichzto ſtala rytierſka noha.
Draze ſmalcowane bedry
Odpat až do ſame bedry.
I geden meč nemohl tak oſtry byti,
Geſto by gich mohl dobyti;
Odegme dobre bezciſla.
I geden nemiel takoweho ſmyſla,
Komu by wiedieti dano,
zcehoz by to bylo dielano;
W Bazanſke krwi ſmočowano
A tu krwi tak potwrzeno.
Y takeho meče nemohl gmieti,
Geſto by ho mohl zatieti neb gieti.

Capiª IX. 180b

OKolo nieho bieſ́e taky pas,
Pronz on obdrzal kazdy čas

---

[1]) Br. *od različneho*.

Kdez kolſ wkterem ſwaru.
to byl wſ́e vcinil zčaru.
Miel take meč geden,
Gimż geſt porazyl bog negeden.
To zagiſte wiedie,
Ze geſt byl ſ́irok napiedie.
Sekl gim ocel y kamenie,
Oniemz nechā prawenie.
Gilcy y hlawa ſe welmi ſtkwieſ́e,
Wmečowe hlawie bazant bieſ́e,
Drahy proſkupoſt nemal.
Ten meč zatri zemie ſtal.

Capitola deſata

FAfurnoch newiedie, kteraky bieſ́e,
Kromie ze ſe diwnie ſtkwieſ́e.
Wiedie, ze nebieſ́e zſarlata
Ani take dkan odzlatta
Ani hedbabie, co my zname,
Co my zanaydrazſ́ie iname.
Nemohl geho prawie ſezrieti,
An ſe tak naſylnie ſwieti.
Nemohl ſezrieti prawie toho,
Widiech draheho kamenie mnoho.
Wſ́echnu priprawu odzlatta miel,
Odniehoż ſe Fafurnoch ſtkwiel.
Miel take předrahe platy,
Helm byl geho weſkeren zlatty.
Naniem koruna zlatta nowa,
A wni kamenie ſwietloſt mnoha. 181ª
Karbunkulowe tu biechu,
Po wſem ſe leſſe ſwitiechu.
Nebylo nikdi temne nocy y gedne,
By neſwitilo prawie iako y wedne.
Rubin wni negeden weliky,
A wte hřitcy[1]) ptak wſ́eliky.
A każdy krici, coz ma ſyly,
Reci řkuc: »pane mily!
Tobie dana chwala y čeſt!
To wzdy bylo, bude y geſt.«

---

[1]) Br. *krity*.

Cıniechu ſwym krıkem mnohu pychu,
Sedıece wkorunie nawrchu.
Tomu ſe ia zawſe diwi,
Ze zpiewachu iakozto ziwı.
wzdy ſem ſe tomu diwıl,
ze to Lawryn zkuzla cinil;
I diwno mi welmi toho,
Ze tak vmiel čarow mnoho.
Gmiel weſken ſtit pozlaceny,
Gehoz nemiel yzadny giny,
A byl geſt twrd prielıs doſtı,
Gehoz nemohl yžadny přemocy,
ani proboſtı kopiem
ani mečem y geden.
Na ſtıtıe gmiel lewhart geden,
Iakoby bıezel proſtřed leſſa
Kdyz prigıde, ten ſtit neſſa,
Tak pyſnie kzahradie teče.
Swog ſſtıt naramie[1]) ſwie zwieže.
A kdyz blızko zociſta,
Yhned ſe oba wztyciſta,
I wece geden kdruhemu,
Prwe witek kniezy ſwemu:
»Bohu poručme ſwe ſtieſtıe!
Tot da||wam, Getriſe! zwieſtie, 181ᵇ
Ze iakz ſem gey kolı vzřel,
By Angel byl, tot ſem gmiel,
Niektery mocneho rage,
Ze odienie tak drahe mage,
Az ſe weſkeren odzlatta ſtkwiel.
Wſak ſam gediny gel.«

Capıtola Gedenadſta.

GEtrich wece: »toho angela wızy rad!
Wſak dogdeme ſniın prace ſnad.[2])
Iat tobie, wıtku! radim lepe.
Wſtaw helm nahlawu, at ſe neklepe,
Zdat bude nahla prihoda,
By ſe nam neſtala ſkoda!
Budeš hotowiegı tıem,

[1]) V rkp. *naramnie.* — [2]) V rkp. *wſak ſnad; wſak* škrtnuto.

Neb ia to zagiſte wiem,
Prigela ſwa wgeho luku,
zet ſnim budem mieti muku.
Nebt ſu nam prawili gini,
Ze to wẛeckno ſprawem cini.«

Capitola XII.

LAwryn tam vcini hnanie,
Daſta mu oba witanie,[1])
Ta reky welikeho rodu.
Ach, prohriechu wezmete ſkodu!
Llawryn zwelikeho hniewu wece,
Potrhage znoznic ſweho meċe:
»Ach, blazni! kto was ſem poſlal ǵ̄t?
Data zato ziwot y ċeſt,
ze ſte zahradu zruẛili,
Swe ẛſkapy wruozi puſtili!
Iat gie ſtřehu předċlowiekem kazdym,
Protozt ia ſe ſwami[2]) ſwadim.
Kto gſu wam to radili,[3])
Byſte ſe ſēnu ſwadili,
Proċ ſu ſami || neprigeli 182ª
A ſemnu ſwu kratochwil gmieli?
Ach, přenemudři oſlowe!
wzdy poznate hoře nowe!
Kdyz ſta prigela wzahradu,
Chcyt odwas tiezkemu zakladu![4])
To vciniti chcy a mohu,
Day kazdy ruku a nohu!
Kto was zato proſyl toho,
ze ſte mie tak ſmutili mnoho?
Tiezce muſyte zaplatiti,
ze ſta kdy ſmiela tlaciti
Mu ruozi y me korenie!
Tohot chcy pomſtiti nynie!
prigdeta whoře a wmuku,[5])
Dayz kazdy nohu a ruku!«

---

[1]) V rkp. psáno pův. *widieni* a opraveno. — [2]) Slovo *ſwami* napsáno nad *ſe*. — [3]) V rkp. *radili* již psáno na kraji, drobným písmem jako předcházející *ſwami*. — [4]) V rkp. *zawadu*; srov. v. 412. — [5]) Br. *muku*.

Capitola Trinadſta.

GEtrich odpowiedie ſkazni,
Ne tak yako cinie blazni,
Geſto cinie to prchawie,[1])
Nemagic mudroſti whlawie.
I mluwieſe yako proſe,
Aby hniew puſtil mimo ſe,
Arka: »přemalitky lawryne!
Berz ſnas zaklady gine:
Plaſtie, kukly ſhrdla deř,
Ale tiech zakladow neben,
Ponoze a poruce!
Priprawis nas ktiezke muce.
Tot geſt naywietci radda:
nebeř kniezatom toho zaklada!
Striebra, zlatta doſti mame,
zet toho zakladu nedame!«

Capitola Ctrnadſta.

LAwryn wece:
»Co mi tiem ſwym zlattem hrozyte?[2])
Iat geho mā wiece!
ci toho newiete?
Ia mam ¦ ſtokrat wiece zlatta! 182[b]
Iako ſte wy knieżata byli,
Ale nectnie ſte vcinili!
Co ſte ſe natom pomſtili,
Ze ſte mi kořenie zruſili
I twrz y portnu zlatu?
Kteru ſte wzeli odplatu?
Tu ſte vkazali ſwu hrdoſt.
Vcinilli ſem wam kteru żaloſt,
Proč ſta mi neodpowiediela
A ſtiem dozahrady neprigela
I pomſtila ſwe ża oſti,
necinice[3]) mi te hrdoſti?
Tak byſta rytierſky zdala,
Byſta prawie ctnoſti znala,

[1]) Br. *plihawie;* slovo to jest červeně opravováno. — [2]) Br. verše 421 sl. sloučil v jeden; ale rým *wece* — *wiece,* jakož i velké písmeno *C* svědčí, že tu jsou verše dva. — [3]) V rkp. *necinite.*

Y podſtupil mie kazdy ſam.
Tot prawī zagiſte wam,
ze ſte nikdy dobri nebyla,
Neb ſte mi nectnie vcinila.«
Hanie ge tak dobru chwili,
Az by pieſſi vſſel mili.

Capitola patnadſta.

WEce Witek Wilantow tē rek platny,
Rytieř wewſech cinech nematny:[1])
»Getriſſe! to dobře ſlyſis,
Ale nerownie ktomu ciniſs.
On mluwi wſſi ſwu myſli y woli,
Přednami ſtoge napoli,
Chtie brati zaklady nehodne
I zdalſt ſe to, pane, podobne?
Iat ſe ſnim ruče ſperī;
Wezma gey zanohy, ozemi gim vderim!«

Capitola Seſtnadſta.

TEhdy odpowiedie ten Berunſky kniez:
»Witku! boh geſt mocny, to wiez.
Wiez to, Witku! yakz ſy ziw,
Ze '' boh vcinil niektery diw 183ª
I wlozil na tohoto muzika,
Zet nany tak hroznie krika.
By niektereho vdatenſtwie na ſobie negmiel,
Tak by nam mluwiti mnoho neſmiel.
Witku, tomu zagiſte wieř,
ze toho ctie lide y zwierz,
Nakohoz boh ſwog diw wzlozil,[2])
Yakoz nadnim geſt vmieril.
Protoz poſluchayz me raddy,
A newezmem tiezke wady.
Cozt prawī, to dobře ſlyš!
Bud vdaten, ale neprielis.
Bud welmi vdaten ktomu,
Nebo hylbrant nā prawil wdomu:

---

[1]) V rkp. *nemaly*. — [2]) Br. *wlozil*.

kto [1]) chce mudrym muzem ſluti,
Nechayz ṙeci mimo ſe pluti!
Cin, yako by nemohl ſlyẛeti,
Tak ċeſt y chwalu budes gmieti.
A kdyz ſwe naſyle zwieṡ,
leċ zle neb dobṙe, wzdy probude,
Takt wzdy bezhāby bude.«
Witek ſe rozhniewa ztoho,
Poċe kniezy lati mnoho:
»Kto prawi, by ty byl witiez,
Ten zlie mluwi, to kazdy wiez
Geſt hubeny, kto tie zareka gmiel.
Ty by myſſi rozhniewati neſmiel!
Gizli ſe toho muzika bogiſs,
Ze tak truchlie pṙednim ſtogiṡ?
Ċi nevſaṡ pṙednim ziw byti?
Wſſak nas geden mohl by tiſic podſtupiti!
Ci nemaṡ nadiege vboze?
Wẛak ſedi yako nakoze!
Zagiſte mohu to mluwiti:
Gich tiſic mohl byl dobṙe podſtupiti!«
Reċ dokona Wi||lantow ſyn, 183b
Hniewiwie odpowiedie lawryn:
»Witku, ty chceṡ welmi lit byti!
Chceſli wẛak koho ziwiti,
Oſtaneli kto ziw pṙedtebu,
To maṡ wſeckerno pṙedſebu!
Gſyli dobry druh, dobṙe toho vziwes!
Leċ mie podſtupiti ſmieṡ,
Radimt, tak ſemnu nehoṅ!
Sſeda podtiehni ſwog kuoṅ,
Podtiehni vzdu ſwu y woṙe,
A nedogdeṡ haṅby y hoṙe.
Stanet ſe mezy nami ten diw,
Zes ho newidal yak ſy ziw!«
Witek ſe naſtranu zboci,
Sſweho oṙe dolow ſkoci,
I vpoſlucha te rady,
Podtieże oṙ, boge ſe ſwady.
Doſah helmu, kdez ſe klepe,
Vwaza gey dobṙe lepe.
Wſkoci na oṙ bez ſtṙmenow,

[1] V rkp. *Neb kto.*

Z toho zyſka diek lawrynow.
Lawryn wece: »Mieg diek[1]) z toho!
Vcinil ſy křepkoſti mnoho.«
Ihned pohnaſta naſe milie
Podle te giſte chwile.
Oba pokopie ſyżeſta,
Tak druh proti druhu hnaſta
Iako dwa nerowna rarohy,
Geden maly, druhy mnohy.
Lawryn, ten gmiegieſe kratke nohy,
Wſak ſetře Wylantowy rohy.
Witek ſe chybi lawryna,
Prigide mu zla hodina!
Zbo||de Lawryn Witka z Oře, 184[a]
Dogide haňby y hoře!
To ſe mu nikdy neſtalo,
Co ſe mu kdy ſecy vdalo!
Zbode dolow reka ctneho,
Skoci yhned ſoře ſweho,
I chtieſe wzieti tiezky zaklad.
A iakz by byl wzal gey ſnad;
Byt byl Getrich nepriſpiel ruće,
Byl by vſekl nohy y ruce.
Berunſkemu ſe geſtie neſtyſtie,
Wece: »Lawryne, poćekay geſtie!«
Zatiem ſwog meć wytrże,
Witka ſweho towariſſe zawrże
A rka: »nebeř tiech zakladow!
Mamet doſti mieſt y hradow.
Puſt hniew a nerod ſe hniewati,
Tot możeme wſecherno dati.«
Hniewiwie Lawryn wece:
»Iat chcy gedno nohy a ruce!
Y coz ia nawaſe hrady dbam?
Iat gich ſtokrat wiece mam!«
Hniewiwie tu Getrich ſtaſe,
Hniewy weſken třepotaſe
A rka: »witek ḡt mog towariš,
Kto koli•chce, ten to ſlyš!
A ſemnu ḡt wygel wen.
Bylli by mu wzat zaklad ten
A ia ztratil towariſſe toho,

[1]) V rkp *Michodiek.*

Miel bych proto hañby mnoho.
Wſickni by mi zazle mieli,
Kto by namie to zwiedieli,
Na Getricha Berunſkeho,
Ze dal oſekati towariſe ſweho!«
Welmi kricieſe Lawryn maly, 184b
Az zwuk bieſe powſem ſkali:[1])
»I co ia natwe gmie dbam?
Zes ſem priſel, rad tie znam!
Co mi oſwem towariſi prawis,
Tyz mi zaklad y ty zde oſtawiš!
Iat was wzdy priprawim k tomu,
Ze wiece neprigdiete kdomu!
Wy ſte mi zahradu zruſili,
Zlatta wratta wyſtrcili,
Wſeckerno kořenie ztlacili,
Nectnie ſte wtom vcinili.
hanebnie to zaplatite,
Tiezke zaklady ſtratite!
Bych byl tak mal, nemni nikoli,
Was tiſic podſtupil bych napoli!«

Capitola XVII.

GEtrich ſ Lawrynkem te řeci přeſta,
Bieże k oři toho mieſta,
Bezſtřmenow na oř wſkoci,
Klawrynowi ſe poboci,
Poče kopie podgimati
A chtie nalawryna hnati.

Capitola XVIII.

HYlbrant prigede wtu dobu,
Dietleba priwede s ſebu
A take Wolffarta wztekleho,
Genż nikdy nelitowal ziwota ſweho
Ani nazemi ani namori.
Lawryn wſechny priprawi khori.
Kdyz chtieſta whromadu hnati,

---

[1] Br. *skaly*.

Hylbrant poče naknieże wolati.
Welmi hroznie naň kricieſe,
Aby ſkocil ſo||ře ſpieſe, 185[a]
A řka: »Getriſſe, mily pane!
Wiečna ſe hanba tobie ſtane!
Kdyz me raddy nepoſlyſiš,
ziwot, čeſt y zbozie ztratiš!
Ty toho muzika neznaš,
Ceſt y ziwot zato daš!
Twe proti niemu honienie,[1])
Tot wſe platno nic nenie.
Getriſſe, mog pane mily,
By miel wſeho ſwieta ſyly,
Budeš od nieho dolow zboden,
wiec knizadne cti nehoden!
Tu wſie cti muſyš přeſtati,
A nic nebudeš mocy doſtati
Sweho mieſta mezy kniezaty.
Lepſit raddy nemohu dati:
Sſed s ſweho oře ſpieš
A podſtup Lawryna pieš!
Nikakz geho dobyti lze nenie
Progeho dobre odienie,
kopim ani[2]) mečem; wſak,
Pane, radimt tobie tak —
A tu ſwe ſyly pokuſyš:
Snad gey tiem bitim ohluſiš.
Wezma ſwog meč wruku prawu,
Big gey whelm mečowu hlawu!
Gedine leč by boh nechtiel pomocy,
Wzdy gey zbawis geho mocy!«

Capitola dewatynadſta.

GEtrich nevcini meſkanie,
Naplni miſtrowo kazanie
I vpoſlucha geho ſlow,
Skoci[3]) s ſweho oře dolow.
Getrich, hrozny, hniewiwy muz,
Wece: »Lawryne, || pomſti ſwe żaloſti guż![4]) 185[b]
Bud tobie odpowiedieno dnes!

---

[1]) V rkp. *kanienie;* Br. *konenie.* — [2]) Br. *ane.* — [3]) Br. *sskoci.* — [4]) V rkp. *gzi.*

Iakz chceš kolı, tak to wiez,
Pomſtı ſwe welıke zaloſtı
I te prielıſ́ne hrdoſti!
żet ſme zahradu zruſſıli,
To ſme radi vcinili!
Pomſtı ſweho welıkeho naſyle!«
Lawryn odpowiedie milıe:
»Getriſſe, mily pane,
Wſ́e, coz zadaš, tot ſe ſtane!«
Y počeſta wazatı ſſtity.
Lawryn doſpiew, naň ſe ritı,
Da Berunſkemu kniezy hroznu ranu,
ze mu ſtıt[1]) letıe naſtranu.
Getrich poče se hniewatı,
Wlawryna hroznie rubatı.
Tomu malıtkemu panu
Da mu Getrich hroznu ranu;
Vderi gemu ſtitu naroh,
Ze yhned pade wedle noh.
Iakz kolı welmi ſecieſ́e,
Wſ́ak geho dobytı nemozieſe
Progeho dobru priprawu.
Chtıeſ́e mu ohluſıti hlawu,
Yakoz odhylbranta ſlyſ́el bieſ́e.
Lawrynka welmi tepieſe,
Přewelmi hroznie mečowu hlawu
Wtu korunu zlattu nowu;
zbi mu ſ helmu wſıcku korunu,
zkazy na niem kraſu onu.
Tepa mečem take rany,
Az zwuk bıeſ́e nawſe ſtrany,
Tak twrde rany dawaſ́e,
Powſem ſe ſwietıe rozlehaſ́e.
Y pohorach ¦¦ ten ſlyſ́ıechu 186ª
hluk nemaly. Tı wſıchni, ktoz tu biechu,
Ten zwuk zamilı ſlyſıechu.
Lawryn newiedie, kde by byl,
że gey Getrich přewelmi byl.
Wſ́eho hrdinſtwa zapomenu,
Gıde před Getrichem wſtranu.
Tu pak podle ſebe drapie,
Doſaže newidane kapie,

---

[1]) Br. *sstit'.*

Aby ſe gi mohl prikryti,
By ho Getrich nemohl widieti.
A iakz geho koli newidiel,
Proto weliku pracy gmiel.
Welmi hluboke, twrde rany,
Ty gſu Getřichowi dany
Od lawrynka muže toho;
Staſ̌e[1]) mu ſmutka mnoho
Odlawrynka toho muzika.
Krew z Getricha přewelmi ſtrika
Skrze ge° odienie hrde.
Dawaſe gemu lawrynek rany twrde;
Kdyz ſe bieſ̌e přednim ſkryl,
Přewelmi nemiloſtiwie wen bil.

Capī XX.

WEce Getrich ten rek:
»A zdali geſt gey wzal zmek?«
Tak ten hrdina powiedie,
»Kam ſe podiel, ziw newiedie;
Kamos předēnu vpade,
Vmale chwili yako ſe propade.
Ach, kterakut bych chtiel dati ranu,
Bych tie widiel wkteru ſtranu!«
Nawſe ſtrany gmiegieſ̌e ſluch,
Neb mu bieſ̌e || toho kruch. 186[b]
Obratiw ſe vderi po niem,
Iakoz yhned prawi oniem,
Ze chybi[2]) ſe geho, wzeḋ vderi,
Whrozny kamen podle dweri,
Ranu na loket[3]) ſſiroku
A dobře nadwa hluboku,
Tak iakz neſnadno oku[4])
Kdyz widati odktereho reku
Take rany kdy widati,
Iako ſe getrichowi prihodilo dati
Whniewu vweliku zlobu.
Tehdy lawryn yhned wtu dobu
Na Getricha ſe riti
A poče gey přewelmi biti,

[1]) Patrně m. *ſta ſe.* — [2]) V rkp. *chybılı.* — [3]) V rkp. *loktech.* — [4]) V rkp. *obu.*

Toho ſſlechetneho pana.
Getrich prawie rozpomena,
Ze geho nemoz ohluſiti
A yżadnu ſſečbu dobyti,
Ihned toho muzika piedi
Na ſermowanie pobiedi.
Llawryn mu powoli toho,
Vcini Getrichowi ſmutka mnoho.
Hylbrant nemože ſmlčeti,
Poče naknieze křičeti:
»Getriſe, mily pane!
Ač ſe odlawrynka ta ſmrt ſtane,
Nemohl bych tebe wiec zapomenuti,
Zaloſt y ſmutek muſylt bych mieti.
Widati zaloſtne čaſſy!
By chtiel ſtebu giti zapaſſy,
Snad by miel lepſi kwas!«
Llawrynek mu powoli wten čas.

Capitola dwadcata I.

HIlbrāt wece: »pane, radimt tobie, 187a
Prigdelit kterak Lawryn ktobie,
Za to welmi proſym tebe,
Nepuſt geho wiec odſebe!
Tat kapie gemu platna nebude,
Wzdyt w tom bogi ztraty nezbude.« [1]

Capitola dwamiedcytma.

GEtrich powiedie wty čaſſy:
»By chtiel ſemnu giti zapaſſy,
Tomut bych ia welmi rad.
Lepet by mi ſe zwedlo ſnad.«
Getrich, z Beruna hrdina,
Hniewaſe ſe nalawryna.
Lawryn vrozomie tomu,
ze Getrich hniewiw ktomu
A chce ſnim zapaſſy giti,
By geho mohl kudy dogiti;

---

[1] V rkp. *z* nad řádkou.

Powoli mu toho ruče.
Iakz drzieſe meč ſwog wruce,
Tak gim yhned wrže preč
I podſtupi geho pieš.

Capitola dwadcata třeti.

TEhdy ten Lawrynek vbohy
Sſtíſtſe Getrichowi nohy,
ze yhned oba wtu dobu
Kzemi vderiſta ſebu,
Az Getrich nohami bleſtie.
Proto mu ſe přewelmi ſteſtie.
Hanba bieſe toho reka,
ze tak odmaleho člowieka
Muſſi nazemi letieti;
Poče ſe welmi ſtydieti.
Tak ta dwa vdatna muže
Dogideſta oba nuze,
Tepuce ſe || a tlaciece,[1]) 187b
yakz kto mohl naywiece,
Geden wzhoru, druhy podeň.
Lawryn by Getrichowi rowen,
I bylby wzal tiežke zaklady,
By nebylo ſtarcowy raddy,
Genz kričal welmi wzhoru wſtana,
Zawolaw naſweho pana
A řka: »přetrhniz mu ruče pas!
Oſtogiš mu wten čas,
Wniemzt ma dwanadſt mužow ſyly!
Cin, tot radim, pane mily!«
Diwne by gich hrozne dawenie,
O niemž nechame prawenie.

Capi XXIIII.

GEtrich ſylnie hniewiw bieſe,
Welmi znieho ohen zzieſe;
Iako zwyhnie odkowaře
Tak přehrozne gdiechu zaře.

---

[1]) V rkp. *tlaciece ſe.*

Swych ſe wſech vdow odwaze,
Hniewiw bieſe welmi ſtaře.
Negmiegieſe y gedne miloſti,
Bieſe pln hniewu y zloſti.
Getrich z Beruna hrdina
Wezma zapaſec lawryna,
Prudce gī ozemi vderi,
Tak ſe ſnim hniewiwie ſperi.
Wzhoru gey zdwihna, kzemi luci,
Az ſe [1]) gemu paſec opuči,
Genz ſe lawrynkowi ſta hrozna tuha.
Zdwiże gey Getrichow sluha
Hylbrant, ſtary miſtr getri||chow, 188ᵃ
Wniemż miel ſyly dwanadſt mużow.

Capitola dwadcata pata.

GEtrich poče hniewiw byti,
Lawrynkem ozemi biti.
Co mu vcinil, to mu zaplatil,
Neb [2]) giż bieſe paſec ztratil,
Wniēz miel nadiegi y vtiechu —
Ale přetrzen bieſe pohriechu! —
Genz mu byli dali wilij.[3])
Tu ſwe ztratil wſecky ſyly.
Nemoże geho ginak dobyti,
Poce gey biti y tlaciti.
Llawrynek poče welmi kričeti,
Coz mozieſe ſyly mieti.
Tak hrozny hlas puſti s ſebe,
Az prawie gdieſe podnebe.
I pohorach y poſkali
Slyſiechu ten zwuk nemaly.
Tak kriecieſe dluhu chwili,
Aż by pieſi vſſel mili.
Slyſew kazdy y neſlyſe.
A kdyz lawryn leziese nedyſſe,
Tu pomeſkaw malym čaſem,
Opiet kriče hroznym hlaſſem.
Tu wſečka ſta geho pycha.
Zwola welmi na Getricha,

[1]) Br. *te.* — [2]) Br. *nes.* — [3]) Br. *wily.*

Natoho vdatneho muże,
neb mu bieſ́e toho nuze,
Aby mu zdrawie probawil
A ziwota nezbawil.
Zaloſtnie kricieſ́e, hledie wnebe,
A rka: »reku z Beruna! proſym tebe,
Day mi wtom vziti || ſebe! 188b
Raċ mie s ziwotem puſtiti!
Chcyt twog wierny ſluha byti,
Poddan wſlużbu y wkazanie.
Vcin to prowſ́ecky ctne panie!
I ſtſem ſewſ́im, coz koli mam,
Sewſ́em ſe tobie wſlużbu poddam,
Leċ bud ſtriebro, leċ bud zlatto.«
Getrich prohniewy nedba nato.
Coż koli Lawrynek proſieſ́e,
To wſecko nadarmo bieſ́e,
Neb ſe Getrich welmi Hniewaſ́e.
Y gedne proſby nedbaſ́e,
Dawie, tlaċe, tepa mnoho,
Az ſe rekom zżeli toho,
Kteriz [1]) tu prihledagic ſtachu.
Tit geho wſickni pykachu,
Ze ma tak żaloſtnu ſmrt mieti.
Poċe Lawrynek nadietloba wolati
A ŕka: »ſtyrſky a nerozpaċny reku,
Pomoz mi malemu ċlowieku!
Nechayzt toho vziwam,
że twu ſeſtru wlaſtni zaſebu gmam,
A vwelike ctnoſti geſt.
Pomoz mi prowſ́ech panij [2]) ċeſt!«
Dietleb nepomeſ́kaw dele,
Vċini proſſenie cele
A rka: »Getriſſe, ſſlechetny pane
Cozt proſym, nechayt ſe ſtane!
Za tot tebe proſym mnoho,
By mi dal Lawrynka toho.«
Nic getrich neod||powiedie. 189a
Dietleb tak opiet powiedie:
»Vſlyš mu Proſbu kſobie!
Vciniż, coz libo tobie,
A napln mi na tom mu wuoli!«

[1]) Br. *kteŕez*. — [2]) Br. *pany*.

Getrich geho nepuſtı nikoli.
»Proſym tebe prowſ́echny rytıeŕe
A ŕka: tot beru kſwe wieŕe,
Zet chcy toho zaſluzitı;
Raċ ho promie propuſtıtı!«
Darmo by, coz proſy koli,
Nepropuſtı geho nikoli,
Neb tak ſylnie hniewıw bieſ́e,
Ze ſlyſ́etı nemozieſ́e,
Co geho Detleb proſıeſ́e;
To wſechno nadarmo bieſe.
Detleb opiet wece kniemu,
Ktomu reku Berūſkemu,
Wolaſ́e welmi y proſe,
Aby hniew puſtil mimo ſe,
A rka: »vcin prome zaſluženie!
Puſt Lawrynka prowſ́e panie!«
Hniewie odpowiedie hrdina:
»Nedamt nikolı toho Lawryna!
Pros, zaċkolı chceš gineho!
Lawrynkat nedam žetıe tweho.
Waſ́e proſba geſt daremnie,
Coz kolı mluwite kemnie.
Vcinil mi mnoho žaloſtı,
Zaplatıt mi tıežce doſtı!
Gınakt nemoz zaplatiti,
Muſyt ſwog ziwot ztratıtı!«
Dietleb ſe welmi hniewaſe,
K Getrichowi takto mluwıeſ́e:
»Getriſſe, mily pane mog!
Proſym¦¦, by mi dal hniew ſwog. 189[b]
Slechetny z Beruna reku,
Odpuſ́t tomú malemu ċlowieku,
Lawrynowi memu zetı,
A mie wiec zaſluhu gmietı!
Dokudz ſem ziw, chcyt ſlužıtı
A wzdy wtwem kazani bytı.
Stıem ſewſĩ, coz kolı mam,
Stıem ſe tobie wſluzbu poddam!«

Capitola dwadcata VI.

GEtrich welmi hniewiw bıeſ́e.
.Coz koli detleb mluwieſ́e,

Slyſeti ho nerodieſe,
Nebot ſe welmi rozlitil bieſe.
Llawrynek nemože y gednoho vziti,
Muſy [1]) mu naziwot giti.
Ach, vboheho Lawryna!
Gižt mu priſla zla hodina!

Capi XXVII.

WEce Detleb: »twut priezen ſtratim
A te proſby ktobiet vkratim.
A Lawrynka chcyt wzdy wyplatiti,
Bycht miel za to ziwot dati!«
Coz Detleb proſieſe koli,
Wſak mu getrich nepowoli,
By chtiel puſtiti lawryna.
Prigide mu myſl gina,
Y chtie gey gmieti bez geho wole.
Skoči [2]) brzo ztoho pole,
Sweho ſe oře chwati,
Chtieſe na Getricha hnati.
Wkuon ostrohama vderi,
Kniemu prihnaw, ſnim ſe ſpe||ri 190ª
A řka: »geſtie day mi toho Lawryna,
Iakz geſti tobie ma priezen mila!«
Getrich mlcieſe yako kamen,
A vrozomie dobře naniem,
Ze ſe hniewa. ten hrdina
Wztyci maleho Lawryna.
Kdyz gey detleb szemie chwati,
Tepruw ſe weň duſe nawrati.
Hna preč a s ſebu gey neſa
Do gednoho kraſneho leſſa,
Bud Berunſkemu libo neb newdiek.
Dietleb nedba nato wſak,
Hna preč ſlawrynkem do Boru,
Schowa gey podgednu horu.
Dietleb getrichowi w tom odola.
Getrich nahylbranta zwola:
»Kaž mi ſē orze podati,
Muſym poniem brzo hnati!

[1]) Br *musyt.* — [2]) Br. *skoče.*

Llawrynka mi chce vneſtı,
Ruċe każ mi orz priweſtı!
Gēz mi vcinil żaloſtı mnoho:
Muſyt zlym vzitı toho!«
A kdyz mu podachu oře,
Każdy ſnim dogıde hoře.
zaloſtı y hniewem chtıe ſe wztecı.
Wze ſ́tıt ſhelmu naplecy,
Hna tam za nimi doleſa,
Tluſte kopie wruce neſa
A řka: »aċby ċert ſtriehl tebe,
Wzdyt pomſtim Witka y ſebe!«
Y hna ruċe přeſ les ponich.
Zanim doſtı hrdin ginych,
Wolfart, Hylbrant, Witek take,
Ten wzdy ſtrogıl boge wſ́elıkake,
Tí wſ́ichni gediechu poniem.
Lawryn vzře, że || ſe zlıe mele oniem. 190b
Kaza ſe podgedlı ſkrytı
A dietlowi proti nim gitı.
Dıetlew podpniem Lawryna schowa,
Sam ſe kbitij prihotowa.
Gede protı nim zleſſa,
A ſwe kopie wrucc neſa
A řka: »day mi geſtıe toho Lawryna,
Yakz geſt wſ́ecka ċeſt mila!«
Darmo detleb proſbu ztratı,
Lawryª Getrich nerodi datı.
Kdyz kopie chtıeſ́e ſpuſtitı,
Dietleb nerodı poſtupiti.
Kdyz ta dwa vdatna muże
Prawie bezewſ́ie nuze
Hnaſta na ſe tak witıezſky,
Kopie zlomiſta rytıerſky,
Tuż pak nazemi ſkocıſta,
Prudce ſe meċoma biſta.
Dobẏw kazdy[1]) meċe sfwych noznic oſtreho,
Rubaſ́e geden wdruheho.
Poċeſta taky bog bratı,
Az mie tu by hrozno ſtati.
Druh ſe na druha hniewaſ́e
A hrozne rany dawaſ́e.

1) Br. *kazde.*

Zwuk ſlyſiechu zapuol milıe,
Komuż bieſe poſluchatı pilıe.
Dietleb poċe hniewiw bytı,
Nagetricha ſe riti,
I poċe nań welmi bıtı,
Chtıe Lawrynka zproſtitı.
Vderi nań ſylnu ranu,
Az mu ſtit letıe naſtranu.
Poċe gey welmi rubatı,
Az Getrich poċe poſtupowatı.
To vcini prowelıku peci,
I poſeże kſwemu mecı,
Chtıeſe toho || ſermowanim zbyti, 191a
By ho dıetleb nemohl bitı.
Miſtr Hylbrant powiedie ſtoge:
»Sliſte, towariſtwo moge!
Wıtku, Wolfarte, vdatna reky,
Bezwady gſta vdatna ċlowieky,
Nedayme ſe gima dele ſecy!
Racte nadetleba tecy!«
Coż rozkaza, to muſy bytı,
Sam ſe na Getricha ritı
A nadietleba tato dwa.
Vkrotiſta gey gedwa,
An ſe tak ſylnie brani,
Bezmala oba (ne)rani.
Az muſy ſwog meċ ſchowatı,
Muſſı gich raddy poſluchatı.
Hilbrantu [1]) prigide nowa radda,
Kopie ſweho pana pożada.
Tu ſe geho take nepuſtı,
Az ſwog meċ wnoznice wpuſti.
Powiedie Hylbrant, ten ſtary muż:
»Budtez prietele iuż!
A newadtez ſe dele,
Proſymt was zato cele!
Nedam ſe wam dele bitı,
Muſyte prietele biti!«
Lawrynka take vwedechu vpriezen,
tak ze geho gmiegıeſe zawiezen.

[1]) V rkp. *Hilbrant tu.*

Capitola XXVIII.

TEpruw Lawryn z hory wygide,
Kdyz ſe Getřich a dietleb ſnide.
Yhned dietleb gede doleſa,
Wrati ſe a ſwaka neſa.
Hniewiwie nan Getrich wzhlede,
Witek hniewy az pobledie.
Oba naň nemilie hlediela,
A||neb ſta ſnim pracy gmiela. 191b
Dietleb Lawryna otaza wtu dobu
ařka: »Gmaſli mu ſeſtru zaſebu,
Proč ſy toho mi nedal wiedieti?
Chtiel bych tie rad zazetie gmieti.«

Capi XIX (!).

LAwryn wece: »Detlebe, tot powiedam,
ze twu ſeſtru giſtie mam.
Zaloſtniet ſem gie zapomniel,
Kdyz ſem zhory odnie pryč gel.
Tot ſe wčera zgitra dalo.
Ach, kto ġt to wiediel, by ſe tak ſtalo
Tak neſtiaſtne odſuzenie,
Prawimt, odſwe mile panie.
Seſtra twa kralowna ġt,
Mat zbozie, rozum y čeſt.
By gedla zlatto wedne y wnocy,
Wſak by ho nemohla přemocy,
Ani toho draheho kamenie,
Oniemż netřeba prawenie.
Piedimuzikowe gſut gi poddani.
Slyš, detlebe y wy pani!
Tot prawim zagiſte wam,
ze te panie dobych ſam.
Sſtirſko geden hrad bieře,
Kdez ta ſlechetna pāna bydleſe —
Poſluchay, Detlebe pane!
Sſtieſtie, kdyz chce, wzdyt ſe ſtane.
Kdyz gide nachwili kracenie,
A okolo nie panny y panie,
Wſelike komornice

y rozlıčne ſ||lužebnice,[1]) 192ᵃ
Gdiechu okolo nie take
Panny y panſtwo wſelıkake.
Wſak kteri tu kolıwiek bıechu,
Tıt gıe wſſckni ſtřezıechu.
Chytře gıe nanich dobych.
Kdyz přednimi napřed bych,
An mne nizadny newidi,
Ani take kto ſe ſtydi,
Y ſed pod lıpu zelenu,
Tu wzech ſobıe pannu zaženu.
Chcy gı rad zakralownu gmietı,
Ana iako ſlunce ſwietı
Mezy ginymi pannami
A mezy paniemi kraſnymi.
Ruce bıezech na tu luku,
Y zdwizech gı zabielu ruku,
Tu překraſnu diewecku,
I prikrych gı ſwu kapicku.
Dohory gi s ſebu wzech,
By gı ctilı, to prikazach,
Aby gı radı ſluzılı
wſſckni, ktoz by whoře bylı.
Muzıcky y muzıkowe
Strogıechu radoſtı nowe,
Odrozlıčne kratochwıle
Ma čaſy welmi weſele.
Pıedimuzıkowe chodie zani,
Neb geſt tak bohata pani,
Odwſelıkeho zbozie prebohata
Y odſtriebra y odzlatta,
Mowita nadewſe panie,
Y oddraheho kamenie.
Geſtıet wıece prawim wam:
Striebra, zlatta doſtı mam,
Wıece nez wſſckni krali mohu gmietı
Ge||ſtıe wiece chcy powiedieti: 192ᵇ
Gi ſē wſecko porucil,
Nic ſem odnie neodlucil.
To zwas kazdy dobře wiez:
lec bud kral, leč bud kniez,
I což naſwietıe zemi koli

[1]) Na str. 191*b*. zachováno dole v kustodě *lužebnice*.

Whorach, wleſıech neb napolı,
Wſ́echny bych ty zemie kupıl,
Wſak bych ſwe hory nepoſtupıl!
Zlattem bych to wſ́e zaplatıl,
zemie ſwe wſ́ak bych neztratil;
Gedno zlattem a drahym kamenim
Bylıby wſ́e zaplacenȳ (!).
Zagıſte chcy powiedıetı,
Mohl bych geſtıe zlatta mietı
Zatri zemie bohate,
Iako ſu kde zemie gmenowate.
Topazyony rozlıčnymi
Wſ́ecko bych zprawıl, kameny drahymi
Y wſ́elıkymi Yacynkty,
Take mnohymi Granaty,
Coz rozlıčnych Kryzelıtow
I take předrahych Proſelitow [1]) —
Kto by mohl wſecko gmenowatı,
Nevmiel by ſe ztoho wyprawitı
Neb zwiedıetı wſ́ech gıch mocy.
Niektere ſwietıe we dne y wnocy,
Druhe ma tu moc take,
Ze dawa weſele wſ́ake,
Ani mu geſt chudu bytı,
Kdyz moz toho kamenie dobytı.
Wſ́echno pogeho wolı geſt,
Mat radoſt, zbozıe y ceſt,
Wſe, coz żada, ſe ſtane,
Komuz ſe gmietı |, doſtane 193ᵃ
To tak predrahe kamenie,
Oniemż gız necham prawenie.
Tot prawim, Dietlebe pane,
Tot ḡt gız poddano wſ́e.«

Capitola Tridcata.

DIetleb powiedie tak:
»Zagıſte lıbo mi wſ́ak,
Ze ſem ſe byl nato ſnazil
A ſwog ziwot zatıe wazıl.
Day mi mu ſeſtru wıdıeti,

[1]) V rkp *ſe* červeně nad řádkou.

Chcyt tobie nadgine prieti,
Aċ geſt prawda, cos ty prawil.
Pomni zet ſem tie ſmrti zbawil.
Lawryne, ctny rytieri,
Praw prawdu, yakż tobie wieřil!«
Powiedie Lawryn, maly kniez:
»Dietlebe, to zagiſte wiez,
Seſtra twa ſ́lechetna pani ḡt,
Magit gi wſ́eckny panie wċeſt.«
Poċe dietleb weſel byti,
ze mu geſt kſwe ſeſtře giti.
Hylbrant ten mudry muż
Wece: »budte prietele iuż!
Pane mily, me raddy ſlyṡ,
Bud detlebow towariṡ!
Přeg tomu ſylnemu reku,
Możt pomocy proti wſ́elikemu ċlowieku.
Możeṡ gey rad zatowariſ́e gmieti,
Aċt on bude ſprawu wieru prieti.«
Getrich vpoſlucha miſtra ſweho,
Ařka: »Chcy byti rad prietel geho.«
Wſtaw Hylbrant poċe tam giti,
By mohl ſ Getrichem inluwiti
A ktomu gey priprawiti,
Aby prietele ſpolu mo||hli byti, 193b
A řka: »dietlebe, mily pane!
Wież, żet to zamnoho natobie ſtane!
Maṡ chwalu toho y ċeſt,
Ze twog towaris geſt,
Gemuż ſu recy poddani
I rytieri y mnozy pani.
Ktoz gey koli znagi,
wſickni gey radi zaprietele gmagi.«

Capitola Tridcata prwa.

DIetleb ktomu wece tak:
»wazil ſem ſe toho wſ́ak.
Dali lawrynowi kmiloſti prigiti,
Tehdy chcy prietel geho byti,
Nebt geſt Lawryn mog ſwak.«
Hylbrant odpowiedie tak:
»nechcē ſe hniewati dele,

Budme wſichni[1]) giż prietele!«
Ihned dietleb ten rek ſtyrſky,
Hylbrant a[2]) Getřich berunſky
Slibili ſobie ſwieru prieti
A Lawrynka take wtom towariſſe gmieti,
Iako by byl welmi welik.
Nic mu nepomohlo wſelik,
Sam ſe toho nedoſluzil,
Kromie dietleba ḡt natom vzil.
Powiedie ten maly muż:
»Kdyz ſme prietele iuż,
Muſſyt wſe předwami zgeweno byti,
Nelze ſe nizadnemu ſkryti.
Zlatto, ſtriebro, kde co mam,
Sprawu wieru předgit[3]) wam,
Leſſy, kamenie drahe y wſe zbory.
Pogedete ſēnu dohory,
Tu tepruw vzrite di||wy, 194a
Gichzt ḡt newidiel zadny ziwy.[4])
Vzrite tu kraſne kratochwilie,
Prikazit wam ſlużiti milie
Wſſem mużičkam y muzikom.
Vzrite wiece pak po tom,
Ani tak rozličnie hragi,
Smutna ſrdce okriewagi.
Pro tak welike weſele
kazdy mni, by byl w Ragi dele.

Capitola Tridcata druha.

GEden bubnuge A druhy piſtie,
I gednomu ſe neſtyſtie.
Třeti trubi, Ctwrty hude,
A tot wſe předwami bude.
Patí w Turneg hragic koli
A zadneho nikdy neſkoli.
Pakli kto żada miloſti,
Tut gie ma prieliš doſti,
Zet leto tak brzy mine.
Kraſyt nemohu prawiti gine,
Neb gie ḡt tak prieliš mnoho,

---

[1]) Br. *wsickni.* — [2]) Br. *y.* — [3]) Br. *priegit.* — [4]) V rkp. *giny.*

Az nelze wyprawiti toho.
A tiem was chcy vgiſtiti,
Smieteli ſe kemnie puſtiti.«
Tehdy ti rekowe, geſto tu biechu,
Wewſ́em gemu newieriechu,
newieduc, co zdieti, ſtachu;
Hylbranda miſtra otazachu,
Co by bylo ztoho vciniti,
Byloliby ſlawrynem getſ.
Hylbrand odpowiedie tak:
»zagiſte newiedie wſ́ak,
Co mi ktomu raditi g̃t,
Zčěhož bychom mieli [1]) chwalu y čeſt.
Getřiſſe, mog mily pane,
Kterak ſe koliwiek ſtane, || 194ᵇ
Wzdy ſe whoře dati zname!
Neb ač proſtrach nechame,
Wſ́ichni by nami klamali
A řkuc: ‚tam proſtrach neſmieli!‘
Kdez by nany to zwiedieli,
Toho bychme hańbu mieli.
Lepe tam ziwoty dati
nezli proſtrach nedbati.«

Capitola Tridcata třeti.

GEtřich odpowiedie [2]) ktomu:
»Poručme ſe wſickni tomu,
Ziwoty y zdrawie!
Neb to lide čaſto prawie,
Komuž gedno bude chtieti,
Tomut moz ziwota prieti.« —
I mluwil to a newieda —
»Potkali nas hoře, nā bieda!
Nechtie ſe w ſtrachu dati znati,
Muſie odwas ſkodu brati —
Tez ſe ſta tiemto lidem —
A řkuc: nechayzt zbiti budem,
Wzdy ohledame, co wte hoře!«
Wece Witek, ſyn Wilantow:
»Ia ſem geti take hotow.

[1]) Br. *gmieli.* — [2]) V rkp. *neodpowiedie.*

Geliž ho ſto čertow vdawi,
Wſelik nas prace nezbawi.
Wiem, ze lže, což[1]) koli prawi,
A nas tudy kſobie priprawi.«
Wolfart, gēz wztekly ſlowieſe,
Ten takto ſlowa mluwieſe:
»Nechayzt zato ziwoty dame,
Wſak tu horu y kraſu ohledame,
Oniez geſt nam prawil mnoho.
Gednak pokuſyme || toho.« 195a

Capitola Tridcata Ctwrta.

HYlbrant wece ten ſtary kniez:
»Lawryne, to zagiſte wiez,
Tiem ſe wſichni vgiſtime,
Natwu ſe wieru wſickni ſpuſtime.
Pomniž nato, mily pane,
At[2]) ſe nam kriwda neſtane!«
Witek wece: »by bylo pome woli,
Nepřelſtil by mie nikoli!«
Llawrynek poče ſlibowati
Arka: »nerodte ſe mne obawati.
Wſe bude powaſie woli,
A dokud ſem ziw koli,
Dotud wam chcy pomahati.
Wſe, coz mam, chcy rad dati.
Puſte ſe namie ſprawu wieru,
Nepodtrhnut[3]) was pſy dieru.«

Capi XXXV.

SWieriwſe ſe khoře gedu,
Niekteri widuce ſwu biedu;
A wſak toho zamlčechu,
Nebo prawij[4]) rekowe biechu.
Witkowi te rady zel bieſe,
Wſak gich oſtati nechtieſe.
Tak gedu yako nahody,
Pohriechu, nebudut bezſkody!

[1]) V rkp. *ktož*. — [2]) Br. *ac*. — [3]) Br. *ne potrhnut*. — [4]) Br. *prawy*.

Kdyz horu blizko vzřechu,
By byla blizko, wſichni gmiegiechu,
Awſak wnie ſotnie k weceru biechu.
A prwe nez hory dogedu,
kraſnu oliwu nadegdu.
Kdyz tu wſichni ſpolu biechu,
Podgednu lipu odpocinuchu.
Tu ſwe pu'|ſtichu konie. 195b
Zarazy ge tak draha wonie
Odkwietie a odkořenie,
Oniemz netřeba prawenie,
Neb ho bieſe prieliš mnoho,
Ano nelze wyprawiti toho.
To wſe bieſe natom poli.
Ktoz geho powoniel koli,
Mniechu, by byli naproſtřed Rage,
Taku żaloſt wſrdcy mage
Odwonie toho kořenie,
Odrozličneho ſtwořenie.
Ptak każdy piege wſwe waze.
Ktoz tu bydli, tomu blaze,
Ten ma prieliſne vtieſenie,
Slyſſ rozlične zpiewanie.
Każdy ptak ſlyſi ſwym hlaſſem.
Kamenie drahe ſwym čaſſem
Swieti wedne yako [1]) wnocy,
A każda zwieř, coz ma mocy,
Tu hragiechu předpany,
Neb nato biechu pripraweny.
Bylo tu tak diwow mnoho,
Newiedie člowieka toho,
Wida tu tak kraſy doſti,
By nezapomniel wſie ſwe zaloſti.

Capitola Tridcata ſeſta.

POwiedie Getrich vdatny muż:
»Zbyl ſem wſie żaloſti yuz.
Co ia naſwe myſli znagi,
Mnim zagiſte, zet ſem w ragi!«
Tehdy Wolfart tak powiedie:

[1]) V rkp. *yako wedne.*

»Boh ny ſem poſlal! to || wiedie. 196[a]
Powieme doma ty nowiny,
Gichz geſt newidal żadny giny.«
Odpowiedie Hylbrant tak:
»Poſlyſte me rady wſak
A přiſmyſle oſtante,
blaznowſtwa naſe znati nedayte.
To ſe kazdemu dobře hodi:
Nechwal dne, kdyz ſlūce wzchodi,
neb newieś, kterakyt bude čas;
Kdyz gdeś ſhodow, chwal tepruw kwas!«
Tehdy Witek tak powiedie:
»Iakz ia to zagiſte wiedie,
Wſe zle, cos prawil koli.
By to bylo pome woli
Neb mne wtom poſluchati chtieli,
Wiekem bychom tam geli!«

Capī XXXVI (I)

LAwrynek odpowiedie gī:
»Zda ſte nebezpečni cim?
Weſele chodte aneb ſtogte,
Y gednoho ſe neboyte.
Slyſte, towariſie [1]) mili,
Tam geſt prawe vtieſenie;
Totot geſtie nic nenie.
Tam vzrite bezpromieny,
Iako proti ſluncy zare,
Tak geſt weſele whoře,
Kdyz ſlunce zhory wytiehne,
Swu ſwietloſti nadhwiezdy ſiehne.
Kromie kdy chceme napowietrie
Neb wience rożene dielati,
Wſtawiec wſickni wience naſe,
Pogdeme opiet whoru zaſe,
A tuż ſe počne weſele.«
Lawrynek nepo||meſkaw dele: 196[b]
»Ta zahrada mat nas wſech byti,
Tiem ya was chcy obdariti.
A ktomu, coz whoře mā,
Coz racite, tot wam dam.«

---

[1]) Br. *towarissie*.

Capitola Tridcata ſedma.

GEtrich gemu podiekowa
Ařka: »natwa leſtna ſlowa
Neniet neſnadnieyſ́i wiecy,
Nez ſe newieře oſtriecy.«
Tak ſe přemluwiti dachu,
Dohory ſe wſičkni brachu.
Kdyz kuprwnim wratō prigedu,
Dwanadſte panen knim wygdu.
Ty tak diwne biechu kraſy,
Nez kto widal ktere čaſſy,
Tak to kraſni wratni biechu,
Lawrynkowy cti ſtřeziechu.
Yhned nevciniwſ́e chwile,
Prigechu ty reky milie,
Berunſkeho zwlaſtie pana:
»Tobie čeſt a chwala dana!«
Tak pogedu malo dale,
Geden druhemu bydlo chwale.

Capitola Tridcata oſma.

Kdyz biechu vdruhych dweri,
Wratni tu biechu kteri,
Dwanadſte pani tu bieſ́e,
Wſ́e ſe prinich kraſa ſtkwieſ́e.
Ihned tu překraſne panie
Dachu gim mile witanie
Arkuc: »Witay, pane nadewſ́e krale!
Sprawem tie || wſ́e twaře chwale!« 197a
Tak minuchu druha wratta,
Wſ́echny chtie zhořeti odzlatta.
Kdyz biechu vwrat třetiech,
Dwanadſte rytieřow ſtriehlo gich.
Kdyż zatiemi wraty biechu,
Ona[1]) ſe wratta tak ſtupichu:
I geden nemiel ſmyſla tak mnoho,
Kto by mohl znamenati toho,
Kudy ſe ta wratta ſtikli,
Kterak biechu whoru weſli.

---

[1]) V rkp. *Onas.*

Witek wece ten rek:
»Wiezte, zet geſt ge vdielal zmek!
By to ſtalo name woli,
neoklamalby nas nikoli.
To co ſem řekl, to chcy řecy,
Třebali ſe [1]) wam wſem ztecy:
Kdyz bych ſam byl předhoru geden,
Wiekem by ſem kto byl weden.
Počatek neſličny geſt,
Neb coz prawim, to g̃t wſſe leſt.«

Capitola tridcata IX.

ODpowiedie ten maly kniez:
»To zwas každy dobře wiez,
Ginak toho nic neſudte,
A bezewſie peče budte.
Tot dnes beru naſwu duſſi,
Swet wiery nadwami nezruſſi.«
Tut tepruw rytierſtwo pogide,
Rozličná ſe kratochwil ſgide,
Tepruw gim dachu witanie
Pani, rytieri y panie.
Wzdachu gim drahe klenoty,
Zpiewagic || rozlične noty 197b
Arkuc: »Getrnſe, chwala y ceſt!
Neb ten nadewſe krale geſt!«
Lawrynek ge poče welmi ctiti,
Neb nelze ygednomu takemu byti,
By ſe gim mohl protiwiti
nb ſnimi kteru ſwadu mieti,
walku y ginu zlosti.
Daliby mu ſwady doſti.
Tot bych ygednomu neradil,
Aby ſe kto ſnim(i) ſwadil,
Neb by gich cinow vkaral,
Nerad by gim wgich noſſy paral.
Kdyz tu wſičkni whoře biechu,
Negednu rozkos gmiegiechu.
Stolice zryzieho zlatta,
Giz g̃t nebyla prieplata,

---

[1]) Br. vynechal.

Wnich drahe kamenie lezieſ́e,
Tu rekom ſedieti bieſ́e.
Drahe wino dachu piti,
Neſnadno lepſiemu byti.
Med y drahe pitie pichu,
Rozličnu hricku wediechu.
Wdruhe ſtrance wturney hrachu,
Třetie překraſnie zpiewachu,
Kamenim mecy, chodie zapaſſy,
Az minuchu dluzy čaſſy.
Pokuſyli ſyly rekowe,
Ano wſechno bylo hotowe.
Pak pogdu huduce
A rozličnie weſeli gſuce.
Potō pogideſta dwa hudečky,
Magice tak draha luciecky,
ktoz by byl geden ztratil,
Celu || zemi by ho nezaplatil. 198ª
Coz koli gedno chtiechu,
Wſecko nanich hudiechu.
ziw newiedie, kteraky bieſ́e.
každy znich ſe radowaſ́e,
diwie ſe te wſie kraſe
Arkuc: »w hoře[1]) geſt twe weſele.
Nemeſkayme nic dele!«
Pogdu opiet hercy gini,
Tak kratochwil gim cini,
Zpiewagice tak ſladku notu,
Powedu ſe wſ́aku rotu,
Genž hlas hlaſny y překraſny,
piegic Kazdeho ptačka pieſni,
Az ſe whoře rozlehaſ́e.
Kazdy gim ſluziti zadaſe,
Wſ́ichni mali mužikowe.[2])
Potom yhned ti rekowe
Pogdu tam předſe dale,
Kdez pokog ſameho krale.
Každy okolo ſebe hledi,
Y vzřechu, nalit ſedi
Zmilitka poctiwa kralowa,
Wlaſtnie ſeſtra dietlebowa,[3])

---

[1]) V rkp. *whoře* napsáno dvakrát; poprvé škrtnuto. — [2]) Klička červená. — [3]) V rkp. *dietleboba.*

Sni přemnoho kraſnych panij,[1])
Wſ̌ecky wgegiem kazani.
Rucho zzlatta ſe ſtkwieſ̌e,
Zagiſte newiedie, kterake bieſ̌e.[2])
Tak drahu korunu gmiegieſ̌e,
Iako oheň ſe ſwitieſ̌e.
Kamenie ſe welmi ſwieti,
Coz moz ſwiet zanaykraſſie gmieti.
Ani kral y geden taky
Pan ‖ ani ktery podoblaky 198[b]
By zaplatil geden kamen,
Genz wkorunie horieſ̌e iako plamen.

Capĩ XL.

KRalowa nevcini chwile,
Prige ty reky milie,
Da gim tak mile witanie,
Iakoz ſluſie kazde ctne panie.
»Nadkniezaty, witay, knieže!«
tak řkuc, za ruku ho doſieže.
»Sed podle mne, Getřiſe pane!
komu ſe kdy taka čeſt ſtane,
Iako ſe ſtalo tobie?
Radugi ſe ſama ſobie,
ze ſem tie wte cti poznala.
Neb ſem mnoho prawiec ſlychala,
Tak přemnoho otwe ctnoſti,
ze gſy tak ctny kral bezelſti,
Vkazugeš rytierſke ciny,
Rowent geſt nebyl nižadny giny.
Co ſe geſt kdy přihodilo,
To ſe tebe nikdy neſkrylo.
Zakont geſt, kazde panie prieti,
Tobie chwalu y čeſt mieti.
Dobřes doſtogen toho,
Neb ſy vkazal hrdinſtwa mnoho.«
Zwlaſtie prige[3]) bratra ſweho,
Dietleba z Styrſky zmileleho.
Tut libala y obgimala,

---

[1]) Br. *pany*. — [2]) V rkp. verš tento jest za v. 1483. — [3]) V rkp. *prigew*.

Neb toho předawno hledala.
Dobře tiſic krat geho obgemſi,
Potom gey za || ruku vgemſi,[1] 199ᵃ
Kaza mu zaſtuol ſieſti.
Potom ſkuoro dachu gieſti.
Coz gedno zadaſſe koli gich wuole,
To wſe gmiegiechu naſtole.
Miſy wſechny zlatte biechu,
Zlatnice, znichz pitie noſiechu.
Rozličná ſe kratochwil poče.
Lawryn ſe odnich yhned potoče,[2])
Poče ſe ſkrynhultu raditi,[3])
Kterak by ty reky mohl zbiti,
Ařka: »rad mi k tomu, pani mila,
Bychme ſe nad nimi pomſtila!
Neb newiem, co zdieti ſobie.
Coz ſu mi vcinili, prawim tobie:
Nit ſu hedbabnu přetrhli
A vcinili, co racili.
kořenie ſu překraſne zruſili,
Y roži ſu potlacili.
Tu geſto portna zlatta,
Wſechna gſu zbořena wratta.
Vcinili pychy doſti.
Wſak bych pōſtil byl te žaloſti,
By mi nepřetrhli paſſa;
Doſſliby ſēnu byli zleho kwaſſa!
Wſe to od Getricha mam —
nebot toho pomſtim nebo ziwot dam —
A odhylbranta ſtareho.
vcinil mi mnoho zleho.
By gedno dietleb nedbal nato,
Dal by kazdy ziwot zato!«

Capi XLI.

KRynhulta[4]) poče || gey treſktati mnoho
Ařkuc: »pane! nenabudeš toho,
Kdezto natie zwiedie leſt.
Pōni, krali! na ſwu čeſt
A poſluchay me raddy wtom

[1]) Br. *wgemsi.* — [2]) V rkp. *poteče.* — [3]) V rkp. *waditi.* — [4]) Br. *Krynkulta.*

A necin nic gıch[1]) zıwotom!«
Lawrynek wece: »nenecham toho tak.
Bych ſebe[2]) nepomſtıl wſak.
Ale vcinim taku kazu,
Budut mietı potom hruozu.
Vcinim gım taku muku,
że wıec neprigdu natuto luku!«
Ona wece: »mily pane, pomni nato,
Wiera drazſıe nezlı ſtriebro ani zlatto.«
A tot ſe potwrdı ſlıbenie,
Da mu[3]) prſtē naznamenie
A wze naſwu ruku druhy,
Pronz[4]) rekowe dogıdechu tuhy,
Ze kdyz gey naſwu ruku wzdiel,
Dwanadſte mużow ſyly miel.

Capıtoª XLII.

LAwryn poſla po dietleba
Priſſed wece: »Co ḡt mne třeba?«
Lawrynek wece: »Stryċe mily, proſym tebe,
Day mi wtom vzitı ſebe,
Abych pomſtıl ſwe żaloſtı,
Genz gıe mam odnich prielıs doſtı.
Ċoz ıa gım vcinim, nedbay nato,
Dam tobıe ſtriebro y zlatto;
A coz mam priduſſı kolı,
S tebut rad wſecko rozdıeli.[5])
Dıetleb z toho hniewiw bıeſe,
Lawryna 200ª

Zde jeden list vytržen, a to z rukopisu již svázaného. Obsah dle Brücknera: Dětleb nechtěl Lavrynovi býti po vůli. Lstivý Lavryn jej proto zavřel v komnatě, opil knížata, spoutal je a uvrhl do žaláře. Okovy sice shořely Jetřichovým žhavým dechem, ale zajatci byli bez svých zbraní, jež byly v hoře uzavřeny. Tak leželi až do druhého (nebo třetího, čtvrtého) rána. Paní Krynhulta, chtíc je zachrániti, uschovala v hoře denní světlo, takže v hoře nebylo ničeho viděti. Pídimužíci se odebrali na odpočinek.

. . . . hoře,
Iakz ſe ſta, ale ſpracy.
Protoz te řeċi vkracy.

[1]) V rkp. *gım nic.* — [2]) V rkp. *tebe.* — [3]) V rkp. *gim.* — [4]) V rkp. *Proniz.* — [5]) V rkp. *rozdıli.*

Tma by tehdy. mužikowe,
Gich kniežata y kralowe
Spat gidechu yhned potom.
Krymhulta pomyſli otom,
Kterakby gim pomohla znuze.
Nedaducy wiedieti ygednomu ſluze,
Wſtawſi yhned gide tā,
Tu kdez Dietleb zawrien ſam.
Zawola nań: »Brachku dietlebe!
Pod ſem kēnie, třeba mi tebe!
Poſluchayz mne, cozt ia prawi,
Ać chceſs ſwemu ziwotu zdrawi.
Nebudeſli me raddy dbati,
Ceſt y ziwot muſyś dati.«
Dietleb wece: »co kažes, tot chcy zdieti.
Proboh možeſli mi to powiedieti,
Zbitili ſu ci zgimani?«
»Gſut welmi hluboce ſchowani!«
Dietleb poće welmi plakati,
Iakozto prawa mati
Vzri, ano wybrani dieti.
Tut newie, co ſobie zdieti,
Arka: »ach, bych miel ſwe odienie,
Biezal bych ktowariſſom nynie!
Anebo bych ge wyplatil,
Aneb ſwog ziwot ztratil.
Kdyz bych doſahl ſweho meće,
Nemiel bych ygedne peće.«
Krymhulta gemu wece tak:
»Brachku, zagiſte tobie prawim wſak,
Poſluchayz mne, brachku mily!
By ty miel ty ctwery ſyly,
Bylby zabit ſkuoro || odnich. 200[b]
Tobie nelze widieti gich.
Wezmi prſten tento kſobie,
Budut diwy znamy tobie,
Mužika vzriś každeho.
Poſluchayz kazanie meho!«
Dietleb: »coz každeś, to chcy vciniti!«
Poće welmi weſel byti,
Ze muziky wſecky widieſe,
Kam chtieſe, tam gdieſe.
Wſecko tagemſtwie zgeweno gemu
Tak dobře yako gich kteremu.

Powiedie dietleb ſtoge:
»Rad mi ktomu, ſeſtro moge,
Bych mohl gmieti ſwe odienie.
Vcinilbych diw nynie!
Ani ſtriebro ani zlatto,
Dal by každy ziwot zato.
Tiem bych tie chtiel vgiſtiti,
ziwota ygednoho nepuſtiti.«
Tehdy Krymhulta, kralowa te hory,
Wede gey dogedne komory.
Tu vzře odienie[1]) wſelike,
Gmiegieſe radoſti welike.
Nayprw ſe kſwemu vteče.
Krymhulta gey yhned obleče,
Sſtit vwaza a helm wſtawi
Arkuc: »Brachku! geſtiet prawi,
Nedbayz naknieżata gina,
Choway ſe gedno Lawryna.
Neh kdez by Lawryn oſtal tobie,
Newidielatbych,[2]) co wzdieti ſobie.
Kdy by mu zmek to ſtieſtie dal,
I || geden by ziw neoſtal.« 201ª
»leč čert, leč dwa, Tot nic nenie,
Kdyz ia mam wecti odienie![3])
Ba hybieti bude Lawrynowi,
Tomu nectnemu kralowi!
Wzdyt mu zdeřem geho kuozi,
Ať ne meci, ale nozy!«
Ona wece: »brachku mily!
Mat dwanadſte mużow ſyly!«
»Ač by gich tiſic miel,
Wſak bych ſe ſnim biti ſmiel!
Nehroz[4]) mi tiem, ſeſtro, nic,
Beztowariſſowt nepogdu pryč.
Aneb weſele odſud pogdem,
Aneb welike prace dogdē!«
Poče gey milie zehnati,
Iakz koli kdyzto mati
Pryc prowazie ſwe dietie,
Tut newie,[5]) co ſobie zdieti,
Newiedie, kterakt ſe zwede.

---

[1]) V rkp. *ſwe odienie.* — [2]) Br. *ne widielal (!) bych.* — [3]) Br. *we cti swe odienie.* — [4]) Br. *nehrozt.* — [5]) V rkp. *newiem.*

Dietleb opiet nani wzhlede
Arka: »naſſe ŕeč ma byti kratka.
Powiez mi, kde lezie nebożatka?«
Ona wece: »wzklepie lezie.
Twrde nanich geſt wazanie
A gſut vwelike pracy.«
On wece: »Ya ge ſkoro vkracy!«

Capī XLIIII.

NEvcini nic meſkanie,
Pobra meče y odienie
Y neſe gim dożalaŕe,
Ano gde znich taka żaŕe,
Ano ſe gim welmi ſtyſte,[1])
Swietlo ſe gim nikdy neblyſtie.
Tam || gim potmie odienie wrże[2]) 201b
A ſam ſwog mec wytrze.
Yhned by hŕmot tak weliky,
Ze yhned mużik wſ́eliky
Wſta zeſpanie toho čaſa.
I dogdu zleho kwaſſa.
Lawryn ſe zeſpanie zbudi,
Zawola nawſ́echny lidi.
Welmi kricieſ́e, aby wſtali
Tak dobŕe welicy y mali.
Lawryn ten maly kralik
Vcini tak weliky krik,
Ze ſe whoŕe rozlehaſ́e.
Kazdy kodieni chwataſ́e,
Welmi brzy ſe obleku,
Wſickni priſſedſ́e[3]) y kleku:
»Coz nā kazes, mily pane,
Wſ́et ſe potwe woli ſtane!«
To ciniechu gemu na chlubu.
Potom pak trubichu w trubu,
ze ſe gich zbieże taka moc,
Ze by tma[4]) odnich iako noc.
A wſ́echno, lida odieneho,
Hlediece cti krale ſweho,
Tridceti tiſicow aneb wiece,

---

[1]) Br. *stystie.* — [2]) V rkp. *wŕe.* — [3]) Br. *prissedie* — [4]) Br. *tmat.*

Wſickni mu ſluziti chtiece,
Pribieh kazdy ſta ṙednim.
Lawryn kaza primiloſti gim:
»Vcinte to po me woli,
Negimayte gich nikoli!
Bite poṙad y rytieṙe,
Nebot oni nam newierie.
Aċby Byli kteri geti,
Mohlibychom odnich ſkodu wzieti.
Nam by to nebylo kzyſku.«
Tak ṙka, tam ſe potiſku [1])
Nadietleba dokomniaty,[2])
An ſam ſtogi yako iaty.
Dietleb te||pruw weẛel bieẛe, 202ᵃ
Ze muziky wẛechny widieẛe.
Tu ſe tepruw hra y poċe,
Kdyz Dietleb mezy nie ſkoċe,
Vcini ſiroky okol
Yako wmalych ptacych ſokol.
Srdce mu roſtlo wradoſti,
Nemniel [3]) nikdy, by miel doſti.
Tu pomſti wẛie ſwe żaloſti
A vkrati gim gich zloſti
A zbi gich tu prieliš mnoho,
Az ſam newiediel ciſla toho.

Capitola Ctiridcata pata.

LAwryn vzṙe, ze lide zbiti,
Yhned ſe nadietleba riti
Yako maly ptak natura
Nebo iako myſs nakocura.
A kdyz ſe kniemu pṙibra zbrani,
Naſylnie gey welmi rani,
Dietleba ten maly muz;
Hniewaſe ſe pṙewelmi iuz
Z tiech ran dietlew muz.
Tehdy krew welmi yuż
Yako zbrawa teċe hlupe twaṙi,
Kdyzto zakoli maſari.
Awẛak miel dobry meċ,

[1]) V rkp. *potiſknu.* — [2]) V rkp. *dokomory.* — [3]) V rkp. *Nemiel.*

Gımz byl wewſ́ech bogıch bezpeċ,
Gimz ſekl helmy y odıenie.
Wſak mu to platno nic nenie.
Lawryna ſe nechtıel gſetí.
Newiedie,[1]) tomu co zdıetı,
Ano nañ biezie zkazde ſtrany
A dawagſc welıke rany
Gedni ſzadu druzy ſpředu.
Tepruw potom mocnıeyſı wygdu;
Mnohem ¦ wiece nežli prwe prielıſs 202[b]
Bſeſ́e gıch, to gıſtıe ſlyš.

Capī XLVI.

A Kdyz přibieže wſ́e zbıeř ona,
Bog poċechu, hra ſe kona.
Detleb ſe zaſe obrati,
Ruċe gſm ſkokow vkrati,
Tak gıch mnoho prielıš zwratı.
A wſak mu to nic neplatı.
Kdyz kolı zabıl gednoho,
Sto gıch priſlo mieſto toho.
Dogıde takeho hoře,
Tıſknu gey kſame komoře,
Tu kdežto Hılbrant lezıeſ́e.
Ale wſ́ak gız zkomory chtıeſ́e,
A wſ́ecky towariſſe s ſebu wyprawil . ..
Každemu meċ a odienie,
Obleka ſe bezmeſkanie,
Kromie driewe nez odienie naſobie gmieli,
Ze by bylı ſ́kodu wzelı.
Neb ſe Lawryn tam tıſknieſ́e,
Ty gınochy zbıtı chtıeſ́e.
Dietleb mu zaſkoċi dweře,
Slawrynem ſe muzſky ſpeře
Ařka: »Lawryne, nechod tā!
Iat zde ſ́eċby doſtı dam!«
Toho ſe dıetleb bogıeſ́e,
Ze znich zadny muzikow newidıeſ́e.
Kromie kdy by muzıky wıdielı,
Branitı by ſe gım ſmıeli.

¹) V rkp *Nadewſe.*

Oblečeni wſickni biechu,
Na dietleba ſmutnie zriechu.
Radi by mu byli pomohli,
Widieti nic ne||mohli. 203ª
Když ſe Dietlebowi meč bleſtie,
Getrichowi ſe welmi ſteſtie;
Smutnie wzhlede na dietleba,
Vzře, ano pomocy třeba.
Co geſt wiediel tomu zdieti?
An nemohl nic widieti
Nez dietlebowy twrde [1]) rany,
Geſto mu tu biechu dany.
Tot geſt žaloſt nadſmucenie,
že lze pomocy nenie.
Wida wpracy prietele,
Getrich nepomeſka dele,
Wypuſti tak žaloſtny hlas,
Iakoz zaležal ten čas,
Neb geſt ſmutka doſti gmiel,
A řka: »rad bych boiowati chtiel,
Ale předſebu nic newidim!
Buoh wie, zet ſe ſtati ſtydim!
I ziw newiě, co tomu zdieti.
Ach, bych ſe wiediel ſkym ſiecy!
Rcy zwas každy nieco k tomu,
Co ḡt wzdieti hori to[v]?«
I nelze gim ktomu nic řecy,
Chtie ſe hořem wſickni wztecy.
Secy by ſe ſkaždym ſmieli,
By gedno koho wiedieli;
Proſtrach by nic nenechali,
Na ziwot gſu malo dbali.

Capī XLVII.

TOmu minu chwile dluha,
Potom hylbrant, Getrichow ſluha,
Wida hniew ſweho pana,
Gide kniemu brzo wſtana
Ařka: »getriſe, mily pane!
Zač tobie ten dar ſtane,

[1]) Br. *twrdy.*

Pronż ty || cti mnohe dobudeś 203b
A wſ́ie prace y ſnami zbudeś.«
Tak řka y da gemu pas
Ařka: »opaś ſe gim ten čas!
Pomożeś Dietlebowi zhoře,
Vzris wſ́echny muziky whore.
Y co giż nalawryna dbaś?
Dwanadſte muzow ſylu maś!
Chcelit ſtieſtie ſwu priezen dati,
Lawrynowi maś oſtati.«

Capī XLVIII.

WEſelo ſe poče gmieti,
Ze mu muziky widieti.
Radoſtnie mu ſrdce zpleſa
Iakożto koly[1]) proſtřed leſa
Mezy malymi zwieri lwowi.
Ihned ſe riti Klawrynowi.
Tepruw Getrich poče ſwadu,
Iako lačny wlk bieże kſtadu,
Nieco vlowiti chtiegice.
Vzře dietleba ſtogice,
An giż weſken wekrwi ſtaſ́e.
Mnohy muzik nań rubaſ́e,
Ani gey předſebu honie.
Prokrew neznati odienie.
Wſ́ak ten vbohy clowiek,
Yakz Getricha vzře koliwiek,
Poče ſe zań welmi bati,
Kaza gemu wſklepie ſtati
Ařka: »wizy dobře dotebe,
Ze by nelitowal ſebe.
Ale newies, co tomu zdieti,
Neb gich nemożeś widieti.
Proto mohl by ſ́kodu wzieti.
Raciz ſe oto neſtarati.«
Getrich wece: »chcyt po||mocy! 204a
Budut gich kratcy ſkocy!
Wizy gich prielis mnoho,
Gizt mvſym[2]) pomocy ztoho.

[1]) V rkp. *koty*. — [2]) Br. *muſymt*.

Nama obiema vmrieti
Aneb ſecti zhory wygiti!«

Capr Ctiridcata dewá.

HYlbrant yhned wzhoru wſtana
Zawola naſweho pana
Arka: »v lawryna prſten geſt,
Pronž ma rozličnu wſicku ſwu čeſt
I ſwe wſecky ſyly.
Trzi ſe kniemu, pane mily!
day mu wruku ſylnu ranu,
Az mu prſten padne naſtranu!
Wrzyž gey kemnie, mily pane,
Tepruwt geho pycha ſtane!
Nama pribude pomocy,
Stanut lawrynowi ſkocy.«
Getrich wece: »miſtře mog,
Vzrimlit gey, budet twog!«
Tepruw wen wyſkoci Getrich [1])
I vcini weliky pych.
Ginych propych nerodi zbyti,
Ihned ſe na Lawryna řiti.
Wogenſky ſe naň tiſknu,
Wſak malo wzechu zyſku.
Dietleb welmi weſel bieſe,
Kdyz Getricha sſebu gmiegieſe.
Stachu mužikom gich ſkoky!
Geden ſeče, druhy tlaci.
Coz koli wlawryna ſeciechu,
Dobyti geho nemožiechu
Ani wziwot ni whlawu
Progeho dobru priprawu.
Getrich ſe welmi rozliti,
Poče oheň ſnieho ⁚ giti, 204b
Tak hrozna plamenna zaře
Iako zwihnie odkowaře.
Slawrynkem ſe muzſky ſpeři,
Prudce geho wruku vderi,
Az mu prſten wyſkoci.
Iakž gey Getrich nahle zoci,

---

[1]) V rkp. připsáno *wece miſtře mog* a škrtnuto.

Da gey miſtru hilbrantowi;
Sta ſe ſkoda Lawrynowi.
Hylbrant poče weſel byti
Ařka: »giz gey take mohu biti!«
Neb widieſe kazdeho muzika.
Lawryn bieże welmi zkrika,
Wida nadlidmi taku zhubu.
I kaza trubiti vwogenſku trubu
Gednomu muziku, rozkaza gemu,
Kaza před horu bieżeti mu,
Aby trubil zſweho hlaſſu.
Ihned ruče toho caſſu
Přigide piet obrow wſkoře.
Ti ſluſ̌iechu wſ̌ickni kte huoře,
Poſluſni lawrynka byli,
Wſickni mu radi ſluzili.
Kdyz obri předhoru biechu,
Ihned tomu muziku wecechu:
»Co kral lawryn myſli tiem,
Ze nam tak brzo kazal ſem?
Ktere ſu to nowiny?«
Odpowiedie muzik giny:
»Nam pohriechu tiezce lezi
Mnozy zbiti, a druzy biezie,
Kam kto moz gedno vtecy!«
Kral lawryn obratil plecy:
»Proboh! możeteli mi co pomocy,
At ſtanu tiech lidi ſkocy!
Cinte iako wierne ſluhy,
Pomozte krali znuze y || ztuhy!« 205a
Obrowe ſe wzhoru tiſknu,
Ale malo wzechu zyſku.

Capitola paddeſata.

HYlbrant wece tak witkowi
A wzteklemu wolfartowi
Ařka: »radimt wam, budte wkomoře,
A nedogdete welikeho hoře.
Skym byste chtieli boiowati?
Wſ̌ak nemożte yżadneho widieti.
Snad by ſe wam ſtala wada,
Wed ſe tepruw počne ſwada!

Obrow piet priſlo mocy,
Tit chtie muzikō pomocy;
Nanaſe towariſe welmi ſeku,
Krew znich teče yako řeku!«
Kdyz to Hylbrant prawie zoci,
Welmi brzo knima ſkoci.
Starce oba vzřeſta rada,
Neb by ſe gim ſkoro ſtala wada
Odtiech přehroznych obrow.
Tehdy Witek Wilantow
Poče kwolfartowi mluwiti:
»Tak nama nayhorſima byti!
Iako dogkam tuto ſtati!
Lepe nam ziwoty dati!«
Wolffart kricieſe, iako by ſe wztekl,
Arka: »Witku, prawdu ſy řekl!
Nezakon nam ſtati dele!
Pogdem! powidieme, kterak ſe tam weſele!
Kdez zwuk neb krik vſlyſime,
Take ſe ſnimi ſpercime.
Iat vderim, wecz tna ranu,[1])
Leč bud kamen, leč bud wſtienu!«
Ihned druh druhu ſtit naramie wazaſe. || 205b
Kralowa Krymhulta knim chwataſe,
Powiedie gima wten čas
A rkuc: »diwnie geſt welmi mnie dowas,
ze nemohuce nic widieti,
Awſak chcete ſnim bog wzieti.
Prowaſe vdatenſtwie wſake
Dam wam prſten take,
Ze kdyz gey naruku wſtrcite,
Wſecky mużiky whoře vzrite.«
Tut tepruw weſela bieſta,
Kdyzto mużiky widieſta.
Prieliſnie gi diekowaſta,
Oba kodieni chwataſta.
Neb gim geſt toho byla potřeba,
Widiechu wnuzy dietleba.[2])
Dobře mu pomohu z toho,
Muzikow tu zbichu mnoho.
Każdy znich poſpiechaſe,
neb ſe gim zdaſe,

---

[1]) V rkp. *wecztnazamu;* Br. *wecz tna ramu (!)* — [2]) V rkp. *dietloba.*

By giz wſechno zmeſkali
Hrozne rany ſu dawali
Naklinkem a Mimynkem —
Netřeba patriti okem —
Kdyz iako ſokol peře,
Co doſiehne, to wſe beře.
I mluwieſta kſobie oba
Arkuc: »totot geſt naſe doba!
hyn geſtie piet obrow geſt!
Chcemeli my mieti kteru čeſt
Pro naſe dřewnie meſkanie,
Vciňme knim muzſke hnanie!«
Tito ſe naobry ritiechu
A ony tri muziky ſylnie zbichu.
Pak wſichni kobrom ſkocichu,
Tepruw krwe znich natocichu!
Prudke rany gim dawachu,
Wekrwi tu || do oſtroh ſtachu. 206a

Capi paddeſata I.

STary hylbrant gim rozkaza,
Ze ſe kazdy wgednoho vwaza.
I dachu gim očem byti,
Ze gim zhory nelze giti.
Tak yakoz ſlyſime prawiece,
Sta ſe diwu geſtie wiece,
Ze lawrynka toho krale
Welmi oſtawili v male.
Wſechny gemu lidi zbichu,
Tak te hory dobyli biechu.
Potom witek, wolfart take
Zchodieſta kuty wſake.
Vciniſta tu ſwog diw,
Igeden muzik neoſta ziw.
dietleb odge ſeſtru gemu,
Da gi krali bohatemu,
Gehožto miel chwalu y čeſt.
Neb to prawa prawda geſt,
ze Lawrynka potom gechu
A do Beruna s ſebu wzechu.
Nemože ſe lawryn nikdiez ſkryti,
Muſy gich kaykleřem byti.

Capi LII.

Wzechu Lawryna, krale ctneho,
Promieni ſe pycha geho.
By wſechna kraſa zbořena,
Cozt geſt miela hora ona,
Tak ſe ta hra y dokona.
I zbori ſe pycha lawrynowa,
Ze ktoz prielıš welıky pych plodi
A ſnewieru ſe obchodi,
Ċaſto gemu potom ſkodi.
Wſak newıera brzo ſchodi,
Newieře ſe nelze ſkrytı.
Naċas muoż || tayna bytı, 206b
Wſak gedwa niekdy wygde nagewo,
Leſt pronikne, wzegde prawo.
Takez ſe ſta kralı to^v.
Newiedıel, coż geſt gmiel wdomu
Odrozlıċneho zlatta,
Lıdij [1]) mnoho, prielıš platta
Y předraheho kamenie,
Oniemż netřeba prawenie.
Wniċemz nemiel nedoſtatka.
Pronewieru radoſt kratka.
A to ſe ſta gemu,
Lawrynkowi malıtkemu;
Neb kto ſe na dwie wiery tıehne,
Ten ċaſto gedne nedoſıehne.
Takez on, mage ċeſt nemalu,
Chtıel gım odgietı gıch chwalu.
To ſe gemu zlie odplati,
Proniez zbozie y ċeſt ztratı,
Iakz gey gechu wtu dobu,
Neſu [2]) gey pryc ſhory s ſebu
Do Beruna, ctneho mieſta.
Tu tato řeċ mluwenie přeſta,
A tak geſtı konec to^v.

A tak geſt konec o Berunſkem Getrichowı.

---

[1]) Br. *lidy*. — [2]) V rkp. *neſa*.

Oiz ſe pocina o Appolonowi.

BYl w Recſke zemi geden kral, Gemužto gmeno bieſe Antyochus.
Wte zemi gmena toho mnoho lidi[1]) bylo, Ale tohoto mezy giny||mi piſmo 207a
wiece ſlawieſe[2]) progeho ciny welike. A protoz ſu geho nazwali welikym
Antyochem, Nebo[3]) neprogeho zaſluženie kbohu Bohem byl obdařen dary
welikymi, ze bieſe ten kral lice kraſneho, wzroſtu lepeho,[4]) ſmyſla mudreho
a hlahola[5]) Iaſneho, ſrdce vdatneho a kewſemu ſkutku rytierſkemu do-
ſpieſneho,[6]) Tak ze wygew[7]) wogenſky z ſwe zemie, zaſedm[8]) leth ſe
domow newratil,[9]) kralowſtwie rozlicneho[10]) ſobie[11]) dobywage. A kdyz
ſobie podrobi čaſtku[12]) ſwieta weliku, nawrati[13]) ſe doſwe zemie y[14])
vſtawi mieſto twrde a bohate,[15]) Gemužto od ſweho gmena da[16]) gmeno
Antyochya. Wtom mieſtie ſedieſe[17]) dworem[14]) kral y[14]) s ſwu kralowu;
neb take panem bohē nebeſkym[18]) wyſoce bieſe obdařena[19]) kraſu, lepotu,
ſlicnu wymluwu[20]) a nadewſecko ciſtym ziwotem a wiernym ſrdcem. Ta
gmiegieſe dcerku ſkralem ſwyin přewelmi pieknu a kraſnu.[21]) Wřecſkem
narodie gie rownie nebylo, by kraſſi byla y ſlicnieyſi.[22]) Ta kralowa,
oſtawiwſi kralowi wſrdcy zaloſt, s ſwieta ſnide A wſemi dary || dcerku 207b
bohem obdařenu poſobie oſtawi. Nebo wni[23]) prirozenie nebylo wnicemz
obmeſkano,[24]) Gedine to, ze gi bylo ſmrtedlnu[25]) včinilo.[26]) A poplakaw
kral y vtieſil ſe. I rozeſla[27]) poſly taynie wewſe dwory knieżecie,[28]) kteraby
byla k drewni[29]) kralownie podobna. Poſlowe hledachu, Y nawratichu[30])

---

[1]) král; γδ: králův. — [2]) chválí; γδ: nejvíce pověst se slavila. — [3]) nebo vědě. — [4]) γδ: spanilého; α: vzrostlého. — [5]) V rkp. *hlahola wzezřenie*; γδ: hlasu. — [6]) dospělého; α: udatného. — [7]) vyjed. — [8]) vojensky, sedm; γ: vojensky ze svých vlastních zemí, sedm; δ: vojensky ze své země, sedm. — [9]) V rkp. *newratiw*. — [10]) rozličného a jiných zemí. — [11]) Schází u *V*. — [12]) čést. — [13]) vrátiv se zasě. — [14]) Schází u *V*. — [15]) tvrdé a veliké, bohaté; γδ: město pevné a bohaté. — [16]) dal; γδ: jemužto po svém jménu přezděl. — [17]) sedě; βγδ: seděl. — [18]) nebo ta tvorcem nebeským. — [19]) darována. — [20]) rozmluvú. — [21]) dceru od svého krále překrásnú; β: dceru pošlú; γδ: svým králem. — [22]) a ve všem (β: v ženském) národu nelze již, by co krasšieho bylo ni sličnějšieho; γδ: že pod nebem nemohlo nic pěknějšího nalezeno býti. — [23]) αγδ: na ní. — [24]) nebylo nic obmeškáno přirozením. — [25]) V rkp. *ſmrtedlne*. — [26]) i učinilo. — [27]) Po kvielenie král rozesla. — [28]) po všech dvořích knieżetcích, aby hledali panny. — [29]) jenž by byla k první; β: k královė dřevní. — [30]) Posli hledavšie (β: hledavše; γ: hledali a nic nenalezše) vrátichu.

ſe arkuce kralowi, že kdřewni kralownie nic podobneho nenalezli.[1] Poſla
druhe y třetie poſly. Ani ti co podobneho kdřewnie kralownie[2] nena-
lezli.[3] I poċe welmi tuziti, A tiē ſe gemu obnowi ſmrt kralowe, A z te
tuhy vpade[4] gemu wſrdce[5] dcery geho kraſa.[6] I poċe ſwu dceru[7]
milowati. Ta[8] miloſt, kterak byla[9] tayna, Ale wſak[8] ſe tagiti dluho
nemože.[10] Tak kral ſwu dceru milowa,[11] Netoliko ſlowy, ale take neſlič-
nymi ſkutky. Dcera kralowa[12] to vznamenawſi, y[8] wece krali: »ſmyſla
doſti maš! Pomni, zes mi otec.[13] A to wzdy[8] mieg namyſli, zet ſem
dietie twe.«[14] Kral gi odpowiedie: »Zapomenul ſem, by ty[8] mi byla
dcera. Ale myſlim wzdy wſrdcy a mam to namyſli,[15] aby ty[8] mi ženu[16]
208ᵃ byla.« Dcera gemu odpowiedie:[17] »Nezlibych twu zenu by|la, Radieyſit
bych pryċ zaſla.[18] A driewe nezlit[19] gi budu, radieyſit tu budu, kdez
mne nikdy kralowu nenazowu.« To řekſi y[8] wſta odotce ſplaċem welikym.
Kral vſlyſew řeċ tu,[20] prikaza gie ſtriecy,[21] aby nikam[8] newſla. I zarmuti
ſe kral welmi. Poniekoliko dnech priſel kral ke dceri y wece gi:[22] »Wſak
to dobře[8] wieś, ze bezženy dluho[8] byti nemohu; A kromie tebe gine
nechcy mieti.« Dcera gemu odpowiedie:[23] »Otċe! prawiś, ze by ty byl
witiež. negſy, towiez,[24] aċ neſwitiezys nadſwu zlu myſli. neb[8] lepſit
geſti[25] ten witiez, ktoz ſwitiezy nadſwu zlu myſli, nez nadmocnym kralem
ktoz bog obdrzi.[26] Switiez, hrdino! nadſwu zlu myſli[27] A neday oſobie
ani omnie powieſti[28] prawiti!« Kral gie wece:[29] »Napoċatkut[30] bude
ztoho řeċ, Ale obwetſegic[31] brzo pomine.[32] A to chcy vkazati!« A[33]
wyſed odnie, kaza mnoho hedbabnych poſtawcow dobyti[34] a wnocy[35]
taynie gimi wſecky vlice[36] přikryti.[37] A tak[38] drahe poſtawce[39]
vzřewſe,[40] lide neſmiegiechu[41] ygeden ponich tlaciti a[8] choditi.[8] A[42]
třeti den gechu ſe ponich[43] y ſwozy gezditi. Potom kral, priſed kedceri,
208ᵇ y wece gi: Ze[44] »w|ſeho ſwieta kraſo! Widiſli, zet ſe lide diwie nowinie
a onie mnoho mluwie, Ale yakž ſe oſtara, Tak gie y[8] wuſta newezmu.«
Dcera[45] gemu odpowiedie: »Otċe, wiem to, ze nowina kdyz obwetci,[46]
lide gi[47] naċas podzapomenu.[48] Ale poſtu letech, kdyz gi kto zpomene,[49]

---

1) že k první královně žádné jsú podobné neviděli (β: že králové dřevní nic sú podobného nenalezli). — 2) králové. — 3) nalezli. — 4) upadne; β: upadl. — 5) tak v α; *V.* v mysl. — 6) dceřina krása. — 7) I je sě jie velmi. — 8) Schází u *V.* — 9) jest. — 10) nemóž. — 11) tak že král své dceři svú milost ukáže. — 12) Královna. — 13) že si otcem mým. — 14) tvé krve. — 15) ale mním a vždy na mysli mám — 16) by mi žena byla. — 17) vece. — 18) Ctněji slovu královú dcerú nežli tvú ženú. — 19) než. — 20) Král tu řeč uslyšav, zamúti sě velmi. — 21) i ustavi stražij dceři. — 22) král přišed před dceru, těšiv ji dlúho, jí vece. — 23) otci vece. — 24) Otče, pravý by ty byl vítěz, ale nejsi vítěz. — 25) Větší jest. — 26) *V.* krátce: Větší jest vítěz ten, než nad mocným králem. — 27) nad nekaznú (β: nekázanú) vuolí. — 28) βγδ: zlé pověsti. — 29) α: odpovědě. — 30) Na počátce. — 31) β: ažt obvetšie. — 32) α: přěmlkne; δ: když málo postojí, lidé umlknou. — 33) A tak. — 34) α: kúpiti. — 35) a té noci káza. — 36) všecko město i ulice. — 37) postřieti. — 38) A když lidé ráno. — 39) postavy. — 40) uzřiechu. — 41) nesmě. — 42) Druhý den jechu sě po nich choditi. — 43) třetí den počechu. — 44) jí vece: — 45) Ona. — 46) vědě, když noviny obvetšejí. — 47) jich. — 48) přemlknú. — 49) zpomane.

yhned ſe obnowi.[1]) A protoz wiez, krali![2]) zet bych radieyſe vmřela, nezli
takowy ſkutek neſlechetny a neſlychany vcinila!«[3]) To[4]) řekſi Y wſta
odotce.[5]) Pak[6]) gednoho dne gdieſe kralowna[7]) z chramu[8]) wruſe drahem,[9])
priprawenem odzlatta. A ſlunečny paprſlek, obraziw[10]) ſe, y[2]) vderi natwař
gegi.[11]) I poče ſe ſtkwieti twař gegi tak, że by[12]) podobna wiece k Angelu
nezli[13]) kčlowieku. Kral to ſtkwienie vzřew,[14]) diwē a miloſti nazemi
pade.[15]) A okriw[16]) y[2]) gide kudceri, y naleze[17]) gi ſamu wkōniatie y
poruſſi gi.[18]) Dcera poče[19]) toho ſkutku[20]) welmi plakati A[21]) welikym[2])
wolanim ſwu čeled wzwola.[22]) A[23]) gegi pieſtuna[24]) nayprwe[2]) ſe dokom-
niaty vtece, A[2]) vzřewſi, ana padla nazemi,[25]) I poče gi[26]) tazati, co
by gi bylo? Tehdy gi ona powiedie to, coz bylo gi třeba.[27]) A[2]) ona gi
vkogi a ſkutku toho kaza gi tagiti.[28]) Kral, coż[29]) počal ho||ře, to vcini, że 209ᵃ
předżadnu čeledi toho nezgewi.[30]) Kralowe mnozy a Dalecy,[31]) vſlyſawſe
okraſe dceri Antyochowie, Gechu ſe ſnubiti gie, niekteri ſobie A niekteri
zaſwe ſyny. Ale[32]) kral Antyoch nechtieſe[33]) dceri ſwe[34]) wydati. I pri-
kaza poſwem kralowſtwi wolati[35]) ařka: »Tak[2]) prawi kral Antyoch.[36])
Dcery ſwe[2]) nedam yżadnemu[37]) bezpohadky. A[2]) ktoż pohadku vhodne,
tomu dam ſwu dceru; A ktoz nevhodne pohadky,[38]) ten ſwu ſſigi ztrati!«[39])
Pro to prawo mnozy ſe zbraniowachu.[40]) A mnozy ſe take oddawſe[41])
naſtieſtie, y gechu ſe gie ſnubiti zaſe, nebo dcera geho[42]) te kraſy bieſe,
że ktoz gi dobře[43]) opatrieſe,[44]) yhned ſe hrdla ſweho opowazieſe.[45]) A
ktoż koli pohadku[46]) priyal a gie nevhodl, yhned hlawu[47]) ztratil. A pakli
vhodl, kral[48]) gemu řekl: »Dawagit rozmyſlenie. teto nocy,[49]) radīt, roz-
myſl ſe, aby hrdla neztratil.«[50]) A kdyz giz mnoho kniezat y kralow ſtinal
bieſe, Appolonyus,[51]) kral tyrſky, vſlyſaw ote kralownie powieſti a[52])
o gegim[53]) otcy takowe[2]) mudroſti y take ogeho welike chytroſti — A
take to ḡt wiedieno,[54]) ktozt newazi, tent[55]) nema — Y[2]) wece:[2])
»Pogedu a vzrim, co vmie!« Ne||bo kral Appolon bieſe weliky żak wučeni 209ᵇ

---

1) obnovie. — 2) Schází u *V.* — 3) než taký skutek učinila. — 4) A to. — 5) od otce opět. — 6) Tehdy. — 7) když jdieše král i královna. — 8) z božnice; β: z modlitebnice. — 9) draze. — 10) V rkp. *obratiw.* — 11) ji na obličej. — 12) byla. — 13) než. — 14) To král viděv. — 15) letě; β: pade a omdle. — 16) okřev. — 17) a nalezl. — 18) α: podavě jie; β: zlého se skutku dopusti; γδ: i učinil svou vůli s ní. — 19) Tehdy královna jie sě. — 20) skutka. — 21) ana. — 22) svola. — 23) a když. — 24) α: pěstúnka; γδ: starosta. — 25) uzřevši ji na podlaze, zavře komňatu. — 26) sě jie. — 27) povědě, co jí bieše. — 28) a skutka káza tajiti. — 29) což byl. — 30) Král, což byl počal, hóře to dokonal, že toho zlého skutka nepřestal. Ale však to zlé učiněnie před známú čeledí se utají. — 31) Králi velicí. — 32) Tehdy. — 33) α: nechce; β: nechtě. — 34) své preč. — 35) i káza po zemiech volati. — 36) král řečský. — 37) α: i jednomu. — 38) jie. — 39) β: ztrať. — 40) užesechu; γ: ulekli. — 41) davšie. — 42) na štěstí jie prosiechu. Neb královna. — 43) α: právě. — 44) ohledáše. — 45) ihned svú šíji vážieše. — 46) od něho pohádku. — 47) α: šíji; γδ: hrdlo. — 48) tehdy král. — 49) Dávajiť noci život. — 50) rozmysl sě lépe. A jakž proměnil řeč zítra, tak jemu hlavu stieti kázal. — 51) Apollon. — 52) uslyšav také. — 53) α: její. — 54) i také o jeho liczy (? α; β: o jeho lidu i; γδ: o jeho náhlosti) vece: »Lid (? α: *llid* či *wid* β) s múdrostí pohromadě býti nemóže, a kto toho nevie, že. — 55) ten.

a welmy chytry a wſim dworſtwē welmi vdatny a kraſny A nadgine krale ſwym ziwotem ſmiely.[1] Což koli vmyſlí,[2] to da ſwe radie wiedieti. Radda geho[3] poče gemu rozrazowati, Ale on gich raddy nerodi poſluchati. I dopta[4] ſe do Antyochie. Sſtupiw[5] před Antyocha, wece gemu: »Zdraw bud, Antyochu,[6] Ciesari weliky! Přiſel ſem ktwemu dworu, žadage ſe přibližiti ktwemu rodu.« Antyoch gemu wece:[7] »Wieſli, Appolone,[3] prawo meho dworu?«[8] Appolon wece: »Wiem[9] A nadwraty ſem ge[3] četl, nez[10] ſem ktobie[3] prigel, atbych[11] twu mudroſt ſlyſel.«[12] Antyoch gemu[3] wece: »Me prawo twu ſigi mieni! A ty gſy ſyn otce welikeho. Protoz tobie radim,[13] aby ſobie ginde přatel hledal.« Apolon odpowiedie:[14] »Tobiet[15] wiedieti dawam,[16] žet twe dcery žadam.«[17] Antyoch gemu[3] wece: »Slyš mie,[18] Appolone! a[3] wygdi[19] předſien malo, a yat opohadce pomyſlim. A ty ſe dobře rozmyſli! chceſli pohadku ſlyſeti, nawrat ſe zaſe;[20] A geſtlit tobie[21] twa ſige mila, Beriž[22] ſe do Tyra, 210a mage me odpuſtienie.« Appolon gide předſien. || A yhned gemu wſicka čeled[23] počechu raditi, aby ſel[24] pryč. Ale Appolon gī odpowiediel:[25] »Ia ſem prigel propohadku, a předpohadku[26] pryč nepobiehnu.[27] Budeli mi[3] biehu[28] třeba, ſpohadku[29] preč[3] pobiehnu.« To řka[30] y[3] pogide před Antyocha.[31] A[3] vzřew geho[32] Antyoch, wece gemu: »Chceſli pohadce, Appolone?«[3] Appolon odpowiedie:[33] »Ia tomu ſem welmi rad!«[34] Tehdy Antyoch gemu[3] wece:

»Swe tielo gim[35]
a[3] ſwu krew pim[36]
A[3] gſem zet ſwog,[37]
Me zeny ziwot mog,[38]
Otce dčeri[39] hledage,[40]
Me[41] ženy muže neznage.«[42]

Vſlyſaw Appolō tu pohadku, y[3] wece krali:[43] »Mniech,[44] by mi bylo dnes nieco diwnieyſieho[3] ſlyſeti. Ale tato pohadka nagewo[45] mi geſt položena. Taynieli gi, krali,[3] kazeš wylozití cili zgewnie?« Antyoch kaza zgewnie powiedieti.[46] Y[3] wece Appolon: »Swe tielo gieš a[3] ſwu krew pieš, kdyz ſwe dcery poziwas, Genz geſti twe tielo a[47] twa krew. A[47])

---

[1]) Nebo král Apollon bieše velmi múdrý, vzatečný, v svém dvoru (α; β: ve všem dvorství) velmi lepý a svým životem udatný. — [2]) Což umyslil. — [3]) Schází u *V*. — [4]) bral. — [5]) A přišed; β: stoje před Antiochem králem. — [6]) králi Antiochu. — [7]) odpovědě. — [8]) dvora. — [9]) β: vědě. — [10]) A proto. — [11]) abych. — [12]) slyšal. — [13]) razi. — [14]) odpovědě i die. — [15]) Toběť to. — [16]) dávaji. — [17]) žádaji. — [18]) mne. — [19]) vyndi. — [20]) Vrať sě sem. — [21]) Schází v α. — [22]) beř. — [23]) všickni. — [24]) jel. — [25]) vece; β: a on jim povědě. — [26]) α: pro pohádku. — [27]) nepojedu. — [28]) běha. — [29]) ale s pohádkú. — [30]) řekši. — [31]) krále. — [32]) Schází u *V*; β jej. — [33]) vece. — [34]) že jest jí velmi rád. — [35]) jiem. — [36]) piem. — [37]) svuoj. — [38]) muoj. — [39]) dcery. — [40]) hledaji. — [41]) a mé. — [42]) neznaji. — [43]) k králi. — [44]) β: mněl jsem. — [45]) jako na jevo. — [46]) vyložiti. — [47]) i.

gſy zet ſwog, kdyz ſy muż dcery ſwe. Otce [1]) hledaš! Aćby dluho [2]) hledal,
nenalezneš, nebo gſy otcowo gmeno potratıl y take prawo.[3]) A twe żeny
muże neznaš, nebo ſwe [4]) dcery mużem bytı nemożeš.« Antyoch, zapyriw [5])
ſe hańbu welıku,[6]) ‖ Y [6]) wece Appolonowi: [7]) »Pohadky ſy nevhodl A 210b
protoz ſy ſ́igı ztratıl.« Appolō odpowiedie: »Każdy to natwe twaři [8]) zna,
żet ſem pohadku vhodl. Geſtlı wtwem prawie prawo,[9]) yat ſwe [6]) ſ́ige ne-
ztratım.« Antyoch gemu [6]) wece: »Gſy ſyn otce welıkeho, A protoz [10])
dawam [11]) rozmyſlenie [6]) tuto noc, aby ſe lepe potazal [6]) a [6]) rozmyſlıl, ać
chceš zaytra ſmrtı vgiti.« [12]) Appolon wyſ́ed odkrale y [6]) ge [13]) ſe ſam [6])
ſwu [14]) myſlı mluwitı ařka: [15]) »Pohadku ſem [16]) vhodl, A [6]) dcerat [17]) mi [6])
ğt nedana, anizt mi [6]) geſtı gıe třeba.[18]) Co zde chceš a čeho hledaš? [19])
Nic gineho nez [20]) ſmrtı! nahlıe biez pryc [21]) odſud!« [6]) A [22]) dobyw taynie
korabu,[23]) vprwni [24]) ſumrak oſtawiw konie nahoſpodie,[25]) wſſed [26]) w korab
y [6]) odda ſe naprawy bieh.[27]) Nazaytrie [28]) Antyochowı powiedielı [29])
arkuc,[6]) ze Appolon pryć zabiehl.[30]) Antyoch ktomu [6]) wece: »Appolon
zabiehnutı mohl, Ale mne a me mocy vtecy nemoż.« [31]) I vcini taku za-
powied arka, Ze [6]) »ktoz mi Appolona ziwa da, Dam gemu pıet ſeth
ffuntow zlattych.[32]) A paklı mi kto geho hlawu da,[33]) Sto ffuntow zlattych
odemne wezme.« Proten ſlıb gechu ſe Appolona hledatı netolıko [34]) ne-
prietele, Ale take y prietele, ch‖tıece geho zahubıtı a to zlatto [35]) od An- 211a
tyocha [36]) wzietı. Ale [37]) Appolon prigew do Tyra, wzem tu raddu [38]) y [6])
wece: »Nedam [39]) proſe zemie zahubitı! Owas owſ́ech [6]) on [6]) nic nedba,
Mnet gedineho [40]) hleda. A kdyz mne mezy wami nenalezne,[41]) Wamt nic
nevcini.« I prikaza plne koraby [42]) pŕenice naſutı.[43]) A wſed nakorab odda
ſe [44]) nabieh. A kdyz bieſ́e Appolon odplul,[45]) Tehdy Antyochow [46]) mi-
loſtnik gmenem Talıarcha [47]) do Tyra prigede, Appolona hledage. A kdyz
geho nenaleze, zarmutı [48]) ſe welmi. I poće mieſtıeninow [49]) tazatı, kdeby
Appolon [6]) byl, a prawie, ze by byl prietel geho. »A [50]) chtıel bych gemu
tu raddu datı, Gēz by zbyl wſ́eho ſweho myſ́lenie.« [51]) Ale to wſ́e lſtıwie

---

[1]) Otce dcery — [2]) jeho. — [3]) Neb jak jsi dcery své muž, taks otcovo právo ztratil. — [4]) tvé; od slov »své dcery požíváš« až do slov »Náhle běž pryč« vše v rkp. *β* až na nepatrný zbytek »ženy muže neznáš« vypuštěno. — [5]) Zapáliv. — [6]) Schází v *V*. — [7]) Apollone. — [8]) v tvú lící. — [9]) V rkp. *to prawo; V*. a jestli v tvé zemi právo. — [10]) protoť. — [11]) dávaji. — [12]) zítra smrti zbýti. — [13]) jal. — [14]) s svú. — [15]) takto mluviti. — [16]) jsi. — [17]) dciť. — [18]) aniť jie jest třěba. — [19]) Což zde čekáš? — [20]) jedno. — [21]) Náhle jeď preč. — [22]) Tehdy. — [23]) sobě tajně korába. — [24]) v prvý. — [25]) v hospodě. — [26]) vsed. — [27]) da sě na běh. — [28]) A hned na zajtřie; *β*: A když zítra den bieše. — [29]) *β*: pověděchu. — [30]) *β*: že by . . .; *α*: že jest Apollon utekl. — [31]) ale nás utéci nemóže. — [32]) zlata; *γ*: liber zlatých. — [33]) *β*: přinese. — [34]) netolik. — [35]) a penieze; *β*: puožitek; *γδ*: dary. — [36]) Písař napsal pův. *Appolona*, vyškrtl a opravil na kraji. — [37]) Tehdy. — [38]) měv s svými radu. — [39]) Nedám sobě. — [40]) jedno. — [41]) nebude. — [42]) A kázav plný koráb. — [43]) *βγδ*: nasypati. — [44]) i vsed (*β*: vešed) v koráb, da sě. — [45]) *α*: odplynul. — [46]) Antiocha krále. — [47]) Thabarcha; *γδ*: Taranta. — [48]) smuti. — [49]) I jal sě měšťanóv. — [50]) A mnie (*α*; *β*: mienie to že; *γδ*: právě sě býti), by byl jeho přietel a řka. — [51]) *β*: v níž by měl všecko své myšlenie a výstrahu svého života; *γδ*: kterak by se měl zlých úkladův vystříhat.

mluwieſe, nebo bieſe lity ged prineſl s ſebu, chtie geho otrawiti. Appolon
prige[1]) do mieſta Tarſy[2]) y[3]) poče[4]) přebywati wtom mieſtie. nebo bieſe
kořec aneb miera wtom mieſtie poſeſti zlattych pſennice. Appolon otewře[5])
korab y[6]) prikaza[7]) wſem lidem mieſta toho[8]) popſenicy giti. A kořec
anebo[6]) ſtrych[6]) pſěnice[6]) poſedmi[9]) peniezych miedienych prikaza[7]) da-
211b watı. A tiem obziwi[10]) to mieſto.[11]) I prikaza, aby geho kupcē || nenazy-
wali. Wſecky gim Penieze nawrati A mieſto tiemi peniezy kaza oprawo-
wati.[12]) Ti[13]) Tarſti mieſtiene tu miloſt Appolonowu kſobie wzechu,[14])
Gemu načeſt a nawiečnu pamiet obraz podobny gemu vcinichu A proſtřed
mieſta poſtawichu.[15]) A kdyz Appolon caſu gednoho pomorſkem břehu
chodieſe, Clawik[16]) z geho[6]) mieſta[6]) a[6]) zgeho zemie ſlechtic, Geda
pomori, Vzře Appolona[17]) y[6]) wece:[18]) »Zdraw bud, krali Appolone!
Wieſli prawo[19]) Antyochowo oſobie? Newieſli, powiemt tobie.[20]) Takt
geſti[6]) kral Antyoch řekl: ‚Ktož mi Appolona ziwa da, Dam gemu piet
ſeth ffuntow zlattych;[21]) Pakli mi[6]) kto geho hlawu da,[22]) Sto ffuntow
zlattych odemne[6]) wezme.‘ Protož, krali[6]) Appolone,[6]) tobiet[6]) to prawim,[23])
że mas wmieſtie lidi, Genz tie chtiegi[24]) otrawiti. Protoz prawim[6]) tobie,[6])
Gediz odtawad[25]) pryč!«[6]) Appolon zte řeci gemu podiekowa, I prikaza[26])
gemu dati piet ſeth ffuntow zlattych ařka: »Vzitecnyeyſieho oſtřeženie,
mezy klenoty drazſieho, nenie nez zdrawie.[27]) A kdyz ſy mie[28]) vzitečnie
212a wyſtriehl, Gmieyz ty penieze[29]) odemne, kterezby[30]) miel od An||tyocha
wzieti,[6]) Kdyz[6]) by mie gemu ſwazaneho[31]) dal.« Clawik peniez[32]) ne-
chtieſe wzieti ařka: »Tobiet nynie wiece geſt[6]) potřebie,[33]) chowayz ſobie[34])
toho,[6]) Appolone![6]) Swietſi[35]) cti vtebe tito zlatti nezli vmne budu.«[36])
Appolon prikaza[37]) korab priprawiti, wſed wkorab[38]) y[6]) porucil ſe panu
bohu.[39]) A kdyz giz deſet dni odbřehu plul,[40]) wty[6]) čaſſy[6]) powietrie
ſe[41]) promienſ. proti poledniemu wietru Wſta ſpuol nocy wietr y wzbudi
wlny; y ſburi ſe moře a odge wietr korab naſe; y počechu wlny korabem
metati yakožto miečem. Az wlna gedna welika priſedſi y ztroſkota
korab y poge puol korabu wyſoce nadſe, Tak ze gedna dſka zdruhu

---

[1]) Tehdy Ap. přijede. — [2]) β: Tharsie. — [3]) a. — [4]) α: jal sě. — [5]) A zezřěv (α; β: uzřev), že jest hlad přielišný v tom kraji, kořec jenž po osmi zlatých kupováchu (α; β: tak že po osmi zlatých pšenice strych), otevřev svuoj. — [6]) Schází u V. — [7]) káza. — [8]) všemu městu. — [9]) po osmi. — [10]) α: živi. — [11]) ten (celý β) kraj. — [12]) Ale aby jeho kupcem nenazývali, všecky penieze (jim β zase γδ) vráti (β; α: vrátil) a káza (α) jimi města popraviti. — [13]) Tehdy. — [14]) uzřevše. — [15]) obraz jeho prostřěd města postavichu. — [16]) tehdy Klavik. — [17]) uzřěv jej. — [18]) vece jemu. — [19]) ustavenie (αβ; γδ: výpověď.) — [20]) napomenu tě z něho. — [21]) zlata. — [22]) přinese. — [23]) α: pravi. — [24]) chtie. — [25]) jeď odtad. — [26]) poděkovav káza. — [27]) Z užitečného ostřieženie (α; β: vystřezenie děkujiť, neb) mezi klenoty (nic β) dražšieho nenie (nežli hrdlo β). — [28]) mě tak. — [29]) ten dar. — [30]) jenž by. — [31]) svázána. — [32]) toho daru. — [33]) třěba. — [34]) to sobě. — [35]) Ale Apollon vece: »S věččí. — [36]) u tebe bude nábytek nežli u mne. — [37]) kázav. — [38]) vsed ven. — [39]) větróm. — [40]) bieše plul βγδ; α: plynul. — [41]) sě jim.

neoſta.[1]) Striebro a zlatto[2]) letıe nadno, Rucho y[3]) gine zbožie potonu[4])
a lıde ztonuchu. Gediny[5]) Appolon, dſku okrociw, y[6]) poče[7]) ſe gıe
držeti. I plawa[8]) nani tri dni a tri nocy. A[6]) ctwrty den vzřew[9]) rybaře,
an lowi ryby,[10]) Y poče k niemu mluwıtı[6]) a[6]) wolatı ařka:[6]) »O, člowiečel
pribeř ſe kemnie! Dayz ziwot pracnemu, Spomoz hubenemu!« Rybař ſe
kniemu pribra,[11]) wſwu lodie geho wſadi[12]) a[6]) doſweho domu geho
vwede.[13]) A pokrmiw[14]) geho, kaza[15]) ſe gemu naſpatı.[16]) A kdyz ſe naſpa,
wece[17]) || gemu Rybař: »Wıeſlı to, ze podle bıehu[18]) morſkeho gſy robot- 212b
nik[19]) mog? Anebot[20]) ſem tıe ſmrtı zbawil. Ale neday mi toho pan buoh,
Bych[21]) chtıel zlıe vciniti tomu, genž[22]) mi nic zleho[6]) nevcinil. Ale
totot[23]) prawim tobie, Tot plachtıčka[24]) wkutıe[6]) lezi. Obwina[25]) ſe gıe,
Beriz ſe[26]) natrzıſtıe a[6]) hledayz ſobie[6]) ſtıeſtie. A paklı[27]) nebudeš mocy
naleznutı,[28]) nawratıž[29]) ſe zaſe kemnie, A[6]) tu chudobu, kteružt mam,[30])
napolyt ſtebu rozdielım. A ty budeſlı kdy[6]) dobry a prigdeš kecti,[31])
dobrym mi to ſpomeneš.« Appolon[32]) wgedne plachtıe[33]) hoſpodari ſwemu
podiekowaw,[34]) y gıde[35]) na trziſtıe. Nalıt kral te zemie Cylıbſke[36]) gme-
nem Altyſtrates s ſwymi pannicy namiec ghra.[37]) Appolon tu ſtoge y poče
ſe diwitı.[38]) Gedinez[39]) kral mieč vpuſtı.[40]) Appollon to widiew, neby len
ktomu, poſkociw byſtře,[41]) wzem miec I[6]) poda geho[6]) kralı welmi po-
ctiwie.[42]) Kral wzem miec odplachetnika y[6]) poče myſlıtı, kteraky by to
byl mladenec wplachtıe? kterak kolı wplachtıcy chodi, wſak matny nenie
anı chlapſky.[43]) Kral hře konec vcini Y poče[44]) ſe tazatı ſwe[6]) čeledi,[6])
kteraky by ono[45]) ginoch byl wplachtıe? A kdyz gemu nižadny || nevmie[46]) 213a
powıedietı, Rybaře toho[6]) otazachu. A on gemu[47]) powiedie, ze geho na-
lezl, an tapa pomori.[48]) »Ale kteraky geſt,[49]) toho ia[6]) newiem.«[50]) Oni[6])
ſlowa rybařowa prigechu[6]) a[6]) kralowi[51]) to[6]) powiedıechu. Kral gim

---

[1]) β: I vzehra se moře a otje vietr korábu větrník, i popadechu vlny koráb na sě i počechu jím jako mečem metati, jedna vlna s sebe druhé vlně podáváše. Až zatiem vlna jedna přišedši veliká, poje puol korába vysoko i roztroskota jej, tak že i jedna dcka nebieše s druhú sevřiena. — α: Vlny vzechu na sě koráb i jechu sě jím jako miesczem (!) zmietati. Jedna veliká, přišedši pod koráb, vrže jím vysoko nad se i roztříska jej tak, že i jedna dcka s druhú neostala. — [2]) s zlatem. — [3]) a. — [4]) α: poplynu. — [5]) A. — [6]) Schází u *V.* — [7]) jal. — [8]) β: tápáše. — [9]) uzře Apollon. — [10]) α: rybáře loviece (β: ryby lovíceho). — [11]) přibrav. — [12]) přijmě. — [13]) vede. — [14]) β; α: nakrmiv. — [15]) kázal. — [16]) α; β: káza se jemu zespati. — [17]) řekl. — [18]) práva. — [19]) β; α: robotný. — [20]) že. — [21]) Ale bože toho nedaj, bychť. — [22]) ješto. — [23]) toť. — [24]) plachta. — [25]) α: Obina. — [26]) jdiž. — [27]) pakli že. — [28]) polepšiti sě. — [29]) vrať. — [30]) Tu, kterúž já mám chudobu. — [31]) a přijdeš kdy k otci (!); βγδ: k štěstí. — [32]) Tehdy Ap. — [33]) z té plachty. — [34]) děkoval. — [35]) šel. — [36]) král cylibský. — [37]) hra. — [38]) Apollon stoje se díval. — [39]) Tehdy. — [40]) ztrati. — [41]) Apollon to vida, skočiv velmi (α; β: nebieše lén, bystře skoči) a. — [42]) lepě. — [43]) mysliti, že ten jinoch, kterakýžkoli v rubáči chodí α; β: jakžkoli v plachtě jest), nenie lehký (β; α: nenie lepí [!]; γ: i pomyslil, jakýž takýž to jinoch jest, ač v plachtě chodí, neníť matný). — [44]) učině, jal se. — [45]) onen. — [46]) β: i jeden neumějieše. — [47]) jim. — [48]) že jest (jeho β) nalezl na (β: po) moři, an tápá. — [49]) jest, odkud-li jest. — [50]) nevědě. — [51]) králi.

wece: »ktoz koli [1]) geſt a [1]) odkawadz [2]) geſt, toho [1]) newiem.[1]) Ale [1]) pro tu ſlužbu, kteružto geſti mnie dnes poſluzil,[3]) Daytez gemu rucho nowe [1]) a pogmietez geho domeho domu,[4]) at ſemnu [1]) wečeri wme ſieni.« A coz kral rozkaza,[5]) to ſe yhned ſta.[6]) Kral ten [7]) dieti gynych negmiegieſe nez gedinu dcerku,[8]) A ta bieſe přewelmi [9]) kraſna. A [1]) ta podle tiech čaſow obyčege Vmiegiſſe huſti a pleſati, Iakožto take [1]) y [1]) gine knieżny ciniechu.[1]) Nebo tehdy bylo by [1]) te knieznie ohawno, kteraz [10]) by toho nevmiela. A to riedko ciniechu, gedine před Otcy ſwymi,[1]) ani kdy wiece. A kdyz gednoho dne kralowna, geſto gie riekachu Lucyna,[11]) priprawiwſi ſe, y [1]) gide předotce a předgeho hoſti I poče tu pleſati a huſti. A to tak ſličnie a ſluſnie cinieſe,[12]) Ze wſickni opuſtiwſe krmie [13]) y [1]) diwachu ſe hudbie gegi a pleſani gegiemu.[14]) Gediny tu Appolon bieſe, genz [15]) nato
213b nic nedbaſe ani [1]) hledieſſe,[1]) ani o gegiem pleſu, ani ogegie hudbie.[16]) || Tehdy geden, ſedie wedle Appolona, y [1]) wece gemu: »Cozt [17]) ſe tobie zda dotohoto pleſanie?« [18]) Appolon na to hlawu wrże a mrde. A [19]) to kralowna mrdenie [1]) vzřewſi, Y zarmuti ſe tiem tak přewelmi,[20]) Ze yhned zapomenu ſweho weſele wſeho y ſede zarmutiwſi ſe.[21]) Kral [22]) kedceri powiedie: [23]) »Dcero mila! pros mne, zackoli [24]) chceš, tot dam tobie, gedine bud weſela!« [25]) Kralowna [26]) vkazawſi na Appolona, y [1]) wece kralowi: »dokawadz onoho ziwa [1]) widim,[27]) weſela byti nemohu. Chceſli mie weſelu widieti, Swog ſlib, ktery [28]) ſy mi ſlibil, naplniz gey [29]) A prikaziż [30]) gemu yhned [1]) hlawu ſtieti a předmie prineſti.« Kral gie otaza, cim by [31]) knie byl [1]) prowinil? kralowa [32]) wece: »Zdali [33]) to nenie wina, że kdyz mu hudbu y pleſanie [34]) wſickni chwale,[35]) A on gediny [1]) nato hlawu mrda?« [36]) kral mudry a nevnahliw ſe kedceri wece: [37]) »dcerko mila! newiem,[38]) proč by [39]) on to vcinil.« kral [40]) gemu wſtati kaza y otaza geho, proč by on [41]) natakowu kralowu [42]) hlawu mrdal? [43]) Appolon [44]) wece: »Krali ſlechetny! [45]) Iat ſem nakralownu nemrdal,[46]) nebot geſti kralowa poctiwa
214a a ſlechetna, kraſna y kaza|na,[47]) Ale nahudbu y napleſanie; Nebot [48])

---

[1]) Schází u *V.* — [2]) odkud-li. — [3]) kterúž mi jest učinil. — [4]) a uveďte jej na sien. — [5]) kázal. — [6]) to jsú učinili (*α*; *β*: to se sta). — [7]) A ten král. — [8]) jednu dceru. — [9]) velmi. — [10]) kteraká. — [11]) A toho dne ta jistá kněžna, jménem Lucina, totiž moře. — [12]) A to tak sličně (a tak slušně *β*). — [13]) královė krmě. — [14]) diváchu sě, neb diviechu sě její krásné (*α*; *β*: kráse) hudbě a plesu. — [15]) ten. — [16]) ani o její hudbě ani o plesu (*α*; *β*: jenž nic netbáše ani na její hudbu ani na ples). — [17]) Co. — [18]) do této hudby a plesu. — [19]) Tehdy Apollon hlavú hodiv. — [20]) velmi. — [21]) že zapomenuvši všeho veselé i sede. — [22]) Tehdy král. — [23]) vece. — [24]) pros na mně, cožkoli. — [25]) ať bude dáno; *β*: buď vesela a nemuť se a začkoli budeš mne prositi, toť bude tobě dáno. — [26]) A ona. — [27]) vizi; *β*: Doniž onoho živa vidím. — [28]) jenž. — [29]) slíbil nynie, ten mi plň (*β*: naplň). — [30]) kaž. — [31]) by to. — [32]) Tehdy královna. — [33]) I zdali. — [34]) ples. — [35]) *α*: chválili. — [36]) kroutil. — [37]) K tomu král odpovědě, jako neunáhliv se dceři vece. — [38]) Dci milá, nevieme. — [39]) jest. — [40]) Tehdy král. — [41]) byl. — [42]) královnu. — [43]) kroutil. — [44]) K tomu Ap. — [45]) veliký. — [46]) hlavou nekroutil. — [47]) nebo jest královna ctná a kázaná. — [48]) a na ples, že.

ſem tu nic noweho newıdiel ani[1]) ſlyſel.[1]) Nebo ya to[2]) lepe vmiem nezlı ta poctiwa kralowa,[3]) nebot[4]) ſem ſe tomu lepe navcil.[5]) kte omluwie kral odpowiedie:[6]) »Dcero mila! ygeden[7]) ſe tomu nediwi, geſto doma čaſto widal, Aniz kto toho žada, čehoz doſtı doma ma.[8]) A protoz[9]) zteto winny gemu zazle nemieg,[10]) Ač wſak to vkaže, ze to lepe vmie.« I kazachu gemu[11]) wſtatı. Appolō wſtaw, wzem[12]) huſle, yhned přewelmi kraſnie poče huſtı a pleſati wybornie,[13]) Tak ze wſıckni kriknu,[14]) ze[1]) hude lepe y kraſſniegı nezlı[15]) kralowna. A kdyz to vzřela pleſanie geho tak ſlawne a hudenie wyborne,[16]) vpade gı wſrdce, y poče gey welmi milowatı. A klekſi předotcem, poče[17]) geho proſytı, aby gi toho zamiſtra racil datı: »Nebot geſti[18]) tak kraſnych[19]) pleſſow, geſtot[1]) ſem nikdy newidala a[1]) neſlychala[1]) takowych.«[1]) kralowi by[20]) ta řeč welmi mila. I prikaza[21]) Appolona pripſatı k ſwemu dworu a pokog poctıwy[22]) gemu datı. Appolon ſe wkralownu vwaza, Y poče[23]) gı vciti ſwelıku poctiwoſtı a kazni,[24]) že Appolon wroce celem neznamenal, By kralowna nanieho[25]) || kdy[1]) 214b popatrila.[26]) Ani ona kdy zocila, By on take[27]) nani milıe wzezřel. A wſak mezy nimi[28]) bieſe laſka[29]) welıka.[30]) I ſtalo ſe geſt, ze kniezata[31]) welıka a[1]) vrozena[1]) proſiechu te Kralowny zaſe, Proto[32]) ze bıeſe diewka[1]) welmi[1]) kraſna,[33]) A take proto, ze[34]) ktož gı pogme, tomu bytı Cylıbſkym kralem. Ale kral gı nizadnemu nerodi[35]) datı, a chtıe[36]) tomu, aby ona ſama muže ſobie zwolıla a kohoz chce, poiala.[37]) I ſtalo ſe geſt[38]) čaſu gednoho, ze prigıdeſta dwie mocne kniežetıe[39]) ſecti y[40]) ſwelıku čeledi, A kazdy[41]) kralowny za ſe proſieſe. Tehdy[42]) kral napſa lıſt ſwe[1]) dceri a takto[1]) rka: »Dcerko[43]) mila! dwie mocne[44]) kniezetıe[45]) prigelı knam[46]) a kazdy tebe žadage[47]) zaſe. A iat ſem ſlıbıl tobie, abych tebe nedawal[48]) nižadnemu, Gedine[49]) tomu, kohoz by ty ſama ſobie zwolıla.[50]) Ale[51]) že dıewkā, gimz[52]) geſtı ſtud prirozen, Protoz[1]) nebrzo ktera pri· wolı kmuzſke hlawie a rkuc:[53]) ‚Tomuto ia[1]) · chcy.‘ Protoz, dcerko

[1]) Schází u *V.* — [2]) to všecko. — [3]) než ta ctná kněžna. — [4]) a to proto, že. — [5]) tomu učil i věce. — [6]) povědě ke dceři. — [7]) α: jeden. — [8]) sě tomu nediví, jehožto doma dosti má. — [9]) protož my. — [10]) nemějmy. — [11]) Apollonovi. — [12]) I vsta Ap. a vzev; α po řeči králově stručně pokračuje: Tehdy Apollon vzem. — [13]) i hude velmi krásně a plesá výborně. — [14]) křiknú a řkúc. — [15]) Krasšie hude i lepěji pleše než. — [16]) A když uzře královna plesy jeho, i. — [17]) i jala sě. — [18]) aby toho, jehož v náhlosti (γ: své) hlavy prosila, aby toho ráčil jí za mistra dáti řkúc. — [19]) krásných a kázaných. — [20]) Tehdy královi byla. — [21]) káza. — [22]) pokoj zvlástnie káza. — [23]) počal. — [24]) ji velmi pilně učiti s velikú kázní, tak. — [25]) nan mile. — [26]) vezřěla. — [27]) kdy. — [28]) nima. — [29]) milost. — [30]) Tato věta jen v β. — [31]) Zatiem kniežata. — [32]) tak v β; α: snúbichu královnu. — [33]) krásná a kázaná. — [34]) a také proto, že β. — [35]) žádnému nechce. — [36]) ale chce. — [37]) sobě muže volila. — [38]) Tehdy sta sě. — [39]) přijedešta dvé kniežat; β: dvě kniežetě. — [40]) a. — [41]) každý z nich. — [42]) V tu dobu. — [43]) Dcero. — [44]) β: mocně. — [45]) α: dvě velicí kniežata. — [46]) β: sú k nám; v α schází. — [47]) β: každý z nich prose tebe; α: prosí tě. — [48]) nedal. — [49]) jedno. — [50]) kohoz ty sama sobě zvolíš. — [51]) Ale to vědě. — [52]) δ; α: jenž. [53]) nebrzo která diewka k mužské hlavě die.

mila,[1]) aby ſe vmenſilo tweho ſtudu, napiſiż[2]) mi toho gmeno, zaniehoz[3])
chceś gıtı.[4]) A neṙkut[5]) tolıko ztıechto dwu knieżetu,[6]) kterez ſta ſem
215ᵃ prigela,[7]) Ale zewſeho ſwieta, lec bud chudy, leċ[8]) bohaty. Nebot wiem,[9])
żet[10]) nenie tak bohateho,[11]) bychom my[10]) ſe gemu newrownali;[12])
Aniz[13]) ğt[10]) wſwietıe tak chudeho, bychom geho neobohatılı.« pṙeċetſi[14])
kralowna ten lıſtek,[15]) y[16]) zapyṙi[16]) ſe haṅbu welıku[10]) arkuc:[10]) »Haṅba
napſatı otcy prawdu, A[10]) neodepſatı tot ſkoda welıka.«[17]) Awſąk[18]) wy-
niewſi deſtiċky[19]) ſwe, y[4]) poċe[20]) cinitı kraſne tṙenie, napſa »A« to
ſlowce.[21]) Matka to gegie[22]) wıducy poċe[23]) ſe tomu welmi[10]) diwitı,
Proċ by dcera gegıe »A« pſala,[24]) Ano ygednoho ztu dwu kniezatu[25])
gmena[26]) nebieſe, genz[27]) by ſe od »A« pocinalo. Ale kdyz »A« napſawſi
y poċe »p« pſatı, Tehdy matka gegıe wece:[28]) »Dcero zla a bezſtudu!
Proċ chceś ſwog rod pohanietı A chudeho morſkeho tapaċe ſobie zwo-
lıtı?«[29]) Dcera materi ſwe odpowıedıe:[30]) »Matko, ne tobie dano ğt wo-
lenie,[31]) ale mnie. Protoz[32]) ia ſobie toho wolım,[33]) geſto mi geſt mil.[34])
Nebo ia to wiē dobṙe,[35]) zet miloſt nezalezı[36]) nazbozı, Ale naſlechetnoſtı.
Radıeyſit bych ſ chudym milym bydlıla nezlı zbohatym nemilym; Nebo
lepſi geſtı ſmilym geden den nezlı ſnemilym tyden.«[37]) Tak to powie-
dıewſi[38]) y wſta odmateṙe y napſa,[39]) ze chce Appolonowi:[40]) »A nedaſlı
215ᵇ mne gemu,[41]) dceru ſwu[10]) ztratıś.« ¦ I poſla[42]) lıſt ſwemu[10]) otcy. Otec
kdyz lıſt[43]) pṙecite,[44]) Ihned hoſtem odpowiedıe a da gim odpuſtıenie.[45])
A prowodiw[46]) hoſtı, Y vcini ſwatbu Appolonowi a dceri ſwe.[47]) A kdyz
gız Appolon ſkralowu[48]) rok bıeſe blizko,[49]) pogew[50]) gı y ge[51]) (ſe) ſni
prochazetı podle moṙe. Gednozt poplu korab, A na tom korabu[52]) bieſe
tyrſke znamenie napſano.[10]) Vzṙew ge[53]) Appolon, y[10]) wece kralowe
ſwe:[10]) »Tentot korab geſtı z me zemie. Poċekayme tuto[10]) malo,[10]) zda
nam niekto co powie niektere nowıny.«[54]) Gednozt[55]) geden ſkorabu
wyſkoci,[56]) Poznaw Appolona y[10]) wece:[57]) »Zdraw bud, Appolone!«[58])

[1]) A protož. — [2]) napiš. — [3]) za kteréhož. — [4]) *αγδ*: za niemž chceš býti. — [5]) neřkúc. — [6]) z tolik túto dvú kniežat. — [7]) ješto sem přijeli. — [8]) buď. — [9]) Neb to vědě. — [10]) Schází u *V.* — [11]) bohatý. — [12]) nevrovnali bohatstvím. — [13]) ani. — [14]) Uzřěvši. — [15]) list. — [16]) zapáli. — [17]) Napsati otcovi pravdu, toť hanba; neodpověděti-li královi, toť hanba, i škoda mlčeti pravdy. Však lepšie hanba malá než hanba a škoda veliká. — [18]) a. — [19]) dcky. — [20]) je sě. — [21]) činiti krásné trženie na *A.* — [22]) Tehdy mátie jejie to. — [23]) i poče. — [24]) proč *A* píše. — [25]) kniežat. — [26]) jméno. — [27]) ješto. — [28]) A když *A* napsala (počala psáti *P.* I *γδ*) rozhněvavši sě na ni mátie, i vece jí. — [29]) rod uhaněti, kniežata šlechetná potupující a chudého tápače morského (*αγδ*; *β*: mrzkého plachetníka) sobě zvolující. — [30]) K tomu jí dcera odpovědě a řkuc. — [31]) voliti. — [32]) a protož. — [33]) já sobě volím to. — [34]) milo. — [35]) Neb to vědě. — [36]) neleží. — [37]) Celé toto souvětí u *V.* schází. — [38]) Řekši to. — [39]) a napsala to. — [40]) Apollonovi a řkúc. — [41]) tomu. — [42]) poslala. — [43]) ten list. — [44]) *α*: přezři. — [45]) a da jim ... u *V.* schází. — [46]) Tehdy odprovodiv. — [47]) své s velikú ctí. — [48]) s svú kr. — [49]) blíž kroku bydlil bieše u veliké milosti, tehdy jednoho dne. — [50]) *α*: pojem. — [51]) šel; *γ*: pojav ji za ruku i je se. — [52]) A zatiem koráb poplynu (*β*; *α*: poplynul), na němž. — [53]) A uzřěv jej. — [54]) zda nám kto z něho které noviny povie. — [55]) Zatiem. — [56]) *β*: vyskočiv; v *α* schází. — [57]) vece jemu. — [58]) králi Apollone.

weſel ſe, krali weliky, A wiez, ze Antyoch y[1]) s ſwu dceru hromem geſti
zabit, A wſicka kniezata okolnie y wſickni pani tiet ſu Cieſařem zwolili.[2])
A[3]) čekagit tebe[4]) ſ mnohymi klenoty y ſewſeho (!) geho nabytky.«[5])
A wyſed z korabu da gemu knieżecy[6]) liſty. Tehdy ty[7]) nowiny teſti
ſwemu powiedie. Teſt gemu odpowiedie: »Prodwogi wiec geſt mi tato
nowina mila, Ale[8]) progednu wiec geſt mi welmi[9]) nemila. Twa pocti-
woſt[10]) geſt mi mila,[11]) ze || giz widim,[12]) ze ſem krali welikemu dal ſwe 216a
dietie. Ale to mi geſt[9]) nemilo, ze mi tebe nemieti A tak draheho čło-
wieka ztratiti. Awſak możeſli ſwu myſl přemocy, zoſtaň[13]) ſemnu; dneſni
den kralowſtwie ſweho poſtupugi.«[14]) Appolon gemu odpowiedie:[15]) »krali
mily! Twet[16]) miloſti přewelmi[17]) diekugi. Ale wſwe zemi[18]) oſtawil ſē
přately y nepřately, A neſluſelo by mi to,[19]) Bych ſe gim nepokazal a
kazdemu podle geho zaſluzenie nezaplatil.«[20]) Y prikaza[21]) korab pripra-
witi. A kdyz giz korab priprawowachu,[22]) gide předkralownu y wece[23])
gie: »Kralowno![24]) znamenay dobře prſten tento. Yat muſym doſwe zemie
geti[9]) a[25]) wcieſarſtwie ſe vwazati, A tot[26]) bezwelikych boiow nebude.
I[27]) protoz wtuto walku lepe tobie přegi[28]) vmateře byti nezli ginde. A
kdyz bude toho[9]) čas, tehdyt potie ctne poſly poſli.[29]) A newieř nizad-
nemu, gedine tomuto prſtenu.« A kdyz tuto[30]) řeč vſlyſe kralowa,[31])
omdlewſi nazemi pade.[32]) Podobre[33]) chwili okriwſi wece: »O newiero
neſtiaſtna! O miloſti[34]) lita! y[9]) chceš mie[35]) oſtati, Gēz ſem protie wſe
opuſtila y potupila, || kdyz ſem tie ſobie zwolila?[36]) Stebu chcy geti a 216b
ſtebu chcy wſudy[37]) byti. Budeſli kde vtieſen, Tut ya ſe ſtebu take
vtieſim;[38]) Budeſli[39]) kde wneſtieſtie, lechčegit mi bude ocima widieti nez
vſima ſlyſeti.[40]) nebo poſlowe[41]) wiece priſocye,[42]) nezli ſe co ſtane.[43])
Appolon gie odpowiedie: »Kralowno, tobiet toto powiem,[44]) zes ty tie-
hotna[45]) A vſyli ſy ty nepriwikla, A moře ſe ſlitowati nevmie. Protoz ſe
zatie bogim.« Kralowna odpowiedie:[46]) »By wtobie wiera byla kemnie[9])
a[9]) kme nemocy, bylotby přigiti zdaleka.«[47]) A kdyz ſu ſe požehnali otcy

---

1) veliký, neb král Antioch. — 2) a všeckna kniežata tě ciesařem volili (β: zvolila). — 3) i. — 4) čekají tebe vesele. — 5) s Antiochovými klenoty i se vším nábytkem. — 6) kniežetské. — 7) Tehdy když Apollon tyto. — 8) a. — 9) Schází u *V.* — 10) Najprv tvá čest. — 11) velmi mila a také jest mi to milo. — 12) vědě. — 13) ostaň. — 14) se mnú a dnesť z svého královstva (β: královstvie) zstupuji. — 15) K tomu Apollon vece. — 16) z twé. — 17) tobě. — 18) zemi i podle. — 19) neslušalo by. — 20) neodplatil. — 21) V tu dobu káza. — 22) připravichu. — 23) všed před (α: s) svú královnu vece. — 24) Královno žádná. — 25) a tam. — 26) tu. — 27) A. — 28) lepějit přěji. — 29) ctně pošli. — 30) tu. — 31) královna. — 32) letě. — 33) a po dobré. — 34) nemilosti. — 35) mne — 36) jenž jsem pro tě všěho ostala! Útěchy větčie nemám než tě vidúci. Že jsem tě zvolila. — 37) α: vezde. — 38) tu sě s tebú utěším. — 39) a budeš-li. — 40) to mi lehce γ: lechčeji) bude trpěti očima vidúci, než ušima slyšeci. — 41) posli častokrát. — 42) přiložie. — 43) než sě jest stalo. — 44) Vědě (β: vizi), královno. — 45) že jsi těžka. — 46) K tomu královna vece. — 47) mělby ke mně zdaleka přijeti. A již sě ten čas přibližuje, a ty chceš ote mne. Nestane sě tak, a kdež ty budeš, tu já budu s tebú«. Tehdy Apollon vece: »Když býti jinak nemóž, a ty vezmiž odpuštěnie, vsediž v koráb«.

a materi, weliky plač by mezi nimi.[1] A kdyz ſu ſe plawili pomoři, driewe nez dwa mieſiece minuchu, Čaſ ſe priblizi ku porodu. Nebo morſka wonie kralowu zagide, y priblıži ſe kuporodu, ziwot ſe gegi wzdwize nahoru. A ona duchu nemohucy mieti y omdle a zuby tak ſylnie ſtwrdi, ze každy domniewaſe ſe, by vmřela. I by takowy krik y plač wkorabie welmi weliky.[2] Ale Appolon naywiece kricieſe,[3] neb gemu blizko[4] kſrdcy gdieſe. kte tuze wztrže ſe wietr namori.[5] Marynařowe[6] domniewagice ſe,[7] by[8]
217ª kralowna vm řela, Počechu proſyti krale Appolona,[3] aby ge žiwil, řkuce gemu:[9] »Newywržeſli vmrlce z korabu, wſickni tuto[3] ztoneme;[10] Nebo moře ſwe hry neoſtane,[11] dokawadž[12] zſebe[13] vmrlce newywrže.«[14] Appolon gi odpowiedie:[15] »neniet toto[16] tielo ſproſtneho člowieka, Ale byla geſt dcera krale[17] welikeho.« Tehdy[18] wida Appolon, že ginak byti nemože, kaza gi wrucho, kterezto wkorabie naydražſi gmiegieſe, gi oblecy y wložiti wčlunek, tocižto wlodičku.[19] A podhlawu poloziw[20] dwa tiſice hriwen zlatta, a liſt takto Kazal pſati:[21] »Ty, ktoz toto[22] tielo nalezneš, wiez to,[3] žet geſt kralowna,[23] krale welikeho dcera, Progegizto ſmrt mnoho geſt[3] ſlzy[24] wylito[25] a weliky ſmutek byl. Mat podſwu hlawu dwa tiſice hriwen zlattych.[26] Tiech[27] ſobie geden tiſic wezmi za ſwu pracy a[28] druhy tiſic[3] napohřeb toho diela (!) day.[29] Pakli toho zlatta napohřeb neztrawiš a ſobie ge ſchowaš, Bud tak huben, až by zadny nebyl, kto by twe tielo pochowal.«[30] Wloziw[31] ten liſt, prikaza[32] lodi welmi twrdie zabedniti.[33] plakaw nadtiem tielem,[34] y puſti lodicy[35] v moře. wlny lodicy[36] pogechu[37] A třeti den k Effezu toho mieſta na-
217ᵇ březe poſtawi|chu. I ſtalo ſe g̃t poſtieſtie gednoho dne, ze lekař geden, Cyremon tak řečeny,[38] prochazieſe[39] ſe wtu[3]) dobu[3] podle moře. Vzrew

[1]) Místo toho souvětí u *V.*: V tu dobu královna i Apollon, vzemše odpuštěnie, vsedú v koráb, a když od břěha odtrhnú, jedú k Tyru. — [2]) *V.* vypravuje jinak: A když dva měséce biechu na moři, tehdy královně vuoně mořská a nepokoj mořský (překážely γ; β: královně poče se nechutenství činiti). I přiblíži sě čas ku porodu s bolestmi velikými bezpřiemne. Lože se v ní vztrže nahoru a nadchu nemohúce mieti, i porodi dceru. A porodivši ji i scepenie a zuby tak sličně stvoři, že každý mnějieše, by byla umřela. Byl křik a pláč velmi veliký v korábě. — Dle *V.* také v rkp. β je toto místo zkrácené, rozdílného upravení a matné. — [3]) Schází u *V.* — [4]) blíže. — [5]) na moři veliký. — [6]) V tu dobu marináři. — [7]) mniece. — [8]) by byla. — [9]) aby dal život živým, a řkúce: Králi. — [10]) stonem. — [11]) nepřěstane. — [12]) doniž. — [13]) Schází v β. — [14]) nevyvržem. — [15]) K tomu Apollon vece s velikým pláčem: »Ee, ponechajte! — [16]) Schází v α. — [17]) krala. — [18]) Potom. — [19]) že jinak býti nemóže, kázal lodičku, ježto vzdy v korábiech bývá, vzieti a tělo v drahé rúcho, ješto v korábě mějicše, káza obléci a v lodičku v tu vložiti. — [20]) podloži. — [21]) a list takto psaný. — [22]) to milé. — [23]) žeť králová jest a. — [24]) slz. — [25]) prolito. — [26]) zlata. — [27]) z těch. — [28]) vezmi a. — [29]) α: ztrav; β: obrať. — [30]) schováš, bože, daj mu tak chudému býti, aby nikdy nic neměl; β: aby tak byl huben, aby neměl, kto by jeho tělo pochoval. — [31]) A vloživ. — [32]) káza. — [33]) lodičku (β: lodici) tvrdě zabiti (β: zabedniti) a. — [34]) i přeplakav. — [35]) lodičku. — [36]) Tehdy vlny lodičku. — [37]) pojechu (α: pojemše) a hravšě jí. — [38]) Třetie den ji u města jednoho Effaza (γ: Effeza; β: Efren) najde lékař jménem Cyremon ($\alpha\gamma$: Cerymon). — [39]) procházěje.

lodıcy, ana plawa, kaza [1] gı ſobıe [2] ſwym panoſſem [3] prineſtı [4] y kaza gı otewrietı.[5] A kdyz gı [6] otewřechu, vzřew lekař [7] pani kraſnu [2] wkraſnem ruſe leziece,[8] I prikaza lodıcy [9] doſweho domu prineſtı.[10] Zlatto nalez y lıſt přečet wece:[11] »Beru to na me [12] zdrawie, ze netolıko geden tıſıc, yakoz lıſt prawı a [2] ſwiedci,[2] Ale oba tiſice chcy nagegı pohřeb ztrawitı.«[13] A kdyz miſtr to,[14] coz kupohřebu bıeſe potřebıe,[15] dobywaſe, Prigıde [16] včedlnik miſtrow, gemužto riekachu Sylemon.[17] Vſlyſew,[18] co ſe wdomu diegieſe, y gıde [19] ohledowat tıela gegıho.[20] A vzřew y [21] wece: »vmrlce takoweho nikda člowıek [22] newidal. Twař ſe gegie [2] nepromienila, Barwy neztratıla, Oci ſe nepřewratılı,[23] nos ſe neoboſtril.[24] Tato zena [25] ḡt ziwa. nemoc gı ḡt po dietıatku.« A znamenaw wſecky zıly y wece: »O [2] prıetele teto panie! Byſte wy [26] mie priſobſe mielı, tohoto tıela byſte [27] vmoře newwrhlı!« A [28] nabraw trawy a [29] kořenie, geſto on wiedıel kte [2] nemocy,[2] kaza leſu na ‖ ctıři koly polozitı [30] A to tıelo [31] nato [32] wložıtı. 218a
I vcini oheň zkořenie podleſu,[33] az ſe tıelo zahřege.[34] pak wſecko tıelo zmaza nayprwe [2] olegem drewenym,[2] potom maſtmi drahymi, kterymiz on wiediel.[35] A kdyz ḡt zmazal, znamenaw [36] pozilach, ze moc prirozenie prigima, y [2] vcini [37] kychawku. A kdyz kſſi, tak [38] to loze, geſto ſe bylo [39] wzhoru wztrhlo, to [2] dolow sſtupi,[40] a ona [41] duch prige. A otewřewſi oci a vſta, welmi [42] mdlıe promluwı; kterakz kolı mdla bıeſe, takto wece:[43] »Kdo gſy primnie, wiez, aby ſe mne nedotykal tak nemudře,[44] nebot ſem kralowna.«[45] A[2] prigemſi lekarſtwıe,[46] genz poſyluge mudreho [2] clowieka,[2] y [2] bıeſe [47] počaſu tak kraſna a červena a zdrawa.[48] Protoz nediw ſe [49] ygede. řeci teto, anı ſe domniewag, byt byla [50] kriwa;[51] Nebo to pıſmo ſwiedci, ze gmielı zide [52] ten obyčeg, ze ſwych milych přatel vmrlych zatridcetı [53] dni ſu [2] chowalı, mazıce [54] maſtmi drahymi,[55] zdaby [56] ſe duſe wtiele zatagıla [57] prowelıku nemoc a mdlobu, Iakoz ſe čaſto ſtawa, A [2] iakoz miſtri a lekarzı prawie a tomu zaprawo chtie.[58] Tehdy Sylemon vwed [59] miſtra ſweho dokomniaty, wniezto Lucyna

[1]) α: a uzřev lodičku, káza. — [2]) Schází u *V.* — [3]) sluhám β. — [4]) β: přivézti. — [5]) i otevříti. — [6]) lodičku. — [7]) mistr. — [8]) ležící. — [9]) i káza lodičku. — [10]) přivézti. — [11]) a když právě lodici otevřechu (β), přehleda zlato, nalezl list, přečet jej povědě. — [12]) β: své. — [13]) mile ztráviti. — [14]) V tu dobu, když mistr. — [15]) třeba. — [16]) α: i příde. — [17]) učedlník jeho jménem Silemon; β: Cylemon. — [18]) a uslyšav — [19]) šel (α). — [20]) toho. — [21]) je. — [22]) jsem. — [23]) očij neupadle (α; β: se nepřevrátile; γ: se neopadly). — [24]) neobostřil (nohy se neotvrátile β), kuožě nenie tvrda. — [25]) panie jistě. — [26]) byli. — [27]) toho byšte vy těla. — [28]) Tehdy. — [29]) i. — [30]) připraviti. — [31]) tělo nahé (β). — [32]) na ni. — [33]) pod lésú z toho kořenie. — [34]) α: dobře shřielo; β: zahře; γ: zhřálo. — [35]) Poslední věta schází u *V.* — [36]) A když uznamena. — [37]) učini jí. — [38]) kýchla, tehdy. — [39]) bieše. — [40]) pusti. — [41]) α: ana. — [42]) oči, jedva. — [43]) jakž mdla bieše, a řkúci. — [44]) viz, aby mne sě tak dotýkal. — [45]) králová. — [46]) králová lékařstvie. — [47]) byla. — [48]) po malém času velmi krásna a zdráva. — [49]) A nediv sě z vás. — [50]) ani mněj (β: mni), by byla. — [51]) α: křivda. — [52]) židové. — [53]) α: až do třidceti. — [54]) V rkp. pův. psáno *mage;* nad to napsáno *zıce. V.*: zašije (?) tělo. — [55]) mastmi rozličnými zmazavšě. — [56]) zdali by. — [57]) utajila. — [58]) jakož mistři pravie. — [59]) β: uvede.

218b lezieſe,[1]) | y wece:[2]) »Wız,[3]) miſtře, geſtos kazal hrob kopatı!« Mıſtr vzřew pani kraſnu, y[4]) wece gemu:[4]) »Rad widim[5]) ſmyſl twoy y radoſten[6]) ſem vcinken[7]) twym. A[4]) nemni, vcedlnıku[8]) mog, By ztratıl trud twog y pracy, kteruz ıy miel oteto pani.[9]) Ani ſe domniewag, By ſwu ztrawu ſtratıl,[10]) Genz ıy nagegim lekarſtwi vtratıl.[11]) Pani tato ma welıke zbozie.«[12]) Tehdy miſtr rozwazaw zlatto, y[4]) da geden tıſıc zlatta[4]) Sylomenowi[13]) zageho pracy a vſyle[14]) A[15]) druhy tıſic zlatta[4]) ſchowa lucynie knieznie.[4]) Pomalē ċaſu zhogı ſe lucyna[16]) y by[17]) tak kraſna, az bıeſe wdiwy kazdemu ċlowieku,[18]) ktoz gı gedine[19]) vzřel.[20]) Tehdy Cyremon miſtr wece: »Chcyt tıe ſobıe zaſwu dceru wzietı, A neginak nez prawıe za ſwe dıete.«[21]) A[22]) znamenawſı to[4]) Lucyna, ze miſtr myſlı ogegiem wdani,[23]) powiedie gemu lucyna:[4]) »Otċe mog, raċ malo ſlyſetı dcery ſwe.[24]) Otcem tıe proto[4]) nazywam, nebo ſy mie prigel za ſwu[4]) dceru. Ale wſak raċ to wiedıetı, zet ſem ia kralowna[4]) vrozeneho[25]) krale a[4]) mocneho[4]) żena, Genzto wiem,[26]) że promie geſtı vwelıke żaloſtı. A protoż chcyt geho wciſtotıe ċakatı,[27]) dokawadz geho, kdez geſtı, ne-
219a zwiem.[28]) A tohot | proſym natobıe, aby mi pomocen byl.«[29]) Tehdy Cyremon, vſlyſew to odnieho, (!) y dopomoże gı,[30]) ze gı knieznu[31]) vcinichu wchramie[32]) te bohynie,[33]) kterażto Weſta[34]) ſlowieſe. A ktoz te bohyni ſluzıl, wciſtotie přebywatı muſyl.[35]) A zaknieznu[36]) gi[4]) panny a panie gmiegıechu. A tak tu kralowna lucyna Abbatyſı[4]) bıeſe. A kdyz ſe toto[37]) tak diegıeſe, Appolon kwielıe a teſknoſt mage proſwu ženu, że tak zaloſtiwie gı ztratıl bıeſe,[38]) Slıbıl,[39]) że zaċtrnadſte[40]) leth nechce zkorabu[41]) wygıtı, gedine[42]) kſwe dceri; A wtıech letech ani ſe mytı ani brady holıtı. I[43]) kaza ſe Marynařom tahnutı k Tarſy tomu[44]) mieſtu. pripluw tam ktomu[4]) mieſtu,[4]) y[4]) ſtawi ſe vſweho hoſpodaře, Gemużto riekachu[45]) Stragul[46]) a żenie geho dyonyſya.[47]) Tu nagıch[48]) wieru poruci gım[49]) dcerku[50]) ſwu ſgegı chowacku[51]) gmenem[4]) Lıgury,[4]) ſ[52]) slattem a[4]) ſklenoty drahymi.[4]) Y prikaza[53]) gi přezdietı gmeno[4]) Tarſya,

[1]) bieše. — [2]) vece jemu. — [3]) wiz to. — [4]) Schází u *V.* — [5]) vizi. — [6]) vesel. — [7]) α: učením; β: uměním. — [8]) dobrý učedlníku (β: učedlníče). — [9]) by byl ztratil trud tvuoj, jenž jsi měl, o této paní pracuje. — [10]) Ani mni by byl, tvú ztravu ztrávil (β: 'ztrátu ztratil). — [11]) β: to co jsi na jejiem lieku ztrávil. — [12]) paňť má veliký nábytek. — [13]) Silemonovi. — [14]) za jeho usilovánie (β: úsilé). — [15]) ale. — [16]) z té nemoci. — [17]) byla (β: bieše). — [18]) že sě divil každý (β: až by na div každému). — [19]) jedno. — [20]) β: bieše viděl. — [21]) Tehdy ten mistr Cerimon (α; βγ: Cyremon) vzal ji sobě za dceru, a jinak nic než jako své dietě (ji β) mějieše. — [22]) Tehdy. — [23]) α: o její oddání. — [24]) β: přeslyšeti dceru svú. — [25]) velikého. — [26]) α: vědi; β: vědě, γ: a vím. — [27]) α: čekati. — [28]) dokavadž jeho kde jistě nezviem, nebo on mne. — [29]) by mi toho pomohl. — [30]) Tehdy mistr Cerimon toho jí dopomóže. — [31]) knězem — [32]) v božnici. — [33]) β: bohyni. — [34]) α: veska (!); β: stará. — [35]) Tehdy v bohyni ten obyčej bieše, že ktož v té bohyni uvesce (?) služil, ten v čistotě bydliti (β: přebývati) musil. — [36]) za kněze. — [37]) ta řeč. — [38]) dějieše, (že β) Apollon ženu tak žalostivě ztratil (bieše β). — [39]) β: slíbi. — [40]) devět. — [41]) z lodi. — [42]) jedno. — [43]) Tehdy. — [44]) k. — [45]) dějiechu. — [46]) β; α: Stratula. — [47]) Dionisiades. — [48]) na jejich. — [49]) jen v β. — [50]) dceru. — [51]) dojkú. — [52]) a s. — [53]) a káza.

proto ze mieſtu tomu Tarſys riekachu.[1]) A ktomu [2]) wzezřew nahoſpo-
daře, wece gemu: »O prieteliſ mıly! wiez to, żet ya [2]) tobie wierim wiece
nezlı komu [3]) naſwietıe. y[4]) protoz tobie poruciem [5]) mu milu dcerku, na-
kterezto zalezı [6]) ma wſicka vtıecha y po||ſlednie ına hodina.[7]) Protoz [2]) 219b
proſym [8]) tebe, zdrz [9]) mi [2]) ſwu wieru nademnu, rozpominage ſe [10]) natu
miloſt, kteruz ſem tobie y tomuto mieſtu vcinil.« A on ſlıbı tu dcerku
gegı (!) wiernie chowatı.[11]) A kral Appolon,[12]) wſed wkorab, y[2]) poće
pomori plawatı vwelıke zaloſtı.[13]) Za tıem Tarſya wyroſte zleth dıetınſkych.
I poće chodıtı [14]) ſginymi pannami doſkoly, Y poće ſe přewelmi [15]) dobře
vcitı. I ſtalo ſe geſtı ćaſu gednoho dne,[16]) kdyzto Tarſya zeſkoly prigıde,
Nalit gegı chowacka [17]) Lıgorya lezi naſmrtedlne poſteli.[18]) A ona nani
pohledie y poće nadni [19]) plakatı. Lıgorya, chowacka gegie, poće ſe gie [20])
tazatı, cie by dcera byla? Tehdy [21]) Tarſya, yakz mniegieſe,[22]) tak [2]) powie-
die rkucy: [23]) »Stragul [24]) mi geſt otec,[25]) A dyonyzya ḡt mi matie.« [26])
Chowacka lıgorya gı wece: [27]) »Otec twog geſtit [2]) kral Appolon tyrſky,
A matka twa geſtıt dcera[28]) krale Cylıbſkeho. A ta gmiewſı tıe [29]) y vwr-
żena ḡt [2]) domořе. A otec twog, daw [30]) tıe tuto chowatı, ſam [2]) prożaloſt,
genz gı [31]) ma potwe materi, kwielı bludie [32]) pomori.« A tak ſgıde Lıgorya
ſtohoto ſwieta.[33]) Tarſya [34]) dluho żelewſi chowaćky [35]) ſwe, Y prige [36])
ſobie to [2]) za obyćeg, Ze iakz || brzo [37]) priſla zeſkoly, nıkdy negedla ani 220a
pila,[38]) nez brala ſe yhned naſwe chowaćky [39]) hrob, kteryzto [40]) bieſe
mezy ginymi hroby yhned [2]) nadmořem, A tu plakaſe chowaćky [41]) ſwe.
A [2]) patrecy [42]) namoře wzdy [2]) plakaſe matky [43]) ſwe, kterażto [40]) bieſe
vmoře vwrżena,[44]) A take [2]) otce ſweho,[2]) kteryzto [40]) bludieſe po mori.
I ſtalo ſe geſtı ćaſu [45]) gednoho, kdyz ſe braſe Dyonyſya zchramu,[46]) A
dcera gegi ffilomachya [47]) předni w drahem ruſe, A tarſya zani yako gegi
diewka. Y [48]) vzřewſe to dworſtı lıde, poćechu [49]) mluwitı arkuce: [50]) »Tato,
geſto zapani ſe berze,[51]) odkawadz [52]) kolı ḡt, ſlechtićna ḡt.[53]) Ale tato,
geſto napred gde, nenie chwaly [54]) doſtoyna.« Dyonyzya tu řeć vſlyſewſi

---

[1]) po tom městu Tharsí, v němž ji chovati mějiechu. — [2]) Schází u *l*. — [3]) že tobě viece přěji a věřím než komu. — [4]) A. — [5]) α: porúčeji; β: porúčám. — [6]) toto dietě, na němž (β: na němžto) leží. — [7]) má poslednie útěcha. — [8]) α: proši. — [9]) drž. — [10]) zpomínaje. — [11]) A když slíbi dietě chovati. — [12]) v tu dobu Apollon. — [13]) v žalosti jezditi. — [14]) i chodě; β: chodieše. — [15]) velmi. — [16]) Potom sta se dne jednoho. — [17]) tak v γ; αβ: dojka — [18]) leží u veliké nemoci. — [19]) Tharsia to uzřěvši poče nad ní velmi. — [20]) Tehdy Ligoria poče jie. — [21]) K tomu. — [22]) β; α: umieše. — [23]) vece. — [24]) α: Stratul — [25]) jest mój otec. — [26]) a Dionisiades má mátie. — [27]) K tomu dojka vece. — [28]) a mátie tvá Lucina, dcera. — [29]) mějieše tě na moři. — [30]) dal. — [31]) ješto — [32]) α: kviele blúdí; β: kvielí a blúdí. — [33]) V tu dobu L. snide s světa. — [34]) Tehdy Tharsia. — [35]) dojky. — [36]) α: přijme; β: vze. — [37]) β; α: koli. — [38]) nikdy prvé nejedla. — [39]) než až prvé šla na dojčin. — [40]) jenž. — [41]) plakavší dojky. — [42]) Vezřéci. — [43]) mateřie. — [44]) β: po moři puštěna. — [45]) Zatiem sta sě dne. — [46]) že jdieše Dionisiades z božnice (z chrámu). — [47]) Silemaria. — [48]) A. — [49]) jali sú sě. — [50]) a řkúc. — [51]) ješto jde za paní. — [52]) odkudž. — [53]) β dodává: vždyť jest šlechetného roda i pěknějšie. — [54]) cti.

zarmuti [1]) ſe prewelmi.[2]) Priſſedſi [3]) domow y [4]) vderi ſebu ozemi placicy [5])
te haňby, kterużto [6]) bieſe ſlyſela [7]) Oſwe dcerce [8]) mluwiece. Y poće hned
myſliti,[9]) kterak by mohla Tarſy s ſwieta ſweſti, Aby potom [4]) proni nizadny [4]) wiece gegie dcery nehaniel.[10]) Y [11]) vmyſlywſi vcini tiēto obyćegem: [12]) A [4]) miegieſe gednoho robotnika,[13]) geſto bieſe geho wſwem
220b dwoře [14]) wladařem vcinila. Toho zawolawſi [15]) y [4]) wece gemu: »Teofile!
Slyſim toto [4]) otobie mnoho zleho prawiece,[4]) ze me zbozie kradeś A ze ſy nakupil gedu, aby meho muże y mie otrawil,[16]) A potom [17]) mu dceru pogma wme ſe zbozie vwazal. Nemoże ſe to tak ſtati; co ſy ty [18]) omnie vmyſlil, tot [19]) ia nadtebu vcinim.« Teoffil poće ſe kleti [20]) y priſahati ze by [4]) otom nikdy [4]) nepomyſlil. Tehdy [21]) ona wece gemu: »To gt [22]) řeć gedna yako dwie. Anebo ty zabig Tarſy, anebot ia tie kazi zahubiti!« [23]) Vſlyſew to Teoffil y [4]) wece gie: [4]) »kdyz ginak byti nemoże, lepe mi ge ziwu byti a gi zahubiti, Bych gedine wiediel, kterak ſe to ma [24]) ſtati.« Tehdy ona gemu odpowiedie: [25]) »Mat tento [26]) obyćeg, ze driewe nezlit [27]) gie ani pie, wzdyt chodi [28]) mezy hroby plakat ſwe chowacky.[29]) A ty gi doćekage,[30]) ſwediz gi ſtohoto [31]) ſwieta, a budeś prazden me roboty.« Teoffil [32]) zwiediew ćas, kdy ma [33]) giti khrobu, y gide [34]) před ni napřed [4]) I poće ſe mezy hroby tagiti. Gednozt Tarſya pogide,[35]) Teoffil, kdyz [4]) gi vzřew, leće [36]) ſe gi [4]) welmi [37]) y wece ſam kſobie ſplaćem takto: »O roboto! O [4]) neſtieſtie me [4]) welike! kterak ſem [38]) hanebnie poroben! [39])
221a tuho [40]) ! ma welika! ze mi proten ſtaw zabiti pannu ſlechetnu, A byti
mi wīnu krwi newīnu! [41]) Ale to ſe [42]) ginak nemoz ſtati; To muſy [43]) tak byti.« Vmyſliw to ſobie [4]) y [4]) wyſtupi nani, wytrh [44]) meć, popad gi zawrkoć Y vderi gi ozemi. A ona na nieho wzezřewſi y wece: »Mily Teoffile, Co ty mieniſs?« [45]) Tehdy on powiedie: [46]) »To twa Hlawa [47]) vcige, co ia myſlim; toho nerad chcy vciniti tobie:« [48]) Y nazdwize [49]) meće, chtie gi hlawu ſtieti.[50]) Tehdy ona wece gemu: »O mily Teoffile! rać mi dobře tuſiti a prwe mi powiedieti,[51]) Cimt ſem ya [4]) chuda ſyra diewka zawīnila, ze mie chceſs zabiti? kudy ſem te ſmrti zaſluzila proti twe miloſti? [52])

---

[1]) Tehdy Dionisiades zamúti. — [2]) velmi. — [3]) a přišedšie. — [4]) Schází u V — [5]) plačíce. — [6]) ješto. — [7]) β; α: slyšala. — [8]) dceři. — [9]) α: ihned mluviti mysléci. — [10]) V rkp. *nehniewal;* V.: nikdy nehaněl. — [11]) To. — [12]) činem. — [13]) robotného svého; β: robotěze. — [14]) jehož bieše v své vsi. — [15]) pozvavši. — [16]) a jed jsi kúpil, jímž mne a mého muže chceš otráviti. — [17]) aby. — [18]) Nebude to tak, ale cožs'· — [19]) to. — [20]) věrovati. — [21]) V tu dobu. — [22]) Toť. — [23]) zabiti. — [24]) sě jest tomu — [25]) vece. — [26]) ten. — [27]) že ona prvé než. — [28]) jde. — [29]) dojky. — [30]) tu dočekaj. — [31]) z. — [32]) Tehdy Th. — [33]) jest. — [34]) šel. — [35]) A když Tharsia pošla. — [36]) lekl. — [37]) náramně velmi. — [38]) jest. — [39]) hubeně přiroben (α; β: podruben), jenž jest v ten stav dán. — [40]) Túha. — [41]) a jest mi nevinnú krev proléti. — [42]) Ale že sě to. — [43]) musí to. — [44]) a vyňav. — [45]) Tehdy ona poče (jeho β) tázati, co jí mieni učiniti. — [46]) K tomu on jí odpovědě a řka. — [47]) Toť tvá šíje nynie. — [48]) což já myslím o tobě. — [49]) zdviže. — [50]) chce ji udeřiti. — [51]) rač mi pověděti. — [52]) čím sem sirá a chudá dievka této smrti zaslúžila proti tvé milosti?

A ia fem nikdy[1]) proti tobie nic zleho nevcinila, Ani fem tebe kdy rozhniewala.[2]) Tu[3]) flużbu, kteru fem miela a vmiela,[4]) tu fem rada tobie pofluzila.[5]) A proceż[6]) tehdy fwe ruce chceś oprznitı krwi knieżecy newinnu? A wieś to dobře, że knieżecy krew nikdy nebude bezpomfty!« [7]) kte řeci[8]) Teoffil odpowiedie:[9]) »Ty gfy mnie[10]) nic zleho nevcinila, Ale otec twog kral Appolon tıem[11]) geftı zawīnil, ze geftı dal twemu hofpodari mnoho zlatta; A proto geftı[11]) tıe Dyonyfya[12]) kazala za|bıtı, aby 221b to[11]) zlatto fobıe fchowala.« [13]) Tehdy ona wece gemu: »kdyz gınak bytı nemože, profym tebe, day mi, at malo poplacı fmrtı matky[14]) me y tudıez[15]) me mile[11]) chowacky.« [16]) Teoffil wece: »plać! A to wieducy, że coz cinim, tohot nerad cinim.« [17]) Ale toho[11]) Teoffil newiedıefe,[18]) że morftı zlodıegi bylı pripluli[19]) kmieftu, ćekagıce fwe doby.[20]) Tehdy[21]) vzřewfe muže, an ftogı[22]) fnahym mecem nadkrafnu pānu, wyfkociwfe zlodiegı[23]) y[11]) kriknu[24]) nań. Teoffil,[25]) zle lıdı[26]) vzřew, fkoci[27]) kmieftu y powiedie fwe pani, ze by[28]) gı zabıl. Zlodıegı pak wzemfe[29]) tu[11]) pannu, nefechu[30]) gı s febu[11]) dogednoho miefta, gemuż gmeno bylo[31]) Mechylan.[32]) A tu mezy ginu kupi[33]) naproday gi pofadichu. Tehdy přifed muz geden gmenem Stramota, tocizto Ruffian,[34]) kteryzto prazdnych żenek[35]) chowafe, Y kupi gı, daw[36]) zani paddefat hriwen zlatta,[11]) y wede[37]) gı wfwog dom, chtıe gı datı kfwym zenkam.[38]) A kdyz Tarfya porozoınie,[39]) kto gı kupıl a[11]) proć,[11]) poce fe přewelmi rmutıtı[40]) a fplaćem takto[11]) rkucy: »O bože! kterak fy lıty fud nahubenu dıewku a nakralownu[41]) vfadıl![42]) O mrzke zbozie nemale![43]) kte|rak fy nemilo- 222a ftıwye[11]) fwe luciftıe napalo![44]) O[11]) kterak fy fwe kopie lıtie na hubenu[11]) diewku[11]) naoftrilo! O bože![45]) co fem fhřefila, ze fy nahubenu[46]) dıewku a[11]) na kralowu[47]) přepuftıl? Nebo[48]) we mnie pycha yżadna nıkdy ḡt nebyla, ani yzadna zila kuprolıtie krwe. Gedine[49]) tolıko[11]) wfrdcy mem[1]) nabozenftwi a[11]) wınych[50]) oci plać,[51]) a[11]) knıehy za obyceg wmych[50]) ruku fem miewala.[52]) A proto toto bozie dopuftıenie na mie ḡt

---

[1]) Nikdy sem. — [2]) Poslední věta u *V.* schází. — [3]) a tú. — [4]) již sem uměla (β) a mohla. — [5]) slúžila. — [6]) proč. — [7]) tehdy chces krev kniežecí a nevinnú, věda to dobře, že kniežecí krev nikdy s pokojem neuloží (α; β: neulehne). — [8]) K tomu. — [9]) vece (β: Neumějieše k té řeči Theofil odpověděti, a však vece). — [10]) mi. — [11]) Schází u *V.* — [12]) Dionisiades. — [13]) jměla. — [14]) ať popláči a zkvielím mateřc. — [15]) β; α: také. — [16]) dojky. — [17]) To vidúci, že což jí činí, nerad činí, i poče velmi plakati. — [18]) α: neviděl. — [19]) připlynuli. — [20]) I stáli jsú v lodí, blízko od něho, čeka íce své doby. — [21]) Ti. — [22]) stojiece (α; β: stojiecieho). — [23]) z lodie zloději. — [24]) zkřičechu β. — [25]) Tehdy Theofil. — [26]) zloděje. — [27]) běže. — [28]) jest. — [29]) A zlodějie, pojemše. — [30]) nesú. — [31]) bieše. — [32]) Mechilaria. — [33]) jinými kúpěmi. — [34]) V tu dobu přišed Stramota, totiž ten (Rufian β). — [35]) jenž prázdné ženky. — [36]) chováše, da. — [37]) uvede. — [38]) v svój duom k jiným ženkám. — [39]) Tehdy Tharsia srozuměvši. — [40]) velmi mútiti. — [41]) súd nad hubenú královnú. — [42]) dal. — [43]) Ó neštěstie nemilostivé. — [44]) na mě natáhlo. — [45]) β: bohové. — [46]) chudú β. — [47]) na královnu tu biedu. — [48]) Ano. — [49]) ve mně zlost nebyla, ani pýcha, ani krve prolitie nikdy nebylo; jedno. — [50]) v. — [51]) slzy. — [52]) měla.

priſlo? [1]) Chtıellıs, bože, abych hubenu byla,[2]) proċ ſy [3]) mie vme materi nezahubıl? [4]) Anebo proċ ſy mie vmori nevtopil? [5]) O teophıle! kterak ſy mi byl pṙewelmi [6]) lıty,[7]) kdyz ſy mne nezahubıl! [8]) O [9]) kterakby mi [10]) byl lıtoſtıw,[11]) By mie byl zabıl!« [12]) A vzṙewſ́ı ſweho pana, Biezecy [13]) kniemu pade [14]) kgeho nohıam a wece gemu ſwelıkym plaċem a proſecy geho,[15]) aby wni kralow tron racil vctitı [16]) A gı, gēz kralowa bıeſ́e, mrſkym ſkutkem a zlym ſtawem nezprznitı.[17]) Tehdy [18]) ten ſ́eṙedny [19]) ſtramota chlap [6]) wece gie: »Proċ, nebozko,[20]) nadarmo plaċes? I zdalı [21]) newıeṡ toho, że ſy tomu wruce dana,[22]) wniemżto ani ſtudu ani miloſtı 222b geſt? Gdiz a ſedni vlıċecy ſe,[23]) ne bot tebu chcy ſtriebra y zlatta mnoho wiece dobytı,[24]) nezlı ſem ſam zatıe wydal,[25]) Y [26]) nadto geſtıe chcy wiece mieti.« I prikaza neſlechetnie po mieſtıe wolatı,[27]) Geſ́to toho hańba geſt tuto [6]) pſatı. A penieze gmenowane vſtawi, co by chtıel odnie bratı.[28]) Tehdy [29]) toho mieſta knieże,[30]) gemuzto riekachu [31]) Attenagor, prigıde [32]) wten dom, A [6]) pogem [33]) Tarſy [34]) zaruku Y pogıde ſni [35]) dokomniaty. Tehdy Tarſia vzṙewſ́ı ſe ſama ſknieżetem wkomniatie, I [6]) pade kgeho [36]) nohaın y wece gemu: [37]) »O knieze krwe pṙevſ́echtile! [38]) pṙemoz twa prirozena ſ́lechetnoſt ſmilſtwo ſ́eṙedne,[39]) A nebudız [40]) hance krwe kralowe! [41]) A [6]) nadto,[6]) aby pan Boh oſtriehl twych dıetek takowe zle prihody, wkterezto ſem ia nynie! [42]) Tot ia wiem zagıſte, Zet [43]) ſem dcera krale [44]) Tyrſkeho, Gemużto gmeno bıeſ́e Appolon. Ten chtıe plakatı [45]) ſmrtı matky me, y [6]) dal mie chowatı w Tarſy mieſtċe [6]) gedne [6]) ſezbozim welıkym. Ale gemuzto bıech chowatı [46]) dana, Ten mie kazal zahubitı.[47]) A ten kteryzto miel mie zabitı, zlodieiowe morſtí ſu mie gemu odgelı.[48]) 223a A pak tı ſu mie prodalı tomu to zlemu ċlowieku.[49]) A ty, ac gſy [50]) ſlechetny, Pomozyz mi me ctı zachowatı proċeſt wſ́ech ſlechetnych kniezen.« [51])

---

[1]) Místo této věty u *V.*: O bozi! proč jste tuto lítú spústu na hubenú dievku spustil (*β*: přepustili)? — [2]) Chtěli-li ste, abych byla hubena. — [3]) ste. — [4]) neumořili. — [5]) Celá věta schází u *V.* — [6]) Schází u *V.* — [7]) lít. — [8]) kdy jsi mě nezabil. — [9]) a. — [10]) mně. — [11]) milostiv. — [12]) kdy by mne byl sťal. — [13]) běževši. — [14]) i pade. — [15]) k jeho nohám, s pláčem velikým proseci jeho. — [16]) aby ji ráčil v králuov duom dáti a u nie ráčil královu korunu učiti (!) ji. — [17]) a jenž jest královna velikého krále, ráčil ji mrzkým skutkem a stavem neoprzniti. — [18]) K tomu. — [19]) škaredý. — [20]) *β*: nebožičko. — [21]) Či-li. — [22]) přišla. — [23]) Jdi a sed ulič sě; *β*: Ale uličeci se jdiž, sediž s jinými. — [24]) nebo toho střiebra chci nabýti. — [25]) ješto jsem za tě dal. — [26]) a. — [27]) Řka to, kázal necnú řeč volati po všem městu. — [28]) jižto jest hanba psáti ani to podobné v knihy vstaviti (*β*: jesto mi jest hanba na knížkách psáti). — [29]) A když; *β*: zatiem. — [30]) *β*: knieže uslyšav to. — [31]) dějiechu. — [32]) *β*: i přijide. — [33]) pojemši. — [34]) *β*: uzřev Tharsii i poje ji. — [35]) i vede ji. — [36]) padši jemu k. — [37]) jemu s velikým pláčem. — [38]) krvi šlechetná. — [39]) škaredé. — [40]) tak *γ*; *β*: nebuď; *α*: nebudeš. — [41]) *βγ*: královské. — [42]) aby tvé děti (bohové *γ*) ostřiehli zlé příhody, v niež sem já. — [43]) Jáť. — [44]) krále velikého. — [45]) kvieliti. — [46]) sem chovati byla. — [47]) zabiti. — [48]) A tomu, jenž mě chtieše zabiti — bylo jemu jméno Theofil — morští mě zloději odjeli. — [49]) a tiem mru a mrúci umřieti nemohu, že jsú mě ti prodali tomuto zlému Stramotovi. — [50]) jsi-li. — [51]) kněžen a všech šlechetných panen.

A tu reć ſwelikym plaćem mluwieſe.[1]) Vſlyſew[2]) odnie[3]) tu řeć Attenagor
knieże,[3]) vtieſi gi, takto[3]) rka: »Poctiwa[4]) kralowno! miegz toho ćeſt y
chwalu, że tak w[5]) nebezpećnem gſucy[3]) ſtawu[6]) ciſtotu milugeſs. A kdyzt
ſem twu[7]) dobru woli poznal, cozt[8]) mohu, chcyt rad[3]) pomocy, aby ſwu
ciſtotu zachowala. Wezmiz nynie ffunt peniez, zaplatiz hoſpodari ſwemu,
tak yakoby twa mzda byla, kterużto daſs gemu,[9]) a ia zatiem pomluwim
ſnim to, coz ſem ſobie[3]) vmyſlil.« Tarſya wyſedſi zkomniety ciſta panna,[3])
y da ffunt peniez zlattych[3]) hubenemu panu[10]) ſwemu. Ponieżto[11])
wygide[12]) Attenagor knieże.[3]) A[13]) yhned[3]) poće ſtarſy[14]) komniatu za-
kupowati za mieſiec, y[15]) da gemu ſto ffuntow zlattych:[16]) »ale[3]) naten
cin, aby niżadna muzſka hlawa kromie me kniemu (!) nepriſtupila.«[17]) A
to Stramota zlatto wzem y ſlibi gemu.[18]) A[19]) kdyz ſe tato řeć[20])
v Mechelinie[21]) mieſtie[3]) diegieſe, kral Appolon ćtrnadſte[22]) leth plawaw[23])
namoři[24]) plaće manżelky ſwe,[25]) y[3]) priplul[26]) domieſta Tarſy, A[3]) chtie
ſe s ſwu[27]) dceru Tar|ſy vtieſiti. Obleće[28]) ſe wchude rucho, y[29]) 223b
gideſta[30]) proti niemu wſtriec;[3]) A iakz geho dogideſta, Tak ſe vwelíky
plać vderiſta. I wece gemu Stragul:[31]) »Witay, krali weliky, knā wiernym
ſluham ſwym! Ale chtielit bychom radi[32]) lepſi powiedieti[33]) nowiny nez:
Tarſya, dcerka[34]) twa, naniezto naſe wſecka vtiecha byla, Ta geſti[3]) giz[3])
vmřela. A[3]) iakz nas[3]) twa miloſt widi, odgegie ſmrti az dodneſnieho dne
tak[3]) ſme lepſieho rucha naſobie nemieli.«[35]) Vſlyſaw[36]) Appolon tu[37])
řeć, zařwa velmi yako lew weliku żaloſti,[38]) I kaza ſe wkorab vweſti. y
vcini opiet[3]) ſlib, ze ctrnadſte leth[39]) chce byti namori a zkorabu[40]) ne-
wyſeſti, Gedine acbych[41]) lepſi vſlyſel[42]) nowiny. A ktoż by koli z geho
ſlużebnikow[43]) řekl gemu, aby wyſel[44]) z korabu,[40]) Tomu bez miloſti
każe ruku neb nohu vtieti.[45]) I odſtrcichu ſe od břehu[46]) ſwelikym ſmutkem.
nocy dne wietr[47]) gimi wrze daleko. A kdyz by nazaytrie,[48]) poznachu ſe
předmieſtem Mechylanem.[49]) A kdyzto Appolon zwiedie, y wece ćeledi
ſwe: »Dietky mile! priwin|te[50]) ſe kbřehu, nebot geſti den dnes ſwaty,[51]) 224a

---

[1]) β: k němu mluvivši velice plakáše. — [2]) Tehdy uslyšav. — [3]) Schází u *V*. — [4]) ctná. — [5]) v tak. — [6]) stavu, v němžto jsi, (α: a) tak silně. — [7]) tu. — [8]) α: jakžť já. — [9]) funt peněz, jako by to tvá mzda byla, již dáš tvému pánu (α; β: svému hospodáři). — [10]) V rkp. *ſwemu*. — [11]) A po nie. — [12]) vyšed. — [13]) i. — [14]) Tharsiji. — [15]) A když sě dlúho tržiechu. — [16]) peněz. — [17]) hlava jie neohledala (β: k nie nepřistupila) u měsíci kromě jeho. — [18]) β: to kniežeti. — [19]) Zatiem. — [20]) γ: věc. — [21]) β: Melchynie, α: Mochylaři. — [22]) devět. — [23]) α: plaval. — [24]) po moři. — [25]) ženy tvé želeje. — [26]) α: připlynul; β: připlynu. — [27]) chtě svú. — [28]) Tehdy zvěděv Stracul hospodář Apollonovo příštie, oblekše. — [29]) β: s svú ženú. — [30]) α: šla oba. — [31]) Stracul. — [32]) chtěl bych rád. — [33]) praviti. — [34]) dcera. — [35]) na sě nevzeli (β: nevzvrhla). — [36]) A doslyšav. — [37]) tu všecku. — [38]) zařvav žalostivě jako lev. — [39]) že opět za dvě létě. — [40]) z korába. — [41]) jedno až by. — [42]) uslyšal. — [43]) A kterýž by člověk (αγ; β: služebník) jeho. — [44]) tak βγ; α: vysedl. — [45]) bez milosti utieti nohu kázal. — [46]) I odtrhne sě od břeha. — [47]) V tu dobu jedné noci přišed vietr i. — [48]) bylo (β: bieše) zítra. — [49]) Melchynem (β; α: Mechylenie). — [50]) β: přihrňte; α: přitrhněte. — [51]) veliký a slavný.

abyſte niekterake[1]) vtieſenie mieli, Yakozto y gini ſwieti zbozni « [2]) Tehdy Appolon rozkaza ſwemu ſtaroſtie,[3]) aby vcinil čeledi kwas bohaty a zlattu neodpuſtil, ale[4]) každemu dal, Yakz kto raci,[5]) a takto[6]) rka: »Ač geſt pan waš huben, Ale wy nebudte hubeni.« [7]) I poče čeled kwaſyti y[6]) hodowati.[6]) Ale Appolon wteſknoſti ſediel[8]) nadnie korabu. I ſtalo ſe geſti čaſu gednoho,[9]) Athenagor knieže[10]) prochazieſe ſe. chtieſe[11]) ohledati lodie hoſtinne,[12]) y gide nabřeh y vzře korab naywietſſi a naykraſſi zginych korabow,[13]) y[6]) gide kniemu dolow.[6]) I poče[14]) ſe tazati, cie by to korab byl? A oni gemu wecechu,[15]) že geſti Appolonow, člowieka ſlechetneho, ale přewelmi zarmuceneho.[16]) Tehdy on vzřew lidi[17]) dworſke a poctiwe, y[6]) poče ſnimi weſel byti,[18]) a wzdy tieže ſe nagich hoſpodaře.[19]) I powiedie gemu gedě,[20]) ze prožaloſt lezi nadnie[21]) a plače ſweho[6]) ſmutka.[6]) Tehda[22]) on wece gī:[23]) »Wezmi niekto zwas dwa zlatta, Gdiž[24]) kniemu
224b a proſyz[25]) geho miloſti, atby racil[26]) kemnie wygiti.« Tehdy ten, Kterehozto poſielaſe,[27]) wece: »Knieze ſlechetny,[28]) tiezi twe miloſti, mohuli ia[6]) wtwe zemi kupiti nohu nebo[6]) ruku[6]) zadwa zlatta dobru,[29]) yako tuto mam, tehdy ia[6]) rad pogdu. pakli nemohu, ale[6]) proſym twe miloſti, aby mie racil toho poſelſtwie zbawiti.[30]) neb nam dal to zaprawo,[31]) kto koli[32]) die gemu, aby wyſel wen zkorabu,[33]) tomu nohu aneb ruku vtieti kazi.« [34]) Tehdy wece Atenagor:[35]) »Wam geſt to p̄wo vſtaweno, ale mnie nic.« [36]) y wgide[37]) ſam dolow kniemu y wece gemu:[38]) »Zdraw bud, hoſti ſlechetny! A ſwrchni pan[6]) Boh vciniz[39]) tie ſkoro weſela!« Appolon gemu odpowiedie:[40]) »zdraw bud y ty, poctiwy[41]) člowiece; A ten, genz wſim wladne, twu čeſt rozplod.« Vzřew[42]) Atenagor, ze geſti Athenagor (!)[43]) muž poctiwy[44]) a mudry, ale wžaloſti,[45]) wece gemu: »Nemieg mi zazle, krali ſlechetny,[46]) zet ſe ſmiem[47]) předtebu malo pochlubiti.[48]) Kniežet ſem teto zemie, y ſlychal ſem y widal mnoho prihod
225a zlych y dobrych.[49]) A mezy nimi ſem mnoho bywal, ze zezlych[50]) pri||chod

[1]) některé. — [2]) jako jiní zbožní. U *V.* pak následuje: A když přitržechu, naleznú mnoho korábóv a jiných lodí na březe. Neb měli obyčej všickni okolní toho dne, že sě do toho města scházeli a ten den vesele světili. — [3]) α: strýci; β: vladaře (!) — [4]) a. — [5]) což kto ráčil. — [6]) Schází u *V.* — [7]) asa čeleď nebuď hubena. — [8]) β: v hořkosti sedieše; α trochu jinak: u velikém smutku sedě v jednom korábě. — [9]) Tehdy sta sě (β: přihodi se), že. — [10]) toho města knicže. — [11]) chtě. — [12]) β: lid hostinský. — [13]) a uzřěv koráb větší a krasší jiných. — [14]) jě. — [15]) odpověděchu. — [16]) velmi smutného. — V rkp. α i β následuje věta, jež dle *V.* patrně sem nenáleží: I poče jeho prositi, aby ráčil k němu vystúpiti. — [17]) V rkp. *lodie;* β: lid dvorský a kázaný; α: lidi mořské. — [18]) β: mluviti a vesel býti. — [19]) α: a vždy sě tázal na jich pána. — [20]) Pověděchu jemu. — [21]) ve dně v korábě. — [22]) Tehdy. — [23]) k nim. — [24]) jdi. — [25]) pros. — [26]) ať ráčí. — [27]) jehož sláše. — [28]) šlechetné. — [29]) tak dobrú. — [30]) aby mě zbavil toho poselstvie. — [31]) nám to právo ustavil. — [32]) ktož. — [33]) aby šel nahoru. — [34]) tomu nohu chce utieti. — [35]) K tomu on vece. — [36]) Vám to právo ustavil, ale ne mně. — [37]) jide. — [38]) dolóv a před ním stoje vece. — [39]) učiň. — [40]) vece. — [41]) ctný. — [42]) A uzřev. — [43]) Apollon. — [44]) počestný člověk. — [45]) v žalosti veliké sedí — [46]) ctný muži. — [47]) α: směji. — [48]) V rkp. *pobluditi.* — [49]) příhod zlých a mezi nimi mnoho dobrých. — [50]) U *V.* začíná tato věta: Ale želejíc (α; γ: ze zlých).

mnozy ſu priſli[1]) k welikemu ſtieſti. A ia dotebe wizy,[2]) ze ſy člowiek
mudry.[3]) protoz[4]) nynie, widiſli ſam ſwu biedu, wzezriz take nabuducie
weſele, wniemzto budeš ſkoro vtieſen.« [5]) Ktomu Appolon odpowiedie:
»Twe miloſti, knieże[6]) ſlechetne, prewelmi[7]) diekugi zwelikeho vtieſenie.
Ale to[8]) ſam dobře wieſs, ze cim ſmutnemu ktery clowiek[9]) geho biedu
wiece[7]) zpomina, Tiem gemu wietſi ſmutek[7]) y[7]) boleſt obnowuge. A proto
wietci zaloſt wſrdcy bywa.[10]) Protoz[4]) proſym[11]) twe miloſti, aby racil
giti pryč[7]) oděne a mne netieſiti, nebo nechcy vtieſen byti prowelikу
ſmutek mog.« [12]) Vſlyſew[13]) to Atenagor, wzem odpuſtienie ſwelikym za-
mutkem.[14]) Y poče myſliti,[15]) co ge[16]) vciniti tomu. I domyſli ſe poſlati
po Tarſy.[17]) A kdyz kniemu priſla,[18]) wece gie Athenagor: »Geſt geden
člowiek mudry a ſlechetny wteto lodi[19]) wzaloſti,[20]) Prokteružto žaloſt[21])
chce ſe ſam zahubiti. proſym tebe, wypraw geho[22]) ſwu mudroſti zlodi,[23])
A vcinim tie[24]) Sſtramoty praz||dna druhy mieſiec.« Pokloniwſi[25]) ſe gemu, 225b
y gide kniemu dolow.[26]) A přiſedſi kniemu, wece ſtydliwymi vſty a
ſlowy:[27]) »Zdraw bud, krali ſlechetny! A[7]) ſmutek twog budiz odtebe
dalek. Zdaš mi ſe clowiek počeſtny.[28]) Odwrz ſwu žaloſt[29]) odſebe, Nebo
ſu to miſtři powiedieli a tomu zaprawo chtieli,[30]) ze wſrdce člowieka
mudreho nevpadne nic ſmutneho. Nebo mudri prihody znagi A proto
myſl vſtawičnu magi.« Appolon gie odpowiedie: »Widim[31]) tie ſtydliwu
diewku a ſlechetnu. Ale kterakz koli[32]) mudra gſy podle ſwych leth,
Ale[7]) budulit ſtebu mluwiti, me[33]) řeci nevrozomiieſs.[34]) A protoz wez-
mucy dwie ſtie zlattych, Gdiz odemne.«[35]) Tarſya zaſtydiewſi ſe, wzemſi
penieze y[7]) gide odnieho.[36]) Atenagor znamenaw,[37]) že Tarſya gde, y[7])
gide[38]) proti nie y[7]) wece gie: »Kterak ge to, zes[39]) toho muze newy-
wedla?« Wece gemu[40]) Tarſya: »Daw[41]) mi tyto penieze y kazal mi pryč
odſebe.« [42]) Atenagor gi wece: »Neb zlatto wiece[43]) miluges než[7]) to,[44]) ze
tie chcy Stra|moty[45]) prazdnu vciniti a zamieſiec zbawiti.« [46]) Tarſya tu 226a
řeč[47]) vſlyſewſi, welikym[48]) ſtudem vpuſti[49]) zlatto nazemi y wece gemu:

---

[1]) V rkp. po tomto slově napsáno podruhé: *ſu mnozy*, a škrtnuto není. — [2]) α: vidím; β: do tebe znám. — [3]) múdrý i vídáš (α; γ: vídal jsi) sám toho dosti. — [4]) A protož. — V rkp. *protoz widiſli nynie widiſli*. — [5]) v němž skoro budeš. — [6]) ctné knieže. — [7]) Schází u *V.* — [8]) to ty. — [9]) čím smutnému člověku kto. — [10]) Věta tato schází u *V.* — [11]) proši. — [12]) utěšenie pro novotný smutek mój mieti. — [13]) Uslyšav. — [14]) odpuštěnie i jide od něho s smutkem velikým, neb želéše velmi takého člověka. — [15]) β: i myslieše. — [16]) by bylo. — [17]) A domysliv sě poslal pro Tharsii. — [18]) přijide. — [19]) v jednom korábě. — [20]) v žalosti u veliké. — [21]) pro niž. — [22]) jej. — [23]) z korába. — [24]) V rkp. *i* napsáno nad *e*. — [25]) Tehdy Tharsia pokloniví. — [26]) i šla jest k korábu. — [27]) ústy a strašlivými. — [28]) počestný a múdrý. — [29]) odvrziž žalost již. — [30]) nebo to mistři pravie a tomu za pravdu chtějí. — [31]) β: vizi. — [32]) A kterak jsi kolivěk. — [33]) mé ty. — [34]) nesrozumieš. — [35]) ote mne beř sě preč. — [36]) puojde nahoru. — [37]) V tu dobu Athenagor uznamenav. — [38]) šed. — [39]) Tak jsi. — [40]) K tomu Tharsia vece. — [41]) Dal. — [42]) kázal mi jest před se jíti. — [43]) velmi. — [44]) ale toho nemiluješ. — [45]) V rkp. *moty* jest utrženo. — [46]) Stramoty za měséc zprostiti. — [47]) to. — [48]) s velikým. — [49]) i upusti.

»Neniet toho, pane mog, Ale ſlib twog welmi mi geſt wdiek.« Tehdy Atenagor[1] gi wece: »Vċiniſli to, ze ten ċlowiek wygdde[2] zlodie, Slibugit tie odſtramoty[3] zproſtiti. Beriz ſe opiet kniemu.«[4] Tarſya opiet gide před Appolona, A ſtogecy přednim[5] y wece gemu: »Nawratila[6] ſem ſe předtie, krali ſlechetny, neſucy předtie[7] mudroſt a zlatto, aby ſobie gedno ſtoho wzal,[8] Anebo zlatto, kterez ſy mi dal,[9] Anebo ſlyš mudroſt gednu[10] odemne, aby[11] mie twa miloſt privcila.« Appolon gie[12] odpowiedie: »O přechytra[13] liſko! wiem, co myſlyš. Chceš mie pripuditi, atbych mluwil ſtebu, wieducy, ze ia zlatta newezmu.[14] A[15] protoz ſwe zlatto ſchoway ſobie a mluw, coz[16] myſlyš.« Tehdy tarſya wece:

»Duom geden wiedie,
vhodneſli, powiedie;
Ten[17] dom wzdy[15] hluci
a hoſpodař geho mlci;
A prigide[18] muz bezkonie,
226ᵇ neſa nit nalonie, ¦
Genž[19] hoſpodaře pryċ gi[15] w(leċe),[20]
dom[21] dieru pryċ[22] vteċe.«

Appolon gi odpowiedie:[23] »Dom, genz ty wies, ḡt řeka. Tat[24] wzdy hluci. Ale hoſpodař geho wzdy[15] mlci, to geſt[25] ryba. Prigew[26] muz bezkonie, tociz rybař wlodi,[27] neſa ſiet[28] nalonie,[29] I ge[30] hoſpodaře wdomu,[15] tociž rybu wřece,[31] A dom, tociz řeka, ſietmi dieru pryċ vteċe.«[32] Opiet wece Tarſya:

»Wzroſtu[33] ſem wyſokeho
A gſem dcera[34] leſſu[35] kraſneho.
(Newidome ſluhy mam,)
Wodie[36] mie, a ia gich neznam,
Biezim[37] ceſtu mnoho,
a neoſtawim[38] ſledu ygednoho.«

---

[1] K tomu on. — [2] vynde. — [3] od toho Stramoty. — [4] Poslední věta u *V.* schází. — [5] Tehdy Tharsia opět přišedši před Apollona. — [6] Vrátila. — [7] nesúc před tvú milost. — [8] učinil. — [9] aneb zlato zasě vezmi. — [10] neb slyš jedny múdrosti. — [11] jimiž by. — [12] Tehdy Apollon. — [13] chytrá. — [14] viem, k čemu mě chceš připraviti; k tomu, abych mluvil s tebú (vědúci to, že já zlata nevezmu *β*). — [15] Schází u *V.* — [16] co. — [17] jenž ten. — [18] přijede. — [19] *α*; *β*: jem. — [20] V rkp. konec slova utržen. — [21] a duom. — [22] preč. — [23] K té řeči Apollon vece. — [24] ten. — [25] totiž. — [26] I přijede. — [27] na lodi. — [28] *α*; *β*: nit. — [29] *β*: na luoně, totiž sieť. — [30] jem (*β*: jev; *α*: jiné). — [31] *β*: pryč ho vleče. — [32] dierú sieti (sietnú pryč *β*) uteče. — [33] Zrostu. — [34] *β*: dci. — [35] lesa. — [36] V rkp. *Widie.* — [37] běžící. — [38] *β*: i neostavím; *α*: neostavě.

Appolon wece: »dcera leſtu[1]) kraſneho a[2]) wyſokeho geſtit[3]) ſtrom, zniehozto[4]) ḡt[5]) lodie vciniena. Tat[6]) newidome ſluhy ma, Neb gi wietr pudi, Gehozto[7]) niżadny newidi. Tat[6]) bieżi mnoho ceſtu, awſak ſledu neoſtawi.« I wece Tarſia:[8])

»Whorkych ſtolicech ſediech,
Awſak rucha[9]) negmiegiech,[10])
Gednu wiec w ruce[11]) drziech,
Prokteruz[12]) ſe menie ſtydiech.
Ten[5]) dom hol[13]) bieſe
a[5]) hoſpodař wniem[14]) nah ſedieſe.«

Appolon wece:[15]) »Sedielas[16]) whorkych ſtolicech bezewſeho rucha[17]) nalawicech;[18]) A ten dom hol bieſe, ze wniem nic nebieſe. I ſedieſe wdomu ten hoſpodař[19]) ſhoſtmi nah, tocizto[20]) wlazni, A drze |[21])...

---

[1]) *β*; dci lesa. — [2]) a vzrostu. — [3]) jest. — [4]) z něhož. — [5]) Schází u *V*. — [6]) ta. — [7]) jehož. — [8]) Opět jemu Tharsia vece. — [9]) V rkp. i u *V.*: *ſtrachu*. — [10]) nic nemiech. — [11]) rukú. — [12]) pro niž. — [13]) holý. — [14]) s hostmi. — [15]) Apollo jí odpovědě. — [16]) Seděla jsi. — [17]) strachu. — [18]) nebo na laviciech. — [19]) v tom domu hospodář. — [20]) totiž. — [21]) Na násl. listě, jenž však pochází z doby novější než rukopis, je připsáno tužkou rukou z doby nejnovější:

NB. W tym rękopisie kart liczonych i zapisanych 226
(dwieście dwadzieścia sześć) a 7 białych.

Seznam slov a věcí.

Slova podávám v transskripci, při básních dle veršů, při skladbách prosaických dle listů rukopisných. Skratky značí: B. = Bruncvík, E. = Ezop, Ar. = Arnošt T. = Tandariáš, J. = Jetřich, Ap. = Apollon.

A.

každý na hradě křičieše, anoť běžie na vše strany panoše i také páni Ar. 1452; pokusili síly rekové, ano všechno bylo hotové J. 1448; 1678 sl., 1749, E. 2822; před přechodníkem: položiť se ta krásnička, ciesařova srdečnička, anoť jako snieh se bělejíce Ar. 657 (interpolace?).

anť = když: že by rad i nah utekl, anť se ze sna jako vztekl Ar. 1115.

Antioch, Antiochus Veliký, král v Řečské zemi Ap. 209ª, 206ᵇ, 207ª.

Antiochia město Ap. 207ª, 209ᵇ.

Apollo, bůh pohanů, Ar. 5100, 5167.

Apollon, Apollonius, král tyrský, Ap. 209ª, 209ᵇ, 212ᵇ, 217ª.

Arabia hrad B. 7ᵇ.

arabský: arabské zlato T. 1456, 1544.

archanjel Ar. 5819.

Arimapsí, země lidí jednookých, Ar. 4139; gen. do Arimapsí Ar. 4568.

Arnošt, vévoda bavorský, Ar. 89, 169 a j.

Artuš král T. 1, 227 a j.

assyrský: knieže assyrské Kleofáš B. 14ᵇ. v **é,** báječný národ, jinak zlovidomci B. 13ᵇ.

Astriolus král Astriolův B. 13ᵇ.

Astronomus král, tesť Bruncvíkův B. 14ᵇ.

ať = ač: vždyť mu zděřem jeho kóži, ať ne meči, ale noži J 1654.

aťby = by, aby: chcit po tvého otce poslati, aťby . . . spravoval zbožie mé B. 1ᵇ, E. 811, 890, 2286.

Athenagor, kníže města Mechylana Ap. 222ᵇ, 224ᵇ a j.

Athene město: Athene by město hrdé E. 1012.

athenský: o svobodě Athenských E. Kap. 20.

Augustus císař římský Ar. 5835.

azda = zda Ar. 5734.

Azmodeové, ďáblové na ostrově Tripartitě B. 13ª.

až = 1. takže: neb jie jest tak přieliš mnoho, až nelze vypraviti toho J. 1214; E. 2246; 2. po záporu = v tom: a daleko nejediechu, až přijede lidu mnoho Ar. 1985.

ažeť = až, takže: na tě praví hrozné činy, . . . ažeť ciesař milosti nechce dáti Ar. 1342.

B.

Babylon město Ar. 4825, 5079.

babylonský král Ar. 4816, také prostě babylonský Ar. 5019, 5356.

bahno: po bahnách Ar. 4283.

Balád, rytíř Bruncvíkův B. 3ª, 3ᵇ.

barka = lodička Ar. 3563, 3565.

Barym město (Barri) v Italii; lat. akk. vzat tu za nesklonný nom. Ar. 5615.

básen E. kap. 20, E. 461, 2622.

básnicě = báseň, bajka: baſnice za květ vzata bývá E. 217; prvú básnicí dává znáti E. 219; tomuto tě učí básnice druhá E. 253; tato básnice ten lid hanie E. 573; tato básnice praví tobě E. 427; tato básnice učí takto E. 1008. Jak viděti, slovo to čtlo se dvojslabičně.

báti sě: proto se za tě (= o tebe) bojím, Ap. 216ᵇ, J. 1846.

batíček = bratříček, Ar. 3180.

bavorský sbor, Ar. 5936, rod Ar. 1774; Bavorští Ar. 1784, 1834.

Bavory Ar. 61, 293, 613, 1553.

bazanský: bazanská krev, do níž prý se namáčely věci, aby ztvrdly proti ranám, J. 288.

bazant, drahý kámen, J. 303.

bázen (vlastně bázn jednoslabičně) E. 3134 a j.

Baziliskus, gen. Baziliška, jméno draka, jenž věznil pannu Afriku, B. 7ᵇ, 10ª.

bázlivý: bázlivý (= v bázni učiněný) slib nemá viery E. 1527. Srv. strašlivý.

báznivost = bázeň, Ar. 4127.

bedra f. 1. část brnění, chránící nohy J. 280; 2. slabina J. 281.

běh = 1. útěk Ap. 210ª; 2. obyčej, právo: běh mořský Ap. 212ᵇ.

běhati, běžeti s gen. = 1. varovati se: zlých žen chytrosti vždy běhaj E. 2470; pták běhá toho dřeva E. 2500, 977, 305, 1011; 2. vzdalovati se: prospěchu všudy běháme, milujíc to, jehož škodu máme E. 2367, 2069; s akk.: a což jemu běhati bylo, to mu bieše velmi milo E. 2522, 2527.

běhutý = rychlý T. 208.

běleti sě, Ar. 657.

Berún, město Verona v Italii J. 18.

berúnský = z Berúna, příjmí Jetřichovo:

Jetřich Berúnský nebo krátce Berúnský J. 539, 929, Berúnský kněz J. 148, 456 641.

běs: vháněti se v běsy = zoufati si E. 2807.

bez: bez sebe býti = života pozbýti T. 169.

bezmál = bezmála, málem, div že: hrdinně se tam porazi, bezmál křivdu s oře nesrazi E. 106; Ar. 2900, T. 888.

bezmála: bezmála jie neumoři E. 146. Viz b e z m a l.

bezpeč = bezpečný, beze strachu E. 1250, 1464, 1414, J. 1744.

bezpečnost, akkus.: aby dvě neděli jiní bezpečnosti měli Ar. 1644.

běžěti za sě = na útěk se dáti, utíkati, Ar. 4683; mnozí zbiti a druzí běžie J. 1919.

bíti, impt. bíte J. 1711.

bitie = boj Ar. 1409, 1775, J. 958.

bitovati = rozdělovati (válečnou kořist) Ar 1125; bitovati sě oč = děliti se (o kořist) Ar 5268.

bitunk = kořist Ar. 2924.

Blatfuzové, v. Šironožci, Ar. 4285.

blatina = močál Ar. 4342.

bláznový smiech E. 607.

bleknúti = zabečeti: vlk tak bleče E. 291

blesknúti: Jetřich nohami bleště (= natáh se) J. 752; blesknúti sě J. 1786.

blésti (bledu) = nesmyslně mluviti: vlk počе blésti E. 281.

blíz adv. = blízko J. 127.

blížejí komp. od blízký T. 1128.

bližní: bližnie smrt = smrt bližního F. 1544

blštieti sě: an se blští (= blyští) jako plamen E. 234.

blud = blouzení B. 6ª, Ar. 72.

blúditi: ciesař svým smyslem bludieše (= byl na váhách), nevěda co pověděti Ar. 907.

bnedovánie = ? jedú s piščci i bubnováním, k tomu slušným bnedováním Ar. 628.

bóh: ufaj v bóh T. 1010; žalostivě na bóh vskuči E. 1955, Ar. 2345; na boze Ar. 22, o boze Ar. 569.

bohatiti: krádež bohatí starostu E. 3013.

bolestný = co působí bolest: milost bolestná E. 2486.

bradatice = halapartna, širočina E. 1449.

brachek: brachku = bratříčku J. 1591, 1612. 1613, 1642, Ar. 3861.

bran f. = 1. obrana: ti viece brani sú nejměli Ar. 1175; bez braně T. 1488; 2. zbraň J. 1735.

bráti: boj bráti Ar. 1160; po hradě túlat se bráchu Ar. 2613; svým se bratřím bráti Ar. 2908.

Bratfuzové v. Blatfuzové.

bratr, pl. bratřie Ar. 2406.

bratřec gen. bratrcě E. 1610.

břěmiečko = břemínko E. 689.

břich E. 2740, 2746.

břichový: prázdnost břichovú viniechu E. 2724.

brojiti sě = rojiti, hemžiti se Ar. 5747, 3643.

Bruncvík, syn Štilfrídův, kníže český Br. 1ª a j.

brzo: jak brzo, jakž brzo = jakmile Ar 2687.

buděřovati = troubiti: a trubači budeřují Ar. 693.

bukev = bukvice: nabrav s sebú žaludóv a bukve v ňadra B. 5ª.

burdovati = něm. burdieren, bûhurtieren; hra při turnaji, kde zápasníci houfně na sebe doráželi Ar. 676.

buvol E. 2537.

by: 1. ve větách podmínkových: ej, by zpieval havran taky, byl by mil nade vše ptáky E. 821, Ar. 1272, 1433, 1522, 1818, 1945, 394, Ar. 2496. 2. ve větách připouštěcích: bychom jej za pána přijeli a jemu holdovati chtěli, nelze nám milosti mieti Ar. 1902. Viz **že**.

bydliti = žíti: nábožná a plná studu a bydlila beze všeho bludu Ar. 72; jakž ráčí, chci bydliti, a jakž káže, tak učiniti Ar. 491.

bych: a k tomu mě ta bázen nutí, by (m. bych) byl sběhem E. 2438.

býti = 1. býti: tak náma najhoršíma býti J. 1947; a tomuť jest bylo býti Ar. 1320; proč bylo tomu býti (= proč to bylo) Ar. 1213; když bude potřebno býti E. 3123; komu by to mělo býti (= kdo by to byl), jenž by směl to učiniti Ar. 860; toť býti pastorku tvému (= to byl) Ar. 863; i dachu jim o čem býti (= co proto) J. 1998; 2. žíti: velmi přemilostivě biesta Ar. 726; 3. pom sloveso při opisování časů: jenž jest družci čině jámu, často padá v túže samu E. 2269, 484, 1481, 1789, 1948, 2148, 2213, 2261; snažně jí bieše služéci E. 672, bieše se

velmi chvále E. 2342, 2071, 3119, B. 2ª; i by velmi lačna jsúci E. 1598; zloděj se by pak preč vleka E. 1282, 2255, 2530; tiem otec by syna zkázav E. 2548, 1594, 1666; jehož si byl svým zbožím plodě E. 533, 859; kudyž koli budeš chodě E. 2163, 1354; najmenšiemu buď hověje E. 841, 709, 1130, 1413, 1430, 1561, 1567, 1867, 2164; by byl dada kto vítánie Ar. 2518, E. 2077; ve spojení s příčestím: ach, toť by sě zlě stalo Ar. 1131. Tak zvané futurum historicum jest v B. velmi hojné: i bude jeho pykati a prositi B. 2ª; a když na moře přijide, bude jezditi po břehu B. 2ª; sejhra se moře a vlny se zdvihnú i budú korábem metati, že druhdy na tři lokty pod vodú bude bývati B. 2ª; 4. neosobné: neb k tomu času bieše, že jejie syn léta jmějieše Ar. 144.

bytie = žití Ar. 2549.

C.

Cedrus strom Ar. 2823.

cendal tkanina Ar. 3431.

cendelín, něm. zindel = druh tafetu, lat. sindon Ar. 2761.

cendelínový Ar. 2766 v. cendelín.

cěpiti = nésti: uzřesta, ano noh nad nimi letí a dva jich tovařiše cěpí (= daz die grîfen ze neste gâhten unde ir gesellen zwêne brâchten) Ar. 3901.

cetkovati = potýkati se: ondeť šturmem k městu tekú, ondeť o bránu se sekú, ondeť přesnažně cetkují, k tomu piští i bubnují Ar. 1064, 1074, 1561.

ciesařstvie = důstojnost cisařská Ar. 386.

cizozemec E. 2189.

ctnost = 1. ctnost: byla naplněna . . . ctnosti všelikaké Ar. 70; 2. čest, počest: tak byste rytieřsky zdála, bysta právě ctnosti znala J. 439, Ar 309, 2068, 2620, T. 1629; 3. kázeň: a řka k nie se ctností Ar. 1317; 4. v titulech = Veličenstvo, Milost: a tak prosí tvé ctnosti Ar. 1259, děkujiť vašie ctnosti Ar. 1671.

cylibský: Cylibská země Ap. 212ᵇ.

Cypra = Cyprus Ar. 2351.

Cyremon, lékař v Efesu, Ap. 217ᵇ, 218ᵇ; 219ª.

Č.

čakati E. 1946, Ap. 218ᵇ.

čáry masc.: to byl vše učinil z čárů J. 295, 339.

čas: po vsem časi E. 1635; ve čas = právě Ar. 4844.

čásek Ar. 223.

časný = vhodný: zjevi se jim den velmi krásný, marynářóm i jim všem časný Ar. 2310.

Čech B. 15ᵇ, E. 567.

čemu = proč E. 898, 2953, T. 903.

čert: vok. čerte, kde rým žádá črte E. 278.

česká země B. 15ª.

čile = rychle E. 2655.

čin = 1. způsob, podmínka: da jemu sto funtóv zlatých, ale na ten čin, aby . . . Ap. 223ª; 2. obyčej, mrav: a tu se všichni naučichu jich jazyku i jich činu Ar. 4242.

činiti: nad nimi což chtiec činichu Ar. 1843; činiti mužsky Ar. 2105; činiti dobrodružsky Ar. 5480; s dvojím akk.: ten tě velmi křiva činí (= pomlouvá) Ar. 1338.

čítí v. krátký, lehký.

čkáti = čekati E. 826.

člověčie žádost Ar. 2720; kosti Ar. 3761.

člověk = 1. homo: jáť jie střehu před člověkem každým J. 385; Ar. 2085; 2. muž: ta člověky udatná J. 198; za jeden člověk biechu Ar. 2101; 3. poddaný: mnohý člověk i rytieři Ar. 1164; šedesáte člověkóv vybra Ar. 4507.

črvenost Ar. 2793.

črvený B. 7ª, čirvený Ar. 2458.

čtiřie, čtiří: čtiřie biechu v úhlech kameni Ar. 2755; čtiří ametysti biechu Ar. 2792; čtiří (nosaři) počechu ji klvati Ar. 3349; nuž těmto čtiřóm hlavy dolóv B. 14ª.

čtiřmědcitma B. 9[b]
čtveronohé = čtvernožci: sebralo se čtveronohé a ptactvo proti nim mnohé E. 2179.
čtvrt: ve čtvrti létu T. 1702.
čtvrté = za čtvrté E. 2901.

D.

daleký: protož dalek od nás stoji E. 1150.
dálež dálež = dál a dále Ar. 2691.
damašek tkanina Ar 1963.
Damašek: vévoda od Damaška svého roda Ar. 5096.
damaštský: vévodu damaštského Ar. 5020, 5189.
daň Ar. 4567, 4747, 5839; akk. dani Ar. 4485.
daremní = marný J. 879.
dařiti: všecky rozličně dařiece Ar. 2113.
darovati: káza poslu list dáti a jej velmi darovati Ar. 526; tu všecky poče darovati Ar. 1691.
dáti, 3. pl. dadie Ar. 1053: daj mi (= dovol), ať popláči Ap. 221[b]; strach, by nedali v tvú hlavu (= by tě nezabili) Ar. 857; král by se rád byl dal (= vzdal v poddanost) tobě Ar. 4602, chciť se rád na milost dáti Ar. 1218; jemužto biech chovati dána Ap. 222[b].
dativ: a mezi tiem noc jediná tomu sedání (= do toho sedání) E. 3045; d v o j í d a t i v: tak náma najhoršíma býti, jako dojkám tuto státi J. 1947; drahé víno dachu píti, nesnadno lepšiemu býti J. 1440; nelze i jednomu takému býti, by... J. 1424; ani mu jest chudu býti J. 1121; vieře věrnu slušie býti E. 1524, Ar. 2143 sl.; E. 2555.
dávati sě = vzdáti se T. 533.
dávenie = škrcení J. 772.
dáviti koho = škrtiti: J. 835; ostnem já tě dávi všako (= premere) E. 1695; a jenžto mój chrbet jest dávě (= qui mea terga ferit) E. 1705.
dávnost = 1. dávný čas: z dávné dávnosti Ar. 155; od dávnosti Ar. 3749; 2. dálnost dálka: mohú jmieti prostranstvie v dávnost viděti Ar. 2312.
dbáti o kom (= o koho) Ap. 211[a], Ar. 827; na koho, nač: Ar. 940, 1002, 1137, 2639, J. 1813.
dčieti = dštíti (světelné paprsky): drahý kámen bieše a v té skále svrchu dčieše, od něhož ta světlost jdieše Ar. 4055. Viz t č i e t i.
debeř f. gen. debři = hluboké údolí B. 4[b].
dědina = statek: ztratíš život i dědinu E. 1244.
dek = pokrývka na koně E. 2111, 2137, T. 1297, 1457.
děkovati: z toho děkuji Ar. 554, 2013, 2202, Ap. 211[b] a j.; v tomť děkuji velmi tobě, že... Ar. 559.
dělánie Ar. 2837.
děravitý = děravý E. 2576.
déšť: před dštěm Ar. 4280.
deštičky, na nichž se psávalo Ap. 215[a].
Dětleb, hrdina Jetřichův a svak Lavrynův: J. 586, 992, 1001 a j.; Dětleb z Štyrsky J. 1513; Dětleb ten rek štyrský J. 1177; také D e t l e b J. 867, 869, 998, 1031, 1046, 1051 a j.; D ě t l e v J. 957, 1739; D ě t l o b J. 840; káza se pod jedlí skrýti a Dětlovi (!) proti nim jíti J. 956.
devátýnádstý: Capitola devátýnádstá J. kap. 19.
děvečka = dívenka J. 1073.
Diana, první žena císaře Otty (v něm. orig. D. Ottgeba) Ar. 226.
dieka = dík, vděk: za dávného věka, kdaž skládánie byla dieka E. 4; jemuž had da jed za dieku E. 580; myš vzda lvovi dieku mnohú E. 1216; a proto dieku od Boha jmějieše Ar. 997; a také bez dieky (= proti vůli) vzata bieše Ar. 3073, 3217.
dielo = dílo, práce E 1096, 1758, 2728, 2730.
dieti = 1. říkati: přieliš ději huben tomu E. 1164, Ar. 303; 2. činiti: a srdce jemu již zle dělo E. 848.
dievati = dávati Ar. 5267.
Dionysia, žena Stragulova v městě Tarsí, pěstounka dcery Apollonovy Ap. 219[a], 219[b], 220[a], 221[a].
div = údiv, podívení: div mě drží (= divím se) E. 2279; každého jest toho div (= každý se diví tomu) J. 38; div mě, kterak tluče velmi silně T. 721: nenie to veď div mému nestěstí E. 283; a maje div onoho lida (= divě se)

Ar. 3112; až bieše v divy každému člověku Ap. 218 b, 208 b.
dívati sě hudbě a plesání Ap. 213 a.
diví = divoký E. 2017.
diviti sě z čeho Ar. 4266.
divně jest velmi mně do vás J. 1961.
divník srv. kobolt, Ar. 5449.
dkáti = tkáti J. 309.
dáviti = škrtiti: ve dne mě okovy trudí, v noci pak (sem) sem tam dlávě, ve dne mě okovy dávie (= vincla diurna fero, nocte silente vagor) E. 2688.
dlažiti: svého vraha sečbú dlaže E. 3117.
dlíti = prodlužovati: nechci dlíti toho počatého boje E. 3173.
dlúho: vítězstvo spáše na dlúze E. 2596
dlúhost T. 735.
dlúhý: a k tomu dlúh velmi bieše Ar. 5131.
dnový: dnová krmě (= ve dne podávaná) E. 1261.
do: stravy vzeli, což by do puol léta jměli Ar. 2635.
doba = 1. zdoba, slušnost: třmeny biesta zlatá oba, jakož toho krále doba J. 277; 2. vhodná chvíle: totoť jest naše doba J. 1985, Ap. 221 b.
dobrati sě koho, čeho = dojíti Ar. 4545.
dobřě: tak dobře velicí i malí (= i velicí i malí) J. 1690.
dobrodějcě = dobrodinec E. 1934.
dobroděnie = 1. činění dobrého B. 1 a; 2. dobrodiní E. 526
dobrodružsky = hrdinně: dobrodružsky činiti (= hrdinně si počínati) Ar. 5480; a tak jedú dobrodružsky (= na dobrodružství) Ar. 2106.
dobrohost = host, jenž přinesl štěstí Ar. 4397.
dobrý: budiž dobr (= milostiv) družci, praví tobě, však najlepší bývaj sobě E. 531; ač chceš dobr býti na životu (= zdráv) E. 2647; budeš-li kdy dobrý (= ve štěstí postavený) Ap. 212 ; toť pravím zajisté vám, že ste nikdy dobři (= čestný, jak se na rytíře sluší) nebyla J. 442, 284, T. 271, 1345.
dobýti komu čeho = opatřiti: káza všem ořóv dobýti Ar. 4232, 2196.
dojěti čeho Ar. 1375.
dojka = kojná; dojná kráva: tak náma najhoršíma býti, jako dojkám (= tiše nečinně) tuto státi J. 1948.
dokadž = dokud E. 881.
doléci: orla svú prosbú doleže (= prosil naléhavě) E. 738.
dolíčiti = doložiti Ar 4089.
dolóv T. 61, 71, B. 5 b.
dóm: v domu = doma J. 473; na mém domu = v mém domě Ar. 1519; k domu = domů J. 570; k domovi = domů Ar. 4717, 5588, T. 1627; domóv = domů Ar. 647, 1071, 4739, 5124, 5176.
domnievati sě: domnievach sě již v pokoji stoje E 3061.
doněvadž = dokud E. 2982, T. 18.
donidž = dokud Ar. 2427, E. 1279.
dopěstovati koho čeho kam = pod ochranou svou dovésti: bóh všechny dopěstuje svého bydla Ar. 3790; sem ny lačné dopěstoval Ar. 2573.
dosieci, dosáhnúti: tak řkúc za ruku ho dosěže J. 1495; dosaže nevídané kápě J. 671, E. 762.
doslúžiti sě čeho = zasloužiti si J. 1183.
dospěle = úplně E. 2546.
dospěšný k čemu = dospělý, schopný Ap. 207 a.
dospievati = hotoviti, připraviti: rozkázal meče dělati a oděnie dospievati z železa Ar. 4619.
dospievaný = opatřený: ondeť stolové zestláni, všiem pokrmem dospieváni Ar. 2718.
dostati sě komu (bohu): bychom tobě se všickni dostali Ar. 2002; aby potom jemu se dostali Ar. 3961.
dóstojen = hoden: nebs dóstojna smrti E. 1891; já sem byl dóstojen toho, aby ... E. 2126.
dotad — doněvadž = totud — pokud E 2981 sl.
dotáhnúti čeho: dotiehneme ctného práva Ar. 2504, 4539; srv. táhnúti.
dotýkati čeho: a jich viery dotýčíce Ar. 3842.
doufati čemu: doufaje udatenství svému E. 3112.
dověřiti = uvěřiti Ar. 874, 893.
doviniti sě: božie pomsty se doviníš E. 876.
drahný čas Ar. 890; drahně = dlouho Ar. 2901, 3898; velmi Ar. 3994.
drelink, drylink = sud (vinný) B. 10 b, 11 a.
dřěvo = strom B. 5 a, E. 748, 2636 a j.
dřežěti = chvěti se: aby v lenosti tak nedřežel E. 1698.
dřiemati, 3 sg. dřieme E. 2878, přech dřiemě E. 2119.
dřievie = 1. stromoví: cedrus, palma

i oliva, dřievie veliká odiva Ar. 2824, 4674; 2. dříví, loď: tak pojedú a jsúc veseli, anoť jim dřievie čelí k zemi Ar. 2350.

droby = vnitřnosti E. 1919.

dromedář Ar. 4644.

druh: dobrý druh = rek T. 10, J. 501.

druhé = podruhé, zadruhé: břich prosbu druhé opáči E. 2746, 981, 1483, 2503, Ar. 2305.

druhdy = tu a tam někdy B. 2^a.

družec = druh, bližní E. 531, 2213, 2214 a j.

družina = druhové Ar. 2282.

duch = dech Ap. 216^b; duch přijieti = popadnouti dechu Ap. 218^a.

ducholovec = davič, přívlastek vlka E. 2595.

Dunaj Ar. 1709.

dúpcě fem. = doupě, myší díra E. 695.

dúpějka = malé doupě E. 1754.

dus = dusot T. 526.

dušě: což mám při duši (= rád) koli J. 1576; toť dnes beru na svú duši J. 1413.

dvě: to jest řeč jedna jako dvě (= zbytečné, marné mluvení) Ap. 220^b.

dvercě = dvéře Ar. 2816.

dveři E. 1417.

dvój: mezi dvým zlým E. 1109.

dvojiti = dvojnásobiti E. 1601.

dvojník = obojetník Ar 29.

dvór = 1. dvůr královský: káza služebníkóm jíti a k svému dvoru jich zavolati Ar. 254, 638; 2. slavná schůze, sněm, slavnost při panovnickém dvoře: káza slavný dvór volati Ar. 246; množstvie hrabí, mnoho sboru také přijidechu k tomu dvoru Ar. 250, 637, 5634, 5638, T. 5. 190.

dvorný = 1. dvorný: osel mně se velmi dvorna E. 948; 2. divný Ar. 2392; d v o r n ě = krásně Ar. 2749, chytře E. 1420.

dvořský: dvořští lidé Ap. 220^a, 224^a.

dvorstvo = dvorský způsob Ap. 209^b.

E.

Efezus město Ap. 217^a.

Egbatanis, báječné město Astriolův B. 13^a.

ej, citosl. v prosbě E. 2855; při zvolání E. 821, 1672.

elenha, německý prý název střelnice Ar. 1614.

Europa, báječný tvor na hoře Akštienu, půl panna, půl ryba B. 3^a.

Ezopus = 1. skladatel bájek E. 1040; 2. sbírka bájek: knieha, kteráž slove Ezopus.

F.

fafurnoch = kabátec J. 306, 317.

Filomachia, dcera Stragulova Ap. 220^a.

flek = kus B. 5^a.

Florybella, indická kněžna hledající útulku u krále Artuše T. 74.

Frankrejch = země Franků Ar. 109, 990, 5629.

franský: franská rota Ar. 1172, franský kraj Ar. 1780.

funt = libra: funt peněz Ap. 223^a, 210^b.

futurum gnomicum: když silný potepe zlého, malá bude chvála jeho E. 1205 sl.

futurum historicum, viz b ý t i.

G.

gallje (?) gallea = loď Ar. 3555, 3563.

Gavín, hrdina stolového kruhu Artušova, v něm. orig. Keiî T. 320, 336; viz K a v í n.

genitiv zvolací: ach, ubohého Lavryna! J. 903.

Glato, jméno báječných zvířat B. 8^a.

granát drahý kámen J. 1112.

Gvan, hrdina stolového kruhu Artušova T. 298, 301; něm. orig. Gâwân, Mourek přepisuje I v a n.

H.

had: muž vzem ten had v svém domě chova E. 586.

halapský knieže Ar. 5188, 5221; viz Alap.

haňba = 1. tělesný úd: jenž bych mohla haňbu skrýti E. 2781; 2. hanba: haňba biěše toho reka J. 754; haňba mnoho mocnějšieho, když chce přemoci mdlejšieho E. 1201; neb jest haňba tomu muži zlému Ar. 42; neb jie bieše haňba za to Ar. 406; bóh vie, jest malá čest tomu, než haňba, hřiech muži ctnému E. 3088.

háncě = hanobitel Ap. 222b.

haněti: každý by nás haněl z toho Ar. 2499.

harasový = z lehké vlněné látky Ar. 2771.

házěti sě kohoveč Ar. 4664.

hedbábie Ar. 1976, 2918, J. 310.

hedbábný Ar. 2916, 3011, J 113

helm: tisíc helmóv (= mužův) Ar. 1597.

helma = helm: vze štít s helmú na pleci J. 944.

heslo: mnohýť pohan heslo ztratí (= padne v boji) Ar. 5123.

hladovitý = hladový B. 4a, E. 809, 2560, Ar. 3912.

hlahol = 1. hlas Ap. 207a; 2. řeč E. 1833.

hlas: aby trúbil z svého hlasu (= co má hlasu) J. 1906, Ar. 5419.

hlásati = zvučeti, volati Ar. 5422.

hlava: onen starý věrná hlava E. 3078; mužská hlava = muž Ap. 214b, 223a; mečová hlava J. 302, 303, 620, 655.

hlavicě = hlava E. 1968.

hlavně f. = doutnající, hořící dřevo: hlavní (instr. sg.) hromadu osvieti E. 749.

hledati = snažiti se: mstíti země své hledáše Ar. 1804.

hlédati = 1. hleděti Ar. 2933; 2. ošetřovati: káza jich dobře hlédati Ar. 5277.

hlemýžď, hlemýžd = testudo: o hlemýždu a o orlici E. kap. 14; střeziž se hlemýžďovy strasti E. 765; zbi hlemýžď E. 778; tuž pak hlemýžď pusti od sebe E. 787; jenž se jest tu v hlemýždi skrylo E. 775.

hlúbe kompar. od hluboko: daleko hlúbe T. 946.

hluboký = daleký: jel u pohany v hluboké vlastí T. 834.

hluk = hromada, šik: křesťané v svém hluku stáchu Ar. 5141, 5158.

hnánie = útok J. 1989.

hnáti = 1. uháněti J. 927; 2. útokem hnáti (obyčejně koňmo): chtieše na Jetřicha hnáti J. 916; musím po něm (= za ním) brzo hnáti J. 936, 945, 949; chtiesta v hromadu (= proti sobě) hnáti J 591, T. 1395.

hněv: prosím, by mi dal hněv svój (= bys se k vůli mně přestal hněvati) J. 888; lok. hněvě = hněvivě: poče ocasy okolo něho rubati a hněvě trhati B. 11a; hněvě svrže lože krále Ar. 3435; hněvě odpovědě hrdina J. 875; ta hněvy se zastřesechu B. 8a; Jetřich hněvy jako vstona J. 125; hněvy vešken třepotáše J. 552; Vítek hněvy až pobledě J. 1024; Jetřich pro hněvy nedba na to J. 830; tepruv se sám hne hněvy velikými B. 10b; roztrhne jedno na poly hněvy velikými B. 8a; protož my hněvy svými plodu nikděž neostavímy Ar. 4526.

hňésti: sebú piesek ostry hňeteš (= šlapeš po...) E. 1738, 1740.

hniezdce demin. od hnízdo E. 2222, 2226, 2229.

hnój = hnis E. 1975, 1976.

hod: ruka krmi dáti chtieše, a již pozdě hodě bieše E. 2757, T, 295.

hodina = co se nám hodí, štěstí Ap. 219b.

hoditi komu co = dohoditi, způsobiti: jazyk přiezen i nepřiezen zplodí, zisk i ztrátu tobě hodí E. 1793.

hodný = vhodný, způsobilý; slušný, důstojný: ovšem hodno toto bieše Ar. 742; nevzhrdaj tiem, jenž jest hodné (= užitečné) E. 2363; 1. s genit.: též mne škoda již jest hodna E. 2318; 2. s dat.: učinil to sobě hodné J. 262; jediná smrt hodna tomu E. 2627; když se vám zdá podobno i mému ciesařovi hodno Ar. 777; tenť jest hoden vašie zlobě E. 1102; chceš-li škodě býti nehoden E. 1683; 3. k čemu: k tomuť sem já nepříhoden ani k súdóm také hoden Ar. 761; budeš zboden, viec k nižádné cti nehoden J. 606.

hody žalostivé Ar. 2269 srv. kvas.

hojiti: hrubé dielo jest nás hoje (= nos labor edomuit) E. 2730, 1388, 1760.

hold = poplatek: i dnešní den měs o toto holdy dává ciesaři proto Ar. 1666.

hole: ciesař hole (= suše) odpovědě Ar. 1280.

holub, nom. pl. holubie E. 1121, holubé E. 1113.
holý: ten dóm hol bieše Ap. 226b.
hoňenie = útočení J. 601.
honiti s kým = potýkati se J. 503.
horúcí: vedro horúcie E. 487; horúcie retky E. 1745; horúcí zima E. 387.
hospoda = 1. pán: krmíť mě má hospoda E. 2665, 2869; mój pán i má hospoda Ar. 315, 4415; 2. paní, hospodyně: kakž na stole mnoho stálo, však hospodě zda se málo E. 660; 3. byt, v němž jsme hostem: dobré hospody dobychu, v níž jim všicku potřebu dali Ar. 4966, 1384 5059, 5060, T. 496.
hospodář = pán, hostitel, Gastfreund Ap. 224a, 219a, 226b, Ar. 5677.
hospodin = pán: toť slibuji tobě, hospodine Ar. 602.
hospodní = pánův: hospodnie péče E. 2893.
host = host, cizinec: hosti i což svých mějieše Ar. 96; veselá mysl hostě viece sytí E. 677, Ar. 5005.
hosti f.: i zbi je velmi zlá hosti E. 127; hosti vece po jedení E. 665, 668, 686, 693, 1537, 1587, 2274; aby uctila onu hosti E. 651.
hostinný = cizí, příchozí: lodie hostinné Ap. 224a.
hotovati sě: by sě k vojně hotovali Ar. 1552, 4885.
hotový = co jest po ruce, připravený, dodělaný: hotové zbožie Ar. 1751; všechno bylo hotové J. 1448; budeš hotovějí tiem J. 369; to vše ode mne hotovo máš T. 513; čtiři střelnice rozkáza dělati a mieti hotovu Ar. 1613; káza se všem na hotově mieti Ar. 2454; jsemť k tvé prosbě hotov T. 62; pro tvú ctnost hotova tobě chcit býti Ar. 580; když již se vším hotovi biechu Ar. 2636, 824.
hověti komu = dáti pohovu T. 1433, E. 841.
hoviti co čím: pokoj strdí mú krmi hoví (= hoc mihi pax mellit) E. 1760. Místo nejisté, ježto rým žádá hojí srv. E. 2730.
hra: bychom jim napřed hry nedali (= bychom boj neztratili, než jsme bojovati začali) Ar. 3256.
hrabstvie Ar. 157, 4379 a j.
hradový: tvrdost hradová = tvrdý hrad Ar. 2465.
hranostaj = kožešina z hranostaje: přemnožstvie hranostajóv posla Ar. 1962, 2768.
hráti v turnej J. 1443.
hrbovatý B. 4a.
hrděti = pohrdati: ještě by své rúšce měla, že by družkami nehrděla E. 1677.
hrdina: mé milé hrdiny Ar. 2488.
hrdinstvo J. 668, 1511, T. 1400.
hrdlo: žiezen hrdla (= fauces) suchotú súži E. 2750.
hřec, gen. herce = hráč Ar. 5106, J. 1462.
hříčka = hra: rozličnú hříčku vediechu (= provozovali) J. 1442.
hřímati = tlouci, raniti: jenž ji líbá i objímá, jejie líčko nosem hříma Ar. 3220.
hřitcě = ? rubín v ní (v koruně) nejeden veliký, a v té hritcy pták všeliký a každy křičí, což má síly J. 327.
hrom = pohroma: Tervigant i Apollo k tomu i Machomet biechu v hromu Ar. 5168.
hromada: hnáti s kým v hromadu = utkati se bojem T. 1391, J. 591.
hromádka: v hromádce se držiechu Ar. 4465; počechu děkovati, že se jim dal ještě sjítí a v hromádce tak pobýti Ar. 3953.
hróza = hrozba: toho neslušie plniti, cožs hrozú musil slíbiti E 1488; když si poddán lestnej hrozi E. 1489; počechu sprostné hrozi láti E. 978, 2128, 2129.
hrozný = 1. plný hrůzy: až mě tu by hrozno státi J. 976; 2. veliký: nalezne jej v hrozné ctnosti Ar. 154; a tu hrozná pány biesta Ar. 158; hrozné utěšenie Ar. 527; hroznú čest Ar. 2147, 2159; v hrozné světlosti Ar. 2318; hrozný přiekop Ar. 2370; s hroznú prosbú Ar. 2415; podle hrozné své milosti Ar. 2583; v hrozné črvenosti Ar. 2793; hrozná radost Ar. 5653.
hubenec = bídník, ubožák E. 1696, 3199.
hubenicě = nešťastnice E 1764, 2315.
hubený = ubohý, nešťastný: móžeš býti huben také E. 2170; přieliš ději huben tomu E. 1164; hubeně = nešťastně, nevýhodně: hubeněť by se bili Ar. 4543; ale to hubeně (= málo) chváli Ar. 2973.
hudček = malý hudebník J. 1451.
hustota = houští (?): pro hustotu nevidiechu sebe, jediné patřiechu do nebe Ar. 3986.
húště = 1. houští Ar. 4136; 2. tlačenice Ar. 3492.
húžev: húžvi mu o hrdlo zadrže E. 2447; húžvami Ar. 4025.

hyběti = hynouti: ba hyběti bude Lavrynovi J. 1651.
hyběť = citosl. běda! T. 1075
Hylbrant, starý hrdina a mistr Jetřichův J. 46, 70, 124, 181, 473 a j.; Hilbrant J. 1765; Hylbrand J. 1220; mistr Hylbrant J. 993, 1896; Hylbrant Jetřichóv sluha J. 1815; Hylbrant vece ten starý kněz J. 1262; Hylbrant starý J. 1544, 1996; Hylbrant ten starý muž J. 1011.
hyn, hyň = tam Ar. 3481, 5733, 3753 sl, J. 1986, Ar. 694, 2322 a j.
hynštík = hřebec T. 208.
hyzditi = haněti, odsuzovati co: mnozí tu válku hyždiechu Ar. 1741.

Ch.

chaněti sě: miliskovati se, zärtlich thun Ar. 3091, 3153.
chlapí: jíž mě smutí chlapie ruka E. 2640.
chlapský = co přísluší chlapům na rozdíl od rytířů Ar. 1638, Ap. 212b.
chlevný: chlevné dveři E. 1417.
chlúditi = trápiti: péče jej v srdci chlúdi E 2913.
choditi o čem = obmýšleti co E. 296, 2078.
chovačka = kojná, pěstounka Ap. 219b, 220a.
chovati 1. koho = přechovávati T. 485, Ar. 2163; 2. sě čeho = vystříhati se: chovaj se jedno Lavryna J. 1644, E. 1800.
chrbet, chřbet = hřbet E. 936, 1705, 2140, B. 8a.
chténie Ar. 2633, 2652, 5391 a j.
chtieti, 1. pl. chcme Ar. 1938: 1. s dat.: že chce Apollonovi (= Apollona za muže) Ap. 215a; chciť od vás těžkému základu J. 394, Ar. 5329, Ap. 210a; 2. s genit.: ktož chce zdravie bezpečného E. 2619; 3. v opise č. budoucího: chce-liť štěstie přiezen dáti, Lavrynovi máš ostati J. 1828; den se pak ten blížieše, jenž příměřie vyjíti chtieše Ar. 5064; 4 že se chce lev znojem vztéci (= že se div nevztekl) E. 1180; slunce se chce až užéci E. 1179; žalostí i hněvem chtě se vztéci, vze štít J. 943; všechny chtie zhořeti od zlata J. 1390.
chudý, viz dativ.
chutně = rychle: by ji ráčil vyprostiti aneb chutně umořiti Ar. 3104.
chválený: jest on tak chválen král J. 126.
chváliti koho z čeho: chvále boha tvorce svého z toho daru velikého Ar. 499 sl.
chvátiti = 1. chvátati: k Florybelle jíti chváti T. 1405; když král odmluviti chváti (= když odpověděl) T. 382; vězně rozpustiti chváti T. 715; 2. chvátiti co = vzchytiti: když jej Detleb s země chváti J. 925; seno v jesle chváti E. 2861; sladkú řečí smutnú chváti (= dulces monitus intexit amato cordi) E. 2415; 3. chvátiti sě čeho = chopiti se: mužovy se kštice chváti E. 2454; panna mu se hrdla chváti T. 1164; svého se oře chváti J. 915; bázlivý se běhu chváti E. 2354.
chvíle: králová neučini chvíle (= nemeškala) J. 1490, 1375.
chvostek E. 923.
chýliti sě = blížiti se Ar. 3503.
chytrý: an jsa chytr, sprosten se vidí E. 3137.

I.

i: 1. pojí přechodník ku následujícímu slovesu: vida nad lidmi takú zhúbu i káza trúbiti v trúbu J. 1903; prodavši pak vlnu i zaplati E. 390, 479, 2624, J. 1822; jednou se slovesem předcházejícím (srv. *a*): voláše velmi i prose J. 871; pojí větu časovou k následující větě hlavní: když již ležieše na loži a ciesař se k nie přiloži, i obje jej Ar. 1246; 2. v záporné větě = ani: nechtě se i s miesta hnúti E. 154; jáť i jedné (= žádné) hrózy nevědě E 280; nebylo nikdy temné noci i jedné J. 324; nemóžeť i žádný (= žádný) nechati Ar. 2063.
ijeden viz *i*.

Indičský: a Indičští jich následovali Ar. 3346; v Indičské zemi Ar. 3397.
India: té (zemi) India dějí Ar. 3076; od Indy blízko dosti (verš by žádal spíše Indie) Ar. 3404, T. 53.
infinitiv m. impt.: sladkú řeč za sladkú dáti E. 1790; odpusť tomu malému člověku, Lavrynkovi mému zeti, a mě viec za sluhu jmieti J. 892; dobrý den bratru mieti E. 2062.
inhned T. 875, jinak v kodexu všady i h n e d.
ižádný v. *ž*.

J.

jacynkt, drahý kámen J. 266, 1111.
jáderce = jádro E. 213, 215.
jako = ač: jako ste vy kniežata byli, ale nectně ste činili J. 426.
jakož = když: jakož družci strojíš osidlo, často spadáš v tější bydlo E. 1562; protože: vypusti tak žalostný hlas, jakož zaležal ten čas, neb jest smutka dosti jměl J. 1799; opisuje se zájmenem j e n zájmeno vztažné: uzda . . . jakož ji Lavryn držal v ruce J. 254, srv. j e n ž.
Jakrs, město v Palestyně Ar. 5609.
jakýže: který život jest jakýže, toho hlahol jest takýže E. 1832.
jakž: 1. uvozuje věty časové = když, jakmile: jakž Špiři hradu dojěde, tuť ciesař pomluvu jmějieše Ar. 1375; jakž s túto kněžnu přijedú, povedúť ji v hrozné síle Ar. 640; 2. uvozuje věty podmínkové = -li: ještě daj mi toho toho Lavryna, jakž jesti tobě má přiezen mila J. 920; 3. t a k j a k ž = takže: ondeť střielejí výborně, obrácejíc mnohé vzdorně, tak jakž jich mnoho set ležiechu Ar. 1068.
jakž brzo = jakmile: jakž brzo to hadu učini, chudoba jeho velmi skloni E. 1451, Ar. 296, 530, 2264, 3805.
jakž jedno = jakmile: a jakž jedno pes zaštěka, zdloděj by pak preč se vleka E. 1281.
jakž koli, jakž kolivěk = 1. jako: zde jakž svázán budeš koli E. 2848; 2. když, jakmile: a jakž jeho koli neviděl, pro to velikú práci jměl J. 674; jakž Jetřicha uzře kolivěk, poče se zaň velmi báti J. 1845, T. 1366; 3. jakkoli: E. 299, 2902.
jakž náhle = jakmile: jakž jej Jetřich náhle zoči J. 1895.
jasný: kteraks krásen a ve všie lepotě jasen E. 818.
jaspis: o jaspidu kamenu drahém E. kap. 1. E. 225.
jědati sě = sápati se: řiedko tě ten pes ujiedá, jenž se na tě štěkem jedá E. 1290.
jeden = 1. člověk: a každé z nich ústa převeliká jmějieše, že pojednú jeden pohltieše B. 8b (v rkp. univ. člověka); 2. ve významu neurč. členu: jeden sedlák krmil hada E. 1442; zloděj pozva k sobě jednoho psa E. 1247; přiteče k jedné studnici E. 2333; učinil jednu krásnú zahradu J. 110; 3. v záporné větě = žádný: jednoho diela nemaje E. 2728; pak slovo to bývá skoro vždy se spojkou *i*: vědě, že jest i jeden živý nesměl na to pomysliti J. 43; i jedno = nic: i jednoho se nebojte J. 1344; Lavrynek nemóže i jednoto užiti J. 901.
jědenie = 1. jedení Ar. 3149; 2. jídlo Ar. 2632, T. 967 a j.
jediné = 1. pouze: nic jiného nedbají, jedinéť bohatstvie hledají E. 6; 2. v záporné větě = než: nelétaj jediné v noci E. 2203.
jedinička, lichotný název ženy Ar. 725.
jěditi v. ostrota.
jednak = tož přece: jednak pokusíme toho J. 1261.
jedne v jedno.
jednežť v. jednožť.
jedno, jedne = 1. jen, pouze: co dobudeš chvály z toho? jedno vezmeš haňby mnoho E. 1200, 1579, 1703, 1735, 1736, 2541, 2791, J. 548, 1546, 1920; 2. po záporu = než: jenž tobě nic dobrého přeje, jedno všeho zlého Ar. 903; 3. ve větě podmínk = jen-li: milosti mé nelze mieti, jedne budeš sladce pěti E. 2235; 4. jedno ač = i kdyby: jedno ač by jie střěhl zmek, nechajžť mám velikú práci, jáť mu té pýchy ukráci J. 192. Viz k d e ž
jednostajný E 202.
jednožť = v tom, v tu chvíli: jednožť poplu koráb; jednožť jeden z korábu vyskoči Ap. 215b; tomu se Bruncvík

převelmi divieše, že žádného v tom městě nevidieše; jednežť po malé chvíli uslyše trubače B. 13b.

jědti = jeti Ar. 1908, 5372, J. 128, T. 1124.

jedva J. 1002, 2030.

její se skloňuje: jejiech obrancóv E. 2613, 160.

jektati: žena pláčem srdce poče jektati E. 2386.

jeliž = 1. leda T. 406, 960; leda že T. 347, 349, J. 1252; 2. ač T. 1218.

jenž, ješto akk. sg. skrzě ňenž m. skrzěňž Ar. 2371: 1. opisuje se zájmenem jen n. ten zájmeno vztažné: abych pomstil své žalosti, jenž jie mám od nich přieliš dosti J. 1572 sl.; mějieše jednoho robotníka, ješto bieše jeho v svém domě vladařem učinila Ap. 220a; a když toho uhleda kněze, jenž u něho (= u něhož) bieše věze T. 1489 sl.; k zemi, jenž jí Cypra diechu Ar. 2351; děkujiť té veliké věrnosti, jenž ste ji ke mně ukázali Ar. 1673; vida žalost, jenž ji jmějiechu Ar. 1729; šironožcové, jenž je vedl zdaleka s sebú Ar. 5625; přijel s hostmi neslýchanými, jenž jich v té zemi nevídáno Ar. 4196; jenž se již nestane toho (= čehož) J. 14; 2. = kdy: den se pak ten blížieše, jenž příměřie vyjíti chtieše Ar. 5063 sl.

Jeruzalem Ar 2645, 5443, 5575.

jěstřáb: jestřáb (akk.) svój hřích postiže, když jej ptáčník se lpu zdviže (= vestigat sua pena scelus) E. 2259; za král vzeli jestřáb sobě E. 1115.

ješto = když: pomněte, že Bóh náš milý, ješto sme na moři byli, nás od smrti jest uchoval Ar. 2570. Viz jenž.

jěšutný, jěšitný = marný E. 1456.

jěti na koho (totiž vojenskou moc) Ar. 1554; jěti po kým (= za kým) J. 953.

jětie = zajetí T. 1145.

jětie = jetí, jízda T. 1458.

Jetřich Berúnský, v něm. pověstech Dietrich von Bern J. 19, 32, 356, 448 atd. Viz Berúnský.

Jezu Kryste Ar. 2238.

jhráti na mieč Ap. 212b.

jie = její: o niež ctnosti psáno mnoho Ar. 135.

jieti jmu: slovo zase jíti = zpět bráti Ar. 5880; jieti sě koho = pustiti se do koho J. 1747.

jiezda = klání (v turnaji) T. 1417.

jiezdný: zda by jej učinil jiezdna (= zda by mu opatřil koně i se vším, co do boje patří) T. 516, 1780, Ar. 2947.

jícha: nebo jediechu zlú jíchu (= bylo jim zle) Ar. 3536.

jilec: jilci i hlava se velmi stkvieše J. 302.

jinake = jinak E. 2411, 3228.

Jindřich, falckrabí rýnský, sestřenec císaře Otty: Jindřich z Rýna Ar. 1474 sl.; Jindřich lankrabie od Rýna Ar 837. Viz také Ar. 862, 866, 870.

jinoch = rek; tak básník nazývá Jetřicha a jeho druhy: neb se Lavryn tam tisknieše, ty jinochy zbíti chtieše J. 1772 sl.

jinošě = muž dospělý: leč buď mladý neb jinoše, chudý, pán aneb panoše Ar. 792.

jíti: neb mu blízko k srdci jdieše Ap. 216b; jdi ruče na své nohy E. 2816; musí mu na život jíti J. 902; kterak chceš s ním okolo jíti (!) Ar. 925.

jmě: šironožci jich jmenové Ar. 4284; kohož kolivěk doščžechu, viec jemu jména nevzděchu (= již ho nevolali jménem, neboť byl mrtev) Ar. 3528; koruna i země spadla na mě jednu ve jmě Ar. 3418, 2490, 3076, 4139.

jmenovatý = proslulý J. 1108.

jmieti, mieti = 1. míti: tvú sestru vlastní za sebú jmám (za ženu) J. 844; jmáš-li mú sestru za sebú J. 1028; že ji vždy chtěl k ženě mieti (!) Ar. 132; slíbili Lavrynka také v tom tovařiše jmieti J. 1180; Arnošt nemějieše rovně (= rovné moci) Ar. 1761, 1894; nemějž nižádný smiechu z toho Ar. 3305; majíť ji všecky panie v čest (= v úctě) J. 1144; 2. považovati: to za největší div jmějiechu Ar. 2441; 3. domnívati se: by anjel byl, toť jsem jměl J. 358; 4. v opise budoucího č: Lavrynovi máš ostáti J. 1829; tať se tobě má hoditi Ar. 275, 2677; 5. míti se, počínati si: veseléc se velmi mějiechu Ar. 1135; velmi se honosně majíce Ar. 1102; tuť se poče mužně mieti Ar. 784.

Jupiter E. 1046.

juže, juž = již, teď E. 948, 1298, 2401, J. 1012, 1148, 1186, 1320, 1738, 1740.

K.

k: svú zlobu má k (= za) věčnému platu Ar. 5604; že ji vždy chtěl k ženě mieti Ar. 132.
káď činiti = připravovati k lázni T. 1436.
kádcě Ar. 2839, 2843, 2887; gen. pl. kádec Ar. 2847.
kajkléř J. 2017.
kak = jak E. 1439, T. 1412.
kako = jak E. 1009, 1871.
kakž = jakž, jakkoli E. 659, 1378, 1516, T. 389.
kakžkoli = jakkoli E. 3079.
kalcedon, drahý kámen J. 272.
kámen: o kamenu E. kap. 1.
kamos = kamsi J. 690.
Kananea (v rkp. Kanea), země obrů na východě Ar. 4559.
kanoničstvo = kanovnictví Ar. 211.
kanovničstvie Ar. 229.
kápička, dem. od kápě J. 1074.
kapla Ar. 1391.
Karbunkulikus hora B. 6 b.
karbunkulus, drahý kámen Ar. 2759, J. 522.
kat: poručili sú ho zlému katu (= čertu) Ar. 1139; že bez dieky vzata od potvorného kata Ar. 3218.
káti sě: kaj se hřiecha E. 881.
Kavín T. 354, viz Gavín.
káza = trest: ale učiním takú kázu, budúť mieti potom hrózu J. 1556.
kázaně = slušně, dvorně T. 157.
kázání = 1. rozkaz Ar. 190, J. 1620; 2 služba J. 825, 894, 1479.
kázaný = zvedený: aby byl kázán E. 2514, Ap. 213b.
kázen f. = 1. slušný mrav, slušnost, počestnost, něm. zucht: oni skázní děkováchu Ar. 5405, 5912, E. 2527, T. 507, 509; 2. poslušenství, služba E. 1142, T. 77.
kdasi, kdas = kdysi E. 1113, 2110, 2050, 885.
kdaž = když E. 4.
kdež jedno = kdekoli E. 1764.
kdež mohúc: abychom kdež mohúc jména dobrého dobývali B. 1 a.
když, spojka příčin.: nepakosť sebe menšiemu, když mdlý móž činiti tobě mnoho zlého (lat. cum) E. 757
kdyžto = když E. 640, 1780, J. 1969.
kehdy = když E. 754, 1431.
kládati iter. od klásti Ar. 3869.
kladenie = pokládání: učinil na ně tak drahé kladenie od rozličného kamenie J. 260.
klakati = klekati E. 1947 (žádá rým).
klam = žert, posměch: to vida Astryolus, že nenie klam B. 14 a; oslík smě klam, smiech z něho činiti E. 2143; klam mieti z koho T. 1154.
klamati kým = žerty si tropiti z koho, posmívati se komu: všichni by námi klamali J. 1231.
klánie = zápas v turneji Ar. 673.
klapati chvostkem E. 923.
klásti sě = se damnare: sám sě poče lev v něm (= v tom) klásti E 2092.
klášter = chrám, něm. münster Ar. 207, 5686, 5727, 5830, 5956.
kláti 3. pl. kolí J. 1207, Ar. 675.
Klavik, šlechtic tyrský Ap. 211 b, 212 a.
klejt = průvod Ar. 4809, 5339.
klektati, 3. pl. klektají, přech. klekcíce Ar. 3114, 3116; klektati nosem = klapati Ar. 3232.
klénot = ozdoba na helmu; poklad, nom. pl klénoti T. 652, Ar. 310, 1005, 3019, J. 1419.
Kleofáš, kníže assyrské B. 14 b.
klepati sě J. 513, 366.
kléti sě = zaklínati se Ap. 220 b.
klízati = sklízeti: přikloň svoji uši blíže, tato slova pilně klíže E. 630.
klon: hospodyně z dupce klonu poče těšiti strastnú onu E. 695.
klubečko E. 690.
klvati, kluji, klijí = klovati Ar. 3349, 3915, E. 2255.
kmen = rod: ciesař kmene ctného Ar. 2203, 92.
kniení = kněžna E. 34, 43.
kněz = kníže J. 40, 76, 482, 1141 a j.
kněžna = kněžka Ap. 219a.
knieha Ap. 222a, Ar. 4707, T. 1419.
kniežátko Ar. 153, 1017.
knieže: dvě mocné kniežetě Ap. 214b.
kniežecí Ap. 207b, 215b a j.
kniežetský = knížecí Ar. 1507.
kniežetstvie Ar. 4378, 4738.
koba m. = havran E. 46, 814, nemúdrý koba E. 824.
koberec Ar. 2530.
kobolt z něm. = směšná podoba domácího skřítka udělaná ze dřeva nebo vosku, skřítek Ar. 4971.
kobr = porážka: a ten s svým sochorem

obr v tom hluku učini kobr Ar. 5158; srv. laš. kobrtać śe, přeškobrtnuć śe = převrátiti se.
kocúr J. 1734.
kochání = radost, rozkoš E. 190.
kojiti sě čemu: onomu plodu se kojéci E. 559.
kolo: kola = vůz T. 566.
koláč = odměna Ar. 536, 599, 2320, 4944, 5662, 5672.
kolé coll. = kolí B. 6ª.
koltra u lože opona, pokrývka Ar. 2767.
komňata Ar. 2616, 2732, 2733; komněta Ar. 1383, 3265, T. 116, 123.
komoň Ar. 1411.
komonstvo = koně T. 653.
komornicě = služka J. 1055.
komorník = 1. sluha Ar. 3125, 4893, 5723; 2. komorník tajemný = tajemník Ar. 4231.
kóň: káza kuoň ohnivý přivésti B. 14ª.
kondicional 1. označuje neskutečnost: neb se jim zdáše, by již všechno zmeškali J. 1978; 2. bývá m. imperativu: jenž svú mocí nade vše vstúpil, aby menšieho nepotupil! E. 1235; jenž tobě jest z mládí slúžil, aby na starost toho užil! E. 1356. Viz také mnieti; 3. místo kondic. bývá imperf. u slovesa býti v řídící větě věty podmínkové: v túž dobu bez nie bieše, leč by nečest nepřišla spěše E 137 sl.
kopieř J. 246, viz kropieř.
korábový roh Ar. 3795.
korčák, korčát = pohár, korbel Ar. 2800, 3980.
kořec gen. korce Ap. 211ª.
kořenie coll. = 1. kořeny, kořínky B. 11ª, Ar. 3974; 2. květiny silně páchnoucí J. 175, 208, 222, 165, 184, 206 a j.
korúhev, instr. sg. korúhví Ar. 5205, instr. pl. korúhvami Ar 3514.
koruptev, akk. sg. koruptvi E. 2947, nom. pl. koruptvy E. 2937.
koruptvicě E. 2949.
kostka = kost, kůstka E. 503, 777.
kozlec gen. kozelcě E. 1403, 1415, 1421.
kozlový: kozlová brada Ar. 5910.
krácenie: když jide na chvílí krácenie (= zábavu) J. 1053.
kradem = kradmo, potají T. 210, 1241.
krádež m.: zřejmý krádež E. 1809; navrať krádež E. 1810; jenž krádežem se obchodí E. 2321, 3014.
král: za král vzeli jestřáb sobě E. 1115; před král postaviti E. 2947; srv. T. 693.
králík = malý král J. 1691, Ar. 4547.
králová = choť králova: toť této tvé zlé příhody nevie tvá milá králová Neonymia B. 3ª.
královna = 1. dcera královská T. 173; 2. choť králova: královna Neomenyna B. 1ᵇ, Ar. 5660, T. 88, J. 1039, 1067.
králový: až do té králové země T. 422.
krása dat. sg. krási E. 2797, srv. hróza.
krásnička, lichotný název krásné ženy Ar. 629, 655.
krásný: havránku, kteraks krásen E. 817; tak byl krásen i bohat Ar. 2378.
krátký: jehož krátka i lehka čiji E. 2794.
křepkost: na křepkost = rychle, mocně E. 1916.
křesťanstvie, křesťanstvo T. 1118, 643 a j.
křikati na koho = křičeti J. 461.
křivda = 1. lež: na věky (by mi) uškodilo, bych já křivdu chtěl mluviti Ar. 898; 2. bezpráví: bóhť vie, žeť mi křivdu činie Ar. 1226.
křivoměrcě = rušitel míru E. 2615.
křivonosý = s křivým zobanem Ar. 3186.
křivý = 1. falešný, líčený: křivý hlas E. 1425; páv znamenav krásu křivú E. 1656, Ar. 920, 1405; křivá řeč Ap. 218ª; křivé činy Ar. 1422; 2. lživý: kto o mně co křivého řekl Ar. 1221; 3. křivě = nespravedlivě: křivě bychom učinili, bychom chudinu hubili Ar. 1944, 1757; ten tě velmi křiva činí (= pomlouvá) Ar. 1338. Opak pravý, srv. Ar. 1347.
kříž: jenž pod křížem s ním jediechu (= na křížovou výpravu) Ar. 2095.
krkati = skřečeti, kokrhati E. 825.
krkavec = kdo krká: těch krkavcóv řeřábových Ar. 3549.
kromě: 1. jenž jest kromě vraha svého (= z dosahu jeho moci) E. 2836; jest všie divie zlosti kromě E. 2017; 2. = leč, leda že: kromě Dětleba jest na tom užil J. 1184; kromě zbudeš-li hospody a móžeš-li jeho přelstiti, viec vítězem musíš býti E 2869; kromě než E. 1876, Ar. 1643; kromě když jest kto tak křivý Ar. 920; kromě že příměřie mají Ar. 4843, 3064, J. 307.
krópě = krůpěj Ar. 1604.
kropieř, kropéř = ozdobná pokrývka rytířského koně E. 84, 2111, 2137, Ar. 1165, 1979.

krotký: aby byl kázán, krotek také E. 2514.

krpiti koho, co = ztrpčovati, poškozovati: robota život krpí E. 2648; viece tě svým zubem krpi, než od tvého zuba trpi (= dente meo pateris) E 2568.

kršťenie = křest Ar. 5903.

kruch = hněvná lítost: Lavryn unikl Jetřichovi, skrýv se »nevídanou« kápí; Jetřich »navše strany jmějieše sluch, neb mu bieše toho kruch« J. 695.

krvavý: Bruncvík již vešken krvav bieše B. 10b, Ar. 1605, 5251.

Krymhulta, žena Lavrynova a sestra Dětlebova, královna podzemní říše Lavrynovy J. 1586, 1611, 1640, 1959; také K r y n h u l t a J. 1526, 1548.

krýti sě koho = skrývati se před kým, varovati se koho E. 1801.

kryzolit, drahý kámen J. 1113.

kstvúcí Ar. 236.

kšíti = kýchnouti Ap. 218a.

kšticě = 1. vlasy na hlavě E. 2454; 2. temeno E. 2452.

kterakť = kéž: ó kterakť se jinak nestane! Ar. 2016.

který: vrátní tu biechu kteří (= někteří) J. 1382; kdokoli Ar. 4760.

kudy: by ho kudy (= v čem) zpravovali Ar. 828; byť nevěru kudy (= čím) plodil Ar. 1270.

kukla = kapuce J. 413.

Kunstopel = Cařihrad: do Kunstopla města Ar. 2157.

kunštovati = žertovati E. 628.

kúpě = zboží na prodej Ar. 2179, Ap 221 b.

kuřenec = kuře: kdyžto kuřence ty bráše, čemu se muky nebáše? E. 897; z kuřenec obět bohóm činie E. 899.

kvas = hody J. 26; obrazně b o j: by chtěl s tebú jíti za pasy, snad by měl lepší kvas J. 726; zlý kvas = trampota J. 1541, 196, 1686 a j. T. 1767.

kvasiti = hodovati Ap. 224a.

kvěl = pláč E. 857.

kvieliti: když tě kto svú prosbú kvielí (= s pláčem prosí), milosrdně jie uděli E 1171.

kviesti: Ar. 548, 3. sg. ktve E. 3068, 3. sg. impf. ktvieše E. 2999.

kýchavka = prostředek pro kýchání: i učini kýchavku Ap. 218a.

L.

lačný čas = čas hladu E. 1938.

Ladislav, syn Bruncvíkův B. 15a.

láhvicě Ar. 3983.

lakomý: nebuďte lakomi k tomu, abyste zde co vzeli z domu Ar. 2578.

lámati: své ruce lámajíci Ar. 3165.

lap = maně, nazdařbůh E 1178.

láska Ap. 214b.

latině lok. = latinským jazykem Ar. 2390.

Lauryn, král pídimužíků v tyrolských horách J. 102; častěji L a v r y n J. 164, 230, 254 a j.; král Lavryn J. 1914; také: ten malý muž J. 1737, malý kněz J. 1141.

Lavrynek = Lavryn J. 579, 654, 678, 680, 683, 2041.

lázně Ar. 2831 sl., 2834 a j.

lazur, drahý kámen barvy modré Ar 2385.

lécěti: lest v sladkosti lécie (= strojí) púto E. 330.

leč buď — leč buď J. 829, 1096; l e č b u ď — n e b Ar. 792.

ledvy = ledva B. 6a.

lehký v. k r á t k ý.

lékařní: lekařnie pomoc E. 505.

lékařnicě = lékařka E. 1981.

lékařstvie = lék B. 11a, Ap. 218a.

lektvař f. Ar. 2553.

léň k čemu Ap. 212b.

léný = líný E. 623.

lep, gen. lpu E. 2260.

lépe: proč mi nechceš uvěřiti, a věříš lépe (= raději) nevěrnému Ar. 900; lép E. 1668.

lepký: lepké moře Ar. 3645; něm. předloha D má l e b e r m e r, jiné památky střhň. k l e b e r m e r.

leptati, 3. sg. lepce = štípati, píchati E. 1952.

les gen. lesu Ap. 226b.

lésa = rohož B. 6a; Ap. 217b, 218a.

lesný = lestný E. 1353.

lesový: do lesových přiebytkóv teče E. 2357.

létě lok. = v létě E. 1786.

levhart T. 870, 877, 872; na štítě jmě levhart jeden J. 346.

lhóta = milost, pardon: panic mu popřě lhóty T. 1088.

M.

miera: jenž byl v nešlechetné micře T. 1182, 1071, 1574; neb jest neustavičné miery E. 2465.

mierný = kdo mír zachovává Ar. 1660, 4787, 4788.

miesto = 1. toho miesta = v tu chvíli J. 580; 2. předl.: síly miesto E. 780.

mieti, v. jmieti.

Mikuláš sv. Ar. 5617.

milosrdný = milostný: vloži své všechno myšlenie na milosrdnú porobu Ar. 241.

milost = 1. láska: J. 1209, milost břicha E. 2692, Ap. 207[b]; 2. milost: z tvé milosti! Tak počíná řečník mluviti, omlouvaje svou smělost E. 2448, 3009.

milostivý = láskyplný: velmi přemilostivě biesta Ar. 726.

milostník = milec Ap. 211[a].

milostný = milostivý T. 1421.

milý: byl by mil nade vše ptáky E. 822, T. 1556, Ap. 215[a]; i jest mi to zde milo, než bych tvój hrtan naplnilo E. 1345; tak jej sobě mila měla T. 1525, 1556.

Mimink, v. Naklink.

mimochodník = komoň T. 27, na rozdíl od hynštíka 207, 221.

minúti: 1. s akk.: pakli moji radu mineš E. 2108; bezpečněji on strach minu E. 2130; 2. s gen.: nelzeť bylo toho minúti (= tomu ujíti) Ar. 2080; minúti sě koho T. 1333.

misterný Ar. 2756.

mkytati sě = běhati E. 810; srv. E. 2561.

mlčedlivý E. 1291.

mléti: Lavryn uzře, že se zlě mele o něm J. 954.

mluviti: tuť mu laskavě mluvi (= domlouvala) Ar. 1296; mluvíš naň (= pomlouváš jej) Ar. 868.

mnieti: 1. blázen často mní měď, ano zlato J. 10; co darmo sobě mníte a sobě tesknost činíte? Ar 2478; ono stánie pro bázen mniechu E. 3134; mníce zahynúti juže E. 1298; mniec utéci strasti hrubé E. 1114; 2. mnějiechu, by jim otevřeli Ar. 2472; každý mní, by byl v ráji J. 1202; mně, že hy přemohl (= že přemůže) onoho E. 3139; mním zajisté, žeť jsem v ráji J. 1322; 3. odňažto se mní libější E. 960; když se mníš špilú ozdobě E. 917; krmě by ve skle se stkvieci a velmi se dobra mnieci (ve významu trpném) E. 1595.

mnoho: jenž v pluhu škodí mnohem (= velmi) E. 2542; v uličce přetěsné mnoho E. 2117; za toť tebe prosím mnoho J. 851; neb se to po mnoho (= často) stává E. 347; po mnohu se stává toho E. 1956; jsúce lakomé ve mnoze (= velmi) E. 2723, Ar. 2761.

mnohý = veliký: jeden malý, druhý mnohý J. 524.

množstvo, množstvie E. 1917. Ar. 2999.

moci, 2. pl. nemóžte Ar. 2034, J. 1933; absolutně: tvá milost nade vše móže Ar. 2; ještě viece muka muože E. 2823; protož tak silně nemohu E. 2081, T. 498.

mocný: buď vždy mocen smyslu svému E. 2166.

močidlo = močál E. 1042.

modliti sě: božie matce se modléše Ar. 5812.

mój: coť sem na mú mysl uložil B. 1[b].

Monetrus, jméno báječných zvířat B. 8[a].

movitý = zámožný, bohatý J. 1087.

moženie = možnost, dovolení: dokavadž neuslyšíš ode mne, bych dal milostivé moženie T. 414.

mramor: ta lázně tak stáše čistě od mramora zeleného Ar. 2835, 2838, 2357.

mrdati, 3. sg. mrde: mrdati (= vrtěti) hlavú na koho Ap. 213[b].

mrdenie Ap 213[b].

mroha, E. 2297.

mrzutý = co nás mrzí, ošklivý: mrzuté potvory Ar. 3148, 3150, 3090, 3174, 4864.

mstíti: 1. koho, co: aby ty nemstil svého druha (= abys nemstil se nad svým druhem) E 254; 2. koho, čeho: že ste mé žalosti se mnú mstili Ar. 1696, 1804, 1498, 1814, 1817, 3384; E. 894.

múdrý: vece v promluvení múdře (přísl.) dosti E. 1334; múdrý slyše múdřejí bude J. 7.

múřěnín Ar. 4823, 4846, 4776, Ar. 4931.

musiti opisuje čas budoucí: viec vítězem musíš býti (= victor eris) E. 2871.

muž, nom. pl. mužie E. 1297; gen. pl. muží T. 779; instr. pl. mužmi Ar. 4381.

mužička, trpaslík ženského pohlaví J. 1079, 1197.

mužík, mužíček = trpaslík J. 228, 1197, 1583, 1619, 1623, 1684; také mužík piedi J. 714; malí mužíkové J. 1470.

mužně = jak se na muže sluší: tuť se poče mužně mieti Ar. 784.

mužský = mužný, statečný B. 4b, 8a, Ar. 2105, 2466; srdce mužského J. 21.

mysl: a nevěda jiné mysli, poče mečem kolé a prútie rubati B. 6a.

myslicě = mysl E. 3048.

mysliti oč (= o čem, nač): o to počne snažně mysliti Ar 1734.

myslný: mrzkost myslná (= mysli) E. 1381.

mženie oka E. 2611.

N.

nábožný = zbožný: též Arnošt nábožen bieše Ar. 4120.

nábožénstvie = zbožnost, pobožnost, pobožný život Ar. 228, 5492, 5844, 5952, Ap. 222a.

nábytek = majetek, bohatství Ap. 215b.

nabýti: toho bychom nenabyli (= nedovedli odčiniti, napraviti) Ar. 2500, 4581, J. 1549.

na čem = proč T. 938.

načitati = značiti: báseň škeřípkú se načitá E. 214.

nadějě: či nemáš naděje v boze? J. 491.

nadjíti = najíti: tuť jednu řeku nadejdú Ar. 3993, 5576, T. 481, 1336; nadjíti koho prosbú Ar. 5909.

nadlapati = najíti: cestu nadlapachu (dar zuo ein breite strâze gienc, die Ernst mit den sînen vienc) Ar. 4156.

nadpásti: střez se téhož nadpásti (= upadnouti v totéž) E. 471.

ňadříčko Ar. 3059.

náhle = rychle: náhlě plevmy zlé siemě to E. 975. Viz jakž.

nahoditi co komu: když vás jest (bóh) sem přihodil a mě vám jesti nahodil, máte mě za bratra mieti Ar. 2010.

nahý: nahý meč E. 2933; svého runce naha jsúci E. 392; že by rád i nah utekl Ar. 1114, Ap. 226b.

Naklink, báječný meč, jenž se v něm. pověstech vždy jmenuje spolu s mečem Miminkem J. 1980.

nákolenka = plát kovový chránící holeň a koleno Ar. 5070.

nalezitel = nálezce E. 241.

naleznúti: nalezněte mi za právo Ar. 1534.

naliť: 1. ve větách předmětných po slovesích uznamenání: i uzřechu, naliť sedí zmilitká poctivá králová J. 1475; uzře, naliť (nohy) chodí také E. 2345; všelikaký jich to zoči, naliť žába, kdež by která, strachy skáče do jezera E. 1367; uslyše, naliť psi skučie E. 2350; 2. ve volnější poněkud vazbě = aj! hle! Ar. 449, 2522, 3908, 4054, E. 813, 1055.

naložiti své prošenie = prositi Ar. 5378; svú mysl nač Ar. 5696.

namluviti = přemluviti: aby jej k milosti namluvila Ar. 1211.

napáčiti sě = obrátiti se: na dřevní se boj napáči, příkladci jej lépe zrači E. 181. Srov. Výb. I. str. 409: napiečiv svým čbánem na ni, i rozbi Ježíšovi báni; srv. dále: udeřiti sě več.

napačovati = vyrozumívati: to má hlava napačuje onú ranú, ježto tu je E. 1471.

nápast = nástraha, nehoda, svízel: ta nápast, pravíci také, znobí i mocnější všaké (= et fortes ita procella rapit) E. 795, 539, 1232, 2320.

narodilý = narozený Ar. 807.

naplněn čeho: Adlička . . . tiem byla naplněna: všie věci i lepoty také, k tomu ctnosti všelikaké Ar. 68 sl.

naprostřěd = uprostřed J. 1301.

násečový = z hedbávného brokátu Ar. 2765.

násep m. T. 820, f. T. 559, 564.

násilé zdieti nad pannú Ar. 3319.

naspati sě = vyspati se Ap. 212a.

nasúti = nasypati Ap. 211a.

nátisk T. 904.

natočiti: tepruv krve z nich natočichu J 1993.

naučiti koho k čemu: je se jich všech prositi, aby k tomu poradili a jej k tomu naučili, že je ciesař chce vyhnati Ar. 1883.

naviti = mořiti, mučiti E. 2964.

navrátiti sě čemu: a stanóm svým se navrátil Ar. 5242.

navrci sě komu = namanouti se T. 1601.

nazajtřie = zejtra T. 895.

nazdvihnúti mečě Ap, 221a.

nazmař = nazmar T. 1255.

nebezpečen = ne bez péče, ohrožen: takž obapolně sebú nebezpečen bieše

B. 4[b]; a nebezpečna se vidiš E. 1110, Ar. 5803 J. 1342.

nečest = 1. protiva ctnosti, hřích E. 3236; 2. hana, potupa T. 79, 388, 397, 402.

neděle, gen. pl. neděl Ar. 5613, nedělí Ar. 5307.

nedostávati sě: tuť se nic nedostávalo (= všeho bylo dostatek) Ar. 2554.

negace: jenž tobě nic dobrého přeje Ar. 902 sl.; aniž každý múdrý také s bláznem nekunštuj nikake E. 627 sl.; had nechce z domu nikoli E. 596; nikame nevědiechu, ani hor ani země vidiechu Ar. 2291 sl.

nechajť E. 2858, J. 850; nechajžť E. 2796, 3189, J. 145, 843.

nechati: a dveří otevřených nechají Ar. 3268; nemohúce se nechati na onu okrasu patřiece Ar. 2934.

nechtiec = bezděky: nechtiec mi se přihodilo T. 159.

nejeden: nejednú (= různou) cestú E. 263.

nejednaký = všeliký Ar. 94.

někake = nějak E. 2346.

neléně = hbitě T. 1024.

nelstivý = upřímný T. 518.

nemal = bezmála, div ne: trpaslka nemal na smrt rani T. 891; nemálo J. 304.

nematný = kdo se nedá zmásti, statečný: rytieř ve všech činech nematný J. 447.

Němec E. 565, v Němcích Ar. 1929.

německý Ar. 5482.

nenabýti: neb některá nenabude (= nedostane náhrady za) toho smutku i žalosti Ar. 1185, v. nabýti.

nenávistný = nenáviděný E. 959

Neomenia, Neomenyna, Neonymia, žena Bruncvíkova B. 1[a], 1[b]; akk. Neonymí B. 14[b].

nepodobný = nepěkný Ar. 2952.

neprávě = proti právu Ar. 1271, 1356.

nepříhodný: k tomuť jsem já nepříhoden Ar. 760.

nerozpačný = kdo se nedá uvésti v rozpaky J. 841.

neskrovný = veliký Ar. 4562.

nesličný = 1. neslušný, ohavný: nesličné skutky Ap. 207[b]; 2. nedobrý: počátek nesličný jest J. 1407.

nesmierný = zpupný, nestřídmý, nemírný: nejsem ještě tak nesmieren, abych byl pro úkruch nevěren E. 1263.

nesmyslný = nerozumný, ineptus E. 771.

nestatečný = slabý E. 350.

netáhnúti: knieže netaže se zhojiti, jede k dvoru T. 1548; netaže větčích zjímati, menší musichu se dávati T. 532; netěže had k síle přijíti, poče hned vešken dóm jedem przniti E. 589; netaže jeho dojíti, až vece T. 1195, 146.

netajně = veřejně Ar. 2810.

netišě T. 829.

netopýř E. kap. 43, E. 2185, 2198.

neustavičný = nestálý E. 1379.

nevděk = proti mysli J. 929.

nevěrný: abych byl pro úkruch nevěren E. 1264; nevěrné jméno (= nevěrného) Ar. 1229.

nevídaný = co nás činí neviditelnými: nevídaná kápě J. 671.

nevidomý = neviditelný Ap. 226[b].

nevinen: protož sme nevinni zlého T. 399.

nevzdáliti sě: Vecí se toho nevzdáli (= nebyl od toho) Ar. 2674.

nevzisk = nadarmo E. 3116.

nezákon: nezákon nám státi déle (= nesluší se) J. 1952.

nezbedný = zpupný, svévolný: tuť přihna mužíček jeden velmi svú myslí nezbeden J. 229; nebuď nižšiemu nezbeden E. 1532, 2512, 2519, 2544.

nezlštný = neužitečný E. 999.

nezle = dobře Ar. 1900.

nezmatečný = neohrožený Ar. 449 (rým žádá nezmatný).

nezmučený = neunavený E. 3132.

neznámý: neznámú prosbú napadnúti koho (= nepoznán) Ar. 5857.

než: ty tak divné biechu krásy, než kto vídal které časy J. 1373.

nic neméně = non minus E. 1746; pro nic = za žádnou cenu B. 5[a].

nič = nic E. 1892.

nietiti = hořeti: jejíž krása jako oheň nítí E. 1626.

nikakeže = nijak E. 1799.

nikako, nikake = nijak E. 1412, 1911, 2284; 245, 1701, 2113, 2587, 3168.

nikakž = nijakž E. 3180, J. 613.

nikame = nikam Ar. 363, 2291, 4474.

nikda, nikdaž = nikdy E. 2585, J. 24.

nikděž = nikdež Ar. 4527, J. 2016, T. 965.

nikoli nenieť to nikoli (= jest to, sta ne se zajisté) Ar. 619.

nikto, gen. nikohého Ar. 2515; dat. nikomému Ar. 218, E. 1776.
nizameškati J. 25.
nízký: každý nízek bieše Ar. 4537.
níž níže = níž a níže Ar. 2689.
noh, báječný pták ohromné velikosti, B. 3 b, Ar. 3796, 3874, 3900.
noha: Jetřich nohami blešťe J. 752.
nos = zobák ptačí E. 229, 1580, Ar. 2949. 3232.
nosáč = kdo má dlouhý nos Ar. 3158,
nosař v. nosáč, Ar. 3084, 3089, 3339.
nota = píseň: zpievajíc rozličné noty J. 1420, 1464.
notiti = notovati, zpívati E. 2220.
nožicě = noha E. 1969.
nožnicě pl. = pochva B. 11 b, 12 a, J. 380, 973, 1010.
Nurmberk = Norimberk Ar. 1024, 1089.
núzě = 1. přinucení: po vóli-li si sem přišel čili po núzi? B. 7 a, J. 968; 2. bída, pohroma: s námi musíš v núzi přebývati B. 7 b, E. 2642, J. 817, 1587, 1925 a j.
nuzný slib = vynucený E. 1528.
ny, akk. pl. od **já** Ar. 1040, 1041, 2055, 2408, 2487, 2573, 3405, 3711, 3713, 3928, J. 461, 1233, 1324.

O.

ob: ob mezi = za hranicí Ar. 4276.
obapolně Ar. 1163, B. 4 b.
obdělati Ar. 3024.
obdržěti boj = zvítěziti Ar. 1178, 1897, J. 293, Ap. 208 a.
obecný = společný: obecnú krmi v prázdnosti budem jiesti E. 2674 a j.
obět m., gen. z oběta E. 901, srv. 899; obětovati obět Ar. 5448.
obezřieti = 1. přehlédnouti co: jenž všech nás obezří snáze E. 2877; 2. přihlédati k čemu: obezří snažně všeliké E. 2895, 2900.
obchoditi sě čím = zabývati se: jenž krádežem se obchodí E. 2321, J. 2025; obchoditi koho T. 1413.
obiženstvie = hojnost Ar. 2740, 2783.
obižně = hojně Ar. 3751.
objíti Ar. 2264.
oblačiti sě = obléci se Ar. 2451.
oblačovati sě = oblékati se Ar. 3010.
oblak = povlak Ar. 2762
obláště = zvlášť Ar. 3304.
obléci = oblehnouti Ar. 1040.
obleňovati sě: zlý se ke cti obleňuje Ar. 5601.
oblibiti 1. co: to všichni oblíbichu (= to všem se zalíbilo) Ar. 1649; 2. koho komu: bóh ráčil ... mě tobě oblíbit (= způsobil, že jsem se zalíbila) Ar. 558
oblibovati 1. co: tu radu oblibujem (= líbí se nám, schvalujeme ji) Ar. 1924; 2. koho ke komu: tvá čest, jenž ... tě ke mně oblibuje (= tě mně činí milou) Ar. 370.
obloha 1. učiňme jednu oblohu (= na jednu věc se oddejme) Ar. 3655; 2. oblohy = náklad: samy jej dávie oblohy (lat. fessum pondere) E. 2817.
oblovati = valchovati, váleti, tlouci 1. koho: tu jej tak dlúho oblují, že jej do smrti uklijí Ar. 4532; 2. kým: anť námi jakž chce obluje Ar. 1892.
obložiti sě = nečinnu býti: králová se neobloži, na to svú mysl všichnu naloži Ar. 5695.
oblud = klam, mámení: to tě uči bez obluda E. 1173.
oblúpiti Ar. 46, 2669.
obměkčilý: v hněvu svém obměkčilý T. 711.
obmysliti = rozmysliti Ar. 1681.
obnažiti čeho: obnaži ji všeho peřie E. 1659; E. 160.
obnož: a mějieše osmnádste ocasóv a obnoží hadových B. 10 b, 11 a.
obora hradová = hradby Ar. 2358.
obostřiti: libivost mu chrbet obostři E. 2140; obostřiti sě Ap. 217 b.
obrancě: že máš náš obrance býti a všicku zemi súditi Ar. 772; obranci jest držeti svého E. 2618.
obrati: z tolik množství mé rodiny neobéře se (= nenajde se) jediný E. 3056.
obraziti sě Ap. 208 b.
obrtnúti sě = obrátiti se E. 277.
obsieci = obsáhnouti E. 636.
obsúti = obklíčiti B. 14 a.
obvetčěti Ap. 208 b, v. obvetšěti.
obvetšěti = sestárnouti Ap. 208

obviéci J. 113.
obyčěj = způsob: i učini tiemto obyčejem Ap. 220 a.
ocelivý: železo ocelivé Ar. 4620.
očista Ar. 4838.
od značí původ a látku: od všelikého zbožie bohatá J. 1085; od rozličné kratochvíle má časy velmi veselé J. 1081; vóně od kvietie a od kořenie J. 1295; dvě košili sněsta od hedbábie Ar. 2918; vešken se od zlata zdáše J. 237, 166, Ar. 685, 2362 sl. atd
oddati sě na běh = dáti se na útěk Ap. 210 b v. běh; oddati sě na koho = vybrati se Ar. 4458.
odestati sě = odčiněnu býti: však by žádal a chtěl tomu, by se tobě odestalo Ar. 5786.
odhroziti koho = hrozbami zahnati E. 2390.
odchoditi T. 1545.
odiva = div: dřievie veliká odiva Ar. 2824.
odjěti koho, čeho: nemni, bych tebe tak odjel B 1 b, T. 475.
odjieti, příč. odjal J. 101: odejme (= zahubí) dobré bez čísla J. 284.
odjitie = odchod Ar. 5386.
odkavadž = odkud E. 2642.
odlučovati koho čeho: že jej vladařstvie odlučuje (= zbavuje) Ar. 963.
odlykati = vzlykati E. 858.
odmlúvati = odpírati: Arnošt poče odmlúvati a jemu z té cti děkovati Ar. 5361.
odňažto = odkud: blázen tiem nenávistnější, odňažto (= čím) se mní libější E.960.
odolati = na odpor se stavěti: Dětleb Jetřichovi v tom odola J. 933.
odplacovati Ar. 1697, 5712.
odpoviedánie = odpírání, vzpírání Ar. 4221.
odpoviedati = 1. dáti zamítavou odpověď, odpírati: neodpoviedajž nikomu E. 2775; já se vstáti odpoviedám E. 3156; neodpoviedaj jemu milosti Ar. 5877; odpoviedaje jemu od sebe i od své pomoci Ar. 979, T. 68; 2. zodpovídati se: v čem ty chceš vinu jim dáti, ve všemť chtie odpoviedati T. 341.
odpověděti = 1. odpověděti: té řeči odpověděchu Ar. 268; 2. dáti odmítavou odpověď: král ihned hostem odpovědě Ap. 215 b; 3 odepříti: toho mu neodpovědě Ar. 4554; 4. odříci: ihned vojnu odpovědě Ar. 1937; 5. vypověděti boj: učinil-li sem vám kterú žalost, proč sta mi neodpověděla? J. 434; buď tobě odpověděno dnes J. 629.
odpustiti: hněv Ar. 5773; odpustiti komu = dáti propuštění Ar. 5383, 5434; král Artuš to jim odpusti (= dovolil) T. 424; aby zlatu neodpustil (= zlatem nešetřil) Ap. 224 a.
odpuštěnie bráti, vzieti = loučiti se Ar. 163, 528, 710, 714, 722, 2059, Ap. 209 b a j.
odraditi Ar 5331.
odsaditi koho čeho: tož jeho té cti i odsadi (= zbaviti) E. 2135.
odsúditi koho čeho: ktož by mě třetie (cti) odsúdil (= kdo by mi nepřisoudil)? E. 455; a jej šíje odsúdichu E. 2395.
odsúzenie = odloučení J. 1037.
odtavad Ap. 211 b.
odtudto B. 13 b.
odtušiti = dáti naději, ulehčiti: odtuš, pane, srdci svému E. 2441.
odutý = nadutý E. 3011.
odvésti hlad (= zahnati) E. 2563
odvlačiti sě čeho = zdráhati se: by s ním v jeho zemi ráčil jeti a toho se neodvlačil Ar. 5360.
ofěrovati Ar. 5469, 5620.
ohaviti koho = 1. zprzniti, zohaviti: najslazší krmi ohaví, když se péče v srdci staví (= degenerare cibos cura diurna facit) E. 705; vlastní chválú se ohavíš E. 1712, 1765; 2. rozsekati: komorníka života zbavi a svým dobrým mečem jej ohavi Ar. 3336, 1457, 3360, 5256.
ohleda = ohled: potře se tam bez ohledy Ar. 5854.
ohledati, ohledovati = pozorovati E. 2338, 2344, Ar. 3759, Ap. 217 b.
ohlédati sě = kolem se rozhlížeti Ar. 2520.
ohrada = hrad: najspiešeť móž hospodář této drahé ohrady býti Ar. 2960; již nevieme kam jíti z této ohrady Ar. 2962, 2493, 2770; abyste po mú ženu jeli do Bavor, jenž sem z ohrady zvolil podle vašie rady Ar. 613, T. 747.
ohroziti sě = nabýti odvahy E. 1973.
ochoten ke komu E. 2104.
ochotenstvie = ochota E. 664.

ochvátiti sě koho = ovinouti se: had muže se ochváti (= amplectensque virum) E. 597.

okamženie: pouhý akk. na otázku kdy? což jesti u padesáti mílech se všech stran, okamženie k sobě přitrhne B 2 b, 3 a, 4 a, 12 a, 12 b.

okénce n. = okénko T. 147, 1481, Ar. 2942

okol = kolo J. 1723, T. 1487.

okovánie T. 31.

okřáti, přech. okřív Ap. 208 b, okřívši Ap. 216 a.

okutie = okuje, odpadky v kovárně okolo kovadliny; v přenes. významu: berúc z strniště i prútie okolo dřeva okutie, hlavní hromadu osvieti (arboreum zonat stipulis et vimine truncum, in stipulam docto porrigit ore facem) E. 748.

Olibriuš král, otec panny Afriky B7 a.

oliva strom J. 1290.

omyl: protož ciesař bez omyle přije jeho velmi milě Ar. 736.

on (jen). Náměstka tato poukazuje často k věci později nebo dříve jmenované: on lid hlúpý poče se báti E. 1301; avšak jest ho nemohl zvésti Jindřicha, sestřence svého Ar. 1473 sl.; také ženy velmi jeho plakáchu kniežete svého Ar 2073 sl.; hroznú čest učini jemu Arnoštovi slovutnému Ar. 2159 sl.; jednomu mužíku rozkáza jemu J. 1904; ondeť panie i také panny je provodie přietele Ar. 2225; spatřiv toho ji nesúce pannu, k svým sluhám vece T. 1186 sl.; Ar. 3107 sl., 3547 - 3549, 3908 sl., 4402 sl., 4380 sl., 4454 sl., 4472 sl., 4608 sl., J. 1072 sl., 2040 sl. a j.; také pohanské bohy zmrskachu je i z volóv rohy Ar. 5165 sl.; ach, milého nelze mi vídati jeho T. 608 sl.; tomu malitkému pánu dá mu Jetřich hroznú ránu J. 645 sl.; Ar. 5005 sl, 2604 sl., Ap. 213 b, E. 1026 sl., 3065 sl., 2532 sl. Vazba tato bývá často spojena s anakoluthem: rytieř zvěda, že ho nenie, by jemu bolesti kvielenie E. 2430 sl., srv. Ar. 2277—2279.

on = onen E. 2130.

onady = onde E. 2107.

onenno: v onomno dúpěti E. 2306.

ono, onoť, onožť: formalný podmět, ukazující na skutečný podmět, jenž následuje (srv. něm. es) = aj: viz, onoť klíč v zámce zkřehta E. 679, 337, 824, 2056; srv. ano, anoť.

opáčiti = opakovati: břich prosbu druhé opáči E. 2746, 1474,

opačkem = po zpátku B. 7 a.

opak = naopak E. 275, Ar. 5752.

opatřiti = 1. spatřiti: jejie droby všaký opatři E. 1919; i ktož jede, opatřichu Ar. 5642, 2646, 2993, T. 992, 1498, 1506; 2. ohledati: bychva se oba vrátila na hrad a jej lépe opatřila Ar. 2057, Ap. 209 a; 3. opatřiti sě = ohlednouti se T. 968.

opatřovati = ohledávati Ar. 2521.

opět = zpět E. 357.

opínati sě: jenž se přiezní neopíná E. 871.

opitoměti = zkrotnouti (mansuescere) E. 2016.

oplacovati Ar. 3978.

opovážiti sě čeho = odvážiti se Ap. 209 a.

oprava = 1. moc soudcovská, vláda Ar. 832, E. 1072; 2. úprava E. 1013

oprávcě = správce, poručník T. 56.

oprávěti, opravovati = 1. opravovati, pomlouvati: družce neroď oprávěti E. 1717, 906,; 2. řiditi: jenžto mú uzdu oprávie E. 1704

opraviti = před soudem soubojem dotvrditi: tu řeč svú ruku opravi E. 3017.

oprnúti sě komu = opříti se T. 925.

oprzniti co čím E. 622, Ap. 221 a.

opučiti sě = puknouti, rozskočiti se: až mu se pásec opuči J. 787.

opykati = oplakati Ar. 1491, T. 1069.

oř: na oř vsede T. 1032; by ráčil jemu oř poslati T. 1317; 467, 517, 1031, 1325; viz voř.

oratio obliqua proplétá se v Ar. řečí přímou: poče jim velmi děkovati, že sú v dobrém zpomenuli a ciesaři mě zvěstovali Ar. 522—524, 846 sll, 1030 sll., 1209 sll., 1353 sll, 1703 sll.

ořík = koník J. 244.

orlíčenec = mladý orel: lisátka kvieléchu tvrdě, orlíčenec se bojiechu E. 743, orlíčencóm učini vzdoru dým E. 751.

osáhnúti = zasáhnouti E. 316.

osidliti = v osidlo vlákati: ať nás ruče neosidlé Ar. 2413

oskočiti = obklíčiti T 468.

osléditi = vyslíditi Ar. 5684.

oslový Ar. 3550.

osnovati = zaříditi, upraviti Ar. 195, 219, 3034, 5087, 4916.
osobiti = přivlastniti si, E. 1994.
ostarati sě = sestárnouti Ap. 208 b.
ostati = 1. padnouti (v boji), zahynouti: tuť čtvrtý osta pohřiechu Ar. 5208; že by ostali (= že jest po nich veta), každý mnieše Ar. 4039; musíť jich každý ostati Ar. 4639, 2482; 2. ostati koho čeho = opustiti, nechati: lev pro nic jeho nechtěl ostati B. 5a; moře své hry neostane Ap. 217a, 216a, J. 1283, E. 1799.
ostáti komu = odolati, zvítěziti nad kým: tehdy rataj ostál tobě E. 3170; ostojíš mu v ten čas J. 769, 1645, 1829, Ar. 4110.
ostávati komu = vítěziti nad kým: právo moci vždy ostává E. 3223.
ostaviti 1. koho = nechati T. 1084, J. 568, Ar. 5902; zabíti, pobíti: mnoho jich tu ostavichu Ar. 5210; 2. se s kým na čem = smluviti se: a na tom se s ním ostavi, že mu šest ořóv připraví Ar. 4995.
ostojcě = kdo nepříteli ostojí, vítěz: odpusť mi, mój ostojce, všech mých sil i mé čti zbojce E. 3209, 2998.
ostrabenie = osmělení: tepruv jmějiechu ostrabenie (= teprve se osmělili) Ar. 2519.
ostrádati čeho = nechati čeho: nemóžeť i žádný nechati ani toho ostrádati, by neplakal pána svého Ar. 2064; srv. strádati.
ostřěženie Ap. 211 b.
ostřieci sě čemu: nenieť nesnadnější věci než se nevěře ostřieci J. 1366, E. 3238.
ostroha = ostruha J. 917, 1995.
ostrost Ar. 4926.
ostrota = drsnost: ostrotu hladím tuhú E. 2574; ostrotú jěditi = ztrpčovatí, asperare E. 832.
ostrý: péče ostřejší by ostra meče E 1023, 2257.
ostuditi sě komu = nahnati strachu: svú hrdostí to učinili a obróm se ostudili Ar. 4709, srv. styděti sě, ustydati sě.
osupiti: osupiv oči, poče vlk blésti E. 281.
osvietiti = 1. osvítiti E. 2457; 2. zapáliti: hlavní hromadu osvieti, veliký se oheň rozníti (in stipulum docto porrigit ore facem) E. 749.
ošívati Ar. 3023.
oštěniti sě = vrhnouti mladé E. 544.
otaz: bez otaza Ar. 2981.
otrada: jdú tam beze všie otrady (= aniž jim kdo odrazoval) Ar. 2818.
otročí = otrokův: otročie dřémota E. 2897.
otrutiti koho = udeřiti E. 114.
Otta, císař německý Ar. 182, 351, 551.
ovčicě = ovce E. 2612.
ovšem = zcela: ovšem hodno toto bieše Ar. 742.
oženiti sě: bych se já mohl oženiti tú, jenž se jest ve cti zachovala Ar. 264 sl; túť se radíme oženiti Ar. 276
ožívati = oživovati: umrlý lid v nie (v naději) ožívá E. 1392.

P.

padnúti kde: ta krmě mi nic nesladne, kteráž s péčí v ústech padne E. 642, 223.
pakost f. = nesnáze, nepříjemnost, svízel: často mdlý činí pakosti mocnějšiemu E. 729; tvój život příklad pakostí (jiným způsobených) E. 1770, 1020.
pakostiti komu = způsobovati nesnáze, škoditi: nepakosť sebe menšiemu (= non igitur studeat quis maior obesse minori) E. 756, 438.
palác = budova hradní s jednou hlavní síní, kde se scházeli a vítali hosté a kde se konaly hostiny Ar. 2705, 2738, B. 9a.
Pamberk = Bamberk Ar. 4096, 5631.
pán: sedíž radče za pán sobě E. 1004.
panošě = sluha, cliens E. 951. Ap. 217b.
panstvo = páni J. 1058.
paprslek Ap. 208b.
párati: nerad by jim v jich nosy páral J. 1432.
pařiti = 1. udeřiti: kuoň jej pařil v čelo nohú E 2085; 2. koupati v horké lázni T. 1437, 1440, 1641.
paróžek E. 2340.
pás: každý k smrti hotov bieše, jako za pasem ji jmějieše Ar. 2294, 3765; by chtěl s tebú jíti za pasy (= do křížku), snad by měl lepší kvas J. 725, 735, 742; chodie za pasy J. 1445.
pásec = pás J. 783, 787, 795.
pastorek = nevlastní syn Ar. 863.
pastýřík = pastýř E. 2007.

pátati sě: hospodář se pátáše a proti ní milostivě vstáváše Ar. 3077.
patřiti: jakž jim ten rozkázal bieše, každý naň toho patřieše Ar. 4325.
pávový = páví E. 1647.
paznoht = dráp B. 4ª.
péčě: ctnost nejsúci již bez péče E. 61; chtie býti škoden druh druhu, za to majíc péči tuhú E. 3106.
peň = pařez J. 957.
pérce, jedn. č. ve významu peří E. 1646, 1650.
perla T. 1543.
péro = křídlo: tvé se péro straší v túle (nescit tua penna quietem) E. 1751.
peský = hanebný: peská závist E. 3001; peská zlost E. 139.
pěstúna = pěstounka Ap. 208ᵇ.
pěš: podstup Lavryna pěš J. 612, 747, T. 1140.
pieď, gen. piedi, akk. pl. piedi i piedě J. 49, 89, 300.
piedimužík Ar. 4503, 5900, J. 49, 58, 104, 1045, 1083, viz mužík.
Pigmenové národ pídimužíků Ar. 4502.
pila = pilník E. 2565.
píle: neb jie bieše toho píle Ar. 174, 5741; králi k hostem bieše píle (= pozornost) Ar. 5417, J. 980; coť jest zde běhati píle? E. 1322, Ar. 468.
pilnost: a byl kázal při pilnosti (= pilně) Ar. 2076.
pískati 3. sg. píště, 3. pl. píští: J. 1203, Ar. 692, 1065
piščec Ar. 627.
píti, 1. sg. pím, 2. sg. pieš Ap. 210ª.
pitie = nápoj Ar. 2621, 2632, 2719, 2739, 2803, T. 967 a j.
plachetník = muž v plachtě Ap. 212ᵇ.
plachta, plachticě, plachtička Ap. 212ª, 212ᵇ.
plakati koho, čeho: i udeři sebú o zemi plačíci té haňby Ap. 220ª, 208ᵇ, E. 3090, Ar. 1458, 2065, 2074, 2083, 2281.
plano: učiničhu sobě plano (= volnou cestu) Ar. 3491.
plat = 1. odplata: svú zlobu má k věčnému platu Ar 5604; 2. p níze, důchod: nevěděl, což jest jměl v domu od rozličného zlata, lidí mnoho, přieliš plata i předrahého kamenie J. 2035; což koli má zbožie svého, to jemu přišlo z platu tvého E. 3016, 3218.
plát na brnění J. 318
platný rek J. 199, 446.
plavý: plav (byl) po bocích jeho ořík J. 244.
plaziti co: nechajžt radějši zemi plazí (malo vertat humum) E. 2796.
plec. du pleci: vze štít s helmú na pleci J. 944; král Lavryn obrátil pleci J. 1921.
ples = tančení Ap. 213ᵇ, 214ª.
plesati = tančiti Ap. 213ª.
plesánie = tančení Ap. 213ª.
pléti, 1. pl impt. plevmy E. 975.
plihavý = nemoudrý J. 407.
plnost = vyplnění Ar. 5590.
plod = rod Ar. 5522.
ploditi koho, co: plodí turnaje i klánie Ar. 943 sl.; plodili tancovánie Ar. 705; byť nevěru kudy plodil Ar. 1270; že vás vždy chci ploditi (= milostí zasypávati) Ar. 607; súsedóm ten se nehodí, jenž již vraha nad ně plodí E. 2205, 466, Ar. 5304, 5003 a j.
plzati = lézti, plaziti se E. 1074.
po 1. s lok.: po nich (= za nimi) do země běžieše Ar. 4347 T. 454; 2. s dat.: i by zámutków mnoho po Arnoštovi dobrému, po tom muži šlechetnému (!) Ar. 4912 až 4914.
poběhnúti = dáti se na útěk, utéci Ar. 5212, Ap. 210ª.
pobiediti koho nač = vyzvati: ihned toho mužíka piedi na šermovánie pobiedi J. 715.
pobiehati od čeho = odcházeti E. 2389.
pobijaný = tepaný Ar. 3002, 3041.
pobíti = přemoci, zahubiti: vítězstvie v pobitém stojí E. 1211; ač lev myšku smrtí pobie E. 1203; zima vrúcí hada pobi E. 583.
pobitie = boj Ar. 1073, 1193.
pobleděti = zblednouti Ar. 871, J. 1024.
pobočiti sě k komu = po bok se postaviti, přiblížiti se J. 582.
poctěnie Ar 5425.
poctivost = 1. počestnost, čest Ap. 215ᵇ, Ar. 4426; 2. úcta k čemu Ar. 76.
poctivý = čestný, ctný, slušný Ap. 214ª, 212ᵇ, J. 1476, Ar. 5400.
počátek: od počátka jemu pravieše E. 2959; ktož počátek smyslem dává (= kdo s rozumem počíná, ten svú věc dobře skonává Ar. 1759.
počieti: žes božím synem počela Ar. 5820.
podál od čeho Ar. 3501, 3609.

podbíti koho pod se = podmaniti si Ar. 5023; moc právo již jest podbila E. 3231.
poděkovati: poděkova Arnošt jemu z té rady Ar 3277.
podjímati kopie J. 583.
podkrásti: nová milost ji podkrade (= jala) E. 2459.
podlaženie = dlažba Ar. 2736.
podlažiti = dlážditi Ar. 2714, 2838.
podléci = podlehnouti: nerač v cizí moc podléci E 1006.
podmietati komu řeč = mluviti k komu E. 815.
podnietiti: šenka zlato podnieti E. 2923.
podobenstvie = podoba T. 1499.
podobný = 1. slušný, vhodný, dobrý, užitečný: i zdá-liť se to, pane, podobné, jáť se s ním ruče speřím J. 453; ten se jim zdáše podobný T. 102; když se vám zdá vše podobno Ar. 776, 816, 821, 1907, 2655, 5881; neb to nebylo podobně Ar. 1762, E. 338, 935; 2. podobný Ap. 207b, E. 1423.
podstúpiti 1. koho bojem: chtě jej bojem podstúpiti Ar. 1147, 1373, 1846, 3238, 4447, J. 490, 612, E. 3034; 2. komu čeho Ar. 4379.
podsúditi sě več = zavázati se k čemu T. 376.
podtáhnúti oř J. 504—512.
podtrhnúti koho psí děrú = zraditi, oklamati J. 1277.
podzapomenúti = zapomenouti na čas Ap. 208b.
pohádka = hádanka Ap. 209a, 209b a j.
pohan: v křesťanech i u pohanech (= v zemích křesťanských...) T. 1647.
pohanstvo Ar. 5040, 5459.
pohnati na koho J. 519. srv. hnáti.
pohrdati: nepohrdaj prospěšné rady E. 961; poče létati a svých družiček pohrdati E. 1649; lev krmi pohrda přijieti E. 1967.
pohřeb, gen. pohřebu Ap. 217b.
pohřmieti = se hřmotem se blížiti Ar. 2999.
pohřúziti, pohřiziti, pohřúžěti = potopiti, skrýti: když zlého vytáhneš z núze, an tě prostřed nie pohřúzie (v rkp. pohrize) E. 498; hniješ v zemské skule pohřúžen (v rkp. pohrižen) E. 1726; bezpečně hrám pohřížen v skule E. 1750; a když tě uzří v núzi, kdesi se v moři pohřúzí (v rkp. pohrizi) E. 2984, 339.
pohrzěti kým = pohrdnouti: když liškú vlk již pohrze E. 2295.
pochlebiti kuoň pochlebi řeči jeho E. 2063.
pochopiti = lapiti: v témž času výbojce pochopichu E. 2394.
pochtieti nač = chtíti co T. 392.
pochváliti čeho Ar. 1635, 1650, 1655, 1940, 2675.
pójčiti = propůjčiti Ar. 4.
pojieti: král Artuš královnu poja T. 88; ještě mu byli pojeli (= zjímali) T 756.
pojíti = 1. choditi: sotně již pojide mdlohú (vix egrum sinit ire dolor) E. 1951; 2. pojíti: starostí mi pošle oči E. 3073.
pojmieti Ar. 262.
pokázati sě Ap. 216a.
pokládati v. položiti.
pokloniti sě: Arnošt pokloni se jemu z toho (děkuje mu) Ar. 718 sl.
pokoj = 1. klid, mír Ar. 4812, E. 549; 2. dům, příbytek, byt, pokoj: všicku zemi tu projede, tepa pořád i jímaje, jich pokojóv dobývaje Ar. 4481; káza pokoj poctivý jemu dati Ap. 214a; pojdú tam před se dále, kdež pokoj samého krále J. 1473, T. 90, 92, 93, 626, 696, 1250, Ar. 512, 2182, 2850, 3260, E. 547.
pokojík = klid, mír: rač pokojíka nám popřieti E. 1087.
pokonati = zhynouti Ar. 1623; životem Ar. 1777.
pokora: jíti komu u pokoru = pokořiti se T. 410, 659, 1687.
pokořiti sě, impt. pokoři E. 378.
pokrýti sě = skrýti se E. 685.
pokusiti čeho J. 617.
poléci = poléknouti: polekl jemu též teneto E. 2074.
položiti 1. že všecko pusté položi (= zpustošil) Ar. 1718; 2. pobíti: hroznú rotu položichu Ar. 4671; 3. položiti, pokládati co čím: řezánie, jenž vše zlatem položeno Ar. 2729; naleze hlavu drahú mastí položenu E. 1625; bylo dvorně vyděláno, ryzím zlatem pokládáno (v rkp. pokladeno) Ar. 2750
polúčiti sě = spojiti se E. 192.
pomáhati: Bóh jim pomáháše toho Ar. 1836, 5320.
Pomberk Ar. 5926 v. Pamberk.
pomeškánie T. 1027.
pomeškati: pomeškav malým časem J. 812.
pomezný Ar. 4291.

pomíjěti sě: ne smrtí, ale zásluhú člověk se pomíjí s túhú E. 2833.
pomluva = rozmluva, porada Ar 1376.
pomluvenie = rozmluva, hovor Ar 3176.
pomluviti = pohovořiti Ar. 3800, 5585, Ap. 223ª.
pomnieti: pomni sám sebe nechváliti E. 1710.
pomocný: ať by tobě pomocen a raden byl B. 1ᵇ; Ap. 219ª.
pomstiti: kterak by mohl svých (= za své se) pomstiti Ar. 1733; pomstí strasti oné pýchy E. 2153, T. 1138, J. 1543, 1555; račiž nad Jindřichem mě pomstiti Ar. 1351; mohliť by nás raději bíti a nad námi se pomstiti Ar. 3378, J. 1529; co ste se na tom (= tím) pomstili? J. 428.
pondati: na též miesto je pondali, kdež prvé jiné kládali Ar. 3868.
ponebí = strop Ar. 2791.
ponocný = noční stráž vojenská Ar. 1107.
ponukovati = ponoukati Ar. 5136.
poostati Ar. 5269, 5454, T. 450.
popósobiti Ar. 5054.
poprava = soudní právo, soud: poprava jej poda smrti E. 2396, 857, 3171.
popraviti, popravovati 1. čeho = trestati: rač mi pomoci pykati a toho popravovati Ar. 1533, T. 1011, 737; 2. nad kým = souditi: nad ním kázal popraviti Ar. 193.
popsati vešken svět Ar. 5837.
poraditi k čemu Ar. 1882.
poroba = 1. poddanství Ar. 361; 2. takť pojedú v té porobě (před Bohem) = pokoře Ar: 2241; 3. milosrdná poroba Ar. 241 v. m i l o s r d n ý.
portna = brána J. 430, 1536.
porušiti pannu Ap. 208ᵇ.
posaditi sě: jenž se k tomu také posadil, že tobě chce rád slúžiti Ar 590.
posádka = obranné mužstvo T. 701.
posáhnúti: poseže k svému meči J. 990.
posel: posla k sluhám posel náhlý E. 63.
poslati: pošliž po ně Ar. 933; poslati komu (= ke komu) Ar. 4569, 5508.
posledek: s posledky = naposled, s posledními Ar. 5249.
poslúchati, impt. posluš T. 2.
poslušný = 1. co se rádo slyší, milý, vítaný: platno nenie již pravenie, neb již tak poslušno nenie jakožto za dávného věka E. 2, 174; 2. poslušný: buď poslušen otce E. 1395.
poslyšěti = poslechnouti J. 597.
pospiešiti sě T. 527.
postati f.: bezpečenstvie ctná postati jestiť všie rozkoši máti E. 637.
postáti = trvati: pět let tato válka postá Ar. 1850, 2299, 3775.
postava = jmění: jenž byl bohatější postavú E. 2480, T. 949, 1657.
postavec = drahá tkanina, koberec Ap. 208ª, Ar. 1960, 2769.
postavenie = umluvená schůze, dostavení T. 911.
postaviti sě = 1. tvářiti se: král se vesele postavi, a jeho srdce bolesti naví E. 2963; 2. dostaviti se T. 895; 3. postaviti se na odpor E. 1533.
postavník = sloupek voskový Ar. 5724.
postúpiti, postupovati: 1. nepostúpie pro mě nohú (= neudělají kroku) E. 3060; 2. čeho: kralovstvie Ap. 216ª; 3. komu = ustoupiti: poče jej velmi rubati, až Jetřich poče postupovati J. 988, 966, E. 3188, Ar. 4549.
postřětnúti sě = potkati se T. 58.
posvědčiti Ar. 2860.
pošmúřený = zamračený Ar. 3066.
potáhnúti oře E. 144, srv. p o d t á h n ú t i.
potaz: 1. potaz vzieti T. 400; 2. bez potaza = bez překážky Ar. 3495, 5929, srv. o t a z; 3. přijedú u potazy (?) krásné J. 157.
potázati sě oč = uraditi se Ar. 1539, 1540, 1633.
potéci = běžeti E. 1328, 2681, Ar. 3347.
potkánie = setkání, boj T. 268, 313, 1041 a j.
potlačiti = pošlapati J. 206, 1535.
potočiti = 1. zatočiti Ar. 5134; 2. poslati: po všech zemiech list potoči E. 24; nic neméně tam potoči plamenných střel (mittere sagittas) E. 1746; potoči na ni svú žerdi E 126; 3. potočiti sě = vytratiti se J. 1525.
potřěbenstvie = potřeba, nutnost E. 2988.
potřěbný = 1. kdo se dá upotřebiti, užitečný: jehož v núzi potřebna známe E. 1931; 2, s gen. = kdo potřebuje: neb jeho (krále) potřebno nebieše E. 1015.
potrhati z nožnic meče J. 380.
potřieti = poraziti E. 2637; potřieti sě = 1. vyhrnouti se: z města se silně potřechu Ar. 5401; 2. protlačiti se: potře

se tam bez ohledy, kdež ciesař v stolici sedí Ar. 5854.

potvořený = potvorný Ar. 3158, 3173.

potvrditi = uznati: toť za právo potvrdichu Ar. 1541.

potvrzený = stvrzený Ar. 141; utvrdlý (proti ranám) J. 289.

poval = co jest povaleno, poraženo (lat. ruina): lesu poval hrubý E. 2637.

povaliti sě = přivaliti se: pod zlatú korunú povali se tlustý jako drelink B. 10b.

pověděti: káza pokoj pověděti (= vyhlásiti) Ar. 1658.

pověst = 1. pověst, řeč Ap. 208a, 209a; 2. povídka, bajka E. 1441, 1932, 2271, 2375, 2516.

povětřie = vzduch J. 1353.

poviděti = uviděti: povidieme, kterak se tam veselé J. 1983.

povniti = za vinna uznati E. 385.

poviti sě = zavinouti se E. 689.

povoliti 1. komu čeho: Lavryn mu povolí toho J. 716; 2. čemu: a té smlúvě povolichu Ar. 1636.

povoněti J. 1300.

povrci T. 1079, 1602.

povývati = výti E. 2608.

povzdiviti sě = podiviti se E. 2028.

pozdraviti: pozdraviž každý matky božie Ar. 3686.

poznalý = zkušený: v hrdinství právě poznalí Ar. 1037.

poždati: poždajž (= počkej), ažť jeho vždy ukáži T. 1566.

požehnati sě komu = rozžehnati se s kým: a když sú se požehnali otci a mateři Ap. 216b.

požiti = užíti; smyslu poživ síly miesto E. 780; ač poživu daru tvého, ty poživeš zbožie všeho E. 1251 sl.; aby toho zlým nepožil T. 106.

požívati své dcery 210a.

práce, ve smyslu bojovníka = boj J. 183, 192, 227, 1796 a j.

pracný = v práci, v nebezpečí postavený: dajž život pracnému Ap. 212a.

prapořec J. 234.

práti: když jako sokol peře J. 1982.

prasce = prasátko E. 1152.

práv = nevinen: však se vieme k němu práva T. 364, 380; jakž jest byl práv, však toho pykáše Ar. 1181.

pravda = spravedlivá věc (causa iusta) E. 564.

právě = správně, věrně, dobře: počechu se ohlédati, hrad právě opatřovati Ar. 1239, 2521, 2661, J. 312; T. 317, 968.

pravenie: technický výraz epického básnictví = vypravování, básnění, skladba, něm. das sagen: platno nenie již pravenie E. 1, J 169

praviti 1. srv. pravenie: věrní po cti stojie a tiem svú mysl vždycky kojie, že rádi slyšie praviece Ar. 27, J. 16, 29, 217, 1501, 2000; 2. ciesař, praviece to, ten jej miloval proto Ar. 800; 3. na pravou cestu vésti Ar. 2476.

právo = právo, zákon, slušnost Ap. 209a, 209b, 210b, 211b, 224b; podle práva = jak náleží J. 274; podle práva kniežecieho = jak se sluší na knížete Ar. 2110; ctné právo = čest Ar. 2426, 2504.

pravý = spravedlivý, nevinný: jak jest věrný, jak jest pravý Ar. 812, 1347, 1349, 1407, 1449; pravé maso (na rozdíl od jeho obrazu ve vodě) E. 408.

prázdnost = prázdný čas, nečinnost (lat. otium) E. 1095, 2273, 2674, 2724, 2729.

prázdný = 1. dutý: ješto bydlé v prázdné hoře J. 50; 2. budeš prázden mé roboty Ap. 220b; učiním tě Stramoty prázdna (!) Ap. 225b; učiním tě Stramoty prázdnu, ib.; aby ty tak vždy prázden (= bez práce) chodil E. 2737; prázdná vóle = inertia E. 2733; viz ženka.

přěběhnúti koho = předběhnouti T. 874.

přěbělúcí = bělostný Ar. 2789, 3060.

přěbohatý od čeho J. 1085.

přěbýti = trvati, pobýti Ar. 2571.

preč Ar. 3570; pryč Ar. 3917.

přěčísti = 1. spočítati: Arnošt s Veclem přečitesta lidi Ar. 3575, 2832; 2. čísti Ap. 215b.

předhradie Ar. 4784.

předložky se opakují: v ústici je v sklennú vstavi E. 1591, Ar. 4194 sl., 4458 sl., J. 403, 827, 895 a j.

předražší = předrahý Ar. 2790.

předvěděný E. 991.

přěhorúcie vdova E. 2422.

přechodník: některé nejvýznačnější příklady užívání a shody jsou: bude-li štěstie naše tam dojdúc i také vaše Ar. 2330; mniechu, by byli naprostřed ráje, takú žalost v srdci maje J. 1301 sl.;

jako lačný vlk běže k stádu, něco uloviti chtějíce J. 1837 sl.; uzře Dětleba stojíce J. 1839; že rádi slyšie praviece Ar. 27, J. 16, 1501, 2000; tohoť uzřie vždy v truchlé žalosti, mysle zlost svým srdcem lstivým Ar. 48; a vlka zahna pryč do lesa, zisku nic s sebú nenesa F. 1160; stala se královi čest a štědrému jsúce, tomuto čest a od něho berúce Ar. 2143 sl.

přěchvala = chlouba E. 49.

přějímaný = protkaný Ar. 3001.

přěkládati sě komu = podkládati se komu, ponížiti se před kým E. 1475

přěkrasší = překrásný Ar. 5412.

přěktvúcí = překrásný E. 1744.

přělaz = přelézání E. 1796.

přěmalitký J. 411.

přěmdlíti = přemoci Ar. 1895.

přěmilostivý v. milostivý.

přemlúvati: a druh k druhu přemluváchu Ar. 3768; oč Ar. 5525.

přěmluviti koho na čem Ar. 1297.

přemnoho = převelmi: vesel přemnoho E. 3138.

přěmnožiti: přemnožená čest E. 2132.

přěmnožstvie = veliké množství Ar. 1962.

přěnemúdrý J. 391.

přěplata: jemuž nebyla přeplata (= nebylo ceny) J. 167, 1436.

přěpustiti co na koho Ar. 3718, Ap. 222ª

přěruči = rychlý Ar. 1411.

přěsaditi sě = strhati se, schvátiti se: na běhu se kuoň přesadi (= et cursum viscera rupta negant) E. 2134.

přěstati čeho = 1. ustati od čeho, nechati: sotně řeči přestal bieše E. 2880, J. 579; tepruv ode všech radost přesta Ar. 3772; 2. pozbýti: tu všie cti musíš přestati J. 607.

přěstkvúcí Ar. 2357.

přěstrach = strach (pův. tu asi bylo strach) Ar. 3677.

přětieti T. 876.

přětiti = hroziti, do boje vésti (?) E. 94.

přěvážiti sě čeho = odvážiti se: jenž se svých životóv byli, i což měli, převážili Ar. 2098.

přěvážný = odvážný, udatný: s lidmi velmi převážnými Ar. 1820; aby z nich každý převážně podle něho ráčil býti Ar. 1812.

přěvěhlasný: pokoj drahý a překrásný, vše od zlata převěhlasný Ar. 2708.

přěvratka = převrat, pád E. 1396.

přěžádúcie pěnie E. 2241.

prchavý = prchlý J. 407.

při: by jednú při temné noci Ar. 1104.

přiesep v. násep T. 632.

přietel: ondeť panie i také panny tě provodie přietele Ar. 2225.

přietelec E. 840.

přieti komu = 1. býti přítelem: móžeš jej rád za tovařiše jmieti, ačť on bude s pravú věrú přieti (= bude-li věrným přítelem) J. 1154; slíbili sobě s věrú přieti J. 1179, Ar. 1302; 2. čeho = přáti Ar. 1631.

přieti čeho: velmi zle jest, jímžto nenie, jenž pří svého přirozenie E. 2099; poče ovce řeči té přieti E. 373, 1813, 1827.

přiezen J. 920, 1017

přihlédánie = podívaná T. 1057.

přihlédati J. 837.

přihnati = přihnati se J. 228.

příhoda = nehoda, neštěstí: však jej vždy vypravováše od příhod i od žalostí Ar. 4126, E. 2045, 3037, 3039, 3090, Ap. 222ᵇ.

přihoditi koho kam Ar. 2009.

přihotovati J. 958.

přichoditi T. 199.

přichvátiti 1 koho = chytiti: přichváti myš lev svú nohú E. 1189; 2. sě koho = chytiti se, zachvátiti E. 688, 844; 3. se komu: lest nevěře se přichváti E. 1831.

přijieti 1. co: bychom všecko za dobré přijeli Ar. 3720; 2. čeho: máš mého ciesařstvie přijieti Ar. 386; 3. přijieti sě čeho B. 3ª.

přikázati sě k čemu = přijíti E. 2309.

příklad: mój život jest příklad tomu, aby... E. 1768; v. lvový.

přikládati = pomáhati Ar. 1548.

příkladec = příklad E. 182, 2178.

přikluditi stól = připraviti E. 650.

přikrýti, impt. přikrýte E. 2857.

přikrytie = přikrývka T. 29, 1298.

přilúčiti sě k komu = přidružiti se E. 462, 1652, 2376

přiměřiti sě k komu = přiblížiti se E. 349.

připisati, připsati = písemně ustanoviti: připisa jej nade vším pánem E. 3220, Ap. 214ª.

příprava = zbroj J. 651, 1887.

připraviti koho kam = dopraviti Ar. 4976.

přípravný = vší potřebou opatřený, připravený: přípravni biechu od kropéřóv i od oděnie Ar. 1559, 1581, 1978, 3130, 4459, T. 1184.
připuditi = 1. přinutiti Ap 226ᵃ; 2. připuditi sě = přiběhnouti: řeřáb ruče se k vlku připudi E. 509.
připuzenie = přinucení T. 1022.
přirodilý = krajan: jenž by byl jich přirodilý Ar. 806.
přirovnati sě k komu = vyrovnati se komu E. 1904
přirozenie = rod T. 390; vše, co máme od přirození E. 2099, Ap. 207ᵇ, 218ᵃ.
přisieci na čem = přísahati co: na tom ciesař přisáhl Ar. 1877, 770.
přisočiti Ap. 216ᵇ.
přistati kde = přijíti kam Ar. 2115.
přístup = vhodná příležitost k ráně E. 3133
přisvadnúti = přischnouti: kuože mu k kostem přisvadne E. 2138.
příštie Ar. 5567, 5668, 5938.
přitasiti sě k čemu = pustiti se do čeho E. 2453.
přitéci = přiběhnouti: tuž přiteče k své súsedě E. 541, 262, 2333, 3143.
přitiskovati Ar. 3192.
přitmiti = zakrýti E. 238.
přitočiti koho k čemu = přivésti E. 656, Ar. 1616.
přitovařišiti sě T. 1468.
přitvrditi (slibem) = utvrditi E. 440, 2603
prkrabie T. 569.
probaviti = prodloužiti: aby mu zdravie probavil (= aby mu daroval život) J. 818.
probošt Ar. 5451.
probýti = prodesse E. 189; leč zle leč dobře, vždy probude J. 479.
prodaj Ap. 221ᵇ.
prodieti = propíchnouti E. 1974.
prodliti čeho = prodloužiti E. 2286, Ar. 2325.
prohoněnie = prohánění Ar. 1059.
prokvietiti komu lysinu = způsobiti, aby kvetla n. se leskla E. 2456.
proměn = změna, klam E. 1017.
proměna = 1. změna: byly psány všeckny stěny zlaté bez jiné proměny Ar. 2529; 2. klam: uzřie i zvie bez proměny, že to všecko nemá měny Ar. 4100, J. 1348; 3. obluda = proměny mořské B. 6ᵇ.
proměňovati = 1. měniti, klamati Ar. 5545; 2. zpěvem odpovídati: zpievajíce kyrielejson a proměňujíce kristelejson Ar. 4031.
promrzati: kterýž panoma slúži dvěma, strach, aby nepromrzal oběma E. 2207.
proniknúti = zaniknouti J. 2031.
proraditi sě: jenž sě svú přiezní nehradí, k svě škodě sám se proradí E. 2721.
prosba: uslyš mú prosbu k sobě J. 855.
prosellt, drahý kámen J. 1114.
prositi koho 1. zač, z čeho: králík prosieše jeho z toho, aby ráčil... Ar. 4547, 1535; 2. panny za sě = ucházeti se o pannu Ap. 214ᵇ, v. snúbiti; 3. co: co jeho Detleb prosieše, to všeckno nadarmo bieše J. 867; 4. za koho k komu: by ona k svému děťátku za mú duši vždy prosila Ar. 2052 sl.
prostěradlo: dvě prostěradle Ar. 2763.
prostraň Ar. 2820.
prostrano = volný prostor J. 239.
prostraný Ar. 4026.
prošenie učiniti k komu T. 60, J. 848.
protéci = protknouti E. 2258.
protivník komu E 2304.
protivný: k protivnie straně přistúpě E. 2186; i velíš mi přieti jemu tak člověku protivnému? (= takovému protivníku) Ar. 1303.
provaliti sě = svaliti se T. 1122.
provésti = doprovoditi Ar. 5442.
provinitI 1. co Ar. 1217; 2. čím k komu Ap. 213ᵇ; viz také T. 377.
próvod: chciť to (opr. tě) mieti v svém próvodě E. 2067; bože, rač próvod dáti Ar. 3592.
prs: všichni se v prsi udeřichu Ar. 3940.
prvé = za prvé, poprvé Ar. 2304, 5761, E. 1481; jak prvé = jakmile Ar 959
psáti = malovati: na tom korábu bieše tyrské znamenie napsáno Ap. 215ᵇ; zlatem psaní pokojové Ar. 2523; byly psány všechny stěny zlaté bez jiné proměny Ar 2528, 2355, 2368, 2385.
psotník = kdo má psotu, bídník. psotníče! E. 2123.
ptačstvie = ptactvo Ar. 2826.
ptáti = 1. hledati: káza dobrých lékařóv ptáti Ar. 1201; sedadlníka ptáti poče E. 3031; bráchu se nepřátel ptajíc Ar. 4322; 2. ptáti se: Arnošt o sedmém poče ptáti Ar. 3924 4488; poče se na turnaje ptáti Ar. 967, 422, 1934, J. 2—4.
puditi (sě) = pospíchati: zvavši družku pryč se pudi E. 649, 2844; náhlým skokem tam pudichu E. 447.

pústenník = poustevník Ar. 5730 (má asi býti pútníka, srv. Ar. 5733, 5892).
pustiti 1. aby hněv pustil mimo se J. 410, 872; pusť hněv J. 545; to k bohu máme pustiti Ar. 1595; 2. sě na koho = spoléhati: pusťte se na mě s pravú věrú J. 1276; k tvé vieře chciť se pustiti T. 170, srv. spustiti; 3. sě koho = pustiti koho J. 1009.
púština Ar. 3966, 3995.
pych = pýcha, nádhera, zpupnost, zpupný čin: že ten pych vešken zkazichu J. 218; a mnoho učinista pychu J. 205; i učini veliký pych, jiných pro pych nerodi zbýti J 1874 sl.
pýcha = pych J. 200.
pýchati = pyšně si vésti E. 1640.
pykati čeho = 1. pykati, litovati: všeho smutka nedbajíce ani své ztráty pyčiece Ar. 1859, 1181, 1486, 1736; tiť jeho všichni pykáchu J. 838; 2. mstíti: rač mi pomoci pykati a toho popravovati Ar. 1532.

R.

rád: jenž by rád zhubenie tvého E. 2625; jenž rád bývá zisku svému (= miluje zisk) E. 2265; nechajžť radějši zemi plazí E. 2796; dámeť se radějše zbíti Ar. 1367.
rádcě, gen. pl. rádcí T. 97.
radče = raději E. 1004.
raditi: raďtež mi k tomu, co chcem učiniti tomu Ar. 2406; od toho Arnošt radieše Ar. 5330.
radný: a tobě pomocen a raden byl B. 1[b].
radost: jmějieše radosti veliké J. 1638; král velikými radostěmi dolóv poběže B. 11[b]; poče radostěmi plakati Ar. 5489.
radosten čemu = rád Ar. 14; čím T. 1709.
radovati se čím: tiem se mnozí radováchu Ar. 1947; komu: poče se jemu lev radovati E. 2012, 577.
rakúský Ar. 1711.
rámě: na rámi E. 122; na rámě svě J. 350.
raněji = časněji T. 120.
raní = ranný: za ranie = ráno, časně E. 2219, T. 910.
ranka demin. od rána E. 1558.
ranný = od rány pocházející: bolest ranná E. 1954.
raroh = sokol J. 523.
rarohový = sokolí Ar. 3062.
rataj = sedlák E. 3091, 3109, 3118, 3140.
ratajík = sedlák E. 3151.
řéci: sotně řéci (= mluviti) přestal bieše E. 2880; nelze jim k tomu nic řéci (= raditi) J. 1808; neviem tomu co řéci (= nevím si rady) Ar. 407.
řěč = 1. lidská řeč: každý (pták) křičí, což má síly, řečí řkuc: Pane milý J. 329; dar mluvy: ó líčko bez řeči všaké E. 1630; 2. oratio E. 1157; 3. pověst: počíná se řeč pěkná o Bruncvíkovi B. 1[a], Ar. 150[a], T. 150[b]; 3. věc Ap. 223[a], srv. J. 4.
řěčiti = praviti: tak král řeči E. 3192.
řěčský = řecký: řečský ciesař Ar. 2158; řečská země Ar. 109, 2154, Ap. 206[b]; řečský národ Ap. 207[a].
registrum E. 66[a].
rek, gen. reku J. 703.
řemdih = palcát, kyj E. 955.
řeřáb, instr. pl. řeřábami Ar. 3185.
řeřábový nos Ar. 2950, 3050.
řetedlný = zřetelný: na každé jitro vzel jednu pannu, kterúž sobě spatřil retedlnú T. 953.
retovánie = záchrana T. 269.
retovati = chrániti (od nepřátel) Ar. 1046, 1091, 1311, 1624, 2671, T. 534.
řězánie = řezba Ar. 2728.
Řezno Ar.. 1557
řiedko = zřídka E. 1289.
říhati: viec jim (hrdlo) nebude říhati Ar. 3231.
Říman, nom. pl. Římené E. 1994, Římeníné E. 2028.
římský král Ar. 130.
řízový postavec Ar. 2772; jest snad srovnati něm. rîse.
roba = žena Ar. 242.
robě = dítě Ar. 4603.
robota = poddanství, nevolnictví Ap 220[b], T. 1764 a j.
robotník = nevolník Ap. 212[b], 220[a].
robotný = nevolník: a sám buď robotný její T. 1090, 749, 1287, sluha E. 2695 sl.
rod: ta reky velikého rodu (proti pídimužíku Lavrynovi, jenž byl malého rodu) J. 377; rodina Ap. 209[b].

rodilý = narozený Ar. 2216.
roditi = chtíti: impt. nerodi E. 2831; nerodiž se báti T. 166; Arnošt nerodi ničemu Ar. 4518.
roh, instr. pl. rohami E. 854; dosáhl jemu živého rohu (= sáhl mu do živého) J. 99; setře (= srazil) Vílantovy rohy J. 526, 647; před korábový roh jej položiece (= daz man in legte ûf des kieles bort) Ar. 3795.
rohatina = vidle Ar. 3198.
rok = 1. čas, lhůta E. 262, 1507, Ar 5025, T. 189; 2. určená schůze T. 976.
rota = zástup, množství, četa: hroznú rotu položichu Ar. 4671; rozdělené roty jmějiechu Ar. 5182, 1172, 3513, J. 1465.
roveň m., **rovně** f. = 1. osoba někomu rovná E 428, J. 35, 763, 1505, Ap. 207a; 2. rovná moc: Arnošt nemějieše rovně Ar. 1761; protož rovně nemajíce, jeho moc přemdlíti chtiece, nelze nám s ním boje mieti Ar. 1894.
rozbořiti = rozbíti E. 782.
rozdieti: nejsa hoden jie rozdieti (= rozepnouti) T. 841; rozdieti jesle = rozevříti E. 2861.
rozdřízhati = roztřískati Ar. 1604.
rozetnúti Ar. 3459.
rozežváti = rozžvýkati: přinese (kořenie) v ústech, rozžije i obklade Bruncvíka B. 5b.
Rozfark, v něm. orig. D Rosfeld Ar. 5955.
rozchoditi: neboť mě rozchodí smysl (= jde mi na mysl) Ar. 2659.
rozkázánie T. 1102, 1172.
rozklizenie = rozchod Ar. 2978
rozlúčiti koho = rozptýliti Ar. 2272.
rozměra = rozměr E. 356.
rozmetati, 3. sg. rozmece B 5a.
rozmysliti sě, impt. rozmysl se Ap. 209a, 209b.
róznicě, gen. pl. bez róznicí Ar. 3696.
rózno sě rozjíti T. 229.
rozom Ar. 2652, 2698.
rozoměti Ar. 3157, 3175, 4167 a j.
rozomný: ke všem ranam i rozomný E. 2065, Ar. 292.
rozpomanúti J. 711.
rozpravovati = rozprávěti Ar. 5759.
rozprostřieti stól Ar. 2541.
rozrazovati komu = odrazovati Ap. 209b.
rozsochatý E. 2339.
rozum: rozum minulé již věci (= zkušenost) E. 2498.
rozvod: svými dlúhými sochory nebudú rozvodu mieti (= nebudou se moci rozháněti) Ar. 4636.
róže ve významu čísla množ.: své škapy v ruoži pustili J. 384, 130, 138, 176, 210, 401, 1535 a j.
róžený = růžový: věnce róžené J. 1354; ruožená tvář Ar 3058.
rtek, pl. retky E. 1745.
rubati = sekati B. 6a.
rubín drahý kámen J. 265, 326.
ruče = rychle Ar. 1390, 1392, 2413.
ručí posel Ar. 5507.
ručník: veliké vojsko s sebú jmějiechu s trubači a bubeníky, s herci i svými ručníky Ar. 5107; jest asi srovnati ryčník.
ručný ubrusec (na utírání rukou) Ar. 3129.
Rufian = netvor Ap. 221b, v. Stramota.
rúnce, demin. od rúno E. 392, 1511.
rúšce, demin. od rúcho E. 1676.
rúšěti = porušovati: aniž jemu rúšej bydla E. 727.
ryčěti = výskati Ar. 2602.
ryčník Ar. 5896
rychtář = soudce Ar. 936.
Rýn: odtud tajně na Rýn jede Ar. 1374; jenž se do Rýna nevráti Ar. 1588; zahubi všecko až do Rýna Ar. 1716; Jindřich lankrabie z Rýna Ar. 1337.
Ryngata svatá, v něm. orig. D Irmegart Ar. 5960.

S.

sahati, sěhati *a)* absol.: v lepotě nad jiné sahá (= vyniká) Ar. 271; *b)* = sahati po čem, chápati se, bažiti; 1. čeho: nesahaj dóstojné věci, jiež nemóžeš ty dosieci E. 761, 1010, 1088, 1937; 2. sobě co: jenž statečné rady běhá a nezištnú sobě sehá E. 999.
sáhnúti: oba po kopie sížesta J. 521; J. 1352; o tom se přesnažně sáhnú Ar. 4024.
sám: 1. Bruncvík již jediné sám třetí (= on se dvěma) bieše B. 3a, Ar. 1377; 2. týž: jeden stuol i ruka sama podá jedné krmě náma E. 2678; 3. **sám** =

muž, sama = žena: tuť ani sám ani sama k tomu neby nikohého v domu Ar. 2514; před ciesařem to se stavi i před samu (= jeho ženou), ktož též pravi Ar. 5485, 4160, E. 2490.

saně, saň = drak B. 4b, 5a.

Saracen Ar 5053, 5456.

satan, důvěrné oslovení: mój milý satane! E 1570.

sběh v. zběh.

sběř = sbor, shromáždění, družina, zástup E. 1076, 350; J. 1755, T. 1494.

sblatiti = zdupati: všechno kořenie svým ořem sblati (1. sg.) J. 143.

sbor = shromážděný lid E. 3161, Ar. 249; ptačí sbor = ptactvo E. 1729.

sbúřiti sě Ap. 212a.

sěčba = sekání, boj E. 3117, J. 1777.

sědadlník (trojslabičné) = sok v souboji před právem E. 3103, 3031.

sědánie = souboj: sedáním se pravda zračí E. 3019; pro tě má ruka hotova k sedání jednoho slova E. 3100.

sědati (sě dáti) = bojovati (při ordalíích): místo tebe chci sedati E. 3097 3109.

sen pron.: před símž Ar. 1860; na jiných místech konjekturou: E. 272, Ar. 119, 1087, 3288 a j.

setřieti J. 526.

sežřieti = shltati E. 2727.

shledávati sě oč = pohlížeti jeden na druhého Ar. 4862.

shledovati co = obhlížeti Ar. 4774.

shoda, některé význačné případy: všichni což jich tu biechu Ar. 1699; tuť se množstvie lidu sjedú Ar. 639; tu mnoho set ten den kláchu Ar. 675; neb na listě bieše psano tato řeč i vykládáno Ar. 549 sl.; jedno zlatem a drahým kamením byly by vše zaplaceným J. 1103 sl.; pro niž sú oni práci měla J. 177.

shoniti = sehnati E. 69.

schlastiti = zabiti (srv. lašské chlaščić = udeřiti) E. 2308.

schoditi = hynouti J 2027; schoditi sě čeho = vyhnouti se B. 2b.

schovati = 1. živiti: tato básnice ten lid hanie, ješto jest kým schovaný, v paměti toho nemají E. 574; 2. přechovati, ošetřiti T. 483; 3. pohřbiti Ar. 1504; 4. schovati sě m. vzchovati sě = vychovánu býti Ar. 2069, 227; 5. schovati sě koho T. 1682.

schuditi = rozdrásati: bielé líčko nehty schudi E. 2384.

sieci = bojovati: to se mu nikdy nestalo, co se mu kdy séci událo J. 532

sieci = téci, sáknouti: nad řekú uzřechu kámen. anoť voda podeň seče Ar. 4012.

fň, dvorana T. 964, 996, 1370, 1376 Ap. 209b a j.

siesti = seděti, sedati E. 2216, Ar. 667; slyš tu pověst, tuto sada (konj. z rýmu) E. 1441 a j.

síla = množství Ar. 641, 2135, T. 785.

Silemon, Silomen, učedlník Cyremonův Ap. 217b, 218a, 218b.

silně = u velikém množství Ar. 251.

silno = plno lidu Ar. 5830.

silnost = síla: potiště na ně v silnosti (= velikou mocí) Ar. 1599.

silný: že jesti každý tak silen B. 4a.

sjednati sě s kým = učiniti se komu roveň E. 1907.

sjíti: sjide J. 1416, Ar. 5954, Ap. 219b, v. sníti.

skákati: krev z úst i z nosa skákáše T. 1610.

skálé, collect. od skála: i jidechu odtud do skálé Ar. 3882, J. 107, 564, 806.

skládánie = veršovaná skladba E. 4

skladcě = skladatel, strůjce E. 1316.

skiásti = složiti E. 540.

skláti: a žádného nikdy neskolí (3. pl.) J 1208.

sklo = skleněná nádoba E. 1594.

skomlati, přech: skomlě = kňučeti (murmurare) E. 923.

skonati: skonali svým životem Ar. 2483.

skóro, skuoro = brzo J. 1519, 1615, 1674, Ap. 224b; v skóře = rychle J. 1908; skuoroli = brzoli Ar. 2341.

skovati = schovati E. 1784, 1749.

skřesati oheň Ar. 3970, 3998.

skřivělý = zakřivený Ar. 2951.

skrýti sě koho: aby se jich (»a před nimi«, dodal písař) uměli skrýti Ar. 51, J. 1507.

skula = skulina E. 316, 1726, 1750.

skulka, demin. od skula E. 1427.

skutiti = učiniti, dělati: ne jakožto liška skuti E. 1568; neb neskuti mé cti na vzdoru E. 3200.

skýsti sě = nabízeti se: neskyť mi se, prosím tebe E. 1256.

sladnúti = chutnati: zbožie, jenž samé

(= tibi soli) sladne E. 712, 641, 2701.

slamicě = sláma E. 2671.

slaviti: a také všickni zemené, jenž sú slavili o tvém jméně Ar. 514, 5600.

slavné: o němž každý slavně praví (= jejž každý slaví, chválí) Ar. 813.

sled = stopa: v tu skálu po sledu jdú Ar. 3920.

sleptati = schlemtati, lat. sorbere: to vše slepceš E. 2733.

slíbiti = 1. zalíbiti si: že římský král byl ji slíbil Ar. 130; 2. slíbiti sě = zalíbiti se: jenžto slíbiti se chtieše E. 920.

slibovati zač E. 1144.

sličenstvie = pořádek Ar. 4811.

sličný = vhodný, slušný: a ty kniežat mᚠpředosti, jimž jest slično poručiti Ar. 764, E. 3133.

slitovati sě: muž jeden se jím slitova E. 585.

slon = slonová kost: stolice stáše od slona přebělúcieho Ar. 2789.

slonový: sedlo bieše vše slonové J. 256.

slovce demin. od slovo 1. slůvko T. 674; 2. písmeno Ap. 215[a].

slovenský = slovanský Ar. 2391.

slovo: ta vždy dobré slovo (= pověst) měla Ar. 138.

sluha: buď sám svú sluhú Ar. 2595.

sluch = ucho: tu svój sluch zatře E. 555, 2791.

slunečnost = sluneční záře Ar. 3056.

slunečná krása = krásná pohoda Ar. 2257.

slúp T. 1369.

slušěti 1. k čemu = patřiti, náležeti: ti slušiechu všickni k té huoře J. 1909; což k mocnému slušie E. 1899; 2. v koho = poslouchati koho, poddánu býti komu: poslušni svú službú biechu, obecně veň slušiechu Ar. 186; mnozí pak chtiece vieru jmieti a v své kniežátko slušeti Ar. 1017; kteříž veň nechtěji slušeti Ar. 1645, 1014; 3. na koho: slušie na tě neb na něho vzieti jmě přemoženého E. 3195.

slyšěti: 1. gen.: slyš boje podobna k smiechu E. 338; 2. koho n. v koho = poslouchati: aby déle neslyšeli ani Arnošta za pána měli Ar. 1012; a v tě všichni chcem slyšeti Ar. 2018.

slza, gen. pl. slzí Ap. 217[a].

smalcovaný = emaillovaný J. 280.

smaragd, drahý kámen J. 266.

smělý: smělý svým životem Ap. 209[b].

směti = nebáti se, odvážiti se: tam pro strach mesměli J. 1232; ať by jich tisíc měl, však bych se s ním bíti směl J. 1658, 45, 66, 400, E. 335, 336, 615, Ar. 4682, Ap. 208[a] a j.

smiech: smiech jím mnozí jmějiechu T. 923.

smiera = míra, pravá míra: mějte na jedení smieru Ar. 2585, 4924.

smieti sě = smáti se E. 1541.

smluviti: o to se oba smluvista Ar. 954; o to smluviti se dachu Ar. 5334.

smočovati J. 288.

smořiti = snísti: popadši jej (sýr) liška smoři E. 828

smrtedlný = 1. mrtvý: šenk jej v hlavu zatě; země pokry smrtedlného E. 2943; smrtedlně utlučená E. 1785; 2. smrtelný Ap. 207[b].

smúcenie = zármutek: toť jest žalost nad smúcenie (= žalost nad žalost) J. 1794.

smucovati = zarmucovati Ar. 1461.

smusiti = přinutiti E. 1497.

smútiti = zarmoutiti Ar. 2079, E. 613, 3064, T. 418, 1503, J. 398.

smysl = 1. mysl: svobodenstvie jest tvého smysla krmě E. 2702, 1637, Ar. 914; 2. rozum: smysla poživ síly miesto E. 780. 1631, 2043, 2046, Ar. 472, Ap. 207[a]; 3. důvtip: rád vidím smysl tvój Ap. 218[b]; 4. vědomí: tuž se tepruv k smyslu navráti T. 1597, 1613; 5. tělestný smysl = nitor corporis E. 1635.

smyslně = moudře: vždy konec buď smyslně (= rozumem) uzře E. 1130.

smyslný = rozumný: smyslnú řečí se hradieše E. 271.

snaď = snadno E. 2327.

snadný s inf: snazšie škoda v též rozměře k svému strójci opět přijíti E. 356 sl.

snaženstvie = počínáni T. 1500.

snažiti sě 1. k čemu: kdež se vóle k skutku snaží E. 1841, 2233, 2021; 2. nač: bychom se na to snažili Ar. 1685, E. 1925.

snažný 1. čeho: aby toho snažna byla Ar. 1210; 2. k čemu T. 1291; poče myslí snažen býti Ar. 1146.

sněžný: sněžná voda E. 1242.

snieti, sejmu Ar. 2917.

sníti: tu mu žena s světa snide Ar. 224, 2913, 5041, 5908; když se Jetřich a Dětleb snide = (smířil) J. 1020, 66.

snořiti, impt. snoři = sputiti E. 781.
snubák = procus E. 2478.
snúbiti panny komu n. za koho = ucházeti se Ap. 209[a].
sočba = sočení, pomluva E. 3085.
sočebný: sočebné skutky = pomluvy Ar. 1476.
sojě = sojka E. 1646.
sokolový = sokolí Ar. 4148.
sotně = sotva E. 619, 1037, 1951, Ar. 510, 1391, J. 1288 a j.
spáti: kdež slova s myslí nespáta, každú nemoc přemaháta E. 325.
spatřiti, spatřovati = shledati, pozorovati Ar. 2693, T. 500.
spelunka = jeskyně B. 10[a].
sperčiti sě s kým = seprati se J. 1955.
speřiti sě s kým = sraziti se, seprati se, J. 454, 785, 918, 1892.
spěše, spěš = rychle E. 138, 1292, J. 611, T. 868, 1141, 1309.
spěšiti = spěchati E. 3084.
spíti = vypíti Ar. 2609
splav = prám, vor Ar. 4023, 4027, 4037.
splaziti = sedříti: a lovec jí kuoži splazí E. 2312.
spodoba ve vazbě: uslyšavše o kráse dceři Antiochově Ap. 209[a].
spojky (a vztažná slůvka) bývají v E. na místě neobvyklém: takéž viera v núzi svietí potřebenstvie již roznietí E. 2988; slušie viece přieti tomu, příbuznější jsi ty komu E. 2172, 2505; tato básnice učí takto, ozdobil by život kako E. 1009; aby jemu odplatil též, jemu potřebno bude kdež E. 1927; pták utěši lišku tehdy, dietky jie navráti kehdy E. 754, 1431; rozkoš čistá nenie, věz to, strach ji poskvrňuje kdyžto E. 640, 991, 1780.
společstvie = spolek, společenství E. 429.
spolek: po spolku = spolu Ar. 2025, spolkem = spolu Ar. 3838.
spomoci, impt. spomozi E. 1490, Ar. 2507, Ap. 212.
spomocný komu čeho T. 4.
spósoba = okázalost Ar. 5408.
seprati sě: s Lavrynem se mužsky speře J. 1775; místo jest nejisté, ješto se přít. čas sem nehodí: dá se napraviti konjekturou v s p e ř i se změnou předchazejícího rýmu d v é ř e v d v é ř i.
správně = právem E. 1001, 1859, 1930, 2093, 1557.
spřiečiti sě E. 530.
sprostný = hloupý: an jsa chytr sprosten se vidí E. 3137.
sprostiti koho od koho: slibujiť tě od Stramoty sprostiti Ap. 226[a].
spu v. s ú t i.
spustiti: 1. komu co = odpustiti: by mu hněv ráčil spustiti Ar 5701; 2. se na koho, nač = spolehnouti: kak se smieš naň viece spustiti? E. 1439; na tvú se vieru všickni spustíme J. 1265.
srdce: dobré srdce jim dávaje (= odvahy jim dodávaje) E. 2193.
srdečnička, lichotný název ženy = žena srdečná a srdci milá Ar. 104, 278, 372, 656, 3096.
srděti sě = zuřiti, saevire: mrzký oslík se srdieše E. 855.
srdnatička, v. s r d e č n i č k a Ar. 3182.
srovnávati sě komu = consonare E. 2525.
sršěti = 1. hroziti se, utíkati: a pohané před nimi sršie Ar. 5172; 2 za malý čas v své lsti srše (?) = sed floret ad horam vita nocens E. 2310.
srúbiti = skáceti: všeliké dřevo srúbi E. 2636.
ssaditi T. 1210.
ssiesti = sesednouti: sseď s svého oře J. 611, 197, 199, T. 61, 71, 843.
sstupa = sestoupení, cesta E. 8.
sstúpiti sě = zavříti se: ona se vrata tak sstúpichu J. 1394; sstúpiti dolóv Ap. 218[a].
stanoviště své rozklásti = táborem se položiti T. 257.
staře = silně: hněviv bieše velmi staře J. 779.
starost = stáří: v dobré starosti skonal B. 15[a]; když se lva starost přichváti E. 844, Ar. 1749; na starost = v stáří E. 1356.
starosta = 1. velitel, správce: starosta lodie Ap. 224[a], E. 3013; 2. otec E. 2527; starosty = rodiče: slušie starosty ctíti E. 1400.
starostný = starobný: těžkost starostná E. 845.
statečný: statečná (= užitečná) rada E. 998.
statek = 1. zboží, majetek: a chtieť vás po statku zahubiti Ar. 2035; 2. moc, síla: nadějí mocného statka nepotupuj chudého nebožátka E. 2167; v svém statku nemáš ty čáky, potřebie bude přietele všudy E. 2762.

státi, stanu = 1. přestati: tu všecka sta jeho pýcha J. 814; tepruvť jeho pýcha stane J. 1869; 2. věz, žeť to za mnoho na tobě stane (= že to má pro tebe velikou cenu) J. 1162; zač tobě ten dar stane J. 1819; 3. státi sě: tak se o to sta té chvíle T. 1693.

státi, stoju, impt. stoji E. 1150 = 1. trvati, býti: a ten v řečskě zemi stáše Ar. 146; nevelmi to dlúhý čas stá T. 143; jenž by to k necti jeho stálo T. 388, E. 1288; chtie-li vězni mierem státi Ar. 5319; 2. po čem = usilovati oč, pracovati k čemu: dobří po vieře vždycky stojie Ar. 19, 25; ktož chce po cti státi Ar. 826, 5299, 5367, 5707, 5762, T. 245; pro co: avšak cna pro to stáše, by... Ar. 1292; proti čemu T. 374; 3. býti při někom: k jeho kázání stáli (= poslouchali jeho kázání) Ar. 190, 799; byste vždy se mnú (= při mně) stáli Ar. 780; podle něho chtiece státi Ar. 1094; 4. komu = postaviti se na odpor (v boji), odolati: lépe bylo luňákovým bojóm státi (= milvi bella pati) E. 1126; bezpečněji mdlému stojí E. 720, 1116; 5. státi k súdu = dostaviti se T. 357; v súdě státi s kým E. 1498; 6. v čem = záležeti v čem, záviseti na čem: vítězstvie v pobitém stojí E. 1211.

stávati: bijme se, dokavadž nás stává Ar. 2505, 4589, B. 3a.

stavenie = 1. postavení E. 2156; 2. zdržování Ar. 1648.

staviti = 1. zadržeti: hněvy ostrý zub sotně stavi E. 619; rač svój úmysl zlý staviti E. 2932; mně, by stavil tudy svádu Ar. 1027, 5389; 2. se = dostaviti se, zastaviti se: hned se myška u lva stavi E. 1224; kdež se, hubenice, jedno stavíš E. 1764, 2379, J. 180.

stéblce = stébelko E. 980.

stéci sě = zavříti se: kudy se ta vrata stekly (v rkp. ftıklı, rým vešli) J. 1397.

stěřez = stožár Ar. 2319 Arnoštovi hrdinové stožáry zdvihali, patrně se daly do korábu složiti.

stesknúti: stařec steskna srdci svému (opak odtušiti) E. 3046; stesknúti sě J. 753, 1787.

stěžér = stožár Ar. 3671.

stěžír = stožár Ar. 3601, 3643.

stěžěti = bráti se: anoť proti nim stěžie, na vše strany lidé běžie Ar. 5291; stěžěti sě E. 2657.

stkvěnie Ap. 208b.

stkvieti sě: krmě by ve skle se stkvieci E. 1594.

stkvost f.: proč zaběhla stkvost oděnie? E. 2149.

stkvúcí Ar. 314.

stočiti = přemoci: pozdě vržeš k bohu oči, když tě již nemoc stočí E. 884.

stonati: ústy pěje, srdcem stóně E 2238.

strádati čeho = nemíti, carere: zlá žena milosti strádá E. 2510.

Stragul, měšťan tarsijský, u něhož král Apollon býval hostem Ap. 219a, 219b, 223b.

strach: pro silný strach zbožie toho (= o to zboží) E. 2915.

Stramota, jinak Rufian, přechovávatel prázdných ženek Ap. 221b.

stránka: v druhé stránce = na druhé straně J. 1443

strastný = ustrašený: poče těšiti strastnú onu E. 696, 2004.

strašlivý = ve strachu učiněný: slib strašlivý křivě hledí E. 1526.

strava v. ztrava.

strážě = 1. ochrana E. 1149; 2. strážce E. 1143.

stred, strdi, gen. strdi = med E. 307, 600, 2289; z jehožto úst pocházie strdi tekúcie E. 2240.

stredný = medový, sladký E. 739, 1485.

střed = prostřed: střed bolesti haňba sedí E. 831.

střěliště = prak, stroj metací Ar. 3510.

střěliti = vyletěti jako střela E. 785.

střělnicě = pohyblivá věž na dobývání opevněných míst Ar. 1612.

střětnúti, střietati koho = potkati E. 612, 2116, 2127, 2123.

střiebernicě = stříbrný korbel B. 14b.

střiebrný B. 8a, Ar. 2842.

střieci čeho = 1. chrániti: neb střěhl věrně jich ctnosti Ar. 2075; jáť jie střehu před člověkem každým J. 385; 2. hleděti čeho: svého zisku všudy střeha E. 2053.

střiediti koho T. 1587.

strójcě E. 2997.

strojiti: o družci vše zlé strojí E. 2213.

strýc = švakr J. 1570.

strych Ap. 211a.

studencě = studená voda pramenitá Ar. 2843.
stvrditi zuby = zatíti Ap. 216b.
styděti sě 1. čím = styděti se zač: ctný kmet tú se řečí stydí E. 3024, 1661, 1666, 1678; 2. koho = báti se: an mne nižádný nevidí ani také kto se stydí J. 1064, srv. ustydati sě; s inf. E. 1468, 1492, 1652, 2405.
stýskati sě J. 1679; sobě: i v lestné lsti sobě stýskal E. 1643.
súd: vlk v súdě sedieše (= byl soudcem) E. 1495; jelen ovci smusi, že s ním v súdě státi musi E. 1498.
súdcě f.: ty's (t. liška) vždy byla súdce moje E. 1807.
sudí: vlk sedieše za sudí (= sedet arbiter) E. 368, 1820.
súditi: dobří dobře mu súdiechu (= přáli mu) Ar. 788.
súmrak: ve čtvrtek prvé súmrak B. 14a, Ap. 210b.
súsěda = sousedka E. 541.
súti sě, spu = sypati se, dmouti se E. 1294.
sváda = boj T. 636, 931, 1210, E. 123, J. 111, 145, 1428, 1935, Ar. 1027 a j.
svaditi sě s kým = v boj se dáti J. 386, 388.
svak = švagr J. 1022, 1173.
svatba = slavnost, něm. hôchgezît Ar. 4494.
svatý: po světiem Petře Ar. 611; pl. nom. světí Ap. 224a.
svěda = svědectví E. 2622.
svědomie = 1. svědectví: prsten na svědomie dávám B. 1b; 2. svědomí: na toť mám dobré svědomie Ar. 865.
svět: pod světem dražšieho nenie Ar. 2782; bohatstvie takého nebylo od světa všeho Ar. 2812.
Světlonoše Ar. 4395 v. Lucerna.
světlost = světlo J. 212, Ar. 4052, 4056, 4394.
světomluvný = žvatlavý (loquax): světomluvná žába E. 319.
svietiti sě = lesknouti se Ar. 5945, J. 323, 1484.
svítěziti Ap. 208a.
svlačiti = svláčeti T. 1004.
svobodenstvie = svoboda E. 85, 2702.
svobodný: a sobě (= před svým svědomím) svobodni (= přísahy prosti) budem E. 939.
svobodstvie = svoboda E. 1003, 2708, 2710.
svój: sám svój = svobodný E. 1107; leč byl svój, leč byl vězeň Ar. 1198.
svrchovaný = dokonalý Ar. 228.
svrchovati = dokonati, provésti: to manželstvo svrchovachu Ar. 652; a své jméno čtností svrchovala Ar. 266, 3691.
sychřěti = zimou se třásti: tam s bohem sychříc pojedú Ar. 4032.
sýrec = sýr E. 830.
sytý: stoly jedením i pitím syté T. 967.

Š.

šacovati = ceniti Ar. 4070.
šachovaný Ar. 2384.
šarlat J. 308.
šarlatový Ar. 2773.
ščěděti = šetřiti: než bych mu přiel škody jeho, neščědi života svého E. 1268.
šeřědný = šeredný Ap. 222a, 222b.
šest: let před šesti (= před šesti lety) E. 284.
šíjě = hrdlo u láhve E. 1592.
šinúti sebú: zatkav uši sebú šinu (= odešel) E. 2131.
Šironožci, Šironožcové, národ v sousedství země Arimapsí Ar. 4284, 4375, 5624.
škapa = herka J. 384.
škařědstvo = neřád, kal T. 1239.
škařědy = škaredý T. 1051.
škeřípka = skořápka E. 212, 214.
škodník = škůdce Ar. 5462.
škodný 1. komu: nejsem škoden nikomému E. 1776, 1763, 1879, 2621, 3105; slušie nebýti škodnu větčiemu E. 2555; 2. koho: silnějšieho nebuď škoden E. 1682.
škralúp Ar. 2867.
šlechta = šlechetný duch: tiemť každý svú šlechtu ukáže Ar. 5305.
šlechtična Ap. 220a.
šlechtiti = zdobiti Ar. 3049.
šlojieř E. 1741.
špehéř Ar. 1098, 1800.
špila, špile = žert, hra: špílú se ozdobí vezdy E. 194; neroď tu špílú špíleti E. 914; psík se líbí jedno špílí E. 938.
špíleti = žertovati E. 914, 1544.

Špíř, gen. Špiři Ar. 1375.

špižovati: abyste to vše vzeli a do korábu špižovali Ar. 2593; tajně se připravováchu a na koráb špižováchu Ar. 4890; jediné koráb špižováchu Ar. 2631

šťastný: tu ustavil klášter krásný, svatému Mauricí šťastný Ar. 208.

štěbet = štěbetání: těšieše je štěbty svými E. 990

štědrý řěčí = hovorný Ar. 2564.

štěk = štěkání E. 1290.

štěnec = mládě zvířecí, štěně: když porodi čtvero štěnec E. 550, 540.

šturm = útok Ar. 1062.

šturmovati = útočiti: počechuť k hradóm, k městóm šturmovati Ar. 1825, 5461.

štváti, ščuji, štiji E. 424, 2669.

Štylfrid B. 1[a], 15[a].

Štyrska, Štyrsko hrad J. 1513, 1049.

štyrský rek, příjmí Dětlebovo J. 841.

Šváb Ar. 1438.

T.

táhnúti = 1. míti zřetel: táhnúc k dóstojenství chci býti v tvém poslušenství Ar. 443; 2. táhnouti k zodpovídání: takové táhl bez meškánie Ar. 199; 3. táhnúti sě = bráti se: brzo města dosáhnú, k němuž se marynáři táhnú Ar. 3618, 1158, J. 2042, Ap. 219[a]; proč se na ten skutek táhneš, jehož svým smyslem nedosáhneš? E. 2042; viz také netáhnúti.

tajiti: bieše svých sil v sobě taje E. 3119, Ap. 208[b].

tajný k čemu = kdo dovede co zatajiti: hospodáře ptáti dobrého a k vaší věci tajného Ar. 5678.

tak jakž v. jakž.

take = tak E. 2410, 3167, 3227, Ar. 188, 452, J. 135.

takéže, takéž = taktéž E. 1798, 2374, 2987.

tako = tak E. 1886, 1910; konjekturou z rýmu E. 1323, 1411, 1694, 1870, 2283.

takýže = takýž E. 1833.

tále = zástava: tálí přitvrdichu slovce E. 2603; vlkóm v táli své psy zmučí (snad znutí?) E. 2605, Ar. 2974, 5328; dvojí odplatu má v tále Ar. 2119.

Taliarcha, milostník Antiochův Ap. 211[a].

talov = hnis E. 1952.

tamo = tam E. 2503.

Tandariáš T. 107 a j.; Tandariuš T. 936, 1264, rým ten tvar také žádá T. 1654; Tandaryš T. 235.

tapač = kdo se v moři topí, trosečník Ap. 215[a].

tápati = topiti se: ach, již milá viera tápá (= naufragat ipsa fides) E. 342; Ap. 213[a].

Tarsia, dcerka Apollonova, Ap. 219[a], 219[b] a j.: akk. Tarsí Ap. 220[a], 220[b], 222[b], 225[a]; instr. Tarsí Ap. 223[a].

Tarsis město Ap. 219[a], gen. Tarsí Ap. 211[a], 223[a], dat. Tarsí Ap. 219[a], lok. Tarsí Ap. 222[b].

tarský: Taršti Ap. 211[b].

tázati, tázati sě: proč sú spadli? vlk tázáše E. 2684; tieži tvé milosti, mohu li . . . Ap. 224[b], 208[b], T. 550, Ar. 430, 516 oč jest posla tázala Ar. 346; až přijede lidu mnoho z jiných zemí, tiežiec toho Ar. 1986; tázati sě k čí necti T. 79.

tčieti Ar. 4076 v. dčieti.

téci = 1. běžeti, pobíhati: kdasi kuoň pyšný tečieše E. 2110; opět k viselcovi teče E. 2420, 2006, 3111; jako bysta v lese po prostranu tekla po jedné zvěři J. 240; 2. utíkati: a někteří nazí tekú Ar. 1113; nohy preč od smrti tekú E 2361; 3. útočiti: račte na Detleba téci J. 998; káza druhým k městu téci Ar. 1051; ondeť šturmem k městu tekú Ar. 1062.

tější = těžší E. 1563.

telce = tele E. 2532.

tělce = tělíčko E. 1647, 2255.

tělestný Ar. 442, E. 1635.

téměř (v rkp. všady temeř) B. 9[b], E. 176.

templský: templských pánóv = templářův Ar. 5450; to vše templským daroval Ar. 5468.

ten, lok. času na tem E. 135; tak mluviece v té útrobě Ar. 2445 srv. z té duše rád. Náměstka tato poukazuje jako *on* k věci napřed nebo později jmenované: svobodstvie za všecko zlato nedobře se prodá za to E. 2711; tak jakž Arnošt i **král**

tomu byl rád obrovi onomu Ar. 5137 sl.; i dnešní den čest toho Arnošt má kamene onoho Ar. 5949 sl.; všeckerno slíbenie to chci milě naplniti T. 1697 sl.; slunce, měsiec, hvězdy k tomu, ty zlatem na každém domu biechu psány Ar. 2367; hanba napsati otci pravdu, a neodepsati toť škoda veliká Ap. 215ᵃ, B. 9ᵃ (ř. 39—40). I tato vazba bývá spojena s anakoluthem: nebo ty v tu službu vkluzna, ješto tobě jest nepříslušna, ta tobě smiech i haňbu plodí E. 909—911, E. 1100—1102.

tenato E. 1220, 2074; teneto E. 1228, 2311, 2313, 2365.

tepati mečem rány J. 659.

teplicě = teplá voda pramenitá Ar. 2844.

tepruv = teprve B. 2ᵃ, Ar. 1436, T. 251 a tak v celém rkp.

terč = štít: mnoho šípóv v terčiech jmějiesta, což na ně byli vystřelili Ar. 3448.

Tervigant, bůh pohanů Ar. 5100.

tesknost = stesk: velikú věrú a tesknostěmi nechtěl po něm živ zóstati B. 15ᵇ.

tesť = tchán Ap. 215ᵇ.

těšiti se čemu Ar. 15, 3730.

těžiti = prospívati: svému pánu málo těžíš E. 1693.

těžký: těžká = těhotná E. 537, 548.

Theofil, správce Stragulův Ap. 220ᵃ.

tieže, kompar. od těžce E. 2324.

tista, tistka = čuba E. kap. 9, 537.

tkanicě Ar. 2534, 3014, 3023.

tkanka = tkanina E. 1740.

tlačiti 1. pod se = podrobiti si: v ní obrové přebýváchu a mnohé země pod se tlačiechu Ar. 4561; 2. šlapati: těžce musíte zaplatiti, že sta kdy směla tlačiti mú ruoži i mé kořenie J. 400, 835, 1883, T. 1603, Ap. 208ᵃ.

tlustý: těla svého, jenž jest tlusto z chleba mého E. 1889.

tmíti = fuscare E. 1634.

točiti: bieše myslí sem tam toče (= mente prius texens retia fraudis) E. 2071.

točíž = totiž E. 1898. Na jiných místech rukopisu není tak jisté; zpravidla písař píše totiž.

tolik: z tolik množství mé rodiny E. 3055.

topazion, drahý kámen Ar. 2713, J. 1109; topazius J. 271.

topazitový postavec Ar. 2774.

vytýká s důrazem to, co následuje Ar. 1162, 1284.

tovaříš, du. instr. tovařišoma T. 1479; pl. nom. tovařišie E. 436, J. 1345, 1150.

tovařiška = tovaříš: tovařiško, pověz mi to (praví osel ke koni) E. 2145; nauč se ctíti také menšie tovařišky všaké (= sociosque minores disce pati) E. 2162.

tovařišky = přátelsky Ar. 4269.

tovařišstvie = spolek: v tovařišství s tebú chodě E. 2066.

tovařišstvo = tovařiši: slyšte, tovařišstvo moje! J. 994.

tověz Ap. 208ᵃ.

tráta = ztráta Ar. 1648; místo nejisté, ježto zde může býti psaní fonetické, v rkp. beztraty.

třenie činiti Ap. 215ᵃ.

tresktati = trestati J. 76, E. 996.

třěpotati, třěpetati = třásti se: všem nohy třepetáchu Ar. 5109; hněvy vešken třepotáše J. 552.

třetie = za třetí E. 1914, 2897.

třěvíc Ar. 3035.

třieti sě k komu: tři se k němu, pane milý! J. 1865.

trón Ar. 222ᵃ.

třpaslek, gen. třpaslka = trpaslík. Nominativ jest čísti dvojslabičně, ano někdy také genitiv a podobně i jiné tvary toho slova, srv. T. 836, 850, 869, 882, 891, 910, 920, 1017, 1785 sl.

trud = namáhání, svízel Ar. 2419, T. 290, Ap. 218ᵇ.

truditi koho k čemu = nutkati: tato básen k tomu trudí, aby neplodil zlých lidí E. 465, J. 83; koho z čeho: z slibu ji svého trudieše E. 1515; T. 1153.

trudný = smutný: kromě že byla tak trudná Ar. 3064.

truchleti, impt. netruchlej E. 2410.

truchlost Ar. 2582.

trvati: počechu vítězně trvati Ar. 2510. předosti stravy na vše strany, tak jakž kniežata i páni, množstvie by mohlo tiem trvati (= žíti) Ar. 2624, 245.

Trypartita, název ostrova B. 12ᵇ.

tudieže, tudiež 1. zde: těžká pak osta tudieže E. 548, 793, 1414; 2. odtud, z toho: i běře škodu tudieže E. 2049, 682.

tudy = tak, tím, z toho Ar. 437, 787, 938, 1178.

túha = snažnost, tesknost, hoře: jenž v svém mienií, jest jej túha E. 2894; tiem mě najviec túha v sobě Ar. 910, J. 88, 788, 1925, Ap. 207 b, 216 b, 220 b.
túl E. 38, 1751.
tur J. 1733.
turnaj Ar. 944, turněj Ar. 974, turnej Ar. 967, T. 1396, 1486, 1516, 1589.
tušiti = naději dávati: obojí sobě tušiechu Ar. 5146; rač mi dobře tušiti a prve mi pověděti Ap. 221 a.
tuž = zde, tož E. 2967.
tužba = toužení, žalost E. 2653.
túžebnicě = toužící žena Ar. 3168.
túžiti = 1. žalovati: panic jemu poče túžiti T. 490; poče jim toho túžiti Ar. 1354; chciť toho túžiti každému Ar. 1439, 5017; 2. rmoutiti se, želeti: po němž každý má túžiti Ar. 1495; túžiti velikým túžením Ar. 2912.
tvář = 1. tvor: tváře mořské a zvieřata B. 2 b, E. 1884; člověk: s právem tě vše tváře chválé J. 1388; stravu nesú jim slonové a podle nich velblúdové, podle toho dromedáři, zvěři a všeliké tváři Ar. 4645; 2. tvář ženská = žena: ktož koli kterú ženskú tvář hanie, nepřejtež jemu žádné panie Ar. 44, 2077, 3382.
tvárnost = lepost, krása Ar. 235.
tvořec, gen. tvorcě J. 235, Ar. 499, 556, 3595, E. 882.
tvrdě: k nim přitěže dosti tvrdě (= mocně, s valným lidem) E. 76, 118; smutna by převelmi tvrdě (= silně) E. 2296, 2181, Ar. 5154; jakožto dóm tvrdě (= pevně) zapře E. 556, 1410, Ar. 5351; lisátka kvieléchu tvrdě (= velmi) E. 742; znamená tě vlka tvrdě (= jistě) E. 1428; přikáza král tvrdě (= přísně) dosti E. 2399.
tvrdost = opevnění, pevnost, moc: pojedú ti ctní rekové proti tvrdosti hradové Ar. 2465, 2696, 1679.
tvrdý = pevný, mocný, silný: byl jest tvrd J. 342; všaký jest k nevěře tvrdý E. 2210; tvrdá viera E. 2377; tvrdé město E. 1013, Ar. 1038, Ap. 207 a; tvrdá země T. 557; tvrdá rána J. 661, 676, 683, 1792.
Tygropides, národ jednookých v zemi Arimapsí Ar. 4182.
tyran T. 951.
tyrský = města Tyra se týkající Ap. 215 b.
Tyrus, gen. do Tyra Ap. 209 b.

U.

Ubian = 1. křesťanská země na východě, Ar. 4879, 5111; 2. hrad v zemi Ubianské Ar. 4941, 4959, 5290, 4826; 3. jméno krále země Ubianské Ar. 4962.
ubianský král Ar. 4816, 4840, 5231; také pouze ubianský Ar. 5193.
ubohý: což se pak lvu sta ubohu E. 1942; bóh sboru vece ubohu E. 1099; rani uboha muže E. 947.
ubrusec Ar. 3129 v. ručný.
ubuditi = probuditi E. 1188, 1193.
učiniti tanec T. 1750, hnánie J. 375.
uděliti, impt. uděli E. 1172.
udeřiti, impt. udeři; sě več = pustiti se do čeho: v prosbu E. 888, v běh E. 683, v pláč Ap. 223 b.
udatenstvie: T. 927, J. 462, 1964; vzieti co v své udatenstvie = odvážiti se čeho, audere E. 958.
udicě E. 1255.
ufati: chodí sobě neufaje E. 3081; v své hrózy (m. své hrózi) velmi ufáše E. 557; neufej do ženy mnoho E. 2369; neufaji (= nedůvěřuji) mieru tvému E 1466, 1484, T. 1622; či neufáš před ním živ býti? J. 489.
uhaněti = pohaněti Ar. 2077.
uhaviti Ar. 1521 v. ohaviti.
uherský: do Uherské země vjedú Ar. 2134.
uhoniti = dohoniti B. 15 a.
uhroziti koho = zastrašiti, hrůzou naplniti Ar. 194.
uchopiti = pochopiti: uchopi lest tajnú jeho E. 1822.
ujec = sestřenec Ar. 5778, 5790.
ujiedati, ujiesti = kousnouti E. 1289.
ujieti koho za ruce Ar. 5740, 5864, J. 1517.
ukázati Ar. 187 v. zkázati.
ukládati 1. komu co = lestně strojiti: ukládáše již smrt židu E. 2925; 2. co = zakládati Ar. 231; 3. vyrovnati, napraviti: chci se rád na milost dáti a to všecko ukládati Ar. 1219.

uklvati, ukluji, ukliji = uklovati Ar. 4533, 3248.
ukrátiti čeho: té prosby k toběť ukrátím J. 906; ruče jim skokóv ukráti J. 1758, 193, 1582, Ar. 1598.
ukřivovati = zatáčeti se Ar. 2849.
úkruch = kus, krajíc: úkruch masa E. 405, 1264.
ulečovati = léčiti E. 1958.
ulíčiti sě Ap 222ᵃ.
uložiti s kým = naložiti Ar. 1267.
um = rozum: ovce jako bez uma jsúci E. 2604.
umdliti B. 5ᵃ.
umenšiti čeho: aby se umenšilo tvého studu Ap. 214ᵇ.
uměřiti nad kým = způsobiti: toho ctie lidé i zvěř, na kohož bóh svój div vložil, jakož nad ním jest uměřil J 467.
umnožiti co = rozmnožiti J. 195.
umný = dovedný E 2064.
umořiti čeho: smutkem až pláče umoři E. 3092.
umrtviti Ar. 3338.
umysliti Ar. 2998, Ap. 209ᵇ, 220ᵇ.
unáhliti sě = pospíšiti E. 3192.
unavenie = usmrcení, zahubení Ar 3250.
unaviti, unavovati = usmrtiti, zahubiti E. 620, Ar. 852, 1170, 1463.
upadnouti več = vpadnouti: tuť já v zemi upadnu Ar. 948, Ap. 214ᵃ.
upadovati več = vpadati Ar. 1462
upařiti sě = vpeřiti se, vniknouti Ar. 1387.
upěti co: nemóž silú prospěti, než sprostně svú škodu upěti E. 1222.
upomanúti Ar. 1333 (žádá rým).
uposlúchati = uposlechnouti J. 511, 625, 1155, T. 1684.
upřiemo = přímo Ar. 2849, 5629.
uprostraniti sobě Ar. 4461.
uraziti sě = ublížiti si: smiech tvój jest, ač se urazi (= směješ se, když si ublížím) E. 1545; Ar. 2985, 4580.
urozenie = rod T. 1156.
urozený: Arnošt urozen byl Ar. 2141.
usaditi súd na koho Ap. 221ᵇ.
usědati = v sedání (souboji) přemoci T. 1146.

usieci = do smrti usekati: a svými nosy pannu usekú Ar. 3348.
úsilno = těžce, nesnadno E. 1331.
usmiešiti koho = k smíchu přivésti E 943.
uspiti: a mráz vody uspil bieše (= glacies dum sopit aquarum cursus) E. 582.
ustavičný = stálý, pevný Ap. 225ᵇ.
ustaviti = 1. ustanoviti Ar. 212, Ap. 222ᵇ; 2. založiti Ar. 203, 207, Ap. 207ᵃ.
ústicě sklenná = láhev, vas vitreus E. 1591.
ústka Ar. 3063, 3200.
ustlati Ar. 2530.
ustrčiti = klofnouti Ar. 3094.
ustydati sě čeho = báti se Ar. 4525.
ušák = kdo má dlouhé uši; národ Ušáků Ar. 4455, 4471, 4473, 5901.
ušpěhovati = vyzvěděti Ar. 2991.
utázati sě s kým = uraditi se Ar. 1011.
utéci sě = 1. přiběhnouti Ap. 208ᵇ. 2. vztéci se Ar. 1220; 3. s genit. = utéci Ap. 210ᵇ.
utkati = potkati E. 1849.
útroba = vnitřnost, mysl: jednou pak jsa na útrobě, zavola hospodáře k sobě Ar. 4977; tak mluviece v té útrobě (= sami k sobě) Ar. 2445; počе těšiti jeho útrobu E. 3094; tak pojedú v té porobě, v rytieřské slavné útrobě Ar. 2242, 5548.
utvrditi, utvrzovati = opevniti, upraviti Ar. 1664, 4027; upevniti Ar. 3675, 5057, 5350.
utvrzenie = opevnění Ar. 1677.
uvázati raněné = obvázati Ar. 4477; uvázati se v koho, več Ap. 214ᵃ, B. 1ᵃ.
uzřieti, 2. pl. praes. uzřít Ar. 4015.
užéci sě: slunce se chce až užéci E. 1179, srv. chtieti.
užiti čeho: sám se toho nedoslúžil, kromě Dětleba jest na tom užil (D. mu k tomu dopomohl) J. 1184; daj mi v tom užiti sebe J. 822, 1571, E. 1194 T. 1201; musíť zlým užiti toho (= bude pykati) J. 940.
užívati čeho = prospěch míti z čeho, využitkovati: nechajžť toho užívám, že tvú sestru vlastní za sebú jmám J. 843, v užíti.

V.

vada = pohroma, záhuba: snad by se vám stala vada J. 1934, 469, 1943, T. 637, Ar. 839.

vaditi komu = škoditi Ar. 1426.
vaffenklejt = kabátec (?) T. 1452; klénot (u *H.*) T. 1457.

váha: pták každý pěje v své váze (= podle svého přirození) J. 1305; lev k jiej prosbě váhu strojí (= uvažuje) E. 1195.
vaječko Ar. 4505.
váleti = válčiti Ar. 4814, 4821.
valiti sě = hnáti se, vtírati se E. 904.
vánocě: k váňovem Ar. 5633.
vášeň = choutka, zvyk J. 23.
vázánie = okovy J. 1672.
vážiti 1. co = uvažovati, považovati: počechu slib myslí vážiti E. 1363; by to vážili miesto bláta Ar. 2567; 2. nasaditi: své zdravie proti jeho váži E. 2020, Ar. 1704, T. 172, J. 1133; ktožť neváží, tenť nemá Ap. 209 a; 3. vážiti sě čeho: vážil sem se toho však J. 1170, T. 172.
včeliti = v čelo postaviti: tak korúhev Arnošt včeli Ar. 4334.
včile = rychle, hned, teď E 2178.
vdaviti = vetknouti: kolikrát chci, svá ústa vdavi v králové líčko přetkvúcie E. 1743.
vděčný = milý E. 2495.
Vecl, gen. Vecle, přítel Arnoštův Ar. 157 1149, 1352, 1378, 2461, 2663, 5374.
věčný = stálý E. 2155, 2371.
veď = viz, vždyť J. 1935, E. 283.
è ὲ oč: jakož by nevěděl o to Ar. 886
vedle: vedle štědrosti Ar. 5346, vedle chtěnie Ar. 5266.
věhlasný = 1. moudrý Ar. 1176; 2. vyhlášený: město ve všech práviech ovšem věhlasné Ar. 204; srv. p ř ě v ě h l a s n ý.
věk: věkem (= věčně) bychom tam jeli J. 1340, 1406; věky věkoma = věčně, na věky B. 2 b; nejsem bezpeč všemu věku (= nikdy) E. 1464.
velí = veliký: pýcha velé E. 2152.
veliký: plav po bocích jeho ořík, dobře jako srna velik J. 245, 1181.
velmě = velmi Ar. 176.
velmi: velmi (= mnohem) viece E. 2252
vepř: lev nesa vepř divoký B. 6 a; drže vepř v ústech B. 6 a.
věřiti komu v čem Ar. 899.
věrný v. dativ.
veseliti sě, impt. veseli se E. 2537.
veselo adv.: veselo se poče jmieti J. 1830.
veselý: každý slovu tomu vesel i radosten k tomu má býti Ar. 14; bieše kněžna vesela z toho Ar. 172; byl náramně vesel pro to Ar. 498.
Vesta bohyně Ap. 219 a.
vésti = provozovati: rozličnú hříčku vediechu J. 1442.
veš: E. 364, ve všem jemu nevěřiechu (= v ničem) J. 1218; za vše = vždycky J. 334.
vešken B. 10 b, J. 237, E. 590.
veškern, v e š k e r e n, v š e c k e r e n, v e š k e r n a, v e š k e r n o, v š e c k e r n o T. 1697, J. 500, 573, všecherno J. 546.
větčí, kompar. od veliký B. 4 b, E. 1531, Ap. 225 a a j.
vetchý = starý E. 2462.
vévoditi = jenž v jeho srdci vévodieše Ar. 648, 1822; nad dobrotú zlost vévodí E. 3234; zlý nectnú řečí vévodí E. 1835.
vězeň = zajatec: jeho jmějieše za vězeň J. 1018, Ar. 1126, 1179, 1198, 4702, 5243, T. 291.
vězenie = zajetí T. 304, 585 a j.
vězěti T. 821, 1618, 1626, 1770.
věziti = v zajetí držeti T. 1388.
věžě = věž T. 1242.
vchoditi Ar. 3748.
viděnie T. 1406.
viděti: vizte viery zvieřete toho! E. 2032; vizi dobře do tebe, že by nelitoval sebe J. 1848; takéž mi sě nezlě vidí (= vidím dobře) Ar. 1900; an jsa chytr sprosten se vidí E. 3137, J. 186; v. n e b e z p e č e n.
vidly Ar. 3197.
viece, viec 1. = více: viecež viece = víc a více Ar. 1256; viecež viecež Ar. 3201; 2. příště, pak, již Ar. 867, 1071, 4485, E. 873, 2113, 2346, 2499, 2871, 3204, T. 1729, J. 892 atd.
viera = 1. důvěra: k toběť mám vieru i naději Ar. 1304, J. 2042; 2. věrnost, slovo: byste mně s věrú pomáhali Ar. 781, 1020, J. 1154; sto věr dadúc (= stokrát víru přísahajíc) však skřivieše E. 42, T. 183, 371; 3. čest věrného muže: a pod věrú zalíbi Ar. 1235, T 162, 179; to pravím na mú vieru Ar. 1285, 2584; věrúť se zavazuji Ar. 1693; toť beru k své vieře (= slibuji na čest a víru), žeť chci toho zaslúžiti J 860, Ar. 1958.
vicher Ar. 2254.
víla J. 798.
Vilant, otec Vítkův J. 495, 1250.
Vinčenburk Ar. 992, v. V i r c e n b u r g.
vina: která k ním jest moje vina? E. 3054, Ar. 1336.

viniti koho, co = 1. viniti: prázdnost břichovú viniechu E. 2724; čím bych svého pána vinil, jenž mi jest vše dobré činil? E. 1265, Ar. 5120, 5481, J. 37; 2. vinou obtížiti: tiem ta dvoje věc nás viní E. 1382; což s múdrú radú činíš, v své se škodě méně viníš (= svou škodou jsi méně vinen) E. 966, 2719.

vinný: jenž se ve lži vinna čije E. 1838.

Vircenburg Ar. 1192.

visělec = oběšenec E. 2402, 2412, 2420.

Vítek syn Vílantóv, Vítek Vílantóv, hrdina Jetřichův, jenž pána svého provází k Lavrynovi J. 34, 136, 149, 179, 365, 1250 a j.

vítěz = hrdina Ar. 2096, 1570, 1712, 2296, 2476, E. 77, J. 483, Ap. 208ª a j.

vítězenie = hrdinný boj Ar 5253.

vítězný = rekovný: až ny vítězné (= za hrdiny) poznají Ar. 2487, 2510, 5222.

vítězsky = rekovný: poďtež u vítězskú ohradu (= v hrad rekův) Ar. 2493, J. 969.

vítězstvie = rekovnost, hrdinnost J. 93, Ar. 3470.

vítězstvo = vítězství: vítězstvo spáše na dlúze (= palma diu dormit) E. 2596.

vjězditi Ar. 4449.

vjíti Ar. 2263, 2687, 5407, J. 116, Ap. 224ᵇ.

vláčiti sě E. 2787.

vladař = správce (ve dvoře) Ap 220ª.

vlast = krajina, země Ar. 5322, 5838.

vlúditi = vtáhnouti E. 340.

vnada = 1. vnada: nohové tu vnadu svým dětem dáváchu Ar. 3798; 2. způsob, obyčej Ar. 753, 3304, 4321; 3. úmysl: na své srdce vze zlú vnadu Ar. 838.

vníti Ar. 713, 2704, v. v j í t i.

vóbec = veřejně, na veřejnost: tu jim vóbec (= všem) pověděli T. 1652.

vobr = obr. T. 680.

vodicě = voda Ar. 3977.

vodný: perly vodné J. 263, T. 1543; čistota vodná E. 270.

vojska f. = vojsko Ar. 4652, 5112, T. 273, 295.

volati: káza na vojnu volati Ar. 1872; ciesař káza mier volati Ar. 1657, v. d v ó r.

vóle: nad těmi svú vóli jměli Ar. 1839; prázdná vóle v. p r á z d n ý.

volenie Ap. 215ª.

Volfart příjmím vzteklý, hrdina Jetřichův J. 1256, 587, 951, 1929.

voliti, impt. voli E. 199.

volný: zběh volen na vše strany nenie E. 2891.

volový: koží volových Ar. 3810.

voř = oř T. 655, J. 505.

vostrov = ostrov Ar. 4956.

vozataj E. 1687.

vpeřiti ruku v hlavu = udeřiti rukou v hlavu E. 1539.

vplaziti = vtáhnouti E. 769.

vraní rada E. 783.

vražedlník E. 2303.

vrci sebú = vrhnouti se E. 2191; vrci hlavú Ap. 213ᵇ.

vrčábnicě = šachovnice Ar. 2356.

vrch = temeno, kštice: a za vrch ji s oře stěže E. 152, 2572; v. l o k t o v ý.

vřieti svým srdcem po čem Ar. 284, 4765 a j.

vrovnati sě komu = vyrovnati se Ap. 215ª.

vrtký = vrtkavý: když jest vrtko zbožie všaké E. 2169.

vrúcí: zima vrúcí E. 583.

vsiesti T. 929, 1439.

vskučěti = vzúpěti E. 1955.

vstaviti J. 1355. 1641.

vstonati = onemocněti: Jetřich hněvy jako vstona J. 125.

vstrčiti J. 1966.

vstrojiti = nastrojiti: slavík vstroji nové pěnie E 2236.

všako, všake, však = zcela: nenechám toho tak, bych sebe nepomstil však (= cele) J. 1555; zajisté nevědě však J. 1224, E. 1324, aby byli před ním všake (= vesměs, všichni) Ar. 258, 4745; ostnem já tě dávi všako E. 1695, J. 1170, 1224, 1555.

všaký = každý, všeliký: na však den E. 2139, 1375, 1882, 1919, 2009, 2169, 2469, 2873 atd.

všecek: všicku núzi E. 866.

všeckeren v. v e š k e r e n.

všeliký, všelik: jeliž ho sto čertóv udáví, všelik nás práce nezbaví (= nikdo) J. 1253; nic mu nepomohlo všelik J. 1182: aniž mi dala všeliký E. 1502, 1997, T. 1345.

všelikaký = všeliký, každý E. 1366, 2607, 2771, Ar. 70.

všudy tudy = všudy Ar. 5595.

vtieti, 3. sg. aor. vťa E. 293.

vvaliti koho več = zavaliti koho čím; vvalichu jej v seno oni E 2859.

výbojcě = zbojník, lupič E. 2224, 2394.

vyčítati = vypočítávati, vytýkati E. 3221.
výheň = kovárna, fabrilis edes, výheň E. 2561, J. 776, 1891.
vyjěti, přech. vyjed T. 1487.
výjězd učiniti komu = vyjeti s kým Ar. 4382.
vyjíti: vyjideť jim pamět z veselé (= zapomněli všeho veselí) Ar. 2270; nevyjide (= neminulo) tomu času mnoho Ar. 238, 5026, 5064.
vykliditi sě = vyjíti, vytáhnouti E. 49.
vyložiti = vynaložiti J. 194.
vylúditi koho po sobě Ar. 4686.
výmluva = výmluvnost Ap. 207[a].
vynieti = vyjmouti Ar. 423.
vyniknúti = vyjíti Ar. 2932.
vynořiti sě = vypadnouti E. 416.
vypařiti sě proti komu = vyraziti T. 1483,
vypravenie = odchod Ar. 2926.
vypraviti, vypravovati 1. koho od čeho = vysvoboditi Ar. 1118, 1350, 3242, 4122, 4125, z čeho E. 1860, Ar. 4748; 2. zříditi Ar. 211; 3. vypravovati: to za pravdu vypravuje Ar. 2437; kto by mohl všecko jmenovati, neuměl by se z toho vypraviti (= nemohl by dojíti konce vypravování) J. 1116. 1214.
vysiesti, vysiedati z korábu Ap. 223[b], Ar. 5616.
vystřieci koho = výstrahu dáti komu Ap. 211[b].
výšiti: a jeho čest vždy výšili Ar. 819.
vyšívati = výpady činiti T. 738; vyšívati sě = vysekávati se T. 1220.
vytiekati = výpady činiti. útočiti T. 471, J. 56.
vyvésti z viery koho = viniti ze lži E. 282.
vyvinúti sě z cesty T. 1332.
vyvřieti: nebo moc nemocného těla již všecka byla vyvřela E. 2759.
vyznávati = dávati znáti: núze přietele vyznává E. 3224.
vzácný: přieliš jemu vzácno bylo E. 2803.
vzdáli = daleko Ar. 5664, vzdále Ar. 3883.
vzdechnúti, vzdychnúti 3. sg. aor. vzdeše Ar. 1345, 3164, 5799.
vzdieti: 1. kdyžť na tě korunu vzděje Ar. 480; a helmy na rytieře vzděchu Ar. 2453, 1322, J. 1566, 1807; 2. viec jemu jména nevzděchu Ar. 3528, 5609, v. jmě; to jmě sobě já nevzději E. 3198.
vzdora = nepříjemnost, vzdor, odpor E. 751, 3200, Ar. 3147, 4634.
vzdrastiti = zježiti E. 47, 2051.
vzdvihnúti Ar. 4065, Ap. 216[b].
vzdýchati smutným srdcem Ar. 5490, radostným srdcem Ar. 5560.
vzejíti, 3. sg. vzende B. 10[a].
vzeptati sě T. 1411.
vzhledávati Ar. 2692.
vzhrdati kým, čím = pohrdati E. 2363, 3140.
vzhrděti: orel jejie prosbú vzhrdě E. 741.
vzhroziti = ustrašiti E. 971.
vzchod = vzestup E. 763, 1668.
vzchoditi J. 1332, Ar. 1605.
vzchovati = vychovati Ar. 63, 88.
vzchvátiti T. 876.
vzchytiti E. 1779.
vzieti: a chtě boj s Arnoštem vzieti Ar. 1143; škodu Ar. 1610; radost T. 811; žalost T. 795; úmysl T. 830.
vzkanúti: vzhóru mě nikakž nevzkaneš (= nepřiměješ, abych vstal) E. 3180.
vzkázati po listech Ar. 1045.
vzklúznúti E 909.
vzkrmiti E. 588.
vzkropiti: když která zvěř úraz vzkropi E. 2024.
vzkvieliti = rozplakati E. 1607.
vzléci m. vzvléci = obléci na vrch Ar. 2920.
vzlízati E. 1981.
vzložiti = 1. vynaložiti E. 3116; 2. vložiti E. 1989, 466.
vzmáchati = napřáhnouti: ač kto sochor vzmácháše, že rád udeřiti chtieše Ar. 4672.
vzmodliti sě: odpusť nepřieteli svému, když se vzmodlí hněvu tvému E. 1166.
vznáhliti křikem k komu = vzkřiknouti E. 949.
vznieti = zníti Ar. 304, 3202, 3474, 5482.
vzpála = horkost, bolest (laesio) E. 1559.
vzplaziti: berane, pití's mi skalil, čistotu vodnú kalem vzplazil (= rupisti potumque mihi rivique decorem) E. 270.
vzpustiti sě na koho = spolehnouti se E. 2036.
vzraziti sě = zaraziti se Ar. 2043.
vzrost = vzrůst: a zrost (bludné) mysli se srovnává (= jak rostl, tak rostla i jeho bludná mysl, lat. et menti consonat etas) E. 2525, 2526.
vzruditi: kdes múcha svár hrozný vzbudi, mravence svú řečí vzrudi)= musca movens lites, formicam voce fatigat)

E. 1723; vlk nevinnú ovčičku vzrudi E. 369; Vecle také všudy tudy poctivého ke cti vzrudi, že ctně musi činiti Ar. 5596.
vzstrašiti sě = zhroziti, polekati se E. 1297.
vztázati čeho = otázati se nač T. 783, 1401, Ar. 4845; poraditi se o čem: na pániech toho vztáza Ar. 1654.
vztazovati: král káza na sien zavolati a súd naň poče vztazovati (= vyšetřovati) E. 2966.
vztéci sě ze sna = vytrhnouti se Ar. 1115.
vztěžiti = vztáhnouti: sotně šíji vzhóru vztěži, uzře, ano vrah pryč běží E. 2090.
vztočiti Ar. 5742, 5867.
vztrhnúti E. 767, vztrhnúti sě Ap. 216 b, 218 a.
vztrnúti = ustrnouti E. 2087.
vzvábiti E. 3194.
vzveden = povýšen: kdyžs nad koho větčí vzveden E. 1531; jenž múdrostí nade vše vzveden E. 1370.
vzvěděti Ar. 4202, 5583.
vzvésti: vlk vzvede mnoho prázdnosti (= ducit lupus otia) E. 2273.
vzvolati koho Ap. 208 b.
vzvon Ar. 5719.
vzvonec Ar. 3202.
vzvrci 1. koho na dřevo = ukřižovati, oběsiti E. 2397, 2968; 2. čím = pohrdnouti E. 1431.
vzývati sě čím = nazývati se E. 2097, 1730.
vždy, vždycky: 1. ve větách záporných; nechciť bez nie vždycky (= nikdy, nijak) býti T. 1194, 1623, J. 733; 2. ve větách kladných: vždy (= zajisté) poznáte hoře nové J. 392, T. 1199.

Z.

z: Lavryn z velikého hněvu vece J. 379; každý naň z toho (= proto) křičieše Ar. 1865; z křivého činu (= pro . . .) Ar. 1743.
za v přísl. určení času a místa: i poče se s nimi opět bíti za velikú chvíli B. 8 b; za malý čas E 2310; sotně za rok minu čase E. 2945; poče s Tarsí komňatu zakupovati za měsiec (= na měsíc) Ap. 223 a, 226 a; ten zvuk za míli slyšiechu J. 665, 979.
zaběhnúti = utéci: sama pak před stádem zaběže (= cedit sola gregi) E. 563; proč zaběhla (= zmizela) stkvost oděnie? E. 2149, Ap. 210 b.
zabiti, 2. sg. zabíš E. 2940.
zabylstvie = bláznivost, pošetilost E. 2524, 2526.
zádav m. = útisk E. 1848.
zadšiti = zadusiti (srv. zadchnúti sě): až by mú mysl jednostajnú nezadšila mrzkost nocí tajnú (= ne mihi torpentem sopiret inertia mentem) E. 203.
zádušie = zadušení T. 1492.
zafír, drahý kámen J. 270.
zahoditi sě kam = nahoditi se Ar. 2006.
zajieti = vzíti E. 371, 383.
zajíti koho = stihnouti: mořská vóně královú zajide Ap. 216 b.
zajtra Ar. 1514, T. 856; zjitra Ar. 1512.
základ = zástava Ar. 1783, 1832, J. 413, 414, 418, 420, 452.
zakláti = zabodnouti, 3. pl. zakolí J. 1742.
zákon = právo, slušnost: zákon jemu odpustiti! T. 806, J. 1508, srv. nezákon.
zaležěti: Jetřich zaležal ten čas J. 1799 (srv. zaspati); neb sem se zaležel dávno (rytíř se zaleží, když dlouho nebojuje) Ar. 4857.
zalíbiti = slíbiti, přisáhnouti: a to pod věrú zalíbi Ar. 1235.
zámořský břeh (mořský) Ar. 4766.
zámutek = zármutek Ar. 1529, 1727, 3700; i bylo zámutkóv velmi mnoho Ar. 4912, Ap. 225 a.
záplat = odměna E. 1583.
zápověď = rozkaz, vyhláška Ap. 210 b.
zapověděti = poručiti Ar. 5060, 5112; ihned na vojnu zapověde Ar. 4451, T. 230.
zapřieti dóm = na závoru zavříti E. 556.
zaranie v. raní.
zasaditi sě = posaditi se (za stůl) T. 969.
za sě, zasě = zpět: pohané se za se bral Ar. 5445, 4683, T. 1064; toho nechci zase jíti (= zpět vzíti) Ar. 5880, E. 3191.
zaslibovati sě = slibovati Ar. 715.
zaslúženie J. 873.
zaslúžiti komu čeho = odsloužiti se zač Ar. 5710.

zaslyšěti čeho = zaslechnouti E. 508.
zástava = zástup E. 100.
zastaviti základ = dáti zástavu Ar. 1832.
zatieti: šenk jej v hlavu zatě E. 2942, J. 291.
zátoka = hlubina vodou vyplněná B. 8[b], Ar. 2409.
zatopovati = potápěti, skrývati E. 213.
zatracenie = utracení Ar. 1215.
zatřieti svój sluch = zacpati E. 555.
zatvořiti = zavříti E. 691.
závad, závada = sváda, boj Ar. 4813; chciť od vás těžkému závadu (místo nejisté, ježto zde čekáme z á k l a d u) J. 394, srv. J. 535 a 412.
zavázánie = závazek, slib T. 1711.
zavázati: na tomť svú vieru zavieži T. 163.
zaviniti = proviniti se: čímť sem zavinila? Ap. 221[a].
zavoditi tanec Ar. 3292.
zavrci: tak jemu cestu zavrže sebú (= zastavil) E. 2120; Vítka svého tovařiše zavrže (= zastoupil) J. 542.
zavše = vždycky J. 334.
zažéci T. 717.
zbeden = zvedený: jakžkoli jest v službě zbeden E. 1875.
zběh = 1. vyhnanec, exul E. 2438, 2887, 2890; 2. zákeřník, lupič, něm. strâzenroubaere T. 459, 524.
zběř v. s b ě ř.
zbíti na vrata = zabušiti T. 720.
zbleděti = zblednouti Ar. 3208, T. 228.
zbočiti 1. kterýž z nich tě jedno zočí, ohyzdnú tě smrtí zbočí (= usmrtí) E. 2853; 2. Vítek se na stranu zboči (= ustoupil) J. 509; kteráž se zvěř k němu zbočí (= přiblíží) E. 2022.
zbojcě = zhoubce E. 3210.
zbor = sbor, shromáždění Ar. 3786, 5936, T. 6, J. 1191 a j. Srv. s b o r.
zbožie = majetek, statek, bohatství Ar. 1018, 1021 a j.
zbraňovati sě = dáti se odstrašiti Ap. 209[a].
zbýti 1. a tu se všichni naučichu jich jazyku i jich činu, děkujíce z toho Hospodinu, tak že mohli dobře zbýti (= obstáti) a s každým se smluviti Ar. 4244; 2. koho, čeho = pozbýti čeho, zbaviti se koho, uniknouti: základ musil zastaviti, nohú aneb rukú zbýti Ar. 1833, 2875, E. 492, 1003, 1512, 1685; 2869, Ar. 833, J. 1320.
zbývati čeho = pozbývati E. 3069.

zda uvozuje větu podmínkovou J. 367.
zdalovati sě Ar. 4859.
zdařiti = zdar dáti Ar. 3845.
zdávna = od dávna T. 1152.
zdavovati sě svým skutkem = obtížiti se E. 905.
zdéli Ar. 2950.
zdieti = učiniti: tak bysta rytieřsky zdála J. 438; nevieš, co tomu zdieti J. 1850; nevie, co sobě zdieti J. 1666; **zdieti sě** 1. = udáti se: jakž mi se zdálo zvěděti Ar. 60, 5693; 2. zdáti se: to mi se zdí T. 1617.
zdievati sě = stávati se Ar. 5692.
zdoba = dobrá příležitost Ar. 4801.
zdobný = dobrý: protož mněť se zdá to zdobno, žeť chci s vámi z země jeti Ar. 1906.
zdrastiti E. 766 v. v z d r a s t i t i.
zdvihati co před kým = na pamět uváděti Ar. 5526.
zdýchati Ar. 3164, v. v z d ý c h a t i.
zedrati J 1653.
Zelator, ostrov s horou Akštienem, »jako by řekl radostný nebo milovný« B. 2[b].
zelé = byliny, zeliny Ar. 3974.
zeleněti sě Ar. 687.
zelice = bylina Ar. 3968, srv. z e l é.
zeman = 1. šlechtic: sedláky i také zemany Ar. 1714; 2. krajan na rozdíl od cizozemcův E. 2190.
zemicě = země, zemička E. 91, T. 1017, 1786.
zemský: v zemské skule E. 1726.
zežrati E. 1085.
zespati = uspati, oklamati Ar. 2494.
zestlati stól = prostříti Ar. 2717.
zeť = švagr J. 878, 891.
zetřieti kopie do kotúče T. 1059; že v něm zetře mnoho kostí T. 1604.
zhledánie = pohlížení, pohledy Ar. 700.
zhlédati na koho Ar. 5923.
zhořčiti = hořkostí naplniti E. 701.
zhořičiti slova v. z h o ř č i t i E. 1748.
zchluditi = zbíti E. 2827.
zchoditi J. 2007.
zima, v. h o r ú c í, v r ú c í.
ziskovati na kom = zisk míti Ar. 5465, 5602.
zítra = zrána: pátého dne zítra bieše Ar. 2253, T. 865.
zjitra T. 1023, v. z í t r a.
zkázati koho = v kázeň přivésti E. 2548.

zklíbati = zklovati E. 2199.
zkřechtati = zarachotiti E. 679.
zkříkati = křičeti J. 1901.
zkušovati = zkoušeti Ar. 4124, 5116.
zkvieliti E. 3048.
zkýsti sě: když se poče len z země zkýsti (= exire humum) E. 979, v. skýsti sě.
zlatnicě = zlatá nádoba B. 14b, T. 115, J. 1523.
zlatý (peníz): tito zlatí Ap. 212a, 210b.
zléčiti T. 510, 1312; zléčiti sě ran T. 772.
zlý Ar. 923, 1331.
zlíti sě s kým = hněvati se, svářiti se E. 1922.
zlobivost = zloba E. 602.
zloděj = zlý člověk, loupežník: mořští zloději Ap. 221b, 222b.
zlomiti: když hedbábnú nit zlomista J. 224.
zlovidomec v. Astriolové B. 13b.
zmař: na zmař = nadarmo T. 1255.
změ = zmije E. 2560, 2565, 2566.
zmek = zlý duch, čert E. 566, J. 191, 687, 1400, 1647.
zmileličká = drahá žena Ar. 1291.
zmilelý = velmi milý J. 1513, Ar. 5540.
zmilitký = předrahý Ar. 388, T. 1073, 1590, J. 1476.
zmučiti, v. tále.
zmysliti J. 235.
znám = zjevný: budúť divy známy tobě J. 1618.
znamenati čeho E. 3133.
znaménce = znamení E. 413, v. masný.
znamenie = znak, erb Ap. 215b.
znamenitě = zvlášť Ar. 935.
znáti = 1. poznávati: zbyl sem všie žalosti již, co já na své mysli znaji J. 1321; 2. doznati Ar. 4090; se v čem = přiznati se k čemu E. 3164.
znieti = slouti Ar. 1331; srv. vznieti.
zníti = zchoditi Ar. 2731.
znobiti = trápiti E. 584, 608, 626, 796, 1556, 1561, 1789.
znoj = žár, vedro: slunce znojem žže na poli E. 595, 1180.
znovy = znova E. 2423, 3145.
znutiti koho z slibu = žádati věc slíbenou E. 517.
znuziti = ožebračiti: znuzen Ar. 1719.
zočiti sě: aby se jemu co zočilo E. 2054.
zóstati = opustiti Ar. 4860.
zpáčiti dielo (lat. mens mea movit opus) E. 204; v. napáčiti, napačovati.
zpániti = zvelebiti Ar. 4366.
zpósoba = náklad, nádhera Ar. 5408.
zpoviedati = 1. vzkazovati: lankrabie svým zpoviedáše Ar. 1308; 2. se hřiechóv Ar. 3682.
zpraviti 1. by je na pravú cestu zpravil (= uvedl) Ar. 3959; chceš mi tento slib zpraviti (= splniti) E 511; jeho krádež bojem zpravi E. 3018, srv. opraviti; 2. zpraviti sě = ospravedlniti se Ar. 1261, 1481; čeho Ar. 1222.
zpravovati = 1. opravovati E. 1721; 2. pomlouvati Ar. 36, 828, 834.
zpřiečiti sě 1. komu = vzpříčiti se, brániti se E. 345; 2. od koho E. 530.
zprositi = poprositi E. 2208.
zpurnost = vážnost (lat. seria) E. 192.
zpustiti: zpusti lesu bez své vóle (= opustil les bezděky) E. 2842.
zpytati = špehovati: okolo hradu zpytaje Ar. 2433.
zračiti co = zřetelným učiniti E. 182; zračiti sě E 3019.
zraditi: že mě k ciesařovi zradil (= u císaře pomluvil) Ar. 1427.
zřiediti sě = vypořádati se Ar. 3744.
zrnce = zrnko E. 1732, 1756, 1762.
zrost v. vzrost.
zruditi = zastrašiti Ar. 795.
zrušiti = porušiti J. 429, 571 a j.
zsekati Ar. 4697.
zsieci = posekati T. 472, 743, 1778.
ztahati život svój = protáhnouti, prodloužiti E. 2247.
ztázati, ztazovati na kom čeho T. 488, 1108.
ztlačiti = 1. zešlapati J. 573; 2. přemoci T. 1491, 1516, 1635.
ztočiti 1. zatočiti Ar. 4663; 2. ztočiti sě s kým = utkati se: druhýť se s nimi mečem ztočí Ar. 3240; tuť se s ním sem i tam ztoči Ar. 3332.
ztonúti = utonouti Ap. 212a, 217a.
ztracovati = 1. ztráceti: ten často i své ztracuje E. 426; 2. mařiti: a běh jemu ztracováchu (= zdržovaly) E. 2360.
ztráta: neměl by toho nic ztrátu Ar. 3395.
ztrava — náklad, vynaložené peníze Ap. 218b; 2. jídlo B. 3a, 5b, Ar. 3771.
ztráviti co nač = vynaložiti Ap. 217a, 217b.
ztrnost = strnulost E. 2088.
ztruditi = ztrmáceti, obtížiti E. 2826, 724, Ar. 4687; třetie hněvnú bolest

ztrudi (= tertius iratam vexat tumor) E. 1914.
ztrúpati = rozbiti, rozlámati E. 128.
ztúžiti sě = roztoužiti se T. 447.
zučiti = naučiti Ar. 3803, E. 1403, 2538.
zvázati J. 350.
zvěděti koho (= o kom) Ar. 2158.
zvěř: 1. m. i. f. = zvíře: když která zvěř úraz vzkropi, toho lev ihned uchopi E. 2024, 2016, 2022, J. 240; i bráni jeho všeho zvěře E. 2026, Ar. 4645, J. 1834; 2. collect. f. = zvířata J. 465, E. 1963, 2003.
zvěřinička, lichotný název ženy Ar. 371.
zvésti zvednúti = zvednouti, vzkřísiti Ar. 1473, 1594; lépeť by mi se zvedlo snad (= vedlo) J. 737.
zvěstie n. = zpráva J. 356, T. 355.
zvíhlasný = věhlasný J. 156.
zvláští = zvláštní T. 92.
zvrátiti koho = poraziti J. 1759.
zžádati sě = zachtíti se E. 2403.
zžéci Ar. 5966.

Ž.

žádánie = záliba Ar. 945.
žádati 1. pannu za se Ap. 214b, srv. snúbiti; na kom čeho Ar. 1258, 1630; 2. toužiti Ar. 357; v strasti žádaj lépe sobě (= doufej v lepší) E. 2808.
žádně = vhod E. 2076.
žádný = 1. krásný, drahý, milý E. 1599, 2410, 2432, Ar. 325, T. 167; 2. žádný: žádná milost tu nebyla E. 3029, v. také *ž*.
žádúcí = 1. drahý Ar. 313; 2. žádný: žádúciemu škoden bývám E. 1763. T. 44.
žalost, akk. žalosti J. 213; žalostěmi velikými B. 11a; žalost mieti po tom, že... Ar. 1956.
žalovati: i žaluje jemu svého hoře E. 483; a své neviny žalujíce Ar. 1788; žaluje toho, že... Ar. 4296; žalujeť ze mdlého práva E. 3077; z tú dvú škodú jáť žaluji E. 2795.
ždáti = čekati T. 394.
že 1. uvozuje přímou řeč Ar. 846, E. 537; 2. protože E. 452; 3. že by = aby E. 25, 825; by, kdyby E. 1677.
žéci = býti žhavý, páliti: zlato v peci, zkušuje se, musí žéci E. 2986, J. 775, E. 595, 3241.
želejí: jestližeť tobě žel, mněť jest i bude želejí B. 1b.
žemlé f. Ar. 2546.
ženka: prázdná ženka = meretrix Ap. 221b.
žerď, akk. žerdi (rým žádá žrdi) E. 126.
žid, nom. pl. židé Ap. 218a, E. 2911.
židký = tekutý E. 1576.
žieti, žnu E. 993.
žívati = požívati E. 2501.
žizen = hojnost Ar. 2825.
žíti = požívati: živu kozie mléko radší E. 1343.
živ 1. dlúho živ přebývaj E. 2159, 1340; 2. kam se poděl, živ nevědě J. 689, 1457, 1804.
živiti = na životě zachovati E. 2230; na živu ostaviti Ar. 1875, 1889, T. 902, 1679.
žluč, akk. žluči E. 1781.
žold Ar. 4989, 5045, 4828.
žráce, staž. ze žrádelce E. 230.

ERRATA.

Tečku jest psáti

str.	77.	řádek	878	za slovem	pomſtienie
»	143.	»	3230	»	zwiediel
»	159.	»	538	»	mieti
»	184.	»	1537	»	vciniti
»	204.	»	2318	»	ſwietloſti
»	235.	»	3494	»	zbichu
»	245.	»	3852	»	newidieti
		»	3875	»	neſe
»	267.	»	4681	»	ranichu
»	295.	»	5779	»	welikeho
»	347.	»	1634	»	zwiediechu
»	355.	»	87	»	mnoho
»	362.	»	347	»	leſſa
»	366.	»	484	»	wiez
»	381.	»	1091	»	gmieti

Čárku jest psáti

str.	73.	řádek	748	za slovem	okutie
»	78.	»	928	»	hladieſe
»	90.	»	1331	»	vſylno
»	112.	»	2101	»	toho
»	179.	»	1319	»	toho
»	204.	»	2310	»	caſny
»	263.	»	4557	»	mnie
»	360.	»	272	»	kalcedony
»	383.	»	1138	»	Pomni

Na jiných místech si laskavý čtenář znaménka rozdělovací opraví nebo doplní sám. Z dalších omylů budiž opraveno:

str.	43.	řádek	20	piš	nadniem [*])
		»	25	»	pokořeni [*])
»	48.	»	30	»	Brūcwiče
»	53.	»	36	»	oſtreho
»	63.	»	424	»	Sſtraſtne
»	64.	»	430	končí list 22_a za slovem	towariſtie

str.	66.	řádek	1. shora	čti	ingemuit
»	89.	»	1310	»	kdyz
»	96.	»	1528	»	nuzny
»	148.	»	109	»	wřecſke
»	192.	»	1827	»	vcinichu
»	195.	»	1963	»	I take
»	207.	»	2415	»	proſbu
»	218.	»	2838	»	podlazena
		»	2858	»	mywal
»	227.	»	3176	»	pomluwenie
»	232.	»	3888	»	ſmrdutymı
»	258.	»	4342	»	nablatinie
»	364.	»	436	»	żaloſti
»	366.	»	494	»	mohl bych
»	390.	»	1436	»	pri(e)plata

» 444. čti ve slovníku kvísti m. kviesti.

